

SLOVENSKA ZVEZA na ŠVEDSKEM

Slovensko

GLASILO

Slovenska Informations-
BLADET

ZBORNİK / SAMLINGSVOLYM
Št./Nr 23-30

2008-2010

Del 3

ISSN 978 91-974694-7-0

ISSN 978 91-974694-7-0

Slovenska riksförbundet i Sverige



Slovensko GLASILO
Slovenska BLADET
Št./Nr 23-30, Letnik/Årgång 7-9, Leto/År 2008-2010

DEL 3

Izbrala, uredila in izdala:

Budja Avgušтина (Augustina)

*Naslovna stran: uredila Avgušтина Budja, slikovni material: slovenske LJUDSKE NOŠE –
reprodukcija z dovoljenjem umetnika Marjana Gabrila iz Mengša. Vir: splet, 2008*

Stalni sodelavci, uredniki:

Augustina Budja, Ciril Marjan Stopar, Jožef Ficko, Zvonko Bencek

Drugi sodelavci: Marjana Ratajc, Jure Piškur, Danni Stražar, Zvone Podvinski, Alojz Macuh, Marija Kolar, Marija Perovič, Olga Budja, Pavel Zavrel, Branko Jenko, Ladislav Lomšek, Ivanka Franseus, Vesna Jakše, Tone Jakše, Leonida Kembro, Jože Stražar Kiyohara, Suzana Macuh, David Zuppin, Ludvik Kramberger, Branko Verdev, Robert Strgar, Rudolf Uršič, Lojze Hribar in drugi

*Izid zbornika je okvirno podprlo SLOVENSKO-ŠVEDSKO PEVSKO
DRUŠTVO O r f e u m, Landskrona, Švedska*

CIP – kataložni zapis o publikaciji:

- Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana (NUK)
- Kungliga biblioteket, Stockholm

Samozaložba: Budja Augustina, Landskrona, Švedska

Slovensko GLASILO

Slovenska BLADET

Zbornik, 3. del / Samlingsvolym, del 3

Št./Nr 23-30, Letnik/Årgång 7-9, Leto/År 2008-2010

Landskrona, 2012

ISSN 978 91-974694-7-0

SLOVENSKO GLASILO je na pobudo Cirila Stoparja, predsednika Slovenske zveze na Švedskem, začelo izhajati leta 2002, leto dni po izidu zadnje, 170. številke Našega glasa. Podobno kot Naš glas je tudi Slovensko GLASILO namenjeno predvsem Slovencem na Švedskem, vendar ga v roke radi jemljejo tudi rojaki doma in po svetu. Slovensko GLASILO je torej namenjeno vsem, ki jih zanima življenje Slovencev na Švedskem.

Prvi del zbornika slovenskega (Informativnega) GLASILA vsebuje 13 številčk (št. 1-13, letniki 2002-2005) in obsega 564 strani Drugi del vsebuje št. 14-22 in skupno 540 strani. Tretji del (št. 23-30) obsega 502 strani in 4. del (2010-2011, št. 31-37) obsega 470 strani. Začetni izvodi GLASILA so izhajali v nekoliko manjšem obsegu (med 16 in 48 strani), nato smo v uredništvo začeli prejemati več dopisov in tako povečali obseg strani, s tem pa smo hkrati boljše zapolnili zevajočo slovensko literarno vrzel na Švedskem.

V vlogi urednice sem ponovno zbrala in uredila celotno zbirko GLASIL in s pomočjo slovenskih motivov reprodukcijskega materiala (z dovoljenjem avtorja Marjana Gabrila) oblikovala naslovni strani dotičnih dveh zbornikov - 3. in 4. del.

Eno glavnih načel pri urejanju Slovenskega GLASILA je, da objavljamo vsa prejeta besedila, za katera menimo, da bi bila všeč našim bralcem, bodisi v slovenskem ali švedskem jeziku (*časopis smo na občnem zboru Slovenske zveze na Švedskem, dne 1. 3. 2008, pri št. 22 in naprej preimenovali s prvotnega naslova Informativno GLASILO v sedanji naslov: Slovensko GLASILO ali Slovenska BLADET*). Nekatero dopise je potrebno lektorirati, vendar ostajajo po vsebini enaki izvorniku. Pri lektoriranju razen urednice občasno pomaga tudi prevajalka Danni Stražar. Visoko cenimo tudi objavo vaših fotografij in se pri tem držimo načela, da slika pove več kot tisoč besed. Slovenske novice dobivamo preko Radia Ognjišče, slovenskih medijev ali jih poiščemo na svetovnem spletu (internetu). Veseli smo tudi dopisov s Slovenije.

Zahvaljujem se vodstvu Slovenske zveze, predvsem predsedniku Cirilu Stoparju, za naklonjenost in prednaročilo, da je tudi pričujoči zbornik Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET mogel iziti v knjižni obliki v dveh delih, in je tako moja zamisel obrodila sad. Zaradi švedskega okolja je število bralcev literature v slovenskem jeziku na Švedskem dokaj omejeno. Prav zato nastajajo tudi težave pri iskanju založnika, saj si nihče ne upa vložiti svojih sredstev v nekaj, kar je vprašljivo, ali bo založniku tudi donosno. Zato sem se z okvirno podporo svojega društva Orfeum iz Landskrone odločila za objavo v samozaložbi, podobno kot že večkrat prej pri izdaji skoraj vseh mojih knjig. Zbornika SLOVENSKO GLASILO 3. in 4. del izideta v skromni nakladi ca 30 izvodov. V primeru, da bi bilo povpraševanje po zborniku večje od pričakovanega, se bo lahko naklada v roku enega leta po potrebi povečala (print-on-demand).

Ne nazadnje gre zahvala vsem dopisnikom na Švedskem in tistim v Sloveniji, z željo, da bi jih pričujoči zbornik spodbudil k še aktivnejšemu dopisovanju in fotografiranju. Z vašimi prispevki bomo Slovenci na Švedskem lažje ohranili svoj tromesečnik in s tem prispevali k utrjevanju slovenske zavesti in kulture.

Augustina Budja, urednica

SLOVENSKO GLASILO, izdaja Slovenska zveza na Švedskem / SLOVENSKA BLADET, utges av Slovenska riksförbundet i Sverige.

Slovenska zveza je krovna organizacija slovenskih društev na Švedskem. V času izdavanja 37-ih števil slovenskega Informativnega GLASILA je delovalo 11 društev.

Slovenska društva v Slovenski zezi na Švedskem delujejo predvsem na jugu države, in sicer v naslednjih pokrajinah:

Skåne (3: od l. 2008)
(Triglav) Orfeum, *Landskrona*
Planika, *Malmö*
Švedsko-slovensko društvo, *Helsingborg*

Blekinge (2: od l. 2008)
Slovenija, *Olofström*
Arena (od l. 2008), *Kallinge*

Halland (1:
Ivan Cankar, *Halmstad*

Bohuslän (2:
France Prešeren, *Göteborg*
Slovenski Dom, *Göteborg*

Västmanland (2:
Simon Gregorčič, *Köping*
Slovenija, *Eskilstuna*

Södermanland (1:
Slovensko društvo, *Stockholm*

Oznake pokrajin so na desni strani zemljevida Švedske.

V pokrajini *Småland* v Jönköpingu je nekaj let v 1980-ih letih obstajalo društvo Savinja. V *Stockholmu* deluje tudi Švedsko-slovensko prijateljsko društvo, podobno kot v *Ljubljani* Slovensko-švedsko društvo.



Vir: Monografija Slovenci na Švedskem (2005), Augustina Budja, 2005/2008

Podatki o slovenskih društvih:

Zvonko Bencek in Augustina Budja

»Obljubljam, da bo država še bolj mislila na vas«

Novi minister brez listnice, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Boštjan Žekš je doktor fizikalnih znanosti. Po doktorskem izpopolnjevanju je kot profesor sodeloval na univerzah v Nemčiji, Angliji, Franciji ter nekaj let deloval kot redni profesor na Univerzi Recifu v Braziliji. Od leta 1987 je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU), med letoma 2002 in 2008 pa je bil tudi njen predsednik. Je vrhunski raziskovalec na področju fizike z obsežno in v svetu odmevno bibliografijo. O njegovih pogledih na problematiko Slovencev v zamejstvu in po svetu, načrtih in aktualnem dogajanju ob imenovanju za ministra smo z njim spregovorili v prostorih Akademije. V predgovoru tretjega in četrtega dela ZBORNIKA objavljamo nekoliko skrajšan govor dr. Boštjana Žekša, prvega ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je deloval v triletnem mandatu v vladi Boruta Pahorja v letih 2008 – 2011. Spomladi leta 2011 je obiskal tudi Slovence na Švedskem.

Urednica

Vir: Slovenija; splet

Dr. Boštjan Žekš: »Spremenimo pogled na Slovence po svetu!«

27.07.2011 | Blanka Markovič Kocen

Naši ljudje po svetu živijo dobro, ugotavlja minister, in so bolj zavedni Slovenci od nas, ki živimo v matični domovini. Slovenija jim lahko pomaga kot enakopravnim ljudem, nikakor pa ne z neko miloščino.



prof. dr. Boštjan Žekš

Med dosežki svojega urada minister Žekš izpostavlja napredek pri reševanju odprtih vprašanj slovenske skupnosti v sosednjih državah, tudi v Avstriji, začetek povezovanja s slovenskimi znanstveniki in vrhunskimi strokovnjaki ter krepitev sodelovanja z gospodarskimi organizacijami slovenske narodne skupnosti v tujini. V pogovoru je opozoril tudi na nekatere prihodnje načrte in nanizal vtise s svojih obiskov med Slovenci po svetu.

Kako ocenjujete delo svojega urada v trenutnem mandatu?

Lastno delo je težko ocenjevati. Naš osnovni cilj je bil umirjati situacijo, zlasti med Slovenci v zamejstvu, ki jim konflikti gotovo ne koristijo, medtem ko Slovenci po svetu tako hudih političnih problemov nimajo. Zadovoljni smo, da so se stvari začele premikati v pravo smer. Tako je, denimo, naposled prišlo do dogovorov z Italijo na najvišji ravni, načrtovana je ustanovitev omizja pri predsedniku italijanske vlade, najverjetneje letos jeseni. Seveda je to odvisno od politične situacije v Italiji, a prepričan sem, da bodo dobri odnosi ostali, tudi če se bosta vladi zamenjali. Mislim, da je to dobro, saj bodo Slovenci v Italiji dobili neposreden stik z vlado, ki ga doslej niso imeli, kar je bil verjetno tudi eden izmed razlogov za krnitev finančnih sredstev za našo manjšino v Italiji. To vprašanje smo za letos in naslednje leto rešili, vedeti pa moramo, da ne dokončno. Za to si bomo morali torej tudi v prihodnje prizadevati in nad tem bedeti. Tudi naša manjšina sama bo morala pokazati voljo do sprememb, predvsem pa bolj racionalno porabljati sredstva. Le pomislite, kaj bi se zgodilo, če vprašanja financiranja letos ne bi rešili? Kako bi potem manjšina preživela?

Kaj po vašem mnenju za slovensko manjšino v Avstriji pomeni razplet vprašanja dvojezičnih napisov na Koroškem? Za kakšno rešitev gre?

To seveda ni dokončna rešitev, čeprav bi jo nekateri v Avstriji radi gledali kot tako. 7. člena Avstrijske državne pogodbe ta rešitev ne uveljavlja, kar je na zunaj videti že iz tega, da Štajerska v dogovor ni vključena, čeprav pogodba določa drugače. Tudi po obsegu pravic, ki jih dobijo koroški Slovenci, rešitev še ni dokončna. Zagotovo pa je to korak v pravo smer.

Ali je bil po vašem mnenju referendum na avstrijskem koroškem potreben in kako komentirate njegov izid?

Ni bil potreben. Mogoče le za nekatere le iz kakšnih internih notranjepolitičnih razlogov. Pravno pa ta referendum zagotovo ni bil potreben, čeprav je bil rezultat spodbuden. Zbor narodnih pripadnikov je namreč zadnji hip izrazil svoje nestrinjanje z novelo zakona o narodnih skupnostih, kar je malce nenavadno, saj bi svoje ne-strinjanje lahko izrazili že prej. Imeli so možnost. Čeprav imajo pravico povedati, kar se jim zdi prav, osebno obžalujem, da je do tega prišlo. A kot rečeno, je ta zakon oziroma memorandum prvi korak, do cilja pa bomo morali prehoditi celo pot. Motijo se tisti, ki mislijo, da je mogoče z enim korakom doseči vse, kar skušamo že 50 let... Če bi bil ta zakon sprejet brez dodatnih protestov narodnega sveta, bi bil sprejet v nekem razumevajočem, dobrem ozračju in bi lahko v prihodnje pričakovali gladko uveljavljanje dodatnih pravic. Ker pa je bil zakon zdaj sprejet v nasprotovanju in jezi, lahko pričakujemo, da bo iskanje novih rešitev trajalo malo dlje.

Večkrat ste že izrazili nezadovoljstvo z uresničevanjem stopnje pravic Slovencev na Madžarskem. Kaj bi bilo treba storiti, da bi se položaj naših rojakov tam izboljšal?

Največji problem je denar. Denar za neke projekte, ki so bili že dogovorjeni, recimo cesta Gornji Senik - Verica, ki dobiva simboličen pomen, če o praktičnem sploh ne govorimo. Gre tudi za denar za šole in delo slovenskih društev. To niso visoka sredstva in madžarska država jih je najbrž sposobna zagotoviti. Pomemben dosežek je bilo tudi nedavno zasedanje XII. Slovensko-madžarske mešane komisije za spremljanje sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske manjšine na Madžarskem, ki je potekalo po enoletnem premoru in ga lahko označimo za enega najbolj uspešnih.«

Je opaziti tudi napredek na območju nekdanje Jugoslavije?

Na tem območju je opaziti vedno več slovenskih društev, posamezne manjšinske skupine pa se po teh državah, omenil bi Srbijo, tudi same organizirajo. Gre za formalni državni organ, kjer manjšina prek elektorjev voli odbor, svet, ki je odgovoren za manjšinske pravice.

Kateri so najpomembnejši projekti urada v sedanjem mandatu? Katerim področjem ste namenjali največ pozornosti?

Glavnina dela je bila vsakodnevna skrb za Slovence po svetu. Opozarjam pa, da novosti, ki smo jih začeli, ni mogoče vpeljati, uveljaviti v letu dni. Najprej bi omenil izobražence, vrhunske strokovnjake na znanstvenem, gospodarskem, tehničnem, umetniškem področju, ki odhajajo iz Slovenije in ne vemo, kje so in kaj delajo. Na tem področju skušamo vzpostaviti seznam teh ljudi, ki se bo razširil in bi omogočal nek stalen stik z njimi. Na povabilo urada za tesnejše sodelovanje se je doslej odzvalo 160 znanstvenikov, ki so soglašali z objavo svojih podatkov na spletni strani, na odgovore 350 znanstvenikov oziroma strokovnjakov pa še čakamo. Zavedamo se, da se ti ljudje, ki so na višku kariere v kateri od velikih, pomembnih držav, kjer imajo dobre pogoje za delo, najverjetneje ne bodo vračali domov. Lahko pa bi jih delno vezali s kakšnimi projekti, delno zaposlitvijo v Sloveniji, več obiski, predavanji na univerzah... Razvili bi lahko izmenjavo študentov. Pri našem, slovenskem gledanju na svet je to sicer precej nemogoče, a skušamo stvari vsaj nekoliko premakniti, da bi, recimo, z razpisi za znanost, ki jih objavljamo, delno pokrivali tudi naše ljudi v tujini.

Velikokrat izpostavljate gospodarsko sodelovanje. Kako daleč ste s tovrstnimi projekti?

Možnosti tega sodelovanja nismo še niti začeli izkoriščati. V svojih prvih akcijah smo bili bolj usmerjeni v zamejsko področje. Predvsem v Italiji in

Avstriji imamo gospodarsko usmerjene slovenske organizacije, kot je, denimo, Slovenska gospodarska zveza na Koroškem, ki skrbijo za čezmejno gospodarsko sodelovanje. Česa podobnega si želimo tudi na Madžarskem in Hrvaškem. Zanimanja za tako povezovanje ne manjka, kar se je pokazalo v Celovcu, kjer smo organizirali seznanjanje slovenskih gospodarstvenikov z možnostmi na avstrijskem trgu. Na srečanje je prišlo toliko ljudi, da vsi niso mogli v dvorano. Povezovanje bo v času, ko se svet odpira in se lahko tudi zaposlujemo drugod, vse bolj pomembno. Naše mednarodno gospodarsko uveljavljanje pa je del celotne strategije vlade. Na uradu opazamo, da naše gospodarstvo veliko premalo sodeluje s Slovenci, ki živijo po svetu. Ti ljudje namreč veliko vedo o državi, kjer živijo, kar bi naša podjetja lahko s pridom izkoristila. Številni naši rojaki so bili ali so vodilni v velikih podjetjih, pri nas pa se nanje ne spomnimo.

Kakšni pa so nasploh vaši vtisi z obiskov pri Slovencih po svetu?

Naši ljudje po svetu živijo dobro. Pozitiven vtis je, da so ti Slovenci celo bolj zavedni od tistih, ki prebivamo v matični domovini. Posebno zavedna in obenem tudi največja slovenska skupnost v Clevelandu, ki sem jo nedavno obiskal, je 20-letnico države proslavila posebej veličastno, s slovenskimi zastavami in zdi se, da politični razcep postopoma blaži. Ponosni so na slovensko državo, ne glede na to, ali je vlada leva ali desna.

Mnogi Slovenci iz zamejstva in sveta so se 1. julija udeležili vseslovenskega srečanja Dobrodošli doma. Kako ga ocenjujete?

Srečanje je zares privabilo veliko ljudi iz zamejstva in tujine. Samo nastopajočih je bilo okoli 500.

Kakšni so načrti urada do konca mandata?

Nadaljevali bomo začeto delo, kar pa zadeva nove projekte, to je znanstvenike, umetnike, mlade in gospodarstvo, pa bomo trdo delali, da bi stvari vsaj toliko zakoličili, da se bodo lahko učinkovito nadaljevale tudi v naslednjem mandatu. Na teh področjih se namreč v enem samem mandatu ne da vsega narediti.

G. minister, kakšno misel bi izrazili za konec?

Zavedati se je treba, da moramo pri nas spremeniti pogled na Slovence po svetu. Neke vrste pomilovanje je napačna reakcija in nepotrebno. To so sposobni, samostojni ljudje, ki preživijo tudi brez Slovenije. Ta pa jim lahko pomaga pri ohranjanju njihovega slovenstva. Pomaga kot enakopravnim ljudem, ne pa z neko miloščino. To je popolnoma zgrešen pogled!

*Izbor:
Augustina Budja*

S
L
O
V
E
N
S
K
A
B
L
A
D
E
T

Slovenska zveza na Švedskem

TRIGLAV-ORFEUM 40 let

ISSN 1651-8292



2008/05/30

Slovensko GLASILO
Slovenska BLADET



10. OBLETNICA SLOVENSKEGA DOMA

2006 SLOVENSKO SREČANJE



Poletje/Sommar 2008 Št./Nr 23 Letnik/Årgång 7

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
L
O
V
E
N
S
K
O
G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 23

Letnik / Årgång 7

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige

PG: 72 18 77- 9; Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Naslovne slike/Uppslagsfoton (2008): 40-års jubileum TRIGLAV-ORFEUM, Landskrona; 10-års jubileum SLOVENSKI DOM/20:e SLOVENSKA TRÄFFEN, Göteborg; SLOVENSKA DAGAR, Stockholm

Foto: Hannu Tuomainen, Zvonko Bencek, Danni Stražar

VSEBINA	-	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	6	Föreningar
		Slovenski DOM, Göteborg 6
		Orfeum, Landskrona 13
		Planika, Malmö 22
		Slovensko društvo, Sthlm 25
		Slovenija, Eskilstuna 32
		Simon Gregorčič, Köping 34
		Slovenija, Olofström 43
Naša cerkev	52	Vår kyrka
Dogodki	58	Händelser
		Nekaj o rasizmu 59
		Praznovali smo 62
Naslovi	64	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj – Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (-stina)

Tehnični urednik—Teknisk redaktör

Zvonko Bencek

Člana redakcije – Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva/Adressen:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418– 269 26

E-pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta 2008

Skicka era bidrag senast den 15 augusti 2008



REPUBLIKA SLOVENIJA

URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU

IN PO SVETU

Ljubljana, 20. maj 2008

Slovensko društvo v Landskröni oz. Pevsko društvo Orfeum, ga. Avgušlina Budja

Spoštovana gospa predsednica, spoštovani ostali člani Slovenskega društva oz. Pevskega društva Orfeum v Landskröni na Švedskem!

V veliko veselje mi je bilo sporočilo, da Slovensko društvo oz. Pevsko društvo Orfeum v Landskröni, ki izhaja iz SKK Triglav v Landskröni, praznuje tako lepo obletnico, 40 let obstoja, za katero vam želim že v začetku izreči iskrene čestitke.

40 let delovanja druženja, 40 let ohranjanja slovenskih korenin in slovenske kulture kot tudi 40 let povezovanja z državo gostiteljico je potrebno slovesno obeležiti. Prav tako sem prepričan, da je omenjena obletnica dobra popotnica za naprej in da bo društvo in še posebej njegovo vodstvo nadaljevalo z aktivnostmi, ki bodo slovenski jezik in kulturo tudi v bodoče, ne samo ohranjali, ampak tudi krepili.

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu že ves čas svojega delovanja posveča posebno skrb tudi Slovencem v Evropi. Kakršnikoli so pač bili razlogi za odhod iz matične domovine pa je naša posebna naloga in zaveza, da z vami ohranimo stike in vam po najboljših možnostih pomagamo pri vašem delovanju in razvijanju. Dejavnost vsakega slovenskega društva v tujini je za nas dragocena in vedite, da se vašega poslanstva v državah v katerih živite zavedamo tudi v matični domovini.

Ob koncu pa mi dovolite, da se zahvalim za vabilo na slovesno obeležitev 40 let delovanja Pevskega društva Orfeum, vendar mi delovne obveznosti udeležbe ne dopuščajo in vam ob vašem razumevanju moje odsotnosti v svojem imenu kot v imenu mojih sodelavcev še enkrat izrekam iskrene čestitke ob jubileju.

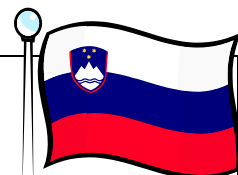
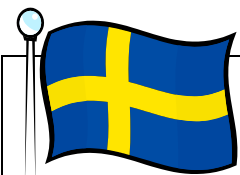
S spoštovanjem,

Zorko Pelikan, državni sekretar



Obisk DZ RS, Malmö, dne 17. maja 2008

Foto: Z. Podvinski



Slovenska zveza na Švedskem slovenska.riksforbundet@telia.com



Predsednik ima besedo ...

Pravkar so se končali slovenski kulturni dnevi v Stockholmu, ki so bili zelo zanimivi in je res škoda, da nas je večina tako oddaljena od glavnega mesta. Slovenija do 1. julija predseduje Evropski uniji. Naštel bom nekaj pomembnih dogodkov, ki so se v zvezi s tem zvrstili na Švedskem. V februarju in marcu je bila v olofströmski mestni knjižnici slovenska likovna razstava, v aprilu je bilo v Göteborgu 20. Slovensko kulturno srečanje, v maju pa je slovenska društva obiskala delegacija iz parlamenta Republike Slovenije. Prav tako je društvo Slovenija iz Olofströma organiziralo odprto hišo z likovno razstavo, slovenskimi jedmi, balinarskim turnirjem in slovensko glasbo. O vsem tem so pisali tudi časopisi v pokrajini. Tem dogodkom so sledili slovenski kulturni dnevi v Stockholmu, v juniju pa bodo slovenska društva zaključila praznovanje s slovenskimi pikniki. Slovenska mladina se je maja pod vodstvom Ane Kokol srečala v Göteborgu, na nogometni tekmi med Slovenijo in Švedsko. Prav tako je pevsko društvo Orfeum iz Landskrone, ki je izšlo iz leta 1968 ustanovljenega društva Triglav, 30. maja praznovalo 40. obletnico. V jeseni bo društvo Slovenija iz Olofströma organiziralo koncert zamejskega okteta Odmevi iz Trsta.

Pomembnih dogodkov in obletnic bo letos na Švedskem zelo veliko, kar hkrati pomeni, da so društva zelo delovna in pridna. Vse to je izredno pomembno za obstoj Slovenske zveze na Švedskem. Zato smo zelo ponosni na vsa slovenska društva, ki so se resnično potrudila.

Ne pozabite, da bo 30. avgusta osrednje srečanje starejših Slovencev, obenem pa tudi tradicionalni slovenski piknik za vse, tudi za mladino. Piknik bo v kraju Barnakälla pri Bromölli. Nastopilo bo tudi slovensko gledališče iz Medvod s predstavo, ki je primerna za vso družino, zato vabimo okoliška društva na piknik in srečanje.

Želim vam prijetno poletje, bodisi v domovini ali tukaj na Švedskem.



Ciril Marjan Stopar



VABILO na Srečanje starejših Slovencev in tradicionalni slovenski piknik

Slovenska zveza in KD Slovenija iz Olofströma vas vabita na tradicionalni slovenski piknik in na šesto srečanje starejših Slovencev, ki bo v soboto, dne 30. avgusta, z začetkom ob 14.00 uri.

- 1. Iz Slovenije pride gledališče, ki bo zaigralo predstavo o NERODNI AVGUŠTINI, primerno za vso družino, stare in mladino.**



Srečanje in tradicionalni piknik bosta pri **Barnakälla vandrarhem**, 6 km od Bromölle proti Näsumu in Olofströmu, cesta št. 116. Na vrtu in v velikem šotoru bodo mize in klopi, kjer vas bomo postregli s pečenimi jedmi z žara. Sprehodili se boste lahko tudi po promenadnih poteh za rekreacijo. Imeli boste priložnost nabiranja gob, do jezera Ivösjön pa je le nekaj sto metrov. Piknik bo tudi v primeru slabega vremena, saj bomo letos imeli še večji šotor za zabavo kot lansko leto. Balinali bomo - kot vedno - na travi. Postavili bomo smerokaze, da nas ne boste zgrešili, na piknik pa bomo povabili tudi svoje glasbenike. Poskrbljeno bo za hrano, pijačo in nagradni kviz. Vabimo člane in tudi goste iz



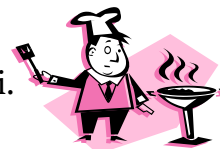
sosednjih slovenskih društev. Veseli bomo vaše udeležbe na pikniku. Pokrovitelja srečanja sta: Slovenska zveza in Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Prosimo vas, da o svojem prihodu na piknik in številu udeležencev obvestite organizatorja. Tel: 0457- 771 85.



E-mail: slovenska.riksforbundet@telia.com

S seboj prinesite le veliko dobre volje in veselja, za vse drugo bomo poskrbeli mi.



Dobrodošli!

KD Slovenija in Slovenska zveza na Švedskem

Slovenska zveza na internetu <http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Program dela Slovenske zveze 2008

- ✚ 30. avgusta - srečanje starejših Slovencev in piknik v kraju Barnakälla.
- ✚ Jesenske prireditve v društvih in kakšna obletnica.
- ✚ 18. oktobra - koncert Okteta Odmevi iz Trsta in slovenska umetniška razstava v Olofströmu. Koncert morda še v drugih društvih.
- ✚ 22. novembra - jesenska konferenca Slovenske zveze.
- ✚ December - miklavževanja po društvih.

Ciril M. Stopar

Slovenier träffas för att hålla kulturen vid liv



OLOFSTRÖM

Med sina 235 medlemmar är den slovenska kulturföreningen Slovenija den största i sitt slag i Sverige. I lördags höll föreningen öppet hus i

klubblokalen på Tegnervägen.

Den slovenska kulturföreningen Slovenija hade boules på programmet vid sin sammankomst i lördags vid klubblokalen på Tegnervägen. Så ska boules spelas. Riksordföranden Ciril Stopar visade vägen vid den slovenska träffen i Olofström.

– Det är viktigt för oss att hålla vår kultur vid liv, säger ordföranden Ciril Stopar som dessutom leder riksorganisationen sedan elva år tillbaka. Han berättar att det finns elva slovenska föreningar i landet med allt som allt 1 100 medlemmar. Själv är han bosatt i Kallinge men betonar att alla med slovensk bakgrund i regionen är samlade i Olofströmsföreningen.

– 95 procent av slovenerna i Blekinge är med i föreningen. Det är en siffra vi är stolta över. 2005 fick de sin nuvarande klubblokal på Tegnervägen. Där träffas de ofta för olika former av sammankomster. I lördags var det dels konstutställning dels tävling i slovenskt boulespel.

– Allt avslutas med en måltid, påpekade Ciril Stopar.

Att föreningen behövs motiverar ordföranden med att de svenska slovenernas barnbarn inte vill prata slovenska. Därför blir det färre och färre som behärskar språket. I fredags hade föreningen för övrigt besök av tio riksdagsmän från Slovenien som förutom ett besök i klubblokalen hann med ett möte med Olofströms kommunalråd Margaretha Olsson (s).

Lars Ohlsson lars.ohlsson@blt.se

Novice iz Göteborga



Foto: 1) Dekleta Marija K., Marija P. in Katarina Z. pripravljajo kranjske klobase za lačne Slovence ob binškoštnem prazniku v Vadsteni 10. maja 2008; 2) Praznovanje 10-letnice društva in 20. Slovenskega srečanja, dne 5. aprila, 2008 3) V prijetnem pomenku v Vadsteni, 10. maj 2008; 4) Praznovanje 10. obletnice Slovenskega DOMA (Foto: Z. Podvinski, A. Budja)



Narava in klimatske spremembe nam nalagajo obveznosti, da je treba nekaj storiti. Lani ob koncu aprila je



bilo tudi vroče, sonce in rekordne temperature, toda samo poletje ni bilo vredno besede, saj so dež, veter in hlad pokazali svoje zobe. Letos je bil sneg za Veliko noč, toda Božič je bil zelen in nikjer prav nobenega zimskega vzdušja. Po radiu sem slišala, da so v pokrajini Skåne že izkopal prvi krompir, ki je rasel zunaj na prostem, ker je bilo tako toplo. Primule na vikendu so cvetele vso zimo. Prav zares moramo premisliti in vsak po svoje prispevati k temu, da res ne bomo uničili svojega planeta. Tudi dobičkarji bi morali malo premisliti, da denar ni vse.



Tudi dobičkarji bi morali malo premisliti, da denar ni vse.

Nekaj novic tudi o delu društva. Kulturni dan smo začeli s slovensko himno, nato pa so vsi prisotni prebrali po eno kitico Prešernovega Povodnega moža. Dan staršev in mamic smo

pripravili po maši v Astridsalen. Tudi tokrat smo na dvorišču prodajali butarice, ki smo jih sami naredili za cvetno nedeljo.

Ves izkupiček od kave, peciva, butaric je znašal približno 900 SEK. Slovenski Dom je dodal preostanek in tako smo 2.000 SEK nakazali na Slovenski Karitas za pomoč tistim, ki so tega potrebni. Mamice in očete smo obdarili z nageljni. Ob tej priložnosti smo Jožetu Bohnecu zapeli za njegovo 70. rojstni dan. Torto, ki jo je prinesel seboj, smo kar hitro pospravili. *Še mnogo let zdravja in zadovoljstva, Jože.*



Praznovali smo 10. obletnico svojega društva in 20. Slovensko srečanje v Göteborgu. Na žalost ni bilo nobenega povabljenega gosta iz Slovenije, prav tako so opravičilo poslali s slovenskega veleposlaništva v Stockholmu, ker so bili zadržani nekje drugje. Ste pa vsi tisti, ki ste prišli, dokazali, da so srečanja potrebna in tudi spodbuda društvu, ki je še tako mlado. Danes je pač tako, da švedska država društev nič več toliko ne podpira z denarjem, če pa denarja ni, je težko obdržati prostore, v katerih se deluje in srečuje. To je eden od razlogov, da

se društva zaprejo ali pa ostane le še peščica, ki še vseeno poskuša držati skupaj. Mladi ne čutijo več tiste ljubezni do domovine in slovenstva, kot smo jo mi, starejši pa iz različnih razlogov ne morejo več sodelovati. Ob praznovanju smo izdali tudi bilten desetletnega dela društva, nekateri pa so se podpisali v knjigo gostov. Mislimo, da smo to srečanje in praznovanje dobro pripravili, ansambel Bobri pa je vabil na ples. Večerja, ki so jo pripravile naše kuharice, je teknila in

napolnila želodce lačnih obiskovalcev. Hvala vsem, ki ste prišli. Vaše pohvale so spodbuda za dobro delo vnaprej in sodelovanje.

28. aprila smo se v kapeli na Fässbergs pokopališču poslovili od Milke Turnšek. Kot članica društva France Prešeren je bila aktivna in pomagala pri ohranjanju slovenske kulture in jezika. Možu Otonu in otrokom z družinami izrekamo sožalje.



Fotografije s proslave 10-letnice društva Slovenski DOM in 20. Slovenskega srečanja, v Göteborgu 5. aprila 2008

(Podvinski, Budja, Bencek)

Dan državnosti bo tretja nedelja v juniju po slovenski maši v Angeredu, kjer bo tudi blagoslov avtomobilov. Pripravili bomo kratek program in se spomnili žrtev za domovino in tudi tistih, ki so ostali invalidi v boju za svobodno in neodvisno Slovenijo. Politikom v Sloveniji bi radi sporočili, da spremljamo njihovo delo in želimo, da bi Slovenijo vodili do napredka in da bi bili za njih vsi državljani enako vredni, tudi tisti, ki so po vseh letih težkega dela odšli v zaslužen pokoj. Spremljamo poročila, kako se je po celem



svetu podražila hrana, najhujše je za vse tiste, ki so že sedaj lačni. Deževni gozdovi so posekani in dobičkarji še pomislijo ne, da korenine dreves zadržujejo plazove, ki drugače mnogokrat pokopljejo pod seboj veliko nedolžnih ljudi. Zadržujejo tudi poplave, ki sicer odnesejo vse, kar jim pride na pot.



Na četrtem sestanku smo se tudi dogovarjali, kam bi šli letos na izlet. Možnosti sta martinovanje ali silvestrovanje v Berlinu. Poskušali bomo stopiti v stik s tamkajšnjim društvom pri pomoči glede iskanja prenočišča. V vsakem primeru bi tam prenočili trikrat. Silvestrovanje bi morda stalo malo več, zato prosimo člane, če se javite in sporočite, kaj želite. Javite se komu od članov Upravnega odbora. Prosim, da to storite čim prej pred poletjem, da sporočimo naprej in naročimo.

Tokrat je moje pismo malo zaskrbljujoče, saj



se večkrat sprašujemo, kako se vse spreminja na slabše od takrat, ko smo mi bili mladi. Tak svet bomo namreč zapustili naslednjim generacijam.

Vesele babice so si izbrale lep sončen dan za ogled botaničnega vrta »Botaniska trädgården«, kjer je bilo vse v cvetju in

veliko obiskovalcev, ki so posedali na zelenicah in uživali v soncu. Kava in pecivo sta se prilegla po dolgem sprehodu in ob uživanju na soncu.

Naši jubilaranti slavijo;

junij Joško Hančič, 60 let

Vlado Pavlovič. 75 let

julij Ana Ratajc, 65 let

Rigmor Dahlborg, 70 let

avgust Ivan Maček, 75 let

Vsem želimo zdravja in voščimo še na mnoga srečna leta. Nazdravite si s kakšno dobro vinsko kapljico!

Čas neizmerno hiti in minilo je že skoraj pol leta, šolsko leto se bo končalo in nekateri se pripravljate za odhod na dopust. Morda odhajate v Slovenijo ali kam drugam, mogoče boste ostali tukaj. **Vsem varno vožnjo, lepe sončne dneve, obilico lepih spominov z dopusta in nasvidenje v jeseni.**



Foto: Marija Kolar sprejema simbolično darilo – kovanec za 3-euro, ki ji ga poklanja predsednik Komisije za Slovence po svetu, Janez Kramberger, DZ RS, dne 17. maja.

Spodaj: Poslavljanje delegatov DZ RS pred restavracijo Vagabond, kjer smo presenečeni ugotovili, da nam streže natararica, potomka Slovenca.



Za Upravni odbor
Slovenski Dom **Marija Kolar**

Več o 10. obletnici društva Slovenski DOM in 20. Slovenskega srečanja je bilo objavljeno v knjižni zbirki Slovensko Informativno GLASILO, 2. del; maja, 2008, na zadnjih straneh.

Urednica A. Budja

Slovenski Dom - 10. obletnica – 5. aprila 2008 – Gamlestaden

Pozdravni nagovor v imenu Slovenske katoliške misije na Švedskem

Drage rojakinje in rojaki, ki smo se zbrali, da skupaj praznujemo 10. obletnico Slovenskega Doma in 20. Slovensko srečanje (včasih ste temu rekli slovenski

festival), dragi gostje iz Slovenije - člani ansambla Bobri, dovolite, da vas na svoj način pozdravim in vam vsem skupaj voščim lep slovenski praznik, ki naj nam vsem pomaga še boljše razumeti pomen besede slovenski dom in s tem tudi pomen obstoja SKD Slovenski Dom, oziroma vsakega slovenskega društva na Švedskem in tudi v svetu.

1. Ti domača hiša, ljubi očetov rodni dom,
Tebe ne pozabim, koder po svetu hodil bom.
Tu se sreča uživa, lepih otroških, nežnih dni,
Dom le radost skriva, ki v širnem svetu je ni.

*Odpev: Bodi pozdravljen moj očetov rodni dom,
ti si v življenju meni kažipot.*

*Dokler po širnem, tujem svetu hodil bom,
Mislil na te bom povsod.*

2. V naši so družini starši otrokom vzoren zgled,
Vseposvoda želijo, naj vlada mir in pravi red.
Oče in pa mama mislita vedno le na to
In želita sama, da v hiši vsak srečen bo.

Odpev: Bodi pozdravljen moj očetov rodni dom

3. Ko zvečer se z dela vračamo trudni vsi domov
Takrat v hišo pride tihi večerni blagoslov.
Bratje in sestrice s starši zapojejo na glas,
Mir z višav je legel na dom in na tiho vas.

Odpev: Bodi pozdravljen moj očetov rodni dom

Kje so časi, ko ste začeli prihajati na Švedsko. Takrat je bil Jože Tovšak mlad kaplan pri Sv. Lovrencu na Pohorju, od koder sem pred skoraj 15. leti med vas kot vaš narodni dušni pastir prišel tudi jaz. Jože Tovšak je skupaj z mano, lanskim srebrnomašnikom, lani obhajal zlato mašo na god Sv. Lovrenca. Danes je popolnoma slep in prebiva v duhovniškem domu v Mariboru. Toda iz njega veje še naprej ljubezen do očetovega doma in tudi do pisanja pesmi. On je tisti, ki je med drugim napisal in uglasbil to prečudovito pesem z naslovom: Ti domača hiša ... Na kaj pomislimo, ko rečemo **dom**, **slovenski dom**, **domač** (nanašajoč se na dom), **domačija** (prostor, hiše, kjer kdo stalno živi, od koder izhaja; kmečka hiša, posestvo), **domovina** (bojevati se za dom in rod).

Besedo dom običajno povežemo tudi z družino, kjer vlada **domačnost** (vzdušje, ki je značilno za dom in mirno, skladno družinsko življenje; prisrčnost, tiha topla domačnost). Medsebojno razumevanje, pomoč, zavarovanost, prijetno vzdušje, pristna družinska ljubezen ..., še in še bi lahko naštevati. Prav tako pa bi lahko rekli tudi v negativnem smislu: ta je pa brezdomec, ta pa nima svojega doma, nima svoje domovine, ali pa: domovina ga je pozabila ...

Smo v t. i. letu družine, ko naj bi si priklicali v spomin to tako veliko in pomembno vrednoto. Kaj narediti, da bo več lepega družinskega vzdušja? Kaj



storiti, da bodo družine tudi danes varno okolje, v katerih bodo zrasla nova življenja, kjer bodo ljudje še naprej posredovali ljubezen do maternega jezika, do krščanske kulture in omike, ki sta zaznamovali ves svet in katere vrednote je zahodni svet izgubil in s tem izgubil kompas, ki človeku kaže pravo pot.

Hvala vsem vam, ki ste ohranili in posredovali svoji drugi in tretji generaciji ljubezen do maternega jezika, do slovenske pesmi, krščanske kulture in omike. Blaženi škof Slomšek je zapisal: Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ do zveličavne narodne omike. To je tisto, kar nas dela domače, to je tisto, kar nas vodi v pravi dom, tam v nebesih. Saj je zapisal tudi tisto misel: V nebesih sem doma, tam Jezus krono da. Tam je moj pravi dom, tam večno srečen bom.

Čestitke za desetletno delo med rojaki v Göteborgu in okolici. Ta častitljivi jubilej naj bo povabilo vsem vašim članom, da bodo še bolj aktivni v okviru vašega društva. Še več, ob 20. Slovenskem srečanju želim vsem doživeti narodne pomladi in lepega domačega vzdušja. Tam, kjer moči že pešajo, pa recite: S skupnimi močmi gremo naprej, da bo tudi Švedska preko našega slovenstva še bolje prepoznala našo domovino, naš raj pod Triglavom.

Bog vaš živi na mnoga, blaga leta! vam v imenu SKM na Švedskem vošči
vaš Zvone, rektor SKM Göteborg, 5. april 2008

BESEDA »DOM«, beseda sreče

Prihajam v leta, kot se temu reče –
Uteha to mi prav posebno ni!
Da bi v življenju bil predobre
sreče,
Ne bom trdil, ki bi lagal, se zdi.
Saj se ne pritožujem, ko to pišem,
Skrivaj le tu in tam oko obrišem!

Dežela, ki me je vzredila,
Čeprav s sadovi revnih tal,
Je prst domača, srcu mila,
Prav rad nekoč bi v njej zaspal.
Nerad sem zapustil te, domovina,
Ti čakaš me, kot čaka mati sina!

Tujina prišleku le mačehuje,
Na razpolago da mu skorjo kruha.



Vsaj
domov

Na tujem to
dognanje
peče huje,
Ušesa
domačinov so
kot gluha.
Klubujemo, da
lahko tu vzdržimo,
na skrivaj pa si
želimo!

Dom vzbuja misli koprneče:
Na tujem cenjen je najvišje.
Beseda »dom« - beseda sreče,
Čeprav izrečena najtišje!
Ker se željam in domotožju vdajam
Pomeni - čas hiti in star postajam.

(pesem Augustine Budja /Letni časi, 2005/ je na proslavi prebral Zvonko Bencek)

obdobje 1968-2008 40 let obstoja: Kratka kronika društva



TRIGLAV-LIPA-ORFEUM

Foto: 40-års jubileum av slovenska föreningen i Landskrona (Hannu Tuomainen, Danni Stražar, Olga och Augustina Budja, med flera); Ovan - sångkör Orfeum under ledning av Olga Budja



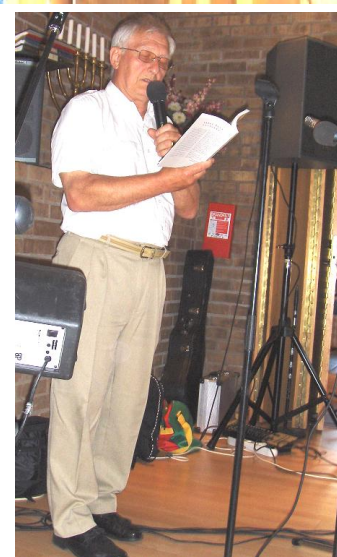
POTREBA
 Osnovna cilja slovenskih društev po svetu sta predvsem ohranitev slovenske kulture in slovenskega jezika. Oboje



predstavlja pogoj za ohranjanje slovenske zavesti. Če poznamo samega sebe, bolj cenimo sebe in tudi druge. To nam bo lažje uspevalo, če se bomo trudili gojiti tisto, kar smo prinesli s seboj od doma, torej tisto, v čemer smo podkovani in nam ni povsem tuje. Slovenska društva naj bi prispevala k boljšemu razumevanju med posamezniki – člani na ožjem področju in med narodi v širšem, globalnem smislu. Kultura ni statična in je nekaj, kar se neprestano spreminja; od drugih povzemamo tisto, kar nam ugaja in tako plemenitimo sami sebe in druge. Vse to so seveda tudi prvotne zamisli in želje ustanoviteljev posameznih slovenskih društev, realnost pa se spreminja.



Pevski zbor Planika; Recitira Zvonko B.; Pevski zbor ORFEUM



PROBLEMI Začne se zatikati ravno zaradi različnih interesov. Včasih nam manjka tolerantnosti, živimo le za včeraj in danes, premalo mislimo na prihodnost ter se ne trudimo najti odrešujoče poti k dialogu, ki je temelj demokratičnosti. Poleg teh obstajajo še razni drugi vplivi, ki lahko usodno vplivajo na razvoj posameznega društva. Dnevno sprejemamo jezik in kulturo novega okolja, trudimo se biti del švedskega društva in se



prilagajamo – najsi je to integracijsko ali asimilacijsko. Obenem nas tarejo tudi organizacijske in finančne težave. Ne smemo pozabiti, da je nekaj desetletij v zgodovini zelo kratka doba, pa vendar zelo dolga v življenju posameznega človeka.

DEJAVNOSTI Slovensko društvo v Landskroni je bilo ustanovljeno leta 1968 pod prvotnim imenom

Slovenski kulturni klub TRIGLAV. Namen društva je bil poleg kulturne dejavnosti tudi ohranjanje narodne zavesti med rojaki in medsebojno povezovanje. S to kulturno tradicijo, petjem in glasbo nadaljujemo ter v svoje delo vključujemo tudi mlajše rodove Slovencev na Švedskem. Poznejši društvi SLOVENIJA in LIPA sta bili prehodnega značaja, danes poznamo slovensko društvo v Landskroni pod imenom ORFEUM.





Foto: SPICE duo med gäster



Gästerna från Malmö, bl a Ivanka Franseus, föreningen Planikas ordförande och Slovenska riksförbundets viceordförande, som överraskade med blommor och gratulationer



**Pevsko
društvo
ORFEUM
40 let**

**V okviru
slovenskega
pevskega
društva**



ORFEUM v Landskroni delujeta predvsem skupini: pevski zbor Orfeum, ki ga sestavlja otroški in mladinski živelj s solisti, možje ter vokalni tercet Sestre Budja – Slovenke prve generacije na Švedskem. Skupine sodelujejo na raznih prireditvah za Švede, priseljenkih prireditvah, na nekaterih katoliških manifestacijah ter na proslavah slovenskih društev na



Švedskem. Sestre Budja nastopajo tudi na slovenskih odrih in v raznih medijih v Sloveniji, kar se dogaja predvsem v času počitnic in dopustov. Doslej so izdale šest zgoščenk: *SPOZNANJE* 1998, *TEDEUM* (slovenske božične pesmi) 1999, *TEDEUM* (švedske božične pesmi) 1999 ter *OTROCI ZEMLJE* 2000, *AVE* in *VEČERNICE*. V okviru društva

Orfeum sta Dora in Peter pod imenom DUO SPICE posnela in izdala zgoščenko *Kärlekens ansikten*, 2006. Leta 2001 je v režiji Matjaža Koncilje izšla tudi dvojezična videokaseta sester Budja v sodelovanju občin Landskrona-Ribnica, ki ima naslov *GLASBENI MOSTOVI*. Na njej sodeluje tudi gost, in sicer družinski pevski zbor Orfeum (švedsko ime videospota je *MUSIKBROAR*). Jeseni leta 2000 so sestre Budja prejele kulturno štipendijo mesta Landskrona.



ORFEUM danes in jutri
Danes šteje ORFEUM 63

članov in je tako eno najmanjših, vendar najstarejše slovensko društvo na Švedskem. Navkljub izraziti asimilaciji nas vodi misel: »pesem nas druží«. V znamenju mednarodnega kulturnega dialoga smo v Landskroni dne 30. maja 2008 ob 40. letnici društva posvetili okoliškim Slovincem in drugim gostom bogat večer. Postregli smo z jedačo in pijačo, predvsem pa s kulturnim programom, v katerem je sodeloval tudi pevski zbor Planika iz istoimenskega društva v Malmöju, domači pevski zbor Orfeum ter tercet Sestre Budja, Nastopila sta tudi Danni Stražar z ljudsko pesmijo in Zvonko Bencek z deklamacijo. Za ples je poskrbela glasbena skupina DUO SPICE z gosti.





ZAHVALE Hvala sponzorjem; Uradu Vlade RS za Slovence po svetu in Slovenski zvezi na Švedskem.

Aktivnim članom in prijateljem društva smo podelili zahvale/priznanja, prejeli pa smo tudi številne čestitke in pozdrave od strani Slovenske zveze na Švedskem, Državnega Zbora RS, Slovenskega veleposlaništva v Stockholmu ter društev Planika, Slovenski Dom, Slovenija v Olofströmu, Slovenskega društva iz Stockholma, društev Simon Gregorčič iz Köpinga, od duhovnika Zvoneta Podvinskega in drugih. Čestitali so nam tudi prisotni gostje: Ann-Sofie Mörn, podpredsednica občinskega sveta v Landskroni, Nedima

Kursumovič iz

Folkuniversiteta, predstavniki društva Planika – zbor nam je zapel zdravico - ter mnogi prijatelji iz Landskrone in od drugod. Pogrešali smo seveda mnoge stare znance iz bližnje in daljne okolice. Posebnih vabil množično nismo pošiljali, saj je bilo vabilo članom in prijateljem društva objavljeno v



prejšnji številki Slovenskega GLASILA na straneh 32-33. Mnogi so se povabilu odzvali in tudi prišli na proslavo. Hvala vsem in veliko delovnega elana še v prihodnje, družite naj nas pesem in bodri slovenska zavest!

Avguština Budja

Slovensko društvo PLANIKA Malmöju je eno najmočnejših v južnem delu Švedske. Razni obiski in druge organizacije, občni zbor Slovenske zveze in drugo, se velikokrat dogajajo ravno v okviru društva Planika. To zahteva seveda vestno delo vodilnih.



Tudi v maju 2008 je društvo sprejelo slovensko delegacijo Državnega zbora, sestanek je bil v prostorih društva, skupno kosilo pa je potekalo v bližnji restavraciji "Vagabond".



Zraven predstavnikov društev Planika, Slovenski DOM, Orfeum in rektorja katoliške misije na Švedskem so bili prisotni še nekateri rojaki iz bližnje okolice. Zastavljenih je bilo kar nekaj vprašanj, med drugim o novih prometnih predpisih v Sloveniji ter o nadaljnjih vprašanjih slovenskih društev na Švedskem – biti ali ne biti.





Pred začetkom uradnega dela – predstavitev in drugih formalnosti, je prisotne z lepo zapeto slovensko pesmijo presenetil pevski zbor Planika, pod vodstvom Iva Likarja.



Sestanek sta pripravila in vodila Ivanka Franseus in Jože Ficko. Prisotni predstavniki društev so prejeli simbolično darilo predsednika Komisije za Slovence po svetu, Janeza Krambergerja, lepo izdelan srebri kovanec za 3 evre.



Hvala Republiki Sloveniji, organizatorjem društva Planika ter Slovenski zvezi na Švedskem, da so Slovencem omogočili to srečanje. Več o delegaciji DZ RS je poročal Ciril Stopar.

Fotografije: Z. Podvinski, Z. Bencek, A. Budja in drugi



Pevski zbor Planika, Malmö, nastop na 40. obletnici Triglav - Orfeum, Landskrona, 30. 5. 2008



Natakarica v restavraciji Vagabond je razumela nekaj slovenskih besed, pa smo zaslutili, da ima nekakšno povezavo s Slovenijo.
In res – njen oče je Slovenec!

Drugih posebnih novic nam iz Malmöja tokrat niso sporočili. Tako vam zaželimo samo še krasno, sončno poletje!

Augustina Budja

»MAJHNA DEŽELA, BOGATA KULTURA«

Solna, 26. maja 2008



1) Folklorna skupina iz Škofje Loke

2) »V duši molitev, na ustih pesem, v srcu domovina«.



Stockholm je bil te dni deležen velike ponudbe slovenske kulture in glasbe ter srečanj z mladimi Slovenci. Med 21. in 24. majem so potekali slovenski dnevi z naslovom »Majhna dežela, bogata kultura«. Festival je organiziralo Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva v sodelovanju s podjetjem Kraft & Kultur AB in Slovenskim društvom v Stockholmu.

Glavna dogajanja so bila v prostorih omenjenega podjetja Kraft & Kultur, in sicer v *Enskilda Galleriet*, kjer je vsak dan potekal kulturni program.

V četrtek, 22. maja, je festival s slovesnimi besedami naznanil Vojislav Šuc, slovenski ambasador na Švedskem. Pred uradnim začetkom festivala je bil nastop Folklorne skupine iz Škofje Loke. Po uradnem

delu je zborovodkinja Jerica Bukovec izvedla svoj diplomski koncert, na katerem so nastopili švedski zbori. Vse skupaj je odlično potekalo.



Naslednji dan, v petek, 23. maja, sta imela slovenska zborova priložnost, da še njuni pevci zapojejo. Nastopili so mešani pevski Gorenje iz Velenja in fantovski zbor Dornberški fantje. Privoščil bi vsakemu bralcu, da bi slišal te domače zvoke, ki so jih izvajala izurjena grla v prostorih z odlično akustiko. Vsaj zame osebno je bilo to enkratno doživetje. Pred tem nastopom smo imeli priložnost razpravljati na filozofskem srečanju s filozofoma Levom Kreftom in Gorazdom Kocjančičem.



V soboto 24. maja se je dejavnost začela s slovensko mašo. Po njej smo pa imeli priložnost, da se srečamo in pogovorimo s pisateljema Ivanom Cimermanom in Slavkom Preglom. Slavko Pregel je tudi predsednik Društva slovenskih pisateljev. Sledilo je predavanje o sodobni slovenski arhitekturi. Večer se je zaključil s koncertom glasbene skupine Katrinas iz Slovenije.

Vzporedno s koncerti in predavanji je potekala razstava umetniških del Jožeta Stražarja, fotografa Oskarja-Karla Dolenca in še drugih. Pozabiti seveda ne smem na pokušino slovenskih vin, ki je potekala vse dni v času prireditev.

Tudi tisti, ki niso prišli do *Enskilda Galleriet*, so bili lahko deležni druge ponudbe. Folklorna skupina iz Škofje Loke je zaplesala na najbolj obiskanih točkah mesta, na štirih trgih v središču Stockholma. V knjižnici v predmestju Farsta je bila razstava akvarelov »Lepote Slovenije« in koncert slovenskih pesmi. V *Stefanskyrkan* je bil koncert pevskih zborov pod naslovom »V duši molitev, na ustih pesem, v srcu domovina«.

Lepi dnevi so bili in tudi vreme nam je bilo naklonjeno. Šlo je za pravo »injekcijo« za našo narodno zavest.



Pavel Zavrel

Gost iz Slovenije o slovenskem festivalu v Stockholmu



Ljubljana; Vse priznanje je namenjeno organizatorjem in udeležencem zelo uspešne predstavitve slovenske kulture v okviru slovenskih dni v Stockholmu. Zelo dobro izbrani gostje, ki so prišli iz Slovenije – od pevskih zborov, folklorne skupine, do umetnikov slikarjev, kiparjev, fotografov ter pisateljev, filozofov in arhitektov – vsa ta široka paleta je popolnoma potrdila izbrani naziv festivala: »Majhna dežela, bogata kultura«. Organizatorji so opravili veliko delo, vsi nastopajoči pa so se izjemno potrudili. Skratka – pozitivna energija je bila prisotna ves čas prireditve.



Po mojem mnenju so daleč največ k promociji Slovenije na Švedskem prispevali nastopi folklorne skupine iz Škofje Loke na trgih po Stockholmu ter petje mešanega pevskega zbora Gorenje iz Velenja in Dornberških fantov na ulicah in v cerkvi *Stefanskyrka*. Nastopajoči so imeli s seboj zemljevid Evrope in radovednim mimoidočim kazali, kje je Slovenija, in da seveda ni tako daleč stran od Švedske. Pokazali so predvsem, da to ni Slovaška, s katero našo prelepo deželo tudi na Švedskem še premnogi zamenjujejo. Prav ti nastopi na

prostem so Slovencem omogočili, da smo Švedom pokazali, kdo smo in od kod smo, pri tem pa smo naleteli na zelo tople sprejem Švedov. Seveda ob vsem tem nikakor ne smemo pozabiti

enkratnega diplomskega koncerta Jerice Bukovec s tremi švedskimi zbori, zlasti zaradi petja pesmi slovenskih avtorjev. Vrhunsko doživetje!

Prepletanje kulture od slikarstva do glasbe in predstavitev umetniških del v *Enskilda Galleriet* je bilo na izjemno visoki kakovostni ravni, žal pa je bil obisk v teh prostorih premajhen. Odlični umetniki, ustvarjalci in predavatelji so si zagotovo zaslužili več obiskovalcev, ne pa da je na predavanjih filozofov, pisateljev, arhitektov njihove besede poslušalo le nekaj ljudi. Tudi med nastopi pevskih zborov je bilo v dvorani le malo takšnih, ki niso bili nastopajoči, organizatorji ali kakorkoli drugače v prireditvah vključeni ljudje. Kje so bili Švedi in konec koncev tudi Slovenci, ki živijo na Švedskem? V ušesih mi odzvanjajo besede župnika Zvoneta Podvinskega, ki mi je v pogovoru izlil bolečino. Pravi (citiram): » ... da je odziv naših ljudi na Švedskem absolutno premajhen glede na tako velik projekt«. Predvidevam, da je krivda za slab obisk tudi na tistih, ki bi morali bolje poskrbeti za propagando in za obveščenost o prireditvi. Morda je tukaj še malenkost, ki pa tudi utegne biti moteča, namreč vstopnina. Resda vstopnice niso bile pretirano drage, vendar – ali ne bi šlo pri prizadevanjih za predstavitev slovenske kulture tudi brez vstopnine?





Še enkrat poudarjam – festival je zagotovo uspel, organizatorji so opravili veliko delo in kakovost je bila vrhunska. Nekaj mojih pripomb je namenjenih le razmisleku ob pripravljanju podobnih prireditev v prihodnje. Konec koncev smo prek nacionalnega Radia Slovenija poročali o festivalu tudi na naših valovih. Poslušalci so v odzivih zelo pohvalno govorili o zamisli in izvedbi slovenskih dni v Stockholmu. Naj bo tudi to spodbuda za naprej, dragi rojaki!

Toni Laterner, Radio Slovenija

P.s. Rad bi se osebno zahvalil vsem, ki so mi ob mojem obisku in spremljanju prireditev namenili pozornost in prispevali, da sem iz Stockholma odnesel veliko prijetnih spominov. Hvala Lojzetu Hribarju, Stanislavi Gillgren, Jerici Bukovec, Martinu Gregorcju in še posebej Jožetu Stražarju in Antonu Kolegarju, ki sta si vzela dragocen čas zame in me popeljala po švedskem glavnem mestu ter me nesebično pogostila. Tudi vsem drugim, s katerimi sem bil v stiku štiri dni



bivanja na Švedskem, se zahvaljujem za prijetno družbo.

(Foto: D. Stražar, Z. Podvinski)





KK SLOVENIJA

ESKILSTUNA



V Eskilstuni smo 24. maja organizirali svoj tradicionalni spomladanski piknik v naravi. Zbrali smo se v Sundbyholmu, približno deset

kilometrov iz Eskilstune, na nekem zelo lepo urejenem kraju ob obali in gozdu. Dan je bil izredno lep in topel pomladni dan. Na velikih žarih, za katere skrbi občina *Eskilstuna Kommun*, smo pripravljali okusno hrano in uživali v prijetni družbi. Bilo nas je okrog 25,



zbrani iz treh generacij, še posebej lepo pa je bilo, ker je bilo precej mladine in otrok.

V četrtek, 15. maja, smo se v Stockholmu udeležili sestanka s poslanci iz Slovenije. Žal se nismo mogli udeležiti Slovenskega festivala, ker so razdalje prevelike, program pa je potekal v večernih urah.

Bližajo se počitnice in dopusti ... Vsem vam, ki boste odpotovali na počitnice, želim srečno pot in lepe dneve. Prav tako vam obilo lepih dni želim tudi vam, ki boste ostali doma.



Rudolf Uršič, Eskilstuna

SIMON GREGORČIČ

Köping



Binkoštno praznovanje v Köpingu 2008

Vadstena je središče in kraj, kjer poteka najlepše srečanje vseh Slovencev, znancev in prijateljev, ki živimo daleč stran od svoje domovine Slovenije.

Tudi letos smo se zbrali Slovenci in švedski prijatelji naših ljudi iz vseh koncev Švedske, pa tudi tudi iz Slovenije. Rad bi povedal, da smo imeli ravno za binkoštni praznik 10. maja tako pri božjem bogoslužju in pozneje v dvorani, kjer je bil čas razvedrila in veselja, na obisku mojo mamo Terezijo Macuh, sestro Štefko z možem Francijem ter hčer Suzano iz Slovenije. Letošnje srečanje je bilo namreč malo bolj pomembno, kajti šlo je za 35. obletnico srečanja vseh slovenskih rojakov in romanj v Vadsteno. Bilo je lepo in veselo za vse nas, ki smo bili na tem srečanju, vreme, ki je bilo nepozabno sončno, nam je bilo naklonjeno in je prispevalo k nepozabnemu doživetju, vsekakor pa je bilo srečanje dokaz, da smo še vedno romarji, ki si želimo, da se takšno srečanje za binkoštno praznične dni ohrani še vrsto let.



Kot podpredsednik Slovenske zveze si vedno želim, da ostanemo še naprej zvesti romarji na tem tradicionalnem srečanju, kajti s skupnimi močmi lahko dosežemo veliko in zagotovo še veliko več. Imam neko veliko željo: skušajmo v središče našega srečanja privabiti čim več mlajših in naših najmlajših članov, prijateljev, romarjev, ter tako ohranjamo kulturo, materni jezik in običaje, ki smo jih dobili od svojih prednikov.





Prav zato bi se zelo rad zahvalil vsem članom društva »Simon Gregorčič« iz Köpinga za lepo udeležbo na letošnjem Binkoštnem srečanju, še posebej pa moji hčeri Suzani, mami Tereziji, sestri Štefki s Francijem za nepozabne trenutke, ki smo jih preživeli skupaj za





Fotografije so poslali v uredništvo Z. Podvinski, Suzana in Alojz Macuh





Vse za duhovno hrano, v Vadsteni pa je to še posebno bogata bera... .





Vadstena, 2008: Nastopajoči, pojoči, potujoči in plesoči...



Čudovito razpoloženje je trajalo pozno v noč... .



Resan till Beijing – Kina

Foto: 1) Vid förhandlingsbordet med kineserna 2) Jag vid kinesiska muren 3) Vi poserar utanför OS stadium, samt en av de många middagarna med kinesisk mat.



Den här berättelsen skriver jag på svenska, eftersom jag andra generationens sloven, inte är lika van att skriva på slovenska, även om jag talar slovenska flytande.

En dag i höstas frågade min chef mig om vad jag skulle tycka om att arbeta med ett projekt i Kina. Min chef förklarade med att Kina är ett starkt växande land både ekonomisk och teknisk och för att vi i lilla Sverige och dess ungdomar i framtiden ska kunna hänga med Kinas moderna utveckling måste vi lära känna det stora landet i östra Asien. Kina har 1,3 miljarder invånare jämfört med Sveriges 9 miljoner. Efter att ha funderat ett tag tackade jag ja och planeringen för ett första Kina besök var i fullgång.



Till vardags arbetar jag som matematiker och fysiker på Sveriges äldsta gymnasium (ca 380 år), Rudbeckianska Gymnasiet i Västerås. Syftet med Kinaprojektet är att elever från naturvetenskapliga programmet ska göra projekt och fältstudier i gymnasieskolor och företag i Kina och jag ska följa med som handledare varje år.



I mitten av april for vi iväg till Kina, jag, en arbetskamrat och mina två chefer i en förstudieresa. Under de 12 dagar vi var där var vårt program fullsmockat med studiebesök hos företag som ABB och IKEA, gymnasieskolan som vi ska samarbeta med, representationsmiddagar och sevärdigheter.

Före resan hade jag ingen aning om hur kineser var som personer. Ganska snabbt upptäckte jag att de var väldigt gästvänliga, pratglada (konversationen var förstås på engelska) och öppna. En del var till och med lite halvtörstiga risbrännvin. Ju fler festliga måltider vi hade desto bättre blev vår vänskap.



Alla studiebesök, samt planering för framtiden som vi genomförde blev lyckade. Nästa år kommer mina elever att få ta del av arbetet med Kina.

Jag kunde inte fatta att Beijing var så stort och modernt med många enorma skyskrapor. Överallt såg man nya byggen. Insprängt bland dem låg de gamla sevärdigheterna som den förbjudna staden och himmelens tempel. Dessutom var det människor överallt. Jag har aldrig i hela mitt liv varit i närheten av så många människor samtidigt. Beijing har 16 miljoner invånare, 8 gånger mer än hela Slovenien.

Vi passade även på att ta en dags utflykt till den kinesiska muren och vandra på den en bit. Det var verkligen en upplevelse att gå där och se Kinas vackra bergiga landskap.



Två tusen kinesiska studenter hälsade oss välkomna

Fredagen den 18:e april öppnades olympiastadium för allmänheten. Våra kinesiska kontaktpersoner ordnade VIP-tillsånd för oss. Vi kunde då åka bil ända in till samma plats där kungligheter och presidenter kommer att vara under OS. Det var en speciell känsla att åka förbi den långa kön av människor som väntade på att få komma in i olympiaarenan, även kallad ”the birdnest”. Medan folk trängdes bland de vanliga sittplatserna kunde vi njuta av arenan från ”the presidentlounge”.

Jag fick så mycket intryck av Kina att jag inte har hunnit smälta dem än. Till sist vill jag tala om att under vistelsen i Kina gjorde jag även reklam för kineserna om vårt lilla land Slovenien. Kineserna lyssnade nyfiket när jag beskrev Slovenijens vackra natur och kultur.

Av David Zuppin – medlem i Köpings slovenska förening



Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

Dan žena

V marcu smo praznovali Dan žena in imeli tudi občni zbor. Upravni odbor je dobil podaljšano mandatno dobo za nadaljnji dve leti. Sprejeli smo delovne načrte in se zahvalili vsem sekcijam za njihovo delo, še posebej skupini

ljudi, ki pripravljajo hrano na prireditvah. Zatem smo z rožami počastili svoje žene in se primerno povесelili ob veselih zvokih naših glasbenikov ter ob tem tudi zapeli.



Umetniška razstava v mestni knjižnici v Olofströmu

Od 25. februarja do 30. marca je likovna sekcija društva, torej Dušanka Kelečinji, Silvana Stopar in Nada Žigon, v sodelovanju s kulturnim odborom občine Olofström v mestni knjižnici organizirala slovensko razstavo. Razstava je bila posvečena predsedovanju Slovenije Evropski uniji in je bila zelo obiskovana, ker je bil vsak dan v lokalnih časopisih oglas o razstavi, za katerega je poskrbela občina Olofström.

Pomemben obisk v društvenih prostorih

V petek, 16. maja, nas je obiskala parlamentarna delegacija Državnega zbora Republike Slovenije in predstavnik veleposlaništva v Stockholmu. Po predstavitvi društvenih sekcij

in delovanja društva je srečanje potekalo v prijetnem razpoloženju in medsebojnem pogovoru.



Del slovenske delegacije in izmenjava daril v Olofströmu. Spodaj - slovenska harmonika



ODPRTA HIŠA V OLOFSTRÖMU

V čast vodenja Slovenije v EU je društvo v sodelovanju z občino Olofström organiziralo odprto hišo, kjer smo predstavili delovanje društvenih sekcij in krožkov. Pripravili smo tudi umetniško razstavo na temo »Slovenija«. Pred društvenimi prostori je občina zgradila dve kratki balinarski igrišči, kjer smo priredili slovenski balinarski turnir, na katerem so igrale štiri ekipe s štirimi igralci. Občina Olofström je poskrbela za oglase v krajevnih

časopisih, kar je tudi pritegnilo novinarja iz časopisov Blekinge Läns Tidning in



Sydöstran, ki sta objavila članek o balinarskem turnirju in umetniški razstavi.



Slovenska šola in Društveno glasilo

Slovenska šola poteka dvakrat mesečno od februarja do sredine junija. Spomladi smo izdali dve glasili v 200 izvodih, jeseni pa bomo izdali še tri glasila.

Dobrodošlica novim članom

V naše društvo se je včlanilo 19 novih članov iz Landskrone in okolice. Prav tako se je včlanila tudi mlada družina iz kraja Skellefteå, ki je začasno na delu na Dunaju v Avstriji. Dobrodošli med nami, prijatelji.

ŽALOSTNA NOVICA

V aprilu je v 74. letu starosti umrl član društva Edvard Paveo iz Olofströma. V globoki žalosti je zapustil ženo in sina z družino. UO KD Slovenija izreka iskreno sožalje.

Dogodki v UO KD Slovenija



Umetniška razstava in slovenska šola v Olofströmu pomlad 2008



Foto in tekst: Ciril M. Stopar

PLAN DRUŠTVENEGA DELAV LETU 2008

Sobota, 14. junija: balinanje in prijateljsko srečanje v mestecu Kallinge.

Sobota, 30. avgusta: Srečanje starejših Slovencev in slovenski piknik v Barnakälla. Nastop gledališke skupine iz Slovenije s predstavo »Nerodna Avgušтина«.

Nedelja 31. septembra: slov. maša v Olofströmu ob 11 uri, v Nybru ob 16.30.

Sobota, 18. oktobra: likovna razstava in koncert okteta Odmevi iz Trsta ter »Vinska trgatev« v Jämshögs Medborgarhu. Na zabavi bo igral slov. ansambel iz okolice Trsta.

Nedelja, 30. novembra: slov. maša v Olofströmu ob 11 uri, v Nybru ob 16.30.

Sobota 13. decembra: sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.

Likovna sekcija:

Od avgusta do decembra: krožek likovne sekcije 2- 3 nedelje v mesecu. Vabimo vse, ki jih to zanima. Od 16.15 – 19.30 ure (ko ni pouka, se krožek začne ob 14.30)

Slovenska šola: *8. termin dopolnilnega pouka slov. jezika za otroke bo ob nedeljah ob 13.30 -16.00 ure ali po dogovoru s starši, dvakrat mesečno od septembra do decembra.*

Društveni prostori bodo odprti, ko bo imela likovna sekcija krožek, torej ob nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).



Ciril M. Stopar KD Slovenija, Olofström

Potovanje na 20. slovensko srečanje

Na pot smo odšli že ob desetih zjutraj, in sicer z avtom do Karlshamna, kjer nas je čakal majhen avtobus. Morali smo biti zgodnji, saj so člani Slovenije iz Olofströma zelo raztreseni po 24 občinah. Prav zaradi tega nam ni lahko napolniti avtobus, saj bi se morali

najmanj pol dneva zgolj voziti in pobirati člane, ki so zainteresirani za izlet ali kaj podobnega. Prav zato se zelo malokrat kam peljemo z avtobusom, saj bi se marsikaterim zamerili, če bi jim rekli, da jih v njihovo mesto ne moremo priti iskati, ker izgubimo preveč časa. Danes so avtobusi zelo dragi, vozniki avtobusov pa morajo med vožnjo večkrat počivati.



Na srečanju je bilo glasbe dovolj ...

No, tokrat smo se odpeljali najprej v Olofström, nato v Hästvedo in na koncu v Hässleholm, kjer smo pobrali še zadnje tri osebe. V avtobusu je bila družba zelo vesela, tako da nam ni bilo dolgčas. Tudi voznik je bil naš stari znanec, ki nas vse dobro pozna. V Göteborg smo se pripeljali nekaj minut pred četrto uro. Program se je začel šele ob petih, saj smo morali počakati goste iz drugih društev. Po prisrčnih pozdravih je nastopil čas za kulturni program, ki je trajal eno uro.

Izkazali so se kulturniki iz društva Slovenski dom in Viktor Semprimožnik, ki je nastopal za naše društvo ter nas s svojimi melodijami spomnil na dneve, ko smo bili malce mlajši in smo se lažje ter z velikim veseljem udeleževali takšnih srečanj. Zvonko Bencek je recitiral in zastopal društvo Orfeum, tudi g. Zvone Podvinski je dal svoj delež programu. Humorist, ki je prišel skupino ansambla Bobri, nas je tudi nekajkrat nasmejal.

Slovenski dom je ob svoji deseti obletnici prejel zelo veliko rož in čestitk. Program je bil zelo dobro pripravljen, plesalo pa se je kar do pol enih ponoči. Slovenskemu domu se zahvaljujemo za dobro organizacijo srečanja. Domov smo se vračali zadovoljni in veseli, da smo tudi mi s tem srečanjem praznovali predsedovanje Slovenije Evropski uniji. Ob petih zjutraj smo se za pol ure ustavili v Hästvedu pri Greti in Viktorju na kavici in konjaku, ker je moral voznik narediti premor.

Domov v Kallinge smo prišli v nedeljo zjutraj, nekaj minut pred sedmo uro, hčerka Helena naju je že nestrpno pričakovala, ker se ji je mudilo na delo. Predala nam je psa Yanicka, ki ne more sam biti v hiši, če nas ni doma, kar pa je seveda že čisto druga zgodba.

Ciril M. Stopar KD Slovenija, Olofström

OBISK SLOVENSКИH PARLAMENTARCEV NA ŠVEDSKEM

Od 15. do 17. maja je na Švedskem potekal obisk predstavnikov državnega zbora, Komisije DZ RS za Slovence v zamejstvu in po svetu pod vodstvom predsednika Janeza Krambergerja, spremljali pa so ga še Miro Petek, Marija Pozsonec, Danijel Krivec, Katja Jerman, Marjeta Kožuh, Franc Pukšič in predstavniki Državnega sveta RS – Komisije za mednarodne odnose in evropske zadeve pod vodstvom predsednika Vincenca Otoničarja in člana komisije Drago Žura ter Marjan Mavčec. Iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je bila prisotna Vesna Gornik.

15. maj, Stockholm: Delegacija RS se je srečala z Janom Björkmanom, podpredsednikom parlamenta kraljevine Švedske, ki je tudi član KD Slovenije iz Olofströma. Ogladali so si zgradbo in se seznanili z delom parlamenta, nato so se srečali s Kennethom Forslundom ter člani Slovenskega prijateljstva v švedskem parlamentu. Zatem je sledil sestanek z odborom za delovno silo Švedske (Committee on Labour) in odborom za socialno zavarovanje (Committee on Social Insurance). Zvečer so se srečali s člani slovenskega društva v Stockholmu ter predstavniki slovenskih društev iz Köpunga in Eskilstune. Po poročilu iz Solne je čas za debato hitro potekel in bi potrebovali še nekaj ur pogovora, da

bi lahko obravnavali vsa vprašanja, ki so jih prisotni postavljali oziroma so si želeli postaviti, pa morda niso prišli do besede. Debata je potekala ob večerji.

16. maj, Blekinge: Ob 9. uri zjutraj je letalo z delegacijo že pristalo na letališču Ronneby v mestecu Kallinge. Pred letališčnim poslopjem jih je pričakal Ciril Stoparin jim zaželel dobrodošlico na podeželju v pokrajini Blekinge, ki ga imajo za cvetlični vrt Švedske. Najprej so se ustavili pri Cirilu doma, si ogledali vrt in dvorišče, kjer imajo člani Slovenije poleti piknik in balinarski turnir, nato pa so se odpeljali z mini avtobusom okrog vojaškega letališča F17, kjer so eskadrilje švedskih vojaških letal JAS 39 Gripen in helikopterski center. Pripeljali so se pred društvene prostore ARENA v Kallinge, kjer sta jih prijazno sprejela podpredsednik društva Mario Benčič in pridna kuharica Ema Benčič, ki sta jih pogostila z zajtrkom. Ob zajtrku je stekel tudi prisrčen pogovor, vendar se je že mudilo naprej.

Po ogledu mesta Ronneby in parka Ronneby Brunn so se odpeljali v glavno mesto pokrajine Karlskrona, kjer so si ogledali poznani Pomorski muzej. Nato je sledil še ogled mestnega trga in Karla XI., ki je pred 350 leti postavil temelje mesta Karlskrona kot mornariškega oporišča proti Danski, ki je imela do takrat pod seboj južno Švedsko, pa jo je po takratnem porazu za vedno izgubila.

Že je pot tekla naprej do Ronnebyja, kjer je sledilo kosilu v restavraciji pri Galtsjön. Temu je sledil obisk pri reki Mörrumsån, kjer je poznano ribolovsko središče Laxens hus (hiša lososov). Tukaj lovijo losose – seveda proti plačilu – najbolj znane osebnosti Evrope in tudi predstavniki evropskih kraljevskih hiš. Zanimiv je ogled brzic, polnih lososov, še posebej takrat, ko drstijo in se podijo po divjih brzicah in slapovih.

Ob pol štirih nas je sprejela županja občine Olofström, skupno s Karmen Björkman, ki se ukvarja s politiko in deluje na področju socialnih zadevah občine. Uro in pol so se pogovarjali o strukturi občine in delu politikov v Olofströmu, posebno veliko govora je bilo o socialni odgovornosti občine.

Po tem srečanju so se odpeljali v društvene prostore KD Slovenija v Olofströmu, kjer so jih pričakali člani upravnega odbora ter aktivni člani likovne in balinarske sekcije, udeleženci slovenske šole in drugi člani. Delegacijo iz Slovenije smo pogostili s presenečenjem dneva, z vroče prekajenimi ribami, ki jih je ujel in pripravil Janez Rampre, preostalo hrano in pecivo pa so pripravili člani društva. S harmoniko se je predstavil tudi Viktor Semprimožnik, ki je popeljal goste v slovensko okolje. Gosti in člani društva so se posedli v dveh sobah in se med večerjo in po njej pogovarjali o delu društva, kajti v Olofströmu so sekcije zelo aktivne in krožki potekajo vse leto. V svetlih društvenih prostorih smo za goste pripravili tudi likovno razstavo na temo: »Slovenija v naših srcih«.

S harmoniko, slovensko glasbo in petjem smo pospremili goste do njihovega avtobusa, ko so se odpeljali proti Malmöju, mi pa smo se še kakšno urico veselili.

17. maj, Malmö: V Malmöju so goste iz Slovenije pričakala tri društva: Planika iz Malmöja, Orfeum iz Landskrona, Slovenski dom iz Göteborga in Zvone Podvinski iz SKM iz Göteborga. Presenečenje v namen visokemu obisku je pripravil pevski zbor društva Planika, ki je pod vodstvom Iva Likarja zapel nekaj ubranih slovenskih pesmi še pred začetkom sestanka. Sestanek je vodila Ivanka Franseus in tudi tukaj je bilo vse premalo časa za vse predstavitve in pogovore. Vendar so člani Planike ter drugi postavili predstavnikom DZ nekaj zanimivih vprašanj in dobili tudi nekaj odgovorov nanje. Čas pa

je kar prehitro potekel. Pred odhodom na letališče so predstavniki slovenskih društev in gostje iz Slovenije odšli še na skupno kosilo, po prijetnem pogovoru pa so se morali posloviti.

Upamo, da so članom delegacije ostali v spominu lepi trenutki v družbi Slovencev na Švedskem, naslednjič pa si bodo morali vzeti morda kaj več časa za konstruktivne pogovore s predstavniki slovenskih društev. Predsednik Slovenske zveze jim je izročil brošuro, v kateri so opisana vsa slovenska društva na Švedskem, vsi pomembni dogodki, obletnice in srečanja, problemi, ki nas tarejo, ter kakšno pomoč potrebujemo iz domovine Slovenije. Upamo, da bo tudi v prihodnje sodelovanje med domovino in nami uspešno potekalo.

Prijatelji, hvala vam za obisk in srečno!

Ciril M. Stopar

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Švedska med veliko nočjo in binkoštimi

Pomlad, 2008



Slovenski duhovnik na Švedskem poroča o pripravi na veliko noč, velikonočnem veselju, veselju ob praznovanju jubilejev tamkajšnjih rojakov, o 10-letnici Slovenskega doma v Göteborgu in pripravah na romanje in srečanje v Vadsteni.

Sveti postni čas je tudi skupnost rojakov na Švedskem vabil k postni prenovi v dobri sv. spovedi, da bi tako globlje doživeli velikonočne praznike. Sam sem v mesecu marcu obiskal dvanajst naših skupnosti. Med Göteborgom, Stockholmom in Malmöjem, med Halmstadom na jugozahodu pa vse do Nybra na jugovzhodu Švedske so potekale dolge poti švedskega vagabunda. Pred sv. mašo sem skušal biti na razpolago za sv. spoved, po sv. maši pa za razgovor in srečanje z rojaki. Vmes med eno in drugo sv. mašo pa sem hitel še k bolnim, ostarelim in invalidom. Kajti, če kdo bolj potrebuje Kristusa in njegove tolažbe, potem so to oni, ki trpečega Jezusa najbolj upodabljajo in ki so morda najbolj hvaležni za sv. zakramente.

Veliki teden smo začeli s sv. mašami v Jönköpingu in v Göteborgu. A ne bi bili Slovenci, če ne bi skupaj delali butarice. Tako so rojaki, ki se zbirajo v SKD Slovenski Dom, organizirali vse, da bi bila Cvetna nedelja zares lepa in slovenska. Na samo Cvetno nedeljo je zunaj na dvorišču stala miza, na kateri je bilo mnogo lepih butaric. Zelenje smo blagoslovili, poslušali Evangelij o Jezusovem slovesnem vstopu v Jeruzalem. Pri tej sv. maši smo poslušali Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa po Mateju. Po sv. maši je bil v župnijski dvorani krajši program, namenjen očetom in materam, oziroma staršem, saj sta v tistem času gođovala Sv. Jožef in smo praznovali Gospodovo oznanjenje Mariji.

Veliki teden je bil še zadnji čas velikih sv. spovedi. Na Veliki četrtek smo bili duhovniki iz več dekanij zbrani v Göteborgu ob Gerhardu Schwenzerju, škofu v pokoju iz Osla, ki je vodil slovesno krizmeno sv. mašo, kar je bilo enkratno doživetje in lep uvod v sveto tridnevje. Zvečer smo se duhovniki, skupaj še z nekaterimi rojaki pridružili sv. maši Velikega četrтка, ki je nekaj posebnega, saj je župnik Tobias pral noge dvanajstim apostolom. Na Veliki petek sem sodeloval z vlogo Jezusa, ki sem jo pel v švedskem jeziku, kot že kar nekaj let prej. Ker me je na Veliko

soboto čakala dolga pot v Stockholm, sem moral skuhati velikonočni žegen. Nekaj sem ga pripravil že na Veliki četrtek zvečer, nekaj pa na Veliki petek. Tako opremljem, sem se skupaj z Jerico in Martinom, ki sta iz Stockholma prišla na obisk k sorodniku jubilaru Francu Gregorcju v Trollhättan, podal k blagoslovu velikonočnih jedil v kripto stolne cerkve. Tam se je zbralo veliko število rojakov, ki so prinesli jedila k blagoslovu. Po velikonočni vigiliji smo se zbrali v župnijski dvorani, kjer sem ljudem razdelil blagoslovljena jedila ter jim skušal razložiti pomen le-teh. Ob 9. uri zvečer sem se udeležil škofove vigilije v stolni cerkvi, ki je bila zelo lepo pripravljena in slovesno obhajana. Sledil je kratek, prekratek počitek in nato dolga pot k slovenski skupnosti v Köpingu. Čeprav je bila skupnost tokrat malo okrnjena, je bilo velikonočno razpoloženje na višku. Po sv. maši smo tudi v tej skupnosti skupaj zaužili velikonočna jedila. Potem je sledila pot v Örebro, ki pa je »zaspal«, saj niti enega rojaka ni bilo tokrat pri sv. maši. Pa vseeno sem tam daroval sv. mašo in smo z navzočimi prepevali slovenske velikonočne pesmi. Sledil je obisk družine iz Hercegovine in nato pot proti mojemu drugemu domu.

Zadnja nedelja v mesecu marcu me je popeljala k rojakom v Olofström, kjer sem dopoldan daroval sv. mašo na belo nedeljo. Po njej smo imeli v slovenskem društvu skupno kosilo in družabno srečanje, ki pa ga je bilo potrebno kar hitro končati, saj me je vodila pot nato v oddaljeni Nybro, kjer se zbira lepo število rojakov čisto na jugovzhodu Švedske. Ker je tam sv. maša v materinem jeziku samo peto nedeljo v mesecu, jim srečanje okoli oltarja še kako veliko pomeni. Prav tako pa tudi po sv. maši gojijo gostoljubje, saj se vse družine zberejo pri eni družini. Tokrat smo bili pri družini Milana in Nataše Žarkov, ki so poskrbeli za prijetno razpoloženje. Ker me je utrujenost premagovala, sem moral kmalu do Indofovih, kjer sem v nočnem počitku nabral novih moči. Naslednji dan smo tam imeli sv. mašo in po zajtrku sem se odpravil na pot do družine Vlada in Zlate Žižmond. Krajši obisk in srečanje ter nato na pot še do Makovih, saj je njihova hčerka Karolina s sinom bila takrat na obisku. Tudi tam je bilo srečanje krajše, saj me je čakala še dolga pot do doma.



Utrujen, vendar srečen in vesel, da sem doživel toliko lepega, sem se s hvaležnostjo v srcu odpravil k potrebnemu počitku. Saj je bilo potrebno novih moči: za praznovanje 10 letnice SKD Slovenski Dom iz Göteborga, pa za naslednjo rundo pastoralnih obiskov v smeri južne Švedske. Slovenske skupnosti na zahodni obali Švedske, kakor tudi sam, smo bili deležni obiska slomščice Simone, ki dela kot prodajalka v Slomškovi knjigarni v Mariboru. Človek je vedno znova vesel obiska iz domovine, saj z njim prihaja košček domovine v ta naš tuji svet.

Preostali čas do binkošti pa bo namenjen pripravi na letošnje jubilejno romanje in vseslovensko srečanje v Vadstenu, saj bo že 35. Po vrsti. Slovenska skupnost na Švedskem je edina drugih narodnih skupnosti, ki ima tako dolgo neprekinjeno tradicijo romanj in srečanj rojakov na tem svetem kraju pri Sv. Brigiti Švedski.

Jubilej v Vadstenu - 35. Vseslovensko binkoštno romanje in srečanje v Vadstenu

Praznovali smo letošnje jubilejno romanje v Vadstenu, ki ga je vodil v cerkvi pri sestrah Sv. Brigite Msgr. Janez Pucelj, ki je vodil slovesno somaševanje. Organistinja Jerica Bukovec je spremljala ljudsko petje na orglah. Za veselo razpoloženje v dvorani PETRUS MAGNI SKOLA je letos poskrbel kvintet DORI, ki je gostoval v Vadstenu že tretjič in ki so se ga veselili mnogi rojaki in želeli ponovnega srečanja z njimi.

Rojaki z vse Švedske, iz domovine in od drugod, ste prišli v Vadsteno v soboto 10. maja 2008. Ob 12. uri je bil začetek slovesnega somaševanja pri sestrah Sv. Brigite, kakor do sedaj. Slovesnost smo zaključili s procesijo, ki nas je vodila k slovenski lipi v park pred cerkvijo in od tam k Sv. Brigiti Švedski, kjer smo zaključili z litanijami Matere Božje s slovesnimi odpevi ter blagoslovom. Sledil je povratek k sestram, okrepčilo in malo slovenskega veselja, nato pa so vsi romarji in gostje odšli na pot proti Petrus Magni skolan, ki je blizu Simhallen. Tam je sledil

kulturni program in po njem slovensko praznovanje z zabavo, za katero so poskrbeli člani kvinteta Dori. Hvala za vaš obisk v Vadsteni!

Naši jubilanti v tem času

Cirila Lazukič roj. Perko iz Bjuva je v krogu svojih domačih s Švedske in ožjih sorodnikov iz Slovenije ter prijateljev na predvečer Cvetne nedelje praznovala 60. rojstni dan. Praznovanje je bilo zares pristrčno, saj so poleg dobre hrane in pijače poskrbeli tudi za lepo slovensko pesem ter muziko. Seveda Cirila ne bi bila Cirila, če ne bi povabila na praznovanje tudi Vikisa, s katerim sta dolga leta skupaj prepevala slovenske narodne pesmi. Tudi Ciriline hčere in vnukinje so poskrbele za pripovedovanje Ciriline zgodbe v pesmi. Za presenečenje je poskrbela tudi Cirilina mama, ki je po svojem sinu Janiju in po hčeri Tončki ter njunima zakonskima partnerjema in po svoji vnukinji Evi poslala slavljenki lep kip Srca Jezusovega in lepe misli ter želje, da bi Cirila, skupaj z možem Andrejem in njuno družino, da bi vsi njih bili deležni posebnega varstva ter blagoslova Srca Jezusovega.

Kdo izmed rojakov na Švedskem ne pozna Cirile, ki s svojim glasom, ob podpori svojih hčera in moža, še danes veselo prepeva tudi pri slovenskem bogoslužju v Helsingborgu in ki je nekoč prepevala na mnogih slovenskih praznovanjih v različnih slovenskih društvih in festivalih na Švedskem.

Draga slavljenka Cirila, naj se vam delo spremeni v pesem in naj vse vaše nadaljnje življenje postane ena sama pesem, ena sama hvalnica ljubemu Bogu: za življenje, za srečo v zakonu in v družini, da preprosto ste, da obstajate in da vas »smemo imeti«.

Viktor Semprimožnik Vikis iz Hästvede je poznan na Švedskem, kakor daleč po Evropi kot muzikant. S pomočjo svojih domačih še danes igra na frajtonarico in razveseljuje rojake, kakor tudi Švede in ostale, ki jim polka ali valček, kakor tudi zabavna glasba kaj pomenijo. Poznan je

tudi po zbirki frajtonaric, ki je ena največjih zasebnih zbirk v Evropi. Viktor je s svojim ansamblom Vikis večkrat sodeloval tudi v Vadsteni. Pripada slovenski skupnosti v Olofströmu, kjer se srečuje z rojaki pri slovenski sv. maši v tamkajšnji cerkvi, kakor tudi v tamkajšnjem slovenskem društvu. Hvala Viktorju za sodelovanje!



Jože Bohnc iz Göteborga je eden redkih rednih obiskovalcev sv. maš v Göteborgu in tako živi, skupaj

s svojo družino tisto lepo krščansko življenje, kar je prejel v Prekmurju in prinesel s sabo na Švedsko ter je to, skupaj z ženo Angelo posadil tudi v naslednje rodove. Jože pridno pomaga tudi pri slovenski, kakor tudi pri švedski sv. maši, kjer redno pobira denar, ki ga ljudje darujejo v pušico. Prav tako z ženo Angelo rada pomagata Slovenski katoliški misiji, kadar je potrebna pomoč. Hvala za vso krščansko pričevanje in pokončno držo! Predvsem pa slovenski duhovnik želi obema ljubega in potrebnega zdravja. Jože Bohnc je zvest naročnik Družine in Naše luči, kar gre posebna zahvala za ohranjanje materine besede med rojaki na Švedskem.



Franc Gregorc iz Trollhättana je dober mož in oče velike družine Gregorc, ki pričuje s svojo vernostjo in pristno krščansko ljubeznijo za Kristusa v tej župniji, ki je približno 100 km oddaljena od sedeža slovenske misije. Danes uživa zasluženi pokoj, saj je dolga leta delal v Saabu, kjer med drugim izdelujejo znane švedske avtomobile. Z ženo Ingrid sta se večkrat udeležila švedsko slovenskih pohodov v slovenske planine. V sorodstvu ima tudi duhovnika

Ivana, ki je nekoliko starejši od švedskega vagabunda Zvoneta in sta nekaj let študirala teologijo



v Ljubljani. Franc je tudi ljubitelj slovenskega verskega tiska in je njegov dolgoletni naročnik ter zvesti bralec.

Vsem jubilantom iskrena voščila v imenu SKM na Švedskem, kakor tudi v osebnem imenu. Vaš duhovnik Zvone je vesel in ponosen na vse vas in vam iz srca želi naj vas Bog živi še na mnoga, blaga leta. Obenem pa se zahvaljuje v imenu vseh narodnih dušnih pastirjev za vso ljubezen in vso gostoljubje, ki ste ga nudili in ga še nudite tudi sedanjemu dušnemu pastirju Zvonetu. Bog vam povrne z zdravjem, z blagoslovom in s srečo v tem življenju, nekoč pa naj vas nagradi za vašo zvestobo njemu in narodnim koreninam z večnimi darovi v nebesih.

Jubilej SKD Slovenski Dom v Göteborgu

V soboto 5. aprila je Slovenski Dom slavil 10. obletnico ustanovitve in delovanja med rojaki v zahodnem delu Švedske. Istočasno je bilo tudi 20. Slovensko srečanje, ki so mu včasih rekli slovenski festival. Lepo število rojakov, okoli 200 je bilo zbranih v dvorani v Gamlestadu, kjer je ob 17. uri začel kulturni program, ki mu je potem sledila slovenska zabava. Ob tej priložnosti je ansambel Bobri z Dolenjske poskrbel za prijetno domače vzdušje, ki je trajalo do poznih ur.

Slovenskemu Domu iz Göteborga voščim veliko lepih srečanj ter veliko modrosti pri vodenju enega izmed naših društev na Švedskem. Prav tako želim, da bi vsa slovenska društva imela povezovalno vlogo, kakor tudi veliko skrb za ohranjanje slovenske kulture in jezika med rojaki na Švedskem. Pogumno naprej!

Umrla je Ljudmila Turnšek iz Göteborga. Pred davnimi leti, tam po petdesetih prejšnjega

stoletja, ju je pot najprej popeljala v Avstralijo, kjer sta bila z možem Otonom aktivna pri ustanavljanju slovenskega društva v Sydneyju. Domotožje ju je vrnilo nazaj v Slovenijo, od koder sta se podala čez nekaj časa v Italijo in od tam leta 1964 na Švedsko. Tudi v Göteborgu sta bila v SD France Prešeren dejavna, naj bo to pri folklorni skupini, kakor tudi pri pevskem zboru, oziroma v samem društvu.

Od pokojne se bomo poslovili 28. aprila ob 13. uri v Mölndalu na jugu Göteborga. Poleg domačih se želi udeležiti slovesa od rajne Ljudmile tudi veliko število rojakov, ki so pokojno doživljali in srečevali in jo poznali po zavzetem sodelovanju v SD France Prešeren.

Prav tako sporočam slovenski skupnosti v Sydneyju, da se spomnijo v svojih molitvah pokojne Ljudmile Turnšek, kakor tudi živečega moža Otona in vseh njegovih, ki doživljajo odhod pokojne žene in mame ter stare mame.

Naj sestra v Kristusu, pokojna Ljudmila Turnšek, ki je zadnji čas še posebej čutila težo križa v obliki bolezni, mirno počiva in skupaj z rajnimi čaka vstajenja od mrtvih. Otonu Turnšku in vsej njegovi družini izrekam iskreno sožalje in spomin v molitvi.

Slovenski župnik Zvone Podvinski, Švedska.



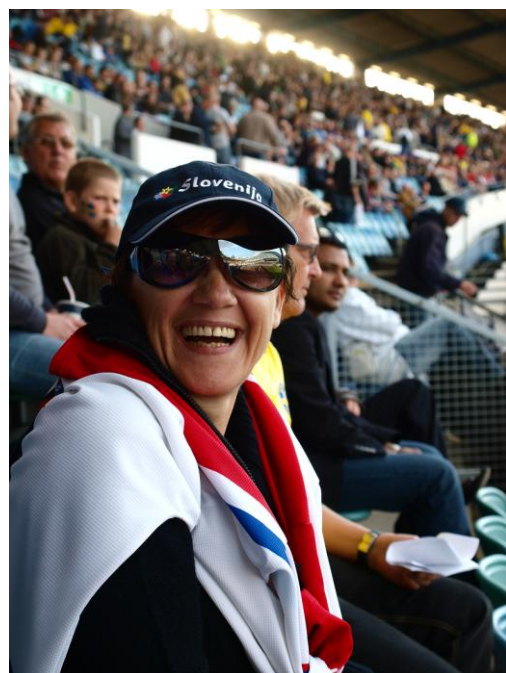
Vadstena

(Radio Ognjišče)

Na binkošno soboto je bilo v Vadsteni na Švedskem 35. romanje in srečanje Slovencev. Romanje se običajno začne ob 12h s sveto mašo - letos jo je daroval koordinator izseljenske pastorale mons. Janez Pucelj, nato je bila še procesija, ki se zaključi v stari gotski cerkvi, kjer so relikvije Sv. Brigite Švedske in Sv. Katarine, njene hčere. Tam so imeli zaključek z litanijami Matere Božje s slovesnimi odpevi. Sledilo je družabno srečanje, za zabavo so skrbeli člani kvinteta Dori. Več pa nam je povedal slovenski župnik na Švedskem, Zvone Podvinski.

Med 14. in 17. majem so se na Švedskem mudili tudi predstavniki slovenskega parlamenta in države, v naslednjem

tednu pa so v Stockholmu potekali Slovenski dnevi. Rojaki so v petek, 23. maja obnovili posvetitev slovenskega naroda Mariji in obhajali večer



krščanskih izročil. Nekateri pa so nestrpno čakali na prijateljsko nogometno tekmo med Slovenijo in Švedsko, kjer je Slovenija izgubila z 1 proti 0..



Slovenija predseduje EU – 1. 1. 2008 – 30. 6. 2008

V prvi polovici leta 2008 se je na Švedskem zvrstilo kar nekaj velikih dogodkov, ki so zaznamovali Slovence, živeče v tej deželi. S 1. januarjem je postala Slovenija predsedujoča EU, kar nam je vsem v velik ponos. Bližamo se drugi polovici junija, Janez Janša je vzdržal na čelu kot predsedujoči in to nas napolnjuje s ponosom in nas utrjuje v slovenski zavesti.

5. aprila je slovensko društvo SLOVENSKI DOM v Göteborgu slavilo 10. obletnico društva, obenem pa smo Slovenci praznovali 20. Slovensko srečanje. Dne 10. maja, na binkoštno soboto, smo Slovenci poromali v Vadsteno, kjer smo se zbrali že 35. od leta 1974. Letos je bilo še posebej lepo, tudi vreme nam je bilo naklonjeno. Slovenska lipa v parku lepo zeleni in raste, zapeli smo ji *Lipa zelenela je...*

Med 14. in 17. majem nas je na Švedskem obiskala delegacija DZ RS, ki jo je vodil predsednik komisije za Slovence po svetu, g. Janez Kramberger. Teden pozneje pa so se v Stockholmu zvrstili Slovenski dnevi, prireditve, na kateri so nastopile številne kulturno umetniške skupine iz Slovenije in navdušile širšo publiko - tako Slovence kot Švede. Prirediteljem čestitamo!

Dne 30. maja pa so Slovenci in prijatelji pevskega društva Orfeum slovesno obeležili praznovanje 40-letnice obstoja društva v Landskroni (1968-2008; Triglav-Slovenija-Lipa-Orfeum). Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička, razveseljivo je bilo videti tudi dokaj veliko število otrok. Na kulturnem programu so nastopili pevci iz domačih vrst ter gostje iz društva Planika. Prireditve je finančno podprla Slovenska zveza in predvsem Urad Vlade RS za Slovence po svetu, tako je društvo pogostilo vse prisotne. Vsem iskrena hvala in veliko elana ter slovenske zavesti tudi v prihodnje!

Zaradi številnih prireditev in slovesnosti je pričujoča številka Slovenskega GLASILA izjemoma dokaj obsežna. Pri lektoriranju je tudi tokrat pomagala Danni Stražar. Z objavo smo želeli ugoditi nastopajočim in prirediteljem ter predvsem zadovoljiti naše bralce. Bogata besedila smo opremili s fotografijami in tako ovekovečili dogodke prvega polletja med Slovenci na Švedskem. Te dni se končuje šolsko leto, želimo vam prijetne počitnice, jeseni pa spet nasvidenje!

Urednica

Vodenje in organizacija dela vseh sestav Sveta EU in Evropskega sveta Slovenija kot prva nova država članica [predseduje Svetu EU](#) od 1. januarja do 30. junija 2008. Predsedovanje pomeni za Slovenijo kot eno izmed najmlajših članic EU veliko priznanje in hkrati izziv. [Program predsedovanja](#) je bil v večji meri določen že v 18-mesečnem programu predsedovanja Nemčije, Portugalske in Slovenije in s podedovano agendo Sveta EU. Sami smo opredelili [pet prednostnih področij svojega delovanja](#) Predsedstvo pripravlja, sklicuje in vodi sestanke Sveta EU na vseh ravneh, od delovnih skupin, ki jih je okoli 250, do zasedanj Sveta ministrov in Evropskega sveta. Predsedujoči delovnim telesom Sveta je odgovoren, da delo na zasedanjih, na katerih se države članice pod vodstvom predsedstva pogajajo o evropskih zakonodajnih predlogih in političnih smernicah, poteka gladko. Predsedujoča država pri tem usklajuje nasprotujoče si interese držav članic, deluje kot posrednik ter pripravlja in sklepa kompromisne predloge za rešitve problemov z namenom doseči napredek pri posameznih zadevah. Podpisuje sprejete pravne akte in nosi politično odgovornost za vse sprejete odločitve. Zato je pomembno, da nastopa kot nevtralni mediator, ki zastopa evropske interese in čim manj izpostavlja nacionalne prioritete. Po dosedanjih izkušnjah predsedujoča država v šestmesečnem mandatu predseduje dvema zasedanjema Evropskega sveta, okoli 40 ministrskim zasedanjem, 60 zasedanjem Odbora stalnih predstavnikov (Coreper) I in II ter približno 2000 zasedanjem delovnih

skupin in različnih odborov. Poleg priprave in vodenja velikega števila formalnih zasedanj pa mora predsedujoča država opraviti tudi veliko neformalnega dela v obliki lobiranja, pogajanj in neformalnih sestankov s posameznimi državami članicami, skupinami držav ter evropskimi institucijami. Poleg formalnega dela predsedovanja, ki se odvija na sestankih v Bruslju, Luksemburgu in Strasbourgu, se je uveljavila tudi praksa priprave neformalnih srečanj v predsedujoči državi, kjer se organizira več neformalnih zasedanj različnih sestav Sveta ter številne ministrske konference in druge dogodke (zadnje predsedujoče države so organizirale od 100 do 150 takih dogodkov).

Izbrala in uredila A. Budja

Vir: Internet, 2008

Nekaj o rasizmu in protirasizmu na Danskem, lahko bi bilo tudi v kateri drugi državi...

Predlog za objavo članka je posla Jure Piškur iz Lunda. Tokrat Jure ni imel časa za pisanje, čakalo ga je predavanje nekje izven Lunda, v četrtek v Piranu, v petek v Ljubljani Jure je poslal sliko, ki je del anti-ksenofobne kampanje na Danskem (nekaj kar so Švedi delno preboleli že v sedemdesetih letih) ... <http://politiken.dk/indland/article504074.ece> . Njegova življenska sopotnica, Judita, preživi vsak delavnik vsaj 8 ur med Danci v Kopenhagenu...



Danskerne har aldrig været mere mangfoldige end nu. Det vil Politiken hylde med en kampagne, hvor læserne inviteres til at tegne et nyt og mere nuanceret portræt af familien Danmark.

De næste 16 dage bringer Politiken hver dag portrætter af forskellige danskere. Alle iført en T-shirt med budskabet: 'Jeg er også dansker'. Hver dag finder man portrættet her på siden under linket

'Dagens dansker'. Samtidig inviteres alle, der har lyst, til at indsende portrætter af sig selv til adressen dansker@pol.dk. Kampagnen kulminerer på Grundlovsdag, 5. juni. Og det er ikke nogen tilfældighed, siger Politikens chefredaktør, Tøger Seidenfaden. »Grundlovsdag er festdagen for det danske demokrati. Rummelighed og mangfoldighed er helt centrale danske værdier,« siger Tøger Seidenfaden. Han understreger, at kampagnen er for alle.

»Grundtanken er, at Politiken opfordrer alle danskere – med streg under alle – til at medvirke til at tegne et mere nuanceret portræt af familien Danmark«. (Pol)

Några exempel ur bloggen: 09:28 3. jun 08 Lise Skovsgaard, København NV Jeg er også dansker, dels fordi jeg er født til det, men mest fordi jeg har VALGT at være det. Som jeg ser det, betyder det, at jeg tilhører Danmark, og Danmark tilhører mig - fordi jeg har valgt at elske mit land på godt og ondt. Så om jeg er dansker afhænger ikke af det antal år jeg har boet her, men at jeg har VALGT det som mit land.

07:49 3. jun 08 Hege Dalsgaard, 7100 Vejle Jeg kommer fra Norge. Har boet her i 15 år. Her har jeg fået min uddannelse og mine børn. Her vil jeg blive gammel. Jeg er også dansker.

20:29 2. jun 08 Ronja Korre Rønsbro, Hareskovby Jeg bor også i Danmark - men hvorfor skal man bekræfte sin etniske baggrund? Er det ikke nok at være et godt menneske og behandle sine racefæller ligeværdigt og med respekt? Det er noget pladder, sådan ikke at ville respektere nogle mennesker som "rigtige danskere" bare fordi de ikke hedder et typisk dansk navn. Jeg håber, at fremtiden ser lidt lysere ud for mangfoldigheden!

Jure Piškur

Jure Piškur in njegova življenska sopotnica Judita – sta praznovala 25-letnico skupnega življenja



Judita in Jure Piškur (slika zgoraj), naš stalni dopisnik, sta praznovala srebrno obletnico skupnega življenja. To smo z njima in skupaj s še nekaterimi



obeležili s številčno udeležbo v Lundu pri njiu doma. Obiskovalci so bili zelo etnično mešani, saj imata Judita in Jure veliko znancev in sodelavcev z vseh koncev sveta. Dan je bil izredno pester in zanimiv, tudi zaradi nekaterih novih poznanstev, pa tudi vreme je bilo naklonjeno slavljencema. Juditi in Juretu so čestitali številni gostje, pripravila sta pravcato pogostitev z vsem, kar spada zraven, tako da je bilo praznovanje povsem na svojem mestu.



Judita in Jure sta zraven premnogih zaslug in novotarij na znanstvenem področju tudi člana društva Orfeum v Landskroni. Ob njuni srebrni obletnici jima iskreno čestitamo ter jima želimo mirnega sožitja in ljubezni tudi v bodoče!!!!!!!!

-stina

Praznovali smo v letu 2008...



GRATTIS
!!! !!! !!!



Izdajatelj / Utgivare:**Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige****Box 237, 261 23 LANDSKRONA****Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96****Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc****KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

IVAN CANKAR

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10

372 50 Kallinge

Tel.: 0457-20840/ 103 80

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

A. Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårarpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-545 65 885/6

Fax 08 662 92 74,

e-pošta: vst@gov.si**VELEPOSL. KRALJEVINE****ŠVEDSKE**

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana,

Slovenija

(+386) 01-300 02 70

tomaz.mencin@gov.si andrej.knaus@gov.si



Slovenska zveza na Švedskem



ISSN 1651-8292

Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Jesen/Höst 2008

Št./Nr 24 Letnik/Årgång 7

2008/08/14

Slovenska riksförbundet i Sverige

S
L
O
V
E
N
S
K
A

B
L
A
D
E
T

SLOVENSKO
GLASILO

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 24

Letnik / Årgång 7

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige
PG: 72 18 77- 9; Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in
po svetu

Naslovni sliki/Uppslagsfoton (2008): Najstarejša vinska trta na svetu, v ozadju
vinski hram, Maribor; vir: IT 2008

Jesenske gobe, jurčki; foto: Alojz Macuh, Köping 2008

Zadnja stran: Grozdje; foto: A. Budja

VSEBINA**INNEHÅLL**

VSEBINA		INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
		Planika, Malmö 5
		Slovenija, Olofström 8
		Simon Gregorčič, Köping 12
		Slovenski DOM, Göteborg 13
		Orfeum, Landskrona 15
		Šved.slov. prijateljsko društvo, Sthlm 22
Reportaže	24	Reportage
Intervju	30	Intervju
Moj kraj	37	Min ort
Zanimivosti	38	Aktuellt
Vaša pisma	48	Era brev
Vici	50	Vitsar
Recept	51	Recept
Naslovi	52	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj –

Huvudredaktör/ansvarig utgivare: **Augustina Budja (-stina)**

Tehnični urednik–Teknisk redaktör **Zvonko Bencek**

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Lektoriranje: Danni Strazar in Gusti Budja

Naslov uredništva/Adressen:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0418- 269 26

E-pošta:

budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra 2008

Skicka era bidrag senast den 15 november 2008

Volitve v državni zbor, 21. september 2008; nekatere stranke na volitvah

- sedaj vladajoča stranka: Slovenska demokratska stranka (SDS)
- Demokratična stranka upokojencev Slovenije (DeSUS)
- Krščanska demokratska stranka
- Liberalna demokracija Slovenije
- Lipa
- Nova Slovenija (NSi)
- Slovenska ljudska stranka (SLS)
- Slovenska nacionalna stranka (SNS)
- Socialni demokrati (SD)
- Stranka slovenskega naroda (SSN)
- Zares



(KDS)
(LDS)

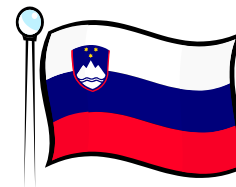
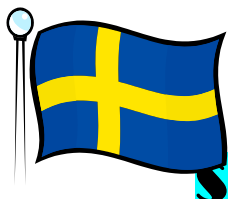
Nekoč smo prebrali v predhodniku Slovenskega GLASILO (*Naš glas*, št. 53, str. 4, avtor Marjan Kramaršič) o pomembnosti uporabe slovenskega jezika – v pisni in ustni obliki – med Slovenci na Švedskem. Njegove misli so še vedno uporabne in zato jih nekaj navajam v naslednjih vrsticah.

--- Večkrat se pogovarjam s Slovenci, ki prav z dobro ohranjenim znanjem slovenskega jezika z zanimanjem za svoje etnične korenine dokazujejo, da se z lahkoto sporazumevajo z okoljem in s soljudmi. Čutijo se močne in enakovredne tudi na tujih tleh. Po drugi strani pa živijo med nami tudi rojaki, ki jih vsakdanje trdo delo in skrbi, slabi stiki z ostalimi Slovenci ter pomanjkljivo zanimanje za materinski jezik, oropa osebnosti, občutka da obstojajo kot enakovredni ljudje. Podobnih rojakov je med nami vse preveč.

Miroslav Krleža je nekoč zapisal, da *ena škatla svinčenih črk, to res ni veliko, je pa edino, kar je človek do danes izumil kot orožje v bran svojega človeškega ponosa*. To orožje koristimo tudi mi, Slovenci na Švedskem. Naše Slovensko GLASILO ni le obrambno sredstvo proti asimilaciji, temveč je predvsem dokaz obstoja Slovencev v tej deželi. Obenem pa je tudi list, v katerem lahko natisnemo to, kar naš slovenski rojak ustvari doma in na tujem. Vendar odgovornost za vsebino prispevkov nosi vsak avtor sam, uredniki jih ne preverjamo.

--- V tem času, ko nas je vedno manj, ki bi bili pripravljeni delati za to naše Slovensko GLASILO, si nihče ne domišlja, da bi časopis postal profesionalna kulturna revija. Glasilo ne more biti namenjeno samo ožjemu krogu izobražencev, temveč tudi ljudem, ki nimajo posebnih šol, saj vemo, da je večina naših bralcev ravno iz vrst delavskega razreda. Jezik ni samo kulturno in estetsko vprašanje, ampak tudi socialno. Zato se trudimo, da bo naše pisanje v čistem in razumljivem slovenskem jeziku. Delamo po svojih zmožnostih, vi bralci pa nam pomagajte z nasveti in sodelovanjem. To je vaše glasilo, naj bo tudi vaš prijatelj.

-stina, urednica



Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo ...



Dopusti so za nami in nekateri so že zdavnaj začeli delati na svojih delovnih mestih, drugi pa so še na dolgem dopustu ali pri sorodnikih. V nekaterih društvih še počivajo, v drugih pa že pripravljajo jesensko delo, kot so krožki, zadnji pikniki in načrtovanje t.i. Vinskih trgatev itd.

V avgustu je v Stockholmu, Göteborgu in Olofströmu gostovalo gledališče Studio Anima iz Medvod, ki je izvedlo družinsko predstavo »Nerodna Avguštna«. Prav zaradi njih je bilo srečanje starejših Slovencev v Barnakälla preimenovano v srečanje vseh generacij.

V oktobru pridejo na Švedsko naši zamejci, pevci okteta Odmevi iz okolice Trsta v Italiji, ki bodo izvedli koncert v Olofströmu, prav tako pa bi želeli, da se organizira koncert v Göteborgu in v cerkvi v Stockholmu. Tako bodo imela slovenska društva veliko dela pred seboj, če jih bo to seveda zanimalo.

Konec septembra bo tudi konferenca na Državnem zavodu za mladino (Ungdomsstyrelsen), kamor zdaj pripadamo. Sprejeta so namreč nova pravila o državni pomoči, ki se jih bodo Zveze morale držati.

Prosimo še tiste zadnje zamudnike, da plačajo članarine v svojih društvih, kajti zelo pomembno je, da se tudi mi vključimo na »veseli vlak«, ki nam ga ponuja švedska država, ker bomo le tako uspešno predstavljali svoje člane na

njihovih sestankih in konferencah. Ne želimo izgubiti pravice do uveljavitve na Švedskem, kot smo izgubili slovenski program na švedskem radiu. Menda tega niste pozabili.

21. septembra bodo v Sloveniji volitve v državni zbor in vsi, ki imate slovensko državljanstvo, imate pravico voliti. Informacije o tem dobite v svojih društvih ali pri tajništvu Slovenske zveze.

Dogaja pa se tudi nekaj pozitivnega, saj se dogovarjamo s predstavniki slovenskih izseljencev v Avstraliji, da bi se drugo leto sredi meseca maja srečali nekje na jugu Švedske. Takrat se boste imeli priliko srečati s sošolci iz mladosti ali pa se seznaniti z ljudmi, ki imajo korenine v vaši vasi ali morda v vašem mestu v Sloveniji. O tem vas bomo obvestili v prvem glasilu v letu 2008. O obisku Florjana Auserja na Švedskem lahko preberete na spletni strani: http://www.glasslovenije.com.au/slovenciSvet/okoliSveta_2008_3.htm

Srečno in lep pozdrav

Ciril Marjan Stopar

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

Program dela Slovenske zveze za jesen 2008

- + Jesenske prireditve v društvih:
- + 18. oktobra, koncert okteta Odmevi iz Trsta in slovenska umetniška razstava v Olofströmu. Koncert morda tudi v Göteborgu in v cerkvi v Stockholmu.
- + 22. novembra, jesenska konferenca Slovenske zveze.
- + December, miklavževanja po društvih.

UO Slovenske zveze

DRUŠTVA

FÖRENINGAR

Planika – jesen 2008

Večina slovenskih društev na Švedskem poleti ni posebno aktivna - Planika ni prav nikakšna izjema. Pomladanske aktivnosti smo prve dni junija zaokrožili z izjemno uspešnim društvenim piknikom, nato pa smo društvene prostore zaprli do 28. avgusta. To pa seveda ne pomeni, da ne delamo prav

nič, ravno nasprotno! Že 13. avgusta se je sestal Upravni odbor in sklenil, da se bomo lotili obnove društvenih prostorov. Zamenjali bomo inventar ter kupili nov štedilnik in hladilno omaro. Več gostov se je še posebej pritoževalo nad neprimernimi in neudobnimi stoli. Pred koncem leta nameravamo nabaviti tudi računalnik za potrebe pevskega zbora in knjigovodstva, sčasoma pa bi se poleg drugih tečajev morda lotili tudi učenja računalništva. Obenem je UO določil tudi datume prireditev do konca leta 2008.

Petek, 26. septembra ob 19.00: prva skupna večerja v sezoni.

Petek, 17. oktobra ob 19.00: prava slovenska vinska trgatev.

Petek, 14. novembra ob 19.00: sv. Martin. Mošt postane vino.

Sobota, 06. decembra ob 17.00: Lucija in Miklavž za otroke.

Sreda, 31. decembra ob 20.00: skupaj pričakamo Novo leto.

Zgornji datumi so okvirni, o morebitnih spremembah bomo vse člane pravočasno pisno obvestili.

Poleg zgoraj naštetega bomo tudi v prihodnje organizirali tečaje italijanskega in angleškega jezika. Angleščino bomo imeli vsak ponedeljek ob 18.00, italijanščino pa ob četrtek ob 18.00. Ker je več slušateljev še vedno odsotnih ali pa so na dopustu, bomo o začetku tečajev vse obvestili po njihovi vrnitvi. Ob torkih bo med 19. in 21. imel vaje pevski zbor Planika. Začetek bo 26. avgusta.

Zaradi mnogih drugih obveznosti, ki jih imajo učenci v redni šoli, je pri dopolnilnem pouku slovenskega jezika zelo težko koordinirati čas, ki bi vsem odgovarjal. Prav to je razlog, da projekt ni zaživel, kot je bilo zamišljeno. Upravni odbor se bo posvetoval s starši otrok in poskušal urediti razmere. To je zadeva z najvišjo prioriteto, **zato mora uspeti.**

Prostori Planike bodo tako kot doslej vsak petek odprti za goste med 18. in 22. uro. Takrat ste dobrodošli vsi, tako člani kot nečlani društva. Ko bo obnovljena kuhinja, vam

bomo, če bo vse po sreči, ob petkih poleg pijače ponudili tudi kaj za pod zob, da bo beseda boljše in lažje tekla.

DOBRODOŠLI !

JoF

IKA V NARODNI NOŠI



V nedeljo, 15. junija, 2008, na zadnji dan vsakoletnega tridnevnega festivala v Burlövu, Burlövsfestivalen, je bil organiziran mednarodni karneval, ki se ga je v Sloveniji rojena Ika udeležila v slovenski narodni noši. Ker prave noše nismo imeli, smo jo sestavili iz kosov obleke, ki smo jih imeli doma - okras na glavi pa je Ika naredila sama.

Lep pozdrav iz Arlöva, Vesna Jakše

OBISK IZ AVSTRALIJE

V juniju nas je obiskal slovenski rojak iz Avstralije, Florjan Auser. Florjan ima veliko želez v ognju, saj je predstavnik avstralskih Slovencev pri slovenski vladi, obenem pa je urednik spletnih strani »Stičišča avstralskih Slovencev« in solastnik potovalne agencije. S Florjanom sva se že dvakrat srečala na seminarju v Ljubljani, prvič leta 2004 na seminarju arhivarjev, leta 2007 pa na seminarju za novinarje. Od leta 2008 naprej je s pomočjo znanke s seminarja za novinarje, Marthe Magajne, na njihovih spletnih straneh začel objavljati naše Društveno glasilo, ki ga tako berejo tudi v Avstraliji oziroma po vsem svetu. Več Slovencev iz Avstralije se je obrnilo na nas, da jim pomagamo tudi poiskati stare znance na Švedskem.

Florjanu se je porodila ideja, da bi s skupino Slovencev, ki živijo v Avstraliji, naslednje leto v mesecu maju obiskal slovenske izseljenske skupnosti v južni in severni Ameriki, na Švedskem, v Nemčiji in Švici, na koncu pa bi si ogledali še znamenitosti Slovenije.

Prav zaradi tega se je na dvodnevem obisku najprej v Landskroni srečal s sestrami Budja in društvom Orfeum, nato pa se je oglasil še v Planiki v Malmöju, kjer ga je pričakalo precej Slovencev. Naslednji dan se je z izposojenim avtomobilom pripeljal k meni v Kallinge, nato sva obiskala moje sorodnike, ki živijo v bližini. Pozneje sva se odpeljala v Olofström, kjer si je ogledal društvene prostore, nato pa sva se odpeljala do družine Semprimožnik, kjer si je ogledal muzej harmonik pri Viktorju, ki je poznan harmonikar na Švedskem. Po kosilu nam je razkril svoje zamisli, da bi se skupina avstralskih Slovencev naslednje leto v sredini maja srečala s Slovenci iz južne Švedske, povabili pa bomo Slovence iz Planike, Orfeuma, Slovenije iz Olofströma in tudi vse ostale, ki se bodo za to srečanje zanimali.

Pred njihovim prihodom bomo tudi objavili imena gostov iz Avstralije in iz katerega kraja v Sloveniji izhajajo, tako da jih bo lahko obiskalo čim več znancev. Zaradi obširnosti tega projekta bo Slovenska zveza prevzela organizacijo tega srečanja, če se bodo ostali s tem strinjali. Florjan nam bo – ko bo dozorela njegova odločitev – sporočil, v katerem kraju v južni Švedski bi se srečali. Avstralskim Slovincem pa hkrati sporočamo, da so dobrodošli pri nas na Švedskem.

Baliranje v mestecu Kallinge

Teče že enajsto leto, odkar se skupina rojakov srečuje na baliranju in pikniku. Letos je bila ta skupina precej manjša kot minula leta, kajti vremenoslovci so napovedali dež, obenem pa je več prijavljenih zbolelo. Čeprav nas je bilo manj, smo z veseljem balinali in se prijetno pogovorili ob popoldanskem kosilu.

Povečano članstvo

Članstvo v Olofströmu se je precej povečalo, ker je članarino plačalo tudi 33 novih članov iz Landskrona in okolice. Vabimo še preostale, da se včlanijo. Z veseljem jim bomo poslali naše glasilo.



Balinanje v Kallinge





Florijan in Viktor v muzeju harmonik
v društvenih prostorih





Zaključek dopolnilnega pouka slovenščine



Krožki in Društveno glasilo

V sredini avgusta smo v 200 izvodih izdali 56. številko Društvenega glasila. Slovenska šola in likovna sekcija bo s svojim delom začela v začetku septembra. Dušanka Kelečinji bo imela v septembru veliko umetniško razstavo v Kristianstadu.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

- sobota, 18. oktobra: likovna razstava in koncert okteta Odmevi iz Trsta ter Vinska trgatev v Jämshögs Medborgarhus, na veselici bo igral slov. ansambel iz Italije. Vabimo sosednja društva, da se udeležijo tega koncerta.
- nedelja, 30. novembra: slov. maša v Olofströmu ob 11 uri, v Nybroju ob 16.30.
- sobota 13. decembra: sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.

Ciril M. Stopar, KD Slovenija, Olofström

OTON ŽUPANČIČ

KÖPING



**Lep pozdrav
vsem skupaj**

Foto: Göteborg,
april 2008

Dopust je čas, poln
lepih trenutkov, ki
se ga vsak po svoje
veseli. Veliko dni in
tednov
mine, preden se
človek odloči kam
oditi, kje in kako bo
preživel svoj poletni
čas. Vsak si dopust
želi preživeti čim

lepše in najboljše, v krogu svojih staršev, sorodnikov, prijateljev in znancev. Za nekatere je to pravo in veselo nepozabno doživetje.

Danes žal ni več tako, kot je bilo nekoč. Niti čas ne dopušča tistega, kar si vsak želi, pa tudi vreme ni naklonjeno vsakemu, kot si je le-ta to zamislil, denarja je vedno manj za naše dopustniške dni, in tako naprej. Veliko se je spremenilo, dosti stvari podražilo, pa tudi podnebne razmere se spreminjajo in vreme nas vedno bolj preseneča. Vsemu temu tako skoraj res ne moremo več slediti.

Čas, ki smo se ga tako veselili, je žal že za nami, kam je odhitel, pa skoraj ne znam povedati. Verjamem, da smo se imeli prijetno in lepo. Veseli in zdravi smo se vrnili, sedaj pa zopet pogumno in veselo na delo, da zopet priskrbimo, da še veliko lepih dopustov preživimo.

Če malo pogledamo in pomislimo, kakšni so ti poletni dnevi, se mi zdi, da na vrata že skoraj trka jesen. Kaj hočemo, je pač tako. Tudi jesenski dnevi imajo svojo čarobnost, jesenske barve in drugo. Čas je, da pospravimo poletno pohištvo, vrtno pridelke, se navadimo krajših dni in še bi lahko našteval.

S temi besedami vas, dragi člani društva Simon Gregorčič, vabim v društvene prostore. Pridite ob sobotah od 18. ure naprej, da bomo skupaj preživljali jesenske dni, se kaj pogovorili in obujali spomine, ki smo jih preživeli v poletnem času.



nabrane gobe očistit.

Jesenski čas

Jesen je lep čas, ki nam daje dosti veselja ter užitka pri nabiranju gob, strokovnjaki pravijo, da bo letos pravi čas za gobe. Vemo, da je res bilo dovolj dežja, tako da kar veselo na delo, sprehodimo se po gozdovih in uživajmo v nabiranju gob.

V Köpingu imamo že vrsto let lepo tradicijo, da se zberemo in se skupaj podamo v gozd: najprej nabirat gobe, potem pa domov

Vabljeni!

Predsednik društva Simon Gregorčič

Alojz Macuh

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Da, čas kar nekam beži, saj smo že v mesecu avgustu. Na kabelski televiziji smo gledali, kako sta neurje in toča pustošila po celi Sloveniji. Večletni trud v vinogradih je bil uničen v četrtr ure in to kar za dve do tri leta. Kaj pa vse drugo: pšenica, buče, koruza, krompir itd., ki so hrana za ljudi in živali? Vse bo seveda dražje, kaj pa bodo naredili ljudje, ki že danes živijo na robu revščine? Denar, ki se je zbiral za ljudi v stiski, bo za začetek gotovo veliko pomagal, kje je še pa vse ostalo, ki se mora popraviti.

Predlagam, da Slovenci tukaj na Švedskem zberemo prostovoljne prispevke in enako vsoto doda še društvo. Saj smo videli, da sta bila Karitas in Rdeči križ prva, ki sta priskočila na pomoč. Vaše velikodušno srce bo gotovo sočustvovalo s prizadetimi.

Veliko vas, ki ste bili v Sloveniji na dopustu, ste vse to doživeli od blizu, nato pa ste se odpravili nazaj in tako rekoč zaprli vrata za seboj. Na Švedskem ste našli stvari takšne, kot ste jih pustili, v Sloveniji pa bo slika neurja zagotovo še nekaj časa ostala prisotna.



Počitnice so se končale in dopusti tudi, otroci bodo ponovno napolnili šolske prostore, mi pa odšli v tovarne in delavnice. Ostale so nam fotografije, filmi in spomini na dopust.

Letos je bila suša in mraz v juniju, zato so borovnice, ki so tako lepo cvetele, odpadle. Letos zato ne bo nič borovničevega čaja.



Na sončen petek 1. avgusta smo se v družbi dobrih prijateljev odpravili na Marstrand. Težko je bilo najti parkirni prostor, saj so vsi hoteli k vodi in na sonce. Obšli smo cel otok, se za nekaj časa ustavili in pojedli zasluženo malico, klepetali o starih časih, ko smo prišli sem na Švedsko, in še o čem. Vinko je bil edini, ki si je upal v vodo, in kar zavistno sem ga gledala, kako je užival v topleni



morju. Ko sem odraščala v Mariboru, ni bilo priložnosti, da bi se naučila plavati, zato si ne upam v vodo, če ni peska pod nogami. Minile so ure in Roža in Vinko sta naju povabila, naj se pridruživa večerji z jedmi z žara, čemur se nisva mogla odreči. Pripravili smo potrebno, vmes pa imeli tudi priložnost za igre. Dolgo v noč smo klepetali na verandi, saj

je bilo prijetno toplo in niti komarji niso bili nadležni. Marija in Zenon sta naju odpeljala nazaj na vikend in poslovili smo se zadovoljni, da smo tako lepo izkoristili lep sončen dan. Ker so naši odborniki odšli na dopust ob različnem času, do sedaj še nismo imeli sestanka, da bi se dogovorili, kaj vse bomo pripravili za jesen. Eno je zagotovo določeno in to je Martinovanje v Berlinu.

Z avtobusom nameravamo 6. novembra odpotovati v Berlin, vrnili pa se bomo na nedeljo. Ogledali bi si radi tudi samo mesto, saj nam je na voljo vodič, iz društva v Berlinu pa nam bodo pomagali tudi pri iskanju prenočišča. Upam, da nam bo to uspelo, odvisno pa je tudi od tega, koliko se Vas bo prijavilo.

Naši jubilarci

Avgust: Ivan Maček, 75 let

September: Marjana Ratajc, 40 let

November: Vida Zobec, 65 let; Janez Slebič, 80 let

Lepo praznujte v družbi svojcev in prijateljev.

V imenu društva Slovenski Dom Vam čestitamo in želimo še mnogo let.



Naj bo za tokrat dovolj. Bodite dobri in prijazni drug do drugega, saj se nikdar ne ve, kako dolgo nam bo to dano.

Milijoni v denarju nam ne podaljšajo življenj, sočustvovanje do prijatelja in znanca pa življenje vsaj malo olajša.

Dobri prijatelji so vredni in redki.

Lep pozdrav

Marija Kolar

za Upravni odbor Slovenski Dom

ORFEUM

Landskrona



Slovenski FESTIVAL, Landskrona 1980;

Vir: zadnja številka Naš glas, 2001

Tudi člani našega društva so poleti mirovali in počivali, vendar smo posamezniki snovali načrte, kako naprej. Danni bi želela posneti zgoščenko, ljudske pesmi

in druge slovenske skladbe, ki so ji še posebej pri srcu. Gotovo se bomo spomnili še česa drugega, najprej pa moramo spet nazaj v stare tire, kajti počitnice so pravkar pri kraju in tako tudi dopusti. Tudi pri volitvah želimo sodelovati, saj je naša pravica in obenem dolžnost, da izrazimo svoje mnenje, komu bi želeli zaupati vodstvo demokratične Slovenije za naslednja štiri leta.

Letos v maju smo praznovali 40-letnico društva (1968 - 2008) in tako zaključili 4 desetletja zadovoljivega udejstvovanja na kulturnem področju v Landskroni na Švedskem. Petje je bilo ves čas delovanja naša rdeča nit, slovenska kultura - jezik, književnost in slovenski običaji - pa naše vodilo. Druga in tretja generacija naših rojakov v tem delu Švedske s pomočjo društva prepoznava kulturne in druge posebnosti svojih prednikov, tako v pozitivnem kakor morda kdaj tudi v manj pozitivnem smislu. Skratka, naši otroci, vnuki in pravnuki so dobili podlago za lažjo opredelitev do lastne identitete, svoje etnične pripadnosti, izbirajo lahko sami, če želijo biti Slovenci, Švedi, Evropejci ali kaj drugega. K temu v demokratični družbi nihče



nikogar ne more prisiliti, izbirajo sami.

Sestrice: z leve Dora, Anne-Marie in Lenka pred 39. leti pri babici in dedku v Prlekiji, letos jih je najmlajša napolnila že 40. Čestitamo!

V jubilejnem letu 2008 se v imenu članov društva ORFEUM želim iskreno zahvaliti vsem članom - dobrotnikom - sponzorjem, kulturnim delavcem, članom upravnega odbora, udeležencem številnih sekcij in krožkov, pevovodjem, glasbenikom, pevcem, raznim avtorjem, dopisnikom in tudi vsem vam, ki ste s podporno dejavnostjo, članstvom podpirali slovensko stvar v Landskroni. Zahvaljujemo se predvsem Justinu Hvala in njegovi soprogi Ingrid Arbonius, ki sta društvu predvsem ob božičnih praznikih izkazovala svojo naklonjenost s sponzorstvom! Velikokrat sta finančno podprla kak projekt v okviru društva, ki bi sicer s težavo zaživel. Hvala vama, draga Justin in Ingrid!



Justin oziroma
Tine, kot ga
kličejo domači, je
dobil obisk svojih
dveh bratov,
starejšega
Jožeta (desno) in
mlajšega Rajkota
(levo),
v Landskroni, julij
2008

På fotot fyllde
Ingrid 75 år

Na sliki je
Ingrid pravkar dopolnila 75 let



Želimo vama še veliko lepih trenutkov v življenju!

Poletni utrinki



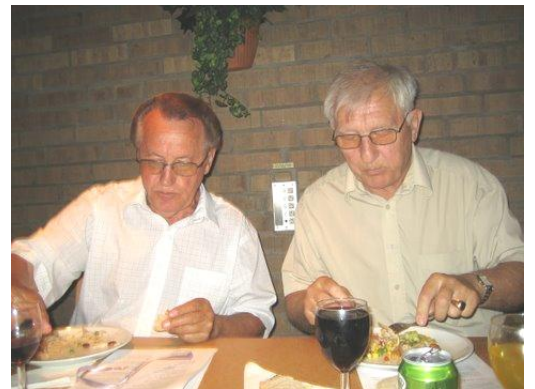
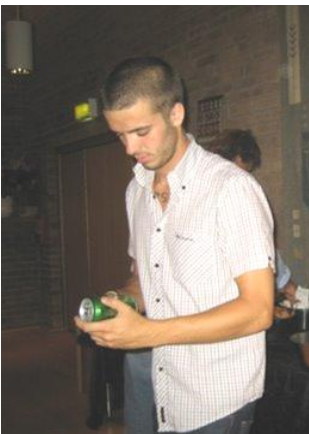
Anne-Maries 40-års kalas

Johanna hos mamma Dominika

Alexander firade 18 år, syskon, kusiner, andra släktingar, vänner och bekanta fyllde lokalen och förgyllde tillställningen; Häljarp - Landskrona.

Foto: Olga Budja

Juli 2008





Lojzek in Bernardka - na zdravje!



Foto: O. Budja, H. Tuomainen, M. Gucek in A.B.





Ljutomer; Tri generacije; Mamika; Kembrovi
kmalu bo kosilo; | Štiri generacije; »Kalas«;



ABISKO poleti



Poleti se švedski Slovenci po navadi podamo na jug, najpogosteje do Slovenije. Judita in oba Jureta pa so letos obrnili kompas in naredili podobno razdaljo proti severu. Abisko leži kar dva tisoč kilometrov severno od Lunda in je

del ene zadnjih divjin v Evropi. Le drobne breze in vrbe je od večjih rastlin mogoče najti tukaj, večinoma pa je ta del Laponske prekrit s tundro in močvarami, pa seveda z jezeri in gorami. Poleg severnega jelena in lemingov so od tu najbolj znani komarji. Najslajše pa so



laponske jagode (hjortron) in tudi letos jih je bilo ogromno. Trije odrasli in trije otroci smo se odločili prehoditi del poti

Kungsledenu, ki je eno najbolj znanih švedskih poti po naravi. Tudi Carl Linne se je potepal tu. Seveda so nas opikali komarji, a neskončno smo uživali v še neoskrunjeni laponski naravi. Bilo je svetlo vseh štiriindvajset ur na dan, vsak dan pa smo namerili okoli dvajset stopinj, sonce pa se je skrilo le 1. avgusta, ko je bil sončni mrk. Utrujenost in vročino smo preganjali s plavanjem in na snegu. Otrokom se seveda ni dalo v posteljo, ker nikoli ni bilo temno, so jih pa na koncu poslale v posteljo utrujene noge. Bolela so nas ramena od nahrbtnikov in srbelo zaradi pikov komarjev, a ta raj, kjer te ne motijo mobilni telefoni in avtomobili, je vredno vedno znova obiskati. Neverjetno prijetno se je po prehojenih kilometrih sprostiti v preprosti savni in namočiti v ledeno mrzlo, toda kristalno čisto jezero, žejo pa si potešiti iz hitro tekočega laponskega potočka.

Slika 1: Judita, oba Jureta, Nada, Lina in Pija Lucija na začetku potepanja vzdolž Kungsleden.

Slika 2: Kljub vročemu poletju je bilo sem in tja mogoče najti sneg, Lina, Jurček in Pija Lucija pa so nas pošteno nakepali konec julija.

Jure Piškur & Judita Gartner

Kulturskolan, Vår Teater Farsta presenterar ett unikt gästspel från Slovenien.
Studio Anima ger föreställningen:

Den klumpiga Augustina



Nerodna Avgušlina
Čisto Pročurčevičeva Leta

Föreställningen ges lördagen 23 augusti, klockan 16:00.
Plats: Vår Teater Farstagången 8 T-Farsta
Fritt inträde.
Medarrangörer: Kulturskolan Stockholm/Farsta, Slovenska föreningen i Stockholm, Svensk-slovenska vänskapföreningen.
För mer info och bokning ring: 08-85 72 59 eller e-post: zavrel@bredband.net

www.kulturskolan.stockholm.se

STOCKHOLM STAD KULTURSKOLAN STOCKHOLM

Svensk-Slovenska VänskapFöreningens

Nyhetsbrev sommaren 2008

Det är skönt med sommaren, ljuset, värmen och semestern. Även vi som jobbat med Slovenienfestivalen behöver allt det som sommaren erbjuder. Festivalen är över och vi kan rapportera att den slovenska dansen och sången som startade festivalen på Stockholms torg verkligen var uppskattad.

Så rapporterade bland annat Radio Ljubljana om våra Slovenska dagar: Hatten av för organisatörerna och deltagarna i den mycket framgångsrika presentationen av slovensk kultur inom ramen för de Slovenska dagarna i Stockholm. Vål valda gäster kom från Slovenien - från sångköror och folklöregruppen till bildkonstnärer, skulptörer, fotografer samt författare, filosofer och arkitekter. Hela den paletten har verkligen bekräftat det valda mottot LITET LAND, STOR KULTUR.

Organisatörerna har gjort ett stort arbete, alla uppträdande har haft den positiva energin och den var närvarande under hela evenemanget.

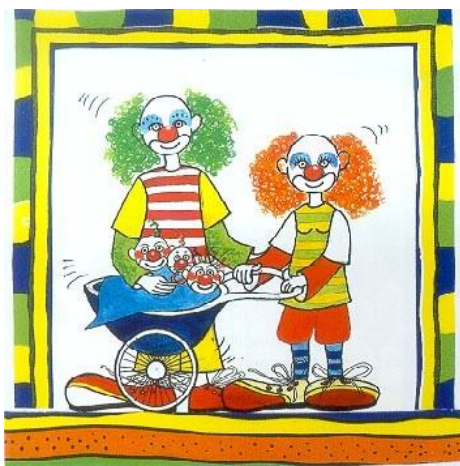
Även den slovenska tidskriften "Moja Slovenija" - Min Slovenia berömmar vår festival i en lång artikel. Du kan läsa den även på www.MojaSlovenija.net

Det hände mer under maj månad. I Thunmanskolan i Knivsta invigdes en ombyggnad, av en slovensk värdsberömd konstnär och arkitekt Marjetica Potrc designad skolgård. Hon med flera medarbetare har fått i uppdrag av Statens konstråd att utforma skolgården med tanke på konst, funktion och miljö. Föreningens representanter var närvarande vid invigningen och stolta över slutresultatet. Nu har vi ställt frågan till skolan om eventuellt samarbete med en Slovensk grundskola.

Vår förening i samarbete med Slovensk-svenska föreningen i Ljubljana lyckades bekanta två gymnasieskolor för varandra. Det är Thoren Business School i Uppsala och gymnasiet i slovenska Jesenice. Samarbete pågår redan och i september/oktober 2008 skall svenska elever och lärare besöka Jesenice och nästa vår kommer slovenska elever och lärare till Sverige.

Nu i augusti kommer en Slovensk teatergrupp STUDIO ANIMA till Sverige och skall turnera med ett teaterstycke som handlar om en clownfamilj och som heter KLUMPIGA AUGUSTINA. Den vänder sig till "barn från 3 till 99 år". Vår förening i samarbete med Slovenska föreningen i Stockholm hjälper Studio Anima med lokalbokning och medfinansiering för uppträdande i Stockholm.

Den 20 augusti skall de uppträda i förskola i Minneberg och lördagen den 23 augusti kl. 16.00 i Farsta centrum på VÅR TEATER, adress Farsta gången 8. Föreställningen är gratis. Så om du vill se en slovensk teater och skratta, kom till Farsta på lördag den 23 augusti. Ta med alla dina kompisar och vänner, bekanta, mor- och farföräldrar.



CLOWNFAMILJEN

På Södertörns högskola forskar Anna Nilsson och förbereder sin doktorsavhandling på tema "Järnridå från Dancing till Trieste" med betoning på Slovenien. Vår förening kommer att bistå henne med konsultation, knyta kontakter i Slovenien med historiker och även äldre personer som kan berätta hur de själva upplevt järnridån efter andra världskriget.

På Skansen pågår varje år i augusti månad uppvisande av folkdräkter från olika länder. Vår förening undersöker möjligheten att presentera även slovenska folkdräkter där.

Och slutligen: Nu är det dags för dem som inte hunnit betala medlemsavgiften för år 2008 att betala in den på plusgirokonto **629 38 83 – 2**. Avgiften är även i år **150 kr** per person. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalningskortet.

Ha en skön sommar och välkommen till VÅR TEATER lördagen den 23. augusti kl.16.00.

Stanislava Gillgren, ordförande

GLEDALIŠČE STUDIO ANIMA NA ŠVEDSKEM

Po uspešnih turnejah v domovini, v različnih državah Evrope in v Avstraliji, se je to gledališče predstavilo tudi na Švedskem. V organizaciji društva Švedsko-slovenskega prijateljstva so 20. avgusta

nastopili v Stockholmu v otroškem vrtcu Miniberg, 23. avgusta pa - tudi v sodelovanju Slovenskega društva v Stockholmu - v »Kultur skolan, Vår teater« v Farsti, sledili pa so še nastopi v Göteborgu in Olofströmu. Gledališče vodi Sten Vilar, igralec in animator ter direktor »Studia Anima«. V skupini sodelujejo še Andreja Stare, akademska igralka in trije otroci: Nika Vilar, Nejc Vilar ter Katjuša Stare Luskovec. Brigita Vilar pa je povezovalka - koordinatorica. Predstave so prirejene za mlade in stare, za vse otroke in za vse odrasel, od treh do 99. leta starosti. Na Švedskem so predstavili igrice »Nerodna Avguština« ali »Klumpiga Augustina«, družino sestavljena iz očeta, matere in treh otrok. Vse se odvija v cirkusu, igralci pa so oblečeni v klovne. Zgodba govori o klovnu in njegovi družini, ki je, kot se za klovne spodobi, smešna in zabavna tudi takrat, ko se v njej dogajajo manj zabavne stvari. Ko se Nerodna Avguština in njen mož, zvezda cirkusa, le uspeta dogovoriti, da si bosta pomagala ter si delila delo in dolžnosti v družini, pa v njej naposled zavladata sloga in sreča. Pogovor se odvija v slovenščini. Igra ima vzgojno poučni namen. Pred začetkom predstave so predstavniki društva in vrtca oz. kulturne šole obiskovalce v švedščini seznanili o vsebini igrice »Nerodna Avguština«, da so otroci lahko sledili predstavi. Iz smeha in ploskanja nasmejanih obrazov smo sklepali, da so mladi in odrasli razumeli igrice in nastop igralcev. Glasbena spremljava je bila odlična. Bilo bi pa zaželeno, da bi igralci nekoliko več uporabljali tudi švedske izraze: dober dan, zdravo, nasvidenje, osel, umivanje zob itn.

Člani gledališke skupine kot nomadi potujejo iz Slovenije in po Švedski v avtodomu.

Drugo leto bodo odšli na turnejo po Kanadi. Želimo jim srečno pot in veliko uspehov!

Lojze Hribar

REPORTAŽE

REPORTAGE

Objava članka: Moja Slovenija



Izseljenci na Švedskem predstavili domovino

Pogled na osrčje Stockholma, »severne Benetke«, z letala.

Sončni »Slovenski dnevi v Stockholmu« so se odvijali od

21. do 24. maja. Potekali so pod naslovom Majhna dežela, bogata kultura - LITET LAND, STOR KULTUR, SLOVENIEN FESTIVAL.

Igriva in poglobljena kulturna manifestacija z vrsto nastopov, ki so potekali v osrčju Stockholma, je po vsebini in tematikah, ki so presegle lokalne okvirje naših društev, **največja prireditve**, ki so jo kdaj zasnovali naši izseljenci, ki žive na Švedskem. Temeljni namen prireditve je bil, po besedah arh. Stanislave Borštnar Gillgren, predsednice **Društva švedsko-slovenskega prijateljstva**, poglobljanje, spoznavanje in sodelovanje na vseh ravneh prijateljstva med obema narodoma na različnih področjih, zlasti na kulturnem. Preseči želijo dolgoletno domačijsko društveno-veselično raven posamičnih društev, pretežno obarvano z ansambli in folkloro, saj se je četrta generacija Slovencev že močno integrirala v švedsko družbo, svoj jezik in identiteto pa Slovenci v enajstih društvih na Švedskem še vedno ohranjajo. V okviru Evropske unije pa lahko uresničujejo zahtevnejše skupne programe. Prireditve sta organizirali še **Slovensko društvo v Stockholmu** in Veleposlaništvo Republike Slovenije v Stockholmu. Podjetje **Kraft & Kultur i Sverige AB**, katerega direktor je Boris Benulič, ki je primorskih korenin, pa je poleg odlične organizatorke Ulrike Nordfeldt prispevalo velik del stroškov za dvorano, bivanje in pogostitev gostov iz Slovenije. Mnogi nastopajoči iz domovine pa so si (delno) sami krili stroške.



Zaslužni organizatorji in gostje. Četrti z leve Kjell Sjöström, prvi predsednik Društva švedsko-slovenskega prijateljstva, ustanovljenega v času osamosvajanja Slovenije

Vriskajoče veselje in radost gibanja v skandinavskih Benetkah

V sredo, 21. maja, je na trgu **Medborgarplatsen** nastopila folklorna skupina iz Škofje Loke pod vodstvom Marka Krajnika, nato še na trgu Slusen, Södermalmstorg-Ryssgarden in navdušila gledalce. Mlada gledalka je dejala: »Slovenci

ste prinesli vriskajočo veselje in radost gibanja v te naše hladne **skandinavske Benetke**, kot imenujejo Stockholm.« Naša sreča: štirje sončni dnevi!



V knjižnici Slovenskega društva v Farsti je bila razstava akvarelov **Lepote Slovenije** slikarjev Emilije Erbežnik, Marije Strnad, Marjana Miklavca, Iva Kolarja, Jurija Repenška in Draga Jermana, ki so jo razširili z več deli tudi v prostorih Enskilda Galleriet.

Zasnove moderne slovenske arhitekture so na razstavi predstavljali arhitekti pisarne Bevk-Perović. Jože Stražar, mednarodno uveljavljeni kipar, grafik in medaljer, je ob 300-letnici rojstva znanstvenika, naravoslovca Šveda Carla von Linnéja, ki je sodeloval z naravoslovcem

in zdravnikom iz Idrije, J. A. Scopolijem, razstavil svoj opus medalj, ki ga je s skulpturami in akvareli svoje žene, Japonke Sumiko Kiyohara, prikazal že lani v Mestni galeriji v Velenju.

Lojze Hribar, pravnik, organizator in veteran stockholmskih rojakov, je ponudil streho nad glavo četici gostujočih. Prvi z leve Marjan Marinšek, vodilni kulturnik iz Velenja, idejni oče Festivala Pika Nogavička, dolgoletni prijatelj švedske pisateljice Astrid Lindgren, je s citrami obogatil vrsto nastopov.

Vrhunski fotografski mojster umetniške fotografije Oskar - Karel Dolenc je očaral s fotografijami Cerkniškega jezera, ki je edinstven fenomen spremenljivosti letnih časov in enkratne lepote. Razstava o Primožu Trubarju, očetu prve slovenske knjige, je bila prav v knjižnici v Farsti, ki jo je projektirala naša arhitektka Stanislava Borštnar Gillgren. Prav tu je v 70. in 80. letih, v polnem razmahu slovenskega izseljenstva, učila naše potomce slovenščino Mihaela Hojnik. Sedaj se žal že nekaj let **slovenske besede otrok četrte generacije ne sliši več!**



Folkloristi iz Škofje Loke so najprej navdušili množico Švedov na ulicah, nato še v dvorani Enskilda Galleriet.

Odprtje festivala v znamenju plesa in glasbe
Odprtje festivala z nazivom **Majhna dežela, bogata kultura** se je naslednji dan (četrtek, 22. maja) začelo z

nastopom že omenjenih folkloristov iz Škofje Loke. Dirigentka Jerica Bukovec je uspešno izvedla diplomski koncert s švedskimi pevskimi zbori **KMH Vokalensemble, KFUMS kammarkör** in **Täby kammarkörb**, saj jih je naučila peti ljudske pesmi v **slovenščini!** Eminentni švedski kulturniki, pevci, obiskovalci opere, profesorji glasbe in gledalci so ji izrekli častno priznanje.

Popularni ženski slovenski **trio Katrinas** je spevno zaključil večer, ob prikazovanju filmov o Sloveniji in turističnem vabilu Švedom za obisk Slovenije in občudovanju »vriskajočega veselja in radosti, ki so ju prinesli Slovenci v Stockholm, hladne Benetke Skandinavije«. Moški pevski zbor pod vodstvom Janka Hareja je s primorsko-kraškimi melosom, v katerega so položili moško strast in veselje do petja, navdušil; naslednji večer pa privabil v dvorano Enskilda Galleriet množico Švedov, ki so navdušeno ploskali mojstrskim vokalnimi dosežkom postavnih fantov.

Ulrika Nordfeldt, glavna, neumorna organizatorica, predstavnica sponzorja Kraft & Kultur AB s predsednikom društva pisateljev Slavkom Preglom.

V **petek, 23. maja**, so opoldne na trgu **Stureplan** nastopili folkloristi. V knjižnici v Farsti so igrali in peli slovenske ljudske pesmi Lilijana Stepic, Emilija Erbežnik in Jože Jesenovec. Veličasten nastop se je odvijal v cerkvi sv. Štefana - **Stefanskyrka**, ko so nastopili: **Mešani pevski zbor Gorenje-Velenje, Dornberški fantje** in švedski **Täby kammarkör** z vodilno mislijo: **V duši molitev, na ustih pesem, v srcu**



domovina. Prireditve so se nadaljevale v Enskilda Galleriet. Mlada filozofa in profesorja Vid Snój in Gorazd Kocijančič sta z moderatorjem filozofom Tomasom Anderbergom nastopila z razpravama o etiki. Na citrah ju je spremljal Marjan Marinšek, direktor Kulturnega centra Velenje, ki je pred leti v povezavi s priljubljeno švedsko pisateljico za otroke Astrid Lindgren zasnoval vseslovensko prireditev **Festival Pike Nogavičke.**



Kipar, grafik Jože Stražar, ki živi na Švedskem od leta 1965, je dosegel mednarodni sloves.

V soboto, 24. maja, je v Enskilda Galleriet dušni pastir Zvone Podvinski iz Göteborga daroval slovensko mašo. Pisatelja Ivan Cimerman z aforizmi in Slavko Pregl z basnimi, ki jih je v švedščino prevedla

in brala prof. Mita Gustinčič Pahor, sta izvabila hudomušen smeh ob bičanju zablod in »globalnih etičnih blodnjah človeka tega planeta«. Moderator je bil pisatelj Richard Schwartz. Satiro je na kitari virtuozno dopolnila Danni Stražar, ki študira glasbo v Stockholmu. O razvoju današnje slovenske arhitekture je predaval in komentiral arhitekt Vasa Perović. Njegov moderator je bil Johan Carlsson. Tema: kako sodobne globalne in evropske težnje vnesti v slovenski prostor.

Prebudimo vsestransko sodelovanje

Svečan zaključek prireditev so izvedle pevke tria **Katrinās** s tenkočutnim petjem, ki je zajemalo predvsem tipičen slovenski melos in obvladovanje sodobnih smeri evropske glasbe.

Vse te predstavitve so imele namen prebuditi vsestransko, kulturno, znanstveno, gospodarsko pripravljenost med Švedsi, ki le malo potujejo v »deželico pod Triglavom«.

Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva je bilo ustanovljeno med osamosvajanjem Republike Slovenije. Rojstvo samostojne republike je narekovalo drugačne odnose, kot pa so jih bili vajeni slovenski podjetniki na Švedskem, kupci slovenskih izdelkov in poslovni partnerji. Tudi mnoge družine z zakoncema obeh narodnosti so začutile potrebo, da se združujejo in tesneje povežejo Slovenijo in Švedsko. Ponudbe osrednjih turističnih organizacij iz Slovenije na švedski televiziji ni zaslediti, le kakšno hrvaško. Švedi, ki so podvrženi hladni severni klimi in dolgim zimam, negujejo zdravje. Iščejo topla morja in vroča poletja, mi pa lahko pustolovcem, »potomcem Vikingov«, ponudimo storitve v alpski, kontinentalni in sredozemski klimi, reke, jezera, gradove, arheologijo, etnološke bisere ... in storitve v 16 slovenskih zdraviliščih.



Z desne: pisatelj Ivan Cimerman, arhitektka Stanislava Borštna - predsednica Društva švedsko-slovenskega prijateljstva, in Lojze Hribar - pravnik, prevajalec in organizator, »oče za vse zadeve izseljencev«, ki že več kot 40 let živi v Stockholmu.

Po podatkih monografije **Augustine Budje (Slovenci na Švedskem, Landskrona 2005)** je bilo na Švedskem leta 1999 registriranih, v Sloveniji rojenih priseljencev: 2657 moških in 2441 žensk. Danes se že vidijo sledovi asimilacije, saj se Slovenci vse bolj »integrirajo« in zlasti dekleta prevzemajo švedske priimke. Število otrok za dopolnilni pouk slovenskega jezika je premajhno, zato dajejo Švedi s svojo večkulturno politiko usodno prednost priseljencem drugih narodnosti iz različnih dežel Evrope, Azije in Afrike, ki imajo veliko število otrok.

Majska prireditev je dokaz, da imamo v Stockholmu in drugih mestih na Švedskem sposobne »ambasadorje« na različnih področjih, ki zadevajo strokovna znanja, z dolgoletnimi izkušnjami in prakso. Ti izseljenci vseh generacij, ki domovini ponujajo roko, modrost, znanje in voljo ter poznajo švedsko mentaliteto in navade - in obenem čutijo pripadnost »matični domovini, staremu kraju«, so vredni velike pozornosti



naših gospodarstvenikov, strokovnjakov, kulturnikov in aktivnejših politikov s čutom za izseljence na Švedskem.

Besedilo in foto: Ivan Cimerman

JERICA BUKOVEC:

Nekega lepega dne sem prejela klic Stanislave Gillgren, ki me je povabila na kosilo. Omenila sem, da imam zaključni koncert

podiplomskega študija v mesecu maju, in tako se je vse skupaj začelo. Dana ideja je rodila novo zamisel, oči so se vedno bolj iskriale, nasmeh je bil vedno bolj opazen in volja, da naredimo nekaj več, je bila od tistega trenutka naprej neomajna. Združeni smo bili v eno, z enim samim ciljem: predstaviti Slovenijo Stockholmu, Švedski. Sodelovanje se je pozneje več kot le razširilo, začetna ideja se je še bolj razcvetela, dokler ni na lep majski dan vse skupaj slovesno odprl ples folklorne skupine, dokler se naenkrat ni zaslišalo petje pevcev, dokler ni naenkrat Stockholm za nekaj dni postal »slovenski«. Še zdaj, ko pomislim na to, sem ponosna, da sem Slovenka in sem vesela, da mi je Stanislava že od samega začetka izkazala toliko zaupanja.

Po festivalu sem na listu papirja prejela misli Jelke Repenšek, ki je našemu festivalu sledila od samega začetka, njeno zahvalo. Med drugim je napisala: »Zahvaljujem se Bogu, da imamo Slovenci tako bogato izročilo, da imamo Slovenci tako odlične skladatelje, da je Bog križal poti Zvoneta Podvinskega in teh ljudi, da so Švedi s pesmijo prišli Slovincem "pod kožo".«

Naj pri tem omenim, da je bilo na mojem koncertu predstavljenih sedem del slovenskih skladateljev in štiri dela švedskih skladateljev. Ob tem ne morem, da ne bi omenila vseh sodelujočih, ki so na toliko različnih načinov predstavljali svoj košček Slovenije. Več kot vesela sem, da nam je to uspelo. To je odskočna deska, da bo takšnih "kosil" v prihodnje morda še več.

Posredovala: Danni S.

Žegnanja se je udeležilo več kot 2.000 domačinov in okoličanov

Kakor vsako leto, je tudi letos v cerkvi v Apačah, ki je posvečena Mariji Vnebovzeti, 15. avgusta, na Velike maše dan, potekalo farno žegnanje. Slovesnost se je začela z dopoldansko žegnanjsko mašo ki jo je ob sodelovanju domačega župnika Janeza Ferenceka, župnika iz Martijanec dr. Karla Bedernjaka, duhovnika iz Celovške škofije, doslej župnika v župniji Murska Sobota, Martina Horvata in upokojenega apaškega duhovnika Janeza Ošlaja, daroval župnik iz župnije Pečarovci Jože Hozjan. Žegnanjsko slovesnost je pred mašo in po maši s svojim koncertnim nastopom pred cerkvijo popestrila Apaška pihalna godba, ki so ji prisluhnili številni obiskovalci. Praznovanje so zaznamovali tudi številni kramarji, ki so obiskovalcem ponujali tekstil, igrače, obutev, vrvarske izdelke, lect in še kaj. Za številne obiskovalce, bilo jih je več kot 2000, je z mesnimi dobrotami poskrbela mesarija Gomboc iz Šratovec ter gasilci PGD Apače, ki na ta dan vsako leto prirejajo gasilsko veselico. Na žegnanju se je na brata Feliksa Jablanovca, ki živi na Švedskem in se je velikokrat udeležil tega cerkvenega slavlja, spomnil njegov brat Alojz Jablanovec iz Plitvice pri Apačah.

Foto: Alojz Jablanovec, brat Feliksa Jablanovca, in njegov bratranec Ivan Kajdič, sta se spomnila na Feliksa, ki živi na Švedskem in se je rad udeleževal vsakoletnega žegnanja v Apačah



Pripis UREDNICI!

Tukaj Vam pošiljam kratek zapis o žegnanju v Apačah. Naneslo je, da smo srečali brata od enega Vaših članov društva in bralca Glasila, sem pač poslal kratek prispevek, čeprav vem, da ni aktualen za Vaš časopis. Če bo mogoče, Vi to znate, objavite vsaj sliko, da bo brat Feliks videl svojega brata in bratranca. Kar tako Vam pošiljam tudi nekaj slik tega dogodka.

Pa lepo pozdravljeni!

Ludvik Kramberger

INTERVJU

INTERVJU

Stanislava Gillgren

Jerica BUKOVEC

Stanislavo Gillgren, predsednico Švedsko-slovenskega društva prijateljstva v Stocholmu smo poprosili, naj nam odgovori na nekaj vprašanj. Ker je čas dopustov in se z njo nismo utegnili srečati, ji je Jerica Bukovec poslala elektronsko pismo z vprašanji, rezultat tega pa je Stanislavino pismo, v katerem opisuje svoja razmišljanja, hrepenenja in svojo pot izseljenke na Švedskem.

Sredi poletja smo. En dan sije sonce, naslednji dan je deževno in oblačno. Uživam na soncu in izkoristim vsak sončni žarek. Vroče poletje in toplo morje, kot je bilo doma v Sloveniji, je tisto, kar tu na Švedskem najbolj pogrešam.

Vendar pa obstajajo druge stvari, ki me tukaj »ogrevajo«. Moji dve hčerki Nikolina in Madeleine ter moje male vnukinje. Pred kratkim smo praznovali Thein četrti rojstni dan. Daril in balonov je bilo na pretek. Imeli smo torto, svečke, pesem in veselje, torej vse kar spada zraven. Je pa Thea že pred tem dobila še eno, najlepše darilo: namreč svojo sestrico. Na svet je prirojala pred dvema mesecema, kar je bilo v iskreno veselje vsem nam. Tudi mala sestra je dobila darilce, čeprav še ne razume, zakaj ga je dobila. Praznovanje se je odvijalo v poletni hišici na otoku, na torti so bile štiri svečke, objemali smo se, smejali in plesali. Česa bi si ob tem sploh še lahko želeli ...

Tukaj v Stockholmu so v tem poletju na sporedu tudi druge stvari. V mesecu avgustu bo na Švedskem in tudi v Stockholmu gostovalo gledališče Studio ANIMA iz Slovenije. Nastopili bodo z igro »Nerodna Avgušтина«. Predstava je primerna za otroke in odrasle in Thea si bo skupaj z mano in s svojo mamico lahko ogledala slovensko predstavo. Naredili sva plakat, ki ga bova s Theo obesili v njenem vrtcu, kjer bodo nastopali. Nastopali pa bodo tudi v veliki dvorani v t.i. »Šoli kulture« v Farsti. Poslali smo obvestilo slovenskim in švedskim znancem ter upamo, da bo odziv velik.

Želeli so, naj nekaj povem tudi o sebi. Rodila sem se v Ljubljani. Mama ni vedela, da pričakuje dvojčka. Najprej je na sveti pokukal moj bratec, čez štiri ure pa še jaz. Bil je veliko presenečenje za vso družino in še posebej za mojega starejšega brata Naceta, ki tudi ni bil pripravljen, da bo dobil kar dva dojenčka. Časi niso bili najboljši. Mi otroci seveda tega nismo razumeli in velikokrat se sprašujem, kako sta pravzaprav moja mama in oče to prenesla. Oče je doštudiral strojništvo v Beogradu, kjer sta se srečala z mojo mamo. Po diplomi sta se vrnila domov v Slovenijo in se poročila na Bledu. Oče je imel strojno podjetje, mama pa je gospodinjala in poleg tega študirala petje. Vse to ni bilo mogoče s tremi otroki. Petje naj bi počakalo do takrat, ko bodo boljši časi. Stanovali smo v Spodnji Šiški, v hiši, ki jo je zgradil stari oče in je imela prostor za skoraj vse Borštinarje (kar je moj deklinški priimek). Ob hiši je bil vrt z rožami, sadjem in zelenjavo.

Moj prvi globlji spomin na vojno je na obdobje, ko sva z bratom začela obiskovati prvi razred. Takrat nisva imela niti šest let. Najino solo so okupirali Nemci. Na strehi šole so imeli orožje, od koder so streljali na letala. Nas otroke, ki smo začeli hoditi v prvi razred, so poslali v neko staro gostilno na Celovški cesti. Spominjam se alarmov, zaklonišča in poti domov iz šole. Ni bilo prijetno ...

Spomnim se tudi dneva osvoboditve. Otroci smo sli na glavno cesto gledat, ko so naši okupatorji korakali iz takratne Jugoslavije. To mi je res ostalo v spominu in nisem pozabila veselja med našimi ljudmi na ulicah.

Po gimnaziji sem se odločila za študij arhitekture, česar še danes ne obžalujem. Bilo je res lepo študentsko obdobje v Ljubljani. Študentje arhitekture smo med drugim brali tudi o Švedski, ki je že takrat gradila velika predmestja, pa tudi švedska kuhinja je bila poznan pojem. Odpotovali smo na Švedsko in si to ogledali. S prijateljico nama je uspelo dobiti prakso v arhitekturni pisarni. Na moje povpraševanje v pisarni, če se smem po opravljeni diplomi v Ljubljani vrniti nazaj v Stockholm na prakso še za eno leto, sem dobila pozitiven odgovor.

Prišla sem torej nazaj. Vlak je nekega sončnega dne v maju pripeljal v center Stockholma. Naslednji dan sem sedela v službi v starem mestnem delu Stockholma Gamla stan, seveda prepričana, da se čez eno leto vrnem k vsem mojim dragim nazaj v Ljubljano. Pa ni bilo tako.

Stockholm je lep, delo je bilo zanimivo, zato sem si mislila, da bom pač ostala, dokler se ne naveličam. Nisem se še naveličala in sem še vedno tukaj. Vsa leta sem se ukvarjala z arhitekturo, zadnjih 15 let s stockholmskimi šolami. Vodila sem projekte in se borila za dobro arhitekturo in za dobro počutje učencev. Uspelo mi je in večkrat sem dobila priznanje, ne zgolj od svojih nadrejenih in ravnateljev šol, temveč tudi od učencev samih, kar me še bolj veseli. Na šole, kot so gimnazija Kungsholms gymnasium, Norra Real in npr. Vasa Real, sem še vedno ponosna.

Ponosna pa sem tudi na svoje otroke. Starejša hči Nikolina je televizijska producentka. Sicer je šele na začetku svoje kariere, pa je že dobila precej odličnih priznanj. Madeleine se ukvarja z oblikovanjem, kar je res pravi poklic zanjo. Pravzaprav je največji uspeh za mamó ta, da lahko reče: »Moji otroci so mi v veselje.« Od svojih otrok sem se naučila naslednje: podari jim ljubezen in dobil jo bos nazaj.

Kot predsednica društva Švedsko-slovenskega prijateljstva imam vedno v mislih dejstvo, kako Švedom predstaviti našo malo in lepo Slovenijo. Zato imajo vse nase prireditve, razstave in srečanja, pa tudi naša spletna stran www.svenskslovenska.se, velik pomen. Veliko mislim na našo drugo generacijo, na naše otroke, ki so se postali še bolj Švedi, vendar vem, da hočejo ohraniti stik s Slovenijo. Ko otroci odrastejo in dobijo svoje otroke, se nekako zopet na novo prebudi želja, da spoznajo svoje korenine. Zato resnično verjamem v naše društvo švedsko-slovenskega prijateljstva.

V okviru društva nam je uspelo organizirati poučevanje slovenščine za odrasle, odziv na to pa je bil velik. Tudi za poučevanje otrok je velik interes in premišljujemo, kako bomo poskrbeli za to.

Nase društvo ima prihodnost, kar nam je potrdil tudi Slovenski festival v mesecu maju tukaj v Stockholmu. Namen je bil prikazati našo malo Slovenijo in njeno bogato kulturo, kar nam je tudi uspelo. Najboljše stike s švedsko publiko smo dosegli ob nastopanju folklorne skupine s plesom in petjem na prostem na trgih. Ljudje so z zanimanjem opazovali poskočen ples in glasbo ter se pogovarjali z nami. Vsi, ki so že kdaj prej obiskali našo deželo, so bili zelo pozitivni. Mnogim drugim pa smo Slovenijo predstavili z zemljevidom in fotografijami, in upam si trditi, da jo bodo kar kmalu obiskali. Da smo dosegli, kar smo nameravali, lahko preberete tudi v reviji Moja Slovenija, ki veliko piše o našem festivalu. Članek najdete na spletni strani (pa tudi v našem glasilu, op. ur.): www.moja.slovenija.net

Uspelo nam je najti šole na Švedskem in v Sloveniji, ki sodelujejo med seboj in upamo, da tudi to prispeva k prijateljstvu med našima državama. Radi bi, da se nase mlade generacije seznanijo in gojijo skupne interese.

Pred kratkim se je Slovenija predstavila v Stockholmu tudi s turizmom in kulinaričnimi dobrotami, Nismo poskusili zgolj pršuta in kranjske klobase, postregli so nam tudi vaniljev sladoled, na katerem je bilo politega malo bučnega olja. Od zdaj naprej to sladico priporočam vsem nam, bodisi Slovencem ali Švedom. Najprej me sicer čudno

pogledajo, potem pa jo poskusijo. Prav zares so vsi do zdaj to nenavadno kombinacijo tudi pohvalili. Treba bo uvoziti bučno olje ali pa odpreti slovensko slaščičarno v Stockholmu. Zamisli je veliko, skupaj pa jih moramo uresničiti.

Jerico je zanimalo, kdo je po mojem mnenju tu v Stockholmu najbolj zaveden Slovenec. Ni mi treba veliko misliti. Po moje je to na vsak način Lojze Hribar. Ne samo, da je zaveden, tudi veliko ve o naši domovini in vedno najde kako pot, da svetuje in odgovarja na naša vprašanja. V veliko pomoč nam je tudi v našem društvu. Med Slovenkami pa si Ti, Jerica, tista, ki imaš največ zavednosti v sebi, saj si to dokazala tudi s tem, da ti je uspelo švedske pevske zборе naučiti slovensko pesem. Mlada si in polna energije. Ostani taka.

Tudi jaz poskušam na vse načine ohraniti svojo slovensko kri. Po že skoraj 45 letih tukaj, torej 44 let več, kot sem nameravala ostati, sem ponosna na Slovenijo in res želim, da vsi okrog mene to razumejo in spoštujejo.

Arhitektura mi leži najbolj pri srcu, zato bom opisala švedskega arhitekta, ki ga ravno Sedaj najbolj občudujem. To je Gunnar Asplund, ki je med drugim projektiral Stadsbiblioteket – Mestno knjižnico v Stockholmu, pa tudi Skogskyrkogården – pokopališče v južnem delu Stockholma.

Živel je v istem obdobju kot naš slavni arhitekt Jože Plečnik, ki je istočasno naredil načrte za Narodno in univerzitetno knjižnico (NUK) in pokopališče Žale v Ljubljani. Ta dva velika moža sta se poznala, si dopisovala in drug drugega občudovala. Oba sta svetovno znana in priznana arhitekta. Vsak ima svoj slog, načrtovala in gradila pa sta istočasno, kar je zares zanimivo.

Stanujem blizu Mestne knjižnice v Stockholmu in večkrat sem v njej, ali pa sedim v parku, ki spada k zgradbi in ga je tudi oblikoval arhitekt Asplund. Čas imam opazovati detajle in vsakokrat opazim kaj novega. Asplund je narisal tudi vso opremo za to slavno knjižnico, tako kot je Plečnik risal opremo za knjižnico v Ljubljani. Arhitekti so bili takrat bolj vsestranski, kot smo mi danes.

Akvarelni kolaž »Zbor tulipanov« umetnice Sumiko Kiyohara je slika, ki mi je sedaj najljubša. Visi v moji dnevni sobi, zdi pa se, da na njej tulipani pojejo in plešejo, kar mi je v veliko veselje vsak večer. Ko sem bila lani na razstavi Sumikinih akvarelov na temo tulipanov, sem v istem hipu razumela, da moram to umetnino kupiti.

Slovenska narodna pesem me je spremljala vso mojo mladost. Še posebej oče je rad in lepo pel, najraje gorenjske pesmi. Potem so še posebno v študentskih letih naši fantje na fakulteti prepevali vedno, kadar je bila priložnost. Vsakokrat, ko sem pozneje prišla iz Švedske domov na dopust in srečala svoje kolege, je bila ta njihova pesem zame še lepša kot v časih, ko sem živela v Ljubljani.

Kdo je torej ta Stanislava? Vem le to, in tako so mi rekli tudi doma: Trmasta je in ve, kaj hoče, nima jo smisla prepričevati v kaj drugega. Nekaj od tega je najbrž res. Če sem se odločila za neko stvar, mi je po navadi uspelo tudi uresničiti. Vem, kaj hočem, ne vdam se kar hitro, zagovarjam tisto, v kar verjamem, pa četudi za mene ni vedno koristno. Pravzaprav pa naj to, kakšne lastnosti imam, ocenijo in povedo drugi, ki me poznajo.



I samtal med Ambassadören



Nace och Cenka, Stockholm



Farstabibliotek

Folklore, Stureplan



Intervju s Sanno Kolar



Trener Miran vzpodbuja dekleta pri ogrevanju

Sanna je stara 14 let, živi v Stockholmu in že precej let trenira v klubu Enskede IF.

Zakaj si se odločila ravno za nogomet?

- Poskusila sem ga igrati in bila navdušena, zato sem nadaljevala. Tudi oče me je vprašal, če mislim resno, in tako je ostalo pri tem.

Že drugo leto Gothia Cup?

- V Gothia Cupu lahko sodelujemo že od 12. leta naprej, v ekipi pa je enajst igralk.

Prva tekma je bila med Mullsjö IF in Enskede IF, rezultat 1-4.

Druga tekma z Norvežankami, Hanger FK in Enskede IF, rezultat 0-5.

Treja tekma med klubom Kungälv FF in Enskede IF, rezultat 0-3.

Četrta tekma med Nemkami TSV Buehholz in Enskede IF, rezultat 0-7.

Peto tekmo smo izgubile s 3-1 proti Sandåkerusu.

Na obrazih utrujenih deklet so se videle solze in razočaranje, toda že takoj so se odločile, da drugo leto spet pridejo v Göteborg.

Kaj delate po tekmah in v prostem času?

- S trenerji potekajo pogovori o tekmah in priprave, nato pa proste aktivnosti. Drugače je bilo le po zadnji tekmi, ko smo odšle v šolo, se preoblekle in se

odpeljale v mesto. Na Hedenu smo navijale za igralce, ki so tam igrali. Tudi zabavišni park Liseberg je bil deležen obiska nekaterih. Diskoteka smo tudi obiskale, saj je bilo srečanje z drugimi igralci pozitivno. Organizatorji v diskoteki so zelo strogi, tako da v samem prostoru niso dovoljene ne alkoholne pijače ne mamila. Do sedaj s tem še niso imeli težav.

Sanna Kolar z babico



Kaj počnete preostali del leta?

- Tekmujemo in treniramo. Poleti gremo po navadi na nogometni tabor, ki je bil letos na Gotlandu. Sannin oče Miran je pomočnik trenerja (ti so namreč trije), saj gre za veliko odgovornost, ko je treba dekleta voziti na treninge in tekmovanja. Miran se je odločil za pomočnika zato, ker je prejšnji že po nekaj treningih odstopil. Sanno nič ne moti, da je oče včasih ostrejši in mogoče od nje zahteva še malo več.

Klub Enskede IF deluje v Stockholmu in ima več

nogometnih sekcij. Tudi fantje in dekleta so različne starosti. Iskati morajo sponzorje, ki pomagajo pri financiranju kluba, saj tabori in tekmovanja stanejo in bi drugače vse plačevali iz lastnih sredstev.

Sanna je po končanem tekmovanju ostala v Göteborgu, kjer smo si malce ogledali Göteborg in tudi Liseberg.

Tukaj gre za veliko ljubezen in zavest do tega športa, saj gre za prostovoljce. Pripraviti morajo načrte za vsako tekmo, ki so bo odigrala, vse to pa je prostovoljno delo. Zagotovo so zadovoljni, ko je vsega konec. Počitka ni veliko, ker se morajo že pripravljati za naslednje leto.

Intervju izvedla: Marija Kolar

Slovenija, Ljutomer, 9. avgusta 2008

Ljutomer: Ob 140-letnici prvega tabora slovesno

Janša: Ideje "zedinjene Slovenije" bi se morali spominjati večkrat. " Danes sedanost in prihodnost držimo v svojih rokah, nedavno smo dokazali Evropi in svetu, da se ne bojimo niti večjih in širših izzivov. Biti Slovenec predvsem pomeni hoteti biti Slovenec."

Janez Janša v nagovoru zbranim v Ljutomeru

V Ljutomeru je potekala slovesnost ob 140. obletnici prvega tabora, na katerem je 7.000 ljudi podprlo program Zedinjena Slovenija.

Slavnostni govornik je bil premier **Janez Janša**. V svojem nagovoru je poudaril, da tabori pričajo o tedanji državljanski kulturi, ko sta bila presežena kulturni boj ter prepričanje o ekskluzivnosti določene politične mentalitete. Pri tem je zatrdil, da proslave obletnic ne smejo biti uperjene proti nikomur.

Janša: Ideje "zedinjene Slovenije" bi se morali spominjati večkrat Predsednik vlade meni, da bi se morali ideje o združeni Sloveniji, ki je stara 160 let, spominjati večkrat: "In to kljub temu, da od preteklosti ni mogoče živeti, vendar pa prav tako ni mogoče polno živeti brez narodne identitete. Ne zgolj zato, ker je temelj nacionalne kulture, ampak tudi zato, ker je ta identiteta globoko usidrana v preteklosti. Usoda vsakega naroda je odvisna predvsem od tega, če zna trezno presojsati lastno zgodovino, družbo, človeka in svet ter če gradi vrednote na resničnih in trajnih spoznanjih."

V petek odkrili kip Radoslava Rázlaga Slovesnosti ob visoki obletnici prvega tabora v Ljutomeru potekajo že od začetka leta, ko je bila predstavljena monografija Ljutomer - osrčje Prlekije, z današnjo pa dosegajo vrhunec.

V petek se je tako v okviru praznovanja obletnice prvega tabora, na katerem so ljudje zahtevali tudi priznanje slovenščine kot uradnega jezika, končal znanstveni simpozij na to temo. Odkrit je bil doprsni kip pesnika in pisatelja **Radoslava Rázlaga**, na slavnostni seji občinskega sveta Ljutomer pa podeljene občinske nagrade in priznanja.

O taborih obširno poročalo domače in tuje časopisje Prirejanje množičnih političnih in kulturnih zborovanj na prostem, ki je na Slovenskem potekalo med letoma **1868 in 1871**, je imelo za Slovence velik afirmativen pomen. O taborih je obširno poročalo domače časopisje, pa tudi številni časniki po monarhiji, predvsem osrednji dunajski. Zanimanje zanje se je širilo tudi prek slovenskih nacionalnih meja.

Med letoma 1868 in 1871 17 taborov V tistih letih so na slovenskem etničnem ozemlju organizirali 17 taborov; prvi je bil, kot je že omenjeno, pred 140 leti v Ljutomeru. Cesarsko namestništvo v Gradcu je zborovanje sprva prepovedalo, vendar ga je liberalnejši notranji minister pozneje le dovolil. Za predsednika je bil izvoljen doktor Radoslav Rázlag, ki je bil tedaj ena osrednjih slovenskih političnih osebnosti in poznejši kranjski deželni glavar. Prvi slovenski tabor je bil mogočna manifestacija prebujanja slovenske nacionalne zavesti in v tem smislu pomemben dogodek v novejši zgodovini našega naroda.

Ideja organiziranja taborov češka Ideja taborskega gibanja je v naše kraje prišla s Češkega, kjer so tabore začeli pripravljati maja istega leta. Glavna zahteva na vseh taborih je bila izpolnitev 19. člena ustave, ki je zagotavljal enakopravnost vsem narodom v državi.

Večer; Povzetek: A. Budja

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT

Barroso pohvalil slovensko predsedstvo

Barroso se je Janši zahvalil za dobro opravljeno predsedovanje Uniji. Foto: EPA

" O rezultatih bo sodil čas, uspehi, ki smo jih dosegli, pa niso uspehi slovenskega predsedstva, temveč skupni uspehi celotne Unije. " Janez Janša

Slovensko predsedstvo je opravilo izredno delo, je ob koncu zadnjega vrha Unije pod slovenskim vodenjem dejal predsednik Evropske komisije.



"Rad bi se iskreno zahvalil premierju Janši in njegovi ekipi, ki so opravili izredno delo - s predanostjo, politično in intelektualno poštenostjo, potrpežljivostjo in profesionalnostjo," je poudaril **Jose Manuel Barroso**. Poleg tega je predsednik EK-ja spomnil, da je tokratni vrh potekal v zelo napetih razmerah zaradi irskega "ne" na referendumu o Lizbonski pogodbi in zaradi naraščajočih cen hrane in nafte, a je slovensko predsedstvo po njegovih besedah zelo kompetentno opravilo svojo nalogo.

Janša: Predsedovanje prineslo dragocene izkušnje

Slovenski predsednik vlade **Janez Janša** pa je zatrdil, da je predsedovanje Sloveniji prineslo dragocene izkušnje. Priznal je, da je za našo državo predstavljalo velik izziv, in dodal, da je to izziv za vsako članico - ne glede na to, ali je majhna ali velika, da pa še posebno to velja za države, ki se pred nalogo, kakršna je predsedovanje, znajdejo prvič. Predsedstvo se je zadnjega pol leta spopadalo s številnimi izzivi, tudi nenačrtovanimi. Med slednjimi je slovenski ministrski predsednik omenil Zahodni Balkan in spomnil, da je Kosovo neodvisnost razglasilo prav v času slovenskega predsedovanja.

"EU je skupnost, ki prinaša koristi"

Kot posebno velik uspeh je izpostavil dejstvo, da je EU dokazal, da kljub težavam deluje in se

odziva na vse težave, da je skupnost, ki prinaša koristi za tiste, ki vanjo še vstopajo in za tiste, ki so že v njej. Ob tej priložnosti se je Janša zahvalil še za podporo in razumevanje s strani EK-ja in služb Sveta EU-ja.

Greenpeace: Slovensko predsedovanje komaj zadostno

Manj kot Barroso in Janša pa je bila s slovenskim predsedovanjem zadovoljna okoljska organizacija **Greenpeace**, ki je slovensko delo presodila kot "komaj zadostno". *V svojem semestru na čelu EU-ja je Slovenija zagotovila delen napredek na nekaterih velikih okoljskih dosjelih, a je zamudila glavne priložnosti za usmeritev razprave mimo posebnih interesov industrije,*" so v organizaciji argumentirali svojo slabo oceno slovenskega predsedovanja.

Nekaj podatkov - Slovenija

Glavno mesto: Ljubljana

Prebivalstvo: 2 milijona

BDP: 35,21 milijarde \$ (21.

500 \$ na prebivalca)

Jezik: slovenski

Vstop v EU: 2004

Denarna enota: evro

Površina: 20.640 km²

Vodne površine: 122 km²

Predsednik: Danilo Türk

Ministrski predsednik:

Janez Janša

Časovni pas: SEČ + 1

Državni praznik: 25. junij

(dan državnosti)

Politični sistem:

parlamentarna republika

Slovenija leži v osrednji Evropi med Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško. Tam se srečujejo štiri geografske regije - Alpe, kras, Panonska nižina in Sredozemlje. Slovenski ponos je najvišji vrh Julijskih alp Triglav, visok 2.864 metrov, ki je upodobljen tudi v slovenskem grbu.

Slovenija je bila del avstro-ogrske monarhije do njenega razpada pred prvo svetovno vojno. Leta 1918 se je Slovenija s Srbi in Hrvati združila v Kraljevino SHS, ki se je leta 1929 poimenovala v Kraljevino Jugoslavijo. Po drugi svetovni vojni je Slovenija postala ena izmed šestih republik komunistične Jugoslavije, leta 1991 pa se je osamosvojila, kar je povzročilo razpad Jugoslavije. Glavno mesto Ljubljana je bilo ustanovljeno že v časih Rimljanov, njena univerza z več kot 50.000 študenti pa močno oblikuje živahno življenje v prestolnici.

Dvodomni slovenski parlament sestavljata državni zbor in državni svet. V državnem zboru sedi 90 poslancev, ki so izvoljeni za štiri leta, državni svet pa ima 40 članov, ki jih za pet let zvoli volilni kolegij.

Glavne industrijske panoge so avtomobilska industrija, kemična industrija, elektrotehnika, metalurgija, tekstilna in pohištvena industrija. Pomemben del gospodarstva Slovenije predstajata kmetijstvo in turizem, saj zaradi svojih naravnih lepote Slovenija pritegne vsako leto več turistov. Ena glavnih turističnih zanimivosti je brez dvoma Postojnska jama.

V svetu so najbolj znani Slovenci fizik Jožef Štefan, lingvist Franc Miklošič, arhitekt Jože Plečnik in pesnik France Prešeren, ki je tudi avtor slovenske himne.

Na slovensko kuhinjo so močno vplivale sosednje države. Avstrija je zaslužna za zavitek in dunajski zrezek, Italija je čez mejo ponesla svoje testenine, Madžarska pa golaž. Najbolj znana slovenska sladica je potica, priznana pa so tudi mnoga slovenska vina.

s l o v e n s k i

Tednik

Nepopisno veselje ob vrnitvi dobitnikov olimpijskih kolajn: zlatega metalca



kladiva Primoža Kozmusa, srebrne plavalke Sare Isakovič in bronastega strelca Rajmonda Debevca *Piše: Mitja Robnik*

Veličastno je bilo v torek zvečer videti okolico pred glavno stavbo letališča Jožeta Pučnika, kamor so prispeli trije junaki olimpijskih iger v Pekingu - Primož Kozmus, Sara Isakovič in Rajmond Debevec. Nekateri so se spomnili časov, ko so navduševali nogometaši, zdaj navdušujejo dobitniki olimpijskih medalj. Največ pozornosti je pritegnil Primož Kozmus. Postavni Brežičan je na 26. poletnih olimpijskih igrah osvojil prvo atletsko zlato kolajno za Slovenijo, saj je svoje kladivo »zalučal« najdlje od vseh tekmecev. Na letališču Jožeta Pučnika so ga pričakale ogromna množica ljudi, godba in mažoretke.

Navdušeno občinstvo je vzklikalo ime slovenskega heroja, še preden je ta vstopil pred njih, ko so ga le dočakali, pa je celotno letališče bilo na nogah. Nato so mu pripravili še

sprejem v Brežicah, kjer je zabava trajala dolgo, dolgo ... Tudi Rajmonda Debevca so še čakali sprejemi. Najbolj vesel je bil vrnitve k družini, ki ga je nestrpno čakala. Bronasta medalja ima za njegovo družino zlat sijaj. Še najmanj pa bo ob osvojeni medalji lahko uživala Isakovičeva. Odločila se je za študij v ZDA in je že začela pakirati kovčke za nedeljsko pot čez Atlantski ocean. Tam bo, upajmo, še napredovala in nas razveseljevala na naslednjih velikih tekmo- vanjih. Upajmo, da nas bodo naprej navduševale tudi naše judoistke. Bronasto kolajno je osvojila Lucija Polavder v kategoriji nad 78 kilogramov. 23-letna Grižanka je navdušila prejšnji petek, ko je v odločilnem dvoboju za kolajno premagala 132 kilogramov težko Na Jung Kim iz Južne Koreje, ki je od naše judoistke težja kar za 44 kilogramov. Luca, kot ji ljubkovalno rečejo, se je v tej kategoriji med bistveno težjimi nasprotnicami dobro znašla. Dobra napoved novih dobrih novic.



Olimpijci razvneli slovenska srca

Vir: it 2008

Po žilah se jim pretaka modra kri

Foto-zgodbe o potomcih evropskih monarhij

Danes vladarji evropskih monarhij niso več tako občudovani in v središču pozornosti kot nekoč, a to po večini ne velja za njihove naslednike.

Čeprav so monarhije po mnenju prenekaterih preživet družbeni sistem, pa jih v Evropi ostaja še kar nekaj. In če življenje kraljev in kraljic za navadne ljudi ni tako zanimivo, pa to ne velja za njihove potomce - mladi in bogati nasledniki kraljevin in kneževin so hvaležna tema vseh tabloidov. Po večini precej radožive mladenke in mladeniči modre krvi večkrat spravljajo v zadrego svoje »kronane« starše, po drugi strani pa »svojim podložnikom« dajejo vedeti, da so v resnici

samo mladi ljudje, ki želijo uživati v življenju. Spet drugi svojim plemenitim staršem ne delajo sramote, ampak jih dostojno zastopajo tako na državniških sprejemih kot tudi v zasebnem življenju.



Čeprav je Victoria od svojega brata Carla Philipa starejša slabi dve leti, je do svojega sedmega meseca starosti on veljal za prestolonaslednika. 1. januarja 1980 pa so Švedi sprejeli zakon, ki je uveljavil enakopravnost spolov pri nasledniku prestola. Carl Philip je tako postal zgolj princ, Victoria pa je dobila naziv prestolonaslednice in možnost, da nekoč na prestolu nasledi svojega očeta kralja Carla Gustava XVI. Švedi so nad svojo prestolonaslednico navdušeni, saj je vedno nasmejana, urejena, ne povzroča nobenih škandalov in slovi po svojih diplomatskih sposobnostih. Tudi njen brat je resen, umirjen. Od leta 1998 ima dekle, Emmo

Pernald. Foto: EPA

Povsem drugače pa je z njuno sestro, princeso Madeleine, ki slovi po tem, da se zna zabavati. Kljub temu pa Madeleine resno in zbrano opravlja vse svoje "kraljevske dolžnosti" in se tako redno kot divjih zabav udeležuje tudi državniških sprejemov. Foto: EPA



Danski prestolonaslednik Frederik velja za zglednega državljana in še bolj zglednega družinskega človeka. Ko sta se z Mary Donaldson, rojeno v Avstraliji, leta 2003 poročila, je bila Danska navdušena. Dve leti pozneje se jima je rodil prvi otrok, princ Christian (na Danskem velja, da prestolonaslednika poimenujejo bodisi Christian bodisi Frederik), 21. marca 2007

pa sta dobila še hčerko Isabello Henrietto. Foto: EPA

Frederikov mlajši brat Joachim ima za sabo že en propadel zakon s poslovno žensko Alexandro Christino Manley, s katero imata tudi dva otroka, princa Nikolaia, ki se je rodil leta 1999, in tri leta mlajšega Felixa. Ločila sta se leta 2005, le dve leti pozneje pa je Joachim Danski predstavil svojo novo ljubezen, Francozinjo Marie Cavallier. Poročila sta se 24. maja letos. Foto: EPA



Norveški prestol bo nekoč nasledil princ Haakon. Poročen je z "navadno državljanke" Mette-Marit, ki je v zakon pripeljala tudi sina iz prve zveze, Mariusa. Na začetku



Norvežani njune zveze niso odobraval, saj je bila Mette-Marit samohranilka, motilo pa jih je tudi, da je bila zelo

dejavna na rejverski sceni Osla, kar jih je veliko avtomatsko povezovalo z uporabo mamil. Toda Mette-Marit in Haakon sta vztrajala, se leta 2001 poročila in leta 2004 dobila prvega otroka, princeso Ingrid Alexandro. Sverre Magnus se je rodil dobro leto pozneje. Foto: EPA



Haakonova mlajša sestra Märtha Louise se je leta 2002, prav tako po nasprotovanju javnosti, poročila s piscem Arijem Behnom. Aprila 2003 se jima je rodila prva hčerka Maud Angelica, aprila 2005 pa še druga, Leah Isadora. Marca letos



so z norveškega dvora sporočili, da par oktobra pričakuje še tretjega otroka. Foto: EPA

Princ Felipe je dolgo časa veljal za zagrizenega samca, zato je Špance že začelo skrbeti, kdaj se bo zresnil. Potem pa je kot strela z jasnega udarila vest, da se je zaročil z nagrajeno novinarko CNN-a, Letizio Ortiz. Po poroki leta 2004, veselju Špancev ni bilo konca - leto pozneje se jima je rodila prva hčerka Leonor, spetembra 2006 pa še princesa Sofia. Ker ima princ Felipe dve hčerki, so se že začeli pogovori, da bi spremenili zakonodajo, po kateri prestol ne pripade prvemu, ampak moškemu potomcu. Foto: EPA



Princesi Elena in Cristina, starejši sestri španskega prestolonaslednika, se v javnosti ne pojavljata prav dosti. V zadnjem času se malo več piše o Eleni, ki se po 12 letih zakona in dveh otrokih, Felipeju in Victorii, razhaja s svojim možem Jaimejem Marichalarjem. Cristina je od leta 1997 poročena z rokometasem Iñakijem Urdangarinom, s katerim imata štiri otroke, Juana, Pabla, Miguela in Irene.

Foto: EPA

Vir: It 2008

Izbor: A. Budja

Det finns LIKNANDE ÖDEN som Svetlanas, läs ...



Svetlana har sökt över 400 jobb

Förra våren tog Svetlana Diatchkova lärarexamen på Malmö högskola. Hon jublade när hon fick beviset. Men sen tog det stopp. Hon har sökt över 400 jobb i nordvästra Skåne – utan att få ett enda svarsbrev. Svetlana Diatchkova oroas av att hon tappar kompetens ju längre tid som går. För att hålla igång engelskan läser hon bland annat New York Times.

HELSINGBORG. I nitton år arbetade Svetlana Diatchkova som lärare i ett samhälle utanför mångmiljonstaden Ekaterinburg i Ryssland. För fem år sedan flyttade hon och hennes två barn

till Sverige. På rekordkort tid avverkade Svetlana sfi-kursen i svenska. Hon fick uppehållstillstånd och började på Malmö högskola för att med engelska som huvudämne få behörighet till läraryrket i Sverige. Hon var mån om att så fort som möjligt kunna försörja sig själv. I mars 2007 fick hon sitt examensbevis och började söka jobb. – Jag skrev till varenda skola i Helsingborg, Ängelholm, Båstad, allt som var på pendlingsavstånd. Inte en enda svarade.

Sedan dess har Svetlana fortsatt att söka, minst 30 ansökningar i månaden har hon fått iväg. Hon har hoppat in på enstaka vikariat, bland annat på Drottninghögskolan i Helsingborg, och ger kvällskurser i ryska på Vuxenskolan i Helsingborg. Men det räcker inte för att ekonomin ska gå ihop. För att öka chanserna till jobb söker Svetlana nu även städarbete, frukostvärdinne- och elevassistentjobb. Hennes svenska är klanderfri, men eftersom hon aldrig kallas till intervju får hon inte tillfälle att visa det. Varför vet hon inte, men hon har en stark känsla av vad som kan spela in.

– Jag är invandrare. Mitt efternamn är konstigt. De är kanske rädda att vi ska ha olika uppfattningar om yrket. En handläggare på socialkontoret föreslog att Svetlana skulle byta namn. Det vill hon inte, men kanske blir det så ändå eftersom hon säger sig börja bli desperat.

– Men att byta namn kostar pengar som jag inte har. När Svetlana Diatchkova skulle flytta till Sverige avråddes hon av vännerna. De sa att hon bara skulle tvingas ta städjobb, att invandrare inte var mycket värda i Sverige. Svetlana blev arg och försvarade landet som hon hade så höga tankar om. Under många år var hon regelbundet här för att besöka en brevvän i Bjuv.

– Jag tyckte jag hade hela framtiden för mig, en ljusnande framtid! säger hon med ett snett leende. Framtiden i Sverige var inte så ljus som Svetlana hoppades, och senast i går morse grät hon en stund när hon tänkte på att hon kanske måste åka tillbaka till Ekaterinburg. Det är verkligen ingenting hon vill.

Känslorna för Sverige har varit starka sedan hon första gången kom hit. Det var 1989, Gorbatsjov hade tagit över och plötsligt fanns en öppning att resa utomlands. På tågcentralen i Malmö möttes hon av brevvännen Ingrid med familj. Svetlana beskriver mötet med Sverige som en chock, men i positiv bemärkelse. Levnadsstandarden skilde sig så enormt från hur flertalet levde i Ryssland på den tiden.

– Jag minns hur vi kom till Väla och de hade 30–35 sorters korv i kyldisken. Vi hade fortfarande ransonering. Man fick ett kilo kött, två tvålar och så vidare...

Tillbaka i Ryssland gick Svetlana ur kommunistpartiet som hon varit medlem i under hela sitt liv.

– Jag sa att jag inte längre trodde på kommunismen. Jag hade sett med egna ögon hur man kunde ha det istället.

Idag har Svetlana och hennes barn, 13 och 23 år gamla, byggt upp ett helt liv i Helsingborg. Sonen pratar bättre svenska än ryska. Han har många vänner, är med i scouterna, spelar tennis och gitarr. Dottern har flyttat hemifrån och läser i Lund. Svetlana är tillsammans med en helsingborgare. Det enda hon saknar är ett jobb.

– Jag och min särbo vill gifta oss, men jag vill vara ekonomiskt självständig innan dess. Det finns så många föreställningar om ryska kvinnor som träffar svenska män.

Charlotte Ågren charlotte.agren@hd.se 042-489 93 39

Källa: IT 2008

Några av våra läsare har säkert upplevt liknande situationer när de har kommit upp sig i vissa yrken. Så länge en invandrare befinner sig på samhällets nedre plan hotar man ingen, först när man har läst sig till ett bättre yrke, då kan man ofta hamna i en sk institutionell diskriminering, även i Sverige ... Berätta om dina upplevelser!

- stina

Giftsvampar



SVAMPAR

Var försiktig!

Som svampplockare är det viktigt att känna igen våra farligaste giftsvampar. Det är faktiskt inte så svårt. De arter som står för de allvarligaste svampförgiftningarna i Sverige är [vit flugsvamp](#), [lömsk flugsvamp](#), [toppig giftspindling](#) och [gifthätting](#). Lär dig dem!

Om du vill veta mer om vilka svampgifter som finns i olika giftsvampar och vilka symptom de har så rekommenderar jag att du läser sidorna om [svampgifter](#).

Svenskt namn	Vetenskapligt namn
Blek fingersvamp	Ramaria pallida
Brun flugsvamp	Amanita regalis
Djävulssopp	Boletus satanas
Eldspindling	Cortinarius limonius
Gallmusseron	Tricholoma virgatum
Giftchampinjon	Agaricus xanthoderma
Gifthätting	Galerina marginata
Giftkremla	Russula emetica
Giftrattskivling	Clitocybe dealbata
Grå bläcksvamp	Coprinus atramentarius
Gulbandad spindling	Cortinarius gentilis
Lömsk biskopsmössa	Gyromitra ambigua
Lömsk flugsvamp	Amanita phalloides
Orangebrun giftspindling	Cortinarius orellanus
Panterflugsvamp	Amanita pantherina
Pluggskivling	Paxillus involutus
Pärlchampinjon	Agaricus praeclaresquamosus
Rättikmusseron	Tricholoma album
Röd flugsvamp	Amanita muscaria
Stenmurkla	Gyromitra esculenta
Svavelgul slöskivling	Hypholoma fasciculare
Toppig giftspindling	Cortinarius rubellus

Det bör uppmärksammas att illamående och magsymptom efter en svampmåltid inte alltid tyder på en svampförgiftning. Matsvamp är en färskvara och ska tas om hand fortast möjligt efter en svamputflykt. Svampar angrips lätt av bakterier, och kan precis som andra angripna livsmedel orsaka matförgiftning. Många människor insjuknar varje år efter förtäring av gammal eller felaktigt behandlad matsvamp.

Är du tveksam om du ätit en matsvamp eller inte, ska du kontakta giftinformationscentralen eller närmaste sjukhus. Om det finns svamprens eller matrester kvar är det viktigt att du spar detta för senare artbestämning av en svamkunnig person. Inträder symptom i form av illamående och kräkningar inom några få timmar efter en svampmåltid, så kan det vara ett tecken på en lindrig svampförgiftning orsakad av mag-tarm-retande gifter. De allvarligare svampförgiftningarna visar ofta symptom först efter 8-24 timmar efter förtäringen (ibland tidigare).

Framkalla kräkning. Ett beprövat sätt är att föra ned två fingrar i svalget och röra på fingertopparna tills kräkningen kommer.

Tillför rikligt med medicinskt kol (25-50 gram för vuxna, 10-25 gram för barn). Medicinskt kol binder sig i magsäcken till en mängd olika gifter och förhindrar därigenom att ämnena tas upp i kroppen. På apoteken finns medicinskt kol att köpa receptfritt i form av färdiga lösningar eller pulver som spädes i vatten.

Vid misstänkt svampförgiftning ring Giftinformationscentralen:

- 112 - (SOS Alarm) vid akuta förgiftningstillbud.
- 08-33 12 31 - för upplysningar och förfrågningar.

Källa: HD; IT 2008

Ny bok

Nova knjiga

2008

Slovensko Informativno GLASILO – zbornik,

dve knjigi: 1 in 2. del

**Slovenska Informationsbladet två
och 2**

böcker – samlingsvolym, del 1



Uredila in založila /

Redigerad av

Augustina Budja

Landskrona

Z drugačnimi očmi gledati na zdravnike, specialiste, drugo medicinsko osebje in uslužbence v raznih uradih, tudi davčnem ...

V življenju pridejo leta in pride čas, ko je s teboj naenkrat vse narobe in ko moraš obiskati različne zdravnike, specialiste pa tudi urade. Pravimo, da je pri nas v Sloveniji vse zanič! Priznam, da sem tudi sama tako naravnana, da največkrat raje pokritiziram, kot da bi se spomnila tudi česa lepega in pohvalila. Tu pridemo do svojih deviacij, ki jih ljudje včasih uprizarjamo tudi za prazen nič. Pač udrihomo brez izjem, nekdo mora biti grešni kozel! A izjeme so, takšne in drugačne.

Slovenska populacija besni nad Ministrstvom za zdravstvo, ker v zdravstvu dovoljuje privatno prakso s koncesijami. Obenem se tudi jezi nad dolgimi čakalnimi vrstami, na čakalni čas v ambulantah, tu in tam tudi na neljubeznivosti zdravstvenega osebja, nad raznimi napakami celo s smrtnimi primeri itd. Torej je v večini primerov predvsem zdravstvo ničvredno ... politika tako in tako ... šolska zakonodaja gre v napačno smer ... davčna je tako ali tako le pogoltna, neljubezniva, okrutna ... tajkuni so naenkrat izplavali od nekje ... in tako bi lahko bentili v nedogled! Potem pa sem se nekega dne usedla in zavrtela filme svojih različnih preteklih osebnih doživetij in izkušenj ter si rekla: »presneta kokoš, pa saj ni bilo vse tako slabo!« No, nekaj že, a v misli mi naenkrat priplavajo na površino spomini in omembe vredni dogodki – takšni za pohvalo!

Dogodki, ki sem jih doživela in jih doživljam na svoji lastni koži in si rečem: zakaj pa o njih nikoli nič ne napišem?! Odločim se, da le v enem primeru res ne morem tudi mimo slabega. Slučajno sem morala v pičlih dveh letih obiskati od očesne zdravnice, do pulmologa, kardiologa, dermatologa, internista, nevrologa, otorinolaringologa, rentgenologa, zobozdravnika, psihologa, psihiatra, plastičnega kirurga, kirurga (z operacijo) v UKC Ljubljana, kjer sem se seveda ob operaciji srečala tudi z drugim zdravstvenim osebjem. Nekaj je bilo zasebnikov s koncesijami, drugi pa niso bili, toda pri vseh sem naletela na neverjetno lep in profesionalen odnos. Nisem čakala dolgo, zame so si vzeli čas in počutila sem se pomembna in skrbno »obdelana«. Tako se mi je torej zgodilo pri zgoraj omenjenih (v Ljubljani in Mariboru), toda v Mariboru pa le v enem primeru ne (tudi pri nekaj neomenjenih). Meje so tanke in zabrisane - zaradi strahu pacientov, tudi mojega strahu, čeprav mi je žal, zakaj nekoč nekoga nisem poslala v »tri krasne«! Ne bi rada spuščala v podrobnosti, ker smo spet tam: pri (ne)pravici izraziti in napisati svoje mišljenje oz. pritožbe. V začaranem krogu svobode govora smo, ki bi lahko imelo občutne posledice. Aroganca nekaterih oseb, specialistov po stroki, presega vse mere civiliziranega obnašanja, obravnavajo me kot ovco, ki ni vredna, da se ji pojasni njen resnični problem (saj tako ali tako nič ne razume), ob grobem načinu izražanja se počutim kot breztelesni »nič« in doma potem prejočem nekaj ur od razočaranja, jeze in besa. Nad menoj se je naredilo tudi nekaj napak, ki mi povzročijo nepotrebne bolečine in trpljenje.

Tako se je dogajalo meni, ki sem sicer energična in jezična, kako se dogaja šele drugim?! Na misel mi pride naslov iz nekega časopisa: »Nova mariborska medicinska fakulteta – stavba bo lepota!« Ob tem se vprašam, ali bodo na tej fakulteti dodali še predmet »etično in civilizirano obnašanje do pacientov«? Bilo bi priporočljivo in »lepotici« primerno, kajne?

Pa še nekaj o moji splošni zdravnici, na srečo je ambulanta v bližini mojega doma. Veliko splošnih zdravnikov sem obšla v času svojega bivanja v tujini, toda na kaj takega zares nikoli nisem naletela. Čas obiska naročim po telefonu, če pa želim naročiti tudi kak recept, ga lahko dvignem tudi že čez dobro uro. Večkrat se moram osebno pogovoriti po telefonu z zdravnico, ona pa me nikoli ne zavrne in si vedno vzame čas. Ob obisku ambulante sedim nekaj minut, čakalnica je brez gneče, pred menoj sta morda dva, trije ali štirje pacienti, vse je lepo urejeno. Lahko bi rekla, da je opremljeno z ljubeznijo, sestre so uslužne; včasih odpre steklena vrata v čakalnico moja zdravnica, z mojim kartonom v rokah in me pokliče v ordinacijo s prijaznim obrazom in nasmehom: »Izvolite!«. Obravnava me kulturno, kot ČLOVEKA, bolnika, ki so mu že težave, ki jih ima, čisto odveč. Takoj mi malo odleže in domov se, kljub raznim zdravstvenim težavam, vrnem kar nekam boljše volje in zadovoljna.

Toda človek ima pač izkušnje tudi z drugimi, npr. z raznimi uradi, od občine in različnih upravnih enot, odvetnikov, trgovcev itd. Ustavila se bom pri DAVČNEM URADU MARIBOR. Zgodilo se je pred kratkim. Četrtek, dež lije, sama sem bila nervozna in s poškodovano nogo bentim pred uradom ob srečanju z nekim znancem, ker tega dne niso uradne ure. Pride mimo gospod – po videzu sodeč je bil poslovnež - in vpraša: »Gospa kaj je narobe, zakaj se razburjate?«. Pojasnim, da sem slišala, da je pač danes za neke zadeve zadnji dan in da bi rada le neko malo pojasnilo v zvezi s pokojnino iz tujine ter da jutri, v petek, ne morem spet hoditi sem tako poškodovana in v takem vremenu. »Pridite z menoj«, reče in vstopi v stavbo davčnega urada ter me z dvigalom popelje na četrto nadstropje. Predstavi se kot direktor, imena sploh nisem več slišala in v glavi se mi je kar zavrtelo. Z uslužbenko pregledata moje dokumente, mi svetujeta, nato se ljubeznivo poslovimo. Čez dva dni dobim na dom še pisno pojasnilo, spet se zahvalim preko elektronske pošte, v mojih mislih pa še kar ostaja pojasnilo direktorja: »Sem oseba, ki želi in zahteva, da z davčnimi zavezanci tako ravnajo vsi moji zaposleni. Žal pa se v naših številnih postopkih in komunikacijah z davčnimi zavezanci kdaj zgodi tudi obratno, tako, da kakšen davčni zavezanec izrazi nezadovoljstvo nad našim delom in to (tudi v medijih) posploši na celoten davčni urad Maribor ali vso davčno upravo. Iz tega razloga bi nam bilo v zadovoljstvo in veliko spodbudo, če bi se na ta način kdaj v javnosti prikazala tudi druga (prava) slika našega dela in odnosa z davčnimi zavezanci.«

Naj po tej poti izrazim zahvalo gospodu direktorju Davčnega urada Maribor in vsem zgoraj omenjenim v zdravstvu, čeprav neimenovanim. Kdo je med pohvale vrednimi in kdo ne, pa tako in tako vsi sami vedo.

Stanka Gregorič, Maribor

Počitniška razmišljanja

Naučimo se opazati lepote okrog sebe

Največkrat jemljemo stvari in ljudi v naši bližini za samoumevne, pozabimo biti hvaležni, da živimo, kjer živimo in imamo prijatelje, ki jih imamo. Zadovoljitev na treh pomembnih življenjskih področjih kot so: ljubezen, osebni ali poslovni

uspeh in telesno počutje bomo lažje dosegli z vztrajnostjo in lagodno voljo. Sledi nekaj nasvetov:

- Za ljudi, ki s(m)o črnogledi, godrnjavi in jim ni nič po godu, je pomembno, da si naredijo spisek vsaj desetih oseb, ki jim bogatijo življenje. Nanje naj pomislijo vsak dan in tako preusmerijo svoje gledanje na pozitivne stvari v življenju.
- Ljudi in dogodke v svoji okolici jemljimo takšne, kot so. Ne razvrščajmo jih in ne obsojajmo, poskušajmo jih razumeti. Tudi sebe ne obsojajmo in si ne očitajmo stvari, ki jih ne moremo več popraviti. Ko bomo uspeli s tem, da ne bomo več obsojali in ocenjevali drugih in niti sebe ne, se bomo znebili moreče teže, ki nam sicer po nepotrebnem greni življenje.
- Poskušajmo najti nek primeren konjiček, ki nam bo všeč in nas bo zaposlil v prostem času. Najsi bo to športna, kulturna, kulinarična ali druga dejavnost - vse je boljše kot nič. To nam bo bogatilo tudi jesenske dni našega življenja.
- Najdimo si notranji mir s pomočjo meditacije. Nekaterim je to molitev, samota ali zgolj dejstvo »biti«. Z meditacijo dosežemo pot do sebe in do življenjskih ciljev. Našli bomo notranji mir in se naučili nadzorovati misli.
- Pred odločitvami moramo upoštevati tudi svoj čas in trud. Odločajmo se za najpreprostejše rešitve, ki so največkrat tudi najboljše.
- Če bomo že zjutraj razmišljali pozitivno, nam bo v duši ves dan lažje; zmogljivejši bomo in mirnejši, skratka - bolj zadovoljni.

Spoznavanje nove kulture v tujem okolju *Besedno zvezo kulturni šok uporabljamo pri telesnem in duševnem nelagodju, ki jih občutimo ob stiku z novo, tujo kulturo. Nadvse pomembno je, da se potrudimo seznaniti s to novo kulturo ter sami sebi omogočimo osnovno sporazumevanje v lokalnem jeziku. V našem primeru gre za švedsko okolje in švedski jezik. Mnogi smo na Švedskem že več kot polovico svojega življenja, pa se še vedno pojavljajo vprašanja v zvezi s priseljenstvom. Tudi sama večkrat razmišljam o svojem položaju priseljenke, zato želim svoja razmišljanja podeliti tudi z vami.*

Sprva se dogaja, da nas novo okolje prevzame, vzbuja radovednost in tudi začudenost. Tudi meni se je to dogajalo, vendar je od takrat minilo že dobrih 40 let. Že dolgo pa se mi dogaja podobno tudi takrat, ko se občasno vračam v Slovenijo. Sprva sem menila, da sem dvokulturna, zdaj pa večkrat občutim, da ne spadam ne sem ne tja. Kultura ni nekaj statičnega, ampak se spreminja skozi čas pod vplivom ljudskih običajev in navad. Tako se je tudi kultura na Švedskem v toku dolgih desetletij spremenila, enako velja za Slovenijo. Jaz pa sem le popotnik, ki išče svoje mesto tu in tam.

Gusti Budja

Bernardijevo povabilo na PIKNIK



Za piknik me je kolega prosil, da mu pomagam pri organizaciji - in sicer, da zrihtam kozarce za družbo! Potrudil sem se po najboljši moči --ampak na koncu sem bil zelo okregan! Kolega z mojo izbiro nekako ni bil zadovoljen! Čudno - pa tako sem se potrudil!!! Res pa je, da mi je pred piknikom povedal, da vsak povabljeni

lahko spiže samo en kozarec alko-pijače.....

Peter Bernardi: IT

24. Hos psykiatrikern.

Den stackars kvinnan berättade om sina bekymmer för sin psykiatrier.

- Jag tog min son och grannflickan på bar gärning, förklarade hon. De höll på att undersöka varandra, och de hade tagit av sig alla kläderna.

- Nåja, sade psykiatrikern, det är väl ändå inte så ovanligt. Barn gör sånt ibland, det är fullt normalt och inget att bli så upprörd över.

- Ni kan säga vad ni vill, sa kvinnan, men jag ÄR upprörd, och det är min sonhustru också!

25. Orsaken till det onda.

En man kommer in hos doktorn:

- Snälla doktorn, hjälp mig. Det gör ont när jag gör så här, säger han och pekar på sin näsa. Det gör också ont när jag gör så här, säger han och pekar på sin vänstra armbåge. Och det gör ont när jag gör så här, säger han och pekar på sin mage.

- Aha, säger doktorn, jag vet vad det är! Du har brutit fingret!

26. Rätt diagnos?

- Innan jag kom hit, doktorn, så har jag varit hos flera andra läkare, och de ställde en helt annan diagnos än ni.

- Det kan hända, men obduktionen kommer att visa att jag har rätt.



Tanek kruh - Plättbröd

Zelo enostaven in dober tanek kruh, ki ga lahko nahitro pripravimo. Kruh pečemo v ponvi za palačinke na štedilniku. (Žlička = kavna žlica; žlica = jedilna žlica)

Potrebujemo:

Količina: 15 kruhov

2 žlički kruhovih začimb (zmleti, sladki janež, kumna)

2 žlički soli

2 žlički bikarbonata

5 dl kislega mleka

½ dl svetlega sirupa za peko kruha (ali 3 žlice sladkorja)

Cca 1 ½ l ržene moke

Pšenična moka za mokanje pri razvaljanju testa

Priprava:

1. Zamešaj vse sestavine v testo. Razdeli testo v 15-20 kosov in jih oblikuj v hlebčke.

2. Razvaljaj vsak hlebček v obliki palačinke (da pokriva dno ponve), uporabi belo moko. Narezljaj kruhke na površini ali jih razvaljaj z nazobčanim valjerjem, da preprečiš mehurčke pri pečenju.

3. Peci nekaj minut na vsaki strani v suhi in vroči ponvi.

4. Pusti, da se kruhki ohladijo na mrežici, preden jih zložiš drug na drugega v prtičku.

5. Kruhki so najbolj okusni sveži, vendar jih gre tudi zamrzniti.

Slovenski olimpijski dobitniki medalj – od bronaste, srebrnih in zlate 2008



Slovensko GLASILO

Slovenska BLADET

Izdajatelj / Utgivare:

Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA

Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajč

KK SLOVENIJA

c/o Rudolf Uršič

Norregata 9, 633 46 Eskilstuna

Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271

402 25 Göteborg

Ladislav Lomšek, 031-46 26 87

IVAN CANKAR

N Långgatan 93

330 30 Smålandsstenar

Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 18

214 58 Malmö

Ivanka Franceus, 040-49 43 85

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7

731 32 Köping

Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10

372 50 Kallinge

Tel.: 0457-20840/ 103 80

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10

293 34 Olofström

Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832

101 36 Stockholm

Pavel Zavrel, 08-85 72 59

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50

261 52 Landskrona

A. Budja, 0418-269 26

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårpsv 37

256 69 Helsingborg

Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14

411 38 Göteborg

Zvone Podvinski, 031-711 54 21

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4

114 54 Stockholm

08-545 65 885/6

Fax 08 662 92 74,

e-pošta: vst@gov.si

andrej.knaus@gov.si Metoda.Mikuz-Brackovic@gov.si

VELEPOSL. KRALJEVINE

ŠVEDSKE

Ajdovščina 4/8

SI - 1000 Ljubljana,

Slovenija

(+386) 01-300 02 70

2008/08/10



S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T



Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET



Zima / Vintern 2008

ISSN 2000-2173

Št./Nr 25 Letnik/Årgång 7



Slovenska riksförbundet i Sverige

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
L
A
S
I
L
O

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 25

Letnik / Årgång 7

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige

PG: 72 18 77- 9;

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

SG izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Naslovni sliki/Uppslagsfoton (2008): 1) Člani društva PLANIKA, Malmö; maj, 2008; foto Florjan Avser; 2) 35-letnica društva FRANCE PREŠEREN, Göteborg; foto Ladislav Lomšek; 3) Obisk okteta ODMEV, Olofström; foto C.M. Stopar

Zadnja stran- /izbor fotografij: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

<u>VSEBINA</u>	-	<u>INNEHÅLL</u>
Uvodna beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
France Preseren, Göteborg	5	
Planika, Malmö	10	
Slovenski DOM, Göteborg	12	
Slovenija, Olofström	16	
Simon Gregorčič, Köping	21	
Orfeum, Landskrona	23	
Vaša pisma	26	Era brev
Reportaže	28	Reportage
Zanimivosti	42	Aktuellt
Kultura	49	Kultur
Naša cerkev	57	Vår kyrka
Nekrolog	60	Till minnet ...
Naslovi	61	Adresser
Fotoarhiv	62	Fotoarkiv

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (-stina)

Tehnični urednik - Teknisk redaktör **Zvonko Bencek**

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Lektoriranje: **Danni Stražar in Gusti Budja**

Naslov uredništva/Adressen:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA

Tel. 0046 (0)418– 269 26

E-pošta:

budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februarja 2009

Skicka era bidrag senast den 15 februari 2009

Hvala Vam, dragi člani društev in Slovenske zveze na Švedskem, naročnik/naročnica, za Vašo zvestobo! V tem mesecu smo imeli veliko dela s spremembami naslovov in naročnin. Poskušali smo urediti bazo podatkov z naslovi, s pomočjo rednih dopisnikov pa je tudi to delo zdaj opravljeno. Upamo, da bo ta številka Slovenskega GLASILA prispela na vse naslove naših naročnikov. Večkrat jih namreč dobimo vrnjene v uredništvo, ker so naslovi zastareli. Prosimo, da uredništvo sproti obveščate o spremembah na tem področju. Če je prišlo kje do kakšne pomote, nam prosim, čim prej sporočite, da bomo te stvari uredili.

Hvala vsem, ki ste poslali voščila z dobrimi željami. Med branjem Vaše pošte sem si želela, da bi se Vam osebno zahvalila, vendar je to nemogoče. Dan ima le 24 ur, pa naj se nam zdi še tako zelo malo:

Ko je komandir na policijski postaji sklical sestanek s policisti, je dejal: »Ker je kriminaliteta na področju naše policijske postaje močno narasla, jo moramo močno zmanjšati, zato boste odslej delali 25 ur dnevno!«

»Kako le, dan ima le 24 ur?« je pametno vprašal Janez. »Boste pa hodili eno uro prej v službo,« je odvrnil komandir.

Ob koncu leta 2008 se v imenu uredniškega odbora SLOVENSKEGA GLASILA zahvaljujem vsem dopisnikom in komentatorjem za sodelovanje in se še naprej priporočam.

-stina

Vsem bralcem SLOVENSKEGA GLASILA želimo

Uredniki:

Zvonko Bencek

Ciril M. Stopar



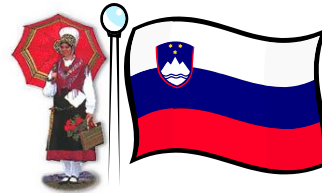
Jožef Ficko

Augustina Budja

Vesele božične praznike in Srečno novo leto 2009



Slovenska zveza na Švedskem



Predsednik ima besedo ... Leto se bliža h koncu. Nekateri smo že praznovali sv. Miklavža, pred nami pa so prijetni božični dnevi, ko se srečujemo med seboj, praznujejo pa jih družine po vsem svetu, tudi tukaj pri nas. Nekateri od starejših božične praznike praznujete po stari slovenski navadi, mlajši pa so švedske običaje že pomešali s slovenskimi.



Ker je že december, bi se rad ozrl na letošnje preteklo delo. Lahko rečemo, da je bilo leto precej uspešno. Marca smo imeli občni zbor Slovenske zveze, sestanek UO Zveze pa je bil konec novembra, kjer smo se dogovarjali o načrtih za leto 2009.

Če pogledamo nazaj na preteklo delovno leto, se je zgodilo res ogromno slovenskih prireditev po vseh društvih, še posebej zato, ker je Slovenija predsedovala Evropski uniji. Bilo je tudi nekaj obletnic društev: Slovenski dom je organiziral Slovensko srečanje in slavil 10. obletnico, Orfeum (prej Triglav) je slavil 40. obletnico, France Prešeren pa je slavil 35 let delovanja. V maju nas je v Stockholmu, Olofströmu in Malmöju obiskala delegacija Državnega zbora RS. Društvo Slovenija iz Olofströma je organiziralo t. i. »hišo odprtih vrat«, likovne razstave, srečanje vseh generacij v kraju Barnakälla in dva koncerta okteta Odmevi iz Trsta, ter šolo slovenskega jezika za mlade. Studio Anima iz Medvod je nastopal v Stockholmu, Göteborgu in Olofströmu. Lahko bi še naštel precej prireditev, krožkov in sekcij po vseh društvih, vendar naj bo dovolj. Dobro sodelujemo tudi s SKM in slovenskim duhovnikom iz Göteborga, ki se izredno trudi pri organizaciji Slovenskega romanja v Vadsteno. Skupaj smo močnejši, kajti deliti se nam res ni treba. Zares lahko rečemo, da smo v slovenskih društvih uspešno delovali, in čeprav je Lipa iz Landskrone prenehala delovati, smo na srečo letos zbrali 1.040 članov v Zvezi in tako prestopili magično mejo, pri kateri dobimo državno finančno pomoč za organizacijsko delovanje Zveze.

Letos je ekonomska kriza zajela ves svet, tudi Švedsko in Slovenijo, ljudje pa ostajajo brez dela. Na srečo lahko rečemo, da se je Slovenska zveza dobro izvlekla iz te krize, toda upravni odbor Zveze je krepko zavihal svoje rokave in veliko delal, kar se pozna tudi na končnem rezultatu.

Zahvaliti se moramo vladnim organizacijam v Sloveniji, ki nas krepko podpirajo in nam s pomočjo projektov pomagajo pri tiskanju tega glasila in pri tekočem delu Zveze.

V prihodnjem letu spet računamo na vas in upamo, da nam boste pomagali pridobiti nove člane. Vabimo tudi tiste, ki ste članstvo v zadnjih letih zanemarili. Za obstoj slovenskega jezika in besede na Švedskem je namreč potrebna močna krovna organizacija, kot je Slovenska zveza.

Na koncu vam pošiljam voščilo in pozdrav miru:

*Vesele in zadovoljne božične praznike ter
srečno, zdravo in miru polno Novo leto 2009*
vam iz srca želi *Ciril Marjan Stopar*

Program dela Slovenske zveze 2008/09

- + December, miklavževanje in silvestrovanje v društvih.
 - + V marcu in aprilu: občni zbor Slovenske zveze.
 - + 23. ali 24. maja: srečanje s Slovenci iz Avstralije v Malmöju ali Olofströmu.
- http://www.glasslovenije.com.au/slovinciSvet/okoliSveta_2008_3.htm
- + od 12. do 16. junija: nastop številčnega pevskega zbora Rdeča zvezda iz Trsta in Krasa v mestu Växjö. Člani zbora se obenem želijo tudi srečati s slovenskimi društvi.
 - + Od januarja do junija: prireditve v slovenskih društvih.

Slovenska zveza na spletu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovinci.si> (to je nova spletna stran za vsa slov. društva na svetu).

Za UO SZ Ciril M. Stopar

OPOMIN

Slovinci na Švedskem! Vsi, ki želite še naprej prejemati SLOVENSKO GLASILO, vendar niste član društva, se včlanite v enega od slovenskih društev na Švedskem ali neposredno v Slovensko zvezo, kamor vplačajte 120:-/ letno: Slovenska riksförbundet, PG 72 18 77 – 9.

Ne pozabite napisati svojega imena in naslova. Rojakom, ki niso člani, bomo naslednje leto primorani ukiniti pošiljanje časopisa SLOVENSKO GLASILO.

Prosimo torej, da se včlanite tudi tisti, ki tega še niste storili! Slovenska zveza potrebuje vašo podporo v obliki članstva. S spoštovanjem, UO SZ na Švedskem



Slovensko kulturno društvo FRANCE PREŠEREN, Göteborg

Letos v slovenskem društvu FRANCE PREŠEREN praznujemo visoki jubilej ustanovitve društva, in sicer 35-letnico. 35 let je res dolga doba za obstoj neke dejavnosti in dolga doba v življenju posameznika. Tako smo ta veliki dogodek obeležili in praznovali v soboto, 15. novembra, v Medborgarhuset, Gamlestad v Göteborgu. Za začetek slavlja smo določili 18. uro. V ta namen smo med nas povabili ansambel ŠARDONE iz Hoč pri Mariboru, ki nas je zabaval pozno v noč.
... glasbena skupina ŠARDONE iz Hoč pri Mariboru Le kam so odšli vsi ...?



Ob tej priložnosti sta nam društvi SLOVENSKI DOM in JUGO klub iz Borås podarili čudovito cvetje in nam zaželeli še veliko obletnic v prihodnosti. Zahvaljujemo se tudi Slovenski zvezi na Švedskem in drugim slovenskim društvom na Švedskem za čestitke, ki smo jih prejeli ob svojem jubileju. Hvala za vso pozornost.



Aha, tu so se zbrali ...

... in ob šanku, seveda ...



Razen kratkega uvodnega govora in okvirne predstavitve zgodovine društva drugih

kulturnih točk v programu ni bilo, saj društvo že nekaj let deluje s precej okrnjenim številom aktivnih članov.



Prisotne so bile vsaj tri generacije Slovencev

Kljub maloštevilni udeležbi na prireditvi je slavnostni večer potekal v prijetnem vzdušju. Ob okusno pripravljeni hrani in veselem razpoloženju gostov, pa tudi gostiteljev, smo se



prisrčno zabavali do zgodnjih jutranjih ur.

V imenu upravnega odbora društva se zahvaljujem vsem članom za dolgoletno delo in trud pri ohranjanju slovenskih običajev na Švedskem ter želim novega elana tudi v prihodnje.



Hvala vsem!

-an-

Pa še malo zgodovine društva FRANCE PREŠEREN ...



Člani društva France Prešeren na pikniku, 1973 ter otroci na počitnicah, leta 1975

Göteborg 1974: narodno zabavni ansambel LASTOVKE

na Silvestrovo v Göteborgu ter na pustni zabavi leta 1975



KOŠČEK ZEMLJE, KOŠČEK SREČE, KI JI PRAVIMO LJUBEČE – DOMOVINA!



Mešani pevski zbor Lipa pod vodstvom Olge Budja, Göteborg 1983; 10-letnica društva

Spodaj: Göteborg, april 1989: SKD FRANCE PREŠEREN iz Göteborga je povabil mešani pevski zbor GLASBENA MATICA iz Ljubljane na nastop ob 100-letnici švedske Socialne demokratske stranke. Zbor je nastopil tudi pred več kot 20.000 ljudmi. Sledil je izlet s trajektom Marstrand, 28.4.1989. Pozneje so šli na avtobusni izlet v Berlin, organizator Jože Drolc, 31. 3. 1991. Zraven so seveda tudi člani iz sedanjega društva SLOVENSKI DOM in drugi švedski Slovenci.



Dobrodošli v »novo« Planiko!



Jesenski sestanek SLOVENSKE ZVEZE na Švedskem, dne 22. 11. 2008



Saj razumete prisposodbo? Planika ni nova – imamo jo že 35 let, je pa vsekakor prijaznejšega videza. Obnove smo se nameravali lotiti letošnjo pomlad, vendar so zgodnji dopusti in drugi razlogi povzročili, da je stvar stekla šele jeseni, saj so bili odsotni skoraj vsi tisti, ki se na te reči spoznajo. Brez njih pa vsekakor ne bi šlo: če bi morali za vsa dela najeti ljudi po tržni ceni, projekta ne bi nikoli izpeljali. Na razpolago smo imeli omejen znesek denarja, približno polovico ga je prispeval »Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu«, ostalo pa smo pokrili z lastnimi sredstvi. »Lastna sredstva« je v največji meri denar, ki ste ga prispevali vi, naši člani, ki plačujete članarino ter se pridno udeležujete večerij in drugih prireditev. Upamo, da bo tako tudi v prihodnje, mi pa se bomo potrudili za vaše dobro počutje. In kaj vse smo naredili?

Sredi oktobra smo kupili nove mize in stole ter jih nemudoma postavili v društvene prostore, kar ni bilo posebno težko ali zahtevno delo, vendar je dvorana takoj postala precej prijetnejša. Prve dni novembra smo začeli z rušenjem kuhinje, kjer smo obnovili tla, vanjo postavili nov štedilnik, pomivalni stroj in novo pomivalno korito. Na stenah so tudi nove keramične ploščice. Trinajstega novembra je bilo vse pripravljeno in že dan pozneje, ko smo praznovali sv. Martina, ste prišli tudi vi, naši prvi gostje. Bilo vas je veliko in bilo je tako veselo, kot je le malokdaj. Imamo tudi nov televizijski sprejemnik z DVD predvajalnikom, sčasoma bomo lahko poleg drugih spremljali tudi slovenske televizijske oddaje.

Sicer pa smo za letošnje leto pripravili še nekaj prireditev. **V soboto, 6. decembra ob 17. uri** bosta v Planiko prišla Miklavž in Dedek Mraz, ki vabita na srečanje naše najmlajše. Slišali smo, da imata za njih poln koš daril, vendar bo treba priti in se o tem prepričati, mi pa bomo poskrbeli za njihove odrasle spremljvalce. Na **sredo, 31. decembra**, bo Silvestrovo. V Planiki bomo pričakali novo leto 2009, podrobnosti pa lahko dobite pri Ivanki na telefonski številki: 040 49 43 85; ali Marjeti na: 040 94 26 52, ki vam bosta povedali vse potrebno.

Poslovno leto bomo zaključili **v soboto, 17. januarja ob 17.00** z občnim zborom, ki je najvišji organ našega društva. Ne pozabite! Takrat boste vi imeli glavno besedo. Povedali boste, kaj vas žuli, Planiko pa lahko tudi pohvalite ali grajate, predvsem pa volite nov upravni in nadzorni odbor. To je vaša edinstvena pravica in tudi odgovornost, ki se je prav gotovo zavedate, saj je od odločitev občnega zbora odvisna usoda društva. Da boste lažje delali, vam bomo v ta namen tega dne pripravili brezplačno večerjo, ki jo boste poplaknili z izvrstnimi, ne pa tudi brezplačnimi pijačami iz Planikine dobro založene kleti.

Dobrodošli v velikem številu!

JoF

Skoraj bo leto pri koncu in meseci bežijo, kot bi jih kdo preganjal. Imeli smo mokro jesen z dežjem in vetrom, ki je pokazal svojo moč. Zime s snegom in stopinjami pod ničlo vsaj v južnem delu Švedske ne pričakujemo. Morda nas čaka kak mrzel dan, to pa bo verjetno tudi vse. Zelenega božiča in novega leta tega smo že tako ali tako navajeni. Meni osebno tega ni ravno žal, saj menim, da če že božič ni bel, snega ni treba niti kasneje. Mogoče zveni nekoliko sebično, saj jih je veliko, ki lepo sluzijo, kadar sneg pokrije pokrajino in vsi zimski ljubitelji pridejo na svoj račun. Morda bo snega – tako kot letos – zapadel Veliko noč, ko ga niti ni bilo tako malo in je zgodnje cvetje, ki je že prišlo iz zemlje, obležalo pod tezo snega. Morda ni drugega pričakovati, saj je topleje tudi na Antarktiki in se cel svet spreminja. Člani društev se potepamo vso leto, saj veseli upokojenci niso več odvisni od prostega časa med dopusti.

V sredo, 27. avgusta, nas je obiskala Gledališka skupina ANIMA. V Astridsalen smo jim pripravili kosilo. Predstavili so se nam z gledališko igro »Nerodna Avguštna«. Navzočih je bilo nekaj staršev in otrok, ki so z zanimanjem spremljali predstavo. Po nastopu smo prijetno poklepetali z nastopajočimi. Podarili so nam otroško knjigo, Slovenski Dom pa jim je podaril krožnik Göteborga in emblem društva. Predstavili so se tudi v Stockholmu in Olofströmu.

V petek, 31. oktobra, smo bili na že tradicionalnem kostanjevem večeru pri Mariji in Zenotu Perovič. Gobova juha (gobe je nabral Vinko Tomažič, njegova žena Roza pa jih je očistila), pečen in kuhan kostanj, kava s pecivom in sadje za posladek. Slovensko vino, dobra volja, šale in smeh niso manjkali niti tokrat. Poslovlili smo se v poznih urah z obljubo, da se naslednjič spet vidimo. Hvala vsem za lep večer.

V četrtek, 6. novembra, smo se z avtobusom odpravili na martinovanje v Berlin. Nasa koordinatorka Ana Kokol je bila glavni vodič (je izšolana turistična vodička). To potovanje je bilo njeno prvo in moram priznati, da se je nanj dobro pripravila. V avtobusu nas je opozorila na zasilne izhode, varnostne pasove, gasilne aparate in podobno, zato je bila naša vožnja varnejša. Z Marjano Ratajc sva ji na tem izletu pomagali. Zapeli in nazdravili smo tudi Karliju, ki je prav ta dan praznoval rojstni dan. Srečelov je bila namenjena krajšanju časa, saj so morali vsi, ki so kaj zadel, odgovoriti na aktualna vprašanja. Pot in kilometri so hitro potekali in brez težav smo prispeli pred hotel Slovenski Dom Sv. Elizabete. Dobili smo ključe, odnesli prtljago v sobe in nato odšli na skupno večerjo (s katero nas je pogostil Slovenski Dom iz Göteborga) v restavraciji Doree z argentinsko hrano.

Klepet, dobra večerja in črno pivo sta naredila svoje, nekoliko utrujeni smo se sprehodili nazaj v hotel in se odpravili spat. Po zajtrku v petek smo odšli na ogled Berlina z avtobusom, vodič Mitja je bil kot knjiga, saj pozna izjemno veliko zgodovine mesta Berlina in vsega, kar smo imeli možnosti videti. Veliko zanimivosti nismo videli, vendar bi za njihov ogled potrebovali več dni. V petek popoldne in soboto smo bili prosti, kdor pa je želel, si je Berlin ogledal na lastno pest. Ponudila se je tudi priložnost za nakupovanje. Večinoma smo od hotela do središča mesta in nazaj hodili peš. Marija Lajsic je imela s seboj števec korakov in tako smo zvečer izvedeli, da smo v petek naredili 19.000, v

soboto pa 20.000 korakov. Torej so tudi naša telesa dobila svoj delež gibanja. V soboto zvečer je bila slovenska masa, ko je maševal župnik Dori, po njej pa zabava v prostorih pod cerkvijo, kjer je igral ansambel Komet iz Celja.

Ljudje, željni plesa, so prišli celo iz Hamburga in Düsseldorfa, ker tudi tam mašuje župnik Dori. Lepo nas je vse pozdravil z zeljo, da bi se v Berlinu dobro počutili.

Bilo je prijetno in plesišče zasedeno, kot je videti, pa primanjkuje plesalcev, ker je zelo veliko žensk plesalo kar z ženskami. Moja sosedka pri mizi je povabila tudi mene in moram priznati, da je dobro vodila. Srečelova niso imeli, so pa izžrebali vstopnico za glavno nagrado. Ročno izdelan 20-litrski prazen sodček iz Slovenije, ki so mu dodali steklenico vina, je na žalost ostal v Berlinu, čeprav smo jim zagotovili, da je v našem avtobusu dovolj prostora. Čakalo nas je nekaj ur spanja in zajtrk, s katerim smo zaključili svoje bivanje in potepanje po Berlinu. Poslovili smo se od Sonje, upraviteljice hotela, in po sončni Nemčiji odpeljali domov. Na Danskem je deževalo in pihalo, na Švedskem pa je bilo spet lepo vreme. Na poti nazaj smo pripravili tudi pismeno tekmovanje: vprašanja o Berlinu. Šofer Vasko nas je vozil varno in čeprav velikokrat ni bilo dovolj prostora za zavijanje ali obračanje, je svoje delo opravil odlično. Pred prihodom v Göteborg so se naši švedski potniki prišli zahvalit za prijetno potovanje in organizacijo ter obljubili, da gredo na naslednje potovanje z nami. Vsaka pohvala ali graja je za nas organizatorje velikega pomena, da vsaj vemo, kako drugič. Vsi, ki delamo v društvu, darujemo svoj prosti čas in tega nimamo plačano. Slišati je bilo kritiko, da bi morali odpovedati potovanje, ker nas je bilo samo 17, toda kot se zgodi vedno, so se ljudje prijavili v zadnjih dneh, zato nas je bilo dovolj – namreč 25 (dva sta odpovedala zaradi bolezni). Dobro, da smo nekateri vztrajali in nismo odpovedali, ker sicer ne bi preživeli na lep skupni izlet. Kadar taki izleti uspejo, je to za nas nekakšno plačilo, sploh če so potniki in naši člani zadovoljni, kar se je izkazalo tudi sedaj.

Posebna pohvala gre Mariji Perovic in Marjani Ratajc za stike z Berlinom te Ani Kokol za ves trud in dobro pripravo vožnje.

16. novembra smo po sveti masi v Astridsalen praznovali visok jubilej, saj je Janez Slebic je praznoval 80. rojstni dan. Veronika in Janez Slebic sta slavila tudi 55. obletnico poroke. Sin Janez je praznoval 55 let. Vsem skupaj smo zapeli in nazdravili. Hvala Vam, da smo tako lep jubilej praznovali z Vami.

6. decembra bo v Backa Folkets Hus ob 16. uri Miklavževanje in srečanje treh generacij. Miklavž bo obdaril otroke, Slovenski Dom pa bo člane pogostil z večerjo. Predsednik Jože bo s harmoniko vabil na plesišče, vsi prisotni pa bomo poklepetali med seboj.

Datum za Občni zbor se ni določen in bomo o njem še razpošiljali pošto, bo pa najbrž v januarju. Pridite in povejte svoje zelje in načrte za nadaljnje delo. Pridite in povejte svoje mnenje, da ne bomo delali narobe. Potrebujemo tudi pomoč, saj nikjer v statutu ne piše, da morajo delati le člani Upravnega odbora. Če boste delali v društvu, boste sami videli, da kritika ni več potrebna, saj boste lahko sodelovali pri samem delu in organizaciji.

Sedaj ste prebrali naše zadnje letošnje glasilo in od tega leta ni ostalo veliko.

Želimo Vam blagoslovljene in miru polne Božične praznike ter zdravo, srečno in zadovoljno leto 2009.

Mladost smo pustili za sabo, starost je pred nami, vzemite si čas za prijatelje in znance. Ne odlagajte na pozneje, saj se nikdar ne ve, če jih boste še srečali.

Naši slavljenici;

Januar:	Erika Dahlborg, 40 let Marija Medica, 70 let
Marec:	Irma Melander, 70 let Stanni Ratajc, 45 let

Želimo Vam sreče, zdravja in kličemo še na mnoga leta. Na zdravje!

Vsem skupaj lep pozdrav

Za Upravni odbor Slovenski Dom

Marija Kolar

Prva slika z angelom se imenuje Segerkolonnen.

Na drugi sliki je Brandenburger Tor: danes je simbol združenja mest.

Tretja; star avto Trabant, ki ga je mogoče tudi najeti.

Četrta slika: Checkpoint Charlie (eden od prehodov med Vzhodno in Zahodno Nemčijo).

Na peti sliki je božični sejem.

Šesta slika: Kaiser Wilhelm; zgrajena 1891-95 in porušena med drugo svetovno vojno. Ob njej so zgradili novo, visoki del je zvonec in nizki nova cerkev.



Göteborški Slovenci na obisku pri rojakih v Berlinu. Pri berlinskem zidu.
Slavljenca 55 let poroke Veronika in Janez Slebič.



Studio ANIMA,
obisk v
Slovenskem
DOMU
Göteborg.

Foto: Z.
Podvinski



BARNAKÄLLA- SREČANJE VSEH GENERACIJ

Konec avgusta je bilo v podeželskem parku v Barnakälla srečanje starejših Slovencev, ki smo ga letos poimenovali *Srečanje vseh generacij*. Spremembo smo naredili z namenom, da bi najstarejše združili z najmlajšimi. Delno se nam je posrečilo, kajti spoznali smo nekaj novih mlajših obrazov, ki smo jih z veseljem povabili v svoje društvo. Običajno se na tem srečanju zbere veliko ljudi iz več pokrajin, marsikdo pa se na ta piknik pripelje od zelo daleč. Prišli so tudi iz slovenskega društva v Malmöju ter slovenski duhovnik iz Göteborga. Finančni pokrovitelji srečanja sta bila Slovenska zveza in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Zaradi dobrih izkušenj v preteklosti smo s pripravo žara in pečenjem začeli že opoldne, kajti ko se ljudje začnejo zbirati in prihajati z vseh vetrov, so vedno lačni. Tako smo vsem postregli in jih nasitili še pred četrto uro. Lahko se pohvalimo, da lastniki rekreacijskega središča vsako leto nekaj dogradijo. Tako so letos dodali še nekaj miz s klopki in zaščitno streho za primer dežja ali velike vročine. Prav tako so nadstrešek nad premičnim žarom in še poseben žar za pečenje čevapčičev, ki je obdan s klopki za utrujene goste.

V velikem šotoru je majhna gledališka skupina Studia Anima pripravila rekvizite za gledališko predstavo *Nerodna Avgušтина*. Po kosilu so ljudje radovedno napolnili šotor in kaj kmalu so bile zasedene vse mize in stoli. Ker je preteklo precej let od zadnje slovenske predstave tukaj na jugu Švedske, je bilo zanimanje zanjo res veliko. Predstava je trajala slabo uro in poslušalci so z velikim navdušenjem ploskali, saj so bili presenečeni, da lahko prisostvujejo in gledajo gledališko predstavo v slovenskem jeziku. Gledališki igralci so se izjemno potrudili, pohvalimo pa lahko tudi mlade igralce, ki so nastopili izredno profesionalno. Tema, ki so jo izbrali, je bila zanimiva za vsako družino. Na čelu gledališke skupine je bil njihov vodja Sten Vilar, s katerim smo navezali stike že pred pol leta, in vse dobro organizirali. Na koncu predstave smo jim podelili priznanje Slovenske zveze za njihov kulturni nastop, ter jih obdarili s škrati, poznanimi iz švedske književnosti.

Poleg nastopa pri nas so imeli dva nastopa v Stockholmu: enega za slovensko občinstvo, nastopili pa so tudi v švedskem vrtcu pred švedskimi gledalci. Nastop v Stockholmu sta skupaj organizirali Slovensko društvo iz Stockholma in Slovensko-švedsko društvo. Nastopili so tudi v Göteborgu v organizaciji društva Slovenski dom.

Po kulturnem programu smo se zbrali v krogu in prepevali slovenske pesmi ob spremljavi harmonike Viktorja Semprimožnika. Lahko se pohvalimo, da smo imeli kar tri glasbenike, slovenske melodije sta namreč igrala še Libero Markežič in gost Andrej Pagon iz Malmöja. No, ta dan je bil res slovenski, kajti tudi drugi gosti, ki so bili na drugi strani tega rekreacijskega središča, so nas radovedno prihajali poslušat in nas spraševali o Sloveniji. Proti koncu popoldneva smo se poslovili tudi od gledališke skupine Studia Anima iz Medvod, ki je hitela nazaj v domovino, saj se je v ponedeljek v Sloveniji začela šola.

Tudi balinarji so prišli na svoj račun, kajti na vsakem srečanju društva v Olofströmu balinamo, in tako je bilo tudi tokrat. Vse to je dobro tudi za rekreacijo tistih najbolj lenih. Zanimivo je, da so se za balinanje začeli zanimati tudi mladi.

Ko smo se zvečer poslavljali, smo bili zadovoljni z obiskom, z lastniki rekreacijskega središča pa smo se dogovorili, da se naslednje leto vrnemo. S svojimi gosti smo preživeli prijeten dan, ki jim bo dolgo ostal v spominu. Prav zaradi teh spominov se z veseljem vračajo na to srečanje.

Naslednjega dne se je v cerkvi zbrala precej manjša skupina, v njej pa je slovenski duhovnik Zvone Podvinski imel slovensko mašo. Pozneje smo se odpravili v društvene prostore na kosilo, ki sta ga pripravili Silvana in mama Ivanka. Drugi smo pomagali pri postrežbi.



Barnakälla, začetek srečanja in delo pri žaru





V Barnakälli je narava čudovita



Predstava Studia Anima iz Medvod. Cyril je predal priložnostna darila in se zahvalil za predstavo. Gledalci so se zbrali v velikem šotoru. Prišli so tudi novi člani iz Ljungbyja. Gosti iz Studia Anima skupaj z gledalci. Prepevanje slovenskih pesmi - vsi smo bili zadovoljni s prireditvijo. Tudi balinali smo ...

KONCERTI OKTETA *ODMEVI* IZ TRSTA

Dogovarjanje z oktetom *Odmevi* iz okolice Trsta glede primernih datumov za nastope na Švedskem je trajalo kar leto in pol. Nastope smo poskušali organizirati v več krajih. Na koncu smo se dogovorili, da bodo 18. oktobra nastopili pri nas v Olofströmu, saj je Vinska trgatev edina priložnost v jeseni, da skupaj zberemo večje število ljudi. Nekateri so konec poletja in jeseni v Sloveniji, ker je vreme tam običajno lepše kot tukaj na Švedskem.

Že v petek opoldne smo začeli s pripravljanim in okraševanjem dvorane v Jämshögs Medborgarhus, ki je oddaljena le 5 km od Olofströma, je pa primerna za prireditve, ker lahko sprejme do 130 gostov, pa tudi cena dvorane je zmerna. Dvorano je olofströmska občina podarila starejši folklorni skupini, ki je finančno precej močna, pod pogojem seveda, da dvorano popravijo in naredijo nov oder. Bogati folkloristi so dvorano renovirali po svojem okusu, ker pa smo dobri prijatelji, so nam jo posodili za 1.000 kron za dva dni, da smo lahko že v petek pripravili dvorano za slovensko praznovanje. Ob tem je naša likovna sekcija pripravila tudi obširno likovno razstavo, po čemer pa smo zdaj pravzaprav poznani že daleč naokrog.

Čez nekaj ur po telefonu izvemo veselo novico, da so zamejski gosti s Krasa že prišli v središče mesta pred hotel »First hotel«. Takoj smo jim odhiteli nasproti, se veselo pozdravljali in objemali. Odšli smo v hotel, kjer so nam pripravili skupno kosilo. Po kosilu smo jim razdelili Društvena glasila in turistične brošure ter se dogovorili o razporedu za prihodnja dva dni, saj nas je čakalo obilo dela. Ogledali smo si bungalove, ki nam jih po zmerni ceni oddal naš član Miran Rampre. Šli smo tudi do dvorane za nastop, kjer so si glasbeniki pripravili ozvočenje, prav pa sta nama prišla tudi mikrofoni in stojalo, ki smo ga imeli v društvenih prostorih. Večerjali smo se prostorih društva, po večerji pa smo se pogovarjali in skupaj prepevali pozno v noč. Z ženo sva se morala prej posloviti, ker sva precej oddaljena od Olofströma in imava uro vožnje do doma.

V soboto zjutraj sem se spet pripeljal v Olofström, kajti dolgoletni dobro sodelovanje z občinskim sekretarjem za kulturo, Johnyjem Isakssonom, se je odrazil v tem, da smo prvi koncert okteta *Odmevi* pripravili ob 11. uri dopoldne v kulturni hiši Folkets hus pri občinski knjižnici, odprti tudi ob sobotah. Da bi prireditve uspela, so porabili tudi nekaj tisočakov za oglaševanje v lokalnih časopisih, dan pred koncertom pa je bil objavljen o oktetu *Odmevi* iz Trsta objavljen članek s fotografijami.

Zbralo se je precej ljudi in na željo občine Olofström sem predstavil slovensko društvo ter zgodovino zamejskih rojakov iz Trsta, s Krasa in iz Benečije. Koncert je trajal eno uro, med tem časom pa so pevci predstavili slovenske narodne pesmi in še nekaj drugih. Nato sta nastopila tudi glasbenika dueta Kraški fantje, ker pa sta pripravila dolg program, sem jima pomignil, naj malo prej končata. To sta res nameravala storiti, toda poslušalci so se uprli in zahtevali, da zaigrata še nekaj skladb, nato pa so ju pospremili do izhodnih vrat. Ob takšnem sprejemu je bilo tudi nam toplo pri srcu. Občina je pevce in nastopajoče obdarila s primernimi darili. V čast nam je bilo, da je koncert spremljal naš član Jan Björkman, ki je tudi podpredsednik švedskega parlamenta. Pospremil nas je do kombija in se z nami tudi slikal. Povedal jim je, da vsako leto najmanj mesec dni preživi v Izoli, saj od tam izvirajo predniki njegove žene.

Goste sem priganjal, ker se nam je mudilo naprej. Ogledali smo si Laxhus - hišo lososov pri reki Mörrum, kjer losose lovijo tudi slavni možje, kot sta švedski in norveški kralj, ter razni predsedniki držav. Na poti skozi Blekinge smo kosili v znameniti restavraciji pri Merjaščevem jezeru v bližini mesta Ronneby. Po kosilu smo se odpeljali v

Karlskrono, glavno mesto pokrajine, in si ogledali znameniti Pomorski muzej. Šli smo tudi na mestni trg, kjer je kip kralja Karla XI., ki je dal zgraditi mesto, vojaško пристanišče in ladjedelnico. Pred natanko 450 leti je ta švedski kralj premagal Dance in zasedel pokrajini Blekinge in Skåne, ki sta bili do takrat pod dansko upravo.

Pozneje smo se oglasili tudi na mojem domu, kjer sva jih z ženo pogostila. Tudi ona ima namreč korenine v Izoli in vedno z veseljem obišče svoje tam živeče strice in teto.

Člani okteta so po obisku na najinem domu odhiteli v Olofström, da se preoblečejo in pripravijo za koncert, midva pa sva začela v avtomobil nalagati pecivo in preostale stvari. Takoj zatem sva se tudi midva odpeljala v Olofström, saj je bilo treba še precej pripraviti v kuhinji za prihajajoče goste.

Dvorana se je kmalu napolnila in z veseljem sem v uvodu prireditve pozdravil nastopajoče in jih predstavil poslušalcem. Povem vam, da je koncert izredno uspel in je bil kakovosten ter dobro pripravljen. Poslušalci so jih po vsaki pesmi nagradili s ploskanjem. V odmoru med koncertom so nam izročili svoje darove in darila občine Zgonik, ki ima župana slovenskega rodu. Povedali so nam, da je v občini Zgonik 75 % prebivalcev slovenske narodnosti in da imajo občinske seje v slovenskem jeziku, italijanski občinski možje pa poslušajo prevode v svojem jeziku. Na koncu koncerta smo se jim zahvalili in jim predali priznanja, kot darilo pa smo jim izročili poznane švedske mitološke škrate. Po koncertu sta nas vse do enih ponoči zabavala glasbenika s Krasa. Plesali smo in se zabavali, da je bilo veselje.

V nedeljo so se naši gosti poslovili, ker jih je čakala dolga pot do letališča v Nyköpingu, od koder so zvečer poleteli za Benetke. Kaj pa je ostalo nam? Lep spomin na ljudi, ki so slovenske narodnosti in živijo tudi v tujini, obenem pa smo dobili nove prijatelje, s katerimi se bomo še srečali. Zaupali so nam, da pri njih pridelujejo izredno dobro žlahtno kapljico, ki jo vsi Slovenci radi uživamo.

Še enkrat najlepša hvala, dragi prijatelji, in nasvidenje!

TRADICIONALNA SLOVENSKA LIKOVNA RAZSTAVA

V Olofströmu je že tradicija, da na Vinski trgatvi pokažemo rezultate dela pridne društvene likovne skupine. Letos je bilo res rekordno leto razstav, saj je šlo že za četrto oziroma peto razstavo. Tokrat so razstavljale Dušanka Kelečinji, ki je vodja likovne sekcije, Silvana Stopar in Nada Žigon. Motivi so bili iz slovenske narave, vsakdanjega življenja ter abstraktni motivi. Dela so kazala, da imajo naše umetnice veliko dobrih idej. Čestitamo jim za odlično razstavo in dobro delo.

ZAHVALA

Še posebej se zahvaljujemo prav vsem, ki so nam pomagali v tistih treh dnevih, ko smo imeli goste iz Trsta. Zahvaljujemo se vam za pomoč pri pripravi in okrasitvi dvorane, za vso okusno pripravljeno hrano in pecivo na prvi in drugi dan. Hvala, ker ste ves čas spremljali naše goste in jim pomagali, tudi pri nakupovanjih. Hvala tudi za pridno čiščenje društvenih prostorov. Miranu Rampretu se zahvaljujemo za sodelovanje pri organiziranju kosila v hotelu in prenočevanju v njegovih bungalovih po nizkih cenah. Hvala vsem! Ponosni smo na vas, vi ste steber slovenskega društva v Olofströmu.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

- sobota 20. decembra: sv. Miklavž za otroke in praznovanje božičnih praznikov.

- Sobota, 7. marca 2009: praznovanje Dneva žena in občni zbor.

Ciril M. Stopar
KD Slovenija, Olofström

Simon Gregorčič

Köping

Vabilo

Dragi otroci
Kot vidite,
naokoli in le
bomo
krašenje
jelke v
društva
Gregorčič.
smo se, da
še naprej
običaj.
Torej, dragi
vabljeni v



12. 2008 ob 15.00 uri v društvene prostore, da skupaj okrasimo smrečico in se malce družimo, kajti dan je namenjen našim najmlajšim, vsekakor pa dobrodošli tudi vsi ostali!

Inbjudan!

Kära barn och ungdomar! Hjärtligt välkomna till slovenska lokaler där vi ska klä julgranen inför kommande Jul.

in starši.
je leto zopet
še malo, pa
poskrbeli za
novoletne
prostorih
Simon
Dogovorili
ta dogodek
ostane naš

otroci:
soboto, 6.



**Detta kommer att ske på
lördag, den 6/12- 2008 kl
15.00**

**Välkomna
Upravni
odbor/Styrelse**

Dober dan!

Društvo Simon Gregorčič iz Köpinga se lahko pohvali in obenem čestita družini Meglič ob lepem nepozabnem dogodku, ko so se namreč srečale štiri generacije.

Življenje mame Krescencije ni čisto preprosto. Bolna, osamljena in oddaljena od svojih najdražjih je in njenega trpljenja skoraj ni moč opisati. Dolge dni in noči preživlja v sobi

in obenem ves čas upa, da bo življenje postalo boljše ali vsaj bolj običajno. Vedno je vesela obiskov svojcev, prijateljev in znancev, še posebej pa jo povezujejo in razveseljujejo njeni vnuki in pravnukinja Emilija, ki se je vedno izjemno razveseli.

Mamici Moni, očetu Robinu in Emiliji čestitamo, prav tako pa dedku Janku in babici Krescenciji želimo vse najboljše ob tako lepem in nepozabnem trenutku.

Novoletno voščilo

Le nekaj decembrskih dni je še do božiča in novega leta,

v tem času si vsak vse najlepše in najboljše obeta

*in vse kar je dobrega, drugim želi,
naj pri vas bo svetloba božične noči,
v prihodnost pa naj bo le sreča zajeta.*



Bliža se Božič in z njim praznovanje, ki že nestrpno ga čakamo vsi. Srečne vesele praznike želimo vsem društvom, vsem znancem in prijateljem, pa tudi Slovenski Ambasadi v Stockholmu in župniku iz Göteborga ter Slovenski Zvezi na Švedskem. Enako želim vsem v Sloveniji, ki berete Slovensko glasilo, našim znancem ali pa tistim, s katerimi imamo takšne ali drugačne stike.

V prihajajočem novem letu 2009 naj bo na pretek razumevanja sreče, zdravja, zadovoljstva, prijateljstva in ljubezni. Vsekakor naj bo dosti poslovnih uspehov in razvoja na vseh področjih - da bi bilo dovolj dela in priložnosti za vsakogar, ki si želi ustvarjati. Imejmo v mislih tudi vse bolnike in tiste, ki trpijo ali so v kakšnih hudih stiskah. Želim, da božično voščilo tudi njim prinese upanje, radost in tolažbo.

Tako razmišljam pred temi prazničnimi dni ... Dragi člani upravnega odbora, lepo se vam zahvaljujem za ves trud, spoštovanje in skrb pri vseh dejavnosti našega društva Simon Gregorčič iz Köpinga. Prav tako hvala vsem članom, ki skrbite, da nam je vedno lepo, kadar smo zbrani - bodisi v društvu ali kje drugje. Imam zares veliko željo in voljo, da bi v našo sredo ob naših srečanjih pridobili več mlajših in starejših članov. Naj vam voščila sežejo globoko v srce, naj novi čas prinese vse, kar je staro leto zamudilo. Pojdimo srečno in uspešno v novo leto, je predsednikovo voščilo. Želim si, da si še naprej drug drugemu kar pomagamo, si utrgamo trenutke za druge, za trenutek postojimo in si izmenjamo par besed. Mislim, da lahko že toplina in prijazna beseda najdeta svoj prostor prav vsakem. Dan je takoj lepši in prijaznejši, če si nekoga osrečil, ali če so te osrečili. S temi besedami naj vam zaželim zares lepe, mirne in zadovoljstva polne praznike, v prihajajočem letu pa veliko veselja in upanja.



Vesele praznike!

Vam želi vaš predsednik

Alojz Macuh



LANDSKRONA Föreningen ORFEUM i bild



”kalas”





Jesen, 2008. Člani in prijatelji praznujejo rojstne dneve, očetov dan, nedeljske maše in podobno.





Grattis Ingrid Arbonius Hvala, på din 80-årsdag den 29/12; hälsningar och lycka till i fortsättningen!

Föreningen har idag ca 75 medlemmar. Det blev många kalas och andra familjefester som förekommer. En del har även träffats i Slovenien. Vi har inte haft några större evanemang, dock träffas vi på olika tillställningar rätt så ofta. Grattis till alla som har fyllt år, fått körkort eller gjort annat som gjort dem nöjda och glada!

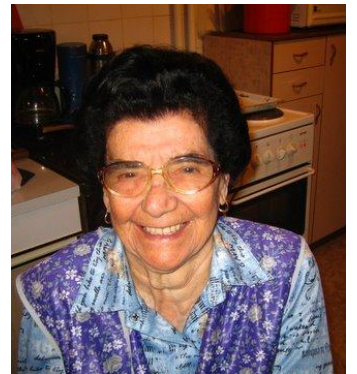


Grattis, Fric Prevolnik, på din 80-årsdag!

(Tanja, Fric är din gammelfarbror) **Grattis Tanja för ditt framträdande den 29/11 på L-a teater! Mormor och morfar samt hela publiken njöööt. Kram!**



Grattis



Therese på din 21-årsdag och Elias på 20-årsdag; Anne-Marie och Simon på era 40-årsdagar! Grattis Rebecka och David till tonårsövergång (13 år)! Grattis på giftermålet A-Marie och Niklas! Vi älskar er alla!

-stina



Pozdravljena, gospa Budja!

Nossebro, 15. 09. 2008

Najprej bi se rad vam in vsem vašim sodelavcem zahvalil za ves trud in napor, ki ga vlagate v SLOVENSKO GLASILO, da ohranjamo slovensko besedo tudi v pisni obliki.

Dovolite, da se vam predstavim. Sem Erik Mali in živim v majhnem mestu na zahodnem delu Švedske, 90 kilometrov od Göteborga. V bližini nimam nobenega slovenskega rojaka, se pa rad odpravim na srečanje Slovencev v Vadsteno. Na Švedsko sem prišel leta 1965, tako da sem že upokojen in imam veliko časa, da se večkrat vračam na obisk v Slovenijo. Trenutno se za nekaj tednov v septembru in oktobru odpravljam v Maribor.

Pišem vam tudi zato, da vas poprosim, da v naslednji številki SLOVENSKEGA GLASILA objavite informacije, da imamo dobre letalske povezave iz Göteborga že več kot štiri leta. Letalski prevoznik je Welcome Air, ki vozi na relaciji Göteborg – Graz od

Ny flyglinje till Graz
 I onsdags startade en ny flyglinje mellan Göteborg och Graz i Österrike. Tre gånger i veckan kommer det att lyfta plan från Ländvetter med destination Graz. Planen rymmer 32 passagerare och linjen kommer att trafikeras av österrikiska flygbolaget Welcome Air. Planen går inte direkt utan mellanlandar i Hannover och Innsbruck.

ponedeljka do petka, to je petkrat na teden. Cena prevoza je 355 €. Od 20. decembra do 18. aprila 2009 pa bo nova linija prevoznika Ryanair med Göteborgom in Celovcem (Klagengfurt) enkrat tedensko ob sobotah, cena od 1.000 do 1.600 SEK. Prilagam vam tudi kopijo

časopisnega oglasa (levo) v upanju, da bo ta informacija prav prišla še komu drugemu.

Pozdravljeni!

Prosim, če lahko v vašem Slovenskem glasilu objavite, da bi rada zastonj oddala literaturo v slovenskem jeziku. Imam namreč veliko slovenskih knjig, romanov, zbirke slovenskih pisateljev in nekaj otroških knjig. Knjige podarim, če jih kdo želi imeti, več informacij pa lahko dobite na naslovu:

Josefina Budna
 Värnanäsgatan 15
 212 24 Malmö

Tel: 040-939653

Mob: 0707-739653

Iz Švedske – udeleženka seminarja za arhivarje – Augustina Budja

INFORMACIJA Ko je v juniju 2008 potekel rok za prijavo udeležbe na letošnjem seminarju za arhivarje v Ljubljani, se je pokazalo, da je ostalo veliko rojakov na Švedskem brez informacije in tako brez možnosti prijave na ta seminar v Sloveniji. Zato ne bo odveč tale podatek, da lahko vsaj enkrat mesečno pogledate na spletno stran, namenjeno Slovincem po svetu, z naslovom www.slovinci.si. Na tej strani

boste našli številne informacije, ki so pomembne in obenem praktične za Slovence po svetu. Med drugim so objavljeni tudi datumi in roki za vloge Slovencev po svetu pri raznih ministrstvih v RS, spletni tečaj slovenskega jezika, novice o Sloveniji in podobno.

-stina

Lep pozdrav!

Najlepša hvala za poslano glasilo, čudovito je!!! Iskrene čestitke za izdajo tako obsežnega, rekel bi skorajda življenjskega dela. Še enkrat vse čestitke in hvala.

Branko Verdev

Pozdravljena, Gusti

Včeraj smo dobili po elektronski pošti obvestilo, da moramo v roku enega tedna revizorjem pokazati spisek članov Slovenske zveze, ki ga morajo revizorji odobriti in podpisati potrdilo. Ker revizor Janez Rampre dela v dopoldanskem času, sva se s Silvano že dopoldne odpeljala v Olofström, kjer je Janez podpisal spisek, ki sem ga takoj poslal Branku Jenku, da to stori tudi on, potem pa vse skupaj pošlje naprej v Stockholm, da pride pravočasno. Neverjetno je, da moramo vse kontrole opraviti šestih dneh in poslati vse papirje naprej, če želimo, da SZ dobi denar za drugo polovico leta 2008.

Po opravljenem delu sva odšla v picerijo na kosilo in poklicala vodjo likovnega krožka Dušanko, da bi se sestali ob 13.00 uri v društvenih prostorih, da jih počistimo, zamenjamo zavese za nove, ki jih sešila Silvana (2 x 6 m) in pripravimo razstavo za soboto, ko bomo dan »odprtih vrat«. Tam smo bili do 19-ih. *(Vse to je zdaj že mimo, saj so se stvari dogajale letos maja – op. urednice)*

Ko sem stopil v društvene prostore, sem zagledal paket, v katerem so bile knjige. ZELO SEM BIL PRESENEČEN. BRAVO, BRAVISSIMO! Izjemno si se potrudila, prva stran je neverjetno lepa in tudi druge strani je bilo ČUDOVITO pogledati! Samo nekajkrat sem prelistal in moram priznati, da sem bil zelo zadovoljen.

ODLIČNA

KNJIGA JE in vesel sem, da smo jo tiskali! Še zdaj se jezim na tiste, ki nam "mečejo polena pod noge" (ker sami nič ne delajo).



V soboto prinesi s seboj nekaj Slovenskih glasil, da jih podariš poslancem (10 + 2 iz veleposlaništvu) in jim pokaži svoje knjige. Povej o svojem društvu in o delu urednice SG.

BRAVO GUSTI, zelo dobra knjiga!

Lep pozdrav Ciril

Spoštovana gospa Avgušтина Budja!

V Ljubljani je v Cankarjevem domu pred kratkim potekala sejemska prireditev **Knjiga moja draga; Frankfurt po Frankfurtu**. Ob tej priložnosti je Knjigarna Konzorcij novinarjem in publicistom izročila knjigo Irene Avsenik Nabergoj v angleškem jeziku: **MIRROR OF REALITY AND DREAMS. Stories and Confessions by Ivan Cankar**.

Moji sestri, Stanislavi Gillgren, predsednici društva Švedsko-slovenskega prijateljstva v Stockholmu sem predlagal, da bi v vašem Slovenskem glasilu objavili predstavitev te knjige, da bi vaši švedski prijatelji izvedeli še nekaj več o tem velikanu slovenske književnosti. Stanislava je s tem predlogom soglašala, zato vam predstavitev te knjige pošiljam v priponki. Pričujoče knjižno delo bom poslal po navadni pošti na naslov Stanislave Gillgren z željo, da jo boste lahko hitro pregledali in tudi prebrali. Likovni oblikovalec Brane Bombač vam bo še danes po elektronski pošti poslal naslovnico knjige, ki jo, prosim, objavite poleg predstavitevne besedila.

Že vnaprej se Vam zahvaljujem za objavo in Vas lepo pozdravljam! Nace Borštnar



I FEEL
SLOVENIA

Bi radi

začutili Slovenijo? Srednjeevropsko demokratično državo, ki s 1.370 km meji na štiri države in Jadran. Eno redkih držav, ki zgolj na 20.273 km² ponuja dvatisočake, Panonsko nižino, več kot 8.000 registriranih kraških jam, vonj po Sredozemlju in izjemno pestro rastlinstvo in živalstvo. Država se po deležu gozda uvršča v sam evropski vrh. Ozemlje je preživelo Karantanijo, Habsburško monarhijo, Ilirske province in Jugoslavijo. S ponosom indoevropskega jezika je ob pomoči Trubarja, Dalmatina in drugih velikanov zgradilo močno identiteto in teritorialno pripadnost. Predstavitev Slovenije, s podatki o državni ureditvi, njeni zgodovini, prebivalstvu, gospodarstvu, kulturi, geografskih značilnostih, turističnih znamenitostih, naravni in kulturni dediščini, opremljeno s številnimi fotografijami lahko najdete na spletnih straneh Urada Vlade RS za komuniciranje (UKOM) - <http://www.ukom.gov.si/slo/slovenija/>. Slovenska turistična organizacija (STO) na uradnem slovenskem turističnem informacijskem portalu www.slovenia.info ponuja turistu številne informacije, ki mu na popotovanju po naši deželi pridejo še kako prav. Na enem mestu so predstavljene vse regije, pomembnejši kraji, nastanitve z možnostjo spletne rezervacije, nasveti za sprostitev ali izlet, slovenske kulinarčne dobrote in značilne jedi. Utrinki doživetij in slovenske turistične ponudbe so predstavljeni v besedi in sliki, prav tako pa lahko svojim bližnjim pošljete e-razglednico, ki nudi izbiro več kot 1.400 motivov. Z enim samim klikom na povezavo www.slovenia.info se lahko povežete s Slovenijo. -stina

REPORTAŽE

REPORTAGE

Seminar za arhivarje, Ljubljana, 15 – 20 september 2008

Zbiranje in hranjenje arhivskega gradiva slovenskih društev v zamejstvu in po svetu ima velik pomen za ohranjanje slovenske kulturne dediščine. Priča o razvejani dejavnosti slovenskih društev in je hkrati podlaga za delo raziskovalcev naše širše kulturne zgodovine. Predvsem ob večjih jubilejih društev, ko se pripravljajo različni zborniki o zgodovini njihovega delovanja, je še posebej opazno, kako nepogrešljivi so urejeni in shranjeni zapisi. Brez njih bi se sled o njihovi bogati preteklosti ter dejavnostih zabrisala. Treba je imeti visoko zavest ter poskrbeti, da se gradivo še posebej ob odhodu nekaterih članov ali prenehanju delovanja društva, ne izgubi.

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Arhiv RS sta v sodelovanju z Inštitutom za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU v času od 14. do 19. septembra 2008 organizirala seminar za arhivarje iz slovenskega izseljenstva. Prvi tovrstni seminar je potekal že leta 1999 (udeležili so se ga slovenski izseljenci iz prekomorskih držav), sledil mu je seminar leta 2004 (slovenskim izseljencem iz prekomorskih držav so se pridružili tudi nekateri iz Evrope). Tovrstni seminarji naj bi se v prihodnje izvajali vsako tretje leto. Prispevali naj bi k temu, da bi udeleženci poenotili osnovno znanje o arhiviranju in evidentiranju, vzpostavili stike s strokovnimi ustanovami v Sloveniji ter med seboj, dolgoročno pa prispevali k vzpostavitvi svetovne mreže slovenskih izseljenskih arhivov. S tem bi se povečalo zavedanje o pomenu zbiranja arhivskega gradiva oz. ohranjanja slovenske kulturne dediščine v svetu.

Priročnik in vodnik za arhivarje slovenskih društev na Švedskem je pripravil udeleženelec na seminarju leta 2004 in je lahko v pomoč tudi ostalim izseljenskim arhivarjem.

IT, slovinci.si

SEMINAR IZSELJENSKIH ARHIVARJEV V LJUBLJANI 2008

Poročilo Anice Markič, Avstralija

Vir: Misli, september – oktober 2008. Izbor in dodatki A. Budja, Švedska



Pravkar sem se vrnila s ponovnega seminarja arhivarjev za izseljence v Ljubljani, ki ga je letos septembra organiziral *Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu* pod vodstvom Vesne Gornik, in je trajal en teden. Program je bil zelo natrpan, številna predavanja in obiski arhivov in muzejev so terjala kar veliko energije. Obiskali smo Arhiv Slovenije, Narodno Univerzitetno knjižnico v Ljubljani (NUK), Etnografski muzej, Znanstveno raziskovalni center - ZRC SAZU,



dr. Janez Arnež in njegova soproga v arhivu Studia Slovenica, Ljubljana

Ogledali smo si tudi galerijo Studia Slovenica; svoje mesto na eni od polic v arhivu pa ima tudi literarna zbirka Augustine Budja iz Švedske, kjer je med drugim dobro vidna monografija **Slovenci na Švedskem** (2005). Panorama mesta Čedad, Furlanija.



ogledali smo si gradivo Studia Slovenica v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu, kjer smo imeli nadvse zanimiv pogovor s 85-letnim gospodom Janezom Arnežem, ki si zares z vso

dušo prizadeva za ohranjanje zgodovine Slovencev z raznih koncev sveta, od koder pač dobi gradivo. Veliko gradiva je sam pripeljal iz Amerike. Tudi avstralski Slovenci imamo svoje mesto v tem arhivu.



Sprehodili smo se tudi po arhivu TV Slovenija. Vsepovsod smo bili seveda lepo in prijazno sprejeti, povedali pa so nam, kako se vse gradivo uspešno ohranja. Zanimiv je bil film *Američanke*, delo dr. Mirjam Milharčič Hladnik, ki je štiri leta



živela v Ameriki. Film prikazuje narodno zavest, spoštovanje svojih korenin, pa četudi gre morda že za tretjo generacijo, rojena v Ameriki. Zelo zanimiv film, v katerem lahko sami sebe prepoznamo tudi avstralski Slovenci.

ČEDAD: Najprej smo prisluhnili zanimivi predstavitvi o položaju slovenske manjšine v Furlaniji, nato so nas pogostili z izvrstnim kosilom v eni od restavracij.

Deležni smo bili enodnevnega izleta v Furlanijo, kjer smo bili sprejeti v domu Ivana Trinka v Čedadu, v čudovitem starem mestu. Tukaj smo se seznanili z zgodovino beneških Slovencev in z njihovimi težavami. Pozdravil nas je tajnik zveze, Aleksij Kalc, osebno poznan številnim Slovincem v Avstraliji. Tukaj izdajajo tudi svoj časopis Matajur. Po obilnem kosilu smo si ogledali dvojezično

šolo in se pogovarjali z ravnateljico. Poučujejo v slovenščini in italijanščini, poleg tega se učijo tudi angleščino. To šolo obiskuje nekaj sto učencev. Sledil je obisk Stare Gore, ki kraljuje Nadiški dolini. Od Čedadada je oddaljena le osem kilometrov, vendar daje ovinkasta, vzpenjajoča cesta občutek, da je pot veliko daljša. Da, ponovno smo nabrali veliko podatkov, kako ohranjati dokumentacijo, ki govori o našem obstoju. Veliko so poudarjali, naj ohranimo zgodovino Slovencev po svetu, tako o društvenih delovanjih kot delovanju posameznikov; pač vse, kar govori o slovenstvu in načinu našega življenja po svetu. Poudarili so pomembnost ohranjanja slik, filmskega materiala, pisnega in ustnega izročila – ustne zgodovine



in drugih predmetov.

Na sliki: v prostorih SAZU. Udeleženci seminarja za arhivarje v Ljubljani septembra 2008 so bili rojaki iz Evrope, Kanade, Severne in Južne Amerike, najštevilčnejši pa iz Avstralije.

O fotografijah: Vsebujejo naj podatke o dogodku, imena oseb na sliki, datum in ime fotografa. Tudi jaz vas vse pozivam, da ohranite svojo dokumentacijo, da je ne odvržete v zaboj, ampak jo izročite enemu od arhivov, kjer se ohranja slovenska zgodovina. V primeru, ko niste prepričani, ali je vaš osebni arhiv pomemben ali ne, prosim, da se o tem pogovorite z odgovornimi pri naših arhivih, preden kaj zavržete, kot sem sama storila pred leti, ko se nisem



zavedala pomembnosti določenih predmetov. Posvetujte se tudi s svojo družino, da v primeru vaše smrti ne odnesejo t. i. zgodovine na odpad. Iz Avstralije je bilo kar 8 udeležencev, skupaj pa nas je bilo 24. Prisotni na seminarju smo prišli iz Argentine, Avstralije, Kanade, Makedonije, Nemčije, Nizozemske, Srbije, Švedske, Urugvaja in ZDA. Nameščeni

smo bili v razkošnem hotelu City v bližini frančiškanske cerkve v središču

Ljubljane. Hotel je last Krajčevih, Marjance in Nika, ki sta nekoč živelata v Sydneyju. Zelo bogat slovenski arhiv in muzej urejajo v Clevelandu v Ameriki in Kanadsko-slovensko zgodovinskem društvu v Torontu v Kanadi.



ter za vso gostoljubnost.

Še veliko bi lahko napisala o pomembnosti arhiva, vendar sem veliko povedala že pred štirimi leti v poročilu s takratnega seminarja. Ohranimo svojo zgodovino, svojo prisotnost na avstralskih tleh! Naj se še enkrat zahvalim Republiki Sloveniji - Uradu Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, vsem predavateljem in organizatorjem, še posebej pa Vesni Gornik za tako uspešno pripravljen in izpeljan program



Anica Markič, Melbourne VIC

Zapis nadaljuje Mirko Cuderman v Sloveniji, kjer se je udeležil arhivskega seminarja. Predstavljen nam je bil zanimiv in poučen program arhiviranja društvenih dokumentov in slik, pa tudi zasebnega arhivskega gradiva. Lepo je videti, da se Slovenija prizadeva za ohranjanje vseh 28 misli | september - oktober 2008 zapisov, dokumentov in poročil, ki pričajo o našem življenju po svetu.

Od 23 prisotnih udeležencev z evropskega in ameriškega kontinenta je bila najštevilnejše zastopana Avstralija, saj nas je bilo navzočih kar osem. Iz Švedske je seminarju prisostvovala Augustina Budja,

Prireditelji in predavatelji seminarja so nam pripravili zelo koristen in dobro pripravljen spored. Ogledali smo več državnih arhivov in tudi vzorno urejen arhiv Studia Slovenica v Šentvidu, ki je na lastno pest osnoval in uredil g. Janez Arnež.

Še posebej zanimiv je bil obisk pri Beneških Slovencih v Čedadu, v domu Ivana Trinka. Gospod Kalc in Renzo Matteling sta nam lepo predstavila kratko zgodovino tamkajšnjih Beneških Slovencev, ki so zaradi tamkajšnjih razmer razdeljeni med Italijane, Furlane in Slovence. Njihove borbe za obstanek pričajo o zavednosti beneških rojakov, zato si zaslužijo priznanje Slovencev po vsem svetu. Imajo svoje organizacije, šolo, dom, časopise in seveda izredno zanimivo in težko zgodovino, ki priča o njihovem boju za obstoj. Bil sem vesel, da so se v Čedadu z veseljem spomnili tudi svojega obiska v Brisbanu, kjer so pred leti gostovali v društvu Planinka. Svoje potovanje po Benečiji smo zaključili z romanjem na Staro Goro, kjer nam je med potjo domačin g. Renzo lepo razložil vse zanimivosti in zgodovino tega znamenitega kraja.



Hvala Mirku Cudermanu in Anici Markič za dovoljenje za objavo njunih prispevkov. Hvala vsem organizatorjem, predvsem Uradu RS za Slovence po svetu, za poučno organiziran seminar za arhivarje. Hvala tudi vsem udeležencem za prijetno vzdušje na seminarju in nova poznanstva!

Med svojim obiskom Slovenije sem imel priložnost biti priča predvolilnemu boju za nov državni zbor. Pri tem sem opazil, da je čut za »Resnico« pri mnogih rojakih precej otopel, saj kljub tolikim neresničnim obtožbam medijske propagande veliko ljudi ne loči resnice od laži, podtikanja in diskreditiranja. Zato bo treba še nekaj časa ... Do prihodnjic lep pozdrav vsem bralcem.

Mirko Cuderman,
QLD

*Izbor zapisov in
fotografij: A. Budja*

Mirko Cuderman nam je poslal družinsko fotografijo in pripisal: "Pred 48 leti sem kot edini Cuderman prišel v Avstralijo, danes nas je že 19. Tokrat smo vsi člani družine skupaj praznovali božične praznike."



PROVANSA – AZURNA OBALA



Za letošnje poletje smo si izbrali za počitniško sprostitevno potovanje po Provansi, francoski pokrajini – po deželi sivke, na poti domov pa še uživali v lepotah Azurne obale.

Na poti proti cilju smo se ustavili v Moving Vordu ob jezeru Garda, Rimu in Torinu v Italiji. Pot nas je peljala v visokogorje, kjer smo našli

čudovite kampe v naravnem okolju in zelo prijazne ljudi. Peljali smo se skozi Sestriere, smučarsko središče, in nato čez mejo v Francijo, v mesto Briancon, najvišje mesto v Evropi. Vozili smo se ob reki Durance s prekrasnim jezerom, kjer nas je čakal zelo lep kamp z bazenom. Vreme je bilo izredno hladno, zato smo kupili toplejšo spalno vrečo, Katja pa je od takrat naprej zelo uživala.



Sledilo je mesto Gap z obveznim nakupovanjem, Sisteron z ogromno mestno utrdbo in s čudovitim mostom. V mestu Digne-Les-Bains nas ustavijo zaradi kolesarske dirke Tour de France, ki si jo ogledamo, seveda pa tudi mesto. Nato pa spet - kot bi

rekla Katja - v hribe, ob reki Verdon z najglobljim kanjonom v Evropi. Obiskali smo mesto Castellane, čudovito staro mesto z ozkimi in živahnimi ulicami. Na koncu kanjona se je odprl pogled na čudovito jezero in mesto Puinioisson, kjer smo si nekoliko odpočili in si ogledali boljši sejem. Nato smo odšli naprej med pejsaž sivke, ki je čudovita in v polnem razcvetu. Ker smo res pravi srečneži, smo v mestu Valensol naleteli na praznik sivke s čudovitimi izdelki in krasnimi ljudmi.

Prava idila. Toda spet nas čaka pot, zato smo vstali zelo zgodaj in obiskali mesto Apt, kjer smo kupili razglednice, si ogledali ozke ulice, kandirano sadje in muzeje. Na poti smo obiskali še Bousillon s čudovitimi rdečimi skalami, iz katerih pridobivajo barvo. Gordes, ki je sledil, je kot Benetke. Hiše »visijo« na skalah, polno umetnikov, enkratna arhitektura, gledališče v skali ... Vsa pokrajina, skozi katero vozimo, čudovito diši po sivki. V Orangu je največje antično gledališče, staro 2.000 let, ki sprejme 9.000 ljudi, je pa lepo ohranjeno in še vedno delujoče.



Na poti nas je ob reki Rodi pričakalo veličastno, nekdanje papeško mesto Avignon s prečudovitimi palačami, množico ljudi, animacij, muzejev. Mesto smo si ogledali z vlakcem. Enkratno. Tudi kampa na rečni obali je enkratna, zato zaradi mesta, kampa in počitka tam ostanemo kar dva dni.

V nadaljevanju nas je pot peljala proti obali čez pokrajino Comarques, znano po divjih konjih,

drugače pa je pokrajina nerodovitna, redko naseljena, vse do mesta Aix en Provanse. Sledil je ogled velikega mesta s fontanami, lepe trgovine, ogled mesta s taksijem in za večerjo zrezki.

Da ne bom le našteval, bi dodal še nekaj podatkov: cene kampov so različne in tako so v Italiji za tri odrasle, šotor in elektriko 40,00 €, medtem ko je Francija cenejša in smo plačevali od 19,00 € (!!) do 35,00 EUR. Bencin stane od 1,40 – 1,55 EUR. Kampi so za razliko od Italije v



Franciji lepo urejeni, zelo domači in manjši kot smo jih navajeni na hrvaškem primorju. Cene hrane so podobne našim, odvisno pač, kje kupuješ – *Tesko* je zakon. Velik izdatek so tudi cestnine, medtem ko so cene pijače v gostilnah podobne ljubljanskim, kar pomeni, da je precej dražje kot na štajerskem.

Prišli smo do morja v mesto Marseille, veliko mesto z lepimi ulicami, s trdnjavo, cerkvami in obveznimi trgovinami. Najprej smo nakupovali in nato odrinili Cassisu, kjer naj bi bil obvezen ogled fjordov z ladjico, toda na srečo si ogledamo le tri, ker to ni nič posebnega, ampak ... Ob obali smo iskali dober kamp, ki pa ni bil žal nič posebnega, še posebno upravnik ne, zato pa je boljša

večerja z rakci in lososom. Cannes – čudovito mesto, mondeno, s čudovitimi palačami, igralnicami, jahtami ... raj na zemlji za nekatere. Sami pa nadaljujemo pot do mesta Antibes s Picasom. Nekako pridemo v muzej in sam se kot strojnik sprašujem, kako je Picaso sploh lahko uspel. Meni osebno umetnost pomeni nekaj lepo naslikanega in z jasnim pomenom. Ob obali se kar vrstijo lepa mesta, nam pa se že rahlo mudi domov. Tako hitimo mimo Nice, se ustavimo v Monte Carlu, ki je prava paša za oči in rajsko uživanje v trenutkih, ko si tam, drugače pa ... Mesto Genova, ki mu j sledilo, je že v Italiji in zato bližje domu, kamp pa nekje bogu za hrbtom. Obupa še naš zvesti GPS, toda vseeno ga najdemo in prespimo še zadnjo noč na poti.

Če strnem ženine, hčerine in svoje občutke, bi rekel, da je to potovanje za dušo, ki ga lahko prav vsem toplo priporočam.

Branko Verdev z družino

Martinova sobota po celjsko



Hammarby : Celje PL

Na Martinovo soboto, natančneje 8. 11. 2008, je v Stockholmu gostovala rokometna ekipa iz Celja. Seveda ni treba poudarjati, da je šlo za našo moško ekipo v ekipnih športih, ki si lasti največ pokalov in je med drugim v sezoni 2003/2004 zasedla sam prestol evropskega klubskega rokometu. V mislih imam **Celje Pivovarna Laško**. V četrtem krogu lige prvakov so tokrat gostovali pri domačem Hammarbyju.

Bled začetek - odlično nadaljevanje Po hitrem in presenetljivem vodstvu domačih rokometashev so se naši prvaki zbrali ter po začetnem otipavanju prevzeli pobudo in popoln nadzor nad igro. Posebej bi izpostavil Davida Špilerja, ki mu je uspelo dobro razigrati soigralce. Svoje je naredila tudi čvrsta in agresivna obramba 5-1, pri kateri je Edi Kokšarov nadvse uspešno oviral pripravo domačega napada. Kot dokaz izjemno trde obrambe gostujočih rokometashev lahko štejemo kar osem izključitev in rdeči karton Nikole Kojića, ki ga je v 24 minuti sodnik poslal med gledalce. Do konca prvega dela igre so Celjani popolnoma rutinirano in z opazno kakovostno razliko le še pridno polnili domačo mrežo. Prvi polčas se je tako končal s 13:18 v korist gostov iz Celja.

Slovenski navijači Zaradi velike oddaljenosti in stroškov, povezanih s potovanjem na Švedsko, tokrat ni bilo navijaške skupine Florjani. Kljub temu pa se je med tisočglavo množico domačih navijačev v športni dvorani Eriksdal zbrala tudi peščica slovenskih navijačev. Pred drugim delom igre smo se posedli skupaj in tako še bolj zavzeto in glasno navijali - za »Cele«, se razume. Za lažjo razpoznavnost je med nami ponosno vihrala tudi slovenska zastava.

Nadaljevanje ... V začetku drugega polčasa so naši rokometasi uprizorili nekoliko slabši začetek - kot bi bili z glavami še v garderobi. Igralci domačega moštva so se jim nevarno približali na le dva gola zaostanka (17:19), a je Renato Suljić z dvema zaporednima

zadetkoma zagotovil mirno nadaljevanje - tako nam navijačem, kot tudi soigralcem. Tekma je tako dejansko že bila odločena in prednost sedmih golov nekaj minut pred koncem tekme je zagotavljala mirno končnico. Priložnost za igro in dokazovanje so tako dobili tudi nekateri mladi fantje, ki sicer niso v začetni »sedmerici«. Kljub njihovi mladosti in neizkušenosti na mednarodni sceni, so Celjski voz suvereno pripeljali do zadnjega sodnikovega piska. Semafor je kazal 27:31.

Statistika: Liga prvakov, 4. krog, skupina A HAMMARBY - CELJE PIV. LAŠKO 27:31 (13:18)

Johansson	5	Kokšarov	5 (1)
J. Beverud	5 (3)	Sulić	4
Creutz	4 (1)	Špiler	4 (1)
Larsson	3	Gorenšek	4
Dolk	3	Bedekovič	3
Petersson	3	Toskić	3
Tingsvall	2	Furlan	2
Eriksson	1	Peskov	2
D. Beverud	1	Gregorc	2
		Kojić	1
		Terzić	1



Sedemmetrovke: 4/5; 2/3

Izključitve: 2; 16 minut

1.000 gledalcev

Sodnika: Franco, Rodriguez, oba iz Španije

Igralec Hammarbyja v akciji

Trenutno stanje na lestvici skupine A po odigranem četrtem kolu:

1. Chambéry Savoie HB	4	4	0	0	144 : 101	(43)	8
2. Celje Pivovarna Laško	4	3	0	1	133 : 107	(26)	6
3. Hammarby	4	1	0	3	98 : 124	(-26)	2
4. HC "Granitas-Karys"	4	0	0	4	101 : 144	(-43)	0

Za Slovensko glasilo Martin Gregorc, Stockholm, 10. 11. 2008

Pri rojajih na Švedskem

OKTET ODMEVI - Uspešno gostovanje Oktet Odmevi se je v nedeljo, 19. oktobra 2008, vrnil z uspešnega gostovanja pri slovenskih rojajih na Švedskem. Vse se je začelo pred enim letom, ko je član okteta Mitja Malalan brskal po spletnih straneh raznih slovenskih društev po Evropi in preko elektronske pošte navezal stik s Cirilom Stoparjem,

predsednikom slovenskega društva Slovenija v Olofströmu. S prijatelji okteta Škofije smo sodelovali na odprtju likovne razstave v Izoli, kjer je bil prisoten tudi Ciril, ki ima sorodnike prav v slovenski Istri. V tem trenutku je stik prestopil spletne strani in dobil neposreden človeški stik. Začelo se je konkretno razpravljati o datumih in raznih možnostih, ki bi ustrezale obema stranema. Glede na to, da v mesecu oktobru Zveza slovenskih društev na Švedskem redno prireja prireditev »Vinska trgatev«, ki je trenutek druženja vseh Slovencev na Švedskem, smo takoj obojestransko pristali, da se srečamo prav v tem času.

Začele so se priprave, iskanje prispevkov, brez katerih bi bilo potovanje na Švedsko izredno oteženo, izbira primerne programa za koncert s posebnim poudarkom na domače primorske skladatelje, kot so Adi Daneu, Aleksander Vodopivec, Ubald Vrabec, Walter Lo Nigro, itd.

Vse naše prošnje za pomoč so dobile pozitiven odgovor in tako smo lahko začeli z organizacijo potovanja. V sklopu tega smo pred odhodom izvedli dva celovečerna koncerta, s katerima smo se predstavili domačemu občinstvu pred odhodom na Švedsko.

Končno je prišel dan odhoda. Na Švedskem smo z letalom pristali na letališču Skavsta blizu Stockholma in takoj začutili hladni zrak Skandinavije. V četrtek zjutraj smo vstopili v kombi, ki smo ga predhodno najeli, in se odpeljali do prve postaje podzemne železnice v stockholmskem predmestju Norsborg, ki je oddaljeno približno 20 km od zgodovinskega jedra mesta, ki stoji na otočku Gamla Stan. Tam nas je pričakal Adi Golčman, član slovenskega društva v Stockholmu. Cel dan je bil naš vodič, nas vodil do glavnih znamenitosti mesta in nam orisal zgodovino Švedske. Prehodili smo lep del ulic glavnega mesta in si med drugim ogledali kraljevo palačo, kjer smo se nastavili našemu fotografu Zvonku Vidalu. Ogledali smo si Nordijski muzej, Kraljevo knjižnico, švedski parlament in glavna ministrstva. Najbolj nas je presenetil muzej Vasa, kjer je razstavljena ladja kraljeve bojne mornarice iz 17. stoletja.

Ta se je, tako kot Titanic, potopila že na svoji otvoritveni vožnji po komaj 1.300 metrih plovbe. Skoraj 350 let po potopitvi so jo pripeljali na kopno. Po sedmih urah intenzivnega ogleda smo se vrnili na parkirišče, kjer nas je čakalo presenečenje. Na vetrobrani kombija je bil premočen listič, na katerem smo s težavo razbrali globo za 400 kron. Tudi to je Švedska, država, kjer vladata red in čistoča.

V petek zjutraj smo se zelo zgodaj odpravili proti Olofströmu, ki leži približno 600 km južno od Stockholma. Po izkušnji globe prvega dne smo bili zelo pazljivi, da strogo spoštujemo prometne predpise. Ves čas nas je spremljalo nestanovitno in vetrovno vreme. Začutili smo velike razdalje, ki delijo obljudena jedra, saj ima vsak prebivalec Švedske na voljo 2 kvadratna kilometra površine. Sicer pa švedsko pokrajino bogatijo tisočera jezera. Dežela je polna smrekovih gozdov in živali. Avtocesta nas je pripeljala do mesta Jönköping, ki leži na južnem robu drugega največjega švedskega jezera Vättern. Mesto je znano po tem, da so tam leta 1845 prvič izdelali vžigalice, nam poznane z imenom »svedesi«. Ponovno smo krenili na pot in ves čas na poti videvali značilno švedsko rdeče pobarvane lesene hišice. Po nekaj urah vožnje smo končno prispeli v Olofström, kjer so nas čakali predstavniki društva Slovenija s predsednikom Cirilom Stoparjem na čelu. Ogledali smo si društvene prostore, kjer prirejajo jezikovne tečaje in imajo priložnost, da berejo slovenske knjige in revije. Društvo Slovenija iz Olofströma izdaja tudi mesečno glasilo. Zvečer so nam člani društva pripravili skupno večerjo, pri kateri smo imeli priložnost poglobljeje spoznati realnost Slovencev na Švedskem. Beseda je tekla vse od

delovnih razmer pa do ekonomske, socialne in kulturne stvarnosti naših rojakov. Zraven ni mogla izostati pesem in glasba, ki sta odmevala pozno v noč, saj sta poleg članov okteta z nami potovala tudi duet Kraški fantje, ki ga sestavljata harmonikar Egon Tavčer in baritonist Norman Bratož.

Po nekaj urah spanja nas je čakal naporen dan z dvema koncertoma. Prvega smo izvajali v kulturnem središču v Olofströmu, ki so ga oglaševali celo v dveh lokalnih časopisih. Številčno občinstvo, med katero je sedel celo podpredsednik švedskega parlamenta, socialdemokrat Jan Björkman, s katerim smo se rokovali, je oktet dobesedno očaral. Popoldanski program je predvideval ogled slovitega mornarskega muzeja v Karlskroni, kjer so na ogled ladje in podmornice iz raznih obdobj. Po ponovnem brezbriznem parkiranju »po italijansko« smo se po zaslugi Cirilovemu posredovanju pri policistih izognili drugi globi. Po kratkem postanku na Cirilovem domu, kjer nam je Cirilova žena postregla s kavo, sladico in žganjem, smo se odpravili v Jämshög, kjer nas je čakal osrednji trenutek našega gostovanja. Ob 19. uri se je začelo osrednjo kulturno-družabno snidenje slovenskih rojakov z našim celovečernim koncertom in z zabavnim delom programa, ki sta ga oblikovala Egon in Norman. Že med koncertom smo občutili ganjenost prisotnih, ki so nas nagradili s toplim ploskanjem po vsaki izvedeni skladbi. Člani okteta so bili nagrajeni s priznanjem in zahvalo Slovenske zveze na Švedskem in Kulturnega društva Slovenija iz Olofströma. Za prijetno in sproščeno nadaljevanje večera sta poskrbela Egon in Norman, ki sta z Avsenikovimi in Slakovimi skladbami ogrela srca naših rojakov. Tu in tam se je na licu svetlikala tudi kakšna nostalgicna solza. Z obljubo, da se v prihodnje še srečamo, smo se poslovili od svojih sonarodnjakov.

Notranje obogateni z medčloveškimi izmenjavami in s spoznanjem, da vsi z vnemo čuvamo narodnostno identiteto in slovenski jezik, smo se vrnil domov. Prepričani smo, da bo naša slovenska pesem še odmevala na Švedskem. Da se je ta izjemna izkušnja uresničila, se moramo zahvaliti vsem, ki nam stali ob strani in nas tudi finančno podprli. Zahvaljujemo se občini Zgonik, Zvezi slovenskih kulturnih društev, Zadružni Kraški Banki, Slovenski kulturno gospodarski zvezi, Tržaški pokrajini in Kulturnemu društvu Rdeča zvezda, v okrilju katerega deluje Oktet Odmevi.



Oktet
Odmevi je
imel na
Švedskem
nepozabno
gostovanje.

**Rado Milic,
Igor Rebula
in David
Pupulin;**

Foto: Zvonko Vidal

SESTANEK SLOVENSKE ZVEZE; Malmö, 22. 11. 2008



V soboto, 22. novembra, je UO SZ imel svoj redni jesenski sestanek. Udeležilo se ga je 6 društev, drugi predstavniki so bili zadržani, nekateri zaradi bolezni, drugi na drug način. Predsednik Ciril M. Stopar je pripravil izčrpen program, oziroma dnevni red, in sestanek je hitro potekel. Ob prijetnem pogovoru z rojaki in ob dobri hrani smo se pogovarjali o delu do naslednjega občnega zbora, ki bo v marcu 2009. Revizorji so pregledali blagajniške knjige; vsi smo pogrešali Štefko, ki je ostala doma z zlomljeno roko. Želimo ji skorajšnje okrevanje! Pregledali smo tudi minulo delo društev na Švedskem, pri katerem je SZ imela pomembno vlogo. Ugotovili smo, da je vloga SZ zelo pomembna pri povezovanju društev in da smo z delom lahko zadovoljni. Zaželeli smo si uspehov tudi v prihodnje. Hvala UO Planika za organizacijo sestanka in hvala predsedniku SZ Cirilu za dobro pripravljeno program! Dosegli smo tudi nekaj pomembnih sklepov za v prihodnje.



Gusti Budja

Pozdravi iz Slovenije

V novembru sta Jure in Jurček Piškur preživela mesec dni v Piranu, starejši na delu na Morski biološki postaji in sem in tja pri poučevanju na četrti slovenski Univerzi v Novi Gorici, mlajši pa v petem razredu piranske osnovne šole. Oba se strinjata, da je november v Piranu toplejši kot v Lundu na Švedskem, a se vseeno veselita praznovanja Svete Lucije doma na Švedskem.

**S staro teto
Olgo in
babico
Danico, ki
sta bili se
posebej
veseli
najinega
bivanja
v Piranu.**

jp



Obisk kraljice Elizabete II v Sloveniji je trajal tri dni – od 21. do 23. oktobra 2008



Kdo je bil povabljen na slovesno večerjo s kraljico Elizabeto II., je bilo v zadnjih dneh najbolj vroče vprašanje v Sloveniji, hkrati pa tudi najbolj varovana skrivnost. Na večerjo so poleg kraljice in njenega soproga prišli tudi britanski zunanji minister David Miliband ter nekateri drugi obiskovalci iz Velike Britanije, pa tudi britanski veleposlanik v Sloveniji Tim Simmons s soprogo. Poleg predsednika Danila Türka, njegove žene Barbare Miklič Türk in hčere Helene Türk, so se večerje udeležili premier Janez Janša z Urško Bačovnik, predsednik državnega zbora Pavel Gantar, predsednik državnega sveta Blaž Kavčič s soprogo, nekdanji predsednik republike Milan Kučan s soprogo Štefko Kučan, varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik, Jože Trontelj, predsednik Slovenske akademije

znanosti in umetnosti, ter predsednik Računskega sodišča Igor Šoltes s soprogo.

Na večerjo so prišli tudi ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Uran ter škof Evangeličanske cerkve Geza Erniša s soprogo, minister za zunanje zadeve Dimitrij Rupel s soprogo, slovenski veleposlanik v Veliki Britaniji Iztok Mirošič s soprogo, najverjetnejši premier Borut Pahor s partnerico, vodja predsednikovega kabineta Mojca Seliškar Toš z možem, vodja protokola Ksenija Benedetti z možem, ljubljanski župan Zoran Jankovič pa je udeležbo že odpovedal. Povabljenih je bilo kar nekaj pomembnih ljudi. Na slovesni večerji, vrhuncu prvega dne obiska britanske kraljice Elizabete II. v Sloveniji, sta kraljica in Danilo Türk poudarila odlične odnose med državama. **Skrbno pripravljen in izbran meni** Velika skrivnost je bil tudi jedilnik za slavnostno večerjo. Večerja je prepletala jedi slovenske kulinarčne tradicije z bogatejšimi živili in pridihom močnejših smernic. Za popolnost večerje je skrbelo osem vrhunskih kuharjev Hotela Kokra na Brdu, pri pripravi pa je sodelovala celotna kuhinja, ki slovi po okusni kulinarčni ponudbi. Gostje so tako na krožnike dobili tris zelenjavnih predjedi, ki jih sestavljajo zloženska iz jajčevcev, polnjena artičoka in pisana paprična pena v bučkinem ovoju, nato je krožnike napolnila rezina piranskega brancina s praženimi lisičkami ob ajdovi zlivanki, čemur je sledil jagnječji file z rožmarinom na kremnem pireju ter kostanjeva tortica in kava s pralineji za konec. Vir: WEB, izbrala in uredila A. Budja

Spoštovani!

3. 11. 2008

Na Švedskem je kar precejšnje število slovenskih državljanov tudi letos ostalo brez volilnih kartic in jim zato ni bilo omogočeno, da bi volili poslance za državni zbor 2008. Za letošnje volitve je urejanje že prepozno, vendar bodo volitve spet v prihodnjih letih.

Postavljam torej vprašanje, kaj vse morajo posamezniki storiti, da bi bili uvrščeni v spisek volivcev v Sloveniji. Prosim za vas odgovor. Lepo pozdravljeni!
Augustina Budja, predsednica slovenskega društva Orfeum, Landskrona, Švedska

ODGOVOR: Spoštovani,

Izseljenci, t.j. državljani RS, ki imajo prijavljeno stalno prebivališče v tujini, morajo biti vpisani v evidenco volilne pravice. Podatke o tem, kdo je vpisan v to evidenco, lahko preverite na ministrstvu za notranje zadeve: ga. Mirjana Štefanič +386 1 428 48 15 ali ga. Mersija Genorio +386 1 428 45 76 . Če so vpisani v evidenco volilne pravice, se jim avtomatsko pošlje volilno gradivo za glasovanje po pošti iz tujine.

Zdomci, t.j. državljani RS, ki začasno prebivajo v tujini in imajo prijavljeno stalno prebivališče v RS, pa morajo ob vsakem glasovanju sporočiti DVK, najkasneje 30 dni pred dnevom glasovanja, da želijo glasovati v oziroma iz tujine.

Lep pozdrav,

Marjan Zadel

Maistrov upor: Temelj slovenski državnosti

General Rudolf Maister je postavil temelje za obstoj in razvoj slovenskega naroda kot političnega naroda, je med drugim dejal predsednik države Danilo Türk. Foto: MMC RTV SLO

Slovenija, 23. november 2008 Ljubljana - MMC RTV SLO

Pred 90 leti, 23. novembra 1918, je Rudolf Maister s soborci razorožil t. i. zeleno gardo mariborskih Nemcev in se uprl priključitvi Maribora k republiki Nemški Avstriji. Maistrovo dejanje je odprlo možnosti za zavarovanje **severne meje**, pridobitev dela **Koroške** in združitve **Prekmurja** z matično domovino. Dan **Rudolfa Maistra** je od leta 2005 državni praznik.



Maister med začetniki slovenske vojske Mariborski mestni svet je ob koncu prve svetovne vojne razglasil priključitev Maribora k Avstriji, s čimer se Maister, znan po uporništvu in domoljubju, ni strinjal. Maister, ki je 1. novembra 1918 prevzel vojaško poveljstvo nad Mariborom in slovensko Štajersko, je po razglasitvi odločitve mariborskega mestnega sveta nemudoma **ustanovil slovensko vojsko** z okoli 4.000 vojaki in 270 častniki.

Prekrižal velikonemške načrte Maister je usodnega 23. novembra po razorožitvi enote nemško-avstrijske mestne varnostne straže, t. i. zelene garde, prevzel vojaško oblast v Mariboru. General in soborci so tako zasedli narodnostno mejno območje na Štajerskem, s čimer so bili odločno ovrženi velikonemški apetiti po ozemlju slovenske Štajerske.

Türk: Maister eden največjih sinov naroda

Maistrovo dejanje je vplivalo na vso poznejšo zgodovino Slovencev, se strinja večina zgodovinarjev. Kot je na letošnji proslavi na Ptujju dejal predsednik države Danilo Türk, je *"malo verjetno, da bi brez njegove odločnosti sploh dočakali svojo neodvisnost in našo državno samostojnost"*. Zagotovitev ozemeljske celovitosti na štajerskem delu severne meje je bila med temelji za sam obstoj in ves nadaljnji razvoj slovenskega naroda kot političnega naroda, je še izpostavil Türk.

Kdo je bil Rudol Maister? Rudolf Maister Vojanov, pesnik in vojak, se je rodil leta 1874 v Kamniku. Kot vojak je služboval v raznih krajih Slovenije in takratne avstro-ogrske monarhije. Kot velik domoljub se je ob koncu prve svetovne vojne povezal z narodnim svetom za Štajersko in novembra 1918 prevzel vojaško poveljstvo nad Mariborom in slovenskim delom Štajerske. To

mu je omogočilo organizacijo upora proti nemški želji po zasedbi tega dela Slovenije. Umrl je leta 1934 na Uncu pri Rakeku. Pokopan je v Mariboru.

Slovenija ima novo vlado



Premier Borut Pahor in njegova 18-članska ekipa. Foto: MMC RTV SLO

18 ministric in ministrov mandatarja Boruta Pahorja je bilo v petek, 21. novembra, potrjenih v državnem zboru. 56 glasov je bilo za in 30 proti. Pahor se je po izvolitvi zahvalil poslankam in poslancem za izkazano zaupanje, še isti večer pa je potekala primopredaja z dosedanjim premerom Janezom Janšo. Ključni cilj vlade v prvem letu bo premagati ovire, ki jih prinaša finančna kriza in iz nje oditi kot bolj konkurenčno gospodarstvo in bolj socialna družba. Vzporedno bosta tekla tudi zdravstvena reforma in proces ustanavljanja pokrajin. Napovedal je obnovitev partnerstva za razvoj in poudaril, da kadrovskega cunamija ne bo.

Kandidati za ministre so se v tem tednu predstavljali pred pristojnimi parlamentarnimi odbori. Njihove predstavitve, nekatere kratke in precej ohlapne, druge poglobljene in zato obširnejše, je večina članov pristojnih delovnih teles označila kot ustrezne. Z novo vlado smo dobili tudi ministra brez listnice, pristojnega za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Pristojna komisija državnega zbora je Boštjana Žekša podprla soglasno. Uvodoma je Žekš med svojimi osnovnimi usmeritvami izpostavil nujnost sodelovanja z visoko izobraženimi Slovenci v tujini in omenil novo definicijo enotnega kulturnega prostora. Prav tako je poudaril, da bi bilo treba večjo podporo nameniti učenju slovenskega jezika. Žekš je izrazil odločno nasprotovanje poenotenju krovnih organizacij slovenskih manjšin.

Kot svoj prvi korak v vlogi ministra pa je napovedal, da bo že prihodnji teden obiskal slovensko manjšino v Italiji. Novi ministri so od svojih predhodnikov prevzeli posle, predsednik države Danilo Türk pa je v predsedniški palači zanje pripravil tudi sprejem.

Janša tudi uradno predal posle Pahorju



Medtem, ko bo večina primopredajnih poslov na ministrstvih potekala v ponedeljek, pa sta nekdanji premier Janez Janša in njegov naslednik, Borut Pahor, primopredajo izvedla že ob 20. uri. Janez Janša je premierju Borutu Pahorju izročil tudi poročilo o delu vlade v letih 2004 - 2008 in mu zaželel uspešno delo. Poudaril je, da novi vladi zupuščajo "solidno podlago" in rezultate zadnjih

štirih let ocenil kot dobre. Dejal je, da je bilo "okrog 80 odstotkov tega, kar je bilo načrtovano, narejenega". Borut Pahor se je poudaril, da vlada "sprejema odgovornosti z gospodarstvom v dobri kondiciji" in se Janši zahvali, ker je sprejel povabilo k razmisleku o sodelovanju v okviru partnerstva za razvoj.

Kresalova: Čaka nas veliko preizkušenj Odhajajoči minister za notranje zadeve Dragutin Mate je svoji naslednici Katarini Kresal predstavil nekatera odprta vprašanja in dileme, ki v času njegovega mandata še niso bile razrešene. Mate in Kresalova sta govorila tudi o odnosih s Hrvaško. Katarina Kresal je ob prevzemu poslov dejala, da se zaveda, da gre za pomemben resor in da jih čaka veliko preizkušenj, vendar je izrazila prepričanje, da se da z resnim delom in dobro organizacijo rešiti marsikatero zadevo. **Žbogar: Gre za velik izziv** Dimitrij Rupel je svojemu nasledniku ob predaji zaželel vse dobro in mu vnovič čestital, Žbogar pa je dejal, da se vodenja MZZ-ja veseli in da zanj to pomeni velik izziv. "To so zanimivi časi za Slovenijo in slovenska diplomacija se bo morala v teh časih, ki prihajajo, vključiti predvsem v prizadevanja za pomoč slovenskemu gospodarstvu," je dejal novi, sedmi zunanji minister. Rupel in Žbogar bosta imela še skupni sestanek. **Križanič napovedal hitre ukrepe** Franc Križanič, novi finančni minister, je ob prevzemu poslov od Andreja Bajuka napovedal intenzivno in hitro delo, najprej bo na vrsti uredba o poroštvi. Bajuk je izrazil upanje, da se bo Slovenija uspešno razvijala tudi v prihodnje. **Zver obljubil pomoč** Dosedanji minister za delo in šport Milan Zver je Igorju Lukšiču simbolno predal leseni ključ in izrazil prepričanje, da bo novi ekipi zaradi dela v prejšnjih mandatih uspelo ohraniti stopnjo kakovosti in zaupanja javnosti v šolstvo. Novi minister je povedal, da mu preteklo delo predstavlja dobro osnovo za naprej, Zverovo pripravljenost na sodelovanje pa je označil za dober obet za delo za dobrobit slovenskega šolstva. **Ploštajnerjeva zagotovila krepitev lokalne samouprave** Ob predaji poslov na ministrstvu za lokalno samoupravo je dosedanji minister Ivan Žagar izrazil zaskrbljenost zaradi duha centralizma, ki izhaja iz koalicijskega sporazuma. Njegova naslednica Zlata Ploštajner je zagotovila, da si bo prizadevala za krepitev lokalne samouprave. **Jelušič: Mandat pod**

pritisikom preteklosti V zadnjih štirih letih "smo okrepili obrambni sistem, sprejeli pomembne zakone za razvoj Slovenske vojske ter sistema zaščite in reševanja, uresničevali pa smo tudi zaveze iz dokumentov, sprejetih v mandatu 2004-2008", je ob primopredaji poslov stari obrambni minister **Karl Erjavec** dejal novi ministrici **Ljubici Jelušič**. Ta je ob tej priložnosti poudarila, da bo mandat, ki jo čaka, "nekoliko pod pritiskom tistega, kar se je dogajalo v preteklosti", zato upa, da bodo uspeli razčistiti tisto, "kar je morda ostalo neopravljeno v preteklosti," hkrati pa tudi "ravnati skladno z novimi okoliščinami, ki nas čakajo v prihodnosti".

Vlačičevi prvi nalogi: Vinjete in koncesije za avtobusne prevoze Na primopredaji na prometnem ministrstvu je odhajajoči minister **Radovan Žerjav** ocenil, da je delal dobro, saj je izpolnil svoje prioritete, povezane z avtocestnim križem in železnicami. **Patrick Vlačič** je pojasnil, da prevzema odgovornost za vse, prvi njegovi nalogi pa sta povezani z vinjetami in koncesijami za avtobusne prevoze. Epilog bosta dobili že ta mesec. **Vizjak zaželel "srečno roko" pri ukrepih** **Andrej Vizjak** je svojemu nasledniku **Mateju Lahovniku** (ki je sicer bil tudi njegov predhodnik) zaželel "srečno roko" pri ukrepih za pomoč gospodarstvu in zagotovil, da bo na tem področju dejaven tudi kot poslanec. Novi minister za gospodarstvo je napovedal tudi posvetovanje z opozicijo, saj je treba v času krize združiti znanje. **Svetlik z delom že seznanjen** Novi minister za delo, družino in socialne zadeve **Ivan Svetlik** se je odhajajoči ministrici **Marjeti Cotman** zahvalil za dosedanje delo, ona pa mu je simbolično izročila delovno knjižico. Svetlik je poudaril, da bodo gradili na doseženem, Cotmanova pa razložila, da je novega ministra že seznanila z delom in pojasnila, da so pripravljene tudi nekateri zakoni, ki jih čaka nadaljnja obravnava.

Miklavčič: Nisem dobil pravih števil Ob prevzemu poslov na ministrstvu za zdravje je novi minister **Borut Miklavčič** dejal, da zadeva ni lahka, in opozoril, da ni dobil pravih števil o trenutnem finančnem stanju v slovenskem zdravstvu. **Zofija Mazej Kukovič** je odgovorila, da je zdravstveni sistem zelo širok in ji je do zdaj uspelo predstaviti le ključne poudarke. Miklavčič je še razložil, da si želi urediti težavo z izgubami v zdravstvenih organizacijah in področje naložb.

Jarc: Ministrstvo je v dobri kondiciji Zdaj že nekdanji kmetijski minister **Iztok Jarc** je **Milanu Pogačniku** ob predaji dela dejal, da mu ministrstvo predaja v dobri kondiciji za spopadanje s prihodnjimi izzivi. Pogačniku je tudi že predstavil ključne naloge, ki Pogačnika čakajo. Pogačnik je Jarčevo delo pohvalil, meni pa, da ima ministrstvo dobre pogoje za uspešno delovanje.

Pavlinič Krebsova bo nadaljevala nekatere projekte **Irma Pavlinič Krebs**, nova ministrica za javno upravo, namerava nadaljevati nekatere projekte preteklega mandata, ko je ministrstvo vodil **Gregor Virant**, obenem pa je Pavlinič Krebsova Viranta povabila, naj s svojim strokovnim znanjem tudi v prihodnjem sodeluje z ministrstvom. Virant je odvrnil, da je za vprašanja vedno dosegljiv, prepričan pa je, da predaja javno upravo z bolj zadovoljnimi uporabniki.

Golobič: Prioritet je veliko **Gregor Golobič**, od petka minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, je dejal, da pričakovanja glede vsebinskih korakov niso majhna in da je prioritet veliko. Njegova predhodnica **Mojca Kucler Dolinar** meni, da ministrstvo predaja v dobrem stanju. **Gaspari v dosedanjih službah vidi novit organ** Novi minister za razvoj in evropske zadeve **Mitja Gaspari** je ob prevzemu poslov dejal, da dosedanji službi vlade za razvoj in za evropske zadeve vidi kot novit organ in pomemben povezovalen člen v vladi. Gaspari je posle prevzel od dosedanjega ministra za razvoj **Žige Turka** in **Barbre Borota**, ki jo je vlada prejšnji teden razrešila z mesta državne sekretarke za evropske zadeve. **Šturm Zalarju zaželel uspešno delo** Dosedanji minister za pravosodje **Lovro Šturm** je novemu ministru za pravosodje **Alešu Zalarju** ob predaji poslov zaželel uspešno delo in izrazil prepričanje, da bo Zalar delal dobro. Novi minister pa je poudaril, da je znak za kakovost priznanje za delo ministrstva in dodal, da pričakuje korektno predajo poslov in izmenjavo informacij.

Vir: Multimedijški dnevni časopis; It, november 2008. Izbor: A. Budja



Discover a World of SLOVENIAs in 2009”

Konec maja sem se odpravil na pot, da obiščem Slovence po svetu in predhodno organiziram potovanje za naslednje leto pod naslovom “Vse Slovenije 2009”, ki ga organizira Beyond Slovenia. Direktorica Beyond Slovenia, ga. Stephanie Savage, mi je pred potjo poudarila pomembnost dobrega bivanja na predvidenem potovanju. Po njenih izkušnjah, je namreč tudi svetovna popotnica, je za dobro potovanje poleg dobre organizacije in pomembnih ogledov mest ter hrane, pomembna tudi dobra čista postelja, torej si je bilo treba ogledati tudi bivalne hotele, ki so predvideni za pot v naslednjem letu.

Zahvalil bi se rad vsem Slovincem po svetu, ki so mi omogočili ogled njihovih cerkva in znamenitosti njihovih mest in mi pomagali na vsaj zame dokaj neznanih področjih, kje bivajo, kako živijo in kako delajo. Neverjetno je spoznanje, kako vsepovsod skrbijo za slovensko besedo v šolah ali domovih, slovensko pesem, slovenske običaje ali kako spečejo slovensko potico, pa naj bo to v Argentini ali Ameriki, na Švedskem ali v Nemčiji.

Na vsej poti je bila vsepovsod prisotna vera, slovenske cerkve in Marija z Brezij. Lahko bi svoje potovanje imenoval tudi pot od Marije z Brezij po svetu do Marije na Brezjah. Pri mnogih obiskih sem si zaželel prisotnosti avstralskih Slovencev, da bi spoznali, kako delajo drugi, kakšne napake in dobra dela so storili, da so lahko obstali ter občasno tudi veliko izgubili. Avstralska Slovenija ima neprecenljivo bogastvo v dobrih ljudeh in materialnih dobrinah naših društev. Morda je bila storjena napaka, da društva niso imela imena “domovi”, takšna je namreč praksa po svetu in morda zaradi tega tudi trpijo večji osip, kot je potrebno. Pri stikih so mi

bili v veliko pomoč kolegi iz novinarskih vrst ali člani Sveta za Slovence po svetu pri Vladi RS.



Slovenci v Malmöju se redno zbirajo ob raznih prireditvah.

Posebej se moram zahvaliti pri organizaciji ogledov mest, pa sestram Budja z družino, Ivanki Franseus s soprogom, Viktorju Semprimožniku, Cirilu Stoparju, njegovi soprogi in mami, vsi bivajo na Švedskem.



Sestre Budja so dobro znane po svojih pevskih nastopih po vsej Evropi. Viktor Semprimožnik iz Švedske je sicer prenehal igrati s svojim ansamblom, ostal pa mu je



muzej harmonik, ki si ga je vsekakor vredno ogledati.

Po nekaj delovnih dnevih v Sloveniji sem se odpravil še v Berlin, kjer sem se srečal s Slovenci v njihovem domu - društvu, v hostelu in v cerkvi.



Ciril Stopar je predsednik, urednik in organizator prireditev na Švedskem. Uredniške mize po vsem svetu pa so popolnoma enake, prepolne papirja in zapiskov.

Če sem koga izpustil, se opravičujem; preveč je bilo vtisov, preveč dobrih besed in domačnosti. Pot je bila sicer dolga, vendar ne prenaporna. Vsak trenutek je bil poln vtisov, in to ne le o Slovencih, ampak tudi o tem, da svet postaja vedno manjši in da takšno potovanje razširi obzorje.

Torej avstralski Slovenci, svet vas pričakuje, Slovenci po svetu vas pričakujejo z odprtimi rokami, vas vabijo, da se oglasite, se srečate s prijatelji, se pogovorite, srečate znance iz svoje vasi, ki morda živijo v Argentini, v Kanadi ali pa kje drugje. Če imate dodatna vprašanja glede Slovencev po svetu, se obrnite na moj naslov ali pa pokličite Nino Prakash, ki vam bo svetovala o tehničnih možnostih poti, njena številka je 1300 55 75 01 ali njen e-naslov: nina@impulsetravel.com.au.

Florjan Auser

Vir: IT; Misli, Stičišče avstralskih Slovencev; julij – avgust 2008 (Izbor A. Budja)

KULTURA

KULTUR

Arhivski vodnik in priročnik za arhivarje slovenskih društev na Švedskem (avtor: Ciril M. Stopar, november 2005)

NAVODILA ZA UREDITEV ARHIVA

Zakaj zbiramo arhivsko gradivo?

Zato, ker je pomembno, da pravočasno ujamemo in zabeležimo zgodovino slovenskih društev na Švedskem ter jo ohranimo v arhivih slovenska glasila na Švedskem.

Kaj je arhiv?

Arhiv je skupek nekih dokumentov: v družini, v društvih in organizaciji. To so dokumenti, ki jih ne potrebujemo več, ker so stari, toda pomembni. Dokumente razlikujemo v naslednji dve skupini:

Dokumentarno gradivo; pri nastajanju in organizaciji, pri delovanju društva.

Arhivsko gradivo; pomembni dokumenti za zgodovino.

V arhivskem gradivu bodo naši vnuki iskali, s čim so se ukvarjali njihovi dedki in babice ter morda njihovi starši. V tem gradivu ljudje iščejo in uveljavljajo svoje pravice. Iz arhivskega gradiva se črpajo podatki za znanstvene namene in raziskovanje. Gradivo ima poseben status in ga moramo ohraniti, kajti ljudje smo največji uničevalci arhivskega gradiva. Tudi zakonodaja določa, kako ravnati z arhivom (zakon iz leta 1996).

Kako začeti z urejanjem gradiva?

Vsi skupaj oziroma celotna skupnost mora delati na tem področju.

- V vsakem društvu moramo določiti od enega do dva arhivarja, ki se bosta ukvarjala z arhivom društva oziroma glasila.
- Vsake toliko časa bo treba organizirati seminar pod okriljem Slovenske zveze ali druge organizacije.
- Po potrebi se moramo udeležiti švedskih seminarjev po občinah ali pod okriljem ABF.
- Hkrati je pomembno, da se osebe, odgovorne za velike arhive, udeležijo nadaljevalnih seminarjev v Sloveniji.
- Pomembno je, da smo pošteni in gradimo zaupanje med člani, ki nam bodo zaupali svoje fotografije in drugi dragoceni arhivski material.

Kaj zbirati v društveni arhiv?

Najprej damo na kup vse društvene mape, ki jih imamo, in jih razdelimo na osnovne dokumente, kot so:

1. Statuti društev.
 2. Zapisniki sestankov upravnega odbora in občnega zbora.
 3. Vabila članom na zabavne prireditve, prireditve in občne zборе.
 4. Letna poročila.
 5. Plan dela društev.
 6. Odposlana pošta.
 7. Prošnje in odgovori.
 8. Prispela pošta, toda samo tista, ki se nanaša neposredno na društvo.
 9. Spisi – akti o dejavnostih sekcij, s katerimi smo se ukvarjali po društvih.
 10. Dopisi in članki v časopisih.
 11. Diplome in pohvale.
 12. Spisek knjig in inventarja od začetka delovanja društva
 13. Slike, negativni, filmi, spisek albumov s slikami.
 14. Dokumentacija društva, shranjena na medijih kot sta CD in DVD.
 15. Društvene publikacije in glasila.
 16. Pogodbe za stanovanje, načrti stavb in nepremičnin, če so posedovali hišo.
 17. Planiranje praznovanj, srečanj in izletov
 - 18. Kronika društva.** Ne smemo pozabiti pisati kroniko društva.
 19. Ostalo pomembno arhivsko gradivo, ki govori o delu društva med leti.
- Fotografije: tukaj moramo tudi zabeležiti, kje je bila slika posneta in kaj predstavlja ter datum. Nalepko z napisom damo na zadnjo stran fotografije.
 - Filme, CD in DVD damo v posebno mapo ali po na poseben temen papir.
 - Prispela in oddana pošta, ki se nanaša na tisto, kar je bilo pomembno za društvo,

nepomembne stvari moramo previdno odstraniti.

- Zbirajte vse, s čimer se je društvo ukvarjalo – tudi časopisne izrezke.
- Običajno je za arhivsko gradivo odgovoren društveni tajnik, saj ima zapisnike v centralnem arhivu društva.

- Če niste prepričani ali pa dvomite glede določenega materiala, ali bi ga arhivirali ali ne, potem premislite in se vprašajte: ali bo to koga čez 100 let zanimalo?

Kaj moramo nujno dopolniti v arhivih?

Dopolniti moramo sezname članstva, ustvariti pravilno kartoteko.

- Izpolniti tudi dekliški priimek poročenih žensk.
- Ne pozabimo napisati spiska umrlih članov društva.
- Letnice smrti in rojstva.
- Spisek družinskih članov v društvu.
- Volitve v društvih.
- Programe.
- Letna poročila.
- Zabeležiti stike z ostalimi društvi.
- Ne pozabimo ohraniti svečanih govorov oziroma govorov s prireditelv.
- Ne pozabim v arhiv spraviti časopisnih izrezkov.

Arhivi so zelo pomembni za obletnice društev, kajti od tam črpamo ves material oziroma zgodovino.

Kronika društva

Vsako društvo bi moralo pisati kroniko svojega društva. Iz kronike se pobirajo podatki za jubilejne govore, knjižne zbornike in članke v glasilih. Vsako leto moramo nadaljevati s pisanjem društvene kronike.

Kaj je arhivski fond?

Fond je skupek oziroma zbirka nekega gradiva v društvih in organizacijah.

- programi
- plakati
- koledarji
- plan dela
- jubilejne publikacije
- seznam nastopov čez leto
- letaki itd.

Iz **dokumentarnega gradiva** za arhiv izberemo zgoraj naštete stvari in izbrane dokumente damo med **arhivsko gradivo**, v katerem ostane tisto gradivo, ki je pozneje pomembno za črpanje pomembnih podatkov.

- **Mape**: na mapah iz temnega papirja (ne v navadnih, ki se prodajajo v trgovinah), mora biti napisano, kaj je v mapi.

Podobne dokumente zberimo skupaj, ne glede na leto izdaje ali aktivnost.

- **Diplome**: original damo v mape. Diplomo kopirajte ali jo obesite nazaj na zid, original pa v temno mapo.

- **Arhivske škatle**: mape zložimo v **črno** arhivsko škatlo.

Popis gradiva: napišemo popis gradiva, ki je v škatli in ga damo v **ovojno srajčko** oziroma temno **ovojno mapo**.

- **Tehnična enota** (je število škatel oziroma številka arhivske škatle)

- **Arhivska enota** (številka mape in število map v arhivski škatli).

Škatla za shranjevanje arhiva

Škatle so različne velikosti in največkrat velike 20 cm x 40 cm, visoke pa 10-15 cm (globoke). So temne, črne barve.

- **Na vrhu naj bo seznam**, spodaj pa v papirnatih ovitkih (tankih mapah) po številkah (1, 2, 3...) urejen arhivski material.

- Škatle **razvrstite po dejavnostih in ne po letih** (dejavnost po zaporednih letih: 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1990, 2000,...)

ZRC SAZU pripravlja projekt o zgodovini slovenskih društev na Švedskem. Do takrat bomo morali sami urejati društvene arhive.

Arhivski center HASA v Sydneyju

V Avstraliji, v Sydneyju so slovenska društva s pomočjo ZRC SAZU organizirali arhivski center HASA, kjer imajo vsa slovenska društva skupni arhiv.

Arhivski center na Švedskem?

ZRC SAZU ima željo, da bi kaj takega napravili v bližnji prihodnosti tudi na Švedskem. KD Slovenija v Olofströmu je zaprosilo občinsko stanovanjsko podjetje, da dobimo v najem majhen prostor (sobo), ki je v istem delu hiše, kot so društveni prostori.

Pisanje in izdajanje arhivskih knjig na Švedskem

Če si ogledamo nekatere druge države, kjer so Slovenci, npr. v Italiji, Kanadi, Avstraliji in nazadnje tudi v Franciji, so tam že izdali arhivske knjige z zelo obširno zgodovino Slovencev v teh državah, ki so vsebovale veliko slik in dokumentov. Pri teh knjigah je sodelovalo veliko ljudi, ki so zbirali podatke in jih vnašali v bazo, kjer so jih drugi preverjali. Od tam so jih črpali avtorji arhivskih knjig.

Na Švedskem je **Avguština Budja** izdala podobno knjigo na 540 straneh z naslovom: **Slovenci na Švedskem**.

Filmi/videokamera:

V Avstraliji so z videokamero posneli pričevanje in pripovedovanje starejših Slovencev o njihovem prihodu in težaškem delu v Avstraliji. Čas namreč hiti in kmalu ne bo več tistih, ki so prvi prišli na Švedsko.

Zaključek:

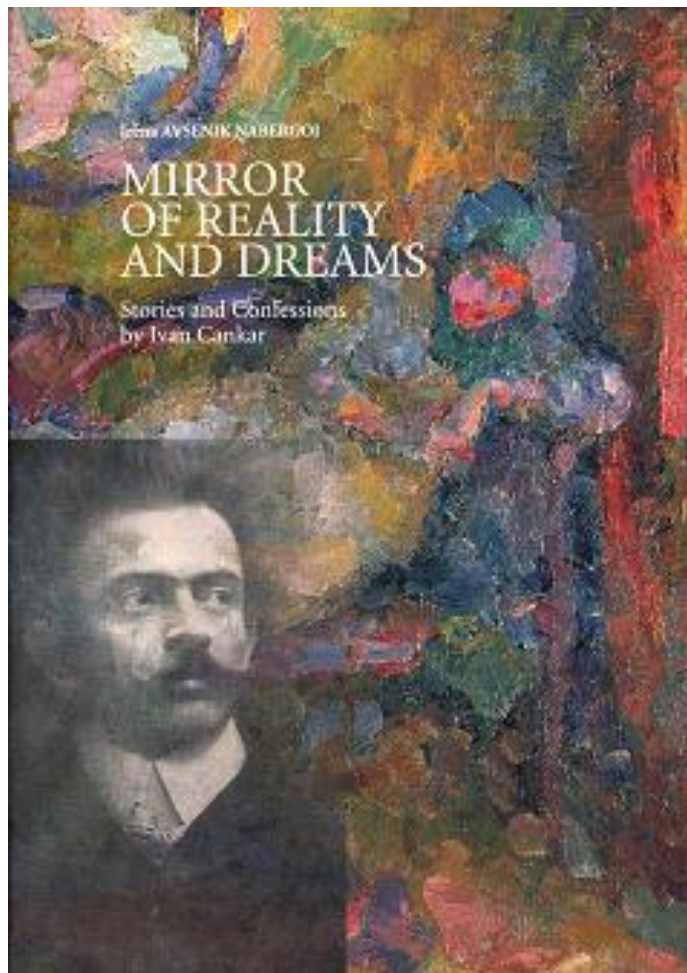
Zanimivo bi bilo, da bi tudi mi na Švedskem naredili nekaj podobnega, kajti zgodovina priseljenih Slovencev na Švedskem bo pomembna za naše vnuke in potomce. Prav tako bo zanimiva tudi za vse raziskovalce iz Slovenije, na Švedskem pa tudi za vse, ki pišejo ali še bodo pisali knjige o nas – bodisi danes ali v prihodnosti. Če ne bomo pohiteli in zabeležili ter arhivirali zgodovine svojih slovenskih društev na Švedskem, potem prihodnji pisatelji in raziskovalci ne bodo imeli prave podlage za svoja dela, knjige in raziskovalne študije. Želim vam veliko uspešnega dela!

Vir: IT 2008, spletna stran: www.slovenci.si Arhivska dejavnost (izbor: -stina)

Mirror of Reality and Dreams. Stories and Confessions by

Ivan Cankar

Irena Avsenik Nabergoj



To je prva znanstvena monografija o Ivanu Cankarju v angleškem jeziku. Obsega dopolnjeni tretji del slovenske izdaje monografije o Ivanu Cankarju z naslovom *Ljubezen in krivda Ivana Cankarja*, ki je leta 2005 izšla pri Založbi Mladinska knjiga, z novim uvodnim in sklepnim poglavjem. Knjiga zajema vso Cankarjevo socialno in moralno kritiko iz vseh treh obdobj njegovega ustvarjanja: izpred dunajske dobe, dunajske dobe in ljubljanske dobe. Kronološka razporeditev gradiva, ki obsega večinoma pisateljevo prozo in dramatiko ter upošteva njegovo korespondenco omogoča, da sledimo Cankarjevemu literarnemu miselnemu in čustvenemu razvoju od prvih zapisov do *Podob in sanj*, kot se kaže v njegovih izpovedih in refleksijah o človeški pravičnosti in krivičnosti, o telesnih in duševnih zlorabah in prevarah, o trpljenju in sočutju do trpečih, o ljubosumju, zavisti in človekovih bojznih, o človekovi odtujenosti in osamljenosti, o samo uničevalnosti in samomorilnosti, o (ne)upravičenosti maščevanja in kaznovanja, o zunanjem in notranjem kaznovanju vesti, o

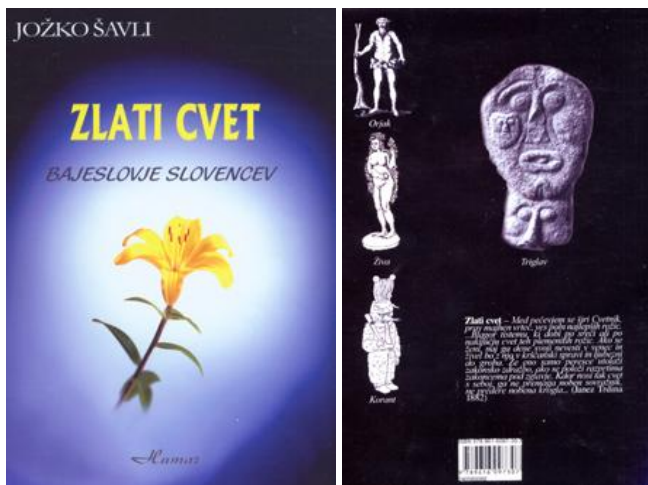
(ne)upravičenosti uboja in vprašanju odpuščanja za zločin, o nespravljivem nasprotju med telesom in dušo, med erotično in duhovno ljubeznijo, o tanki skoraj nevidni meji med življenjem in smrtjo z mistično simbolno podobo večnosti.

Cankarjeva socialna in moralna kritika zaznamuje pisateljeva močna psihološka pronicljivost in prizadetost, ki se kaže v njegovem podoživljanju z ljudmi, ki trpijo krivice – s spolno zlorabljenimi deklicami, obsojenimi na smrt, z nezakonskimi materami in otroki, z ljudmi brez dela, ki doživljajo krivice, z ostarelimi in zapuščenimi, telesno pohabljenimi ljudmi, katerih čiste duše izražajo nadzemno lepoto. Nekateri iz trpljenja bežijo v svet sanj in vztrajajo v iluzijah, da so ljudje dobri in življenje lepo, drugi obupajo in pred nasiljem zbežijo v smrt, tretji iščejo pomiritev v molitvi in umirjenem sprejemanju nepopolne stvarnosti.

V mnogih novelah in črticah Cankar poudarja nasprotje med mehko milino in sanjami revnih otrok ter brezobzirno vsakdanjostjo in umazanostjo odraslih ljudi. Zgodbe o trpljenju nedolžnih otrok sodijo med njegove najbolj pretresljive pripovedi, prinašajo pisateljevo najostrejšo kritiko in izražajo njegov onemogli bes nad nepravičnostjo sveta. Cankar pokaže, da je trpljenje otrok v svetu, v katerem prevladuje nasilje, neizogibno, in da njihovo življenje največkrat utone kakor brez koristi, nasilje nad nemočnim otrokom pa je zanj najhujši greh, ki ga lahko stori človek. Večina Cankarjevih zgodb o trpljenju revnih otrok vsebuje avtobiografske prvine, ki se kažejo predvsem v opisih njihovega doživljanja, miselnega in čustvenega sveta.

V knjigi (Mednarodne založbe Peter Lang) so še posebej zanimive tematske in motivne vzporednice med Cankarjem in drugimi svetovnimi literarnimi ustvarjalci. V *Hlapcih* Cankar kot moto navede Shakespearovo misel, s katero pomembno označi svoje življenjsko in umetniško poslanstvo – to je, da s svojimi deli »drži – življenju zrcalo, kaže čednosti njegove poteze, pregrehi njegovo podobo, svojemu času in družbi njeno obliko in odtis«.

Nace Borštnar



ZLATI CVET

Gusti, dolgo časa se nisva slišala. Iz tiska pride 28.11. 2008 novo delo ZLATI CVET, Bajeslovje Slovencev, Duhovna dediščina Karantanije. Knjiga ima 528 strani. Je pravi leksikon slovenskih predkrščanskih božanstev. Eno ti bom poslal na švedski naslov. Bodi zdrava in vesela

Radivoj Humar

Obiskal nas je Jože Stražar Kiyohara, švedski Slovenec



Jože Stražar, sicer rojen v Sloveniji, od leta 1965 živi in ustvarja na Švedskem. V letih od 1977 do sedaj je imel v Sloveniji in drugje po svetu devet samostojnih in osem skupinskih razstav. Z življenjsko spremljevalko Sumiko Kyohara, rojeno na Japonskem, živita na Švedskem, skupaj pa obiskujeta rojstni domovini enega in drugega. Za Stražarja lahko rečemo, da je eden izmed največjih slovenskih animalistov. Kipi živali vas popeljejo v svet simbolike, ki preko stiliziranih živalskih gibov prikaže lepoto človeškega bitja.



Jože Stražar in Sumiko Kyohara vse močneje postajata prisotna v Sloveniji. Želimo si le, da bosta kmalu dokončala svoja ateljeja v starem kranjskem mestnem jedru in prišla ustvarjat v Slovenijo. Najverjetneje ne bosta nikoli dokončno zapustila severa Evrope in daljne Japonske. Jože Stražar v svoji podzavesti verjetno čuti, da potrebuje tudi slovensko okolje za nove spodbude, ki se ob severnjaških izkušnjah obogatijo v rezultate, ki so lahko trajni.

Vir: splet; Združenje SIM

Pouk slovenskega jezika in kulture na Švedskem

Nekaj misli o učenju slovenskega jezika v Landskroni in na splošno na Švedskem. Menim, da posamezniki sicer imajo interes za slovenščino, vendar je oddaljenost slovenskih naselij tista, ki je med drugim usodna za nadaljnji razvoj slovenščine na Švedskem. Težko je pouk usklajevati

predvsem časovno, saj imajo otroci razne prostochasne dejavnosti zunaj šole (jahanje, plavanje, nogomet, glasbo in podobno).

Pri nas v Landskroni sem udeležence najlažje zbrala, kadar smo delali s kakšnim glasbenim projektom, saj v teh primerih ni bilo težav. Vendar priložnosti za razvoj teh projektov vse bolj usihajo. Slovenskega občinstva skorajda ni več na prireditve, pa tudi slovenskih prireditev ni veliko. Vsaj mi v Landskroni nimamo takšne izkušnje. Tako nastopamo predvsem še za Švede (razna društva, cerkve, obletnice, proslave in druge prireditve). Za takšne nastope pa moramo prilagajati tudi svoj repertoar, da ustreza švedskemu okolju. Slovenski jezik in slovenska kultura sta sicer prisotna pri našem delu, vendar je švedski duh tisti, ki navadno nezadržno prevladuje. Tako se zdi, da so vsi naporji za ohranjanje slovenskega jezika in kulture bolj ali manj zvedeneli. Razen letnega srečanja v Vadsteni (vsakoletno binkoštno srečanje Slovencev v Vadsteni, 1973-2008)), obstaja še Slovensko srečanje v režiji kakšnega od slovenskih društev in Slovenske zveze na Švedskem vsako drugo leto, kjer pa navadno nastopajo samo gostje s Slovenije, domači talenti na Švedskem pa so žal zanemarjeni in vse bolj nezanimivi.

Novih slovenskih priseljencev na Švedskem ni veliko, nobenih statističnih podatkov o natančnem številu prihajajočih ni. Stari slovenski priseljenci so mojih let ali starejši (60 let in več, na Švedsko so prihajali v 1960-ih letih). Mlajši Slovenci so potomci prve generacije in so stari okrog 40 let. Na Švedskem pomeni to, da so zavzeti z lastno družino, s kariero, se poklicno preusmerjajo in pogosto živijo v mešanih družinskih razmerjih, največkrat s švedskim partnerjem. Njihovi otroci so torej iz mešanih zakonov. Zaradi švedskega okolja in zemljepisne oddaljenosti od Slovenije je popolnoma naravno, da se razvijajo v švedskem duhu. Menim, da ta tok integracije po svoje tudi ni napačen. Danes sta naši državi članici v EU in to različne narode še bolj združuje in jim tako zavest o etnični pripadnosti ugaša. Je to dobro ali slabo?

Z vstopom Slovenije v EU se Slovenci na Švedskem čutimo etnično manj ogrožene, zato ne pričakujemo povečanega navdušenja za pouk slovenščine. Vsaka medalja ima dve plati ... V teh mislih me potrjuje izkušnja, ko je Republika Slovenija postala samostojna leta 1991. V trenutku osamosvojitve je bil slovenski duh – z nekaj izjemami - med našimi rojaki na Švedskem zelo prisoten, enoten in čvrst. Potem pa se je obrnilo, temelji društev so se zamajali, stara ideološka nesoglasja so postala vidna in občutna, zanimanje za usodo in preživetje slovenske besede in kulture na Švedskem je oslabilo.

Slovenska društva, ki so gojila glasbeno kulturo, torej petje, so na podlagi tega še uspela delovati. Med temi društvi je bilo tudi slovensko društvo v Landskroni, ki pa se je po globokem ideološkem razkolu še iz jugoslovanskih časov leta 1999 razklalo na dvoje. Letos januarja je društvo Lipa prenehalo delovati, Orfeum pa se trudi in deluje po svojih močeh, s tem dejanjem smo Slovenci v tem kraju sami sebi spodnesli tla pod nogami, to je prepričano. Najhuje pa je, da si tega se vedno ne priznamo.

In kakšno je stanje po drugih društvih in krajih na Švedskem?

Pevsko društvo **ORFEUM** (Triglav 1968--) je letos slavilo 40-letnico. Društvo ima najstarejšo tradicijo na Švedskem. Ukvarja se s petjem in raznimi tečaji ter literarno dejavnostjo. Prostori društva so na zasebnem naslovu.

- **SLOVENSKO-ŠVEDSKO** društvo v Helsingborgu sicer uradno še obstaja, vendar ne goji nobenih dejavnosti več in niti nima lastnih prostorov.

- Enako je z društvom v Halmstadu; nobenih prostorov in niti rednih dejavnosti. **IVAN CANKAR** je bilo še pred nedavnim eno najaktivnejših društev.

- V Göteborgu obstajata dve slovenski društvi, **SLOVENSKI DOM** razpolaga s potrebnimi prostori, težje pa je za društvo **FRANCE PREŠEREN**. Prirejajo tradicionalne slovenske prireditve, ponovno pa oživljajo pouk slovenščine v obeh društvih.

- Društvo **SLOVENIJA** v Olofströmu ima največ članov, poleg dvomesečnika Društveno glasilo (urednik Ciril Stopar) pa je v društvu tudi pouk slovenščine, dejavnost balinanja in drugi krožki. Prirejajo tudi srečanja, kot so pikniki in razne prireditve (Dan žena, Vinska trgatev ipd.)

- **PLANIKA** v mestu Malmö ima društvene prostore, vendar jim težave delajo finance. Gobjo nekaj dejavnosti za odrasle - petje, jezikovne tečaje (angleščino), občasno tudi slovenski jezik za otroke, organizirajo razna srečanja, sestanke ipd.

- Društvo **SIMON GREGORČIČ** v Köpingu ima lastne prostore in občasna srečanja za rojstne dneve članov ali ob nekaterih tradicionalnih slovenskih in švedskih praznikih. Posebnih dejavnosti med člani nimajo.

- **SLOVENSKO DRUŠTVO** v Stockholmu je brez lastnih prostorov pa tudi brez posebnih dejavnosti. Občasno deluje odrasli pevski zbor, morda tudi pouk slovenskega jezika.

- Društvo **SLOVENIJA** v Eskilstuni že dolgo nima posebnih dejavnosti med člani, imajo pa občasna druženja ob lokalnih praznikih. Prav tako je opaziti zanimanje med drugo generacijo za učenje slovenskega jezika.

Društvo **ARENA** v Kallinge je najmlajše društvo, ki ga z ostalimi slovenskimi društvi povezuje SLOVENSKA ZVEZA na Švedskem. V vseh društvih je včlanjeno nekaj več kot 1.000 članov, tako da je Slovenska zveza upravičena na delno finančno podporo Ungdomsstyrelsen, namenjeno za administracijo. Pri določenih projektih pa delo SZ finančno podpira tudi RS, Urad Vlade RS za Slovence po svetu, predvsem pri izdajanju slovenskega trimesečnega časopisa SLOVENSKO GLASILO.

Tole bi bilo nekaj misli o današnjem stanju pouka slovenskega jezika in kulture na Švedskem.

A. Budja

Inbjudan



Äntligen är det dags för Divertimentos årliga sångshow på Landskrona teater.

Vi är stolta att få bjuda på en show med många härliga sånger och danser.

Vi har premiär på lördagen den 31 januari kl. 19:30

Du är hjärtligt välkommen!

Boka biljetterna så fort som möjligt om du vill ha bra platser.

(Vi kör endast sex

föreställningar och biljetterna brukar ta slut fort.)

Du kan boka på detta tel. nr **0733- 596 374**

Föreställningar:

31 jan kl. 19:30

1 feb kl. 15:00 samt 18.30

6 feb kl. 19:30

7 feb kl. 16:00 samt 19:30

Zvonko Bencek, Landskrona

VABILO NA BOŽIČNA KONCERTA V STOCKHOLMU:



KFUMs KAMMARKÖR, nedelja, 14. december ob 16. uri in 18. uri v cerkvi Tyska kyrkan (Gamla stan). Izvajali bodo delo argentinskega skladatelja Ariela Ramireza *Navidad Nuestra* ob spremljavi argentinskih ljudskih instrumentov s solisti. Ne bo manjkalo tradicionalnih švedskih božičnih pesmi, na koncertu pa bodo »postregli« tudi z Belarjevo *Že počiva vsa narava*. Več informacij na: <http://kfumskammakor.gnurb.com/> dirigentka: Jerica Gregorc Bukovec

STOCKHOLMS STUDENTSÅNGARE, torek, 16. december ob 19.30 uri, cerkev Klara kyrkan. Tradicionalni božični koncert z moškim zborom in solistko sopranistko Frido Jansson! Med drugim bodo izvajali dela Jacobusa Gallusa *Mirabile Mysterium*, Janeza Močnika *Ta stara božična pejsen* ter delo Damijana Močnika *Prošnja*. Več informacij na: <http://studentsangarna.se/> dirigentka: Jerica Gregorc Bukovec

Takole sta se po poroki, ki jo je v Sloveniji vodil g. Zvone Podvinski, zavrtela novoporočenca Jerica in njen Martin oktobra letos. Čestitamo!

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA



Zvone Podvinski

Rektor katoliške misije na Švedskem, gospod Zvone Podvinski, naš dragi izseljenski duhovnik, obhaja 15 let bivanja med nami. Ob tej priložnosti se mu prisrčno zahvaljujemo in želimo, da bi še dolgo ostal med nami in imel potrpljenje z nami vsemi! Naj mu Bog povrne za ves njegov trud!

Mnoge kilometre ste že prevozili z željo, da bi svoje ovčice razveselili.

Zgodi se pa, da smo včasih sitni in nadležni,

A vedite, da smo vam zares za ves vaš trud nadvse hvaležni!

Bog vam povrni!

Vesele praznike in zdravja v novem letu 2009

Vam želijo švedski Slovenci

Papež je povedal:

Družina, 23. 11. 2008

O vrednotah: *Družbo, v kateri so upoštevana različna izročila, različne kulture in religije, je mogoče graditi, če zagotovimo, da mirno sobivajo, in če v njej vlada zdrava laičnost, ki temelji na sodelovanju, spoštovanju in dialogu. Javno življenje, ki je popolnoma ločeno od tradicije, ker je ne upošteva, vodi v zaprto, smrtno nevarno pot. Ko katoliška Cerkev po svojih zakonitih pastirjih poziva k temu, da bi temeljna etična načela, ukoreninjena v evropski krščanski dediščini, bila pravilno vrednotena v zasebnem in javnem življenju, to dela le zaradi želje, da bi zagotovila in pospeševala neodtujljivo dostojanstvo osebe in pravo družbeno blaginjo. Vsak narod in ustanova, velika ali majhna, so poklicani k dejavnemu sodelovanju pri gradnji takšne mednarodne družbe, ki bo podpirala človekoljubne in duhovne vrednote.*

Trubar

Družina 24 – 15. 6. 2008



Katoličani imamo ob proslavah reformacije pogosto nelagoden občutek. Ne zato, ker bi imeli kaj načelnega proti, ampak ker se običajno izrabljajo za napade na našo Cerkev. V letošnjem Trubarjevem letu je bilo takih primerov razmeroma malo, ni pa mogoče reči, da jih ni bilo.

Do njih običajno pride, ker ljudje v osnovi ne razumejo reformacije. Šlo je za versko gibanje, njeni pristaši so hoteli vero poglobiti. Pri nas številni mislijo, da je bila protiversko gibanje, zato so imeli Evangeličansko cerkev za nekakšnega naravnega zaveznika v boju proti veri večinskega dela Slovencev. Spominjam se razgovora z nekim pastorjem, ki mi je z ogorčenjem in žalostjo dejal: »Smo edina verska skupnost, ki jo vodijo ateisti!« Misli je

na slovensko protestantsko društvo. Kako nizke strasti prevevajo nekatere navdušence nad slovenskim protestantizmom smo lahko videli ob odmevih na lansko proslavo ob dnevu reformacije. Zaradi protiverskih in protikatoliških strasti sploh niso mogli dojeti njenega temeljnega sporočila.

Eno od »modrosti« smo lahko tokrat slišali na proslavi v Tübingenu. Govornik je trdil, da reformacija v Nemčiji dokazuje njeno takratno odprtost, slovenska pa zaprtost. Možu očitno manjka temeljnega znanja, ali pa ničesar ne razume. Dejstvo je, da ravno reformacija na Slovenskem kaže, bolj kot kar koli, na odprtost takratnega prostora. Nasploh pa velja poudariti, da so duhovno zaprtost prvi uvedli totalitaristični režimi in komunistični v tem pogledu ni bil zadnji. Spomnimo se samo, kako težko je bilo nekdam priti do knjig iz tujine. Še posebno so imeli na piki slovensko emigrantsko literaturo.

Mnogi so prepričani, da je največji zločin protireformacije zažiganje protestantskih knjig.

Teh niso zažigali, ker so bile pri nas slovenske, ampak ker so bile nasprotne katoliški veri. Sicer pa, kako razlagajo dejstvo, da prva slovenska katoliška

Knjiga, ki je izšla v času reformacije, ni ohranjena? Zažiganje knjig je gotovo nekulturno, toda take so bile takratne navade.

Kjer je zmagal protestantizem, so zažigali katoliške, v nasprotnem primeru pa so trpele nasprotne. Protireformacija pri nas ni bila izvedena po volji Cerkve, ampak takratnega vladarja. O veri podložnikov je na podlagi augsburškega verskega miru leta 1555 odločal deželni knez, ne pa krajevni škof.

Kdaj bomo na Slovenskem začeli razpravljati o uničevanju knjig po drugi svetovni vojni? Spominjam se, kako mi je neki šofer pripovedoval, kako je vozil knjige v Vevče. Škofu Antonu Bonaventuri Jegliču očitajo Cankarjevo *Erotiko*. Prav! Toda ali ni že skrajni čas, da varuhi revolucionarnih izročil povedo, kdo in zakaj je dal uničiti Balantičeve poezije okoli leta 1960?!

Stane Granda

Lepa ruska legenda pripoveduje takole:

Dan pred božičem se je nekemu možu sanjalo, da ga bo na božič obiskal sam Bog. Ko se je zbudil, je takoj zakuril peč in pospravil sobo, da ga ne bi bilo pred Bogom sram. Skuhal je zajtrk in pričakujoč sedel za mizo. Bil je srečen. Naenkrat so se zaslišali pred vrati koraki in kmalu je potrkalo. Mož je skočil pokonci in stekel odpret. Pred njim je stal pismonoša, ves rdeč od mraza. Mož se je zasmilil in ga je povabil v sobo. Pogostil ga je s čajem in mu dovolil, da se je pogrel.

Ko je poštar odšel, je mož pospravil umazane skodelice in postavil na mizo čiste. Sedel je k oknu, da bi že od daleč zagledal težko pričakovanega gosta. Kar precej ljudi je šlo mimo okna, a nihče se ni ustavil. Mož jih je prijazno pozdravljaj in skrivaj pogledoval na uro. Ko je bilo že nekaj minut čez dvanajsto, je na cesti opazil majhnega fantka, ki so mu po licu polzele debele solze. Odprl je vrata in povabil otroka k sebi ter mu postregel s toplim čajem. Otrok mu je povedal, da se je izgubil in ne najde poti do doma. Mož ga je prijel za roko in mu obljubil, da bosta skupaj gotovo našla pravo pot. Na vrata je napisal listek: »Prosim, počakaj! Pridem takoj!« Vrata je pustil odklenjena, da bi lahko gost vstopil in mu ne bi bilo treba čakati na mrazu.

Pot do fantkovega doma je bila daljša, kot je mislil. Tako se je vrnil šele ob prvem mraku.

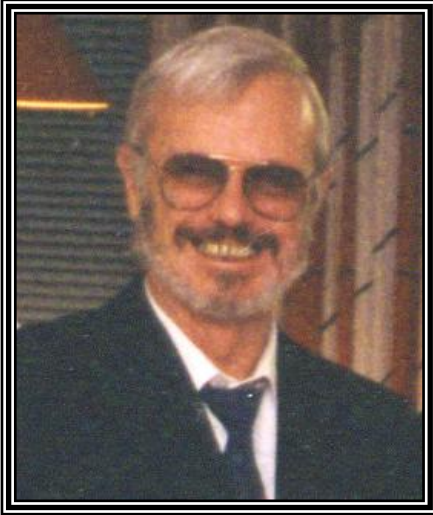


Ko je pogledal proti oknu svojega stanovanja, je opazil, da v sobi gori luč in da nekdo stoji pri oknu. Srce mu je poskočilo od veselja. »Torej je le prišel, kakor je obljubil,« si je mislil. Odprl je vrata svojega doma in v njem našel soseda. Bila je utrujena in žalostna, kajti že tri dni ni spala. Njen sin je hudo zbolel in jo je potreboval vsak trenutek. Mož se je žena zasmilila, kajti vedel je, da ji po moževi smrti res ni bilo lahko. Šel je k

njej in ji pomagal zaviti sina v vlažno rjuho. Nato je sedel na posteljo k bolnemu otroku, da je njegova mati lahko vsaj za trenutek zadremala. Ko se je mož končno vrnil v svoj dom, je že minila polnoč. Utrujen in neizmerno razočaran je šel v posteljo. Mislil je: »Tako zelo sem verjel in se veselil, da me bo Bog obiskal, pa ga ni bilo.« Naenkrat pa je zaslišal skrivnosten glas, ki je bil neizmerno nežen in mil: »Hvala ti! Hvala, da sem se smel danes pogreti pri tvoji peči in se okrepcati s toplim čajem! Hvala ti, da si mi pokazal pot do doma in me pripeljal k mojim! Hvala, da si me tolažil in mi pomagal! **Hvala ti, da sem smel biti tvoj gost!**«

Vir: splet; Stičišče avstralskih Slovencev

**Vesele božične praznike in medsebojne ljubezni ter zdravja in sreče v novem letu 2009
Slovenem na Švedskem, po svetu in v domovini želi
Zvone Podvinski,**



NEKROLOG PETER BERNARDI

Vedno znova nas usoda spomni, da je življenje minljivo. V zgodnjem jutru, dne 25. oktobra 2008, je mirno zaspal Peter Bernardi, mož, ki je imel skoraj v vsaki številki Slovenskega GLASILA na Švedskem kak svoj prispevek. Naši bralci bodo gotovo pogrešali Petrov hudomušni pristop k težavam po svetu ter še posebej na Švedskem in v Sloveniji!

Peter, star šele 76 let, je bil po dolgotrajni bolezni poklican domov k Očetu. Sklenila se je velika epopeja bogatega in razgibanega življenja plemenitega, razgledanega, a osebno skromnega moža. Izseljenstvo zahteva celega človeka in še več. Peter je bil rojen 29. 06. 1932. V drugi polovici 1960-ih let je prišel na Švedsko, kjer si je kmalu ustvaril dom. Družino je imel že prej, ženo Frančiško in dva sinova Tomaža in Iztoka, ki živijo na Švedskem. Po nekaj letih mu je zakonska zveza razpadla. Leta 1990 se je Peter ponovno poročil z Ilono Kokalj. Po upokojitvi sta večinoma živela v Sloveniji.

Pred prihodom na Švedsko je bil Peter Bernardi zaposlen v Kopru v tovarni Tomos. Tam si je nabral potrebne izkušnje za poznejše delo in izobrazbo civilnega inženirja na Švedskem. V tej novi domovini se je poskusil v več strokah, nekaj časa je bil tudi podjetnik skupaj z zdaj že pokojnim rojakom Martinom Pečovnikom. Pred upokojitvijo je v nekem švedskem podjetju poučeval odrasle v tehničnih predmetih. V Sloveniji je bil lastnik motornega čolna, privezanega v Piranu, ki ga je v prostem času pridno uporabljal. Tam je Peter imel tudi polovico stanovanja.



Na Švedskem je poleg službenih dolžnosti razvijal tudi številne hobije. Med drugim je užival v slovenski glasbi, zato je bila zbirka njegovih glasbenih zapisov v obliki plošč in kaset obsežna. Sam se je udeleževal v slovenskem društvu v Landskroni (Triglav, Lipa). Že iz slovenskih časov je bil tudi glasbenik, v Landskroni je dolga leta igral bas kitaro pri narodno zabavni glasbeni skupini Lastovke.



Za Petrom Bernardijem žalujeta sinova Tomaž in Iztok, žena Ilona ter številni prijatelji in znanci – v Sloveniji in na Švedskem. Veseli smo, da smo te poznali, dragi Peter. Ostal nam boš v svetlem spominu, krije te domača zemlja, ki naj ti bo lahka! Vsem domačim pa tudi sožalje v imenu mnogih, ki jim je Peter kakorkoli pomagal. Naj počiva v miru!
V imenu prijateljev - Gusti Budja
"LASTOVKE", 1975

Slovensko GLASILO Slovenska BLADET

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige Box 237,
261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96
Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA c/o Rudolf Uršič Norregata 9, 633 46 Eskilstuna Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49	SKD FRANCE PREŠEREN Box 5271 402 25 Göteborg Lado Lomšek, 031-46 26 87
IVAN CANKAR N Långgatan 93 330 30 Smålandsstenar Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15	SKD PLANIKA V:a Hindbyvägen 18 214 58 Malmö Ivanka Franceus, 040-49 43 85
SD SIMON GREGORČIČ Scheelegatan 7 731 32 Köping Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44	DRUŠTVO ARENA Brantaforsv 10 372 50 Kallinge Tel.: 0457-20840/ 103 80
KD SLOVENIJA Vallmovägen 10 293 34 Olofström Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85	SLOV. DRUŠTVO STHLM BOX 832 101 36 Stockholm Pavel Zavrel, 08-85 72 59
SLOVENSKI DOM Parkgatan 14 411 38 Göteborg Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37	PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o Bencek-Budja, antverkarg 50 261 52 Landskrona A. Budja, 0418-269 26
SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO c/o Barač, Pårpsv 37 256 69 Helsingborg Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92	SLOVENSKA KATOL. MISIJA Parkgatan 14 411 38 Göteborg Zvone Podvinski, 031711 54 21
SLOVENSKA AMBASADA Styrmansgatan 4 114 54 Stockholm 08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74, e-pošta: vst@gov.si Metoda.Mikuz-Brackovic@gov.si	VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE Ajdovščina 4/8 SI - 1000 Ljubljana, Slovenija (+386) 01-300 02 70

Tisk / Tryckeri: JASK AB, Landskrona, 0418-44 83 00





ARHIV

Planika, Sdestanek OZ SZ, 22. 11. 2008

Ljubljana, arhivarji, september 2008



Simon Karlin fyller år;
Ungdoms Julkonsert, L-a teatern, 29/11-2008;

Nygifta Jerica & Martin gratulerar jubilarnten;
Tanja Tuomainen 3: fr h 2:a r





ARHIV



VESELE
BOŽIČNE
PRAZNIKE &

SREČNO NOVO LETO 2009!!!

GODJUL & GOTT NYTT



ÅR 2009!!!



Slovenska zveza na Švedskem



S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
L
A
D
E
T

S
l
o
v
e
n
s
k
o
G
L
A
S
I
L
O



Slovensko

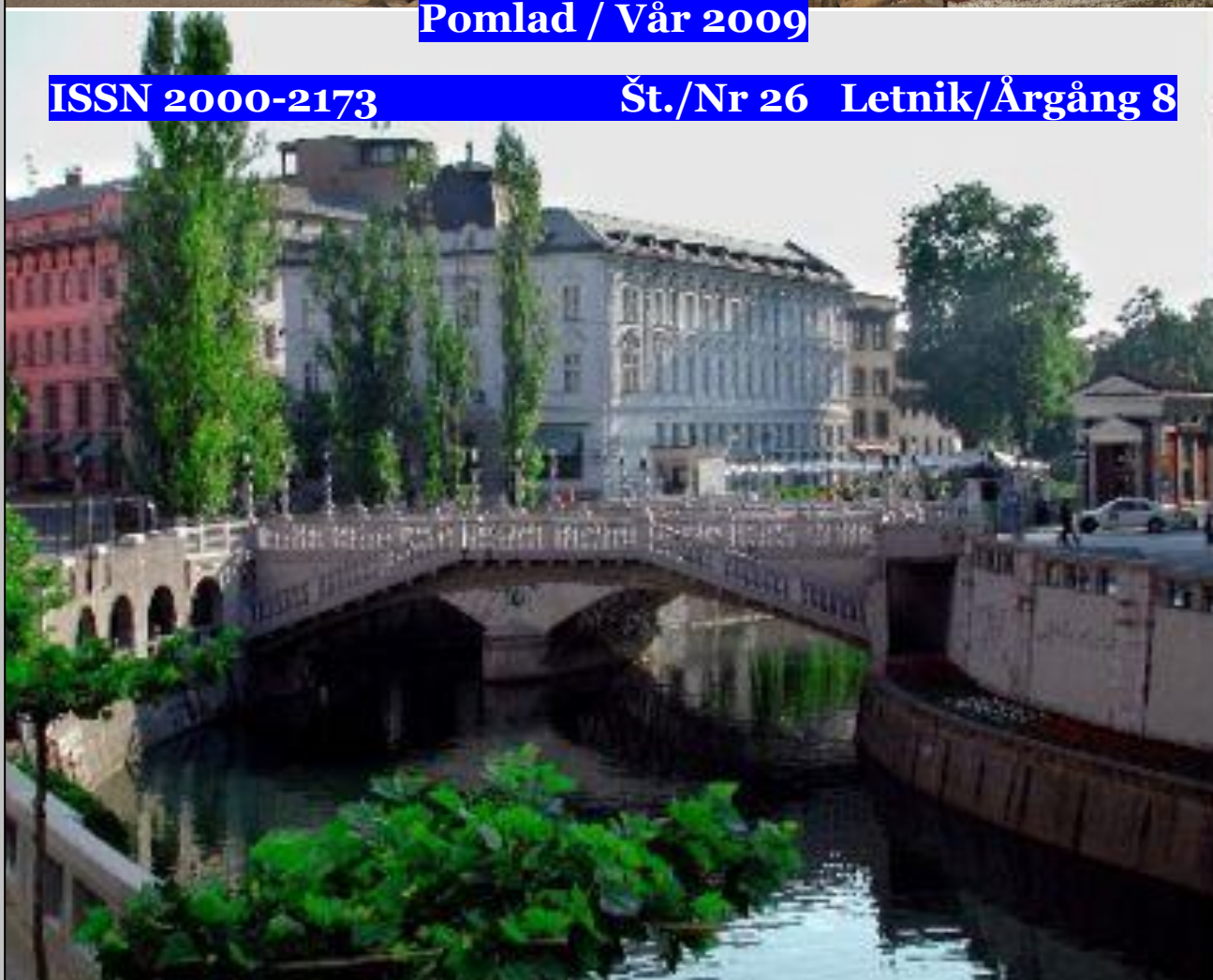
GLASILO

Slovenska BLADET

Pomlad / Vår 2009

ISSN 2000-2173

Št./Nr 26 Letnik/Årgång 8



Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 26 Letnik / Årgång 8

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, članarina

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Naslovni fotografiji / Uppslagsfoton: Most med Dansko in Švedsko (2000)/ Öresundsbro; Tromostovje v Ljubljani / Plečniks Trebroar i Ljubljana. Zadnja stran/Sista sida: web; Ana Kokol v Indiji; Isak, Matej, Elias in Therese – med dvema domovinama, na poti domov ... Izbor/Urval: A. Budja.

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	2	INNEHÅLL
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
Planika, Malmö	5	
Slovenski DOM, Göteborg	6	
Simon Gregorčič, Köping	8	
Slovenija, Olofström	9	
Orfeum, Landskrona	14	
Vaša pisma in reportaže	18	Era brev och reportage
Kultura	33	Kultur
Zanimivosti	42	Aktuellt
Naša cerkev	51	Vår kyrka
Literatura	54	Litteratur
Naslovi	57	Adresser
Arhiv	58	Arkiv

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonko Bencek

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva:

Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja 2009

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 maj 2009

Že je mimo nori december z *miklavžem*, *božičkom*, *dedkom mrazom*. V otroških očeh je pričakovanje, v vsiljivih reklamah blef, v številnih ljudeh pa nejevolja in skrb. Tudi *Kulturni praznik* in mednarodni *Dan žená* sta mimo. Pred nami pa je postni čas in Velikonočni prazniki. Kaj se je zgodilo, da smo se oddaljili od izvornega namena in pomena praznikov? Prazniki so bili nekoč kontrapunkt običajnim, dela in skrbi polnim dnevom. Ljudje niso delali, pač pa so se družili, vzeli so si čas drug za drugega, skupaj so se poveselili, plesali ali se udeležili kakega obreda, da so praznike doživeli tudi na duhovni ravni. Takrat se je kaj/koga slavilo, zato so na mizo prišle jedi, ki si jih sicer niso mogli privoščiti. Navada obdarovanja je obstajala tudi takrat, toda darila so bila skromna. Se spomnite zgodb o vonju bele pogače in trpkem okusu pomarančne lupine? Obilje in darila so ljudje v resnici občutili in se ju veselili. Kako torej svoje dožemanje spet spremeniti in povrniti praznikom njihov pomen? Strah pred spremembami je naraven. Vsaka sprememba namreč pomeni prehod iz znanega v neznano, tega drugega pa se praviloma bojimo. Za večino ljudi sprememba sicer ne pomeni toliko strahu samega po sebi kot strah pred morebitno izgubo, povezano s spremembami. Poglavitni razlog za strah je negotovost, ki jo prinašajo spremembe – in z njimi povezan stres. Sprememb se bojimo, ker se ne čutimo sposobne in menimo, da novemu položaju ne bomo kos, da nimamo dovolj energije in sposobnosti za spopadanje z novim. Podobno se nam dogaja na vseh področjih v družbi, doma in v službi: vem kaj imam, ne vem pa, kaj lahko dobim/izgubim, če zmaga NOVO. Ob prihodu pomladi bo zmagalo novo, vendar se ne bojimo, saj si jo



še kako želimo.

Vsem bralcem
SLOVENSKEGA GLASILA
želimo vesele praznike!

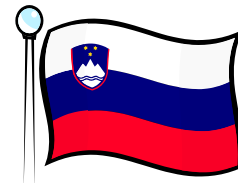
Uredništvo

Maškerada v Jönköpingu, februar 2009, foto: Z. Bencek



Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com



Predsednik ima besedo...

Zadnji sneg se je že stopil, želimo si lepih in sončnih pomladanskih dni, da bi se odpravili na sprehode. Nekateri neprestano gledajo televizijo in poslušajo poročila, ker nas je svetovna globalna kriza vzela v svoj objem. Marsikateri izmed nas se

boji za svoje delovno mesto, starejši pa se bojijo, da ne bi njihovi otroci oziroma vnuki bili prizadeti in bi ostali brez dela. Kajti le z delom pridemo do blaginje.

Upam, da v društvih ne bo prišlo do nobene krize, ampak da bomo še bolj skupaj držali v teh težkih časih. V posameznih društvih so že začeli z delom sekcij in krožkov. Praznovali so kulturni praznik in sedaj tudi Dan žena, pa tudi občni zbori so za nami.

Pred nami pa so načrti za prireditve v maju mesecu, ko imamo balinanja, druženja, konec maja bo romanje v Vadsteno. V juniju bo veliko piknikov, v Växjö pride na povabilo pokrajine Kronoberg mešani pevski zbor iz Trsta. V juniju in juliju se bomo srečali s sorodnimi društvi v Sloveniji in oblasti Republike Slovenije. V avgustu pa bo spet tradicionalno srečanje vseh generacij v Barnakälli. V oktobru pa bodo Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu in morda tudi Slovensko srečanje.

Na občnem zboru Slovenske zveze, ki bo 21. marca v Malmöju, se bomo dokončno dogovorili o programu dela Zveze in slovenskih društev. Kot vidite tudi letos pripravljamo pester program, vas pa vabimo na prireditve in predvsem, da ostanemo v srcu Slovenci.

Opažamo, da postajamo ljudje starejši in veliko članov je tam nekje med sedemdesetimi in osemdesetimi leti. Minulo in to leto pa je že nekaj naših ljudi prestopilo prag osemdesetih let. Vsem iz srca želimo, da bi jim zdravje še naprej dobro služilo.

Na kraju vam iz srca želim:

Vesele in zadovoljne velikonočne praznike

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2009

- ✚ 21. marca, občni zbor Slov. zveze v SKD Planika, Malmö.
- ✚ marec- junij: prireditve v slovenskih društvih.
- ✚ 23. ali 24. maja: je bilo planirano srečanje z Slovenci iz Avstralije v Malmöju, toda bo verjetno to srečanje predstavljeno na naslednje leto.
<http://www.glasslovenije.com.au/>
- ✚ 30. maja, binkoštna sobota: romanje v Vadsteno. Organizator je Slov. kat. misija.
- ✚ 12-16. junija, nastop velikega pevskega zbora Rdeča zvezda iz Trsta in Krasa v mestu Växjö. Obenem si želijo srečanj s slov. društvi, ki so v bližini.
- ✚ 29. avgusta, srečanje starejših Slovencev Barnakälla.
- ✚ 9-11. oktobra, Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu.
- ✚ Med letom bo morda tudi gostovanje kulturnih skupin iz Slovenije in zamejstva.
- ✚ 21. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze.

Nekatere zgoraj navedene datume mora potrditi še občni zbor SZ.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovenci.si>

OBVESTILO O ČLANSTVU

Minulo leto smo povabili člane iz ukinjenega društva Lipa iz Landskrone v sosednja društva. Več kot ena tretjina se jih je odzvala temu vabilu. Vsem tistim, to velja za celo Švedsko, ki ne bodo plačali članarine in nas ne podpirajo, pa bomo prisiljeni ukiniti glas Zveze: *Slovensko glasilo*.

VABILO: Obveščamo vse, ki ste zelo oddaljeni od najbližjega slovenskega društva, oziroma nimate stikov z nobenim društvom, da lahko plačate članarino naravnost na Plusgirot Slovenske zveze: **72 18 77 – 9**, (*Slovenska Riksförbundet*), s pripisom članarina 09 ali naročnina za Slovensko glasilo za leto 2009. Pripišite vaše ime, naslov in imena vseh članov vaše družine ter letnico rojstva. Članarina - naročnina je: **120 kr/leto**. S plačilom članarine, oziroma naročnine boste dobivali zastoj glasilo Zveze; *Slovensko glasilo*. Dobrodošli med nas, prijatelji.

Ciril M. Stopar

PLANIKA

Malmö

Planika Malmö, Upravni odbor. Od leve:
 Jože Bergoč, Ivanka Franseus, Jožef Ficko, Marjeta Pagon, Jože Kenič



Kaj je novega v Planiki

17. januarja smo se zbrali številni člani in simpatizerji na že 36. rednem občnem zboru. Zadovoljni smo lahko ugotovili, da je bilo leto 2008 eno najuspešnejših in plodnih let nasploh v zgodovini društva. Uspelo nam je vse, kar smo si zadali – tega se dobro zavedajo tudi člani – tako da je, navadno burna in živahna razprava, letos potekala povsem mirno. Upravni odbor je bil celo pohvaljen, kar je bilo doslej dokaj nenavadno.

Pa vendar ni vse tako rožnato kot se zdi. Največja težava, morda tudi resna grožnja obstoju društva v bodočnosti, je pomanjkanje mladega kadra. Sčasoma bo nujno, da se upravni odbor pomladi, s tem pridejo tudi nove ideje, novi prijemi in spremembe v programu. Volitve niso prinesle nič novega, dosedanji UO je bil izvoljen še enkrat, deveto leto zaporedoma, kar seveda ni dobro. Predsednica bo tudi v bodoče **Ivanka Franseus**, podpredsednica **Marjeta Pagon**, tajnik **Jožef Ficko**, blagajnik **Jože Kenič**. Odbor poleg naštetih sestavlja še 3 člani: veteran **Jože Bergoč**, Andrejo Peternelj in Roberta Strgarja pa sta nadomestili **Zlata Silič** in **Angela Stanič**.

.....

V S P O M I N

V zadnjih treh mesecih sta nas zapustila kar dva dolgoletna člana.

V začetku meseca decembra 2008 je po mučni bolezni preminil

Edvard Onesti (roj. 1931)

januarja 2009 pa je na dopustu v Sloveniji nenadoma umrl še

Jožef Kočevar (roj. 1937)

**čigar posmrtni ostanki so bili prepeljani na Švedsko. Od obeh
smo se poslovili številni znanci in prijatelji.**

.....

Kaj se je že in kaj se bo še dogajalo v prvem polletju 2009?

Povsem jasno je, da pred nedavnim obnovljeni in udobnejši društveni prostori pritegnejo občutno več obiskovalcev kot poprej. Pretekli petek, 20. t.m. ko smo priredili skupno večerjo in pustno zabavo se je kar trlo ljudi. Levji delež so kajpada prispevale naše gospodinje: **Olga Krizmanič, Lojzka Krumpačnik in Zlata Silič** so za to priložnost nacvrle goro slastnih flancatov in pravih, domačih pustnih krofov, ki so se kar topili v ustih. Pustno večerjo, katero bomo še dolgo pomnili je tokrat pripravil »kuhar« **Ludvik Cimerman**, ki je poleg vsega ostalega spekel tudi pristni domači kruh!!! Za dobro razpoloženje in ples sta skrbela neutrudna muzikanta **Vilibald Šoba in Andrej Pagon**, prepeval pa zbor **Planika**. V soboto, 07. marca bomo praznovali dan žena, 21. marca bo v Planiki občni zbor Slovenske zveze, 27. marca in 24. aprila pa bomo skupaj večerjali. Dne 30. maja se bomo odpravili v Vadsteno, 06. junija pa zaokrožili splet pomladnih prireditev s piknikom na prostem. Zatem bo Planika v času letnih dopustov zaprta do konca meseca avgusta, prve dni septembra pa dobite nova obvestila, kje in kako boste lahko prebili puste jesenske večere.

JoF

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga

Po mrzli in temni zimi, skoraj brez snega, se nam približujejo daljši in svetlejši dnevi. Ob tej svetlih dnevih se prebudimo in življenje je nekam prijetnejše in bolj živahno. Približuje se nam tudi nori čas, pust z maskami kurenti in dobrimi krofi. Tukajšnji *fastlagsbulle (semla)* je za kupit že ob božiču. Gospodinje kar tekmujejo med sabo, kateri krofi bodo imeli lepe vence, nekakšen ponos. Lep običaj, ki ga je treba ohraniti.

24. januarja smo v Göteborgsrummet imeli 11. občni zbor. Zbrani smo izvedeli, da smo kar pridno delali in izpolnili nekaj zastavljenih ciljev. Dva člana Upravnega odbora sta po poteku mandata zapustila svoja mesta. Na njuno sta prišla nova Roža Tomažič in Karel Kolar. Dobrodošla oba, morda bosta z novimi idejami popestrila naše delo. Tudi predlog, da pokličemo na seminar dva poklicna bolniška delavca, katera bi nam razložila, kako lahko preprečimo možgansko in srčno kap in kako lahko pomagamo takim bolnikom, je bil sprejet. Pogovarjali smo se tudi, kako naj svojem in družinam takih bolnikov stojimo ob strani in jih kdaj poskusimo razbremeniti, da najdejo čas tudi zase, saj tako delo z bolnikom zahteva vse ure na dan.

Pred nekaj leti smo imeli pogovor s pogrebnim zavodom, tega bi bilo potrebno obnoviti. Velikokrat se zgodi, da se človek postavi pred vprašanje, ko pride trenutek slovesa od svojcev. Nihče noče prostovoljno govoriti o smrti in zadnji želji pogreba, toda, ko pridemo do tega smo večkrat pred tem dejstvom, kako želi pokojni biti pokopan. Na vse te odgovore nam bodo odgovorili in svetovali izvedenci. Obvestili Vas bomo o tem, kje in kdaj, pismeno ali ustmeno. Verjetno še kar hitro, dokler so dnevi kratki in temni, saj kadar je delo na vrtu in sonce vabi, je težko priti sedet v šolo. Morda imate sami kakšne želje, sporočite in poskusili jih bomo urediti.

Ponovno smo soglasno izbrali Jožeta Zupančiča za predsednika. Kava, pecivo, sendviči in klepet so ostali za krajši odmor. Ker vemo iz prejšnjih izkušenj, da bi ponovno že čez štirinajst dni bilo težko priti nazaj, smo Kulturni dan proslavili kar po končanem Občnem zboru. Poudarili smo pomembnost, da se ohrani slovenski jezik, narečja in običaji za naslednje generacije. Slovenija ima več narečnih pokrajin in tam govorijo v narečjih. Tokrat smo prosili Marijo Lajšič, da nam je po prleško prebrala iz knjige »Ljudje gučijo«. Marija je to delo dobro opravila, saj so poslušalci večkrat s smehom potrdili, da so razumeli vsebino prebranega.

Načrti za delo v letu 2009 naj bi bili izpolnjivi. Dan starševstva v mesecu marcu po maši in Dan Državnosti. Bil je tudi predlog za piknik in veselico za Martinovo. Morda tudi kakšen izlet, vse odvisno od zainteresiranosti članov. Upravni odbor se trudi in poskuša mediti da bomo lahko skupaj, se poveselili in kramljali, pa se jih včasih prijavi premalo in moramo shod odpovedati. Pri zadnjem potovanju v Berlin so bili potniki zadovoljni. Za organizacijo takih in podobnih izletov je veliko dela in vsi ti počno prostovoljno.

Včasih dobimo na znanje, da je kakšna skupina s Slovenije na gostovanju po Švedski in če se oglasijo v Göteborgu se jih trudimo lepo sprejeti, srečati, jim pripraviti lep sprejem s kakšno večerjo in prijetnim klepetom, saj odnesejo v Slovenijo lepe spomine in doma rečejo kot že velikokrat nam, da niso pričakovali takšne gostoljubnosti in prijaznosti. To je za nas plačilo, če so gostje zadovoljni, tudi če je stalo nekaj kron za nabavo, delo je tako in tako povsem na prostovoljni bazi.

Naši slavljenici!

April	Ana Seničar	70 let		Marija Perovič	60 let
Maj	Ivan Košak	70 let	Junij	Marija Lajšič	65 let

*Želimo Vam lepoto tišine,
sijaj sončne svetlobe,
žar svetlobe, moč vode,*

*svežino zraka, tiho moč zemlje,
ljubezen, ki je v koreninah vsega.
Želimo Vam čudeža življenja.*

Prisrčne čestitke za rojstni dan in zaslužen upokojitev.

Smo v času, ko ves svet razmišlja, kako zaobiti ali se rešiti svetovne krize, kako se mora štediti, kje bodo odpuščeni dobili novo delo in vsi novo moč za življenje; zavedajmo se, da je ljubezen do bližnjega, lepa beseda, dobro prijateljstvo, smeh, objem in spodbuda še vedno zastoj. S tem samo pokažemo, da nismo sebičneži, ki mislijo samo nase in jim za druge ni mar.

Ob Velikonočnih praznikih Vam želimo dobro potico, lepe pisanke, družinskega miru in blagoslova.

Za Upravni odbor Slovenskega Doma

Marija Kolar



Občni zbor društva Simon Gregorčič.

Čas teče in nič ne reče, zopet je poteklo dve leti odkar smo imeli zadnji občni zbor. Če na hitro pomislimo kako čas hitro beži in kako hitro se spremeni, ne nazadnje - kaj vse se dogodi in spremeni v tako kratkem času, se zdi neverjetno. Želel bi, da bi čas stal na miru, a žal se mi ta želja nikdar ne izpolni. Vse prehitro mineva, res je da je čas dragocena stvar, treba ga je koristiti v vsakem trenutku, pa ne glede na starost ali pa priložnosti, prav je da se družimo čim več in da si tako pomagamo drug drugemu.

Mi vsi skupaj se trudimo, da ohranjamo slovensko besedo, kulturo in navade, ki so še kako pomembne dobrine za nas vse, ki živimo izven svoje domovine. Vsi skupaj si želimo, da rezultat našega truda nekomu podarimo, da se vodi naprej po poti ohranjanja slovenske besede in kulture. Želim, da še naprej ostajamo takšni kot smo, da si naprej pomagamo

drug drugemu kolikor se da, kajti prihajamo v tista leta, ko bomo potrebovali več počitka, leta, ki sicer več ne dopuščajo, da bi segli po vsakem delu, vseeno pa potrebujemo drug drugega za družbo v vsakdanjem življenju. Zelo rad bi videl, da bi res vsi bili v slogi tako kot je treba, Povezava, druženje in sloga bo še morda privabljala mlajše rodove v središče našega društva.

Dopis občnega zbora je skrajšan

Lepo se želim zahvalit za tako lepo udeležbo na samem občnem zboru in lepo sodelovanje pri izvedbi sestanka, ter postrežbo ki ste jo izpeljali člani odbora z dežurnim na čelu. Najlepša hvala podpredsednici Mariji za izrečene besede ter šopek rož, ki mi jih je podarila v imenu članov društva. Hvala za zaupanje! Zavežujem se, da bom z vašo pomočjo po svojih močeh skušal dobro voditi društvo prihodnji dve leti, ki sta pred nami.

Načrt dela v letu 2009

Januar : Družabni večeri ob sobotah
 Februar: Občni zbor Valentinovo.(Alla hjärtas dag)
 Marec: Dan Žena
 April: Kres v naravi
 Maj: Binkošti (romanje v Vadsteno)

Juni: Praznovanje poletnega časa (Midsommar)
Od meseca Julija do konca septembra se bo odvijalo delo v društvu po dogovoru.
Oktober : Družabni večeri v prostorih društva
November : Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev. (31.10.2009)
November : Praznovanje očetovega dne in Martinovanje
December : Miklavževanje družabni večeri in Silvestrovanje
Vabljeni tudi k aktivnosti ki jih imamo med tednom v prostorih društva
V septembru in oktobru je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe in sveže trenutke v gozdovih.

Ob torkih ženski krožki ob 16.00 uri naprej vabljene vse k sodelovanju.
Ob sredah pa moški del, prav tako vabljeni vsi.

Želim dosti veselja in uspeha pri delu.

Alojz Macuh

KULTURNO DRUŠTVO  **SLOVENIJA**
Olofström
E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com

BOŽIČNO SREČANJE IN ZABAVNI VEČER



Miklavževanje, pogovor in ogled daril

Pet dni pred Božičem smo organizirali vsakoletni zimski zabavni večer, katerega se je udeležilo precej članov. Toda tokrat so manjkali naši otroci, kateri se čutijo že precej odrasle, da bi iz rok Miklavža sprejeli darila. Le Tina se je upala priti in je z veseljem vzela kar dva darila, kajti enega je namenila bratu.



Katero bomo zapeli ... ?

Toda odrasli so prišli v večjem številu in se udeležili vsakoletne božične večerje, ki so jo pripravile naše kuharice, ki imajo vedno veliko dela v kuhinji.

Krompirjevo solato je poslala Dušanka, ostalo pa je pripravila

Silvana, čeprav ji je v kuhinji pomagala še Magda in Ida. Vedno se najde nekaj pridnih rok, ki rade zgrabijo za delo.



Večerja se je prilegla vsem navzočim

Po večerji smo se zahvalili tudi Janezu Zbašniku, ki nam je med letom uredil stranski prostor, ki ga uporabljamo za shranjevanje odvečnega inventarja, materiala in zidov za razstave, v bodočnosti pa bomo tukaj uredili tudi društveni arhiv.

Nato smo skupaj zapeli, seveda nam je manjkal Viktor s harmoniko, ki je

bil v Sloveniji na pogrebu pok. brata Frenka. Prav tako nam je manjkal drugi muzikant Libero, ki je imel problem s svojim zdravjem. Toda druženje, petje in veselje je potekalo

pozno v noč, kajti ko smo skupaj nam je zmeraj zelo lepo. Omenil bom, da je manjkala tudi Ivanka, ki nam zmeraj pripravi zelo okusno domače pecivo, toda bolezen in vnetje nog jo je za skoraj 2 meseca privezalo na posteljo. Toda upa da bo do dneva žena toliko okrevala, da se nam bo pridružila na naslednjem družabnem večeru.

SLOVENSKA ŠOLA

V decembru smo zaključili tudi 8. termin slovenskega dopolnilnega pouka, ki v Olofströmu poteka že 4 polna leta. Pouka se je udeleževalo 5 otrok od 8- 14 let. Poučevala sta Ciril Stopar in Nada Žigon, dvakrat v mesecu.



Silvana Stopar – otvoritev razstave

LIKOVNI KROŽEK IN UMETNIŠKE RAZSTAVE

Likovni krožek je potekal tudi od avgusta do decembra. S tem krožkom so takoj nadaljevali tudi v januarju in bo potekal celo leto.

Z velikim veseljem so udeleženke krožka v začetku januarju sprejele v svojo družbo 11 letno Tino Belec, ki jo barve in risanje zelo zanima, to pa ji je verjetno podedovala po svojem dedku, pok. Dušanu Belec.

RAZSTAVE

V novembru, decembru in do polovice januarja je imela samostojno umetniško razstavo v Kristianstadu vodja krožka Dušanka Kelečinji. Razstavljala je 28 svojih del.

Dušanka Kelečinji , vodja sekcije

Od sredine januarja pa do sredine marca ima samostojno umetniško razstavo v Kristianstadu tudi Silvana Stopar s 26 slikami.

Obe umetnici večkrat razstavljata in prav Dušanka je tista, ki ima dobre kontakte z galerijami, kjer te razstave potekajo. Razen krožka v društvu, obe obiskujeta tudi likovno

šolo v ABF-u v Olofströmu in Ronnebyju, ki poteka pod vodstvom znanih umetnikov.



ČESTITKE NAŠIM OSEMDESETIM LETNIKOM

Novembra 2008 je praznovala 85 let Katica Knez iz Vislande.

Januarja 2009 je praznoval 81 let Anton Žigon iz Näsuma.

Februarja 2009 je praznovala 80 let naša "nemkinja" Gertaud Muller iz Olofströma.

Marca 2009 praznuje 80 let Jožica Cvenk iz Linhama pri Malmöju.

V maju za Binkošti bo praznovala 80 let "društvena mama" Ivanka Hrabar iz Kallinge.

Vsem slavljencem in ostalim članom, ki praznujejo 60, 65, 70 in 75 let iz srca čestitamo z besedami:

Veliko zdravja, sreče in veselja, pa še na mnoga leta!

NOV INVENTAR

V začetku marca načrtujemo nakup novih miz in stolov v društvene prostore. Prisiljeni smo zamenjati te dotrajane mize in stole, ki jih imamo že 34 let in smo zadnje čase doživeli nekaj neprijetnih nezgod. Ob Dnevu žena bo sigurno veliko presenečenih obrazov, ko se bodo udeležili praznovanja. Tudi udeleženci krožkov bodo zelo zadovoljni.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

Jubilejno leto 2009

7. marec: občni zbor in Dan žena

16. maj: balinarski turnir v Olofströmu.

30. maj, romanje v Vadsteno.

12.- 16. junija: nastopi pevskega zbora Rdeča zvezda iz Trsta v Växjö. Morda planirajo tudi obisk v Olofströmu.

V sredini junija, planirajo nekateri člani likovne sekcije udeležbo na likovni koloniji v Mostu na Soči v Sloveniji, pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice.

27. junija: 60 obletnica bratskega društva KUD Oton Župančič v Sori.

29. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicion. slov. piknik.

10. oktober, 35. obletnica KD Slovenija. Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu in morda tudi Slovensko srečanje. Pohod po mestnih ulicah v narodnih nošah in nastop na mestnem trgu ter v dvorani Folkets hus. Iz Slovenije pride okoli 40 - 50 nastopajočih iz KUD Oton Župančič iz Sore in predstavniki občine Medvode.

12. decembra ali 19. decembra, praznovanje Sv. Miklavža.

Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.

Likovna sekcija:

Od januarja – junija 09, krožek likovne sekcije 2- 3 nedelje v mesecu. Vabimo zainteresirane. Od 16–19.30 ure

Slovenska šola: po dogovoru s starši od 14.00-16.00 ure.

Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).



Tina in Dušanka v likovnem krožku

Pogovor o Sloveniji

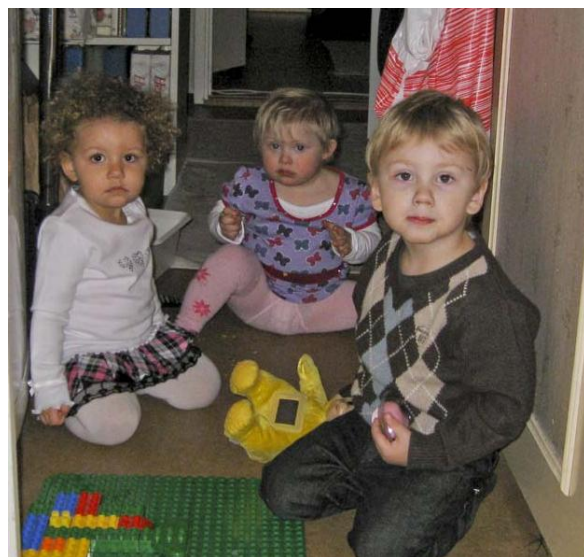
Ciril M. Stopar
KD Slovenija, Olofström



Društvo ORFEUM v Landskroni deluje tako kot to nakazuje ime – pevsko društvo. V zimski dobi ni bilo posebnih pevskih aktivnosti, razen družinskih srečanj, med drugim proslavitve osebnih, božičnih in drugih praznikov in



spontanih obiskov. Na fotografijah na tej strani smo obhajali rojstne dneve Kerstin Karlin in Amande Molin in se v vzdušju božičnih praznikov lepo poveselili v širšem družinskem in prijateljskem krogu. Tokrat za silvestrovo nismo pripravili nič posebnega, po prestopu v Novo leto so se vrstila družinska



praznovanja v januarju, februarju in zdaj že tudi v marcu 2009. Iz teh srečanj objavljamo nekaj spominskih fotografij.



December
2008
&
Januar
2009



1) Matej & Linda i januarisolen



2...) Nastop duo **Danni&Augustina** v termah SNOVIK in v kavarni VERONIKA, Kamnik, jan. feb. 2009; gosti – znanci in prijatelji



2
0
0
8
/
0
9





Tudi Slovenija je prispevala nekaj posnetkov, saj ima naše društvo tudi tam svoje člane ... (A. Budja)



From: Mirko Cuderman**To: Augustina****Sent: Thursday, December 04, 2008 11:02 AM**

Pozdravljena, Gusti!

Najprej moram začeti z čestitko k tako imenitnemu, obširnemu in zanimivemu Slovenskemu Glasilu s Švedske. Da Vam je uspelo sestaviti tako vsebinsko bogato glasilo - je pa res vredno vsega priznanja, vsem ki kakorkoli delate, urejate in pomagate pri tem uspešnem delu. Predno sem se udeležil arhivarskega seminarja v Ljubljani, sem zelo malo vedel o Slovencih na Švedskem. Edino kar me je v moji skromni vednosti povezovalo med Švedsko s Slovenijo so bile lepe pesmi sester Budja, posnete na zgoščenkah. Sedaj pa mi je Slovensko Glasilo odprlo novo okno v življenje tamkajšnjih rojakov. Prav lepa hvala, Gusti, za to revijo. Naj tudi še dodam, da je Vaše glasilo tudi na razpolago avstralskim Slovencem na internetnem stičišču <http://www.glasslovenije.com.au/> Lep pozdrav vsem rojakom na Švedskem, ki se trudite za ohranitev slovenstva v vaši novi domovini Švedski, posebno pa še Vam, Gusti.

Mirko Cuderman iz sončne in poletne Avstralije.

Hvala, Mirko! Vašo oceno si bomo v uredništvu vzeli k srcu in se še bolj potrudili pri urejanju Slovenskega GLASILA. Lepo je slišati, da je nekomu tudi na drugem koncu sveta naša revija po volji. Lepe pozdrave avstralskim rojakom in predvsem Vam, Mirko,

Gusti Budja, urednica

Pismo iz Indije

Vsako potovanje začne z odhodom in tudi moje, odhod je bil 11. decembra 2008 z letalom iz Göteborga. Na Landvetter me je kolega zgodaj zjutraj peljal, ker sem imela letalo v Pariz že ob 6.55 uri. Indiski denar sem si tudi naročila čez Forex in sem ga na aerodromu plačala in dobila.

Minute bežijo in letalo je 10 minut prepozno, ko zletim v Pariz. Let za Čenaj stoji v terminalni hiši 2C in jaz moram sedaj najti autobus, ki pelje tja in hitro najti izhod/gate 87, ker ob 10.25 že vzleti letalo. Autobus najdem in me odpelje, pripelje me v 2C ob 9.20 in iščem izhod... gledam, vrtim se, nič ne vidim... Zdaj nekaj vidim... dolga vrsta s približno 60 oseb, ki čakajo, da policija pregleda potne liste in da ročna prtljaga gre čez rentgen. Stojim v vrsti in ura kaže 9.30...9.42...9.53...10.13...in zdaj sem pri policiji. Vse metalno oddam v skrinjico, mojo denarnico, mobitel in cela torba gre čez rentgen. Ko grem čez "vrata" začne piskati in rdeča luč se prižge. Srce bije 110 na uro!! Letalo bo šlo brez mene!! Gospodična, ki dela v varnostni službi, ne obvlada angleščine jaz pa ne francoščine...in zdaj pokličem kolegico da nama pomaga. Vpraša, kaj imam v torbi in kam nameravam leteti, jaz vse hitro odgovorim in odda mojo prtljago in mi želi srečno pot! Zdaj moram hitro najti moj izhod/gate, ura je 10.20!! Pridem v zadnjem trenutku in ko vstopim na letalo sem najbolj srečna oseba na svetu. Stevardesa prinese malo steklenico šampanjca in sedaj začne moj dopust!!

Zaradi terorističnih napadov in strahu za nove je varnost zelo povečana. To je čutiti, ko grem čez carino, policija nosi orožje. Prtljago vzamem in si naročim taksi, ko stopim iz aerodrome, začutim toploto, 24C.

12 december 2008. Danes prihajajo moji prijatelji, študenti iz Göteborga, ki so imeli prakso tri tedne v bolnici blizu Čenaj. Prihajajo proti večeru in to pomeni, da imam celi dan sama v mestu. Ko stopim iz hotela občutim sonce v obraz, slišim, kako avtomobili trobijo, vidim ovce in krave na cesti in si mislim: Jaz sem v Indiji!! To je Indija!! Sprehajam se čez mesto in si ogledam tudi plažo, valovi so ogromni in morje je toplo. Mesto Čenaj/Chennai nekoč Madras, je četrto največje mesto in v mestu živi 4,2 milijona Indijcev. Države kot Nizozemska, Francija in Portugalska so ustanovili kolonije pred 250 let in danes se to vidi v arhitekturi. Čas beži in dva dni v Južni Indiji sta že mino, novo mesto čaka.



6. največje mesto je Hyderabad in tukaj sem si ogledala jezero s kipom Bude (17 m in 350 ton) in Golconda Fort. Na sejmu me hočejo pregovoriti, če pa se ne daš, dobiš vse bolj poceni, kožne sandale sem dobila za 200 rupies, 100 rupies je približno 20 kron. Če ti rečejo, da nekaj stane 35 rupies lahko zbiješ ceno na 15 rupies! Na tržnici prodajajo žive kokoške, zelenjavo, sadje, začimbe in vse kar si želiš.

BILD: BUDDHA STATYN

BILD: INDIAN GATE

Danes gremo v Delhi, taksi nas odpelje na novi in moderni aerodrom Hyderabad katerega so odprli pred pol letom. Brezplačni internet, restavracije in bari, trgovine in Duty

Free. Letalska vozovnica stane približno 1000 kron in v dveh urih smo bili v glavnem mestu Indije, ni pa največje mesto države, ker to je Mumbaj.

V Delhi se nahaja mnogo zgodovinskih spomenikov, na primer Red Fort (vpisan v seznam UNESCO svetovne dediščin leta 2007), India Gate (Indijska vrata, spomenik indijskim vojakom, ki so padli med 1.svetovno vojno), džamija Jami Masjid je največja v



Indiji med največjih v Aziji. Obiskali smo tudi Gandhijev spomenik, Narodni muzej (v tem trenutku so tudi imeli rastavo Fabergé jajc) in seveda tudi živalski vrt.

17. december 2008, moj rojstni dan! Imela sem eno željo in moja želja se je oresničila, jaz sem praznovala moj rojstni dan v Indiji. In ne kjer bilo ampak v Taj Mahal ali v slovenščini Tadž Mahal. Zgraditi ga je dal mugalski vladar v 17. stoletju kot mavzolej (grob) za svojo ženo, ki je umrla pri porodu štirinajstega otroka. Narejen je iz belega marmorja in je vpisan v seznam UNESCO svetovne dediščin leta 1983. Približno 20 000 delavcev je gradilo spomenik, 23 let. To je ljubezen!! Čudovito, lepo in ko sonce zahaja mi počasi odhajamo in v spominu ohranimo Taj.



BILD:TAJ x2

Obiskala sem tudi mesto Jaipur, v slovenščini Džajpur "Pink City/Roznato Mesto". Mesto je znano po svojih roza obarvanih zgradbah, velikih dvorcih in arheoloski čudežih kot Hava Mahal (dvorec vetrov). Tukaj smo praznovali Novo Leto, v 5 zvezdnem hotelu smo jedli, pili in plesali do jutranjih ur.

Kolkata nekoč Kalkuta, je bilo glavno mesto Indije do leta 1911 v času Britanske Indije in je 3. največje mesto (za Mumbajem in Delhijem) v Indiji in 14. največje na svetu. Blažena Mati Tereza rojena 27. avgusta 1910 je prišla v mesto leta 1931 in je tudi tukaj umrla

5. septembra 1997, 13 septembra pa je bila v Kolkati pokopana z najvišjimi državnimi častmi. Leta 1979 je za svoje človekoljubno delo prejela Nobelovo nagrado za mir.



Indijska kuhinja je zelo znana, da uporabljajo začimbe. Pogoste začimbe so orientalska kumina, kadamom, kurkuma, gorčica, cilic, cimet, coriander, zafran, klinčki, ingver, česen, lovor in poper. Indijska kuhinja se deli na severno in južno; na sever je glavna hrana indijski kruh, naan/roti, na jugu pa riž.

BILD: HAWA MAHAL

Jaz sem srečno prispela nazaj na

Švedsko. Videla sem reveže, brezdomce in otroke na cesti. Voda je nepitna, bolezni ko mi v Evropi nimamo rastejo v Indiji. Videla sem tudi smeh, srečo in bogate osebe. Indija ima vse, vse kar si želiš če imaš denar. Ko sem prišla v stanovanje sem odprla pipo in čista hladna voda je pritekla,

BILD: SKYLT



GRÖNSAKSBILD / CHENNAI-STRAND



zaspala sem v svoji čisti postelji v svojem toplim stanovanju in v hladniku sem imela hrano. Moje stanovanje je 38m² in predno sem odšla na dopust sem rekla: moje stanovanje je premalo! Sedaj sem vesela da živim tukaj, sama živim na 38m², imam streho nad glavo in nisem lačna. Zdrava sem in živim dobro življenje! Najbolj pomembo je to, včasih pa to pozabimo. Drugič ko pomislite, da nimate denarja ali da rabite novo moderno televizijo, pomislite na besede Blažene Matere Tereze: "Daruj iz vsega srca najrevnejšim in pri tem ne računaj na dobiček; so še takšni, ki jim je huje«

Slovenski dom, Göteborg

Jozica Kokol



Iztekle se je zame in za nas izredno naporno leto. Zadnje dneve odhajajočega leta smo preživali v Kopenhavnu in prespali na Carlsbergu, ravno tam, kjer smo pred dvajsetimi leti začeli našo skandinavsko odisejajo. Sobe, kuhinja in kopalnica so skoraj nespremenjene, a vmes se je vendar zgodilo veliko stvari: padel je Berlinski zid, rodila se je Slovenija, kupili in prodali smo kar nekaj hiš, pridružil se nam je Jurček, osamosvojil se je Jan. Judita sicer še vedno ostaja zvesta Carlsbergu, že dvajset let, a Carlsberg je sedaj prenehal variti pivo v Kopenhavnu. Stara pivovarna, srce mesta, bo sedaj namenjena čisto novim aktivnostim. Zime v mestu pa so sedaj brez vonja po pivskem sladu. Nostalgija. Proizvodnja teče sedaj sto kilometrov proč, v Fredericiji, a upamo, da bodo vsaj raziskovalni laboratoriji le ostali v glavnem mestu.

Po vseh nezgodah preteklega leta sta bila zadnja dva dneva leta prav umirjena. Kljub temu, da je sonce šlo zgodaj v posteljo, se je zadnji dan končal z veliko svetlobe, soncem, modrim nebom in mrazom. Za slovo od leta smo z Janom in Jurčkom obiskali ZOO in uživali v novem oddelku za slone in pozneje v novem 3D kinematografu v Planetariju. Judita je zlezla pod stol, ko se je prazgodovinska pošast skoraj „dotaknila” njenega nosu, Jan in Jurček pa sta se smejala iz dna srca. Čisto nova tehnologija 3D očal res pričara občutek, da je gledalec sredi dogajanja: med poskakujočimi dinozavri, v tropskem pragozdu ali pa med ribami na dnu morja.

Konec leta drugače ni bil povsod najbolj miren. Rastočo gospodarsko krizo se da tudi na Severu že pošteno čutiti: število stečajev raste, trg nepremičnin je nemiren, švedska krona pada. Gaza je začela ponovno krvaveti: agonija, ki ji skoraj ni primerjave. Optimizem, ki ga je bilo konec 2007 na kupe, počasi zemenjuje bolj trezen pogled, a začinjen s kančkom pesimizma. Niti izvolitev Obame in spremljajoča evforija tega ne morejo več prikriti. Stari svetovni problemi ostajajo: od pregrevanja Zemlje pa do ponavljajočih se zarišč vojne na Bližnjem Vzhodu in Afriki. In seveda rastejo osebne skrbi: v naslednjih letih bo manj dela na trgu in težje bo najemati kredite.

Preteklo leto smo začeli na Tartinijevem trgu v Piranu. Prvi januarski dnevi so bili zaradi bližine Jadrana precej topli. Tudi okoli Blejskega jezera smo ze nabirali trobentice in teloh. Doma v Lundu nas je potem čakalo še kar nekaj mrzlih in mračnih zimskih dni. Pravi sneg smo doživeli šele na Norveškem, kjer smo smučali v februarju. Jurček postaja mojster alpskega smučanja, a teka na smučeh se otepa. Tako sem velikokrat tekel sam: po popolnoma mirni pokrajini z zasneženimi ogromnimi smrekami. V majhni koči sem potem kakšno uro počival ob kaminu in srebal čaj. In enkrat pri vrnitvi pošteno telebnil na ramo, se komaj privlekel domov in potem zadnje dni bolj počival in se „predajal” svojemu običajnemu delu, branju različnih tekstov molekularne biologije. Po vrnitvi sva se konec zime z Judito začela pripravljati na veliko praznovanje najine petindvajsetletnice. Spoznala sva se pravzapravže v prvem letniku biologije, jeseni l. 1979. A za roke sva se prvič držala šele aprila l. 1983. No, pred matičarja pa zaenkrat še nisva stopila.

Prvi del leta smo še vedno končevali naš novi učbenik strukturne biologije: <http://www.worldscibooks.com/lifesci/6620.html>. Novembra smo potem pisanje, s skoraj enoletno zamudo, res zaključili, in te dni naj bi se knjigo že dalo naročiti. Pristop k razumevanju strukture in njenem pomenu za funkcijo bio-makromolekul v celici je drugačen kot pri starejših učbenikih. Toliko truda je bilo vloženo v ta poglavja in te strani in upam, da

bodo res postale nepogrešljiv vir znanja in navdihov za nove generacije mladih biologov, kemikov in medicincev. Vsaj kvaliteta ostalih petih avtorjev obljublja to. Meni je pisanje pomagalo, da je dokončno dozorelo moje razmišljanje o evoluciji makromolekul.

Sredi marca me je čakal dolgo načrtovani službeni obisk Kitajske. Teden dni sem imel predavanja v Mandzuriji, v dvomiljonskem mestu Changchun, ki postaja svetovni center avtomobilske industrije. Prav lepo je biti v središču pozornosti kar nekaj dni. In vsi moji gostitelji so bili izredno ljubeznivi. Včasih sem jim moral kar uiti, da sem v kakšen kot mesta pokukal tudi sam. Za spomin sem si v Lund pripeljal študentko Mingming. Seveda sem preživel cel dan tudi v palači, ki sem jo že prej spoznal iz Bertolucci-jevega filma Last Emperor/Zadnji cesar. V Changchunu je med japonsko okupacijo kot lutka vladal Zadnji cesar. Obiskal sem tudi dve velemesti. Shanghai je s svojo razbrzdano rastjo in kozmopolitnaskim stilom napravil neverjeten vtis. Imel sem dobrega vodiča: mojo bivšo laborantko Glorijo, ki sedaj dela s svojim možem v tem neverjetno hitro se razvijajočem konglomeratu. Nepozabni ostajajo izredno visoki nebotičniki in velika masa ljudi in vonjav, pa tudi rjavo nebo in zadušljiv zrak in seveda njihova stranišča. V Pekingu sem obiskal Prepovedano mesto in na Trgu Tianmen mi je spomin usel dvajset let nazaj, ko so tam vozili in prežali tanki. Xingzhi, moj letošnji kitajski gostitelj, je takrat zajokal v laboratoriju. A Kitajska gre naprej, kmalu bo tudi totalitarna preteklost le še bežen spomin.

Še predno me je minila utrujenost od potovanja na vzhod pa so se začeli resni domači problemi. Jan zadnji dve leti ni bil najboljšega zdravja. Konec marca naju je poklical sredi noči in Judita ga je odpeljala v bolnico, kjer je potem ostal vse do maja. Pomladanski dnevi so bili tako zelo trpki in tesnobni, noči neprespane. Tudi čokoladna torta za Janov štiriindvajseti rojstni dan, ki smo ga „praznovali“ v bolnici, je bila grenka. A z Judito sta nama ob strani stali obe mami in kar nekaj toplih besed in razumevanja sva dobila od prijateljev. Sedaj sledijo meseci in morda leta okrevanja. Za vse štiri od nas. Kitajski horoskop pravi, da je vsako dvanajsto leto težko, posebej tisto ki je v tvojem znamenju. In pravkar se zares končuje leto podgane.

Aprilsko petindvajsetletnico smo praznovali doma, skupaj z več kot sedemdesetimi gosti in vsaj dvajseterico otrok. Hiša je bila potem precej zmahana in je potrebovala dva dneva čiščenja, da se je vrnila v staro formo. Koščke torte in prazne steklenice piva je bilo moč najti prav povsod. Junija smo Juditin rojstni dan preživeli v stari Carlsbergovi hiši v Liseleje. Nič preveč ni bilo toplo in orkan je preprečilo običajno praznaovanje Kresne noči na obali. Je pa potem julij bil vroč in v Lundu je bilo cel teden preko trideset stopinj. Mi smo se takrat hladili na Lofotih in Laponski, dva tisoč kilometrov severno od doma. Pridružila sta se nam tudi moja avstralska sestrična Mishika, ki je pravkar dobila slovensko državljanstvo, in njen Alastair. Na norveških Lofotih smo ribarili in Jurček in njegova sestrična Lina sta ujela ogromni polenovki. Pravo veselje ju je bilo gledati, kako se nastavljata fotoaparatu s svojim ulovom. Pet dni smo potem hodili po tundri vzdolž Kungsleden. Bilo je neverjetno toplo, okoli dvajset stopinj, in na snegu smo se kepali v kratkih hlačah in majicah. Vsi smo se tudi namočili v nešteta laponska jezera. Jaz sem seveda skušal s fotoaparatom ovekovečiti goloto štirih spremljevalk: Judite, Line, Nade in Pije Lucije. Tudi komarji so dobili svoje veselje: naše noge so bile prekrite z njihovimi piki. Bolele pa so od težkih nahrbtnikov tudi naše rame. Prvega avgusta smo opazovali delni sončni mrk. Dan pozneje pa veliko Pride parado v Stockholmu. Par sto slik z našega potepanja sem potem sestavil v predavanje.

Začetek jeseni je potem zagrenil bankrot mojega oddelka. Žal ta še ni dobil zadnjo besedo in velika odpuščanja še vedno visijo v zraku. Tudi ZGene-u ne gre najbolje. Jaz sem izgubil skoraj vse sodelovanje z industrijo, ki jo je začela pestiti globalna gospodarska kriza in ta trenutek ne „verjame“ preveč v raziskave in načrtovanje novih produktov. Juditine in moje prijatelje in sodelavce so pestile težke bolezni, in rak je žal vzel tudi moža moje študentke Khadije. Pred švedsko sivino in nakopičenimi problemi sem se novembra umaknil na jug. Prvič po letu 1985 sem 1. novembra obiskal družinske grobove. Potem pa sem bil mesec dni na Morski biološki postaji v Piranu. Jurček je hodil v peti razred piranske šole, se „mučil“ s slovenščino, dobil nove prijatelje, kup oboževalk, pa dragocene življenske izkušnje. Vzljubil je kaki. Jaz sem se zopet naučil prati in pospravljati, seveda ob pomoči Jurčka. Moja jutranja rutina je bila, da sem ob morju pospremil Jurčka do šole, potem tekkel do Fiese, nakupoval na tržnici in ribarnici in popil kavo ob morju. Tale zadnji del kar pogrešam. Judita pa naj bi uživala v kratki svobodi (in vsaj na pokušanju vina je bila). V Sloveniji sem imel štiri predavanja, tisto na SAZU v Ljubljani je bilo prav lepo obiskano. Zdelo se mi je tudi imenitno predavati v slovenščini v Gorici. In seveda sva oba z Jurčkom v piranskem obdobju srečala družinske člane in celo vrsto starih prijateljev. Največji podvig je bilo spraviti šestnajst križev moje mame in tete Olge do piranskega Sv. Jurija. S Tino na Morski postaji pa sva skušala začeti z molekularno genetiko morskih bakterij. Meni volje še ne manjka, a upam, da nam bodo naklonjeni tudi Bogovi.



Jurček Piškur, prvi iz desne

Tole leto sem največ energije v službi posvetil postavljanju laboratorija za eksperimentalno evolucijo. Sedaj je postavljenih štirinajst fermentorjev v katerih bomo skušali posnemati okolje, ki je pripomoglo, da so kvasovke razvile sintezo in akumulacijo alkohola. Lepo je napredoval tudi projekt s patogeno kvasovko *Candida glabrata* in nasploh projekti okoli kromosomalne stabilnosti in dinamike. O tem sem prvič predaval v Kijevu in Heidelbergu. Skušal sem tudi razviti projekt vnosa biodiverzitete pri proizvodnji piva in vina. V laboratoriju je bilo v povprečju preko petnajst ljudi in okoli deset različnih narodnosti. Jeseni nas je posebej prijetno zabaval Balkanski klan Tinkare in Tanje. Naslednje leto bo skupina zaradi finančnih težav manjša. Delovni del leta sem konec decembra zaključil v Milanu/Paviji v komisiji pri obrambi štirih doktoratov. In pohajkoval s Concetto po „modnem“ delu Milana, se naslajal nad spodnjim perilom in večer končal z žabjimi kraki.



Lofoti se nastavljajo julijskemu soncu

Jurček se je letos navduševal nad hip-hop glasbo, kot Akon in naš Adam Tensta, pozneje pa presedlal na Metallico. Skušam mu slediti. Z Judito sva bila končno v novi koebenhavnski Operi, ki je zrastle v starem pristanišču, in gledala in poslušala Tosco. Karte so bile darilo moje skupine. Poslušali smo tudi norveško laponsko pevko Mari Boine, ki je imela koncert v Lundu.

Pa poslušali predavanje Nobelovca in očeta dvojne vijačnice J. Watson-a. Ponovno sem gledal celo vrsto “starih” filmov in najbolj mi je šel do srca Blue Velvet in pa kar cela kolekcija filmov W. Herzoga. Od novih filmov me je najbolj oplazil film režiserja Ang Lee-ja (režiral je Brokeback Mountain), Lust Caution, ki jo je do Lunda primahal šele spomladi. Posebej zadnja scena, ko trdokožni in brutalni policijski minister pogladi posteljo preminule ljubice, se zareže globoko v srce. Tale rumena rasa tudi v umetnosti ni od muh. In celo iz erotičnih scen filma se da marsikaj naučiti. Tudi film Woody-ja Allen-a Vicky Christina Barcelona je bil posrečen. Od razstav mi je pravzaprav najbolj ostala v spominu minimalistična zbirka družinskih fotografij Che, ki je bila na ogled v Kopru. Najbrž zaradi sentimentalnosti in pa zato, ker me je spremljala Breda. Od slik pa je seveda največji vtis napravila slika P.S. Kroegerjevega (največji skandinavski impresionist in idejni vodja umetniske kolonije v Skagen-u): portret njegove hčerke Vibeke. Originalni pastel je za “peanuts” uspelo kupiti na lundski dražbi moji dolgoletni sodelavki Birgitte. Biser. Mojemu skromnemu umetniškemu delu življenja tudi ni ušla novica o smrti danskega arhitekta J. Utzona. Poleg Opere v Sydney-u je postavil tudi četr Planetov v Lundu. Te dni se skušam spraviti h resnim knjigam in prebrati Nadino in Darjino darilo, knjigi Borisa Pahorja. Pri športu so seveda največji vtis naredile Olimpijske igre. In ker je šlo Švedski slabo, je bilo kar prijetno, da imamo več domovin. Sloveniji, Danski in Avstraliji v Pekingu sploh ni šlo slabo. Jurček pa je konec novembra osvojil srebro na prvenstvu južne Švedske v judu. Toliko!

Srecno 2009!



Moderni Shanghai sili proti nebu in marcevskega soncu.



Piran slikan z barke, novembrsko sonce se skriva za oblaki.

januarski ponedeljek ..včeraj sem bil v Stockholmuna moji stari Univerzi ...dan je bil siv, moker, temačenmene pa je v notranjosti zaneslo leta in leta nazajcisto do januarja 1983, med kratke zimske dneve, ko sem začel tam študirati ...zidovi so ostali isti ...celo po hodnikih in na straniščih sem prepoznal stari vonj čistilpa duh po kavi v konferenčni sobitudi kosilo smo imeli v isti kantiniin od daleč so študentje in učitelji migotali na poznan in domač načinkot da bi se čas ustavil ...in nimam se niti triindvajset leta od blizu so bili obrazi naokrog pravzaprav cisto drugačniprav nikogar iz začetka osemdesetih ni bilo prepoznativ zgodnjem mraku se potem odpeljem proti letališču ...in domov, na jug ...

Jure Piškur

Vanilijev sladoled z bučnim oljem – a ne samo to!

V mesecu juniju smo imeli na obisku nekaj gostov iz Slovenije, ki so sredi Stockholma predstavljali Slovenijo. Tokrat je bil predstavljen predvsem Bled, poleg tega so degustirali nekatere jedi, kot so kranjska klobasa, primorski pršut in nenazadnje vanilijev sladoled z bučnim oljem. To je po njihovih besedah novost tudi v Sloveniji, ki pa se je menda v tem času že zelo »dobro prijela«. Prvič sem to poskusila pri Stanislavi Gillgren. Na začetku smo bili nemalo dvomljivi o vsem skupaj, na koncu pa smo samo molčali in z užitkom jedli naprej. Kako smo to poskušali v Landskroni, si lahko ogledate na fotografijah, vsekakor pa je bilo na koncu, kljub mnogim dvomljivcem, tudi tu največ navdušenih obrazov. Vsekakor vsem svetujem, da to poskusite in se o tem prepričate še sami.

Slovenija je z novim logom **I FEEL SLOVENIA, ČUTIM SLOVENIJO**, zelo uspešna. Tudi v Stockholmu smo pridobili marsikatero informacijo o Sloveniji. Med drugim sem lahko dobila zemljevid Slovenije v švedskem jeziku.

Sama sem se lahko prepričala, da je Slovenija v zadnjih letih veliko naredila na promociji in to me seveda veseli. Na voljo smo imeli tudi dvd o Sloveniji, ki pa si ga lahko ogledate tudi na njihovi spletni strani <http://www.slovenija.si/>. Ob stojnici se je ustavilo precej obiskovalcev, ko pa se je na odru predstavila še naša popularna rock skupina Siddharta, pa so se obiskovalci kar trli pred stojnico. Da ne omenjam nadvse dobrega nastopa naše skupine!

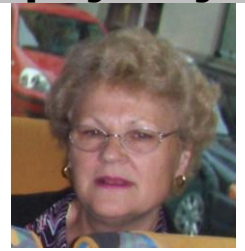
Z veseljem torej rečem, da se je Slovenija ponovno čudovito predstavila in da je bilo meni, kot Slovenki sredi Stockholma, v velik ponos gledati ljudi, ki so morda prvič v življenju izvedeli, kje je Slovenija, da pa ni bilo malo takšnih, ki so pripovedovali njihovega doživetja iz obiska v Sloveniji iz z nami delili, kako čudovita je Slovenija in kako so tam uživali.

Pred dvema letoma sem bila z mojim zborom v Sloveniji in ko sem se sedaj od tega zbora poslovila, je bilo veliko pevcev, ki so mi rekli, da jim bo potovanje v Slovenijo za vedno ostalo v spominu. Mislim, da je več kot čudovito to, da smo vsi mi zakoreninjeni v ta tako lep košček sveta, da pa smo nanj ponosni, pa je še toliko lepše.

Torej, poletja je skoraj konec, ampak nikakor popolnoma ne zaplujete v jesen, brez da ne bi poskusili vanilijeva sladoleda z bučnim oljem. Po sladoletu in vrnitvi nazaj na Švedsko ali pred odhodom v domovino, pa še pesem Toneta Pavčka:

Ko hodiš,
pojdi zmeraj do konca.
Spomladi do rožne cvetice,
poleti do zrele pšenice,
jeseni do polne police,
pozimi do snežne kraljice,
v knjigi do zadnje vrstice,
v življenju do prave resnice,
v sebi do rdečice čez eno in drugo lice.
A če ne prideš ne prvič, ne drugič
do krova in pravega kova
poskusi:vnovič
in zopet in znova.

Jerica, Stockholm



V zadnjih dneh dobivam kar nekaj SMS in e-mail sporočil, kot telefonskih klicev glede požara, ki nas je prizadel v Viktoriji. Kljub vsem opozorilom in, da lahko pride do hudega požara zaradi velike suše, hude vročine, nas je ta katastrofa hudo presenetila in prizadela. Ni besed, da bi lahko opisala grozoto, katero so doživeli ljudje v teh krajih, in to tako blizu samega mesta Melbourne. Številni, ki ste se kdaj nahajali v Avstraliji, ste v teh krajih bili osebno. Danes jih več ni. Je le pepel in opustošenje, ki so ga "ognjeni zublji pustili za seboj" Kako žalostno je gledati po televiziji, ko se vračajo v vsoje kraje ljudje, ki so pravočasno domove zapustili in sedaj najdejo le ostanke krutega ognja. Izgubili so VSE - imajo pa življenje. Veliko število je izgubilo tudi življenje, to cele družine, ker so se prepozno odločili, da pobegnejo, ali jih je ogenj zajel kar v avtomobilih. Tudi živalski vrt v Healsville je bil v nevarnosti, vendar so že vrnilo vse živali spet nazaj.

Pogorelo je 400,000ha površine, nad 1,000 his ni več, medtem pa še število smrtnih žrtev ni točno znano, ker so številni še pogrešani, veliko jih je v bolnicah s hudimi opeklinami, drugih so le ostanki po pogorelih hišah, avtomobilih in drugod. Pomislite kako neprijetno delo imajo policisti in drugi, ki so zadolženi sedaj brskati po tem terenu. Do dne, ko to pišem, so nasli 181 mrtvih, vendar še to ni konec.

Ja, imeli smo hudo sušo in visoko vročino v dnevih pred tragedijo. Temperatura se je dvignila čez 40C kar nekaj dni, par dni malo hladneje, nato pa kar do celo 49C, sicer v Melbournu je tisto kruto soboto bilo 46.4C, povrh pa še močan severni veter do 120km na uro. A si lahko zamislite? Le en cigaret, da nekdo odvrže po neprevidnosti, pa smo tu. Res, da so nas opozarjali, naj bomo pripravljeni na nevarnost, vseeno si NIHČE niti v sanjah ni predstavljal, da lahko pride do tako krutega požara. Valovi ognja so se valili s tako naglico in silo, tu in tam kar preskočili kako hišo, da so bili ljudje popolnoma zmedeni, kljub vsem pripravam in vajam v preteklosti, saj so sicer živeli v krajih, kjer je ogenj bil vsakodnevna nevarnost zaradi okolja. Imeli so radi naravo, sicer pa zeleni niti niso dopuščali, da se okolje malo počisti. Hoteli so naravo, takšno kot je.

Do danes osebno ne poznam niti ne vem za kakega Slovenca, ki bi izgubil življenje. Poznam pa par družin, ki živijo v bližini ali so celo bili že pripravljeni, da zapustijo domove. Poznam pa dva nekdanja sodelavca, ki sta pogrešana; hiša je pogorela, kot sta tudi avtomobila. Kje sta pa Ron in Richard? Danes še samo Bog ve. Odvijajo se pa še vedno nove tragedije in žalostne zgodbe.

Kljub hladnim vremenskim spremembam, še vedno gori več ognjev, vendar ni več taka nevarnost. Obljubljajo nam pa spet višje temperature naslednji teden. Pravi heroji v vsej tej nesreči so gasilci!!! Nikakor pa ne smemo zapostavljati drugih odgornih oseb, ki te dni dajejo vse od sebe. Neutrudljivi in požtvovalni. Gasili so, in si še prizadevajo, da ohranijo domove, sicer življenja, istočasno pa so izgubili svoje domove in cčane družin in prijatelje.

Toliko, malo v vednost, kaj se dogaja. Bog nas varuj kaj takega še kedaj, ali kje drugje na vsetu.

Lepe pozdrave vsem - Anica in Lojze, Avstralija

Nu var det ett tag sedan jag skrev så det är dags att ge er en liten update från Myrtle Beach, South Carolina, USA.

Vi mår alla bra. De nya året har kommit med en känsla av optimism och framåtanda här i familjen Geng. Vintern har kommit även hit. Det snöade i tisdags och dagstemperaturen har legat på minus eller runt noll i en vecka nu!!! Barnen var redan lediga och fick gå ut och leka i snön och ha snöbollskrig. Men usch vad slaskigt det blev i farstun, jag torkade golvet 4 gånger innan lunch!!!!!! Saknar inte detta.

Vår nya president har gett folk hopp om att det blir nog bra till slut ialla fall och det märks på folk. Skönt att det gamla året ligger bakom oss. Steve har fortfarande ett jobb och bara det är ju jättepositivt idag! 😊 Även SYSCO har dragit ner på personalstyrkan. Säsongen börjar igen om i februari -mars och vi hoppas att turisterna kommer.

Jag har startat eget företag!! Det heter "Seams So Good" sewing service. Jag har sytt mycket åt grannar och vänner på sistone så jag tänkte att jag kunde tjäna en slat på det. Efter jul fick jag äntligen ihop mitt reklamblad och Danni och jag delade ut dem annandagen. Vi hann bara halvägs genom Berkshire Forest där vi bor, och så ringde telefonen. Det var en kavaj som var för stor. Jag åkte dit och sen hem för att börja sy och då ringde någon som hade en lite reva i favoritjackan och sen har det rullat på med byxor, tröjor, överkast, Harley Davidson emblem osv.....Jag tycker ju att det är så himla kul att sy och det passar perfekt att göra hemma medan barnen är i skolan.

Idag fick jag mitt första "stora" jobb. Jag ska sy gardiner åt en kvinna här i området. Lämnade en offert och väntade i flera dagar på att hon skulle höra av sig. Hon accepterade mitt pris så nu har jag att göra i några veckor!! 13 gardiner som allt. Sju av dem har tre delar och dekorativt band med tofsar. Ska ta kort på det när det blir klart.

Jag ska även gå på två föreläsningar på Universitetet här i Myrtle Beach. Det är en kurs i starta eget!!! Jättespännande tycker jag. Har inte annonserat än för jag har helt enkelt inte haft tid. Få se vad jag lär mig på kursen. Förutom det så har jag målat den lilla toaletten och köket i veckan. Toan har ju blivit omklädningsrum för kunderna så lite färg och dekoration blev ett måste. Och så går jag och en granntjej till gymmet 5-6 ggr i veckan. Vi är där redan klockan 7 på morgonen. Det ligger ca 200 meter från vårt hus.

På lördag har vi en Chili Cook off i klubbhuset. Jag ska bidra med min egna "berömda" chili och Steve ska sitta i juryn. Grannarna kommer och tjuvsmakar fredagkväll....Shhh...Ska bli kul, håll tummarna för mig!

Barnen trivs, de har fullt upp med skola, scouter och födelsedagskalas och vänner. Jag ser dem knappt tycker jag. Båda två älskar skolan och bara det gör livet lättare. Vår nya "lilla" kattunge är nu lika stor som de andra två och han är 7 månader gammal!! Men betar sig fortfarande som en kattunge. Det är ganska komiskt att se denna enorma katt försöka smita in under soffan eller dörrmattan och hoppa en meter upp i luften utan anledning.

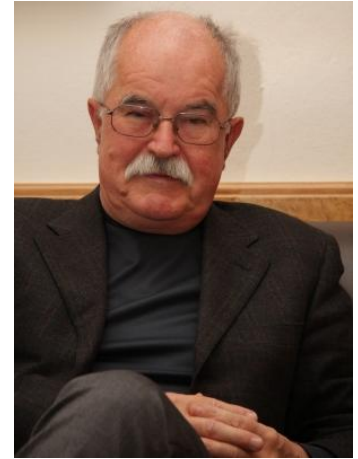
Det var lite från oss, hoppas att alla mår bra och hör gärna av er så vi får veta hur ni har det!

Kram Diana

Diana, tack för brevet, vi saknar dig och din familj i Sverige!!!!

INTERVJU: Dr. Boštjan Žekš, novi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu

»Obljubljam, da bo država še bolj mislila na vas« Novi minister brez listnice, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Boštjan Žekš je doktor fizikalnih znanosti. Po doktorskem izpopolnjevanju je kot profesor sodeloval na univerzah v Nemčiji, Angliji, Franciji ter nekaj let deloval kot redni profesor na Univerzi Recifu v Braziliji. Od leta 1987 je član Slovenske akademije znanosti in umetnosti (SAZU), med letoma 2002 in 2008 pa je bil tudi njen predsednik. Je vrhunski raziskovalec na področju fizike z obsežno in v svetu odmevno bibliografijo. O njegovih pogledih na problematiko Slovencev v zamejstvu in po svetu, načrtih in aktualnem dogajanju ob imenovanju za ministra smo z njim spregovorili v prostorih Akademije.



Spoštovani gospod dr. Boštjan Žekš, najprej iskrene čestitke! Postali ste prvi minister, pristojen za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Kakšni so občutki? Hvala. Občutki so mešani. Urad postaja bolj čvrst, zahteva spremembe v prostoru, pri ljudeh. Trajalo bo še nekaj časa, da se zadeve uredijo. Skušam se seznanjati s situacijo v našem zamejstvu, ki sem ga sicer poznal že prej, vendar ne podrobno. Bil sem v Trstu, seznanil sem se s skupinami iz Avstrije. Skupaj z zunanjim ministrstvom nameravamo najprej sprejeti Slovence iz Avstrije in Italije, da se pogovorimo o problemih.

Ste pričakovali tako enotno podporo; prav lepo je bilo videti, ko so vas na zaslišanju pred pristojno parlamentarno komisijo podprli poslanci vseh strank. Nisem pričakoval. Bal sem se tudi, da se bo razcepljenost, ki je vidna na vseh področjih, prenesla na Slovence v zamejstvu in v tujini. To enotnost jemljem kot dokaz, da se vsaj glede tega strinjamo, da je treba skrbeti za Slovence v tujini, v sosednjih državah. To je dober znak.

Kako pa je sploh prišlo do povabila v vlado? Med vsemi imeni, ki so krožila, vašega tako rekoč do zadnjega ni bilo slišati? Osebnostno se mi zdi, da je bilo to zelo lepo izvedeno. Predsednik vlade gospod Borut Pahor me je še v začetni fazi povprašal, če bi o tem razmislil. Vzel sem si dan, dva za razmislek in potem sem se strinjal. Nato pa se moje ime v medijih ni pojavljalo vse do konca.

Pa je bila odločitev težka? S čim vas je Borut Pahor prepričal, da ste prevzeli resor? Ni me bilo treba veliko prepričevati. Sam sem videl, da mora biti na takšnem položaju »nepolitičen« človek. Glede na razcepljenost Slovencev, doma in v tujini, bi bilo zelo narobe, če bi bil na tem mestu izrazit levi ali desni politik. Samega sebe imam za nepolitičnega. Kot bivši predsednik Akademije znanosti in umetnosti sem si pridobil ugled in mislim, da je treba ta ugled investirati v Slovence po svetu.

Ker se pogovarjava za revijo, namenjeno prav Slovincem zunaj meja domovine, jih bo najbrž zanimalo, kaj vaše imenovanje pomeni zanje oziroma za dosedanji Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, glede na to, da ste minister brez listnice. Predvsem pomeni, da vlada misli resno s Slovenci v sosednjih državah in v tujini. Kar se Urada tiče, pa si najprej predstavljam, da se bomo preselili, saj so ti prostori premajhni in nefunkcionalni. Kadrovske se ne bomo pretirano okrepili, glede na prehod na ministrski status bomo zaposlili dva nova sodelavca, državnega sekretarja že imamo. To se bo v

kratkem uredilo. Mislim, da vse te akcije vlade in odnos parlamenta kažejo, da se Slovenija zaveda problema Slovencev v tujini

Naši rojaki, še posebej zamejci, so vaše imenovanje toplo pozdravili. Kaj lahko pričakujejo od vašega ministrovanja, kje boste postavili glavne poudarke?

Glavni poudarki bodo tekli v več smereh. Eno so Slovenci v sosednjih državah. Tu je trenutno najbolj akuten problem v Italiji, kjer je vlada v splošnih ukrepih zniževanja sredstev pozabila na to, da so Slovenci kot manjšina občutljivejši in je treba nanje bolj paziti. Poleg tega so zaščiteni z italijanskimi zakoni in mednarodnimi pogodbami in tukaj bi morali stvari energično in sorazmerno trdo postaviti in povedati italijanski vladi, da je škoda zaradi teh relativno majhnih sredstev slabšati odnose med državama, ker imamo od dobrih odnosov vsi korist. Tukaj govorimo o majhnih sredstvih, vsaj v tem prvem letu (2009) kaže, da gre za milijon evrov; kar je za Italijo kot veliko državo zelo malo. Preračunano na velikost Slovenije, je to 20.000 evrov. Sorazmerno hitro bi se morali povezati tudi z manjšino v Avstriji, kjer imajo prav tako težak položaj, in skupaj vztrajati pri določitih Avstrijske državne pogodbe. Drugi del je sodelovanje z izseljenci, ki živijo po celem svetu. Poleg vaše revije obstaja tudi spletni portal www.slovenci.si, ki je dobra pot za povezovanje tega dela populacije med seboj in s Slovenijo, zato nameravamo vanj vložiti veliko dela.

Tretji problem, ki bi ga rad omenil in se ga običajno pozablja, ko se govori o Slovencih v tujini, pa so visoko izobraženi Slovenci, mladi, ki odhajajo, študirajo, doktorirajo, so na podoktorskem študiju, ali pa starejši, ki so na položajih na univerzah, na pomembnih inštitutih; tukaj neke sistematske povezave s Slovenijo ni. Ti ljudje so individualisti, se ne vključujejo v društva, to je del, ki ga iz Slovenije ne vidimo, in rad bi na dolgi rok, na osebni ravni vzpostavil povezavo s temi ljudmi, jih povabil v Slovenijo. Manjše tuje države imajo programe vzdrževanja stikov z eminentnimi rojaki v tujini, kako se jih vabi domov, ponudi, da bi del svoje dejavnosti iz tujine, kjer so že uveljavljeni, prenesli domov in imeli del laboratorija tukaj. To seveda ni poceni, proračun mojega Urada seveda ni dovolj velik, zato bi se moralo vključiti tudi Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Če bi vsako leto enega uglednega Slovenca uspeli delno dobiti nazaj, bi bilo dobro za nas kot Slovence, za slovenstvo in pa tudi za znanost in naše visoko šolstvo, ki je preveč zaprto.

Vaš prvi obisk po imenovanju za ministra je bil namenjen rojakom v Italiji; kako je uspel? Kaj ste se dogovorili? Uspel je sorazmerno dobro, pogovor z obema predsednikoma krovnih organizacij, Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ) in Sveta slovenskih organizacij (SSO), je bil izjemno prijeten. Name je naredila vtis enotnost obeh organizacij, ki imata vsaka svojo zgodovino in svoje poglede. V ključnih stvareh pa imata enaka stališča, in to bi morali doseči tudi drugod, četudi se ne razumejo čisto v vsem. Povedali so, da se zadeve glede šolstva in medijev v Italiji (to prizadene predvsem naše dvojezično šolstvo in tisk) zaradi splošnih protestov v Italiji odlagajo. Problematična je postavka v proračunu za naslednja tri leta za financiranje slovenske manjšine v Italiji, ki naj bi se zmanjšala in se z leti še krčila. Tukaj bi slovenska država morala ukrepati, če se le da. Še je čas za pogovore oziroma pritiske na Italijane, da bi se to rešilo.

Napovedujete lingvistično modernizacijo in strinjam se z vami, kajti s padcem meja zamejcev v takšnem pomenu besede, kot jih je opredeljeval do pred nekaj let, ni več. Predlog je, da bi se namesto »zamejci« uporabljalo »Slovenci v sosednjih državah«, namesto »Slovenci v zamejstvu in tujini« - »Slovenci v sosednjih državah in tujini«. Tako bi se rešili te »meje«, vprašanje pa je, če je to najustreznejše. Vidim, da vi uporabljate »Slovenci zunaj

meja domovine« - spet govorimo o mejah. Po drugi strani je za Slovence v Italiji tisto domovina. Če bi se moral zdaj odločiti, bi rekel »Slovenci v tujini in sosednjih državah«.



Kako pa kaže Korotanu, da ne bova z besedami le v Italiji? So na obzorju že kakšne rešitve? Rešitve nekako plavajo. Osebnostno sem prebral vso dokumentacijo, ki je bila dostopna, in razumem, kaj se je dogajalo, ne razumem pa, zakaj se je to zgodilo, kje je bil problem. Menim da, če bi bil nakup 'čist' v smislu - jaz nekaj prodam in vi delate s tem, kar hočete, jaz sam nimam s tem nič več. Če je cena primerna in če kupec - država Slovenija ali kdor koli že, natančno ve, kaj bo s tem počel, kako se bo Korotan financiral in čemu bo namenjen, potem jaz nimam nič proti temu. Druge manjše države imajo v večjih centrih svoje kulturne, znanstvene izpostave. Dunaj je bil za nas svetovni center v zgodovini - v zadnjih petdesetih letih, morda malo manj, zdaj pa zopet postaja svetovno središče. Avstrijci so, ne samo zaradi padca meja proti vzhodu, temveč zaradi sijajnih notranjih reform na področju visokega šolstva, znanosti, postali ena najnaprednejših držav v Evropi. Dunaj je in bo za nas eno od središč sveta. Če bi imeli takšno izpostavo, ne bi bilo slabo. Seveda se je treba odločiti, za kakšna sredstva gre, ali je to primerna cena, kdo bo to upravljal ... Misel je obstajala, da bi država dala sredstva na nakup, lastnik pa bi bila Slovenska akademija znanosti in umetnosti, kar je običaj. Da ima država lastništvo, v tujini ni prav okusno. Akademija bi pa morala vedeti, kdo bo to upravljal in iz česa bo to živelo. Opcij je seveda več - od te, da se tega ne kupi, do te, da je država lastnik in pooblasti nekoga za upravljanje, na primer kakšno našo institucijo v Avstriji; te stvari so odprte.

Pa se obrniva še na Slovence, ki so razseljeni tako rekoč po vseh celinah. Kaj sporočate njim? Že veste, kam vas bo vodila prva daljša pot? Zaenkrat še ne vem, je še predaleč. Bi se pa jim zahvalil, da so Slovenci, da ohranjajo slovenski jezik in kulturo, in menim, da je naša naloga, da jim pri tem pomagamo, da pomagamo pri učenju slovenščine, tudi tistim, ki ne govorijo več slovensko. Za nas morajo vsi veljati za Slovence, četudi so že zelo oddaljeni. Važno je, ali bi se radi čutili kot Slovenci in ali sodelujejo v aktivnostih, ki so za Slovenijo pomembne. Če nekdo v ZDA v sebi čuti delček Slovenca in bi rad to poudaril, mu pri tem pomagajmo. Na ta način seznanjamo s slovenskim jezikom in s slovensko kulturo cel svet.

Kaj pa Slovenci tretje ali že celo četrte generacije, ki razen prek prednikov z izvorno domovino še niso imeli stikov? Menite, da je mogoče za slovenstvo mlade še pridobiti? O tem bo treba razmisliti. Prepričan sem, da se struktura naših izseljencev v tujini spreminja. Tisti, ki so odšli po 90. letu prejšnjega stoletja, so bolj izobraženi, večji individualisti in verjamem, da so potomci generacij Slovencev, ki so šle že prej, tudi take. Kolektivna zavest jih ne prevzame, zato bi bilo treba z njimi vzdrževati drugačne stike. Če skušam ugibati, kako se bo svet spreminjal, mislim, da bo vedno več spletnih bralcev, ki bodo tudi vašo revijo brali na spletu. Treba je razmisliti o načinu, kako vzpostaviti kontakt, kako z njimi sodelovati.

Za konec pa še vprašanje - kakšno je vaše sporočilo, morda kratek nagovor Slovincem zunaj meja domovine?

Obljubljam, da bo država še bolj mislila nanje in da se bo skušala z njimi bolj povezovati, predvsem na osnovi skupnih projektov med Slovenci tu in v tujini. Večkrat bi se morali srečevati, to pogrešam. Načrtno bi rad obiskal večje skupine Slovencev po svetu. Obenem bi bil še bolj zadovoljen, če bi nas obiskali oni.

VIR: Moja Slovenija, 2009

Föreläsningar om svenska landskap, länder från när och fjärran med fantastisk natur, blommor och djur



Jag på Gesundaberget. Dalarna.



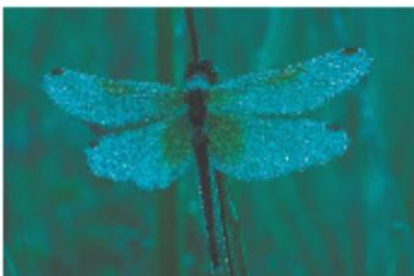
På vandring i Slovenska alperna.



Närbild av ängsnäva.



Klöva Hallar, Skåne.



Trollslända, Gavån, Hälsingland.

”SVENSKA SMULTRONSTÄLLEN” – ett måste för varje förening – det vackra Sverige tolkade med dikter av Harry Martinsson, Nils Ferlin, Dan Andersson, Erik-Axel Karlfeldt, Paulus Utsi och Carl von Linné.

SVENSKA LANDSKAP:

”Öland – Natur och kultur”.

”Bohuslän – Gubbar, silla går té Ammen”.

”Kosteröarna, Hällö och Smögen – Bohuslän i ett musselskal”.

”Strövtåg i Gotländsk natur”

”Dra åt Hälsingland – magiskt ljus över hälsingeskogen, sjöar och dalar.”

”Orsa Finnmark i Dalarna”

”Medelpad”

”Höga kusten – Ångermanland”

”På höstvandring i Jämtlandsfjällen”

”Tranorna vid Hornborgasjön”

”Magle våtmark – med rikt fågelliv, insekter och härliga blommor.”

”Laponia – Lapplands världsarv”

NORDEN:

”På resande fot i Finland och Sverige.”

”Upptäck det trevliga Åland”

”Bornholm – en dejlig ö.”

”Island – glaciärens, vulkanernas, hetvattenkällornas och sagornas land.”

”Färöarna och dess människor.”

ÖVRIGA LÄNDER:

”Slovenien i mitt hjärta.”

”Slovenier utan gränser i Österrike och Italien”

”Kranjska Gora – slovenska alperna.”

”Sydamerika”.

”Galapagosöarna”.

”Påskön – Te Pito o te Henua” (världens navel).

”Santorini – ett måste bland grekiska öar”.

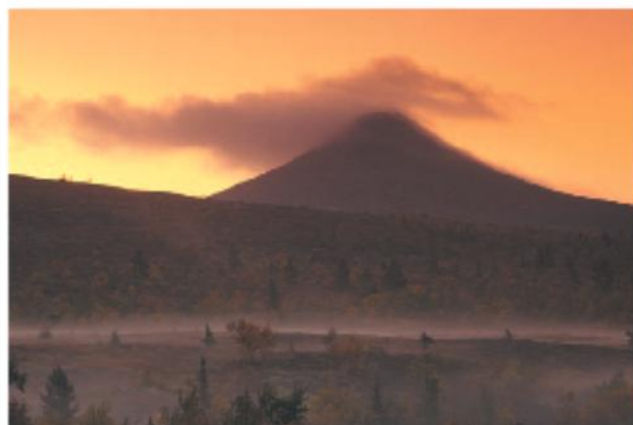
”Sao Miguel – Azorena”.

”Vilket äventyr? – Fuerteventura.”

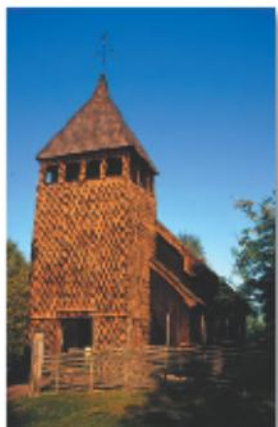
”Karphatos” – Grekland.

DALARNA

Mäktiga Städjan, månljuset och stjärnhimmeln



Dalarna är ett landskap med många geografiska regioner, från ädellövsskogar i söder till karga fjällhedar i norr. Vi börjar i Falu koppargruva, övernattar på Främby udde vid sjön Ruffin, här tar vi härliga morgonbilder. Vi stannar till vid Djurås där Öster- och Västerdalälven bildar Dalälven. Gammaldags flottbro vid Gagnef och landskapet kring Siljansnäs, som är en vacker bygd med sin kyrka. I Gesunda tas vi emot av Ylva och Thomas, värdarna för skidanläggningen. De tar oss upp på Gesundaberget, här är utsikten underbar över Siljan och Sollerön. På ön besöker vi Karl Lärkas stuga och hembygdsgården med vikingaskepp. Även kyrkan på ön har en märklig historia. Vi gör en avstickare mot Lima och Tisjölundet. Gammelkyrkan i Särna är en vacker träbyggnad. Fulufjällets nationalpark med Njupeskar som är Sveriges högsta vattenfall. Vi upplever Nipfjället och Städjan som är sydsamer-nas heliga berg allra starkast. Det intressanta här är Burusjön och Stensjön. Vid Grövelsjön bekantar vi oss med varglav – som för-ritiden användes till åtel åt vargarna. På väg tillbaka stannar vi till i Trängslet. Vi gör ett besök i Älvdalens kyrka och här finns även Dalarnas äldsta trähus. Vi åker vidare till Orsa, Nusnäs, Rättvik och sedan upp till Boda kyrka och vandrar in till Styggforsen. Sedan besöker vi Gammelsta i Norrboda. Nu på hösten mognar olika bär t.ex. hönsbär, blåbär, odon, lingon och kräkbär. En kall oktobermorgon ser vi ut över nejderna från Pikkalampinoppis brandtorn. Vi fotograferar stjärnhimlen och vid Fjätån upplever vi att månljuset och nattlandskapet är väldigt magiskt.



Linné om hönsbär:

"Höns och andra fåglar, äta dom gärna, likaså barn, men äldre bryr sig mindre derom emedan de äro vattniga och söta och karlar vill ha stadigare och skarpare saker."

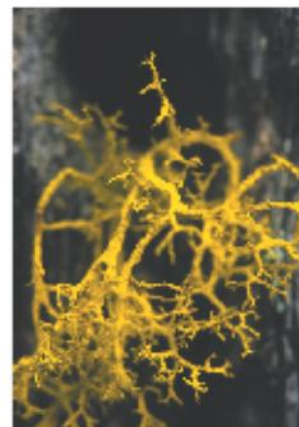
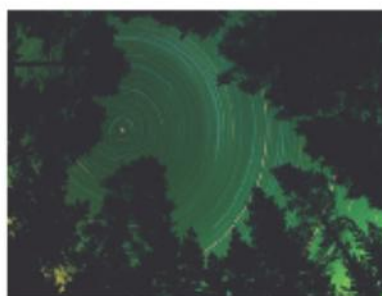
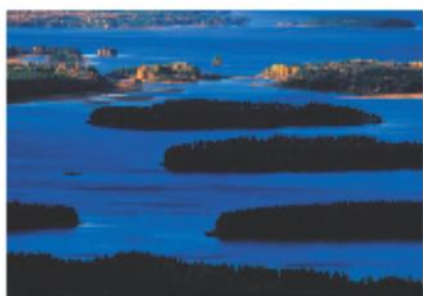


FOTO KARLO PESJAK/PHOTONATURA



Föreläsning av Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel.0451-10442, mobil 070-5791839.

ÖLAND

Natur och kultur

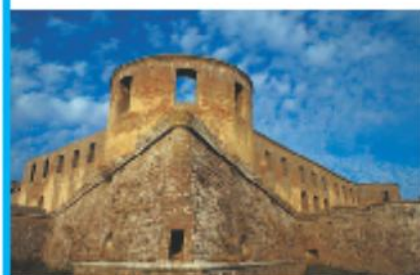
*"Ölands strand hade vi knappt rört,
förrän vi märkte, att detta land var
helt annorledes än de andre
Sveriges provincier..."*

Citat från Carl von Linné, försommaren
1741 från sin resa på Öland.



FOTO KARLO PESJAK/PHOTONATURA

Vi besöker några av Ölands intressanta platser och kulturmiljöer – Byrums raukar med Blåjungfrun, Alvedsjöbodarna, Jordhamnskvam, Källa kyrkby, Störlinge stubbkvammar, Högby fyr med Bodudden, Gärdslösa och Råpplinge kyrka, Himmelsberga museum, Ölands alvar och ängar med "Arontorpsrosen" eller våradonis, vildtulpan, vasstarr, kattfot, humleblomster, orkideer, osv... Vi stannar till vid "Kapelludden" med det ensamma stenkorsset där kyrkoruinen förstärker den ödsliga stämningen. Här låg en gång "Sikavarp" – en blomstrande hamn och köpstad – under medeltiden och dessförinnan en hednisk offerlund med en offerkälla. Sandvikskvam – en enorm "holländare" i åtta våningar. Vidare åker vi till Borgholms slottsruin, Halltorps hage, Resmo kyrka, Risinge söder om Mörbylånga och Gräsgårds fiskehamn. En rolig händelse – när jag återvände från morgonfotograferingen vid Tiberga läge, var min bil omringad av ungdjur som slickade i sig vägsaltet från min bil. Det såg häpnadsväckande ut, men det var inte trevligt att få bilen full av saliv som hängde i stora klasar över hela bilen! Upptäck Öland!



Föreläsning av Karlo Pesjak, Åbroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm. Tel.0451-10442, mobil 070-5791839.



Lördagen den 29:e november 2008 inbjöd Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen i Stockholm till en eftermiddag med föredrag. På programmet stod följande:

- Manligt ock kvinnligt språk – Använder vi språket på olika sätt?

Helena Jarl Kerzar, medlem i föreningen, fd lärare vid Uppsala universitet.

- "Järnridån efter andra världskriget" – Gränsen mellan öst och väst, från Östersjön till Adriatiska havet med betoning på gränsen mellan Italien och f.d. Jugoslavien.

Anna Nilsson, forskare vid Södertorns högskola, och Lojze Hribar, moderator.

- Jerica Bukovec-Gregorc med Martin Gregorc underhåll med både svensk och slovensk musik.

Dr Helena Jarl Kerzar har undervisat vid Uppsala universitet och är medlem i föreningen. Hon berättade bl a att en hel del forskning har gjorts för att man velat komma underfund med om det finns skillnader mellan mäns och kvinnors sätt att använda sig av språket. Man har i många fall funnit generella tendenser till olikheter.

Man brukar tala om att män föredrar informationssamtal medan kvinnornas samtal kan betecknas som relationssamtal. Män lyssnar framför allt till vad som sägs, medan kvinnorna också framför allt *Helena Jarl*



Kerzar

lyssnar till hur det sägs.

Kvinnors tal innehåller fler frågor än mäns gör. Många män anser att det är ett tecken på okunskap om man ställer många frågor.

Det påstås att kvinnor har lättare än män att tala om känslor. Kvinnor har ofta ett mer emotionellt språk.



Anna Nilsson gör sitt forskararbete om "Järnridån mellan Danzig och Trieste" efter andra världskriget. Tillsammans med *Lojze Hribar* besökte de i somras gränstrakterna i Slovenien och samtalande med historiker och vittnen om deras upplevelser vid "järnridån". Som bekant befriade partisanerna Trieste och Gorica, en gång städer med övervägande slovensk befolkning, från tyskarna den 1 maj 1945. Under de allierades påtryckningar fick de dra sig tillbaka efter 43 dagar. Regionen Julijska krajina (*Venezia Giulia*) delades i två zoner av vilka den ena var under de allierades administration och den andra under jugoslavisk. Den 10 februari 1947 undertecknades ett fredsfördrag enligt vilket stora delar av Regionen Julijska krajina tillföll Jugoslavien, samtidigt som man bildade det fria territoriet Trieste (slovenska: *Svobodno tržaško ozemlje*). Det var en stadsstad vid Triestebukten och belägen mellan Italien och Jugoslavien. Den delades upp mellan sina grannar den 5 oktober 1954 då zon A tillföll Italien och zon B tillföll Jugoslavien. Zon B delades i sin tur mellan delrepublikerna Slovenien och Kroatien. När Osimofördraget undertecknades 1975 blev denna gränsdragning mellan Jugoslavien/Slovenien och Italien slutgiltigt gällande.

Anna Nilsson

Mellan 1945 och 1947 uttryckte befolkningen i den

engelska administrativa zonen sin önskan att bli anslutna till Jugoslavien/Slovenien med demonstrationer och på andra sätt. Så småningom upprättades järnridån och befolkningen på båda sidor fann sig i en ny situation, vilket är ämne för Anna Nilssons forskarbete. När det gäller termen järnridån poängterade Anna att termen passar inte riktigt gränsen mellan Italien och Österrike å ena sidan och Jugoslavien å andra. Jämfört med gränserna mellan Öst- och Västtyskland, Österrike och Ungern, osv fanns vid den jugoslaviska gränsen inga taggtrådar, murar och minfält. Människor kunde röra sig ganska fritt i en 10 kilometers zon, tack vare londonfördraget från 1954 mellan Jugoslavien och Italien.

Omkring fyrtio personer samlades denna kväll, många tog med sig sina vänner och bekanta. Bland annat hade vi glädjen att välkomna före detta Sveriges ambassadör i Slovenien, John Hagard med fru. Vid buffén med slovenskt vin och kaffe hade han ett kortare anförande där han berättade om sina övervägande positiva intryck och upplevelser från Slovenien. Vi ser fram emot fler sådana samlingar.

Brane Kalčevič

Landskrona



DIVERTIMENTO – Nyårskonsert, Landskrona, januari – februari 2009

Sångkören DIVERTIMENTO
underhöll med sång och dans;
slovensk medverkan: Zvonko
Bencek



LipWize – ett rockande nybygge

LipWize (fr. v.) Victor Henriksson, Jesper Häkkinen, Tanja Tuomainen, Sebastian Henriksson och Niklas Hansson



Foto: Mikael Öhrn

LANDSKRONASCENEN. LipWize lät tufft och när de skrev ner det såg det också bra ut. Nu väntar det tre månader unga bandets debutspelning och de repar för fullt på Vintergatan 8. LipWize består av Tanja Tuomainen på sång, Niklas Hansson på sologitarr, Sebastian Henriksson på trummor, Victor Henriksson på kompgitarr och Jesper Häkkinen på bas. Det låter mycket rock inne från lokalen när de kör the Cranberries Zombie, men det gäller för dem att rocka med måtta.

- Vi får plats, det går ingen nöd på oss än, säger Niklas.
- Vi har vår lilla ruta vi står på, förtydligar Victor.
- Jag har störst, säger Sebastian bakom trumsetet.
- Det är tur jag inte skaffade den där toppen, riktar Jesper till Sebastian.

Eget material sidan om Grunden till bandet lades av Sebastian och Niklas när de träffades i gymnasiet och började lira ihop. Efter några namnbyten fram och tillbaka och medlemmar som fallit bort efterhand har de båda nu hittat ett murbruk att bygga med i LipWize. För närvarande har de ett tiotal låtar på sin repertoar, än så länge handlar det bara om covers.

- Vi jobbar med eget material vid sidan om, säger gitarristen Niklas.
 - Jag ska bli klar med texterna, säger Victor.
- Musiken skriver de tillsammans, men texterna hamnade på Victors bord.
- Han sa att kunde, så därför får han göra det, säger Niklas.

Inspirerade av tjejer Målet är att få ihop en skiva längre fram och att försöka nå ut med den.

- En demoskiva som vi skickar runt, säger Victor jordnära.
- Men ambitioner finns, säger Sebastian.

- Vi ska bli störst, säger Jesper, och så skrattar alla försiktigt. Inspirationen till det egna materialet hämtar de mycket från tjejer så som Kelly Clarkson och Hanna Pakarinen.
 - Sen är det vanlig hårdrock från 80-talet också, säger Sebastian. Och de är helt på det klara hur de ska låta.
 - Det ska vara tunga ljud med gladare melodier, säger Niklas.
- LipWize har sin debutspelning på Plantan torsdagen den 19/2 klockan åtta på kvällen. Det finns även möjlighet att se dem live på mopperacet i Landskrona lördagen den 16/5.

Debutspelning på Plantan den 19:e

LipWize (fr. v.) Sebastian Henriksson, Tanja Tuomainen, Victor Henriksson, Niklas Hansson och Jesper Häkkinen. Foto: Mikael Öhrn



(Källa: HD/NST, publ 3 februari 2009)

Mikael Öhrn



Tanja Tuomainen är dotter till Hannu och Dora Tuomainen, där Dora har slovenskt ursprung. Hon är även vokalist i SPICE DUO (inspelad CD: Kärlekens Ansikten, 2007) samt i kören Orfeum, Landskrona.

På fotot står Dora den tredje från höger sida.

/RED

En starček je živel

En starček je živel tam v vinskih gorah,
tam doli na lepem Dolenjskem.

Prav pridno je držal kozarček v rokah,
zahajal k prijateljem pevskim.

Ko ura pa pride, ločitve je čas,
on vzame kozarček in reče na glas:

*Oče nebeški, glej, še en kozarček zdej,
potlej bom hvalo ti vekomaj pel!*

Ko starček skesano pred tronom stoji,
Bog reče vesele besede:

Pojd' notri k veselju zdaj večnemu ti,
pravični le sam ga posede:

Pač pil si na svetu le vince ti rad,
zato pa ustvaril sem trtice sad.

*Piti vesel ga sme, kdor ima čist' srce,
s'cer si življenja je večnega tat.*

B Bog Oče zdaj Petru prijazno pove,
da s sabo naj starčka popelje,
naj vinca natoči mu s trte sladke,
'z nebeškega soda veselje.

Z obema rokama je kup'co prijel,
jo kvišku povzdignil, takole zapel:
*Oče nebeški, glej, še en kozarček zdej,
hvalo bom vekomaj, vekomaj pel.*

I Vinlandet levde

(I översättning av: A. Budja)

I Vinlandet levde en gubbe en gång
vid bördiga Dalarnas sluttning.

Han älskade vinet och dyrkade sång,
bland kompisar fann han sin njutning.

Men tiden den gick, det blev dags för «adjö» ;
han lyfte sitt glas och han skålade så:
Herre Gud, hör på mig, jag lyfter glas för Dig,
sjunger din ära i evighets tid!

Snart fick gubben lämna sitt jordiska liv
ödmjukt ställd där framför Gud Fader
i stället för dom över dricka och kiv
fick han stor beröm för bravader!
»Du älskade vinet som skapats av mig
du drack det med måtta och roade dig!«
Dricka må en och var, den som gott hjärta har,
för att ett evigt liv vinna en gång!

Gud Fader till Petrus sa några få ord
att gubben får vistas i himlen;
det glada sällskapet fick sitt eget bord
hans glas fylldes åter med vinet.
Han lyfte sitt vinglas högt upp än en gång,
ur hans glada hjärta kom toner med sång:
Herre, hör nu på mig, jag lyfter glas för Dig,
sjunger din ära i evighets tid!

Nastop duo Danni & Augustina: SPOROČILO ZA MEDIJE

Švedsko - slovenske melodije v Termah Snovik

Snovik – Prvi večer v letu 2009 sta v restavraciji Potočka v Termah Snovik nastopili vokalistka Augustina Budja ter kitaristka in vokalistka Danni Stražar. Izvajali sta tako švedske kot slovenske ljudske in tudi druge pesmi, nekatere tudi v obeh jezikih.

Augustina in Danni sta v Termah Snovik prvič nastopili skupaj, prav tako je bil to njun premierni skupni nastop v Sloveniji. Spoznali sta se na Švedskem, združila pa ju je seveda glasba in slovenska kultura. Ga. Augustina je na Švedskem že 45 let, a se redno vrača v domovino. Mlajša Danni pripada drugi generaciji Slovencev s Švedske. Rojena je na Švedskem, zdaj pa je razpeta med Slovenijo in Švedsko. *”Ukvarjam se predvsem s prevajanjem, glasba pa je moja ljubezen”*, pravi Danni in dodaja, da na nastopih na Švedskem opravlja poslanstvo predstavljanja

slovenske glasbe in kulture, v Sloveniji pa seveda ravno obratno.

Danni Stražar in Augustina Budja med nastopom v Termah Snovik. V ozadju Marinka in Veronika Stražar.



Za poslušalce v Snoviku so bile še posebej zanimive njune izvedbe pesmi, ki jih zapojeta delno v švedščini delno v slovenščini. *”Prevodi švedskih pesmi v slovenski jezik so moji,”* pravi Augustina, ki sicer na švedskem nastopa tudi v tercetu s sestrami Budja, je članica zbora Orfea, za ohranjanje slovenstva na Švedskem pa skrbi tudi s sodelovanjem pri glasilu Slovenske zveze. *”Zveza združuje enajst društev. Na švedskem živi približno 7000 Slovencev prve*

generacije. Danni pripada drugi generaciji, ki se še čuti Slovence, tretja generacija pa je že povsem integrirana v švedsko družbo.” dodaja ga. Budja, ki sicer izhaja s Prlekije, medtem ko Danni prihaja z Doba pri Domžalah. Ga. Budja je s tercetom že izdala šest zgoščenk, obe pa se nadejata da bosta v prihodnje na nosilce zvoka prenesli tudi kakšen skupen projekt.

Del pesmi ”Kdo brez vesel lahko vesla” v švedskem in slovenskem jeziku:

Švedsko:

Vem kan segla förutan vind?

Vem kan ro utan aror?

Vem kan skiljas fran vannen sin utan att falla tarar?

Slovensko:

Kdo brez vesel lahko vesla,

Kdo brez vetra bi jadral,

Kdo slovo bi vzel brez solza, od svojega prijatlja

Dodatne informacije:

Damijan Rifl

Terme Snovik – Kamnik d.o.o., Snovik 7, 1219 Laze v Tuhinju

T: 01 83 44 104 F: 01 83 44 136; damijan.rifl@terme-snovik.si.

Spomine največjih doživetij hranimo za vedno



Jože Godina

Naši spomini so naša skrivnost, prazno bi bilo življenje brez spominov. Vemo, da nam spomini ostajajo za vse življenje in teh naših skrivnosti nam nič ne more odvzeti. Tudi ko se poslavlja življenje od nas, ko smo izgubili vse materialne dobrine, nas bodo spremljali naši spomini. S spomini se da primerjati tudi znanje, ki smo si ga pridobili v toku življenja, tudi znanje nam ostaja, ko si nabiramo novih izkušenj in spominov, tako je drugo z drugim povezano. Spomini niso vedno samo lepi spomini, tudi žalostni in boleči so pomešani z lepimi, tako nam tudi pridobljeno znanje včasih nanese bolečino, saj

pravi stari pregovor: Česar ne veš, te ne boli!

Življenje vsakega posameznika je nekaj posebnega, je unikat, podobno je tudi s spomini. Okolje je tisto, ki nam kroji življenje, v življenju pridobljeno znanje nam včasih lajša, včasih otežuje naš vsakdan. Oboje pa pušča sledi, to so med drugim tudi naši spomini. Tako kot življenje je tudi spomin nekaj enkratnega, nekaj, kar je samo naše. Spomine pa lahko delimo z drugimi, z ljudmi, ki jih imamo radi in ki imajo radi nas. Spomini so del zgodovine, na njih počiva sedanost in od njih bo odvisna naša prihodnost. Zato je še kako pomembno, da spomine največjih doživetij življenja, najsi bodo veseli ali žalostni – shranimo za vedno!



Velikonočno voščilo

Zvončki beli, trobentice rumene,
že vse razcvetene
Vijolica plava pa še čaka nekaj dni
Da v njenem vonju vse okolje zadiši.
Bliža se velika noč srečna;
pogača medena, pirhov v obilju,
s hrenom, kračo in obilo klobas,
to naj bo moje voščilo za

velikonočni praznični vam čas!

Napisal G. J., Halmstad

ZANIMIVOSTI

AKTUELLT



TERME SNOVIK – OKOLJU PRIJAZNE TERME V TUHINJSKI DOLINI

TERME SNOVIK so najvišje ležeče terme v Sloveniji. Najdete jih v Tuhinjski dolini, v neposredni bližini Kamnika. Le dobra ura vožnje iz Ljubljane, Kranja ali Celja in znajdete se v

Snoviku. Leta 2007 je bila zaključena tretja gradbena faza apartmajskega naselja 4* in zdaj je na robu gozda gostom na voljo skupaj 31 dvoposteljnih sob in 74 apartmajev z lepim pogledom na neokrnjeno naravo in zunanji termalno-rekreacijski kompleks. Več let zaporedoma so bili izbrani za naj kopalnice v Sloveniji v svoji kategoriji. Skupaj imajo 1000 m² vodnih površin v notranjih in zunanjih bazenih s termalno vodo, ki ima zdravilne učinke in blagodejno vpliva na kosti, kožo in prebavo. Visokokvalitetno vodo, ki je bogata s kalcijem in magnezijem, je Ministrstvo za zdravje 2. oktobra 2006 razglasilo za naravno zdravilno. Dnevnim in stacionarnim gostom v apartmajem naselju so poleg kopanja na voljo še klasične wellness storitve - masaže ter zeliščne savne z aromaterapijo (finska, turška, ledena). Za zahtevnejše okuse pa so na voljo eksotične kopeli v okviru novega rajskega apartmaja. Rajski pa je tudi pobeg v naravo. Nordijska hoja, tek, pohodništvo in gorsko kolesarjenje so športi, kjer je stik z naravo pristen in prav zato jim v Snoviku namenjajo vse več pozornosti.



V edinih gorenjskih termah veliko pozornosti posvečajo tudi najmlajšim, saj redno organizirajo ustvarjalne delavnice, plavalne tečaje ter med šolskimi počitnicami taborje s pestrimi vsebinami za otroke od 5. do 12. leta. Tabori imajo tako zabavno kot tudi izobraževalno noto. Le-to je vedno usmerjeno v ekologijo in odgovorno ravnanje do okolja. Skrb za naravno okolje v je namreč del identitete Term Snovik. So eko terme, ki odgovorno ravnajo z okoljem. Kot prvo slovensko turistično podjetje so prejeli prestižni Znak za okolje EU za turistične namestitve. Uradni znak Evropske unije za okolju prijazne turistične namestitve (The European Eco-label for tourist accommodation service) je poznan tudi pod imenom EU marjetica. Podjetja, ki pridobijo »marjetico«, s tem uradno veljajo za okolju prijazna podjetja oziroma za podjetja, ki si prizadevajo za manjše onesnaževanje zraka, varčnejšo rabo energije in drugih naravnih virov, manjše onesnaževanje okolja ter tista, ki v ponudbi prehrane uporabljajo tudi organsko pridelano hrano. Da do okolja odgovorno delovanje Term Snovik ni zgolj deklarativno poleg "marjetice" dokazujejo še preostale nagrade za energetsko učinkovitost, ki so jih prejeli v letu 2008, med drugimi tudi nagrada "Energetsku učinkovito podjetje 2008", ki jo podeljuje Ministrstvo za okolje in prostor v sodelovanju s časnikom Finance.

Damijan Rifl

V SPOMIN MIHAELI HOJNIK

Till minnet av Mihaela Hojnik

Prišla je tiho, dotaknila se nas je s toplino.

Prijateljica.

Zeleni travniki Pohorja, šelestenje koruze v vetru,
vse ena sama lepota, neminljiva, večna.

Kot sapica je zavelo skozi nas, ko je odšla,
vsa bela in prosojna.

Naj ti bo lepo, draga Mihela!

Globoko pretreseni sporočamo vsem, ki so jo imeli radi, da je 28. decembra

2008 v Stockholmu

ugasnila naša draga

MIHAELA HOJNIK

rojena 4. marca 1946

Žalujoci: hči Nina z družino in sestra Silva z družino

5.1.2009

From: [Mariborska literarna družba](#)

To: "[Undisclosed-Recipient:](#)"@avs3.arnes.si

Sent: Thursday, January 15, 2009 7:30 AM

Subject: Literarni večer, posvečen Mihaeli Hojnik, v sredo, 21. januarja 2009, ob 18. uri v Literarni hiši Maribor, Vojašniška ulica 12 v Mariboru

KULTURNO DRUŠTVO MARIBORSKA LITERARNA DRUŽBA
LITERARNA HIŠA MARIBOR

Mama,
jaz nič ne razumem!

...

Vzemi me domov,
Prihajaj k moji postelji
z grenko tableto v levici,
s kozarcem malinovca v desnici.
Obljubi mi prstanček,
če bom pojedla štiri žlice juhe.
Samo zdravnik mi naj ne govori
z resnim glasom, mama.
Jaz nič ne razumem!

(Odlomek pesmi Mihaele Hojnik, objavljene v online reviji LOCUTIO)

30. oktober 2008

Vabimo vas na literarni večer, posvečen



Mihaeli Hojnik
(4. marec 1946 - 28. december 2008) v
sredo, 21. januarja 2009, ob 18. uri v
Literarni hiši Maribor, Vojašniška
ulica 12 v Mariboru.
Pridite!

Spoštovani!

Najlepše se vam zahvaljujem za povabilo na LITERARNI VEČER, posvečen Mihaeli Hojnik in pozdravljam to vašo gesto, obenem pa se opravičujem, ker iz osebnih razlogov ne bom mogla priti.

Tudi sama se s spoštovanjem spominjam pokojne Mihaele, skupaj sva med drugim preživeli zanimiv študijski (seminarski) teden na učiteljskem seminarju v Izlakah. Pa tudi sicer sem pokojnico kot dolgoletno urednico kulturne revije Naš glas in pesnico poznala veliko let. Hudo me je prizadela vest o njeni

prezgodnji smrti.

Prilagam posnetek s seminarja, kjer smo takratni udeleženci srečali tudi tedanjega predsednika slovenske vlade, zdaj že pokojnega dr. Janeza Drnovška. Na skrajni levi sem jaz, potem je Mihaela, nato neka druga ga. udeleženka in dr. Drnovšek. Izlake, 1999.

Fotograf neznan.

Vsem prisotnim globoko sožalje v mojem imenu in v imenu redakcije SLOVENSKO GLASILO na Švedskem - z lepimi pozdravi Augustina Budja.

MINNESSTUND EFTER MIHAELA

Ärade vänner, bekanta och elever till Mihaela Hojnik

Härmed meddelas att Mihaela har avlidit den 28 december 2008. Hennes dotter Nina och svärson Vlado kommer att transportera Mihaelas kvarlevor – urnan, till Slovenien i juni månad där begravningen kommer att äga rum i närvaro av släkt och vänner.

I Sverige kommer ett farväl efter Mihaela äga rum den **20. mars kl 16:00** i kapellet vid kyrkan i Vagnhärad. Samordning av deltagare och transport svarar Lojze Hribar.

Meddela Ert/ditt deltagande till Lojze Hribar på telefon 08-712 11 62 eller via e-post: hribar.lojze@telia.com eller Stanislava Gillgren tel.08-6125792 senast till 2009-03-13.

Meddela även om Ni/du behöver hjälp med transport eller har plats för andra i bilen.

Hälsningar Lojze Hribar

NEKROLOG

Jože Kovačič,

Vaše vprašanje se nanaša na davčno obravnavo pokojnin v Sloveniji. V zvezi s tem podajamo splošno pojasnilo, poudarjamo pa, da je obdavčitev pokojnine odvisna od konkretnega primera in je zato vsak posamezni primer potrebno obravnavati posebej.

Davčna obveznost posameznikov - fizičnih oseb - v Sloveniji je odvisna od njihovega rezidentskega statusa. Kriteriji, ki določajo, kdaj se oseba šteje za rezidenta Slovenije, so določeni v 6. členu Zakona o dohodnini (Uradni list RS št. 117/06, 10/08, 78/08, 125/08; v nadaljevanju ZDoh-2). V skladu s 5. členom ZDoh-2 so rezidenti zavezani za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, torej od tistih, ki imajo vir v Sloveniji in od tistih, ki imajo vir izven Slovenije, nerezidenti pa za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji. Med dohodke, od katerih se plačuje dohodnina, se všttevajo tudi pokojnine.

Poleg ZDoh-2 je potrebno upoštevati tudi sporazum o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja, če je med državama sklenjen. S tovrstnimi sporazumi si državi razdeljujeta pravico do obdavčitve določenih vrst dohodkov. V razmerjih med Švedsko in Slovenijo se uporablja Sporazum med SFRJ in Kraljevino Švedsko o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja (Uradni list SFRJ – MP, št. 7/81). Obdavčevanje pokojnin je urejeno v 18. členu navedenega sporazuma. Načeloma so pokojnine obdavčene v državi rezidentstva prejemnika pokojnine, vendar pa sporazum določa dve izjemi od tega pravila, in sicer:

- Pokojnina, ki jo posameznik prejme zaradi opravljanja t.i. državne službe, se obdavči samo v državi, ki tako pokojnino izplačuje, razen, če je oseba, ki pokojnino prejme, državljan in rezident druge države. V tem primeru se taka pokojnina obdavči v državi, kjer je oseba rezident in državljan.
- Pokojnine, ki so izplačane v skladu s sistemom javnega socialnega zavarovanja, se obdavčijo samo v državi, ki take pokojnine izplačuje.

Slovenija si prizadeva, da bi se pogajanja o sporazumu o izogibanju dvojni obdavčitvi dohodka in premoženja, ki bi bila sklenjena med Kraljevino Švedsko in Republiko Slovenijo čim prej začela.

Lep pozdrav,

SLUŽBA ZA ODNOS Z JAVNOSTMI

Urška Štorman
Ministrstvo za finance / Ministry of Finance
Služba za odnose z javnostmi / Public Relations Office
T: 01/ 369 6436
M: 051/ 600 - 005
F:01/ 369 6609
E-mail: urska.storman@mf-rs.si

[Seznam veljavnih konvencij o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka in premoženja](#)

[V Sloveniji ratificirane konvencije, ki še ne veljajo](#)

ŠTEVILNA prikrita GROBIŠČA V SLOVENIJI

Položaj nekaterih jam, v katerih so jamarji našli človeške kosti. Vir: Kataster jam Jamarske zveze Slovenije Foto: MMC RTV SLO

Hudi Jami odkrili množično grobišče

Šlo naj bi za več sto trupel Slovenija, 3. marec 2009 Laško

V Hudi Jami pri Laškem so kriminalisti in zgodovinarji odkrili človeške posmrtno ostanke. Šlo naj bi za po vojni pobitih nekaj sto ljudi.



Po vrsti pregrad v nekdanjem rudniškem jašku so odkrili mumificirana trupla. Vodja evidentiranj in sondiranj prikritih grobišč Mitja Ferenc je pojasnil, da za zdaj kaže, da so bile žrtve pobite na mestu, kjer so jih odkrili, od kod so jih pripeljali pa za zdaj ni znano. Dejal je, da je edini neposredni vir voznik, ki je ujetnike vozil v rudnik in pravi, da so bili Slovenci. Ustni viri pa po drugi strani govorijo o ljudeh hrvaške narodnosti, poroča TV Slovenija. Z nadaljnjimi preiskavami bodo skušali ugotoviti vsaj nacionalno pripadnost žrtev in okoliščine pobojev, država pa naj bi ob vходу v Barbarin rov v Hudi Jami postavila obeležje. Dela z namenom ugotovitve, ali se v rovu Barbara nahaja prikrito grobišče, so se začela avgusta lani. Lokacija je bila namreč na seznamu vladne komisije za reševanje vprašanja prikritih grobišč. Kriminalisti in zgodovinarji so odstranjevali betonske pregrade in nasutje, ki je prikrivalo obstoj grobišča, zdaj pa so odkrili posmrtno ostanke več sto ljudi. Policisti so kraj najdbe zavarovali, o vseh ukrepih pa sta bila obveščena pristojni preiskovalni sodnik in državni tožilec. Kriminalisti bodo tako nadaljevali preiskavo v okviru akcije Sprava, so sporočili s policije.

Grobišča - dolga zgodba brez epiloga Skupno število žrtev ocenjeno na več deset tisoč. **Pogled na množico čevljev, z okostji napolnjena jaška in mumificirana trupla je pretresel pristojne, ki so po preboju zapore vstopili v rov Barbara v Hudi jami pri Laškem.** Po prvih predvidevanjih gre za eno večjih doslej najdenih prikritih grobišč, saj naj bi žrtve šteli v stotinah. Parlamentarne in vlade komisije so sicer začele raziskovati in urejati grobišča po osamosvojitvi Slovenije leta 1991, leta 2002 pa se je začela tudi sistematična topografska raziskava.

V registru vojnih grobišč skoraj 600 vpisov Med nalogami komisija za reševanje vprašanj prikritih grobišč je tudi priprava seznama prikritih grobišč v Sloveniji, ki so vpisane v register vojnih grobišč. Do leta 2008 je zgodovinar Mitja Ferenc evidentiral 581 grobišč. Samo v obdobju 2006-2008 je bilo sondiranih 116 domnevnih lokacij prikritih grobišč, ki so jih potrdili v 56 primerih. Doslej je bilo izvedenih več kot 15 prekopov, pri katerih so našli več kot 2.000 žrtev. Množična grobišča naj bi bila na ozemlju najmanj stotih slovenskih občin. Komisija v poročilu med drugim navaja, da naj bi bilo na podlagi sondiranj na ožjem območju Maribora več kot 20.000 žrtev povojnih pomorov, kot mogoče dopušča tezo o več kot pet tisoč pomorjenih na Koroškem, od Koroške prek Maribora in Ptuja do hrvaške meje pa bi lahko govorili o več kot 30.000 pomorjenih. Na območju od Celja do Brežic z okolico naj bi glede na sondiranja zadnje počivališče našlo več kot 20.000 pomorjenih, na območju Ljubljane z Gorenjsko, Dolenjsko, Kočevsko pa naj bi bilo po vojni ubitih več kot petnajst tisoč ljudi. Na zahodni meji je precej neznank, zbrani so podatki o skoraj tri tisoč pobitih, k njim pa jih verjetno lahko prištejemo še nekaj tisoč.

Iz Škofovih zavodov v brezna MMC je poiskal informacije o nekaterih domnevnih in že odkritih množičnih grobiščih v Sloveniji. Na območju Ljubljane z okolico so znani Škofovi zavodi v Šentvidu nad Ljubljano, ki so imeli podobno vlogo kot taborišče na Teharjah, in sicer naj bi bili izhodišče, od koder so žrtve odpeljali v smrt. Tako naj bi v 20 metrov globoko Brezarjevo brezno zmetali okoli 800 ljudi iz Škofovih zavodov, a so jih zaradi onesnaženja potoka po nekaj tednih dvignili in prenesli v Kucjo dolino.

Kočevski rog še skriva žrtve V zloglasnem Kočevskem rogu je doslej odkritih več brezen, v katerih naj bi bilo pobitih do 15 tisoč vojakov, med katerimi naj bi bilo 4.000 slovenskih domobrancev, 3.000 pripadnikov t. i. Nedičeve vojske in 6.000 hrvaških ustašev in domobranov. Na severni del Roga so vozili ujetnike iz novomeških zaporov. Teh žrtev naj bi bilo okoli 1.000. Na Gorenjskem naj bi bilo največ množičnih grobišč v dolini Kamniške Bistrice. Tam so odkrili sedem grobišč, v katerih naj bi počivalo več tisoč žrtev. **Polovica ujetih v Pliberku naj bi končala v Tezenskem gozdu** Na Štajerskem je najbolj znan Tezenski gozd, kjer so pri izkopavanju našli več kot 1.000 moških okostij, domneva pa se, da naj bi bilo žrtev okoli 35 tisoč. Šlo naj bi za hrvaške pripadnike ustašev in domobranov in srbskih četnikov, tj. za dobro polovico vojakov, ki so se predali na Pliberškem polju.

Aleksandra K. Kovač aleksandra.kovac@rtvslo.si

Izbrala in uredila A. Budja

razvita bitja. To je tudi vsa razlika med moškimi in ženskimi.

Vse druge razlike v preteklosti je ustvaril patriarhat in meščanska družba, ki je opustila napredne politične pozicije o enakosti med spoloma, ker teh idej o enakosti spolov ni več potrebovala. Zdaj je meščanska družba potrebovala teorijo, ki zagovarja naravne razlike med spoloma, da bi teoretično utemeljila zahtevo po družbeni neenakosti moških in žensk. Toda čeprav je segala nova teorija o družbeni neenakosti žensk psihološko globlje, so njene lepe besede o dostojanstvu ženske kot žene in matere, rabile v glavnem zato, da je ženska ostala odvisna služabnica moškega.

Toda zdaj je gotovo že jasno, da mora biti teorija o univerzalnem pomenu razlike med spoloma za zastopnike moškega hierarhičnega razrednega gospostva zelo privlačna in skrajno hinavska. Razlika med spoloma ni biološka danost, razen različnih spolnih žlez. V vsem ostalem sta si moški in ženska enaka, razlike pogojuje samo izobrazba, čustvena vzgoja in družbena ureditev ter položaj žensk in moških v družini, proizvodnih odnosih in na oblasti. Položaj moškega in ženske ter njune psihične države pogojujejo družbene razmere, ki so določale v različnih zgodovinskih obdobjih tudi različne njune položaje (materiarhat, patriarhat).

Nietzschevo sovražno razpoloženje do žensk in pripisovanje negativnih lastnosti ženskam očitno izhaja iz maskilističnega kompleksa superiornosti avtorja. Za ženske je takšno pripisovanje lastnosti žaljivo in krivično. Za avtorja je predstavljalo obrambo pred predstavami, povezanimi z libidoznimi impulzi in frustracijami v odnosih do nasprotnega spola. Očitno je, da so bile predmet raziskovalnega interesa avtorja namišljene ženske značajске slabosti, namesto geneza njegovih duševnih konfliktov oziroma nagonskih, libidoznih korenin in psihičnih drž, ki so šle v smeri represije in reakcijske formacije napram ženskam in poveličevanju moških.

Več kot očitno je tudi, da so take skrajne izjave filozofa Nietzscheja predstavljale sublimacijo avtorja za zavrte seksualne nagonske vzgibe. Kar nenavadno je, da sodobnemu človeku pride na misel, da potegne iz naftalina te patologije in nam jih ponudi v branje kot zanimivost. Pa vendar ...

O Friderichu Nietzscheju bi napisala še to-le zanimivost. Medtem, ko se je potapljal v blaznost in v umobolnici jedel svoje lastne iztrebke, je njegova sestra ugotovila, da arijski rasi v degenerirani Evropi slabo kaže. Zato sta z možem Bernhardom Fosterjem s somišljeniki krenila v gozdove Paragvaja ustanavljati arijsko čisto mesto, brez genov nižje vrste - leta 1886 je tako nastala Nueva Germania. Podnebje jim ni bilo milostno, zemlja prav tako ne, denarja je kmalu zmanjkalo, Bernhard se je ubil, Elizabeth pa se je vrnila domov. Skrbeti za brata, ki ga je bolezen odnesla že precej daleč, predvsem pa poslovati z njegovimi zapisi in knjigami.

Zgodovina pravi, da je storila vse, da bi njegovo pisanje prilagodila pričakovanjem nacistične stranke. Vsekakor ji Hitler ni ostal dolžan in ni pozabil tako oddaljene Nueve Germanie. Po Nietzschejevi filozofiji je Hitler napisal tudi svoje veliko delo *Main Kampf*. Ben Macintyre, angleški novinar, ki je odpotoval po sledih kolonizatorjev, o najdbah poroča v knjigi *Forgotten Fatherland*. Pravi, da so pred Božičem 1934 zbrali otroke iz naselja, jih peljali na pokopališče do Forstnerjevega groba in tam slavnostno odprli velik paket, ki je prišel iz Nemčije. Po osebnem Hitlerjevem ukazu je bil poln prave nemške zemlje! Ko so jo raztresli po grobu, so otroci med tem prepevali.

Po drugi svetovni vojni je naselje izgubilo še to majhno podporo, dobilo pa je nekaj obiskovalcev. Recimo zdravnika, ki se je držal bolj zase, je pa skrbel za reveže in znal z otroci, po letu 1960 pa je nekam izginil. Pisal se je Josef Mengele, bil je zloglasni nacistični zdravnik koncentracijskih taborišč.

Danes ima občina svojo spletno stran na Municipalidad de Nueva Germania. V urbanem naselju živi 1092 prebivalcev, na pitno vodo jih je priključeno 20, smeti ne odvažajo nikamor. Obiskovalci današnje Nueve Germanie poročajo o modrookih Indijancih in nemških priimkih, recimo na *The Kota Mama Expedition*. Ti priseljenci izhajajo iz družin ali posameznikov pobeglih nacistov pred roko pravice po drugi svetovni vojni v Paragvaj. Žal,

niso čiste arijske krvi, ker so se pomešali z Indijanci.

Nietzschejevi citati:

- Človek je za nadčloveka ravno to, kar je opica človeku - posmeh ali boleča sramota.
- Človek je vrv, ki je napeta med živaljo in nadčlovekom - vrv nad prepadom.
- Je prehod in most med tistim kar je nižje in tistim kar je višje. Najvišja misel je to, da človek je nekaj, kar je potrebno preseči.
- On je nova resnica, ki naznanja nove vrednote. Vse plošče (moralne zapovedi) bi bilo treba razbiti, ker na njih ni vrednosti, ki bi jih bilo vredno ohraniti.
- Če hočeš preseči sebe, moraš po vrvi na ono stran, do nadčloveka.
- Kar te ubija, te okrepi.

Ustvariti nove vrednote pomeni, da mora nadčlovek popolnoma znikati sedanje vrednote nižjega človeka in mora zapisati nove. Tako nadčlovek ne pozna vrednot, kot so: ne laži, ne ubijaj, ne kradi, itd. Tukaj Nietzsche misli na krščanske vrednote. Nietzsche pravi, da je človek negacija človeka tako, da če sprejmemo to njegovo misel, moramo sprejeti tudi smisel popolnega prevrednotenja vrednot.

Ni nam pa dal opisa nadčloveka in njegovih vrednot. Nadčloveka si lahko predstavljamo od intelektualno najbolj razvitega, razgledanega, do najbolj postavnega, strastnega, uživajočega, do najbolj pustega, samostojnega živega bitja. Nadčlovek je prav tako poln energije in ima voljo do moči, je poln sovraštva in ljubezni. Zelo protisloven človek, kajne? Njegova volja do moči izvira iz kaosa in gnusa po življenju.

Tak je postal tudi arijski nadčlovek, uresničen po Hitlerju, ki je povzročil eno največjih tragedij človeštvu - 60 milijonov mrtvih. Zato si ženske prav zares ne želimo, da bi nas povezovali Nietzschejevo filozofijo, filozofijo zmedenega kikirikanca, ki iz vse svoje globočine kriči: Jaz sem tvoj petelin in jutranji svit zaspani črv. Pokonci! Pokonci! Moj glas te bo že skikirikal k budnosti! Odeni vezi svojih ušes in poslušaj! Hočem te namreč slišati!!

Pokonci, pokonci! Tu je zadosti groma, da se tudi grobovi naučijo poslušati! In otri si spanec in vso umazanijo in slepoto z oči. Tudi z očmi me poslušaj: moj glas je zdravilo še za slepo rojene. In brž, ko se prebudiš, mi moraš ostati večno budna. Meni ni v krvi, da bi prababice budil iz spanja zato, da bi jim rekel naj naprej spijo! Daj roko, gnus, gnus, gnus, gorje mi!

Skratka: sadistični odnos nima le do živečih žensk, temveč tudi do prababic, ki ležijo v grobovih in naj bi ga poslušale.

Tisto, kar je Nietzscheja nekoč spravljalo, da se mu je gnusilo, mu zdaj vliva mir in vedrino vsepotrjevanja. Njegov ja, je amen.

Dr. Josef Mengele, angel smrti iz Auschwitza, specialist za torturo, evtanazijo, evgeniko, sterilizacijo, sadistično eksperimentiranje in sistematično pobijanje nižjih ras in hendikepiranih ujetnikov, ki je naredil iz ubijanja laboratorijski šport in je živel v Nietzschejevem utopičnem mestu v Paragaju od leta 1960, je umrl 7.2.1979.

Z dr. Mengelejem je povezana še naslednja zgodba:

V Judovskem muzeju na Dunaju so posvetili 60. letnici smrti judovski glasbenici Almi Rose v koncentracijskem taborišču. Alma je kot hči filharmoničnega koncertnega mojstra Arnolda Rosea odrasla z glasbo, v njihovi hiši se je sestajala dunajska glasbena elita v prvi polovici minulega stoletja.

Po prvih nastopih ob očetu je glasbenica z lastnim ansamblom Dunajska valčkova dekleta doživljala uspehe na turnejah po celi Evropi. Priključitev Avstrije k Hitlerjevemu Tretjemu raju leta 1938 je iznenada prekinila njeno kariero. Roseovi so zbežali v London.

Med koncertnim nastopom na Nizozemskem, potrebnim, da bi preživela družino v Londonu, je Alma Rose doživela še nemško okupacijo Nizozemske. Bežala je proti Švici, vendar so jo nacisti na poti zajeli in poslali v taborišče Auschwitz. V ženskem taborišču

Birkenau se je začela zanja etapa kariere Alme Rose: Iz glasbenih laikov je sestavila orkester, ki je moral vsako jutro in vsak večer igrati med maršem skozi taboriščna vrata.

Rose je mnogim članom svoje kapele omogočila, da so preživel, sama pa je umrla v začetku aprila 1944 za posledicami zastrupitve. Zadnji dan pred smrtjo jo je še pregledal "angel smrti iz Auschwitza", dr. Jozef Mengele.

Kakšen nauk lahko izluščimo iz vsega opisanega dogajanja? Zlo rodi zlo.

Nietzschejeva ideja o nadčloveku čiste arijske krvi je splavila na površje Hitlerja, ki je idejo udejanil z drugo svetovno vojno, ki je zahtevala 60 milijonov žrtev. Med njimi tudi glasbenico Almo Rose.

V drugo svetovno vojno je bila vključena tudi Japonska (Os Rim, Berlin, Tokio). Na mestih Hirošimo in Nagasaki so Američani odvrli atomski bombi (za konec druge svetovne vojne).

Srbski pisatelj Čosič je Miloševiću rekel, da morajo vsi Srbi živeti v eni državi. In kaj se je zgodilo? Bratomorna vojna.

Ideje so nevarne. Prepričana sem, da Bog ne more umreti, kot je rekel Nietzsche. Danes umira človek, ki postaja brezsrčen stroj, robot in suženj svojih izumov, orožja in idej. Vprašanje je kako naj živim, da bom postal dober človek, poln ljubezni, dobrote in usmiljenja?

Kaj naj storim, da bom zgradil v sebi plemenito osebnost. Ne ideje, srčna kultura in dobrota naj dobi moč, ki spreminja človeka, družbo in podobo človekovega življenja in ravnanja na zemlji. Vsako živo bitje ima svoje dostojanstvo in pravico, da se ga spoštuje – tudi ženska!

VIR: www.tatjana-malec.si, objavljeno v Verskem tedniku Družina, 2009

LITERATURA

LITTERATUR

DOBER ČLOVEK

Mihaela Hojnik

(*4. mar. 1946– †28. dec. 2008)

Grobarji z gledajo skoraj vsi enako. Grčavi, srednje rasti, na glavi jim večno čepi zamaščen klobuk, ki ga snamejo le, ko se zravnajo v napol skopani jami in si privoščijo minutko odmora. Z velikim robcem si brišejo lasišče ter od potu premočen trak na notranji strani klobuka. Lasje so redki, temnokostanjevi. Ljudje se jim po navadi posmehujejo. Posmeh pomešan z gnusom, prezirom in rahlo grozo. Grobar Jože Mežnar pa je bil čisto drugačen. Dolgo je bil tovarniški delavec, ko pa mu je mati zbolela in kmalu zatem umrla, je ostal na vasi in skrbel za malo kmetijo. Vas v kateri se odvija zgodba, z Jožetom kot glavnim junakom, ni velika. Na vzpetini za vasjo stoji graščina, ki so jo pred dvema desetletjema restavrirali, okrog nje pa se je stisnila vas. Trg, avtobusna postaja, malo v stran cerkev, župnišče, šola, skratka vas ni nič posebnega, takih je po Sloveniji kolikor hočeš.

Ko je umrl Grmekov Poldo, vaški pijanček in grobar, je Jože Mežnar stopil na krajevno skupnost in se ponudil, da prevzame njegovo delo. Ljudje so bili zadovoljni, ko so na oglasni tabli lahko prebrali, da je Mežnarjev njihov novi grobar. Jožeta so imeli radi. Miren in priden človek je bil, le redkokdaj so ga videli v gostilni kadarkoli je bila v vasi prostovoljna akcija, je bil Joža zraven, na sestankih se je oglašal malokdaj in če se je, potem so bili to pametni predlogi ali pa pripombe. Kar pa so vaščani najbolj cenili pri Jožetu, je bila njegova dobrota. Jože je bil možak z zlatim srcem. Ponavadi ljudje izkoriščajo take ljudi, pri Jožetu pa še največjemu brezobzirnežu ni prišlo na misel, da bi ga izkoristil. Najbrž ni bilo človeka, ki bi mu Mežnar kdaj odklonil pomoč, prenekateremu revčku je nanosil drva in vodo v hišo in nihče še ni opazil, da bi Joža kdaj brcnil psa ali mačko, se znesel nad živino, kar je za kmete nekaj čisto običajnega. Šel je na vse pogrebe in potočil solzo za vsakim umrlim.

»No, sedaj me ne bo več strah umreti, ko je Mežnar naš grobar, » se je skušal pošaliti veseljak Bertl v gostilni Vrtačnik. Pa se nihče ni zasmel njegovim pripombi. Prav zares, vsem se je zdelo nekako pomirjujoče, da bo na zadnji poti zanj poskrbel Jože.

Novi grobar se je lotil nove službe tako, kot so vsi pričakovali. Na pokopališču je vladal red, suhi venci in oveneli šopki se niso več valjali okrog prenapolnjenega zabojnika, potke h grobovom so bile posute s peskom, tla v mrliški vežici čista in pod razpelom vedno sveže cvetje. Jože svojega dela ni opravljal le vestno, temveč z vsem srcem. Svojci in prijatelji umrlega so jasno čutili, da je Mežnarju resnično žal za vsakim preminulim. Kako spoštljivo se je vedno nagnil nad krsto in še zadnjič popravil mrliču vzglavje, tiho in s solznimi očmi zaprl pokrov krste. Nikoli se mu ni zgodilo, da bi s komolcem zadel v kakšno vazo in prevrnil cvetje. Sam je pomagal nosačem, da je truga zdrsnila v jamo neslišno, mehko in če je opazil, da je kateri od nosačev pregloboko pogledal v kozarec, ga je mirno a odločno odslovil in nerodnežu ni padlo na misel, da bi se uprl. Ko je stari Kolmaničevi umrl mož in ni imela nikogar, da bi ga umil in preoblekel, je prišel Jože in opravil vse, kar je bilo treba in Kolmaničeva je kasneje pripovedovala, kako jezen je bil, ko mu je hotela plačati uslugo. Teta Megličeve Pavle bi romala v zadnje počivališče brez pogrebne godbe, če ne bi Jože iz lastega žepa plačal muzikante. Ko ga je župnik Ornik zaradi dobrih del pohvalil pred farani, je Jože sramežljivo sklonil glavo in zrl nekam v svoj klobuk, ki ga je imel poveznjenega na kolenih.

Petričeva Zlatka se je rada pogovarjala z Jožetom. Delala je v vrtnariji, kamor je prihajal po cvetje in po prst. Ponavadi sta sedla na klopco pred cvetličnjakom, skuhalo je kavo in potem sta kramljala o tem in onem, dokler ni Jože naložil stvari v malo prikolico mopeda in odbrnel proti svoji vasi. Kmalu so ju ljudje videvali na pokopališču, kjer je Zlatka pomagala Jožetu pri urejanju cvetlične rondele pred mrliško vežico. Včasih je ostala pri njem čez praznike in vsem v vasi se je zdelo imenitno, da njihov grobar prijateljuje z vrtnarico, saj so vedeli, da bo na pokopališču odslej še več cvetja. Potem pa je prišla usodna sobota, ko so se vse stvari zelo čudno obrnile.

Bilo je nekega petka v januarju, ko se je Zlatka odpravljala v mesto, kjer so se zbrali njeni sodelavci, da se skupaj odpeljejo v Kranj na sindikalni izlet.

»V soboto bomo pozni in se ne bom mogla pripeljati k tebi. Vidiva se v nedeljo, »se je Zlatka obrnila k Jožetu, ki jo je spremljal na avtobusno postajo in se tesno zavijal v plašč.

Tisto noč sta v mrliški vežici ležala dva mrliča: Ivo Crnčki, sezonski delavec iz Hrvaške, ki je po jesenski trgatvi v vinogradih Agrokombinata kar ostal v vasi in se naselil v izpraznjeni sobici bivše kuharice, ki je delala v restavraciji v gradu. Že dolgo je bolehal za razpadom jeter, običajno boleznijo delavcev Agrokombinata. Mežnarjev mu je večkrat stisnil kakšnega stotaka za pivo ali brizganec. Smilil se mu je možak, ki je živel daleč od svojega kraja, brez prijateljev, saj ga vaščani kot tujca nikoli niso sprejeli medse. Fajfarjeva Angela je trpela zaradi hude sladkorne. Nazadnje jo je Jože videl v začetku jeseni, ko se je privlekla do trgovine, da si nakupi nekaj živil. Zanj je tu in tam poskrbela Regina, šolska čistilka, ki jo tudi našla mrtvo v postelji. Ta petek si je Angela z Ivom Crničkim delila mrzlo mrliško sobico pri pokopališču za vasjo. Jože je sedel na klopi ob steni, si brisal solze in zrl v žolta obraza obeh nesrečnikov, ki sta v medlem soju sveč zgedala še bolj upadlo.

Zlatka in ostali sindikalisti so se vračali iz Kranja prej kot je bilo domenjeno. Po radiu so slišali vremensko poročilo, ki je napovedalo snežne zamete, zato so pohiteli z vrnitvijo. Ko pa so prispeli v mesto, se je izkazalo, da z vremenom le ne bo tako hudo. Zlatka je na avtobusni postaji zagledala znanca iz Jožetove vasi, ki je bil na poti domov in ker je bilo še zgodnje popoldne, se je brž odločila, da prisede v njegov avto in se odpelje k Jožetovi hiši pod pokopališčem. Segla je v torbico, izvlekla ključ vhodnih vrat in jih tiho odklenila. Po prstih je tiho stopila do vrat dnevne sobe in pritisnila na kljuko, da preseneti svojega ljubega. V prvem trenutku se sploh ni znašla. Sobo je medlo osvetljevalo nekaj sveč in nasproti ji je zavela mešanica vonja po vosku in krizantemah, ki so se v dveh vazah belile skoz mrak. Pri mizi je nejasno razločila dve postavi sklonjenih glav. Potem se je ena zravnala in se dvignila.

»Prisedi, Zlatka,« je komaj prepoznala Jožetov glas, ki je bil stisnjen in hripav. Segla je k stikalu za luč, pa je bil hitro pri njej in jo zgrabil za roko.

»Pusti luč. Sedi k nama,« jo je povabil k mizi. Če bi prižgala luč bi lahko spregovorila, je pomislila. V prostoru nabitim z gostimi vonji, pa kot da so se ji v trenutku zlepile glasilke. Ubogljivo je sedla k Jožetu in čakala, da človek poleg dvigne glavo, da ga prepozna. Jože je poiskal njeno roko in jo stisnil.

»Natoči nam vina, Zlatka,« je z gibom glave pokazal na steklenico in kozarce na sredi mize.

»Natoči ga Ivu Crnčkemu, ki ga od jutri nikoli več ne bo ne poskusil ne videl,« se je Jože sedaj skoraj spustil v jok. Človek na sosednjem stolu se še vedno ni ganil.

»Nihče v vasi ga ni maral, Ivota iz Hrvatske. Hlad, ki ga jutri čaka ne bo nič hujši od tistega, ki ga je trpel v naši vasi. Vendar naj mi nihče ne reče, da odhaja na boljše. Zemlja mu bo ploščila ude, otrpnil bo v ledenem spoznanju, da se bodo vanj zalezli črvi in ga raznašali še globlje v zemljo. Si lahko zamisliš grozo, ki ne traja uro ali dve, temveč leta in desetletja in vse zime in vse zime...Otrplost, ne spanje...« je hitro in mrzlično razpredal z gostim, kašastim glasom in obraz se mu je v mraku mokro svetil od solz.

»Moja mama je na smrtni postelji kričala od groze:«Ne v to ozko jamo, ne v to globoko jamo, ne v to globoko jamo!!«V zadnjih trenutkih na tem svetu je zaslutila, kaj jo čaka – večna groza, zime brez konca in kraja...,« je drvel Jožetov glas v histerični stacatto.

»Tisti večer, ko je umirala, sem se odločil. Vsi bi se morali tako odločiti...Treba jim je pomagati, ne bi jih smeli puščati samih v mrtvašnicah, olajšati jim je treba noč pred večno grozo, pred zimo brez konca in kraja. Treba jim je povedati, da vemo kaj jih čaka, da nam je zaradi tega hudo,« je majal z glavo in si divje trl brado s palcem. Zlatko jelo dušiti, v izbi je postajalo vse bolj zagatno, kot da je Jožetovo sočutje, ki je drlo iz njega kot smolast tok, zadobilo tudi vonj, vonj po grenkih mandeljnih. Nenadoma je vstal in stopil k sklonjeni postavi za mizo. V tistem trenutku, ko se je dotaknil ramen sedečega, je Zlatka dojela, kaj se pravzaprav dogaja in znoj ji je polil hrbet.

Jože je z mehkim gibom dvignil Crnčkemu glavo in mu potisnil k ustom kozarec. Zlatkine oči so se sedaj že privadile na poltemo in lahko je razločila njegov blede, izpiti obraz z redkimi sivimi brki, ki so se namočili v vino. »Jože, Jože!« je slišala samo sebe javkniti z glasom stisnjenim od gnusa in zmedenosti. Ni se zmenil zanjo, še bolj je nagibal mrličevo glavo, da je vino v rdečkastem potočku teklo po bradi in kapljalo na mizo.

»Popij še ta zadnji kozarček, Ivo, « je prigovarjal Jože z zamolklim glasom zaradi zamašenega nosu. »Nisem ju mogel pustiti v mrliški vežici tam zgoraj, saj razumeš, « se je za trenutek obrnil k Zlatki in nato s težkimi koraki človeka, ki ga pritiska k tlom brezmejna žalost, stopil k divanu v kotu, ki je bil v popolni temi in odgrnil pregrinjalo s Fajfarčinega trupla. Popravil ji je črno ruto, ki ji je zlezla na koničast nos in si počasi odpel pas na hlačah.

»Nikogar ne bo, ki bi jokal za teboj, še Regina ni imela časa, da bi poiskala tvojo zagmašno ruto,« se je skoraj srdito oglasil.

»In nihče več ne bo legel k tebi. V jami bo mrzlo. Nocoj pa te ne bo zeblo,« je nato pomirljivo dodal in se spravil k njej na ležišče. Zlatko je val gnusa odlepil s stola, pognala se je do vrat. Ko je iskala kljuko je še slišala drobne sunke divana ob steno in Jožetov pridušen glas ob Fajfarčini glavi.

VIR: Objavljeno v reviji **LOCUTIO ON-LINE** Locutio je on-line publikacija, ki jo izdaja kulturno društvo Mariborska literarna družba. Ureja in pripravlja jo Marjan Pungartnik. ISSN 1580-4151

LOCUTIO prva on-line revija; št. 47, 1. marec 2009 – XII. Letnik,

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA Rudolf Uršič Norregata 9, 633 46 Eskilstuna Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49	SKD FRANCE PREŠEREN c/o Box 5271 402 25 Göteborg Lado Lomšek, 031-46 26 87
IVAN CANKAR N Långgatan 93 330 30 Smålandsstenar Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15	SKD PLANIKA V:a Hindbyvägen 1 214 58 Malm Ivanka Franceus, 040-49 43 85
SD SIMON GREGORČIČ Scheelegatan 7 731 32 Köping Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44	DRUŠTVO ARENA Brantaforsv 10 372 50 Kallinge Tel.: 0457-20840/ 103 80
KD SLOVENIJA Vallmovägen 10 293 34 Olofström Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85	SLOV. DRUŠTVO STHLM BOX 832 101 36 Stockholm Pavel Zavrel, 08-85 72 59
SLOVENSKI DOM Parkgatan 14 411 38 Göteborg Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37	PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50 261 52 Landskrona A. Budja, 0418-269 26
SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO Barač, Pårarpsv 37 256 69 Helsingborg Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92	SLOVENSKA KATOL. MISIJA c/o Parkgatan 14 411 38 Göteborg Zvone Podvinski, 031711 54 21
SLOVENSKA AMBASADA Styrmansgatan 4 114 54 Stockholm 08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74, e-pošta: vst@gov.si (Metoda.Mikuz-Brackovic@gov.si)	VELEPOSL. KRALJEVINE ŠVEDSKE Ajdovščina 4/8 SI - 1000 Ljubljana, Slovenija (+386) 01-300 02 70



2008/04/05



2008/04/05

ARHIV: Utrinki: 10 let društva SLOVENSKI DOM,



2008/04/05

20. slovensko srečanje; Göteborg, 5. 4. 2008



Foto:

A. Budja, Z. Bencek

D. Stražar: Potovanje: Slovenija-Švedska



2008/04/05



2008/04/05



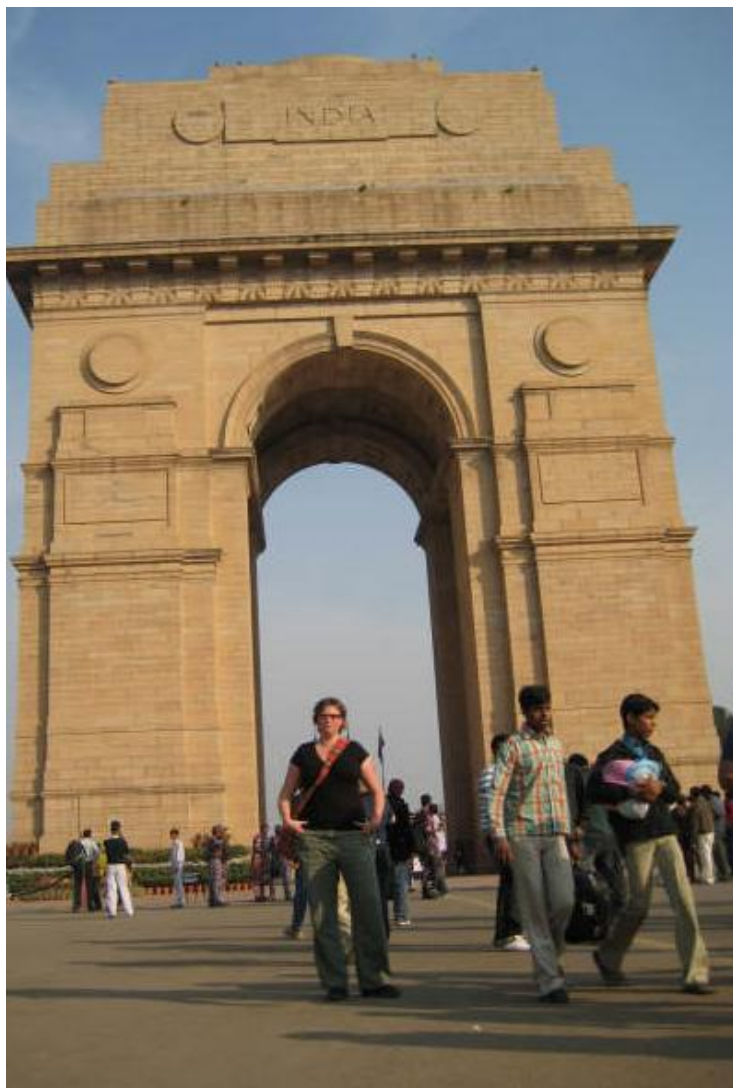
(februar 2009) in praznovanje Lucije, Ljubljana, dec. 2008



2009/02/20

Božič...zdaj je že VELIKA NOČ





PIRHI

VESELE

En



promenad
En kafferast i

i Indien,
Tyskland

VELIKONOČNE



PRAZNIKE
GLAD PÅSK
Önskar
redaktionen

2009

butare



Slovenska zveza na Švedskem



S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
l
a
d
e
t

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
l
a
s
i
l
o



Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Poletje / Sommar 2009

ISSN 2000-2173

Št./Nr 27 Letnik/Årgång 8



Slovenska riksförbundet i Sverige

Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 27 Letnik / Årgång 8

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in članarina

Slovensko GLASILO izhaja 4x letno v 580 izvodih

Naslovni fotografiji / Uppslagsfoton: Höga kusten, vzhodna Švedska obala ter Bled, Gorenjska, vir: web 09.
Zadnja stran/Sista sida: Občni zbor SZ 2009, Malmö, foto Andrej Pagon, Jubilant Angela Budja, april 2009, foto Bena Budja, Materinski dan, Göteborg 2009, foto Zvone Podvinski, Ženske v slovenskem parlamentu 2009, web; Johanna Kostanjevec, Helsingborg, foto Olga Budja. Izbor/Urval: A. Budja.

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	2	INNEHÅLL
Uvodna beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	9	Föreningar
Orfeum, Landskrona	9	
Simon Gregorčič, Köping	13	
Planika, Malmö	14	
Slovenija, Olofström	16	
Slovenski DOM, Göteborg	20	
Svensk-Slovenska vänskapsförening	24	
Pisma, reportaže, intervjuji	27	Brev, reportage, intervjuer
Literatura/Kultura	39	Litteratur/Kultur
Zanimivosti	47	Aktuellt
Naša cerkev	49	Vår kyrka
Zgodovina Slovencev	53	Slovenernas historia
Vadstena 2009	56	Vadstena
Naslovi	62	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (Gusti)

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: **Zvonko Bencek**

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva/Redaktionsadress: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Vaše prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. avgusta 2009

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 augusti 2009

Včasih se nam zgodi, da kar čez noč začnemo iskati nove barve, drugačne vonje, slikovitejše travnike ... Tako je tudi v mojem življenju nastopil čas za nove priložnosti, iskanje drugačnih izzivov, hojo po drugih poteh ...Zadnja leta se veliko mudim v Sloveniji na moji domačiji, v Prlekiji pri mami. Hvala vam, dragi bralci in dopisniki *Slovenskega GLASILA*, za vaše razumevanje z urednico. Uredniško nalogo večkrat opravljam kar preko interneta s Slovenije. V sodelovanju z Zvonkotom Bencek in urednikoma nam izdajanje GLASILA vseeno uspeva, Zvonko poskrbi namreč za posredovanje dopisov in zaključno delo - distribucijo. Hvala vam, ker ste v času mojega delovanja v uredništvu doslej pustili svoj pečat - vsak na svojevrsten način, s svojim barvnim odtenkom. Želim vam prostranih travnikov, sončnih dni in poti brez ovir. Lepo preživite prihajajoče poletje, naj bo polno sonca in smeha, *dobra volja je najbolja, to si piši za uho!* V upanju, da se naše poti spet kmalu srečajo, da bomo lahko tudi v bodoče lepo sodelovali, vas toplo pozdravljam!

Urednica Augustina Budja

<<<<<<<>>>>>>>>>

Leha zemlje brez semena

Tiho je pridrsel tvoj korak, zadrževal si dih ob meni.

»Naj spi« - si šepetal - »uboga moja« -

Z roko šel si nežno po laseh, a lica nisi se dotaknil,

Da me ne bi zbudil.

Jaz pa želela sem: »O, čvrsto me objemi
in dolgo, dolgo bodi tu ob meni«.

Res, vsa sem trudna. Bolna sem in strta od krivic.

A tvoja roka vliva vame nove, sveže sile.

In tvoj pogled hladi pekoče rane,

In tvoj objem še dušo mi objame.

O, hvala ti, moj dragi! Kakšna močna si opora,

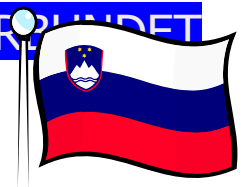
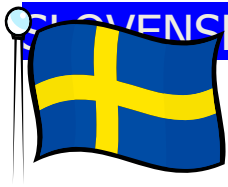
In slast, uteha, zdravje in prijatelj.

Brez tebe bi bila zemlja brez zrnja, svet plevela.

Le kletev često bi iz ust planila

Kadar srce kot danes polno je gorja

Marija Hriberšek, dne 3. 6. 1962 (+1993, Halmstad)



Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com



Predsednik ima besedo...

Čudovito in sončno je bilo v aprilu in maju, vse je ozelenelo. Opažal sem, da so drevesa letos neverjetno lepo, prav pravljično cvetela v razno raznih barvah. Ta prelepa s cvetjem obdana pomlad se mi je globoko vtisnila v srce. Ne vem zakaj je bilo to letos nekaj posebnega, toda sigurno zaradi tega tudi, ker sem starejši, bolj zrel in da življenje morda vidim v drugi luči.

Kajti življenje teče, pravzaprav drvi, toda ko nam zdravje začne pešati in smo z ožjimi člani družine večkrat mesečno pri zdravniku, takrat se usedemo in veliko razmišljamo.

Starejšim ni lahko, posebno če so bolj rahlega zdravja. Takrat si želijo veliko obiskov in bi radi imeli veliko prijateljev, da se na njih spomnijo. Zakaj vam govorim vse to? Prosim vas le, da se spomnite teh ljudi, s katerimi ste nekdaj morda delali, hodili skupaj na veselice ali se srečavali v društvu, srečanjih in prireditvah. Vzdignite telefon in jih pokličite, oziroma obiščite jih in z njimi obujajte stare spomine. Rečem vam, zelo bodo veseli in vas ne bodo nikdar pozabili pa tudi vam bo toplo pri srcu.

Tudi slovenska društva imajo nalogo, da organizirajo prireditve, piknike in balinarska srečanja za naše člane in za vse, ki se radi družijo. Brez teh srečanj bi slovenstvo zamiralo na Švedskem.

Na binkoštno soboto bo v Vadsteni jubilejno srečanje slovenskih romarjev. Slovenska zveza finančno pomaga društvom in SKM iz Göteborga, za potne stroške in organizacijo. Na vas pa pošiljamo prošnjo, da se pridete v čim večjem številu v Vadsteno.

V maju smo začeli z balinarskimi dnevi, v juniju in avgustu pa bomo organizirali več piknikov. Ne pozabite na tradicionalni slovenski piknik in srečanje vseh generacij v Barnakälla 29. avgusta.

Letos je tudi jubilejno leto, saj KD Slovenija iz Olofströma in SKD Planika iz Malmöja praznujeta 35 obletnico ustanovitve. V oktobru bo Slovensko srečanje v Olofströmu, v novembru pa bo jesenska konferenca Zveze in proslava obletnice v Malmöju. Vabimo vas na vse prireditve, kajti kot vidite smo povsod zelo aktivni in se trudimo, da slovenska beseda ne bo še zamrla na severu Evrope. Toda brez vaše pomoči nam to ne bi uspelo.

OBVESTILO O ČLANSTVU

V prejšnji številki GLASILA smo vas vabili, da lahko plačate članarino naravnost na Zvezo. Toda že naslednji mesec je uprava iz Ungdomsstyrelsen obvestila vse Zveze, da od letos tega ne bodo več priznali in je zaprosila, da se vsi tisti, ki so plačevali članarino direktno na Zvezo od letos včlanijo v eno izmed lokalnih slov. društev, če želijo sprejemati glasilo

Zveze. Prav tako so postavili zahtevo, da moramo imeti spisek vseh članov v kartoteki, kjer bodo naslovi in rojstni podatki, kot je določila švedska vlada.

S plačilom članarine enemu društvu (naslovi društev so na predzadnji strani) boste dobivali zastoj *Slovensko glasilo*. Dobrodošli med nas, prijatelji.

Na koncu vam pošiljam pozdrav in vam želim obilo, obilo zdravja.

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2009

- ✚ 30. maja, binkoštna sobota: romanje v Vadsteno. Organizator je Slov. kat. misija.
- ✚ 12-16. junija, nastop pevskega zbora Rdeča zvezda iz Trsta in Krasa v mestu Växjö.
- ✚ 29. avgusta, piknik in srečanje vseh generacij v Barnakälla pri Bromölli, (Skåne).
- ✚ 9 -11. oktobra, Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu.
- ✚ 10. oktobra, 21. Slovensko kult. srečanje in 35. obletnica KD Slovenija v Olofströmu.
- ✚ Med letom bo morda tudi gostovanje kulturnih skupin iz Slovenije in zamejstva.
- ✚ 21. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze in 35. obletnica SKD Planika v Malmöju.

Slovenska zveza na internetu: <http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>
<http://www.slovenci.si>

OBČNI ZBOR SLOVENSKE ZVEZE



Udeleženci občnega zbora Slovenske zveze, Malmö, 21. 3. 2009, foto: Andrej Pagon

Tudi letos je bil občni zbor Slovenske zveze v organizaciji društva Planika v Malmö-ju. Sestanek je vodil Ciril Stopar, ki je obenem tudi pripravil dnevni red in odlično povezoval delo odbora. Posebnih sprememb pri volitvah ni, predsednik še naprej ostaja Ciril Stopar,

tajnik Marjana Ratajc in blagajnik Štefka Berg. Novo je morda to, dasmo izvolili namestnika blagajnika in sicer je to Lado Lomšek iz Göteborga. Pri ostalih članih odbora in urednikih Slovenskega GLASILA, revizorjih in drugih ni posebnih sprememb.



Malmö, 21. 3. 2009, foto A. Budja, Andrej Pago in Ciril Stopar: Udeleženi so bili predstavniki društev Slovenija, Olofström, Planika, Malmö, Orfeum, Landskrona, Slovenski dom, Göteborg, France Prešeren, Göteborg, Slovenija, eskilstuna, Slovensko društvo, Stockholm ter predstavnik slovenskega poslaništva v Stockholmu







Po občnem zboru so se prisotni sprostili ob dobri jedači in tudi zaplesali ob zvokih lokalnih harmonikarjev. Hvala upravnemu odboru za minulo delo in veliko uspehov še naprej! *A.B.*



Izseljensko društvo Slovenija v svetu

vabi na

16. TABOR SLOVENCEV PO SVETU

v soboto, 4. julija 2009, v Šmarjeških Toplicah

- ob 9.00 **V cerkvi sv. Marjete v Šmarjeti:**
Sv. maša za Slovence po svetu. Daroval jo bo *mariborski pomožni škof dr. Peter Štumpf s slovenskimi izseljenskimi duhovniki.*
- ob 11.00 **V Termah Šmarješke Toplice:**
Nastopi in uvodni pozdrav *ministra akad. dr. Boštjana Žekša, županje mag. Bernardke Krnc in predsednika SVS Boštjana Kocmurja* ter predstavnikov iz izseljenstva.

Okrogla miza

Kako se povezujemo in kako bi se želeli povezovati z našimi rojaki po svetu

- *Sergij Pahor*, predsednik Društva slovenskih izobražencev v Trstu
- *dr. Viktor Leber*, Argentina
- *Stani Revinšek*, Belgija
- *Predstavniki Slovenske katoliške misije v Evropi*

ob 13.30 **Kosilo** v Termah Šmarješke Toplice

- ob 15.00 **Kulturni program** z nastopom:
- *Plesnega ansambla Triglav iz Winnipega in dijakov RAST 38 iz Argentine*
 - *MePZ Plastoform iz Šmarjete*

ob 16.00 **Kopanje in druženje**

Voden ogled po parku s cvetočimi lokvanji in možnost vožnje s turističnim vlakcem po bližnji okolici ter tekmovanje v odbojki in nogometu za mladino

Vabljeni ste vsi Slovenci iz matične domovine, zamejstva, zdomstva in izseljenstva, da z nami preživite pester dan z možnostjo bogate izmenjave izkušenj, sklepanja novih poznanstev in vsestranskih sodelovanj!

Medsebojno druženje bodo popestrili bogat kulturni program, kopanje, ogledi in dobra glasba.

Preskrbljen bo brezplačen avtobusni prevoz iz Ljubljane, skupno kosilo in kopanje.

Tudi možna nastanitev v hotelu v Šmarjeških Toplicah pod ugodnejšimi pogoji.

Rezervacije prejemamo vsak delavnik od 8. do 15. ure na tel.: 00386 -1-512 8920

ali na e-naslov drustvo.svs@guest.arnes.si

ORFEUM Landskrona



Foto: Angela Budja in sin Janez, dne 28. aprila letos je napolnila 93 let. Ob tej priliki so ji čestitali njeni bližnji, nekateri so prišli osebno, drugi pa po telefonu ali po pošti. Naša mama je obenem najstarejša članica našega društva, in lahko rečemo, da delno podpira ogle naše virtualne slovenske zgradbe v Landskroni na Švedskem. Mama, želimo ti zdravja in sreče ter ti kličemo NA ZDRAVJE, BOG TE ŽIVI!!!

Pravkar mineva eno leto, od kar je slovensko društvo v Landskroni slavilo 40-letnico delovanja (1968 – 2008). Od

takrat se ni kaj dosti spremenilo, le da nas čas vse bolj in bolj priganja. Seveda pa so se razmere glede na začetek društva do danes znatno spremenile – Slovencem v Landskroni in okolici se je rodilo sorazmerno veliko otrok, mnogi Slovenci pa so se tudi že poslovili in odšli v večnost. Vse to se seveda pozna tudi pri delu društva – stari ne zmoremo kaj dosti več, mladi pa imajo spet mlade družine in druge aktivnosti, ki jih zaposlujejo. Zaradi razmer, ki so nekoč raztreščile slovensko skupnost v Landskroni na drobce, še vedno povzročajo, da prepad med rojaki v tem kraju na



široko zeva. Že desetletja se navajmo tudi na te razmere, saj človek ne more iz lastne kože, vendar je to razmerje žalostno. Onemogoča tudi, da bi v okviru društva organizirali kaj večjega, tudi preprosta veselica je nemogoča, ker Slovenci zaradi enega ali drugega vzroka ne gredo več med svoje rojake. Drugi vzrok pa je v tem, da so številni rojaki bolani, ostareli, osamljeni in skoraj pozabljeni in tudi odvadili so se družabnosti. Takšno je torej razmerje, ki prevladuje v Landskroni in okolici. **Politika ima svoja pravila. Med nje sodi tudi »deli in vladaj«. Sprte ljudi je zlahka (ob)vladati.** Spreti jih je mogoče tako, da enim daš privilegije: država daje eni vrsti ljudi več ugodnosti kot drugi. A tovrstne mahinacije povzročajo krivice, razdore in trpljenje, skratka – ljudem grenijo življenje. Mednarodne raziskave kažejo, da smo Slovenci med sabo močno sprti v primerjavi z ostalimi družbami v Evropi. Imamo nekatere teme, ki ne služijo drugemu kot podpihovanju razdora v družbi. Ena takšnih tem zadeva odnos do preteklih povojnih krivic.

Glede Zakona o popravi povojnih krivic naj povem, da je v zvezi s tem dobil zadoščenje tudi pokojni Avgust Budja, sicer šele 22 let po svoji smrti (+1987), pa vendar. Letos marca je s strani RS očetu uradno priznan status bivšega političnega zapornika. Tega priznanja sicer sam ni doživel, zadoščenje pa so doživeli ostali člani družine! Oče Avgust Budja je bil soorganizator slovenskega društva v Landskroni (Triglav 1968), letos bi napolnil 104 leta, posnetek je iz njegove vojaške dobe, leta 1924.



Pred nami je poletje, dopusti, počitnice. Mnogi od vas boste potovali v južne kraje, tudi v Slovenijo. Slovenija je lepa, prijazna in predvsem – naša prva domovina! Kjerkoli že boste preživeli poletne dni – imejte se lepo! Fotografirajte in pošljite slike v uredništvo!



LipWize var superduktiga och särskilt Tanja; Spice duo med Orvar och Pinge samt åhörare, Landskrona, 16 maj 09

Fotografera, samla och skicka fotona till redaktionen, adressen hittar ni på 2:a sida av omslaget.



Ha en skööön sommar!



Oväntade besök, födelsedagar, utflykter och andra högtider, det blir många sådana ibland...



April
2009

Mitt
i
naturen





<Martin
Žokalj
praznuje
40-let

Takole>
pa smo
11.
aprila v
Hel-
sing-
borgu
prazno-
vali
Ilkotov



rojstni dan:

Grattis! Čestitamo!



Eden najmlajših pravnukov Angele in Avgusta Budja – Patrick

A.B.





Vsem skupaj lepe pozdrave iz društva Simon Gregorčič iz Köpinga. Zopet je čas da se malenkost napiše za naše glasilo, ki ga tako radi čitamo in vanj pogledamo. Lepo in interesantno je vedno, da zvemo tudi kakšne novice drugih društev. Čas beži, tako še malo in podamo se na dopuste. Naj izkoristim priliko in zaželim vsem lepe, mirne počitniške dni, vsem ki pa se podajamo na pot - pa srečno, varno vožnjo!

V društvu Simon Gregorčič v Köpingu smo bili minulo leto delovni, izpeljali smo vse, kar smo si zamislili. Lepo smo počastili naše drage žene za dan žena, z veseljem in

zadovoljstvom smo se razšli v poznih večernih urah, z upanjem da se še v prihodnje dobivamo in se poveselimo in vstrajamo, da ohranjamo takšne kulturne običaje in navade.

Naslednja prireditev je bila 30. Aprila, namreč pri kurjenju kresa v naravi. Tudi Takrat smo bili zbrani v lepem številu, od najmlajših in do najstarejših. Pogrešali smo sicer več članov društva Simon Gregorčič, pa ne moreš pomagati, v upanju, da nas bo naslednje leto več, smo se veselili vse do poznih ur.

No, pred dopustom pa bo še vsekakor naše tradicionalno romanje v Vadsteno, ki je letos spet malo pozneje, za tem pa še praznovane našega poletnega časa, se pravi praznik *midsommar*. Že sedaj vas vabimo, pridite, vzemite si čas, da se malo pogovorimo in poveselimo ob pečenju raznih dobrot na žaru.

Obvestilo!

Meseca junija je planirano, da se srečamo člani in tudi nečlani v čim večjem številu nekje na prostem, Zaželjeno je, da si malo izmenjamo misli in besede, ki so zelo pomembne za nas vse. Pomagajmo si in povabimo in izvabimo drug drugega. Točen dan in čas pa bomo še obvestili. Društvo Simon Gregorčič vas časti s kavo, sokom in pečeno klobaso.

Dobrodošli! Upravni odbor

Dragi člani društva sprejmite najlepše čestitke vsi, ki ste praznovali svoje osebne praznike, želim vam predvsem zdravja, veselja, sreče ter zadovoljstva!

Posebne čestitke pa veljajo slavljenci Antoniji za njen osebni praznik!



Draga Antonija, ob okroglem jubileju vam želimo veliko trdnega zdravja, upanja, veselja in sreče, ter dosti lepega in mirno življenje med svojimi najdražjimi. Pred tabo so leta, bogatejša kot si lahko predstavljáš, z radostjo jih sprejmi, in uživaj v vsakem letnem času, in izkoristi vsak trenutek, ki nastopi, ne sprašuj se, zakaj? saj vendar življenje je lepo sedaj. Kozarček vinca nalij, trči na zdravje s svojimi najdražjimi, ter ga do dna izpij, sliši pa naj se pesem: kolikor kapljic, toliko let, bog vam daj na svet živeti, živijo ož živijo še vrsto let! To so želje vseh prijateljev v društvu Vse najboljše želimo člani društva » Simon Gregorčič«



Predsednik in podpredsednika SZ, Malmö, 21. 3. 2009

V Planiki nič novega...

Poletje je čas, ko v Planiki, tako kot v veliki večini slovenskih društev na Švedskem vlada zatišje, nekakšno mrtvilo. V pretekli številki ste lahko prebrali, da bo 06. junija le še veliki tradicionalni piknik, nato pa bo prireditvena suša trajala vse do 27. avgusta. Vsi naši gostje so ponovno dobrodošli v petek 28. avgusta, še predtem pa bodo seveda prejeli obvestila, kaj se bo v Planiki dogajalo jeseni in pozimi.

Ste se odločili za dopust v Sloveniji? Preberite!

Vsem je gotovo znano, da se v Sloveniji pospešeno nadaljuje gradnja avtocest – letos, torej 2009, so zanje namenili kar 900 milijonov evrov. Že nekaj let so morali vsi uporabniki le teh plačevati pristojbino na cestninskih postajah, kar je povzročalo zastoje in hudo kri, od lanskega julija pa so v rabi tzv. vinjete, ali nalepke. Trenutno lahko izbirate med polletno in celoletno vinjeto. Cena polletne je 35, letna pa stane 55 evrov.

S prvim julijem 2009, bo prišlo do sprememb. Na prodaj bodo le letne in tedenske vinjete, katere bodo dokaj dražje od današnjih. Cena letne bo 95, tedenske pa 15 evrov. Vlada sicer razmišlja o uvedbi mesečnih vinjet, katerih cena bi se gibala med 30 in 35 evri, kar pa še ni določeno. Kako se izogniti neljubim podražitvam, če pripotujete v Slovenijo šele v mesecu juliju, ali kasneje? Dokaj enostavno.

Kot rečeno, bodo polletne vinjete za 35 in letne po 55 evrov v prodaji do 30. junija. Ker so vse nalepke opremljene z meseci in dnevi, lahko začetek veljavnost le teh poljubno izbirate. Kakšnega sorodnika ali znanca iz Slovenije prosite, da vam pred 01. julijem kupi in pošlje veljavno vinjeto, pa je stvar urejena.

Naj vas opozorim, da ne poskušate uporabljati avtocest brez veljavne nalepke - kontrole so pogoste, kazni pa izjemno visoke.

Koliko vas bo stala pot v obe smeri?

Alternativ je nič koliko, cene trajektov pa tako izenačene, da ni večjih razlik. Za pot v Nemčijo in nazaj boste odšteli od 2300 do 2800 kron, odvisno katerega dne v tednu potujete. V Nemčiji še za osebna vozila niso uvedene pristojbine, v Avstriji pa vas bo stala 10-dnevna nalepka za eno smer 7,70, predori pa še dodatnih 16 evrov. Ker boste potovali nazaj na Švedsko morate oba zneska podvojiti, kar zneske cca 47 evrov. Sedaj prištejemo še slovensko nalepko za 35 evrov in dobimo številko 82, torej cca 900 švedskih kron. Toliko vas bodo veljale samo cestnine, preostane še trajekt recimo, 2500. kar je skupaj 3400 kron. Cene goriva so približno takšne: Nemčija 1.35, Avstrija 1.15, Slovenija 1.02€. Če boste v obe smeri prevozili 2800 km in pri tem porabili 280 litrov goriva po povprečno 1.20 evra, je formula: $280 \times 1.20 = 336$ evrov ali preračunano, (evro je cca 11 kron): $336 \times 11 = 3696$, kron. Sedaj prištejemo še trajekt in cestnine ter dobimo okroglih 7000 kron. Za primerjavo: povratna letalska vozovnica stane cca 3300 kron...

Izogibajte se menjavi denarja in rabi bančnih in kreditnih kart v tujini, tečajji so namreč pogosto zelo neugodni. Po možnosti si izračunajte vse izdatke in pretopite krone v evre že na Švedskem. Najugodnejši ponudnik je po navadi Forex, vendar si vzemite čas in primerjajte z drugimi posebno, če nameravate menjati večje zneske.

Srečno pot in prijeten dopust vam želimo!

JoF

Branje za dobro voljo in kratek čas

Aleluja je ime že zdavnaj
pozabljene, preproste postne

jedi, katero poleg zabele sestavljata prosena ali ajdova kaša in repni olupki. Recept
Potrebuježeve mame je zapisan v Polhograjskem narečju, glasi pa se takole;



Aleluja – Polhov Gradec: Ripa se vper. Pva se pa lep vlup, da sa čim belj dolgi vlupki. Pva se pa vbejs čez špaga al pa čez lata, da se pošije. Lahk se jih sprav z delj cajta v rešjet al pa v kešna posuoda. Vlupke djenemo v kaše, de se skuha, kar s kaše vred se skuha. Kjerkrat sma jih skuhal posjebaj pa sma jih pvol dal v kaše. Ke j pa kuhanu, se zbil z vcvirkam, lhk pa tud z m aslam, kar ma kadu rad al pa kar sma mil.

Približni prevod; Repa se opere in lepo olup, da so čimdaljši olupki. Obesimo jih na vrvico ali letev, da se odcedijo. Lahko jih tudi položimo za daljši čas v rešeto, ali kakšno drugo posodo. Nato kuhamo olupke skupaj s kašo, lahko tudi vsako zase, in zabelimo z ocvirki ali maslom, kar nam je bolj všeč, ali kar imamo pri roki.

Oh, ta Amerika

V nekem ameriškem velemestu je bila nekoč odprta ustanova, nekakšna trgovina,, kjer so ženske lahko našle moške kakršne so želele. Pri vhodu so bila navodila: Trgovina ima šest nadstropij, obiskati pa jo smete le enkrat. Moža lahko izberete v nadstropju kjer se nahajate, ali pa se povzpnete više. Vračanje ni dovoljeno!

Ženska vstopi. Na vratih prvega nadstropja piše: **Naši moški imajo delo.** Brez pomislekov gre više, kjer vidi napis: **Naši moški imajo delo in ljubijo otroke.** Na tretjem nadstropju piše: **Naši moški imajo delo, ljubijo otroke in so privlačni.** Ni slabo, pomisli in gre više. V četrtem nadstropju piše: **Moški na tem nadstropju imajo delo, ljubijo otroke, so privlačni in pomagajo pri hišnih opravilih.** To je fantastično pomisli sama pri sebi, vendar gre naprej. Na petem nadstropju vidi napis: **Moški na tem nadstropju imajo delo, ljubijo otroke, so privlačni, pomagajo doma in so zelo romantični.** Ženska je v težki dilemi – to so vendar moški njenih sanj, naj vstopi ali ne. Radovednost je močnejša od nje in že je na šestem nadstropju, kjer sreča napis: **Vi ste obiskovalka številka 21. 547. 212. Na tem nadstropju ni moških. Služi le za dokaz, da je nemogoče ustreči človeškim željam.**

V istem mestu je odprta tudi trgovina, kje moški lahko najdejo soprogo. Šest nadstropij... **Na prvem so ženske, ki ljubijo seks. Na drugem so ženske, ki ljubijo seks, niso sitne in ne gnjavijo svojih mož.** Doslej se na tretje ali višje nadstropje ni povzpnel še noben moški.

Jof

DAN ŽENA

To tradicionalno praznovanje imamo v našem društvu že okoli trideset let. Saj le na tale način lahko pokažemo našim



ženam, da izredno spoštujemo njihovo delo v slovenskem društvu. Večji del najbolj aktivnih članov so prav naše žene. Zelo aktivni moški se lahko preštejemo na prste ene roke, kar pove vse, kdo podpira tri



stebre olofströmskega društva. No na prireditvah pa se to število izenači, to pa prispeva za dobro razpoloženje na veselicah in srečanjih.

Foto: Ciril podeljuje rože
Ogled nvega inventarja
Pred občnim zborom
Tudi zavrteli smo se Greta in Janez
Praznovanje

Ker pa je najmanj polovica



prisotnih na družabnem srečanju iz oddaljenih krajev in drugih občin, zato je pravzaprav normalno da na ta dan pripravimo občni zbor in tudi predstavimo delo društva v novem obdobju, ki bo pred nami. Tudi ekonomija društva je važna za uspešno dejavnost in delo treh sekcij, toda odkar nas Republika Slovenija podpira z odobritvijo dobro pripravljenih projektov, nimamo tudi z ekon

omijo večjih problemov. Držati se pač moramo zadanih ekonomskih meril in pripravljenih načrtov pa se vse dobro izteče. Če pa denarno kje zaškripa pa pravočasno zategnemo pas in se takoj prilagodimo na novo stanje. No na kraju pa sem prišel do tistega, kar sem hotel povedati, da je za dobro delovanje društva potreben dober, vedno na kompromise pripravljen upravni odbor, toda tak šen upravni odbor na katerega se lahko zanesesh v dobrih in slabih



Sestrici Zvonka in Greta praznujeta

časih.

Prav zato v marcu delimo kot zahvalo, rože ne samo upravnemu odboru ampak vsem, ki so pomagali pri društvenem delu.

Še posebej pa obdarimo vse prisotne žene, brez katerih bi naš vlak vozil težko breme navzgor, z njihovo pomočjo pa sopihamo veselo 35- obletnici društva naproti.

BALINARSKO SREČANJE



Foto: A bomokaj zapeli?

Baliranje je zelo priljubljeno

Če človek govori o presenečenjih, potem lahko opišemo tole, ki se je dogodilo v Olofströmu 16. maja, kajti takrat smo pripravljali balinarsko srečanje, saj imamo balinarsko sekcijo in za baliranje zmeraj pripravljene člane, ki jih ta šport izredno veseli.

Pa glej ga zlomka, razen upravnega



odbora sta se na to športno in družabno prireditev prijavila le dva člana. Z ženo, ki je

odgovorna za kuhinjo sva razpredala kako je to mogoče. Ali so se člani naveličali, ali so zboleli, ali so večinoma odpotovali v Slovenijo, ali.....



Foto: Članici likovne sekcije sta pripravili večerjo
Libero je igral na svojo rdečo harmoniko
Pazljivo poslušanje Po balinanju nas je zabaval Viktor



No pa sem rekel, mi kupimo hrano kot po navadi, če bo hrane preveč jo bomo pa spravili in bo prišla prav pri delu sekcij v naslednjih nedeljah v maju in juniju.

Toda, poglej! Presenečenje! Ob dveh popoldne sva začela z Rafkotom pripravljati in z valjarjem ravnati dve balinarski igrališči. To je pravzaprav naporno delo in zato nisva gledala okoli ampak sva se



vpregla in vlekla sem in tja. Ko se ob poltreh uzreva proti mizam, kjer lahko gledalci sedijo, zagledava okoli 25 članov, ki so z veseljem opazovali naše delo in čakali, kdaj bodo začeli s turnirjem. Takrat mi je srce od veselja zaigralo, saj ne bo vse delo zastoj, zdaj vidimo da ljudje radi hodijo v društvo, samo če

so zdravi in če niso preveč oddaljeni. Več kot polovica članov ima od 100-500 km do društvenih prostorov, zato moramo razumeti, da se ti ne morejo udeleževati vseh društvenih prireditev, radi pa prebirajo Društveno glasilo.

No, da se vrnemo na balinarsko srečanje. Zbrali smo štiri ekipe, ki so tekmovala tja do pod večer, med tekmami pa smo pili kavo in jedli pecivo. Lahko pa omenimo, da smo imeli veliko gledalcev, saj so nas opazovali tudi Dalmatinci in drugi Hrvati, ki večkrat igrajo na tem igrišču in glasno komentirali, da Slovenci zelo dobro igrajo.

Utrujeni smo odšli tistih 50 metrov daleč do društvenih prostorov, kjer sta nas Silvana in



Dušanka postregle s toplo in dobro večerjo. Za dobro vzdušje pa sta poskrbela Viktor in Libero s svojima harmonikama. Posebno smo veseli Viktorja, ki se že drugo leto zaporedoma udeležuje balinarskega srečanja, kajti zmeraj se

veselimo v njegovi družbi, ker nas dobro zabav, tokrat pa se je potrudil tudi naš društveni klovn Janez Rampre, katerega pa izredno cenimo tudi kot ekonoma in zabavitelja.



Hvala vsem, ki ste prišli, kajti slovenska družabna srečanja so zmeraj polna veselja in prijateljstva.

NOVO OPREMLJENI DRUŠTVENI PROSTORI



Prvič v zgodovini društva, po 34 letih smo na novo opremili društvene prostore. Kupili smo nove mize in stole, tako da bo bolj prijetno na družabnih prireditvah. Pa tudi za uspešno delovanje sekcij in krožkov je bilo potrebna zamenjava izrabljenega pohištva. Omare in ostalo pohištvo pa smo kupovali med leti in nam bo še naprej dobro služilo.

V bodočnosti imamo načrte še opremiti posebno sobo, kjer bomo imeli tudi društveni arhiv. To načrtujemo za naslednje desetletje.

ČESTITKE »DRUŠTVENI MAMI« OB NJENEM VELIKEM PRAZNIKU

Na Binkoštno soboto bo praznovala 80 let "društvena mama" Ivanka Hrabar iz Kallinge. Čeprav ji je zadnjih pol leta zdravje izredno nagajalo, povrhu pa je še padla po stopnicah, je zmeraj vesela. Izredno je jezi, ker ima velike probleme s sivo mreno in ne more gledati prav slovenske televizije in brati časopisa, toda upamo da bo

po bližajoči se operaciji vse dobro in se bo življenje vrnilo na stari tir. Pri vseh teh problemih pa se je vseeno izredno potrudila in iz stare navade spekla jabolčni zavitek za balinarsko srečanje. Videlo se je, da je bil ob vseh obstoječih problemih pripravljen iz srca in z veliko ljubeznijo, kajti ni ga skoraj nič ostalo na prireditvi.

Mi pa ji iz srca želimo: *Veliko zdravja, sreče in veselja; pa še na mnoga leta!*

PLAN DRUŠTVENEGA DELA

Jubilejno leto 2009

- 30. maj, romanje v Vadsteno.
- Od 12 -21 junija, udeležba na likovni koloniji v Mostu na Soči v Sloveniji, pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice.
- 27. junija: 60 obletnica bratskega društva KUD Oton Župančič v Sori.
- 29. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni slovenski piknik.
- 10. oktober, 35. obletnica KD Slovenija. Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu in 21. Slovensko srečanje. Pohod po mestnih ulicah v narodnih nošah in nastop na mestnem trgu ter v dvorani Folkets hus. Iz Slovenije dobimo obiski 40 - 50 nastopajočih iz KUD Oton Župančič iz Sore in predstavniki občine Medvode. Pride tudi dobro znani ansambel SICER.
- 12. decembra ali 19. decembra, praznovanje Sv. Miklavža.
- Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.
- Likovna sekcija:
- Od januarja – junija 09, krožek likovne sekcije 2- 3 nedelje v mesecu.
- Slovenska šola: po dogovoru s starši od 14.30-16.30 ure.
- Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).

Ciril M. Stopar

KD Slovenija, Olofström

SLOVENSKI DOM

Novice iz Göteborga



Udeleženci občnega zbora SZ, Malmö 2009

Kdo se ne veseli pustiti za seboj hladne, meglene, skoraj brez snega zime, ki nas je kar dolgo držala v pesti in pričakovanju pomladi. Tukaj v Göteborgu že od velikega petka prevladuje lepo, sončno in suho vreme, le noči nekoliko hladne. Sončni žarki so nas zbudili iz zimskega dremanja, narava je ozelenela z vsemi odtenki zelenih barv. Sedim na vikendu zunaj na balkonu in zrem v gozd, ki je tako lep. Cvetlice, ki sem jih presadila v lončke in vso pomladno cvetje, ki cveti iz čebulic, danih v zemljo že v jeseni, so čudovite! To je res ponovno rojstvo, saj kar zaživimo ob toplih žarkih. Brez dežja nastanejo tudi druge neprijetnosti. Sinoči na 1. maj so



gasilci in helikopterji gasili požar čisto v bližini naše kolonije. Siv dim se je valil v nebo in močan vonj po ožganem lesu. Čeprav so opozarjali, da naj bomo previdni pri delanju ognja za pečenje na žaru, se lahko zgodi, kar se ne sme. Sredi noči so se gasilci odpeljali, ostalo bo le črno ožgano drevje in zemlja. Upam, da ogenj ni bil podtaknjen, ker posledice so lahko zelo velike. Večkrat se tudi dogaja, da so stekla na avtobusni postalji zjutraj vsa polomljena (eno tako steklo



stane 1600:--), vlomi v avtomobile itd. Našo generacijo so starši učili, da moramo paziti na svoje in še več na tuje reči. Danes si junak, če lahko uničiš nekaj in se kasneje še hvališ. Res, kam to vse pelje, zavarovalnice plačajo in z dvigom zavarovanja plačamo nazadnje mi sami. Ta denar bi lahko porabili za kaj drugega, bolj pametnega.

19. marca smo imeli slovensko mašo in praznovanje staršev v Astridsalen. 3 x Marije smo prebrale različne odlomke iz knjige Danice Elbl »Moje življenje-mojega dela sad«, ki so bili namenjeni za prav ta praznik. Kava in pecivo. Pobirali smo prostovoljne prispevke za Caritas v Sloveniji. Nabrali smo 1200:-- in moram napisati, da ni bilo potrebno veliko besed za to, slovenski rojaki so radi darovali. Hvala vsem, ker imate srce in sočutje do soljudi.



Gotovo spremljate dogajanja v Sloveniji, koliko tovarn in podjetij je šlo v stečaj in veliko ljudi ostalo na cesti brez plač. Nekateri še letos niso dobili denarja in nevedo kako bodo plačali položnice. Rdeči Križ in Caritas pomagata ljudem v stiski. Pred očmi mi je možakar, ki je z solzami v očeh povedal, da je 28 let delal v Pomurki in dal vse, sedaj se preživlja skupaj z materino

penzijo. Le kako Slovenska vlada pusti, da direktorji in privatniki poberejo denar iz tovarn in delavce pustijo na cesti. Do sedaj še od teh ni bil kaznovan ali bi moral denar vrniti. Kaj delajo nadzorni sveti, da se to lahko dogaja.

Elan na katerega smo Slovenci v tujini bili tako ponosni, prav tako že skoraj s stečajju.

Sprašujem se, če bo Slovenska vlada dovolila, da se bo slovensko gospodarstvo razprodalo na koščke tujim delodajalcem?



Danes sem malo pikra, ne morem si zamisliti, da vsak danes misli le nase in svoj žep.

18. marca smo se v kapelici na Redbergsplatsen poslovili od slovenske učiteljice Nuše Petrik, ki je po dolgi bolezni umrla v starosti 66 let. Hčerki, sinu, vnučkam in sorodnikom izrekamo sožalje.

Vesele babice smo se zbrale pri meni na vikendu, kjer smo poklepetale, odšle na velik sprehod, kjer smo lahko pokramljale in naredile načrte za obisk Božičnega bazarja nekje v Nemčiji. Zvedela sem, da se govori, da se takšni izleti financirajo iz društvene kase. Moram se zares obvladati, da ne bi kaj rekla narobe!

Takšne govorice širi nekdo, ki je zaviden, da se nekdo ima lepo. Kadar je treba kuhati, pripraviti dvorano za veselico, ali pogostiti goste, ki pridejo na obisk, smo vedno babice, ki smo v kuhinji, takrat takšnih obrekovalcev ni nikjer. Vse izdatke, ki jih imamo z izleti ali srečanji plačamo same. Ne bomo odnehale vaše obrekovanje nas samo podžiga.

Naši jubilaranti: Junij Marija Lajšič 65 let; Julij Pelle Melander 65 let

Naj se Vam izpolni zdaj tisoč želja, ki tiho jih skrivate sredi srca.

Naj spremlja Vas zdravje, ljubezen vse dni, to naše srce Vam želi, čestitamo!

Še dober mesec šolskih obveznosti, dopusti se bodo začeli. Kjer koli boste preživeli proste dni, Vam želimo, da bodo mirni, srečni in veseli. Prijetno in srečno vožnjo. Za konec pa še naslednje:

Ljubiti pomeni dati drugemu razumeti, da je lep in dragocen.

Za Upravni Odbor Slovenski Dom

Marija Kolar
Fotografije: Zvone Podvinski

Här kommer det första nyhetsbrevet för det här året. Det är verkligen tidig vår i år, solen värmer redan trots att det bara är april månad.

Årsmötet hölls lördagen **den 28 mars** på Östra Real. Närvarande var 19 medlemmar. Efter kaffe och smörgåsar samt information om kontakter mellan Sverige och Slovenien gick vi över till den formella delen. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året. Till ny styrelse valdes ordinarie ledamöterna Stanislava Gillgren, Lojze Hribar, Helena Jarl Kerzar, Michael Omota och Ankica Soneborg. Suppleanter är Åsa Ukmar, Melita Wiersma och Heléne Omota. Revisorer är Daniela Sjöström och Ulla Luin samt suppleant Siv Omota. Valberedningen består av Adi Golcman, Rado Omota och suppleant är Joze Strazar. Undertecknad valdes till ordförande **Vi hälsar Melita och Heléne hjärtligt välkomna till vår gemenskap.** **Medlemsavgiften** för år 2009 är 175 kr, och förblir likaså för år 2010 175 kr per medlem.

Vi planerar för följande aktiviteter: Tisdagen den 12.maj kl. 17.30 visar vi den slovenska succéfilmen "Petelinji zajtrk"- "Tuppfrukost". Långfilmen som är textad på engelska visas i samlingsrummet på plan 3 i Internationella biblioteket på Odengatan 59 i Stockholm. Kom och se filmen som i Slovenien är verkligen uppskattad. En gratis föreställning.

Tisdagen den 2 juni kl 17.30 ses vi i samma lokal som ovan och får en **presentation av slovensk litteratur** som finns för utlåning i Stadsbiblioteket. Internationella bibliotekets ansvariga skall informera oss om deras verksamhet och utlåning. Adi Golcman skall berätta om historiska kontakter mellan svenska och slovenska författare. Danni Strazar skall informera oss om det som nu sker inom litteraturen angående översättningen från svenska till slovenska språket, respektive slovenska till svenska språket. Vi skall även visa bilder från Slovenien och hoppas även bjuda på slovenskt vin mm.

Onsdagen den 3.juni 18.00 skall **Dr.Helena Jarl Kerzar** hålla ett längre föredrag med tema **Mäns och kvinnors språkbruk. Finns det skillnader?** Ett antal undersökningar gjorda av forskare kommer att presenteras. Detta sker i aulan på Odengatan 61 ingång från gården. En dag i september skall vi visa filmen "Petelinji zajtrk" igen och då för en bredare publik

Den 26 september blir det en konsert i "Rotundan" i Stadsbibliotekets huvudbyggnad, Sveavägen 73. Jerica Bukovec-Gregorc dirigerar och KFUM kören sjunger på både svenska och slovenska språket. Innan dess kommer Jerica att tillsammans med kören ha turnerat i Slovenien. Under hösten kommer den **förre detta svenske ambassadören i Ljubljana John Hagard** att hålla ett föredrag. Han kommer att berätta om sina **5 år i Slovenien.**

Utbyte av gymnasieelever från Sundsvall till Handelsgymnasiet i Ljubljana fortskrider som planerat och sker i maj månad i år.

Handlingar rörande vår förening för åren **mellan 1991 och 2001 är nu överlämnade till Riksarkivet i Stockholm, Avdelning för enskilda arkiv.** Där är de nu tillgängliga för alla forskare och andra intresserade. Och slutligen: Om alla nyheter kan ni läsa även på vår hemsida www.svenskslovenska.se Nu är det dags för dem som inte hunnit betala medlemsavgiften för år 2009. Postgironumret är **629 38 83-2** och summan är även i år **175 Kr** per medlem. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalningskortet. Vi tar gärna emot frivilliga bidrag. Tack på förhand.

Ha det så bra.

Stanislava Gillgren, ordförande

Film "Petelinji zajtrk" lepo sprejet

V Mestni knjižnici v Stockholmu je v torek 12.maja Društvo Švedsko-Slovenskega prijateljstva predstavilo ožjemu krogu članov in povabljenih gostov slovenski film "Petelinji zajtrk". Film je dobil slovenske in mednarodne nagrade. Tematika filma s socialno, ljubezensko in humaristično vsebino se dogaja v manjši slovenski vasi v Prekmurju. Film je opremljen s podnapisom v angleščini, zato se priporoča tudi javnosti, ki ne obvlada slovenščine. Širši javnosti bo film predstavljen v jeseni letos prav tako v Mestni knjižnici. Več o tem vidite spletno stran Društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva "www.svenskslovenska.se".

Lojze Hribar

Stockholm
Trosa, 20 mars 2009

ZADNJE SLOVO OD Mihaele Hojnik



Foto: Peter Wider;





Hvala, Mihaela, da si bila z nami, ohranili te bomo v svetlem spominu – sorodniki, prijatelji in znanci



Intervju

Milan Starc

Tokrat smo se z nekaj vprašanji obrnili na rojaka povratnika s Švedske, ki nam je prijazno posredoval svoje odgovore. Tudi njegova zgodba je zanimiva, še posebej za naše bralce.

Vaše ime in kje ste se rodili (in kdaj): Ime mi je Milan Starc, rodil sem se v kraju Smokvica ob robu Krasa na južnem Primorskem, 4. julij 1946

Dolga leta ste živeli na Švedskem. Kdaj ste prišli tja in kdaj ste Švedsko zapustili?

Prišel sem leta 1965 in uradno odšel 1995 pred tem sem po osamosvojitvi Slovenije potoval med Švedsko in Slovenijo kot strokovnjak konzultant European Industrial Engineer (diplomiral v Malmö) pripeljal tudi druge švedske strokovnjake z mojim podjetjem v Švedski, ustanovljenim v ta namen SIC Sweden International Consulting. Tako sem pomagal reševati slovensko industrijo in gospodarstvo, ki je po razpadu Jugoslavije ostalo v razsulu.

Kaj vas je gnalo na Švedsko in kaj pozneje v Slovenijo, kakšni so bili glavni vzroki? V Švedsko me je kot 19-letnika gnalo hrepenenje po prostosti, vstran od komunizma ter želja po boljšem zaslužku in zasebnstvu. Vračanju v Slovenijo pa je največ botrovala želja po pridružitvi in podpori Sloveniji, moji domovini, s pomočjo mojega znanja, izkušenj in povezav pomagati pri razvoju Slovenije na gospodarskem in socialnem področju. ...in razvoj demokracije, kjer sem še vedno aktiven; rekel sem samemu sebi kot velikemu domoljubu, postani aktiven in res postal že na Švedskem aktiven v gibanju proti agresiji na Slovenijo in se potegoval za mednarodno priznanje samostojne Slovenije, do katerega je res prišlo 16. januarja 1992; pri tem sem bil tudi sam močno udeležen. Imeli smo sicer lastno državo, kateri pa je bila potrebna naša in tudi moja podpora, da bi lahko zaživela v polni moči, to sem si rekel in bil pripravljen tudi na žrtve. Tej mladi državi je potrebna pomoč z vsebino: gospodarstvo in demokracija. In odločil sem se, da se pridružim, vrnem in vložim vse moje sile, znanje in izkušnje – know-how - in s tem pomagam bogatiti Slovenijo. To sem tudi počel, s tehnologijo, z znanjem pridobljenim na zahodu, z navezavo gospodarskih stikov, ki danes daje kruh na tisoče ljudem v Sloveniji, pomagal graditi Slovenijo. Spominjam se, bili so težki časi. Od leta 1992 smo v skupinah mojih sodelavcev, strokovnjakov konzultantov s Švedske, ki sem jih v Slovenijo pripeljal jaz, reševali koncerna Alples, Lesna Slovenj Gradec idr, ko so ostali delavci na cesti brez plače ipd. Prva leta po osamosvojitvi je bila Slovenija zelo obubožana, opomogla si je šele nekje po petih letih. Čutil sem svojo dolžnost, da se vrnem domov in pomagam pri gradnji naše mlade države Slovenije. Ponosen sem na to!

Kako, da ste se odločili za Švedsko? V begunskem taborišču, kjer sem bil od leta 1964 v Capua v Južni Italiji, sem izvedel, da nudi Švedska zaposlitev in tudi izobrazbo. To sem kot 19-letni mladenič pridno izkoristil. Na Švedskem sem si pridobil bogate izkušnje in znanje, danes imam tako rekoč 7 poklicev in 2 podjetja, kar mi je Švedska omogočila in sem ji zelo hvaležen (Jugoslavija mi kot fantu iz kmečke družine in kmečkega sloja ni dajala perspektive, obratno).

Dejavni ste na mnogih področjih – predvsem ste se v zadnjih desetletjih posvetili podjetništvu v Sloveniji. Kako vam to uspeva? Aktiven sem v Sp. Savinjski Dolini, postal sem tudi predsednik društva ZA RAZVOJ DOMAČEGA KRAJA (Villaägare förening – prvo in doslej edino društvo te vrste v Sloveniji). Udeležen sem tudi v boju proti poplavam reke Savinje, kjer smo z državo dosegli dobre rezultate in s tem izboljšali varnost ljudi in jih zavarovali pred naravnimi nesrečami. Dosegli smo, da bo država s pomočjo sredstev iz EU vložila še 76 milijonov Eurov za protipoplavno zaščito. Sem tudi aktiven v krajevnem odboru, kjer tudi opravljam funkcijo predsednika volilne komisije. Vodstvo naše občine rado prisluhne idejam, ki sem jih prinesel ob povratku s Švedske. Z enim od svojih podjetij in certifikatom sem konzultant pri Združenju za Konzulting Management Slovenije. Leta 1994 sem ustanovil in sem lastnik uspešnega podjetja Lindap, Uvoz-Izvoz. Podjetje se ukvarja z uvoženimi produkti s Švedske, Danske in drugih držav, ki ustvarjajo produkte s pomočjo visoke tehnike. Del tega znanja sem na Švedskem pridobil

tudi jaz – govorim o sistemih kovinskih streh, ogrevanje gorilnikov in sekalnikov na biomaso, kar vse izvira s Švedske. Na Švedskem, v moji stari domovini, črпам znanje-izkušnje in ga prenašam v Slovenijo. Številne novitete sem prenesel med naše ljudi v Slovenijo. pred tem v Sloveniji ni bilo, oz. zelo malo, tega znanja, danes pa je že nekaj sto podjetij, ki delujejo in konkurirajo; menim pa, da je ta konkurenca zdrava. Slovenija je zelo napredovala v zadnjih 15. letih na teh področjih – strehe - alternativni viri energije. Prvotako sem uvedel prodajo Slovenskih zastav in drogov, da spodbujam zavest in ponos slovenskemu ljudstvu do Slovenije (glej www.lindap.si).



Udeležujete se tudi politično. Ali so kakšne podobnosti s švedsko politiko – med strankami in tudi sicer, pri odločitvah vodstva?

Podobnost v zvezi delovanja švedske in slovenske politike je zelo majhna, švedski politiki delujejo popolnoma drugače kot tukajšnji. Vodstva strank vodijo in odločajo avtoritativno in ljudje – Slovenci temu klonejo. Čaka še dolga pot do vsebinske demokracije, čeprav se na lokalnih nivojih trudimo in pritiskamo za decentralizacijo. Občine v Sloveniji nimajo vpliva in so povsem odvisne od političnega vodstva v Ljubljani. Občine nimajo niti pravico pobirati davke, kar onemogoča razvoj

lastnega kraja. Ker ni davkoplačevalskega denarja, vodstva občin nimajo interesa pridobiti investitorjev podjetnikov in vlagateljev v svoj kraj. Tudi politično so politiki tukaj neizkušeni. Nobena od strank nima svojega pravega programa, vse se dogovarjajo in delajo sproti. Politično bi rekel, da je Slovenija kot dojenček, zavrt v plenice in mora šele dorasti. Tudi posamezne stranke so naravnane zelo centralistično, izbirajo kandidate s svoje bližnje sredine (lokalno), med prijatelji. Janševa vlada se je trudila in delno tudi decentralizirala oblast in ekonomsko podporo podeželju, vendar sedanja levičarska oblast spet leze nazaj v tire postsocialistične ideologije, kar je opazno tudi pri gospodarskem razvoju. Takšne poteze politikov delijo ljudi v Sloveniji na "naše" in "vaše", kar je zelo porazno, opaziti pa je tudi, da se podpora numeklaturi bivših komunistov povečuje s strani sedanje vladne garniture. Tudi mediji so levičarsko naravnani, takšna enostranska propaganda seveda močno vpliva na miselnost Slovencev, zato še vedno glasujejo na volitvah za levo opcijo.

Se vam zdi, da država premalo ceni vaša prizadevanja, da bi vzpostavili bilateralni dogovor med državama glede pokojninskega vprašanja povratnikov s Švedske? V dogovorih s Švedsko slovenska država ne naredi skoraj ničesar, vsaj ne glede na izboljšanje bilateralnega dogovora o pokojninskem sistemu in imam lastne, grenke izkušnje, da imamo povratniki zelo slabe ekonomske pogoje glede pokojnin. Švedska obdavči naše pokojnine s 25% davkom, zdravstvenega zavarovanja pa nam ne plača, pa tudi Slovenija ne. To je seveda diskriminatorno, Švedska pobere davek, a obdavčenci nimamo od teh davkov nobene koristi, v Sloveniji pa si moramo plačati zavarovanja iz lastnega žepa (cca 300 euro/letno). Poleg vsega pa nam Slovenija 75 % švedske pokojnine še dodatno obdavči po določeni davčni lestvici dohodnine, tako da nam ostane približno polovica od celotnega pokojninskega zneska. Pa še to – švedska krona je letos doslej devalvirala cca 20 %, kar je seveda tudi v breme švedskih povratnikov upokojencev in drugih delojemalcev. Naši birokrati pišejo o členih in paragrafih, dejstvo pa je, da Švedska in Slovenija uporabljata konvencijo iz časov Titove Jugoslavije, ki je zelo neugodna za švedske Slovence povratnike. To nas uvršča v eno najnižjih stopenj pokojnin v državah EU. Švedska bi ne smela pobirati davkov naših pokojnin, saj nam to obdavčenje ekonomsko in socialno samo škodi, ne prinaša pa nobenih socialnih pravic ali ugodnosti v zameno. To s švedske strani torej ni dobro in Slovenija bi morala konvencijo popraviti. Ambasadorji na Švedskem tu niso dovolj opravili svojega poslanstva.

Na Švedskem ste bili ustanovitelj slovenskega društva "Slovenija" v Olofströmu, kot zaveden Slovenec ste podpirali slovenski jezik (dopolnilni pouk in mnoge druge aktivnosti) ter gojenje slovenske kulture. Menite, da Slovenci v tem kraju zadovoljivo nadaljujejo vašo tradicijo? Oral sem ogromno ledino, res, pričakoval bi nekaj hvaležnosti ali zahvalo, ki pa je doslej izostala. Med drugim sem uvajal tamkajšnje rojake v društveno delo, saj na tem področju niso imeli znanja in izkušenj. Navezal sem vse Švedske stike in vzpostavil potrebne pogoje, da je bilo potem nadaljevati delo lažje. Nabiral sem člane od hiše do hiše, nagovarjal ljudi, da se včlanijo v društvo, da vpišejo otroke v slovensko šolo, da se aktivno vključujejo v društveno življenje, v kulturne sekcije in drugo. Seveda so mi nekateri tudi pomagali pri tem. Vendar so nam tedanje »jugo« oblasti bile dokaj nenaklonjene in so nasprotovale našemu delovanju, kar je imelo za posledice nerazumevanje in razdore med člani. Sigurno tega društva brez mojih pobud ne bi bilo še danes in vesel sem, da bo letos praznovalo 35 letnico obstoja. Društvo je zadnje desetletje izvedlo celo vrsto uspešnih prireditev in bilo zelo aktivno. Tam sem pustil svoja najboljša najlepša leta in vložil tudi veliko energije in znanja saj sem bil tedaj v 70-letih edini, ki sem bil družbeno politično aktiven v Olofstromu ter vse znanje in kontakte prenesel na društvo. Veliko sem osebno vložil, da sem vso to znanje pridobil in prenesel na Slovence, ki so bili razpršeni geografsko, politično in etnično - saj je Jugo asimilacija bila uspešna in so nekateri počutili Jugoslovani drugi so živeli in bili anonimni in niso želeli ničesar, kar je bilo povezano z društvom in z Jug., in so se želeli asimilirati za Švede. Čudovito je bilo ob priznanju Sloveniji, ko so vsi prišli na dan in v klub ter izkazali pripadnost Sloveniji. To je marsikatero zamero razčistilo in kot otroci naroda je bilo pravilno, da so se spet vrnili k koreninam naroda in nas je Slovence združilo, članstvo se je čez noč dvignilo za 40 %.

Svetovni Slovenski Kongres v Ljubljani je organiziral počitnice v Ankaranu, katerih so se na našo zasebno pobudo udeležili tudi moji vnuki s Švedske. Tu se je zbralo kakšnih 40 otrok iz vsega sveta, jaz sem jih s vojim podjetjem vse obdaril s slovensko zastavo in drogom, da so ponesli spomin na Slovenijo v svet na svoje domove

Ali pogrešate takšno in podobno udejstvovanje v Sloveniji? Vam zraven poslovnih dolžnosti preostane kaj prostega časa za kulturo in prosveto? Udejestvujem se v društvu tukaj, kolikor me je volja, vendar moram povedati, da so Slovenci v tujini bolj zavedni in požrtvovalni kot tukajšnji domačini, ko gre za ohranjanje slovenstva. Obiskujem pa tudi kulturne prireditve, gledališke predstave, kar mi pomeni sprostitev.

Kako ste kot povratnik s Švedske bili sprejeti v Sloveniji? Ste po vrnitvi v Sloveniji naleteli na kaj težav pri afirmiranju podjetja, navezovanju poslovnih stikov, v političnem ali v privatnem življenju? Zelo korektno sem bil sprejet in me zelo spoštujejo in cenijo ljudje v tem delu Štajerske, kjer zdaj živim. Ni čutiti, da bi me posebej obravnavali kot Primorca, pogosto pa me nazivajo Šved. Vendar je to čutiti kot nekaj pozitivnega. Prva leta so morda bili z birokracijo nekateri problemi, ki pa jih danes ni več čutiti. Nimam namreč slovenske izobrazbe in ni mi uspelo moje švedske izobrazbe nostrificirati v Sloveniji, čeprav sem v ta poskus vložil veliko truda in denarja.

Menite, da ste se pravilno odločili (Švedska, Slovenija)? Vas je trenutna globalna kriza kaj "oplazila", (kako)? Pravilno sem se odločil za Slovenijo, ja. Poslovno se da zelo uspešno delovati kot podjetnik in menim, da je podjetniško življenje v Sloveniji lažje kot na Švedskem. Mnogo lažje in več se da zaslužiti v Sloveniji, če pridno delaš in zadnja leta je čutiti tudi manj odvečne birokracije, saj je bilo prva leta komunistično pravo uperjeno proti privatniku. To se je spremenilo, klima je zdaj ugodnejša. Dovoljenje za registracijo podjetja dobiš v enem dnevu, kar je bilo ob mojem povratku veliko težje. Tudi na tem področju si pripisujem nekaj zaslug, da so se zakoni izboljšali. Vsi tukaj govorijo o globalni krizi, vendar v mojem podjetju ni čutiti kakšne posebne krize, podjetniki se namreč zelo hitro prilagajamo spremembam.

Na Švedskem živi še nekoliko vaših sorodnikov in znancev. Kako se srečujete ali povežete? Vas je Švedska kaj zaznamovala? Mene je Švedska zelo zaznamovala, mislim v pozitivnem smislu, za kar sem tej deželi hvaležen. Navzel sem se švedske miselnosti – delam in razmišljam na švedski način. Ostala je v meni ta švedska miselnost, privzel sem jo, ker je dobra. Razmišljam o politiki in gospodarstvu in socialnih pravicah podobno kot Švedi, kar se pa povsem ne ujema z miselnostjo Slovencev, ki še pogosto razmišljajo po vzoru "jugoslovanstva". V tem oziru se razlikujem od mojih sovaščanov in znancev, rojakov doma, moj

način globoko cenijo, to čutim in vidim, radi bi tudi sami pridobili način širokomiselnosti. Navadno so presenečeni in z odobravanjem sprejemajo moje ideje in predloge, s katerimi prihajam.

Ste tudi oče in dedek – stari oče? Ali se s potomci pogosto srečujete/pogovarjate? Kako kombinirate družinsko in poslovno življenje? Poslovno življenje mi vzame veliko časa in upam, da bom po skorajšnji upokojitvi imel več prostega časa zase in za družino. Zadnja leta skušam biti z družino vsaj ob koncu tedna. S hčerko, ki je učiteljica in z njeno družino blizu Olofströma v kraju Näsund, se srečujemo in pogosto pogovarjamo po telefonu. Je pa moja želja, da se tudi oni preselijo v Slovenijo. Vendar so to le moje želje, realnost je drugačna. Hčerka vzgaja svoja otroka delno v slovenskem duhu s pozitivnim podledom na Slovenijo, med drugim sta obiskovala tudi dopolnilni pouk v okviru društva Slovenija, ki ga vodi Ciril Stopar, za kar mu gre pohvala za trud.

Kaj bi želeli izpostaviti Slovincem na Švedskem, ki se nameravajo vrniti v Slovenijo? Vrnite se domov, lažje vam bo! Zadihali boste in spoštovali vas bodo bolj kot Švedi. V Sloveniji lahko uspete kot podjetniki, obrtniki, trgovci, investitorji, ker imate v prtljažniku velike izkušnje. Tukaj ni nihče tujec, radi se imamo in med seboj v lastni deželi ni tujčevstva. *Slovenija je raj na zemlji* – to ni le prazna floskula predsednika ZDA ob obisku pri nas. Tudi vaša švedska pokojnina bo ugodnejša v primerjavi s slovensko. *DOMOVINA JE ENA, NAM VSEM DODELJENA!*

Intervju: Starc Milan

Vprašanja: A. Budja

INTERVJU **Lojze Peterle** **Politika naj služi resnici!**

Pogovor z evropskim poslancem Lojzetom Peterletom, 22.3.2009



Odkritje posmrtnih ostankov v Barbarinem rovu je sprožilo tudi vprašanje, kako naj ga sprejme politika. Na eni strani slišimo svarila pred »političnimi manipulacijami« s poboji, na drugi strani pa so politiki, ki so prišli v Hudo Jamo in tam prižgali svečko. Eden od teh je poslanec Evropskega parlamenta LOJZE PETERLE.

Zakaj ste pri kapelici v Hudi Jami prižgali svečko? Želel sem izraziti najosnovnejšo pieteto. Čutil sem dolžnost, da se poklonim

spomenu ljudi, ki so v Barbarinem rovu umirali nesojeni in v velikih mukah. Od leta 1990, ko smo ustanovili prvo komisijo, ki se je ukvarjala z vprašanji grobišč, si želim in prizadevam, da bi na tem področju prišli do razjasnitve, do očiščenja zgodovinskega spomina, da bi tako pomagali pripraviti eno izmed podlag za narodno spravo. Svečka je zagorela v tem duhu.

Ali je bilo prižiganje sveče morda povezano z evropskimi volitvami, ki jih je dan prej za 7. junij razpisal predsednik republike? Ključno vprašanje ne zadeva tistih, ki smo tam bili, ampak tiste, ki jih tam ni bilo, ne glede na katere koli volitve. Problem je, da so pri nas hudodelstva ostala zamolčana in neraziskana ravno zato, ker politika ni opravila svojega. Če z Novakovo in Kokaljcem ne bi šli tja, bi se pojavilo drugo in za nas težje vprašanje: zakaj tja po grozljivem odkritju nihče od slovenske politike ni šel? Storili smo to, kar smo morali, kar smo čutili, da je prav. Glede na to, kakšen je bil doslej prevladujoč odnos do »kosti«, dvomim, da so kritiki našemu dejanju pripisovali moč nabiranja političnih točk. Natančno vedo, da je šlo za nekaj bolj bistvenega.

Toda v javnem prostoru se je tudi v zvezi z vašim dejanjem zaslišal oster predsednikov očitek o »manipulaciji« s pobitimi. Načelno se s predsednikom verjetno strinjava – s pobitimi naj se ne manipulira. Mislim pa, da sva si različna v tem, kaj je manipulacija in kdo manipulira, ne

samo z mrtvimi, tudi z živimi. Ne glede na razlike pa sem mu hvaležen za besede, da obsoja medvojne in povojne poboje. Leta in leta uradna Slovenija ni priznala ne enih ne drugih.

Vprašanje medvojnih in povojnih pobojev pri nas doslej ni moglo doživeti ne pravosodnega ne političnega epiloga. Mislim, da smo edina država Evropske zveze, ki komunističnega režima ni obsodila. Mi še vedno odkrivamo mrtve. Pri nas je ljudi še strah. Našli smo že čez šesto množičnih grobišč, pa nobenega storilca oziroma naročnika. Vprašanje odgovornosti za zločine se manipulativno pokrije s kriminaliziranjem tistih, ki na nepietetno, nepravno in neevropsko obnašanje opozarjajo. Nikjer drugje v Evropi nisem slišal, da bi kdo raziskovanje zločinov cinično označil za »preštevanje kosti«. Resnica ima to lastnost, da sili na plan, četudi so v primeru Hude Jame v času pomanjkanja našli sredstva za sedem varovalnih zidov. Tega duha se ne da spraviti nazaj v steklenico. Zadeve bo treba razjasniti in jih poimenovati s pravim imenom. Janez Stanovnik pravi, da je kriv Tito. Kdo je doslej manipuliral s Titom?

Spominjam se časov, ko smo na Dolenjskem o pomoru v Rogu govorili po tihem, pa še pri tem smo previdno pogledali okoli sebe, če nas ni kdo poslušal. Uradno Roga ni bilo, če pa je kdo o njem govoril, je veljalo to za izmišljotino, laž, sovražno prikazovanje. Ko je v tržaškem *Zalivu* izšel intervju s Kocbekom, je bil ta pomor prvič javno omenjen in od takrat naprej velja v širši javnosti, da se je zgodil. A to naj bi bila le »napaka«. Še vedno iščemo prave besede. Težava pa je tudi v tem, da, dokler pravih besed ne izrečejo »pravi« ljudje, iste besede veljajo za neslišane ali napačne. Dokler je govorila o zločinu »desnica«, se to ni prijelo, ko pa je o njem spregovoril Tine Hribar, je v javnem prostoru ta beseda dobila domovinsko pravico.

Kakšna naj bi bila v iskanju družbenega sožitja vloga politike? Slišimo namreč svarila pred »politizacijo pobojev«. Problem ni v politizaciji kar tako, ampak v napačni politizaciji. Ta stavek o politizaciji je bil od začetka komunistične revolucije vedno »na zalogi« in je bil nešteto krat tudi uporabljen. Ni pa to edini pogled. Mene so ljudje, ki imajo drugačen odnos do tega, kar je razgalil Barbarin rov, spraševali: »Ali bo šel kdo tja?« Pri tem so imeli v mislih prav politike. Kaj bomo pa naredili s Hrvati, ki so se prišli poklonit pred rudnik v Hudo Jami z visoko vladno delegacijo? Jih bo kdo prav tako obsodil politizacije?

Politika naj neha služiti interesom revolucije, pač pa resnici, spravi in neobremenjenemu sožitju. Politika naj se odpove sovražnemu besednjaku od leta 1941 naprej, naj bo resnicoljubna, pietetna in civilizirana. Naj že tretje generacije po drugi svetovni vojni ne potiska v ideološke obrazce totalitarne oblasti. Naj prizna, da so si vsi totalitarizmi v bistvu enaki – temeljijo na laži, prevari in umoru. Naj se trudi za dar razlikovanja: da bomo vedeli, kaj je boj proti okupatorjem in kaj boj za oblast, kaj je napaka in kaj zločin, kaj domovinska ljubezen in kaj izdaja; kdo so žrtve, kdo izvajalci in kdo naročniki. Naj obsodi, kar je treba obsoditi, naj popravi krivice, ki jih je še mogoče popraviti, naj se vzdrži vsakega revanšizma. Politika naj glede teh vprašanj išče konsenz in naj ne določa več s politično večino, kaj sme pisati na tablah v spomin pobitih. In naj pusti, da stroka nujno delo opravi do konca.

Ali zgodba Hude Jame odmeva tudi v Evropskem parlamentu? Odmeva. To kazi Slovenijo kot »uspešno zgodbo«. Ljudje težko razumejo, da se nam kar naprej udara, predvsem pa, da komunizma nismo obsodili. Za pieteten odnos smo slišali priznanja. Naši kolegi pa ne morejo razumeti, da Slovenija kot članica Sveta Evrope ignorira priporočila njegove Parlamentarne skupščine o odnosu do komunizma.

Zakaj Slovenija ni sposobna jasne obsodbe komunističnega režima? Ker doslej za to ni bilo politične volje. Ker še nismo končali tranzicije in smo še vedno ujeti v stare ideološke obrazce. Ker imamo dvojna merila: sočustvujemo v Srebrenici, za nesrečo lastnih bratov pa smo trdih src.

Omenili ste resolucije Sveta Evrope. Obsoda komunizma je tudi stvar razprav na ravni Evropskega parlamenta, temu vprašanju ste se posvečali v Evropski ljudski stranki, zdaj je »v zraku« t. i. praška deklaracija o evropski vesti in komunizmu, ki bo najbrž odmevala na ravni Sveta EZ. Ali smo Slovenci zunaj teh evropskih tokov? V marsičem smo res. Kot nacija pa ne moremo naprej, če imamo noge v blatu. Nikoli se nisem strinjal, da je to zadeva le prejšnje

generacije. Gledam internet, razne forume: danes mladi ljudje pozivajo k razčiščenju teh dogodkov, tudi k molitvi. To so vprašanja, ki jih mora rešiti naš narod, naša država. Ne moremo se več sklicevati na Beograd. Nekateri zdaj skušajo mit reševati tako, da s prstom kažejo na najvišji simbol mitologije, na Tita.

Ali kdaj pomislite na to, da bi morali že v času, ko ste bili predsednik vlade, storiti kaj več na tem področju: da bi morala biti »sestopljeni« partijski oblasti izstavljena jasna zahteva, da mora položiti na mizo vse, kar ve o pobojih? Ko smo prevzeli oblast, smo med drugim naleteli na prazne arhive. Takrat je bilo znotraj Demosa slišati tudi radikalnejša stališča, nekateri pa so mislili, da se bo Slovenija kar nekako spremenila v novo kakovost. Takrat smo se posvetili predvsem projektu osamosvojitve. Del slovenske politike bi lahko poskus razčiščevanja preteklosti razpihnil v staro ideološko-politično fronto in tako bi se ukvarjali s stvarmi, ki nam ne bi pomagale k osamosvojitvi. V takratnih političnih razmerjih se ni dalo narediti kaj več, ker znotraj Demosa o tem ni bilo soglasja. V skupščini je delala Pučnikova komisija, ki je naletela pri ključnih povabljenih na slab spomin. Komisija, ki jo je ustanovila vlada, je opravila začetno delo pri Rogu in Teharjih. Problem pri nas je, da odnos do preteklosti niha glede na politično barvo vlade.

Kako kot kristjan gledate na skrivnost trpljenja, ki je v Barbarinem rovu morda še bolj kot kje drugje stopila v ospredje? Čim več otroških čevljev prinašajo iz rova, tem težje mi je. Vsaj tako težka kot skrivnost trpljenja je skrivnost zla. In ničesar ne morem videti, ne da bi verjel v skrivnost ljubezni. Verujem, da je tudi trpljenje ljudi v Barbarinem rovu doživelo blagoslov. Tisti, ki je rekel »Sem, ki sem«, govori tudi, kadar je tiho. Nekoč mi bo vse pojasnil. Takrat bom razumel, danes ne morem.

Bogomir Štefanič ml.

Reportaža

Potopis

Iran!

Veliko sva že videla, pa poskusimo še nekaj posebnega, kar si ne upa vsak. Tako sva bila v dilemi z ženo za Novo leto ali greva na Maldive, Havaje, ali kaj toplega, toda tam samo ležiš in veliko ješ, vidiš pa nič. Tako sva se pametno odločila da greva v Iran.

Tako, odločitev je padla, sedaj pa preiskušena agencija in polet preko Istambula v glavno mesto Irana, Teheran. Po navodilih, da ne bi bilo šoka, ženske obvezno na javnih krajih v rutah, pokrite, toda tudi za moške imajo kazen - najbolj alkoholna pijača je brezalkoholno pivo.



Tako smo začeli osvajati ogromno državo ob Perzijskem zalivu z vsemi njenimi podrobnostmi. Glavno mesto je polno prometa, ki se odvija kot bi rekel v nekem organiziranem kaosu, ogromno prijaznih, pripravljenih pomagati ljudi, ter veliko znamenitosti. Ogled mesta z avtobusom nato pa odlet v ostala mesta. Imeli smo tri notranje lete in to v Shiraz, Yazd ter staro mesto Perzepolis, saj je dežela prevelika, da bi potoval z avtobusom.

Stara prestolnica Perzije Perzepolis te prevzame s svojo veličasnostjo in neminljivostjo in tam se zaveš, da so tudi davno tega živele civilizacije, ki so bile na zelo visoki stopnji razvoja in so potem nekako propadle same vase.

Mesta so kot naša s tem, da so tu s padcem predsednika, Reze Pahlavija, država in ljudje ogromno izgubili saj je začela država stagnirati z uvedbo strogega Islama. Ko se pogovarjaš z ljudmi, si želijo svobode, demokracije ter zahodnega stila. Tako zvečer ni zabav, ni gledališč, ni ničesar in življenje zamre. Prav tako ni razvoja, čeprav se dežela koplje v nafti.



V ospredju: Metka Verdev

Počasi, toda samo za vzorec, se razvija turizem in to s smučišči ter ob obali z morjem in plažami.



Drugače pa je dežela za turista prijazna, urejena, vodenje in hoteli urejeni in ljudje na ulici pripravljeni in željni pogovora, saj stika s svetom pogrešajo.

Teden potovanja po Iranu nama bo ostal v nepozabnem spominu, saj je ogromno vtisov v tako drugačni, hkrati pa tako sorodni državi saj kljub zaprtosti globalizacija povzroči, da je vsepovsod po svetu slično. Tako ugotavljamo, da se splača malo pokukati tudi drugam, da vidiš koliko je vredna domovina, ki jo včasih tako kritiziramo, vrnemo pa se vseeno radi.

Branko Verdev



Pozdravljena najlepší hvala za PDF Slovensko GLASILO, z zanimanjem sem si ogledal ves časopis, ki prinaša veliko novic in zanimivih člankov! Vesel sem, da so tudi moja predavanja dobila prostor v časopisu! Zdaj pa pošiljam še en prispevek - PDF o Kranjski Gori. Še tako nadaljujte, lep pozdrav,

Karlo Pesjak.



Kranjska Gora – slovenska alperna



Vi åker till härliga Kranjska Gora i Slovenien. Här minns man fortfarande INGEMAR STENMARK och hans segrar på berget Vitranč i världscuppen! Ingemar var mäktiga populär, han åkte ju på Elanskidor, som tillverkas i Begunje, inte långt från Kranjska Gora. Det var just här som jag träffade Ingemar efter hans båda segrar i slalom och i storslalom. Jag gratulerade och berättade att jag bodde i Sverige. Ingemar blev nyfiken och när jag nämnde att jag bodde i Tyringe och jobbade i Hässleholm, så undrade han – "var ligger det nästans". När jag berättar att det ligger i Skåne, var hans kommentar – "jasså därnäre"! Här i landskapet "GORENJSKA" lyser de Julijska alperna skimmerande vita i den omgivande grönskan för berggrunden är nämligen kalk. Fäbodskulturen lever fortfarande och är livlig. Från 15 maj, till 15 september, går kor, hästar och får på högländet. Här äter de nyttiga örter på doftande alpängar. Här kan man fortfarande beställa filbunke, bovetegröt, "strukeljce", och andra specialiteter från fäbodskulturen! Vi vandrar i omgivningarna, badar i kristallklara grönskimmerande bäckar, sjöar och vattenfall. Vi fotograferar stjärnor och fäbodar och mäktiga bergsväggar. Vi kryper bland örter, gräs och insekter – här upptäcker vi en helt ny värld, där daggdroppar lyser som små diamanter! Vi besöker Bled och Bohinjsjön. Allting avslutas i min hemby "Kovor", där vi avsmakar mammas nudelsoppa, som är mycket omtyckt av våra döttrar.



Föreläsning av Karlo Pesjak
Abroddsgränden 29, 281 33 Hässleholm.
Tel.0451-10442, mobil 070-5791839.



UMETNIŠKO ŽIVLJENJE ROJAKINJE ROZI KNEZ, HALMSTAD

SKD Ivan Cankar



Rozalija Knez

Dovolim si narediti majhen poskus opisa duhovnega razvoja umetnice Rozalije Knez v raznih obdobjih njenega življenja. Že v zgodnji mladosti se je Rozalija začela ukvarjati z umetniško ustvarjalnostjo, takrat seveda s skromnejšo obliko slikarstva, vendar je že v otroštvu kazala umetniško žilico. Prvi motivi njenega slikarstva so bili pogojeni z naravnimi lepotami v njenem okolju, s pogledom na sončne Alpe ter podobe rojstnega kraja je dobila inspiracijo za ustvarjanje. Na Švedskem je Rozalija te podobe iz otroštva močno pogrešala. Tako je poskušala to praznino izpopolniti tako, da je s čopičem ustvarjala slike, ki so ponazarjale slovensko naravo in drugo.

Vrnimo se v Rozalijino mladost in v začetke njenega družinskega življenja. Poročila se je z mladeničem Jordanom in ustvarila sta družino – dobila sta sina in hčer. Tako je Rozalija našla še več motivov za svoje umetniško ustvarjanje, izpopolnjevala se je in postala zelo uspešna risarka. Poleg družinskih dolžnosti in risarskega ustvarjanja pa je pridno pomagla tudi v slovenskem društvu Ivan Cankar v Halmstadu. Poučevala in vzgajala je našo mladino in otroke, pripravljala jih je za razne nastope in kulturne prireditve, ki jih ni bilo malo. Skratka, vzgajala si jih v slovenskem duhu. Za ta tvoj trud, Rozi, smo ti Slovenci v Halmstadu in okolici zelo hvaležni! Ponosni smo na tvoje uspehe in ti želimo še veliko lepega v življenju! Rad bi izkoristil to priložnost in se ti zahvalil za ves tvoj trud, ki si ga doprinesla skupnemu društvnemu življenju v toku treh desetletij. Stari slovenski pregovor pravi: drži se starega vina in starih prijateljev, da ti bo dobro v življenju!

To bi bilo z moje strani vse, saj se tvojega bogatega življenja ne da opisati z ekaj vrsticami. Želim, da bi naše prijateljstvo trajalo še vsaj tako dolgo kot doslej, ostani vesela in zdrava – želijo tebi in tvoji družini člani društva Ivan Cankar, Halmstad.

Jože Godina

Peter Zrinski i Sölvesborg här. När jag växte upp i slutet av 70-talet köpte mina föräldrar en singel med en grupp som du var med i, Lastovke. Jag har alltid tyckt om denna låt och...jag hoppas att du, eller din syster, inte tar illa upp för detta: Jag vet att detta inte är bra ur copyrightsynpunkt och om du inte vill att jag skall ha låten uppladdad på You-Tube i fortsättningen kan jag ta bort den. Säg bara till i så fall. Men jag hoppas att det inte gör något att låten finns där eftersom ni är en fin del av den slovenska musiktraditionen :o)

<http://www.youtube.com/watch?v=jBTh2vH9t0k>



Jag har även ett par av era CD:s (som mina föräldrar har köpt) och jag vill bara säga att jag tycker att ni sjunger fantastiskt bra:o)

Pozdrav Peter Zrinski

Hej Peter!

Det blev en glad överraskning, detta. Jag har ingenting emot att du lägger ut denna låt, nej. Och så låter det fint ännu. Nu har vi gjort en ny version av den också. Jag kan skicka den om du vill. Tack.

Lp Gustika

Hej igen!

Kul att jag kan ha kvar låten på you-tube :o) (Det är den verkligen värd) Och kul att du tycker det är en glad överraskning! Tack för att du sände den nyare versionen. Den är mycket,mycket vacker! Arrangemanget på den versionen är helt underbart! Jag är oerhört intresserad av folkmusik (och narodnozabavne) ifrån Slovenien, speciellt de äldre klassiska inspelningarna med Avsenik,Slak,Bardorfer och Boris Frank och er låt, Lastovke, är helt i klass med dessa klassiker :o) Och det säger inte lite:o) Mina absoluta favoriter som sångerskor är Danica Filiplic och Greta Lozar (50-60 talet, bla sjungit med Avsenik och Frank) och ni, Sestre Budja, har lika fina, och harmoniserade, sångröster som dessa stora inom Slovensk folkmusik:o)

Jag är uppfödd med den slovenska kulturen och trots att jag inte kan språket ordentligt har Slovenien ett enormt stort utrymme reserverat i mitt hjärta.

Jag var även med och sjöng (min bror Robert också) i barngruppen som fanns i Olofström på 70-talet (min far Stefan var ordförande på den tiden och min mor Birgitta ackompanjerade oss på dragspel) Efter det har det inte blivit mer sång för min del (och det var nog lika bra det ;o)) Men..det var nog den tiden som la grunden för min kärlek till slovensk musik:o)

Nåväl..nog med mitt pladdrande nu. Som avslutning på detta e-mail vill jag bara säga att jag har laddat upp en del klassiker ifrån Slovenien (samt Makedonien,Kroatien,Bosnien och Serbien) på min You-tube sida. Om du vill lyssna på en del äldre insp. med Frank,Bardorfer itd är det bara att gå in på sidan och lyssna (inga märkvärdiga videos, bara skivomslag och låtarna i stort sett)



Boris Frank

Pozdrav Peter

Bardorfer: <http://www.youtube.com/watch?v=xeqZ-PCMTy4>

Boris Frank: http://www.youtube.com/watch?v=vFQgJ_qxkn8

<http://www.youtube.com/watch?v=KDIGHBolwo>

Stu Ledi (en absolut favorit när det gäller folksånger)

http://www.youtube.com/watch?v=_qdlGVou5EU

Avgust Stanko:

<http://www.youtube.com/watch?v=NJOVxwfkFTU>

Hvala lepa, Peter!

Zelo si (ste) prijazen in veseli me, da se ti dopade glasba z očetove očetnjave, Slovenije. Pa saj je tudi res nekaj posebnega, zato ni čudno, če si tudi ti navdušen. Avseniki nimajo para, s tem se strinjам. Tudi Slak, Bardorfer in Frank imajo vsak svoj čar, vendar ne tolikšen kot AVSENIK. Tudi mene je ta glasba inspirirala

in me še. Hvala za tvoje vrstice, zelo prijazno. Človek ne dobi vsak dan podobnih lepih odzivov, ljudje mislijo, da je vse samo po sebi umevno. Pa ni.

S čim se pa ti ukvarjaš, Peter? In tvoji starši, kako sta? Če boš imel čas in voljo, pa mi kaj napiši o sebi, o tvojih in še kaj drugega. Veš, da sem urednica GLASILA, pa bi bilo zanimivo kaj prebrati s tvoje strani tam. Vem tudi, da si nekoč zbiral besedila slovenskih ljudskih pesmi, ali jih še?

OGLASI SE. Pozdrave Gusti Budja

Hej :o)

Jag håller verkligen med dig vad gäller Avsenik. De är helt och hållet i en klass för sig. Speciellt materialet ifrån 50 och 60 talet. Jag nämnde Danica Filiplic och Greta Lozar men man får ju inte glömma Ema Prodnik. Hon var också i en klass för sig som sångerska. Man kan nog dessutom säga att det var Avsenik som definierade slovensk narodno-zabavne från 50-talet och framåt. Jag har under ett antal år varit samlare av LP och singlar ifrån Slovenien (Och Kroatien, Bosnien, Serbien och Makedonien) främst Jugoton och RTB. Detta samlande är faktiskt ett av mina stora intressen:o) Men...att samla utan att dela med sig av en musikskatt tycker jag inte är roligt. Jag funderade länge på hur jag skulle kunna få ut dessa gamla pärlor till låtar så att folk inte glömmet det gamla soundet. Eftersom jag ser så att säga hela LP:n eller singeln som en konststart i sig kom jag på att göra små enkla videos och ladda upp dem på You-tube. Min främsta drivkraft för att göra detta är alltså att dessa låtar inte skall försvinna i glömskan. Att jag sen tycker att musiken ifrån Slovenien (och Ex-Yu) är en omistlig del av vem jag är spelar ju också in:o)

Med mina föräldrar är det milt sagt, sådär. Jag kan förklara. För en och en halv månad sedan for mina föräldrar ner till Slovenien för att stanna där i två veckor på besök hos släkten. Efter ett par dar reste min bror och jag också ner till M. Sobota för att vara där en vecka. Det var första gången på ca 10 år som vi alla var i Slovenien samtidigt. Och vi såg alla fram emot det, att alla 4 umgås med släkten tillsammans:o) Efter bara ett par dagar blev dock min far sjuk. Vid frukostbordet. måndagen den 20 oktober, la vi märke till att han sjönk ihop mer och mer och att han inte kunde röra på vänster sida av kroppen. Vi tillkallade ambulans som tog honom till sjukhuset i Murska Sobota. Där konstaterades det vi misstänkte, han hade fått en stroke (blodpropp i hjärnan). Han var på sjukhuset i M.Sobota i tre veckor innan han var stark nog att kunna transporteras till Sverige. Nu är han på sjukhuset i Karlshamn där man rehabiliterar honom. Han är fortfarande förlamad på vänster sida men vi hoppas och tror att han kan återfå en del rörlighet och känsel i kroppen. Han var MYCKET illa därän de första veckorna och vi är bara glada att han överhuvudtaget överlevde. Men.. vi märker att han blir starkare och starkare för varje vecka. Dessutom tog inte proppen den delen av hans hjärna där medvetandet, personligheten, intellektet och talförmågan sitter. Tack och lov för det! :o) Av sådana saker som händer i livet blir livet genast mer komplicerat och arbetsamt på alla sätt men vi försöker hålla oss över ytan. Det är bara att kämpa vidare.

Jag blir lite förvånad förresten att du kommer ihåg att jag har samlat på slovenska folksånger:o) Jag gör det fortfarande faktiskt, men, efter att jag köpte hus för 10 år sedan, är det en hel del som har fått stå tillbaks eftersom tiden inte har räckt till. Men..jag är som sagt fortfarande fascinerad, och samlar på, slovensk folkmusik. Jag har en hel del böcker med Slovenske Narodne/Ljudske Pesmi (Pesme In Sege Moje Dezele, Slovenske Narodne Pesmi, uredil Karel Strekelj 1-16 (ifrån slutet av 1800-talet), Slovenske ljudske Pesmi Koroske1-4) in tako dalje,dalje,dalje ;o) Om ni letar efter texten till nån sång är det bara att fråga. Jag kanske hittar den i någon av böckerna :o)

Nu måste jag nog sluta detta e-mail innan det blir en hel roman ;o) Måste dessutom komma i säng eftersom Volvo-jobbet (naturligtvis här i västra Blekinge;o)) hägrar tidigt imorgon.

PS. När vi hälsade på min far på sjukhuset idag spelade min mor och jag en av era CD skivor i bilen. Vi är båda överens om att ni är väldigt bra :o))

Jag tycker även om de låtar ni sjunger på svenska där ni besjunger er kärlek till Landskrona och Skåne. Det bevisar nämligen vad jag hela tiden

hävdar: Att man kan älska två hemländer på samma gång :o) Måste också säga att er slovenskspråkiga version av Sjösalas vals är underbar!

Pozdrav Peter



Justin Hvala, Landskrona

Justin je že dobrih 14 let upokojenc, potem, ko je vse življenje opravljal čevljarstvo službo. Z ženo Ingrid živita v mestu Landskrona na jugu Švedske, kamor sta se s Stockholma preselila po upokojitvi. Občasno Justin rad obiskuje prijatelje in znance v Landskroni, predvsem družini Matičič in Bencek. Pri tem obuja spomine na mladost, na tista leta, ki se jih vsi radi spominjamo, čerav so nam često prinesla tudi marsikomu grenak priokus po takratnih razmerah, ki so številne izseljence popeljale čez mejo, v svet. Danes gledamo na tiste razmere z distanco, ki ni več boleča, saj nam na Švedskem ni bilo hudega. Vendar bi lahko bilo vse drugače, če bi ostali na domačih tleh, s tempa ni rečeno, da tudi boljše. Česar človek ne ve, ga ne boli!

Justin Hvala je bil dolgoletni član v Slovenskem društvu v Stockholmu,

kjer je tudi praktično pomagal pri različnih opravilih. Po preselitvi v Landskrono pa se je včlanil v društvo Lipa, dokler društva l. 2008 dokaj nesposobno vodstvo ni spravilo na tla in ga razformiralo. Ves čas bivanja v Landskroni sta oba z Ingrid tudi podpora in častna člana društva Orfeum, ki pa žal nima lastnih prostorov in zato ne nudi dovolj razonode tistim, ki bi to potrebovali. Tako je pač, vsega človek ne more imeti. Vendar ima Justin v Landskroni prijatelje, to pa tudi veliko pomeni! Na domačiji v Ponikvah živi njegov starejši brat Jože, v Novi Gorici pa mlajši brat Rajko. Lansko leto sta Justina obiskala v Landskroni oba brata z Rajkotovo ženo in hčerko. Justin pošilja pozdrave sorodnikom v Sloveniji ter prijateljem in znancem na Švedskem!



ab

PA ŠE ENA EKONOMSKO FILOZOFSKA Primorec Matej in reševanje s krize

Živim v majhnem primorskem mestecu. Vsi smo do grla zadolženi. Turistična sezona je enaka ničli, nikogar ni, nihče ne pride, nihče se ne javlja, da bo prišel. Za velikonočne praznike se nenadoma v Mtejevem pensionu pojavi neki Amerikanec. Želi najeti apartman. Imajo jih na razpolago! Amerikanec pusti 100\$ na recepciji, vzame ključ, in si gre ogledovat apartman.

Matej pograbi denar in odbrzi do mesarja, da mu vrne dolg za predhodno nabavo mesa. Mesar vzame denar in takoj odide plačat dolg svojemu dobavitelju. Ta se nemudoma poda do kmeta, da mu plača za svinjo, za katero mu dolguje že od božiča. Kmet spravi denar in se odpravi do mestne "lahke deklice", ki mu je že več časa na uslugo na kredit in mu je že tudi zagrozila, da mu bo zaračunala obresti. "Lahka deklica" nato z denarjem pohiti do Mateja v pension, da mu poravnata dolg za sobo še od minulega leta. Matej je ravnokar nameraval spraviti denar. V tem trenutku pride Amerikanec nazaj in reče, da se mu apartman ne dopade in želi denar nazaj. Matej mu vrne njegovih 100\$ in Amerikanec lepo odide.

Vsi v našem mestu so prišli do zaključka, da četudi ni bilo nekega velikega zaslužka s tem Amerikancem, vendar jim je z njegovim denarjem uspelo vrniti njihove dolgove in da tako ni več vzroka za skrb.

Prispevek v hrvaščini: Olga Budja, prevod s hrvaščine Gusti Budja

Razkrivanje skritih spominov Angele Vode

Silva Čušin kot Angela Vode Foto: Vanja Božič



Spomini Publicistka, defektologinja, soustanoviteljica OF, komunistka, feministka, prevajalka je živela med leti 1892 in 1985. Očitno

častivredna osebnost. Torej ponatis memoarjev? Nak, delo je šele zdaj doživelo izid in seglo do bralcev. Kako? Ali 20 let demokracije in desetletja komunističnega režima ni bil primeren čas, da bi levičarka izdala svoje pričevanje časa?



Angela Vode je najtemnejša plat vladavine tovarišev Kardelja, Kidriča, Kraigherja in družčine. Je primer usode intelektualca, ki je mislil s svojo glavo. Da bi bilo še huje: je komunistka in antifašistka, ki so jo degradirali njeni lastni soborci. Ženska, ki je s svojim delom utelešala najbolj svetle strani gibanja, je bila za partijo neprebavljiva. Zakaj? - Ko

je l. 1939 Stalin podpisal pakt s Hitlerjem, ni sledila partijskim direktivam in je še naprej agitirala zoper nacizem. Ekspresno so jo vrgli s partije in kasneje po spravi široki antihitlerjanski koaliciji tudi iz OF. Njeni spomini so pretresljivi, ko opisuje, na kakšne načine so jo nekdanji tovariši degradirali, zapirali, ji jemali človeško in profesionalno dostojanstvo. Knjiga je kronika slovenskega komunizma in njegove grozljive nehumanosti do drugačnih. Predstavljamo si staro gospo, ki pride iz povojnih zaporov, brez za preživetje zadostne penzije, a ji je prepovedano početi to, kar zna: predavati in pisati. Da pride do pisalnega stroja, je projekt dimenzij pristanka na Luni. A zdaj grozljivka najvišje vrste: da bi preživela, je primorana svoje članke za male denarje prodajati teoretičarkam komunistične partije, ki jih potem neženerirano objavljajo pod svojimi imeni. Delo, ki ne ponuja bralnega veselja, ampak spoznanje o trpki resnici zgodovinskega obdobja, ki svojim nasprotnikom ni naklonilo človečnosti.

Aktivistka, kaznjenka, izobčenka - besede, ki najbolje označijo življenje in delo Angele Vode. Življenje, ki bo oživelo tudi na televizijskih zaslonih. Režiserka **Maja Weis** se je s soscenaristkama **Alenko Puhar** in **Ano Lasič** lotila filmskega izreza iz življenja Angele Vode, ki jo je odigrala **Silva Čušin**. Televizijski film *Angela Vode*, skriti spomin je posnet po resničnih dogodkih, pripoveduje pa o ženski, ki se je borila za boljši položaj žensk, delavcev in narodne pravice, njena idealistična prepričanja pa so jo pripeljala v nacistično taborišče in komunistične zapore. Pravzaprav gre za najtemnejšo plat nekdanje Jugoslavije, ki je intelektualce, ki so mislili s svojo glavo in niso priznavali partijskih direktiv, 'pometla pod preprogo'.

Pogled v najbolj grobe čase povojne represije Pred predremierno projekcijo filma, ki si ga lahko ogledate na **1. programu TVS v sredo, 8. aprila, ob 20.05**, sta v Kinodvoru uvodoma spregovorila direktor TV Slovenija **Jože Možina** in sodobnik Vodetove **Ljubo Sirc**, eden izmed osmih obsojencev Nagodetovega procesa (med njimi je bila tudi A. Vode) in edini preživeli. Sicer je Sirc priznal, da nikdar ni govoril z Vodetovo, jo je pa videl na sodišču in v zaporu. Po njegovem mnenju je bila idealistka, celo prevelika idealistka, ki je svoje ideale drago plačala, saj je bilo v »ženskih zaporih gotovo huje kot v moških«.

Možina pa je pojasnil, zakaj sploh snemanje tako zahtevnega filma (pri snemanju je sodelovalo 50 igralcev in 500 statistov): "Dolžnost ustanov javnega pomena v demokratičnem svetu je, da se soočajo s pomembnimi nacionalnimi temami na čim bolj verodostojen način." Film je tako po njegovem mnenju refleksija premalo znane dobe in hkrati prispevek televizije k občemu vedenju

sodobne družbe. Obenem pa film predstavi pogumno žensko, ki je s svojimi spomini odprla pogled v najbolj grobe čase povojne represije. Projekcije naj bi se udeležil tudi predsednik republike Danilo Türk, a se je zaradi neodložljivih obveznosti opravičil.

Zahteven snemalni projekt Film so začeli snemati lani 20. avgusta in ga posneli v 36 snemalnih dneh. Prizori so večinoma posneti na izvornih lokacijah in zajemajo tako sodniške prostore Nagodetovega procesam, kot tudi zaporniške prostore v Begunjah, Podpeči in Rajhenburgu. Kot je ob koncu projekcije povedal direktor fotografije **Bojan Kastelic**, je bila med najbolj zahtevnimi deli celotnega projekta verodostojna inscenacija krajev dogodka: tako so morali prekriti prometne znake, poiskati avtomobile brez vinjet in prikriti kakršnekoli znake današnjega sveta, se dogovoriti s prebivalci blokov, da so imeli vsi ob določeni uri ugasnjene luči in niso stali ob oknih, med igralci in statisti pa so izbirali take, katerih podobo je bilo mogoče prilagoditi časovnemu razponu od leta 1929 do leta 1953.

Premalo revolucionarna za levico, preveč za desnico Angela Vode (1892-1985) je bila ena prvih žensk, ki so podpirale komunistično ideologijo in ena izmed soustanoviteljic OF (Osvobodile fronte), vendar pa je med vojno prišla v navzkrižje z vodstvom Komunistične partije Slovenije in je bila po hitrem postopku vržena iz partije, kasneje pa tudi iz OF. Med vojno je bila zaradi svojega proslovenskega političnega aktivizma več mesecev zaprta v italijanskih zaporih, kasneje pa poslana v nemško koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Po vojni je bila ena izmed obsojenih v zloglasnem, montiranem **Nagodetovem procesu leta 1947**. Obtožena narodnega izdajstva je bila obsojena na dvajsetletno zaporno kazen in petleten odvzem vseh državljanskih pravic, kar je pomenilo, da tudi potem ko je po šestih letih le prišla iz zapora, ni smela delati, celo pisalnega stroja ni smela imeti. Do smrti leta 1985 jo je preživljala sestra Ivanka Špindler (v filmu jo je upodobila **Saša Pavček**), Angela pa je v tem času skrivaj pisala knjigo *Skriti spomin*, po kateri je nastal tudi film.

Lejla Švabić

Angela Vode (1892-1985), učiteljica prizadetih otrok, organizatorica gibanja za pravice žensk in ena prvih komunistk, je bila nekaj časa pozabljena, zakaj. Bila je komunistka, a so ji predvojne oblasti dovolile objavljati feministične teme. Že pred vojno, pa so jo komunisti vrgli iz partije, ker je bila proti sporazumu med Hitlerjem in Stalinom, komunizmom in fašizmom. Po vojni so jo komunisti zaprli, ji vzeli vse pravice, ni smela več objavljati, komaj je prišla do svojega pisalnega stroja, bila je popolnoma nadzorovana. Pri njej se vidi razlika med predvojnimi in povojnimi režimom. Predvojni ni bil kaj prida, a ta povojni, revolucionarni, je bil veliko hujši - razmišljujočemu človeku je vzel vse, vrgel ga je v zapor in na to v anonimnost in izoliranost.

Pressmeddelanden

Jure Piškur

Naturvetenskap

Publicerad: 2009-03-31

Snabbmuterande jästsvampar orsakar fler infektioner

På senare år har en jästsvamp orsakat allt fler infektioner hos människor. Den kan mutera överraskande snabbt genom att omorganisera sina kromosomer. På så sätt kan den tåla högre doser av medicin. Detta framgår av nya forskningsrön från Lunds universitet.

En jästsvamp vid namn *Candida glabrata* är vanligt förekommande på utsidan av människors hud. Där gör den ingen större skada. Men om den kommer in i blodsystemet kan den vara direkt livsfarlig för människor med nedsatt immunförsvar, exempelvis cancerpatienter.

– Den kan faktiskt äta upp en inifrån, säger Jure Piškur, professor vid institutionen för cell- och organismbiologi vid Lunds universitet.

Jure Piškur har tillsammans med en grupp forskarkollegor studerat den bakomliggande

förklaringen till att denna jästsvamp orsakar allt fler infektioner hos människor. Forskargruppen har upptäckt att *Candida glabrata* kan mutera på ett överraskande sätt. Istället för att mutationer sker i enstaka gener hos svampen så kan denna jästsvamp mutera genom att omorganisera sina kromosomer och göra kopior av stora kromosombitar.

Effekten av detta är att *Candida glabrata* blir allt mer tålig mot svampdödande medicin. Den aktuella forskningsrapporten visar att en viss minikromosom kan få jästsvampen att överleva även om den behandlas med nästan tio gånger högre dos än vanligt av antisvampmedlet fluconazole. – Vår forskning syftar nu till att identifiera de svaga punkterna hos *Candida glabrata* så att man kan utveckla effektiva mediciner, säger Jure Piškur.

Candida glabrata har blivit den näst vanligaste jästsvampen hos människor. Främst orsakar den irritation, exempelvis i underlivet. Jure Piškur betonar att människor med normalt immunförsvar löper extremt liten risk att drabbas av den livsfarliga formen av svampinfektion via blodsystemet. Den allra vanligaste typen av svamp hos människor heter *Candida albicans* och orsakar vanligt förekommande infektioner i kvinnors underliv. Denna jästsvamp är relativt lätt att behandla med svampmedel. Men allt oftare efter behandling ersätts *Candida albicans* i underlivet med den mer resistenta *Candida glabrata*.

Forskningsresultaten kring *Candida glabrata* har nyligen presenterats i två vetenskapliga tidskrifter, PNAS och Nature Review Microbiology.

Fakta om kromosomer och gener:

Kromosomer är de strukturer som alla gener sitter på. Om man liknar kromosomerna vid bladen i en bok så är generna de enskilda orden på varje blad. Istället för att enstaka ord ändras, så som sker vid vanliga mutationer, handlar det här om att ett antal blad blandas och i vissa fall även kopieras och sätts in i boken utan särskild ordningsföljd. Generna är alltså desamma som tidigare, men hela arvsmassan blir ändå förändrad genom att bitar av kromosomerna uppstår i en ny ordningsföljd och i flera kopior.

För mer information kontakta Jure Piškur, tel nr 046 – 222 83 73 eller Jure.Piskur@cob.lu.se

[Lena Björk Blixt](#)

MIHAELA HOJNIK

SLOVO



LOCUTIO 48 (*4. marec 1946, Slovenska Bistrica – †28. december 2008, Stockholm), končala je učiteljišče v Mariboru in razredni pouk na Pedagoški akademiji v Mariboru. Poučevala je v Ločah, pri Sveti Ani v Slovenskih goricah in v Zgornji Kungoti. Od 1979 je živela na Švedskem in poučevala v dopolnilnem pouku otroke slovenskih izseljencev. Ko pa je slovenska vlada ukinila podporo dopolnilnemu pouku, je začela poučevati otroke muslimanskih afriških in azijskih priseljencev. Objavljala je v Našem glasu, glasilu Slovecev na Švedskem, kjer je urejevala literarne strani. Objavljala je zgodbe in pesmi v Mentorju, Literaturi in v Dnevniku, na radiu Ljubljana v Literarnem nokturnu in v Literarnih utrinkih in v reviji Locutio. Pisala je pretežno pesmi, a tudi kratko prozo. Je začetnica žanra gnusljivk (gnusnic) oziroma maločudnic, kot ga je evfemistično poimenovala, da ne bi dražila povprečnega okusa. Objavljala je po revijah.

Publikacije: SLOVENSKA KUCHARICA NA ŠVEDSKEM, pesniška zbirka, prvenec (založba EMONICA, Dušan Cunjak, Ljubljana 1998)

SUHA USTA, pesniška zbirka (Mariborska literarna družba, Svetlin 13, Maribor 2000)

JEMLJE SE MI

* * *

Mrtva mama mi včasih dihne v uho,
da se ji je zahotelo
pečenega kruha iz Fajertagove
parne pekarnice.

* * *

Odmor v kinu so mi vzeli
in biljeterko,
ki vonj po borovih iglicah
špricne v dvorano.

* * *

Pri Mercatorju nimajo
Kalodonta z okusom šumskih
jagoda -
zato ta moj zobobol in ves
zobni kamen.

* * *

Mara iz Svečine
mi željo iz oči prebere -
Divko in Projo mi skuha.

* * *

Brez Hoffmanovih kapljic
ne bo nikoli konca
tej teži v mojem drobovju.

* * *

Vampe naj mi preneso,
vanje bom žemljo
kot hostjo namakala.

* * *

Malinovca in napolitank
mi na odejo prinesi,
ko pod hruško v senco ležem.

* * *

Joda bi si nakapala na prasko -
da bi po koži zaoral
z žolto sledjo.

* * *

Cigaret s filtrom
ne pušča na ustnicah mrvic
tobaka,
ki bi jih zamišljeno s palcem
odstranila.

* * *

Na divan se zlekнем,
da utrujenost z gležnjev
odkapne.
Zdaj naj mi Jelka Cvetežar
zapoje.

* * *

Ta ocvrti piščanec,
ki počasi papir masti,
bi mi teknil le pred
Železničarsko kočjo na Pohorju.

* * *

Ne nagibam se več skozi okno
vagona.
Vožnja je brez tveganja.
Lokomotiva ne meče isker.

* * *

Ko si dež nad Gosposko
zadnji koder odcedi
se spomni Frančeka z marelo.

* * *

V nedeljo angel z mojim
očetom
na radio prifrči.
»Še pomnite tovariši?« bi rad
poslušal.

* * *

To lakoto,
ki me na severu pesti
uteši le šunkarica na enotnem
kruhu.

REČEM SI...

* * *

Rečem si:
Branka in Janez nista na
počitnicah.
Ne bo ju več nazaj.

* * *

Na Bertinem grobu okrogli
kančki.
Rečem si,
nikoli si več biserne ogrlice ne
nadene.

* * *

Pavle se nikoli več ne bo
predme s črnim kolesom
zapeljal.
Nikoli več, si moram reči.

* * *

Jeseni si rečem:
teta iz Svete Marjete
ne vkuhava več sliv in marelic.

* * *

Pikaste kopalke lahko mirno
pozabim,
nase jih več ne spravim,
si to poletje rečem.

* * *

Zadihana več ne poležem pšenice
po veselici za vasjo,
nikoli več, si rečem.

* * *

Na tej poti so me že tolikokrat videli,
moralo bi me prepoznati,
si rečem.

* * *

Pri tej hiši se nihče več ne spomni,
da si nekoč pri njih vedrila,
si rečem.

* * *

To drevo ti ne ponudi veje,
da se mu v krošnjo povzpeš,
si moram reči.

DREVO

Privezati k deblu
tistega,
ki je drevesu rano zadal.
Odsekati desnico,
ki je sekira držala,
odsekati levico,
da desnici ne sledi.
Kri naj se steka
vzdolž korenine.
Tri dni in tri noči
device naj jočejo
nad vlažnim lubjem.
Četrti dan
se novo drevo posadi.

ŠVEDSKA ZELENJAVA

S solato opraviš na hitro.
Preпусти se topo.
Nobenih skrivnosti
med enostavnimi listi.
Zrel paradižnik ne počni.
Rana na stebelcu rezko ne vonja.
Kam vodi švedski por
nočni nemir.
Od kod ta pusta prst
med stebelnimi listi?
Tu zelenjava
roma pod nož kot po preišljenem
dogovoru
nobenega zdriza, nobenih sokov.
Stisnjenih ustnic,
napol v zadregi
jo mečem vročo maščobo.

Mihaela Hojnik
Prispevek poslal Pavel Zavrel

haiku

Jutranja svetloba
Na predpražniku velik pravokotnik

Belo pismo

II

Češnjev cvet
Nazaj v bujne krošnje -

Metulji

III

Zoreči posevki -
Zapuščam senco
Pod orehovim drevesom

IV

Enajstero ivnatih lističev
V novembru, enajstero ptic
Zaspanci na trhlih vejah stare hruške

V

dišave orehove potice
Gola lipa na vrtu -
Praznični večeri

VI

Postojim
Na mojih poteh ta večer -
Sneg gosto naletava

VII

Veter z vonjavami boža vrtove
Oblak se zrcali v vodni gladini
Ptice selivke - ena, dve ... stotere - se vračajo

VIII

Vaški zvon se oglašja
Otožno pritrkavanje. Nekdo se za vedno poslavlja

IX

Nočem, da me sesuješ v prah
Sonce, preteči vir življenja
Skrivam se v bukoví sencí

2009/01/28

...

Augustina Budja

Vokalni koncert pevskega zbora DIVERTIMENTO iz Landskrone na Švedskem v Domžalah



RESEBERÄTTELSE FRÅN SÅNGKÖREN DIVERTIMENTOS RESA TILL SLOVENIEN 19/5-24/5 2009



Deltagare: Dirigent: Johanna Erlingson. Sopraner: Camilla Andersson Cecilia Brandt Pernilla Gudmundsson Renco Susanne Herbing Jannicke Larsson Anna Lindén Lisbeth Svedenborn. Altar: Ingrid Bengtsson Birgitta Gustavsson Anki Johansson Frida Larsson Anita Leijonberg Maria Pernet. Tenorer: Ingvar Lindén Mats Nyström Henrik On Roger Stoltz. Basar: Zvonko Bencek Johan Hernnäs Hans Olof Johansson Dan-Åke Nilsson. Övriga: Lisa Lindén (10 månader)



TISDAG 19/5:

De flesta av oss samlades på Landskrona station för tågavfärd mot Kastrup. När också Mats kommit på i Lund och Camilla och Johanna i Malmö var



samlingen Slovenienresenärer komplett. Ankomst till Slovenien vid midnatt.



ONSDAG 20/5: Denna dag åkte vi till Ljubljana. ... Tillbaka till hotellet blev det först tid till vila, sedan serverades vi en slovensk buffé i hotellets restaurang.

TORSDAG 21/5: Strax efter 9 gick bussen till Postojna som har en enorm grotta. Vi åkte först ett litet bergochdalbaneliknande tåg en bra bit in i grottan och fick sedan gå genom den bland stalaktiter och stalagmiter. Dessa växer cirka 1 mm på 100 år och med tanke på att de kunde vara tiotals meter höga kan man ju föreställa sig hur gammal grottan är.

Droppstensbildningarnas utseende gav associationer till så vitt skilda saker som spaghetti, nylonstrumpor, bacon, spettekaka eller kyrkogel. En del av grottan kallades för konsertsalen så det måste vi ju testa tyckte vi. Vi ställde upp oss där och sjöng Så skimrande var aldrig havet. Tack vare ekot lät applåderna från vår lilla publik i grottan mer än en fullsatt salong hemma på Landskrona Teater. Från grottan åkte vi först och åt lunch, därefter till Lipica nära

gränsen till Italien. Här föds de berömda vackra vita lippizanerhästarna upp. ... Från Lipica åkte vi sedan tillbaka till hotellet. Här samlades vi i matsalen och sjöng igenom en del av konsertprogrammet, fick lite tid till uppfrysning innan middag.

FREDAG 22/5: ... Efter frukost åkte vi till Arbortum, en stor botanisk trädgård med bland annat en stor orkidéutställning som Lisbeth endast med milt våld kunde förmås att skiljas från. Vi var där i cirka tre timmar och åkte sedan för att äta lunch på en restaurang som drivs av en speleologisk förening (speleolog = grottforskare). På denna restaurang arbetar Danni, en vän till Zvonko som är född i Sverige och talar svenska. ... Från detta ställe gick vi vidare till sporthallen i Domzale som denna kväll var platsen för stadens blåsorkester som firade 125-års jubileum med en fantastisk konsert med härlig blåsmusik och med bland annat en kvinnlig sångsolist, Nusa Derenda, som tävlade i Eurovisionsschlagerfinalen för Slovenien i Köpenhamn 2001. Efter konserten blev det buffé och lite mingel med orkestern och Zvonko överlämnade gåvor från Landskrona stad. Vi passade också på att bidra lite till underhållningen genom att sjunga två sånger och puffa för vår konsert tillsammans med kören från Domzale dagen efter.

LÖRDAG 23/5: Efter gemensam lunch i Domzale blev det lite tid för uppfärskning innan vi först blev fotograferade av hotellägaren för uppsättning på väggen i lobbyn, som var full av foton av mer eller mindre kända hotellgäster, bland annat en hel del skönhetsmissar, vi var dock betydligt mer påklädda än dessa med våra kördräkter (smoking för herrarna, svart körklänning/-dräkt med färgglad scarf för damerna). Sedan klädde vi oss lite mer civilt och tog med oss **Körerna SLAMNIK och DIVERTIMENTO, Domzale**



kördressarna under armen till stadens kulturhus, en fin byggnad ungefär 100 år gammal och med en härlig akustik i konsertsalen. Vi sjöng igenom vårt program och bestämde positioner för några av numren, framför allt Komm süsser Tod och Till Österland vill jag fara där vi ju står utspridda i lokalen. Klockan 19:30 var det dags för konsert. Tyvärr var det inte så mycket publik men både vi och vår lokala värdkör gav dem i alla fall en fin sångupplevelse. Johanna verkade också helnöjd och sa att detta var den bästa konsert vi någonsin gjort med henne som dirigent och det är ju ett bra betyg även till hennes sätt att leda oss. Även den lokala kören var väldigt duktiga, inte minst med tanke på att de startade kören för bara ett halvår sedan. Danni var konferencier och blandade slovenska och svenska i sin presentation av våra nummer, även Zvonko fick säga några ord och tacka för att vi hade fått komma och berättade också lite om historien bakom kombinationen Drunken sailor/Styrman



Karlsson. Vi fick också efteråt träffa de andra körsångarna på en buffe, och även här talade Zvonko för oss och

överlämnade presenter. När vi sen kom tillbaka till hotellet var det dans där, som visade sig vara en privat fest men några av oss var också inne och dansade utan protester från festdeltagarna. Vi fortsatte sedan med lite egen fest på terrassen och i källaren.



21.05.2009

SÖNDAG 24/5: Så var det då vår sista dag i Slovenien. Efter frukost, packning och utcheckning tog oss bussen till de natursköna trakterna kring Bled i nordvästra delen av landet. Här fick vi åka en gondolliknande båt som trots att den tog oss alla roddes av en enda man. Vi åkte ut till en ö i en sjö där det fanns en stor kyrka där man om man ville själv kunde få ringa i kyrkklockan och önska sig något, vilket dock ingen av oss gjorde. På väg till flygplatsen stannade vi också till vid en annan kyrka som är ett stort pilgrimsmål för slovenska

katoliker. Flygresan hem gick också bra, vi åkte nu i ett något större plan än på ditresan.

Ett stort tack till resekommittén (Sussie, Vibeke, Anna L) och inte minst till Zvonko för denna helt FAN-tastiska körresa som visade vilken fin sammanhållning och vilket fint kamratskap vi har i Sångkören Divertimento.

Vid ordbehandlaren Johan Hernnäs (I något förkortad version)

Še nekaj vtisov in odmevov s turneje Divertimento

Koncert, organiziran od strani Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, območna izpostava Domžale, je bil res čudovito doživetje za vse ljubitelje vokalnih koncertov. Tako sta se Mešani pevski zbor Divertimento iz Landskrone na Švedskem in Mešani pevski zbor Slamnik KD Ihan potrudila in poslušalci smo pri tem resnično uživali. Pevci s Švedske so čudovito petje popestrili še z vložki in nagovorom slovensko govorečega Zvonka Bencek in tako nam je čas vse prehitro minil. Ambijent kulturnega doma, dobra organizacija, še posebno pa nepozabno petje obeh zborov nam bo ostalo še dolgo v spominu in še sedaj odzvanja v naših ušesih. Hvala domačim pevcem, organizatorjem z napovedovalko, predvsem pa gostom iz daljne Švedske za res nepozabno doživetje.

Reporter in fotograf Branko



Pa moji vtisi? Moji švedski kolegi ne morejo prehvaliti Slovenije in njenih prebivalcev. Mogoče malo pretiravajo, ne vem, toda splošni vtisi so absolutno pozitivni, ali kot bi Švedji rekli "överväldigande", mogočni, veličastni. Nekaj med njimi mi jih je priznalo, da so bili občutki, ko smo šli na pot, kar malo mešani. Predvsem tisti, ki so že bili na vzhodu, na Poljskem in Češkem in so morali vse skupaj kar krepko revidirati. Tudi družina Bibič – hotelirji - je bila enkratna. Jaz osebno sem pa tudi zelo vesel, da sem, seveda s tvojo pomočjo, Danni, uspel pokazati svojo domovino v najlepši možni luči. Dobra reklama za Domžale in celo Slovenijo. Cela ta skupina vidi Slovenijo v čisto novi, veliko lepši luči, kot so si jo predstavljali.

Brez dobre organizacije in prijaznih ljudi vse to ne bi moglo uspeti tako dobro. Pri ogledu Ljubljane nas je na priporočilo Jane Čop s SSK v Ljubljani vodil izvedenec, zgodovinar, ki nam je v zanimivi luči prikazal nekatere Plečnikove zasluge. Posebej bi se rad zahvalil tudi zakoncema Koncilja – Mojci in Matjažu, ki sta koncert tudi posnela in ga ovekovečila na DVD-ju. V hotelu Krona smo se počutili kot doma, hvala Silva in Martin, za vajino gostoljublje! Priporočam rojakom, ki jih bo pot vodila v Domžale, da odsedijo v hotelu Krona, standard hotela je res enkraten v vseh pogledih! Kontakti s hotelom: tel. ++386 1 7240 700, hotel.krona@siol.net ali www.hotel-krona.com. Pa prispevek domačink, ki so se potrudile in napekle peciva za užitek nastopajočih in gostov po koncertu, je bil neprecenljiv! Petdnevna turneja pevskega zbora Divertimento v Sloveniji je samo ena izmed možnih oblik kulturnega povezovanja med državama. Pesem pove več kot sto besed. Pomembno je bilo tudi, da so si švedski prijatelji ogledali Slovenijo od blizu in se prepričali o lepotah narave in prijaznosti ljudi. Hvala vsem, ki ste pripomogli, da je projekt odlično uspel!

Zvonko B., Branko V. in Danni S.

Zvonkotu sta za glasbene uspehe izročila darilo

Verdevova, moj stric pa mu je podaril svojo knjigo pesmi, vendar mu ni osebno izročil...pa saj se mi zdi, da bodo zanimive tudi zate, Gusti, pesnico našo. Po koncertu je bilo ogromno dobrot na mizi, ena od mojih pevk upokojenskega okteta je spekla belokranjsko pogačo, ki jo je prinesla VROČO še tja...dol so popadali, lahko rečem v slengu. Pekli so tudi drugi, ne bi naštevala vseh imen. Med drugim sta pekli tudi Veronika in Sabina, Davidova žena. Pridne so bile naše deklince in žene. Sicer pa upam, da sem z zborom res stkala prijateljske vezi, ki ne bodo hitro usahnile, so tudi meni izredno prirasli k srcu.

Danni



20 let od zahteve po suvereni Sloveniji

Pred natanko 20 leti so predstavniki slovenskih opozicijskih gibanj podpisali **Majniško deklaracijo** in z njo zahtevali suvereno državo slovenskega naroda. Deklaracijo, ki je postavila temelje Demosovega političnega programa, je na množičnem protestnem zborovanju, poimenovanem "odprta seja predsedstva RK ZSMS", ki je sledilo aretaciji **Janeza Janše**, pred 20 leti prebral pisatelj **Tone Pavček**.

Podpisniki te listine izjavljamo in sporočamo:

1. da hočemo živeti v suvereni državi slovenskega naroda;
2. kot suverena država bomo samostojno odločali o povezavah z južnoslovanskimi in drugimi narodi v okviru prenovljene Evrope;
3. glede na zgodovinska prizadevanja slovenskega naroda za politično samostojnost je slovenska država lahko utemeljena le na:
 - spoštovanju človekovih pravic in svoboščin,
 - demokraciji, ki vključuje politični pluralizem,
 - družbeni ureditvi, ki bo zagotavljala duhovno in gmotno blaginjo v skladu z naravnimi danostmi in v skladu s človeškimi zmožnostmi državljanov Slovenije.

Vsebina Majniške deklaracije

Društvo slovenskih pisateljev, Slovenska demokratična zveza (SDZ), Slovenska kmečka zveza (SKZ), Slovensko krščansko socialno gibanje (SKSG) in Socialdemokratska zveza Slovenije (SDZS) so v uvodu deklaracije zapisali, da jih nespornosti, provokacije in odkrite sovražnosti, ki so jih v letu 1989 doživljali Slovenci v Jugoslaviji, prepričujejo o prelomnosti zgodovinskega trenutka in jih obvezujejo, da v jasni obliki izrečejo svojo voljo, iz katere bodo sledila dejanja v prihodnosti. Majniška deklaracija je bila temelj političnega programa Demokratične opozicije Slovenije (Demos). V Demos so se leta 1990 pod vodstvom **Jožeta Pučnika** združile politične stranke, nastale v letih 1989-1990, in sicer SDZ, SDZS, SKSG oz. Slovenski krščanski demokrati (SKD), SKZ in Zeleni Slovenije. Deklaracija je bila objavljena v dnevnem časopisju, v Delu, 10. maja 1989.

Vir: Ljubljana - MMC RTV SLO/STA



NEKROLOG - JUSTIN HRIBERŠEK

Umrl je Justin Hriberšek. Sorodniki in nekateri slovenski rojaki so se od Justina poslovili dne 6. maja 2009. Justin je bil soprog, oče in stari oče, kakor tudi slovenski rojak, ki je dolga desetletja živel v Halmstadu na jugu Šveske.

Justin Hriberšek se je rodil 5. septembra 1926 v Laškem, Slovenija. V družini je bil 7. otrok po vrsti, 3. sin v družini Hriberšek od šestih fantov in enega dekleta. Otrokom je že v rani mladosti umrla mama, kot 15-letni je moral prevzeti odgovornost za brate in sestro, in je začel delati v rudniku. Istočasno je hodil v osnovno šolo. Ko je bil star 17 let, sta bila z bratom mobilizirana v nemško vojsko v drugi svetovni vojni. Ob koncu

vojne je bil v ujetništvu v Franciji, Marseille, od koder se je vrnil v domovino leta 1945, v svojo rodno vas. Takoj po vrnitvi domov je moral na odsluženje vojaškega roka za dve leti.

Na začetku 1948. leta je Justin začel obiskovati metalurško šolo, istočasno je delal v železarni Ravne na Koroškem: Martinovka peč je bilo njegovo in njegovih sodelavcev delovno mesto, kjer so tekmovali kdo bo največ ton jekla vliv v določenem času. In tako je Justin postal prvak proizvodnje. Obiskala jih je mlada novinarka, Marija, z namenom da bi napisala članek o njegovi dejavnosti in na ta način sta postala z Justinom par in se poročila leta 1951. Tedaj je Justin postal tudi oče Marijinih treh sinov – Ivana, Marjana in Karla.

Kmalu je Justin v službi poklicno nagrajen tako, da odputuje na specializacijo na Švesko, v Smedjebacken. Po vrnitvi domov pripoveduje svoji družini, da je bil v eni najboljših držav na svetu, na Švedskem. Leta 1953 se je povečala družina za sina Justina in leta 1953 še za Matjaža. Tedaj je bil čas komunistične Jugoslavije pod vlado Tita. Justinova soproga, novinarka Marija, svobodomiselna oseba, si je s svojimi članki, ki niso ugajali režimu, onemogočila svoj življenski obstoj v svoji domovini. Leta 1966 odputuje Justin na Švedsko, naseli se v pokrajini Dalarna, ostali člani družine pa kakšno leto pozneje in vs skupaj se nato preselijo v Halmstad. Justin se zaposli v železarni Halmstad Järnverk. Leta 1976 se vselijo v svojo hišo – Pontongatan, v južnem delu mesta Halmstad. Družina je tudi imela vikend v Hertered, vse do leta 1988.

Kmalu po osamosvojitvi Slovenije, ljubljene domovine, je Justin izgubil svojo soprogo, Marijo Hriberšek, zavedno Slovenko, pesnico in pisateljico, znano med Slovenci na Švedskem. Umrla je leta 1993. Nekaj let po smrti soproge se je Justin poročil z Anico, ki je ostala njegova življenska sopotnica in žena kar vsa preostala leta skupnega življenja, vendar je bolezen vse prekmalu omejila Justina. Poslednja leta je Anica vzorno in z ljubeznijo negovala Justina, dokler ni napočila njegova zadnja ura življenja.

Justin Hriberšek je bil član Slovenskega društva SKD Ivan Cankar celih 31 let. Svetal spomin na Justina bo ostal med nami za vselej. Justin - kot ljubitelju slovenske besede, pesmi in literature – kar nas je Slovence na Švedskem močno povezovalo – ti voščimo zadnji pozdrav in ti sporočamo, da boš ostal v naših mislih in srcih.

Justinovo največje zadovoljstvo je bilo delo na vrtu, gojenje zelenjave in cvetlic, drugi del svojega prostega časa je namenil nabiranju gob in raznih gozdnih sadežev. Istočasno je vse to izkoristil za sprehode v gozdu na svežem zraku. Tokrat pa Justina ne bomo več srečali v gozdu, ne na vrtu med svetlicami. Njegova življenska pot je končana, Bog mu daj večni mir in pokoj - naj mu bo zemljica lahka!

Za slovensko skupnost v Halmstadu

Jože Godina

Iz verskega tednika DRUŽINA

26.4.2009

Ob upoštevanju nekaterih zgodovinskih dejstev, ki so vplivala na našo kolektivno zavest, bi se dalo razložiti in razumeti patologijo sedanosti. Tisti, ki z grozotnimi številkami dokazujejo, da je 20. stoletje najbolj krvavo v zgodovini človeštva, imajo prav. Dve svetovni vojni in drugi spopadi so tako usodno zarezali v celično strukturo – družbe–družino –, da je moralo priti do krize očetovstva in materinstva, posledično pa do krize avtoritete, reda ter razumevanja ljubezni v njeni erotični in agapični razsežnosti. Če temu dodamo ideološko utemeljeno pravico, da človek sme pobijati bližnje zaradi nekakšnih futurističnih idealov, nekakšne popolne družbe, smo na odprto rano krvavih spopadov dolili najhujšo obliko zločina – bratomor. Na takšno podlago je v Sloveniji cepljenih tistih 250.000 ljudi, ki jih ubija alkohol, nekaj sto samomorilcev, nekaj deset tisoč zasvojenih z mamili in drugih, ki

tako ali drugače ogrožajo svoje ali življenje drugih. V tako ranjeni, bolni, psihično izmzgani družbi najdemo dovolj patologije, ki ni več sposobna razlikovati med dovoljenim in prepovedanim, normalnim in nenormalnim, med moralnim in nemoralnim, med dotakljivim in nedotakljivim, med primernim in neprimernim. Razprava o Titovi ulici, v slovenskem glavnem mestu, je simptom te kolektivne patologije. A če pomislim, kako sem sam na zadnji veliki paradi v čast Titu, leta 1975, korakal v ešalonu mimo maršala in njegovih pribočnikov, razumem, da tistim, ki jim je bila odvzeta sleherna transcendenca, ostaja *bog Tito*, edina oprijemljiva os za osebno integriteto, ki je od cicibanstva naprej zidala na podobi socialističnega človeka po meri Tita in pajdašev. Takrat v tistem ešalonu sem v svojem spominu že nosil informacijo o pobitih v Rogu in na Teharjah, takrat sem že vedel, da

smem Balantiča brati samo pod odejo in da je Kocbek kapituliral z Dolomitsko izjavo. Kljub temu me je psihologija množice posesala vase, da nas je nosilo nekaj metrov nad zemljo, ko so nas Beograjčanke zasipavale z rdečimi nageljni. Ko si v stroju, pamet odpove! Parade so imele prav ta namen: spraviti posameznika v del te mašinerije, ki danes koraka, jutri pa brani domovino oziroma pobija »neprijatelja«, kot je učila takratna vojaška doktrina.

Lahko torej razumem, zakaj bi nekateri še vedno radi korakali pred simbolom sistema, ki nas je potreboval, če smo bili brez pameti. Ne razumem pa, da tisti, ki se imajo za poklicne varuhe razuma – to bi naj bili filozofi – kličejo v sedanjosti na pomoč idejo komunizma, ki naj bi znova pomagala rešiti zavoženi kapitalizem. Ko pamet tako daleč odpove, je kolektivna patologija na vrhuncu in ostaja samo še

vprašanje časa, kdaj se bo ideja sprevrgla v novo morijo. Od Čosićevih idej do Miloševićeve prakse je minilo samo nekaj let.

Od restavradorjev komunizma do nove revolucije je lahko samo nekaj mesecev, saj v sedanji gospodarski krizi dvojni nimajo kaj izgubiti: tisti, ki so na cesti, in oni, ki jim je od špekulantsko pridobljenega bogastva ostalo tako malo, da jim lahko samo vojno dobičkarstvo vrne izgubljeno. Demokratizacija Evrope je bila z obema svetovnjima vojnama resno ogrožena. V tretje gre rado. Nujno je storiti vse, da rešimo demokracijo, saj s tem rešujemo pamet. Pametni so bili oporečniki v diktaturah, zato tudi njihove žrtve. Špekulanti in manipulanti so se vedno znašli, zato je bila tudi pod Titom vrhovna vrednota »snađi se«!

Ivan Štuhec

NAŠA CERKEV

VÅR KYRKA

Dogodki na Švedskem | Zvone Podvinski

Krst v Jönköpingu: Zaradi obveznosti slovenskega dušnega pastirja na Švedskem, je bil krst drugorojenca Vincenta Ludviga Maka v petek ob treh popoldan v župnijski cerkvi Sv. Frančiška, kamor pripada tudi ta slovensko švedska družina Andersa in Karoline Mak. Krsta so se udeležili ožji sorodniki družine Mak in Stridkvist, ki so lepo sodelovali pri krstnem slavlju. Otroci so staršem dar Božji, s katerim je potrebno lepo ravnati in se zavedati svoje odgovornosti pri vzgoji v krščanskem duhu. Drevesce, ki ga človek posadi, potrebuje da ga sadjar obrezuje, da bo jeseni dalo svoj sad. Tako naj se starši zavedajo svoje velike odgovornosti pri vzgoji v krščanskih vrednotah, kajti le tako bo lučka vere dobivala potrebno olje, da bo čim dlje svetila in da bo pomagala novorojencu na poti v večnost, kjer je naša prava domovina.

Staršem in starim staršem ter stricem in tetam iskrene čestitke ob tako veličastnem dogodku, kakor tudi vsega potrebnega blagoslova in modrosti, da bodo otroci vzgojeni v krščanskem duhu ter da bodo zares srečni v svojem življenju.



Oltar v cerkvi sv. Jurija v Mozirju, kjer sta se poročila Jerica in Martin Gregorc, poroko je vodil g. Zvone Podvinski

Pokojni Anton Završnik iz Borlänge: Teden, v katerem se je slovenski duhovnik Zvone vrnil na Švedsko po zasluženem dopustu, je bil zelo aktiven. Krsti, sv. maše in srečanja z rojaki, kakor tudi pogrebna maša in slovo od rojaka daleč proti sredini Švedske, v Falunu, je zahteval mnogo moči. Hvala rojakom iz Köpinga, ki so nudili svojemu duhovniku potrebno streho nad glavo in gostoljubje, da je mogel v ponedeljek po četrti nedelji v mesecu avgustu voditi pogrebno sv. mašo za pokojnega rojaka Antona Završnika. Poleg sina in drugih znancev, sta se pogreba udeležili tudi sestra pokojnega Jožica Belcijan s hčerjo, ki sta pospremili žaro s pepelom na Brdo pri Lukovici, kjer je bil brat v Kristusu pokopan v grobu svojih domačih.

Rojen je bil 17.08.1933 v Rečici ob Savinji kot tretji izmed šestih otrok na majhni kmetiji. Kot osemnajstletnemu fantu, mu je umrla mama, stara komaj 40 let. Šel je od doma, nato v vojsko. Ko se je vrnil iz vojske, je šel za delom na Koroško. Delal je v rudniku svinca v Mežici. Tam si je tudi zgradil hišo, se poročil in v zakonu sta se mu rodili dve hčerki.

Prišle so težave in tako se je odločil, da odide po svetu. Odšel je na Švedsko, zopet delal v rudniku železa. Ko mu zdravje ni več dopuščalo tako težkega dela, se je zaposlil v tovarni železa v Borlänge, tam je tudi dočakal zaslužen pokojnino. Med dolgoletnim bivanjem na Švedskem, se mu je rodil tudi sin Ingemar, ki mu je bil v zadnjih letih edina tolažba, saj je zelo lepo skrbel za njega, ko je zbolel. Za njegovo skrb in pomoč se mu vsi sorodniki lepo zahvaljujejo. Njegovo življenje je bilo eno samo delo in trpljenje, delal je tudi v Iraku, da bi izboljšal življenjski standard v družini. Naj pokojni brat v Kristusu počiva v miru in naj ga angeli spremijo pred prestol vsemogočnega in usmiljenega Boga, kjer naj prejme plačilo večnega življenja v nebesih.

Iskreno sožalje velja tudi družinama Karla Arih iz Poljčan in iz Köpinga, kakor tudi družini pokojnega Franca Lipič, ki je umrl na Hotizi in ima sorodnike v Halmstadu na Švedskem. Od pokojnih rojakov so se poslovili v mesecu oktobru 2008 v župnijah, od koder izhajajo korenine teh dveh pokojnih bratov v Kristusu.

Poroke: V soboto 16. avgusta sta življenjski da izrekla pred Bogom in pred pričama v cerkvi Sv. Martina v Zlakovi na Pohorju **Petra Brdnik in Luka Juhart**. Za prijetno razpoloženje na ohceti so poskrbeli člani Kvinteta Dori. Novoporočenca sta povezana z rojaki na Švedskem, saj je Petra nekaj mesecev študirala na južnem Švedskem. Njen mož Luka pa je s svojo harmoniko koncertiral v cerkvi Kristusa Kralja v Göteborgu.



Glasba ju je povezala z mnogimi po Evropi in del teh je bil navzoč tudi na njuni poroki, ki je bila nekaj posebnega, saj so bili gostje iz Skandinavije in od drugod iz Evrope. Danes sta doma uspešno zaposlena. Želimo jima uspeha na področju šolstva. Predvsem pa, da bi bila dobra zakonca in še boljša vzgojiteljca tudi lastnih otrok, ki naj jima bodo kot biseri v okras.

Zadnjo soboto v septembru 2008 sta izrekla svoj življenjski da **Sara Osovniker in Blaž Kraner** v cerkvi Sv. Lovrenca na Pohorju. Tudi Blaž in Sara sta že dolgo povezana s Švedsko in švedskim vagabundom, ki je nekdanji bil tudi njun katehet. Leta 1995 sta, skupaj s še drugimi rojaki od Sv. Lovrenca na Pohorju, za Binkošti poromala v Vadsteno, kjer so s svojim petjem obogatili praznično bogoslužje. Blaž in Sara, pogumno na novi življenjski poti in postajata tudi vidva Božja zaupnika in varovanca.

Sobota 11. oktobra se bo zapisala v zgodovino družin Bukovec iz Mozirja in Gregorc iz Ajdovščine, saj sta njuna **Jerica in Martin** v cerkvi sv. Jurija v Mozirju pred Bogom in pričama obljubila, da se bosta ljubila vse življenje in si bosta pomagala v dobrem in hudem ter bosta vztrajala na skupni poti, dokler ju smrt ne loči. Jerica, ko glasbenica in zborovodkinja, je uspela povezati v bogoslužje mnoge soliste in dobre glasbenike, ki so poskrbeli za prelepo bogoslužje, ki je kar trajalo in trajalo, a je bilo resnično eno prekrasno doživetje. Jerica in Martin trenutno živita v Stockholmu in sta zelo povezana s slovensko skupnostjo, ki se tam udeležuje slovenskih sv. maš. Jerica z instrumentom pridno spremlja ljudsko petje ter včasih poskrbi še za kakšno presenečenje s solisti, da je bogoslužje še bolj doživeto.

Draga Jerica in Martin, draga Sara in Blaž ter draga Petra in Luka, v vsakdanjem življenju se brusite drug ob drugem in iz življenja, zakonskega in družinskega, naredite eno čudovito umetnino ter bodite tako mladim v vzgled in v vzpodbudo, da se bodo z večjim zaupanjem tudi oni podali na pot zakonskega in družinskega življenja. Obenem pa vam želimo, da bi bili srečni v življenju in da bi bili deležni vselej in povsod Božjega blagoslova, da boste zmogli iti naprej, posebej ko bo težko in boste preizkušani v zvestobi. Srečno pot naprej!

Pokojni: Gospod je poklical k sebi **Karla Ariha 1. 10. 2008 v Poljčanah**. Tam so se s sv. mašo zadušnico poslovili od pokojnega rojaka. Kar nekaj let je že, kar sta se z ženo Bogdano preselila iz Švedske v Slovenijo, v Poljčane. Tam je Karlovo življenje izgorelo kot sveča. Ker pa je njuna družina na Švedskem, so žaro pokojnega Karla prepeljali na Švedsko, kjer so se **rojaki iz Köpinga**, skupaj s Karlovimi sorodniki konec decembra poslovili od pokojnega tam, kjer sta se četrto nedeljo v mesecu srečevala tudi onadva pri slovenski sv. maši. Karel in Bogdana sta vsa leta bivanja na Švedskem vselej imela svoj dom odprt tudi za slovenskega duhovnika, vse od Jožeta Flisa naprej. Bogpovrni za vso dobroto, ljubezen in gostoljubje!

Na Hotizi v Prekmurju, kamor sta se zelo rada vračala z ženo Rozalijo, pa so položili k večnemu počitku **Franca Lipiča**. Kolikokrat sta Rozalija in Franc nudila svoj dom in svojo prekmursko gostoljubje tudi slovenskim dušnim pastirjem na Švedskem. Kakor Arihova v Köpingu, sta bila tudi Lipičeva zvesta obiskovalca slovenskega bogoslužja v Halmstadu. Tudi Lipičevima boglonaj za velikodušnost ljubezen in dobroto! Slovenska skupnost v Halmstadu se je pokojnega Franca posebej spomnila in zanj molila pri sv. maši drugo nedeljo v mesecu novembru in se tako zanj zahvalila ljubemu Bogu ter ga priporočila njegovi ljubezni.

Koncem oktobra so se v ožjem družinskem krogu v **Trelleborgu** poslovili od **Jožeta Škrjanca**, ki je zadnjih nekaj let preživel, skupaj z ženo Terezijo v domu za ostarele v Bjuvu na južnem Švedskem. Bila sta ena izmed starejših slovenskih priseljencev na Švedskem. Rada sta se udeleževala slovenskih sv. maš v Helsingborgu. Bila sta zvesta bralca in naročnika verskega tiska. In ko so jima moči opešale, sta bila vesela obiska slovenskega duhovnika, posebej Terezija, ki ji sv. obhajilo veliko pomeni in ji je v pomoč in tolažbo, ko je križ težak.

Slovenska skupnost v Göteborgu se je **poslovala od Danijele Šebalj**, od tihe, skromne in preproste žene in matere, od rojakinje, ki so jo srečevali tudi v cerkvi, kjer se je udeleževala slovenskega bogoslužja. Ko je dalj časa ni bilo med njimi, so se spraševali, kje se mama Danijela. A nihče, razen domačih, ni vedel, da je zadnja leta nosila težki križ bolezni, ki jo je končno premagala. Sveča je dogorela. Veliki petek mame Danijele naj se sedaj spremeni v zarjo vstajenja in večnega življenja. Naj seme, ki je bilo položeno v zemljo, in ki mora umreti, obrodi bogate sadove večnega življenja. Pogrebna sv. maša in pogreb je bil v slovenskem duhu, saj so se njeni domači in rojaki od pokojne poslovili z mašo zadušnico in s slovensko pesmijo.

V torek 2. decembra so se v krogu domačih in še nekaterih rojakov v Landskroni poslovili od **Jožeta Kovačiča** s pogrebno sv. mašo. Žena Marija, zvesta obiskovalka sv. maše, tudi slovenske v Helsingborgu, skupaj s šestimi otroki in desetimi vnuki in vnukinjami, sestra Rozika s hčerama in tretjo generacijo otrok ter nekaj rojakov, se je udeležilo sv. maše zadušnice, ki jo je vodil narodni dušni pastir Zvone, ki je doma iz župnije Pišce, kot je bil tam doma tudi pokojni. V Božji Besedi so skupaj iskali tisto potrebno tolažbo in pomoč za nadaljnje življenje in da bi bili čuječi, saj so edino dobra dela tista, ki duši pomagajo pred neskončno usmiljenega in pravičnega Boga. **Žarni pogreb** je bil na Brezmadežno v **Helsingborgu**.

Naj bratje in sestra v Kristusu mirno počivajo in čakajo vstajenja od mrtvih. Dobri Bog, živim nakloni tolažbo in moč, rajnim pa podeli večno srečo. Naj v miru počivajo!

Krst: Veliko veselje je bilo podarjeno Karolini Mak in Jean Baptistu Graftieux, ki sta bila obdarjena s hčerkico **Isabello Mario Antoinette Mak Graftieaux**. Veliko veselje in sreča sta prevevala tudi družini starih staršev, ki tako doživljajo, kako se čudež življenja vedno znova nadaljuje iz roda v rod.

Mama Marija in ata Ludvik Mak sta bila tista siva eminenca tega lepega dogodka, namreč krsta njune vnukinje, čeprav sta se Karolina in Jean Baptist dogovorila z Zvonetom za krst v Slovenski Bistrici v torek 23. decembra 2008. Župnik Matija Tratnjek je dal dovoljenje za krst in vsa velika Makova družina ter stari starši Graftieaux so se tega dne ob 10. uri zbrali v župnijski cerkvi Sv. Jerneja, kjer je bilo krstno slavlje.

Krst je tisti temelj, na katerem človek gradi svojo duhovno podobo. Zato je še kako pomembno, da starši, ki so ob podpori botrce prinesli otroka h krstu storijo vse po najboljših močeh, da bo to novoposajeno drevesce dajalo ob svojem času dober sad lepega krščanskega življenja. Seveda pa to pomeni najprej doživljanje lepe krščanske ljubezni v družini. K podpori v zvestobi Bogu in krščanskim vrednotam, k lepemu vzgledu je bila povabljen tudi botra te deklice, Rozmary Mak D'Amico, ki ima sama tri deklice in si prizadeva živeti lepo zakonsko in družinsko življenje.

Družini Graftieaux in Mak izreka slovenski duhovnik Zvone iskrene čestitke za sprejeto novo življenje. Naj vas vse dobri Bog blagoslovi in razsvetli, da boste spoznali, kaj so vaše krščanske dolžnosti, namreč podariti otroku vero, ki je tista potrebna lučka na poti življenja, ki pomaga človeku priti v nebesa, kjer je naš pravi dom, kot je zapel blaženi škof Slomšek. Hvala župniku Matiji Tratnjeku in sestram iz Slovenske Bistrice za vso pomoč.

Jubilej **70 letnice življenja** je v krogu svojih domačih praznovala v mesecu januarju **Marija Medica**, rojakinja in članica župnijskega občestva v Göteborgu na Švedskem. Tudi slovenska skupnost se je rojakinje spomnila in ji čestitala pri sv. maši v začetku novega leta. Marija je ena izmed tistih rojakinj, ki je bila dejavna v SKD France Prešeren pa vselej je bila pripravljena pomagati tudi v okviru slovenske katoliške misije, ko je bilo potrebno sprejeti goste in jih prenočiti ter jih po slovensko pogostiti. Slovensko oltarno občestvo jo pozna tudi po lepem glasu, s katerim slavi Boga in razveseljuje človeška srca. Danes pa se z možem Vladom srečujeta z rojaki v SKD Slovenski dom in se udeležujeta praznovanj in drugih kulturnih dogodkov v okviru društva.

Draga rojakinja in slavljenka Marija, naj vam dobri Bog nakloni še veliko zdravih in srečnih let, vaši domači in prijatelji pa naj vas spremljajo in podpirajo, da boste še naprej mirno živeli »jesen« življenja, ki naj bo čim lepša in čim daljša.

Pogreb Edvarda Onesti: Sorodniki in slovenski rojaki so se 18. decembra 2008 poslovili iz od moža, očeta in starega očeta, kakor tudi od rojaka, ki je dolga desetletja živel v Malmö na jugu Švedske.

Edvard Onesti je bil rojen v Belgiji. Prav leta je preživel i Montpellier in pri 10. letih se je on njegova družina preselila nazaj v Bovec. Ob starših, mami Kristini očetu Gabrijelu ter mlajšima sestrama Elviri in Beatrice je doživljal lepoto mladostnih dni v bližini smaragdnozelene Soče, blizu slovenskih vršacev.

Po šolanju je skupaj z očetom opravljal zidarska dela. In ko je odslužil vojake, ga je mladostna radovednost pripeljala najprej v Avstrijo in od tam na Švedsko. V Avstriji je kot hkapec opravljal dela in se v tistih težkih časih po II. svetovni vojni preživljal. Tam je srečal svojo ženo Asto, s katero sta okoli 1960. leta prispela na Švedsko, kjer sta imela štiri otroke: Michaela, Marca, Gabriello in Angelo. Komaj 20 leten mladenič se je zaposlil kot varilec v Kockumsu v Malmö na južnem Švedskem, kjer je dočkal tudi zasluženi pokoj.

Ljubil je delo na vrtu, kjer je bil v stiku z naravo, kakor tudi pripravljanje hrane, tudi slovenskih jedi. Veliko sta mu pomenila tudi druženje s prijatelji, v družbi katerih je rad zaplesal, ko je zaigrala frajtonarica. Ljudje so ga imeli radi, ker je bil vselej poln humorja, vse do zadnjega trenutka v življenju.

Mir in Dobro! Želi in pozdravlja vse bralce Naše luči vaš Zvone Podvinski

Kriza vrednot

Mladost je čas, ko zorijo življenjske odločitve in to je tudi razlog, da se v tem obdobju vztrajno pojavljajo temeljna vprašanja: čemu sem na svetu, kakšen smisel ima živeti, kaj bo iz mojega življenja, kako doseči srečo, zakaj trpljenje, bolezen in smrt, kaj se zgodi po smrti ...? Zapuščenenost in osamljenost. Kdo danes ne pozna te izkušnje? Kljub sanjam in blagostanju sodobne družbe je veliko trpljenja, osamljenosti in zapuščenenosti: otroci, ki niso ljubljene, mladi brez smisla in veselja, ljudje z neuresničeni življenjskimi načrti, podrti zakoni, zasvojeni, tujci, starčki, brezposelni, bolniki. V ta navidezni svet samozadostnosti in porabništva je lani kot strela z jasnega udarila svetovna gospodarska kriza. Ta je svet zunanega blišča in neomejenega blagostanja razgalila za navadno iluzijo. Grozi, da bo odnesla še tisto, na kar so se ljudje najbolj zanašali: gmotno blagostanje in brezskrbno potrošnja. V času krize duhovnih vrednot sta prav obilje dobrin in porabniška naravnost predstavljal nekakšno alternativo krščanskemu pogledu na življenje, ki vključuje tudi odpoved in odgovorno ravnanje. Uživaj in se ne zmeni za druge, je bilo geslo porabniške družbe, ki ga danes ni več slišati prav pogosto.

Mnogi ljudje šele sedaj ugotavljajo, da je življenje brez odgovornosti in odpovedi zgolj propaganda in iluzija. Niso verjeli, da v resnično življenje sodijo tudi križi, ki so včasih tako težki, da jih en sam človek ne more nositi. Potrebni sta človeška solidarnost in božja pomoč. To pa je sporočilo velike noči in temelj krščanskega upanja: Bog sam je prišel na svet, da bi nas odrešil na križu in nas skozi vrata smrti popeljal v novo življenje! Pokazal nam je pot in nas povabil, naj se mu na njej pridružimo. Krščansko življenje je torej hoja za Kristusom tako na osebni kot tudi na širši, družbeni ravni.

Velika noč nas vedno ynova vabi, da poglobimo svojo vero. Gospodarska kriza, v kateri smo se znašli, nas opozarja, da v skrbi zase ne smemo nikoli pozabiti na druge. Ljubezen do Boga in do bližnjega sta najvišji zapovedi, ki se dopolnjujeta, ne pa izključujeta! Do svetovne gospodarske krize je ne nazadnje prišlo zato, ker je skrb za skupno dobro vseh nadomestila sebična želja majhne peščice ljudi po čim večjih koristih in prihodkih. Odpovedala je politika, ki mora prvenstveno skrbeti za skupno dobro vseh ljudi. Zatajili pa so tudi ljudje, od svetovnih politikov in bankirjev do poslovnežev v posameznih podjetjih. V želji po čim večjem dobičku so pozabili na pravičnost in zanemarili odgovornost.

Kaj lahko proti takšni politiki in takšni miselnosti naredimo verni ljudje? Ne smemo ostati neprizadeti. Ne smemo se predati malodušju in čakati križem rok, kaj bo prinesel jutrišnji dan. Prav tako ne smemo podžigati k maščevanju in sovražnosti. Predvsem pa ne smemo pozabiti na solidarnost. Število ljudi, ki ostajajo brez dela in službe, tudi pri nas drastično narašča. Prav tako tudi število tistih, ki se po pomoč obračajo na Karitas in Rdeči križ. Prazne police so zgovorno znamenje, da so stiske večje, kot je na voljo sredstev.

Vir: Tednik Družina, april, 2009

*Slovensk historia
eller
Europas bäst bevarade hemlighet*



Del 1 från www.slovenienhistoria.se utgår från legenden om Kung Matjaž och handlar om Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen.

Legenden om Kung Matjaž



Legenden om kung Matjaž handlar om en man, som härskade över de slovenska områdena under Karantanienens tid. Matjaž var en god kung, natt och dag fick fattiga och förtryckta komma till honom och han erbjöd dem alla hjälp och beskydd. Han lät prägla guldmynt och under hans tid som regent var det guldtider i Koroška (Kärnten).

Illustration av: Elena Hramova

Eftersom andra härskare var avundsjuka på honom för hans storhet, samlade de sina trupper gentemot honom.

Med endast hundra överlevande hjältar var han tvungen att gömma sig i grottan under Peca, som själv öppnade sig för honom och gömde honom för hans fiender. I grottan satte sig Matjaž vid bordet, de andra satte sig på marken runt honom och somnade. Legenden säger att när hans skägg växer nio varv runt bordet ska han vakna. Då kommer det framför hans grotta mitt i vintern växa upp en lind. Den kommer att blomma från midnatt till klockan ett på morgonen och sedan torka ut. Då kommer Matjaž ut med sina soldater och besegrar och tillintetgör alla sina fiender, driver bort orättvisan från världen och återtar sin post som regent över slovenerna. Så blir det åter guldtider i Koroška (Kärnten).

Det var år 745 e.Kr. som Karantanien förlorade sin fulla självständighet och hamnade under det semifeudala frankiska styrets överhöghet, som senare regerades av kung Karl den store (742 - 814, regerade under 771 - 814), därför att avarerna, som pressade på österifrån, utgjorde ett hot mot slovenerna, som sökte hjälp och bistånd hos frankerna.

Den 26 juni 1991 föddes så återigen efter en drygt tusenårig främmande överhöghet återigen slovenernas självständighet om än på kraftigt reducerat territorium. Jag ska försöka berätta slovenernas historia på samma gång så utförligt och så lättförståeligt som möjligt och börjar då med just Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen:



När Samos rike, som jag berättar om i [del 4](#), föll samman år 658 e.Kr. behöll det av slovenska befolkade området som hade sitt säte i slottet Krn, norr om dagens Celovec (Klagenfurt), och som kallades Karantanien, sin självständighet. Det sträckte sig över samma område som under romartiden kallades för *Inre Noricum* (se [del 8](#)). Man hade ett demokratiskt styrelseskick där folket valde en hertig som regerade över dem på ett sätt som i dag ter sig mycket romantiskt.

Stora Karantanien och dess regioner 952 - 1180

Han regerade endast med folkets bifall och de kunde avsätta honom

om de ville.

Hans position gick inte i arv och var gång det behövdes en ny hertig fördes denne fram av folket. Karantanerna var ett mycket stolt folk och generade sig inte över att avsätta sin hertig. Ritualen kring installationen var under sin tid utan jämförelse. Den skedde utomhus på en stor sten (hertigstenen) och sades vara bland de mest storartade ceremonierna som någonsin hade bevitnats även av högt uppsatta utomstående.



Hertigstenen till vänster

och

Hertigtronen till höger



Det var hertigen Ingo som år 790 åt världen och riket ville lämna ett monument, för att bönderna långt före adelsmännen hade lämnat hedendomen och omvänt till kristendomen. Därför förkunnade han att hädanefter skulle varje karantansk hertig innan han intog sin post och ta över tronen, få makten av bonden och offentligt lova att rikets privilegier ska bevaras.

I Koroška fanns ett bondesläkte som fortfarande under Megisers (1554/5-1619) tid kallades "hertigarna i Blažja ves" och som i evigheter hade en bestämd, berättigad och privilegierad roll i installationsriten. Om en ny hertig skulle bestiga tronen, kom en bonde ur detta släkte och satte sig på hertigstenen i riten.

Installationen på stenen skedde på det slovenska språket. När sedan hertigen satt på tronen kunde denne också anklagas, endast av en sloven/karantanier på slovenska, för att inte ha beslutat rättvist.

Påven Piccolomini (Pius II) beskrev styrelseskicket i glänsande ordalag och så spreds informationen om det över Europa och genom Jean Bodins *Les six livres de la République* (Paris 1576) kom denna även att bli en inspiration då USA:s president Thomas Jefferson författade de förenta staternas konstitution.

Ceremonin gick till så som här beskrivs:

Under slottet Krn, nära St. Peters kyrka finns det en sten; på denna sitter en fri bonde, som har rättigheten genom arv. Honom tillfaller folkets ofråntagbara rätt att invänta den nye hertigen. Denne, omgiven av adelsmän och riddare, tar av sig sina värdefulla kläder och klär sig som en bonde, dvs. i en tröja, byxor och kappa av grått tyg, skor med snören och en grå hatt. På detta vis utstyrd och med en käpp i ena handen och med den andra handen ledande en fläckig oxe och en svart och vit krigshäst anländer hertigen till Hertigstenen; efter honom kommer hela det rikt utsmyckade följet.

På stenen sitter bonden och ropar till denne på slovenska: "Vem är den, som kommer där?" Alla som står runt om svarar: "Det är landshertigen!" Därefter säger bonden: "Är han en rättfärdig domare? Ligger landet honom om hjärtat? Är han av fri börd? Vördar han och skyddar den rätta tron?" Alla svarar: "Det är han och kommer han vara!" "Med vilken rätt", frågar bonden igen, "kan han avsätta mig från denna tron?" Alla säger: "Du får sextio mynt, en fläckig oxe, en häst och kläderna som hertigen nu bär; du och ditt hus kommer att vara fria från all skatt."

Därefter reser sig bonden, berör lätt hertigens kind med sin högerhand och stiger ner från Hertigstenen, för bort de två djuren med sig och lämnar över tronen till hertigen. Hertigen ställer sig klädd som han är på den enkla stenen som bonden just har lämnat och drar sitt ljusa svärd och svingar det åt alla väderstreck medan han ger sitt ord och svär inför sitt folk att han ska vara en rättfärdig domare åt alla. Sedan tar han den grå slovenska hatten och dricker ur denna en klunk rent källvatten, såsom det är sed hos bönderna - som lärdom åt folket att vara nöjda med det som bringas av den egna jorden och inte trängta för starkt efter vin. Till slut lyfter de upp honom på en häst och leder honom tre gånger runt stenen samtidigt som de sjunger sin slovenska kirielejson för att tacka Gud för att de har fått en ny regent enligt Hans vilja. Efter detta går den tronsatte hertigen över Gosposvetskofältet till den storslagna Gosposvetskakyrkan, där en högtidlig mässa hålles och efter det äter han med sitt följe. Efter den högtidliga måltiden beger sig hertigen med sitt följe till det närliggande Svatne eller Gosposvetsko fältet under Gospa Sveta, till den särskilda Hertigtronen, där han delar ut landsfeuder och dömer i tvister.

fortsättning följer

G. A. Kos: Installation av slovenska hertigar på "Gosposvetsko polje"





Foto:

Potovanje v Vadsteno: Malmö, Landskrona, Helsingborg, Bjuv in Åstorp

Slovenci smo se dne 30. maja napotili v Vadsteno iz vseh koncev Švedske. Skupaj z mariborskim metropolitom,



nadškofom Francetom Kramberger, z našim rekt. RKC na

Švedskem, Zvonetom Podvinskim in z nekaj sto rojaki s Švedske ter gosti in novinarji s Slovenije smo ob prekrasnem vremenu praznovali ta jubilej – 35 let Vadstene (1974-2009). Pri sv. Maši smo se spomnili pokojnih duhovnikov, gospoda Jožeta Flisa ter patra Janeza Sodijo, ki je bil ustanovitelj SLOVENSKIH SREČANJ v Vadsteni. G. Podvinski je pripravil nekaj mladenk na sprejem zakramenta sv. Birme, ki jim ga je



med obrednim bogoslužjem podelil nadškof Franc Kramberger. Tu je bilo srečati rojake iz Göteborga Olofströma, Stockholma, Helsingborga, Landskrone, Eskilstune, Köpinga, Malmö-ja; Bjuva, Åstorpa, Trelleborga in od druge. Iz radia Ognjišče je prvič med nas v Vadsteno prišel g. Matjaž Merljak, ki že več kot 10 let preko tedenske radijske oddaje Za Slovence po svetu in v domovini povezuje slovenske poslušalce s svežimi novicami od doma ter s poročili o pomembnejših dogodkih med rojaki po svetu. Tokrat je že tretjič prišel med nas tudi g. Ljubo Bekš, dolgoletni sodelavec v uredništvu Naša Luč. Gotovo bomo v tej reviji kmalu lahko prebrali kaj več o njegovih vtisih v Vadsteni.





Cerkev je bila dodobra napolnjena.



Lepo je bilo pogledati deklice v belih oblačilih - birmanke, slovenski par v slovenskih nošah ter nune, ki so skrbele za nabirko. Na orglah je sedela Jerica Gregorc, pri petju sta ji pomagala predvsem mož Martin in Danni Stražar, sicer pa so peli vsi zbrani in lepo je zvenelo. Marijine pesmi so donele s slovenskih grl.



Ali se med sabo še poznamo? Ja, seveda se poznamo, saj nas veliko prihaja v Vadsteno že celih 35 let. Mnogi so le malokdaj manjkali, nekateri celo nikoli. Tako se srečujemo, opazujemo, občudujemo, prepoznavamo,



pogovarjamo, našalimo se, pa tudi otožni obujamo spomine na minula leta. Veselje je pogledati slovensko mladino, ki se tudi pridruži prvi generaciji. Mnogi pa so tudi, ki jih ni več med nami, nekateri so odšli v večnost, spet drugi so se preselili v Slovenijo, nekateri pa iz zdravstvenih ali drugih vzrokov ne zmorejo v Vadsteno.

Po slovesni maši v »Klosterkyrka« smo odšli v procesiji v



spominski park, kjer lepo raste slovenska lipa



zasajena kmalu po osamosvojitvi. Zapeli smo pesem Lipa zelenela je ter odšli na samostansko dvorišče, kjer so nas postregle nune in seveda tudi članice SKM iz Göteborga, da smo romarji potešili tudi naše biološke potrebe – žejo in lakoto. Mariborski nadškof Kramberger se je zahvalil sestram za vso skrb in prijaznost, ki jo izkazujejo slovenskim romarjem že 35 let. Sonce je peklo na lepem dvorišču, vendar so Viharniki zaigrali par poskočnic, da se predstavijo. Kmalu po tretji uri smo odšli do bližnje dvorane, ki so jo rojaki iz Göteborga pripravili za nas.



V dvorani je sledil kulturni in



nenazadnje zabavni del programa. Zbrali smo se v lokalnu ter se po vseh vtisih in srečanjih že nekoliko utrujeni posedli na pripravljene sedeže.



V letošnjem kulturnem delu so nastopali: vokalni trio iz Landskrone – Zvonko, Danni in Gusti; zapeli so pesem Vsi so venci veli, Danni in Gusti pa še venček slovenskih ljudskih pesmi. Nato je nastopil Viktor Semprimožnik s Cirilo Lazukič, s pesmijo pa jima je pomagal tudi g. Podvinski. Za ples je igrala glasbena skupina VIHARNIK, zvenelo je lepo, ubrano. Hvala vam!

Vse fotografije: A. Budja



Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96 Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA
c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR
N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO
Barač, Pårarpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA
Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN
Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA
V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malm
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA
Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM
BOX 832
101 36 Stockholm
Pavel Zavrel, 08-85 72 59

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM
c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA c/o
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE
ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70__



Sončno poletje

En solig sommar

želi

önskar

Redakcija

Redaktionen





S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
l
a
d
e
t

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
l
a
s
i
l
o



Slovensko

GLASILO

Slovenska BLADET

Jesen / Höst 2009

ISSN 2000-2173

Št./Nr 28 Letnik/Årgång 8





**Zgoraj: Klopotci naznanjajo TRGATEV, v brento mečemo
zrelo grozde, brentači ga odnašajo na prešo
Spodaj: Kostanji v ovojnici in brez nje / Kastanjer i sin
svepeskål och utan**

**Lepo jesen / En skön höst önskar
redakcija/redaktionen**



Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 28 Letnik / Årgång 8

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, članarina

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Naslovni fotografiji / Uppslagsfoton: Razglednica mesta Olofström, kjer bo letošnje Slovensko srečanje (2009); Predmestje Škofje Loke - po Papeževem klancu navzdol, proti cerkvi in z Lubnikom v ozadju - dobrodošli pri nas v Stari Loki (Foto: Klemen Karlin). Zadnja stran/Sista sida: Pred trgatvijo; Kostanji; Izbor / Urval: A. Budja.

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

<u>VSEBINA</u>	<u>2</u>	<u>INNEHÅLL</u>
Uvodna beseda	3	Inledningsord
Slovenska zveza	4	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
		Simon Gregorčič, Köping 5
		Slovenija, Olofström 6
		Planika, Malmö 15
		Orfeum, Landskrona 17
		Slovenski DOM, Göteborg 23
		Slovensko – Švedsko društvo, Helsingborg 27
		Slovensko društvo v Stockholmu 28
		Švedsko-Slovensko društvo Stockholm 28
		Slovenija, Eskilstuna 30
Vaša pisma	31	Era brev
Reportaža / Intervju	32	Rreportage / Intervju
Aktualno	41	Aktuellt
Slovensk historia	50	Slovenska zgodovina (švedsko)
Roliga historier	53	Za smeh
Arhiv	53	Arkiv
Naslovi	58	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (Gusti)

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: *Zvonko Bencek*

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Naslov uredništva/Redaktionens adress: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta:

budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. novembra 2009
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 november 2009,
använd adressen ovan

En hribček bom kupil

En hribček bom kupil, bom trte sadil,
prijat'le bom vabil, še sam ga bom pil.

Sladko vince piti to me veseli,
dobre volje biti svoje žive dni,
svoje žive dni brez vseh skrbi,
to me srčno veseli.

Tam gori za hramom en trsek stoji,
je z grozdjem obložen, ga komaj drži.
Sladko vince piti...

Že čriček prepeva, ne more več spat',
v trgatev veleva, spet pojdemo brat.
Sladko vince piti...

Konjički škreblijo, ker voz'jo težko,
ker vince peljajo, k' je močno sladko.
Sladko vince piti...

Prelepo rumeno kak čisto zlato,
le pijmo pošteno to žlahtno blago !
Sladko vince piti...

Anton Martin Slomšek

**Bralcem in dopisnikom SLOVENSKEGA GLASILA želimo lepo jesen,
obilo pečenih kostanjev in sladek vinski mošt!**

Uredništvo



Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com

Predsednik ima besedo...

Zadnji avgustovski piknik je za nami, kar pa ne pomeni, da se poletje že poslavlja, tudi v septembru nas bo spremljalo sončno vreme.

Zdaj ko smo starejši občutimo, da nas vsak piknik, veselica ali srečanje precej utruji; posebno nas, ki vse to organiziramo, saj nam vsaka prireditev vzame tri dni dela. Smo pa veseli in zadovoljni če je veliko obiska, drugače pa nam je tesno pri srcu...



No v septembru ne bomo nič počivali saj bomo kmalu v Olofströmu organizirali Slovenske kulturne dneve. KD Slovenija praznuje 35- obletnico ustanovitve, v soboto 10. oktobra bo tudi 21. Slovensko kulturno srečanje. V petek 9. oktobra bo iz Slovenije, iz Medvod prišel poln avtobus, okoli 50 nastopajočih in gostov, odpeljejo pa se v ponedeljek 12. oktobra dopoldne. V soboto ob 13. uri pa bo slovenska kulturna predstavitev na olofströmskem trgu. Iz mestne dvorane bomo šli v povorki v narodnih nošah in z instrumenti, s seboj bomo tudi imeli slovenske zastave in skupno odšli do mestnega trga. Nastopali bodo kulturniki iz KUD Oton Župančič iz Sore pri Medvodah, nastopal bo tudi znani *Ansambel Sicer*, ki prihaja iz okolice Domžal, igrali pa bodo na veselici na Slovenskem srečanju. Vabimo vas, da se udeležite slovenskega nastopa na mestnem trgu in Slovenskega srečanja v Olofströmu.

Naslednji jubilej bo 21. novembra v Malmöju, ker SKD Planika tudi praznuje 35- obletnico.

Vabimo vas na obe prireditvi. Ker nas ni tako veliko na Švedskem, je zelo pomembno, da se vsak, ki ga še nekoliko drži zdravje udeleži Slovenskega srečanja ali obletnice. Le tako bomo dokazali, da smo še Slovenci na Švedskem in da smo ponosni na svojo kulturo in domovino naših očetov in mater.

Srečno, pričakujemo vas!

Ciril Marjan Stopar

OBVESTILO O SLOVENSKEM SREČANJU

Slovensko srečanje in 35. obletnica KD Slovenija bo v soboto 10. oktobra ob 17.30 uri v Folkets hus v Olofströmu.

Ob 13.00 uri bo nastop in predstavitev slovenske kulture na mestnem trgu.

Ob 17.15 uri otvoritev slovenske likovne razstave v Folkets husu.

Ob 17.30 uri začne kulturni program slov. društev in nato program KUD Oton Župančič iz Sore. Ves program bomo omejili na eno uro oziroma na eno uro in pol, skrajšali bomo tudi govore, da se ne bi zavleklo kot se je pred petimi leti.

Vsako društvo lahko da eno točko svojega programa, to morate sporočiti Cirilu Stoparju. Večerja bo takoj po koncu kulturnega programa, tam nekje med 19.00-19.30 uri. Po kulturnem programu bo veselica, igral bo znani ansambel SICER iz Slovenije.

Ker moramo naročiti večerjo in ta ni tako poceni, društva naprošamo, da sporočijo število udeležencev do sobote 3. oktobra.




Opis ansambla:

<http://www.ansambelsicer.com/>

Narodno zabavni ansambel "SICER" je po sestavi klasični kvintet s pevcem in pevko. Dosegel je že kar nekaj festivalskih uspehov, med drugim pet uvrstitev na "najmočnejšem" festivalu SLOVENSKA POLKA IN VALČEK, kup nagrad na vseh narodnozabavnih festivalih...

Ansambel SICER je v enajsto leto svojega delovanja stopil v prenovljeni bojni postavi. Starim trem mušketirjem - harmonikarju in vodji Simonu Cerarju iz Preserij pri Domžalah, pevcu Primožu Steletu, tudi iz Preserij in pevki ter saksofonistki Katarini Galič iz Mengša so se pridružili štirje novi člani: Jože Krnc (kitara, vokal) iz Šentruperta pri Trebnjem, Gašper Skok (klarinet) iz Loke pri Mengšu, Aljaž Lukan (bas kitara, kontrabas, bariton, vokal) iz Kamnika in Darko Kobovc (trobenta) iz Libelič. Do sedaj so posneli in izdali dva CD-ja, tretji je v izdelavi. Sedež ansambla je v Preserjah pri Domžalah.

Program dela Slovenske zveze 2009

-  9 -11. oktobra, Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu.
-  10. oktobra, 21. Slovensko kult. srečanje in 35. obletnica KD Slovenija v Olofströmu.
-  21. novembra, jesenska konferenca Slov. zveze in 35. obletnica SKD Planika v Malmöju.

Slovenska zveza na internetu

<http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovenci.si>

SIMON GREGORČIČ

Köping



Vsem skupaj pošiljam lepe pozdrave, sedaj, po končanem dopustu. Upam, da ste se lepo imeli. Z moje strani lahko povem, da smo z družino preživeli počitniške dni doma v Sloveniji in bilo nam je lepo. Nabrli smo si zopet novih moči, doživeli mnoge radosti in upamo, da bomo z novim zagonom lahko spet prijeli za delo, najsi bo to doma ali v službi, obenem pa že tudi mislimo na naslednji dopust.

Čas je tudi, da se posvetimo delu v društvu, čas ki je pred nami naznanja jesen in s tem se začno krajšati dnevi, noči pa daljšati. In prav nam bo, da se zberemo v prostorih društva ob sobotah in tudi med tednom. Sedaj imamo društvene prostore malo obnovljene in sveže. Poskrbljeno je, da se bo lahko vsak počutil prav in lepo, skoraj tako kot doma. Z mesecem oktobrom odpiramo društvene prostore. Pridite takrat v društvo, da se bomo skupaj poveselili in malo pogovorili o minulih dneh, kako je bilo med počitnicami in seveda tudi o naši prihodnosti v društvu in ostalo. Vabljeni ste tudi k aktivnostim, ki potekajo med tednom. Opravičujem se tudi, ker nam ni uspelo izpeljati srečanja na prostem za vse člane in seveda za vse ostale, ki se poznamo. **POTRUDILI SE BOMO IN POSKUSILI IZPELJATI SREČANJE V MESECU SEPTEMBRU.**

Meseca septembra je torej planirano, da se srečamo člani in prav tako nečlani v čim večjem številu nekje na prostem. Naš cilj je, da si malo izmenjamo misli in besede, ki bodo zelo pomembne za nas vse. Pomagajmo si in povabimo znance in prijatelje. Kateri dan in ob kateri uri naj bi bilo to srečanje – o tem vas bomo še obvestili. Odgovorni člani društva Simon Gregorčič vam bodo postregli s kavo, sokom in pečeno klobaso.

Dobrodošli!

Za upravni odbor - Alojz Macuh

Čestitke članom društva Köping!

*Dragi člani društva, vsem, ki ste slavili svoje osebne praznike
Želim vse najboljše, zdravja, veselja in vse lepo v življenju.*

*Ob osebnem prazniku naj sprejme iskrene čestitke draga Danica,
želimo vam veliko trdnega zdravja, veselja in sreče,*

ter vse lepo v življenju med svojimi najdražjimi.

*Pred tabo so leta, bogatejša, kot si predstavljaš,
z radostjo jih sprejmi, in uživaj v vsakem letnem času,
izkoristi vsak nov trenutek, ne sprašuj, zakaj
saj vendar življenje je lepo sedaj!*

*Gospa Danica, to so želje vseh prijateljev in članov društva
Simon Gregorčič iz Köpinga*

Predsednik društva Alojz Macuh

KULTURNO DRUŠTVO  SLOVENIJA

Olofström

E-mail: slovenija.olofstrom@telia.com



balinarji

SLOVENSKI PIKNIK V BARNAKÄLLA

Letošnje srečanje je bilo že osmo po vrsti, odkar sta naša pokrovitelja Slovenska zveza in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. V začetku smo ga imenovali »Srečanje starejših Slovencev, da bi privabili čimveč ljudi iz prve generacije. Nato smo opazili, da smo na napačni poti in ga pred tremi leti preimenovali v Slovenski piknik in srečanje vseh generacij. To se nam je takoj obrestovalo, zdaj vidimo tudi nekaj mladine med nami, saj

nekateri vzamejo s seboj tudi svoje vnuke, kar je zelo razveseljivo. Čeprav je začetek piknika šele ob dveh popoldne pa je pripravljalni odbor tam že ob dvanajstih, tako da gostom iz Malmöja, Hässleholma, Ronneby,



Olofströma, Göteborga postrežemo takoj že ob prihodu.



*Libero Markežic razveseljuje s harmoniko
Priprave na kosilo
G. Podvinski in Andrej Pagon pri ubranem petju
ob spremljavi harmonike
Silvana Stopar s Pyrenejcem Yanickom*

Letos sta nas zabavala dva muzikanta, Libero iz Kallinge in Andrej iz Malmöja. Ob odsotnosti Viktorja Semprimožnika, ki je bil na poti v Slovenijo, sta nas oba muzikanta zelo dobro zabavala. Ob lepi slovenski glasbi smo tudi zapeli. Med nami je bil tudi duhovnik Zvone Podvinski, ki je naslednji dan imel sv. mašo v slovenskem jeziku v Olofströmu, ki je le okoli 15 km daleč od

mesta piknika. Zanimivo pa je, da je balinanje zmeraj na prvem mestu v Olofströmu, saj so metali krogle celo popoldne po travi, ki je zelo na kratko kosijo samo na našo željo. Med balinarji so bili tudi mladi, kar je zelo razveseljivo. Posebno pa smo zadovoljni, da vsako leto pride na piknik, nekdo



ki tam še nikdar ni bil, kar se je zgodilo letos, ko se je piknika prvič udeležila tudi mlada družina.

Nekateri so odšli tudi na sprehode, saj so vse okoli lepe pešpoti, ki vodijo do velikega jezera, pa tudi vreme nam je bilo naklonjeno, čeprav je proti večeru tudi malce porosilo, kar pa nas ni motilo. Letos velikega šotora nismo uporabili, čeprav nam je bil na voljo, če bi nas bilo presenetilo slabo vreme.

*Balinarji
Andrej Pagon
vzpodbuja k petju*



Hvaležni smo tudi švedskemu lastniku tega prelepega kraja, ki nam zadnjo soboto v avgustu omogoča in daje v najem skoraj celoten park za polovično ceno. Okrogle, lesene bazene z vročo vodo in lesene

savne pa uporabijo švedski obiskovalci kasneje zvečer, ki tukaj tudi prespijo.

Lastnik nam je zelo naklonjen, saj lahko razobesimo slovenske zastave in pojemo ob zvokih naših glasnih harmonikarjev. To ne moti ostalih švedskih gostov na drugi strani parka. Prijaznega gospodarja pa radi povabimo na slovenske specialitete na žaru. Če ne bi imeli tako pridnega in delovnega

upravnega odbora društva in člane likovne sekcije bi le težko izpeljali takšne prireditve.

25 OBLETNICA PODPISA LISTINE O SODELOVANJU



Podpis pogodbe o sodelovanju, leto je bilo 1984

27. aprila 1984 je bila v Ljubljani podpisana listina o kulturnem sodelovanju in pokroviteljstvu občine Ljubljana- Šiška in KD Slovenije iz Olofströma. Podpisnika listine sta bila, za občino Ljubljano- Šiško Vuko Lutovac in za KD Slovenija iz Olofströma Ciril Stopar. Pred

podpisom listine pa je Ciril Stopar postavil ultimatski pogoj, da hočemo za kulturnega partnerja imeti eno kulturno društvo iz omenjene občine. Pri podpisu omenjene listine je bil tako prisoten tudi Franc Plešec, takratni in sedanji predsednik KUD Oton Župančič iz Sore pri Medvodah. Povabljeni smo bili tudi na njihovo vaško veselico, katere smo se udeležili. To kulturno-bratsko sodelovanje je ostalo vse do današnjih dni. V Ljubljano je z najetim avtobusom potovalo skoraj 50 članov Slovenije iz Olofströma, Na raznih prireditvah v Ljubljani so nastopali: Otroška folklorna skupina iz Nybra in Emmabode pod vodstvom koreografinje Zinke Gselman- Karlsson, Viktor

Semprimožnik iz Hästvede s harmoniko ter Carmen Stopar- Karlsson in Janko Stopar iz Kallinge s kitaro in pesmijo.

Ko se je omenjena občina razdelila na več občin je pokroviteljstvo društva prevzela občina Medvode z županom Stanislavom Žagarjem na čelu. Tudi občina Medvode je podpisala podobno listino o mednarodnem sodelovanju. *V Olofströmu smo zelo ponosni na to obletnico, kajti že 25 let se ni pretrgala nit sodelovanja z domovino Slovenijo.*

MUZIKANT VIKTOR SEMPRIMOŽNIK

V avgustu je TV Maribor oziroma TV Slovenija pokazala reportažo o Viktorju Semprimožniku, muzikantu iz Hästvede na Švedskem. Producent oddaje je bil Marjan Šrmpf v sklopu oddaje Slovenci po svetu. Na našega Viktorja smo zelo ponosni.

OBISK IZ HRVAŠKE

Že nekaj let gojimo vezi sodelovanja s slovenskim društvom Bazovica iz Reke na Hrvaškem. Pred leti smo bili tudi na obisku v njihovem Slovenskem domu na Reki. Letos v sredini julija so nam ta obisk vrnili ter obenem obiskali svoje sorodnike v mestecu Kallinge. V goste sta nam prišla Marta Šnajdar in Arsen Maračič, ki pojeta v MPZ (mešanem pevskem zboru) KUD Bazovica na Reki. Prav tako pojeta tudi v lovskem zboru v Klani. Razkazali smo jima društvene prostore v Olofströmu in jih pogostili s kranjskimi klobasami. Ob tej priložnosti smo se tudi slikali v društvenih prostorih. Popoldne pa smo tudi igrali balinarsko tekmo proti Hrvatom, ki živijo v Olofströmu. V Kallinge smo tudi pripravili majhno veselico na kateri nam je igral Viktor Semprimožnik, pevcev pa ni manjkalo. Upam, da se bomo še večkrat srečali.



60 OBLETNICA BRATSKEGA DRUŠTVA IZ SORE

*Otroška skupina KUD Oton
Župančič iz Sore*

V petek 26. junija je bratsko društvo KUD Oton Župančič iz Sore praznovalo 60 obletnico

delovanja. Predstavili so vse delo kulturnih sekcij, ki jih ni malo: več pevskih

zborov, folklornih skupin, otroških skupin, gledališke skupine in muzikantov. Predali smo jim darilo, ribiško barko iz pokrajine Blekinge in priznanje. Po



kulturni proslavi smo se zbrali v hiši kulinarike v Sori. Pogovor je tekel med županom občine Medvode, predsednikoma Otona Župančiča in Slovenije iz Olofströma o njihovem obisku v oktobru v Olofströmu.

Darilo ob 60-letnici bratskega društva iz Sore

SLIKARSKA KOLONIJA V MOSTU

NA SOČI

Združenje Slovenska izseljenska matica in Turistično društvo Most na Soči sta organizirala likovno kolonijo za likovne umetnike, ki imajo svoje korenine v Sloveniji. Tradicionalna likovna kolonija za slov. izseljence je potekala od 13. junija do 20. junija. V mostu na Soči je bilo 10 udeležencev, v Šmartnem v Goriških Brdih pa 3 udeleženci. Iz Švedske so bili letos kar trije udeleženci: iz



KD Slovenija v Olofströmu je bila *Silvana Stopar*, iz Stockholma pa sta bila *Jože Stražar Kyjohara* in *Sumiko Kyjohara Stražar*. Ostali udeleženci so bili iz ZDA, Avstralije, Hrvaške, BiH in Slovenije. Mentorica kolonije je bila Monica Ivančič Fajfar. Udeleženci so svoja dela predstavili na dveh razstavah, v Mostu na Soči in v Šmartnem v Goriških Brdih.



*Likovnba razstava, Šmartno v
Goriških Brdih
Most na Soči, likovna kolonija*

OBISK ZAMEJSKIH SLOVENCEV V ITALIJI

V soboto 20. junija, na dan švedskega velikega praznika Midsommardagen, je Ciril Stopar obiskal zamejske Slovence na Krasu v Italiji. Obiskal

sem slovensko kulturno društvo v občini Zgonik in Oktet Odmevi. Dopoldne mu je Kras razkazoval pevovodja Okteta Odmevi Rado Milič, popoldne pa mi je Trst, Kras in okolico razkazoval Miloš Milič. Obenem sem bil tudi povabljen na praznovanje Abrahama njihovega člana. Bilo je izredno doživetje in se jim za vso prijaznost in izredna doživetja iz srca zahvaljujem.

Vinska klet, dirigent okteta Odmevi in Ciril Stopar



PLAN DRUŠTVENEGA DELA

Jubilejno leto 2009

- 10. oktober, **35. obletnica KD Slovenija in 21. Slovensko srečanje. Slovenski kulturni dnevi v Olofströmu.**
Pohod po mestnih ulicah v Olofströmu v narodnih nošah. Ob 13.00 uri nastop in predstavitev slovenske kulture na mestnem trgu. Ob 17.15 uri otvoritev slovenske likovne razstave v Folkets husu. Ob 17.30 uri začetek Slovenskega srečanja in kulturni program v Folkets husu v Olofströmu. Kulturni program slov. društev in KUD Oton Župančič iz Sore. Po kulturnem programu bo veselica, igral bo poznani ansambel SICER iz Slovenije. Med nami bodo tudi predstavniki pokroviteljske občine Medvode. Vabimo tudi predstavnike Urada vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.
- *12. decembra ali 19. decembra, praznovanje Sv. Miklavža.*
- *Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru.*
- *Likovna sekcija:*
 - *Od avgusta –decembra 09, krožek likovne sekcije 2 - 3 nedelje v mesecu.*
 - *Slovenska šola: po dogovoru s starši od 14.00 - 16.15 ure.*
 - *Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).*



Olofström, Viktor Semprimožnik s harmoniko ter obisk pevcev MPZ KUD iz Bazovice



Ciril M. Stopar

KD Slovenija, Olofström



Vabimo vas na 21. SLOVENSKO KULTURNO SREČANJE in 35- OBLETNICO KD SLOVENIJA, ki bo v OLOFSTRÖMU, 10. oktobra 09 s pričetkom ob 17.30 uri, v dvorani:



FOLKETS HUS



Najprej bo kulturni nastop slovenskih društev in kulturni nastop KUD Oton Župančič iz Sore pri Medvodah. Nato bomo plesali ob zvokih popularnega ansambla SICER pozno v noč.

Za okusno hrano, dobro kapljico in loterijo bo poskrbljeno.



PREDSTAVITEV SLOVENIJE NA OLOFSTRÖMSKEM TRGU

10. oktobra 09, ob 13.00 uri, (v slučaju dežja bo kulturni nastop v Folkets husu).

Nastopajo: Ansambel SICER, KUD Oton Župančič iz Sore s folklorno skupino in pevskim zborom.



Kulturföreningen SLOVENIJA i Olofström bjuder medlemmar och vänner till

SLOVENSK KULTUR TRÄFF
och 35- års jubileum

den 10 oktober i Folkets Hus i Olofström, med början kl. 17.30

Kl. 13.00 slovensk kultur uppvisning på torget i Olofström.

Otvoritev slovenske likovne razstave

v Folkets hus ob 17.15 uri



DOBRODOŠLI
Upravni odbor

VÄLKOMNA
Styrelsen

Informacije / Information:
Kulturföreningen/ KD Slovenija

Tel/fax: 0457-771 85

Mobil: 070-94 60 592

E-mail:

slovenija.olofstrom@telia.com





Poletno mrtvilo, značilno za vsa slovenska društva na Švedskem je za nami. To pa ne pomeni, da je na voljo ne vem koliko novic. Le sestali smo se in določili datume prireditev do konca tega leta. Upamo, da se bo našlo za vsakogar nekaj.

Pričeli bomo 25. septembra in 30. oktobra s skupno večerjo, nakar bo 21. novembra proslava 35-letnice Planike. Po bogatem kulturnem programu in večerji se boste lahko poveselili in naplesali ob zvokih ansambla »Akordi« iz Slovenije. Leto bomo zaokrožili z našimi malčki, Miklavžem in Lucijo 11. decembra, kdor pa hoče, pa lahko v društvenih prostorih pričaka Novo leto. Vsi naši člani pa bodo, kot je že v navadi, o dogodkih po pošti prejeli natančnejše

podatke.

V zadnji številki našega časopisa ste lahko prebrali nekaj podatkov o slovenskih cestninah, cenami potovanja z avtom in prometu nasploh. Tokrat bomo navedli zneske zagroženih denarnih kazni za prehitro vožnjo, po 32. členu Zakona o varnosti cestnega prometa – ZVCP. Poleg denarne kazni si prehitri vozniki lahko prislužijo tudi kazenske točke - KT. Po 18 zbranih kazenskih točkah v dveh letih, je treba ponovno opraviti vozniški izpit.

KAZNI ZA PREHITRO VOŽNJO

V naselju

Do vključno 10 km/h 80€

Od 10 do 20 km/h 250€ + 3 KT

Od 20 do 30 km/h 500€ + 5 KT

Več kot 30 km/h 1000€ + 9 KT

Izven naselja

Do vključno 20 km/h 60€

Od 20 – 30 km/h 120€ + 3 KT

Od 30 – 40 km/h 240€ + 5 KT

Več kot 40 km/h 380€ + 9 KT

Na avtocestah

Od 20 do 30 km/h 100€

Od 30 do 40 km/h 150€ + 3 KT

Več kot 40 km/h 300€ + 9 KT

Sedaj pa še slovenska posebnost posebnost: če kazen poravnate v roku 8 dni, se vam le ta prepolovi. To je zelo ugodno za manjši, premožnejši sloj prebivalstva – vsi ostali, se pravi tisti, ki v danem trenutku nimajo na razpolago zahtevanega zneska, pa plačajo polno ceno.

Ob koncu še nekaj besed o kolesarjih, katerih število zaradi vedno dražjega goriva vztrajno narašča, obenem pa je kolesarjenje v Sloveniji zaradi akutnega pomanjkanja kolesarskih stez tvegano početje. Za rabo slušalk in telefona med vožnjo je denarna kazen 40€. Upam, da vam ne bo prišla na misel vožnja v nasprotno smer od predpisane. Za takšen greh vas bo mož postave, če vas ujame seveda, olajšal za kar 120 evrov, ali okroglih 1300 kron.

JoF

1974 – 2009: Planika je doživela 35 let!

Mimo takšnega jubileja ne moremo kar tako:
Proslava bo v soboto, 21. novembra 2009 ob 19.00 v

Videdalsskolan Videdalstorget, Malmö

z bogatim kuturnim programom.
Iz Slovenije pride ansambel

A k o r d i

kateri bo skrbel za ples in dobro
voljo. Dobrodošli!

Prosimo, prijavite se do nedelje, 15.
novembra. Marjeta Pagon, tel. 040
942652 ali Ivanka Franseus, tel. 040
494385



E-mail mamapagon@hotmail.com in
ivankafranseus@hotmail.com

1974 – 2009 Planika har uppnått 35 år!

Festligheterna äger rum lördagen 21. november
2009, klockan 19.00 på

Videdalsskolan Videdalstorget i Malmö

med rikt kulturprogram samt dans till ansambel **Akordi** från
Slovenien. Hjärtligt välkomna!

Anmälan senast söndagen den 15. november till Marjeta Pagon, tel. 040
942652 eller Ivanka Franseus, tel. 040 494385

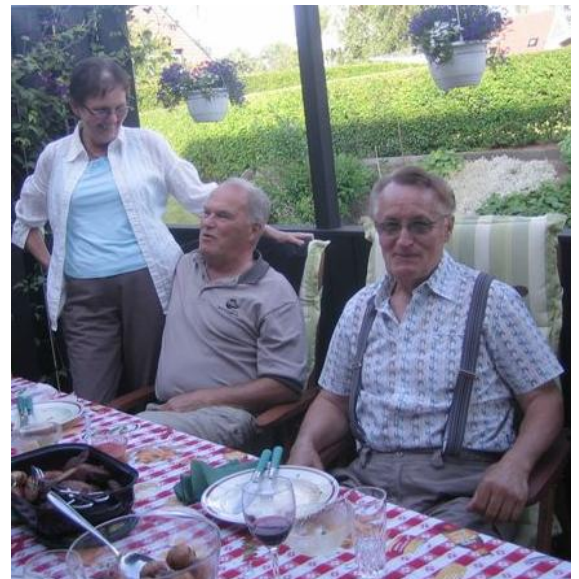
E-mail mamapagon@hotmail.com in ivankafranseus@hotmail.com

Poletna doživetja



*Olga in Ilko sporočata:
Tako smo se pa mi imeli.
Gledali smo Lotto Enberg na
prireditvi Kul i Juli v
Helsingborgu, pa obiske smo
imeli
V ospredju je Johanna*

Kostanjevec, spodaj njena mama Dominika, Ilko in švedski sorodniki Kembroi



Danes je v Landskroni prav sončen dan, vendar je v zraku čutiti pridih jeseni, ki se bliža z naglimi koraki. V Sloveniji se bliža čas trgatve. Večina članov društva Orfeum izhaja iz štajerskih vinorodnih krajev, jedro pa prav s Prlekije, oziroma s Slovenskih Goric. Nekateri se tudi že odpravljajo na trgatev, drugi smo se pravkar vrnili in tako smo neprestano na poti domov... .



Dandanes je prva generacija Slovencev in tako tudi članov našega društva že dodobra prestopila upokojniški prag. Iz tega ali onega vzroka je tudi nekaj predčasno upokojenih. Vsi Slovenije ne obiskujejo vsako leto, občasno pa prav gotovo. Le redki pa se vračajo za stalno, razen tistih, ki so to storili v 70.ih letih prejšnjega stoletja po približno desetih letih bivanja na Švedskem. Prej ko slej se človek odloči, kaj mu največ pomeni. Tu ni pomembno le vprašanje materialnih koristi, ampak predvsem kvaliteta življenja. To je odločilno. Svoj dom začutiš tako, da pride spoznanje iz notranjosti, tak proces pa traja dolgo, dolgo. Nastane pa lahko tudi pojav dvokulturnosti, dvojne pripadnosti in s tem smo morda našli dva doma. Sama sem bila letos v Sloveniji kar nekaj mesecev. V juliju sem tako pri moji mami pričakala nekaj družin njenih vnukov, pravnuke in doslej edinega prapravnuka Isaka s Švedske. Obiskali so nas tudi sorodniki s Šentjurja ter švedski sorodniki, družina Solve in drugi. V avgustu pa stric iz Amerike, Gustek Bohanec in številni drugi sorodniki, prijatelji in znanci od blizu in daleč.

*Obiski na Švedskem – Ilona Bernardi in Justin Hvala
ter obiski v Sloveniji – Bohančevi, novi hotel aMORD,
Mala Nedelja 13. avgust 2009*



Življenje v Sloveniji se po mojem mnenju na več točkah razlikuje od življenja na Švedskem. Ljudje imajo sicer podobne si zahteve in potrebe za preživetje (za duhovno in telesno hrano), le poti do sredstev so različne. Na Švedskem ljudje živijo bolj umirjeno, zadovoljni so s tem, kar imajo in ne hlatajo za nepotrebnim (vsaj večina). V Sloveniji pa vsi vprek drvijo (tudi za volanom po cestah), da bi



imeli čimveč, boljše kot ima sosed in to dela ljudi nestrpne in napete. Velikokrat pozabljajo na duhovno hrano, telesne pa zauživajo prekomerno. Takšno mnenje

sem si ustvarila v nekaj zadnjih letih, od kar preživljam približno pol časa v novi in pol v stari domovini. Gotovo se vsi ne bodo strinjali z mano, to prepuščam njim. Z izkušnjami, ki sem si jih nabrala v 45.ih letih bivanja na Švedskem in z vsakoletnimi obiski v Sloveniji pa sem si pač ustvarila tudi lastno mnenje o tem ali onem.



Pred odhodom na Švedsko sta se k Budjevi mami pripeljala Janez Stražar in Ludvik Poppek

Nato je sledilo potovanje čez Evropo na sever, na Švedsko, za volanom je sedela Danni Stražar. Po prihodu v Landskronu nas je za dobrodošlico čakal topel obrok.

Ob obisku švedskih sorodnikov pri naši mami v Sloveniji, se jih je vseh nadvse razveselila. Vendar je

pritekla tudi kaplja pelina, ker njeni pravniki in prapranuk ne govorijo slovensko.

Mama pa žal tudi ne razume švedsko niti angleško, kar bi sicer lahko bila rešitev.



Mnenja sem, da so naši otroci (druga generacija) zamudili pomemben dejavnik v življenju svojih otrok – niso jih naučili vsaj osnovnega slovenskega govornega jezika. Škoda! Morda pa se bodo otroci kdaj sami potrudili in zapolnili to lastno jezikovno vrzel. Upanje je pol uspeha.

Vår kära mamika blev jätteglad, ja överlycklig när barnbarnen och deras familjer kom till Mala Nedelja. Problem uppstod dock när det gällde frågan om kommunikation, eller snarare brist på kommunikation – varken hon eller grannarna kan ju svenska och barnbarnsbarnen kan knappast slovenska. Hur kan man mötas då? Ska man ha tolk eller ska man själv se till att lära sig några enkla fraser för att kunna föra en dialog med sin gammelmormor i Slovenien? Vem har svaret?!



Barnbarnen m fl med mamika i mitten
Vse migrantske organizacije, tako tudi slovenska društva na Švedskem, predstavljajo tisti socialni prostor, kjer se hranijo predstave o matični domovini, poreklu in redefiniranju skupinske identitete tudi v odnosu do dveh domovin. Večina ljudi, ki so se vključili v dejavnosti katere od slovenskih skupnosti, društev, Vršič, julij 2009



je bolje ohranila znanje slovenščine kot tisti, ki so se društvom oddaljili. Naša društva na švedskem pa žal tudi počasi izgubljajo centralno vlogo, ki predstavlja simboliko povezanosti s Slovenijo in s poreklom prednikov. Vsaj v Landskroni je temu tako, preveč je bilo nesoglasij v preteklosti, da bi društveno življenje še imelo zadovoljiv vpliv na slovenstvo naslednjih generacij. Slovenci smo si s prenehanjem obstoja centralnega društva Lipa in z vsem v zvezi s tem



Obiskali smo tudi teto Marico v Domu dementnih v Lukavcih



prežagali zeleno vejo, na kateri smo sedeli in smo trdo nato štrbunknili v asimilacijsko brezno. Vloga simbolike za slovensko zavest obstaja sedaj pri mladih družinah, ki pa so najčešče jezikovno mešane. Kakšne bodo posledice – to ostaja vprašanje časa.



ostaja vprašanje časa.

Grattis alla som fyller år! Min kamera fångade bl a: **Victor, 17 år, Annie 14 år, och Charlie 13 år!!!**

Även alla som kommer att fylla till hösten - GRATTIS.

Vi läses igen i december. Hoppas ni hör av er, skicka in era mångsidiga reseskildringar och glöm inte bifoga

några intresanta foton!

**Vilken grillning lyckades
bäst - den i Florida (USA) eller i**



Dijana och Steven Geng, Florida



Småland (Tenhult)?!?

Hos Barka och Milan Belec



*Har man kommit underfund med detta? Hur
smakade köttet?*



*Sommaren går mot sitt slut, hoppas hösten
blir lika behaglig som den brukar vara.
Ha det gott!*



*Marjana in Jožica na sestanku
Slovenske zveze, 2009*

Pričakovali smo po vseh napovedih sončno in toplo poletje, a se vsem, ki so prerokovali, to ni izpolnilo. Junij je bil suh in vroč, julij je skoraj odplaval, v avgustu je bilo mešano in kar znosno.

V Göteborgu so se zvrstili različni koncerti z znanimi imeni in skoraj ob vsakem 54 000 poslušalci. Kot naprimer AC/DC, Madonna in U2.

Potekal je rokometni cup z otroci in mladino z vseh koncev sveta. Gothia Cup za fante in dekleta iz 66 držav in okrog 36 000 udeležencev. Tako, da vsi niso imeli enako dolgih počitnic, da ne govorim o prostovoljnih, ki so kuhali in delali po šolah, kjer so vsi ti udeleženci spali. Ker je tudi vnukinja sama igrala nogomet na različnih igriščih, sem imela priliko spoznati nekaj takšnih prostovoljcev, ki so imeli samo pohvale za mlade in načrtujejo že za drugo leto. Na vsaki šoli so kuhali več vrst jedi, v katerih je bilo veliko kolhidratov, da so zmogli igrati in zaradi različnih verskih skupnosti ne smejo jesti svinskega mesa, drugi spet kaj drugega. Takim ljudem je treba dati medaljo za njihov trud. »Göteborgs kulturkalas« je bil v sredini avgusta in po podatkih dobro obiskan, čeprav sta jim je veter in dež ponagajala. Vse od Götaplatsen in tja do Opere so se vrstili programi od popa, koncertov, zabavne glazbe in na Packhuskajen tudi učenje bugga. Z možem sva poskusila obiskati vse, poskusiti različno hrano, španske »våffle« so skoraj obvezne, rada imava tudi tajsko hrano. Podjetja so izrabila priliko, da so predstavila svoje izdelke. Ročni izdelki kot pletene vrvi, to je že skoraj izumrlo saj se mladi ne odločijo za tak poklic. Pošta, Stena Line različna vprašanja in za pravilne odgovore nagrada.

Novost je bila na Brunnsparcken, tam so Švicarji prodajali topljen sir, Angleži sladkarijo iz Anglije, Italijani olive vseh sort in sire ter pršut, Francozi sir in različne klobase, Holandžani cvetje v lončkih in različne čebulice od tulipanov pa tja do amaryllis-lilje. Sama sem kupila in doma dala v lonček amaryllis z 20 cm premera, takih še nisem videla. Cvetovi prihajajo, morda malo prezgodaj, bodo najverjetneje cveteli, ko smo ravno na dopustu. Tudi za najmanjše so poskrbeli z raznimi lutkovnimi predstavami in clowni. Letos se temu reče pravi kulturni kalas, saj ko se je vse to začelo, pred leti, so zvečer zaprli glavno ulico Aveny in postavili na tramvajski poti mize, kjer se je lahko sedelo in uživalo pri morskimi sadežih in pivu.

Zgodaj zjutraj, ko sem šla na delo, so ulice bile bolj smetišče in delavci Renove so naredili svoje, da je mesto spet zgledalo čisto in čakalo na turiste, ki jih je bilo veliko. Tudi VM v Berlinu na televiziji si je bilo vredno ogledati, saj športniki so se potrudili in izboljšali rezultate in dobili medalje. Kako sem bila ponosna na Slovenca Primoža Kozmusa, ki je ponovno pokazal, da zlata medalja iz OS v Pekingu ni bila naključje, da je tudi v bodoče še najboljši na svetu v metu kladiva. Le kaj si je mislil, ko je stal na podiju in poslušal Slovensko himno? To je bila edina medalja za Slovenijo, gotovo so vsi naredili

kar so zmogli, če dodam, da so Švedi kljub velikim pričakovanjem iz Berlina odšli brez medalje.

Počitnice so minile, šola se je začela in s tem tudi delo po društvih.

Delo v jesenskem času:

- 10. oktober Slovensko srečanje v Olofströmu. Zainteresirani, ki bi se radi tega udeležili se naj javijo tajnici, da bomo naročili autobus ali kombi.
- 14. novembra Martinovanje v Backa Folkets Hus. Igral bo orkester Sunny Boys. Prijavite se zaradi nabave hrane.
- 21. novembra 35. obletnica društva v Malmö. Če bo dovolj interesentov, vožnja s kombijem.
- 21--22 novembra Božični bazar v prostorih stare katoliške šole na Hedenu.

Načrtujemo tudi tečaj prve pomoči, Fonus in morda bomo povabili ponovno Anno Seničar in Carl-Gustava, ki bosta govorila o možganski in srčni kapi. Ker za take večere nimamo določenih datumov bomo poklicali in se obvestili med seboj.

Babice smo bile na praznovanju 60. letnice Marije Perovič. Po dobrodošlici smo se posedli na zastekleni verandi obdani z cvetjem in bili deležni dobrot in dobre kapljice. Kar izginile so ure in ko je bilo že temno smo ob prižganih svečah nadaljevali praznovanje. Veliko smeha in šal se je slišalo to večer. Marija zbira souveniržličke zato je dobila sedaj omarico za žličke in so tako vidne. Omarico je izdelal mizar Karli, ki je bil na voščilu podpisan kot dedek.

Ja, leta res grejo, tudi babica Marija Lajšič je dopolnila 65 let, ne vzame kot upokojenka tega resno, bo delala še naprej, ker jo to veseli in tega so prav gotovo veseli starejši



oskrbovanci, saj Marija je prijazna in rada pomaga, da jim olajša življenje v starosti in bolezni. Marija nas je povabila domov in okusili smo njene kuharske sposobnosti. Posebej je bilo prijetno, ker je sin Martin bil doma, saj ni veliko prilik, da se lahko srečamo. Darilo, ki ga je dobila, ji bo olajšalo nakupovanje, saj nima avtomobila. Mladi smo prišli na Švedsko, bili zaposleni, ustvarjali družine in sedaj po tolikih letih smo dosegli leta, ko se lahko uživa, seveda če smo zdravi in nam bolezen ne dela preveč preglavic.

Tukaj so še ostali jubilarci:

Julij	Pelle Melander 65 let
Oktober	Frank Allerdahl 65 let
November	Franc Colner 70 let
	Aurelijo Gorjup 70 let
December	Marta Cesar 65 let

Tudi vino je bilo ljudem ustvarjeno v veselje. Radost srca in veselost je vino, če se ob pravem času zmerno pije.

Prejmite čestitke ob Vaših praznikih in lepo praznujte! Obema jubilaricama iz srca čestitamo in kličemo še na mnoga zdrava in srečna leta.



Marija Perovič 60 let

Jesenski čas trka na vrata, v gozdovih se skrivajo lisičke in gobe, borovnice, brusnice smo pobrali in shranili za zimo, tudi po vrtovih bo potrebno pridelke pospraviti. Leto bo naokrog in začelo se bo znova. Z možem greva v septembru na dopust, na trgatov, iskanje kostanjev, obisk pri znancih in prijateljih, tudi na pokopališče, saj tam jih je vedno več, ki so nam veliko pomenili in so na njih ostali lepi spomini.

Marija Lajšič 65 let

Foto: Zvone Podvinski



Čestitamo!



Brez ljubezni ni mogoče živeti, brez bolečine ni mogoče ljubiti.



Lep pozdrav!

za Slovenski
Dom
Marija Kolar





Nenadoma nas je zapustila Magda Flajz – Nagy, rojena 23. 2. 1943 v Sloveniji – Gabrijele pri Krmelju.

Magda je živila vseh svojih prvih let pri svoji teti, med tem, ko je njena mati službovala 100 km vstran od Magde.

Pri desetih letih je bila Magda primorana se priseliti k drugi teti, ker je ta teta rabila pomoč v svoji gostilni. Tukaj je Magdi sledila tudi dolga pot do šole.

Po končani osnovni šoli ji je mati našla vajeniško mesto pri NAMI v Ljubljani. Pri 17.ih letih je Magda s pomočjo nasvetov

bratranca iz Avstralije odšla v svet. Tako je bila Avstrija, oziroma logor, njena prva postaja bivanja v tujini.

V logoru je Magda spoznala Jacoba Nagz in sta se tam tudi poročila! Leta 1961 ju je pot pripeljala na Švedsko v Nybro. Tu je Magda rodila sina Jacoba leta 1962. Leta 1965 se je družina preselila v Helsingborg, kjer sta si zakonca ustvarila današnji dom. 1990 in 1992 je postala Magda babica.

Magda je bila tudi član slovenskega društva v Helsingborgu, kjer je večkrat prispevala z dišečim pecivom, z dobro voljo in nasmehom!

Magda je umrla 13. aprila 2009. pogreb je bil 23. aprila v Råå Kyrkogård v Helsingborgu. Hvala vsem, ki so jo spremljali na tej zdnji poti. PRISRČNA HVALA!

Premnogi lepi spomini, ki nam jih je Magda podarila skozi tok svojega življenja, bodo ostali za vedno zakoreninjeni v naših srcih. Zapolnjujejo nam vrzel, ki je ostala za tvojim odhodom, draga Magda. Počivaj v miru – Vila i frid!

Mož Jacob in sin Jacob ter vnuka Luise in Tobias.

Tem mislim se pridružujejo tudi člani slovensko-švedskega društva v Helsingborgu.

Milka Barač

Konstiruerande möte den 23 mars 2009.

Utdrag ur protokollet.

Översättning från slovenska till svenska.

Punkt 2. b)

Val och nomineringar:

Alla fem närvarande medlemmar har enhälligt röstat för att styrelsen under nästa mandatperiod ska ha följande sammansättning:

Stefan Udovič, ordförande

Martin Gregorc, viceordförande

Anton Kisovec, kassör, sekreterare, informatör

Pavel Zavrel, styrelsemedlem, koordinatör, arkivarie, representant i Slovenska riksförbundet

Vika Lindblad, styrelsemedlem, protokollförare

Jerica G Bukovec, styrelsemedlem, projektansvarig

Andrej Šepic, styrelsemedlem, digital dokumentation.

Översättning:

Paul Zavrel

Översättningens riktighet intygas av:

Vika Lindblad

Svensk-slovenska vänskapsföreningens Stockholm

Nyhetsbrev sommaren 2009

Sommaren närmar sig sitt slut för den här gången och vi går mot hösten och mörkare dagar. Hoppas att Ni har haft en trevlig semester och en fin sommar. Svensk-slovenska vänskapsföreningen har under våren genomfört följande aktiviteter:

Tisdagen den 12 maj har vi visat den slovenska succéfilmen ”Petelinji zajtrk”(Tuppfrukost) i Stadsbiblioteket i Stockholm för en mindre publik. Den var uppskattad. I oktober skall vi visa filmen igen och då för en bredare publik. Se vårt program längre fram i texten!

Tisdagen den 2 juni har föreningen med hjälp av litteraturkunniga samt representanter för Stockholms Internationella bibliotek presenterat slovensk litteratur översatt till svenska och svensk litteratur översatt till slovenska under de senaste tio åren. Representanter för biblioteket har även informerat oss om inköp av böcker och via internet visat oss förteckning över slovenska böcker som finns i Sverige för utlåning.

Onsdagen den 3 juni höll fil dr Helena Jarl Kerzar föreläsning om:”Mäns och kvinnors språkbruk. Finns det skillnader?” Hon presenterade ett antal undersökningar på detta område. Var och en kunde reflektera

över vårt beteende till våra kära, vänner, bekanta och arbetskamrater. Det kom många åhörare. Föreläsningen ägde rum i Stadsbibliotekets aula.

Sundsvalls affärsgymnasium var på studieresa i Slovenien

Vår förening har medverkat vid planeringen av studieresan tillsammans med Handelsgymnasiet i Ljubljana. Studieresan ägde rum mellan 24 maj och 1 juni och 27 svenska elever och 2 lärare som ingår i utbildningsföretaget Thoren Business School har deltagit.

Svenska elever har besökt företag Riko i Ribnica som tillverkar exklusiva trähus, ölbryggeriet Union i Ljubljana, Utbildningscenter BB i Kranj, gruvan i Velenje och glasfabriken i Rogaska. Svenska gäster har även besökt slovenska sevärdheter som Ljubljana, Bled, Postojnagrottorna, lipizanerhästar i Lipica samt Portoroz.

Alla var mycket nöjda med resan och nu sorterar de oföreglömliga minnen från Slovenien och funderar på nästa resa.

Forskning om samarbetet mellan arkitekterna Gunnar Asplund och Joze Plecnik

SSVF och Slovensk-svenska föreningen i Ljubljana har forskat om samarbetet mellan våra två samtida stora arkitekter Asplund och Plecnik. SSVF har undersökt material i Sverige och kommit fram till att Asplund med sina elever besökt städer i Europa med Plecniks arkitektur, dock inte Ljubljana. Systerföreningen i Ljubljana kommer att undersöka om det finns något material i Ljubljana, Wien eller Prag.

Slovenska företag i Sverige

Föreningen har träffat representanter för slovenska företag i Sverige.

Företaget ”**RIKO**” från Ribnica, tillverkaren av exklusiva trähus, lägenheter och andra anläggningar som exporterar sina produkter till bl.a. nordiska länder.

Läkemedelsföretaget ”**KRKA**” från Novo mesto säljer idag till nordiska marknaden mediciner för hjärt- och kärlsjukdomar, mag-, infektionsjukdomar och sjukdomar i centrala nervsystemet.

De närmaste månaderna planerar föreningen för följande aktiviteter:

Lördagen den 26 september kl. 14.00 blir det **Svenskslovensk konsert**. Dirigent är Jerica Bukovec-Gregorc och den svenska KFUM kören sjunger. Konsert ges i arkitekt Asplunds vackra Rotunda i Stadsbiblioteket på Sveavägen 73. Den svenska kören sjunger på både svenska och slovenska. Kören har under sommaren turnerat i Slovenien.

Tisdagen den 6 oktober kl 18.00 visar vi **slovenska långfilmen ”Petelinji zajtrk”**, ”Tuppfrukost” för en bredare publik i Stadsbibliotekets aula, Odengatan 61, ingång från gården. Filmen har fått flera internationella utmärkelser och är Sloveniens största filmsuccé. Filmen är textad på engelska. Kom och se den och bjud även dina vänner och bekanta till föreställningen. Visningen är gratis.

Tisdagen den 27 oktober kl 18.00 **Sloveniens väg till EU-medlemskap 2004**

- Hur såg förberedelserna ut?
- Hur gick det sen, med språket, ekonomin och kulturen?

Vår nya medlem, EU-översättare i Bryssel mellan 1996 till 2008 och slovenskstudent, **Kerstin Cardelús** skall för oss förmedla sina personliga intryck från Bryssel och Slovenien.

Adress är Internationella biblioteket, Odengatan 59, 3 trappor.

Och slutligen

Om alla våra nyheter kan du läsa även på vår hemsida www.svenskslovenska.se Vi vill även berätta att vi fått 12 st nya medlemmar det här året och det är vi verkligen glada över. Nu är det dags för dem som eventuellt glömt att betala medlemsavgiften 175 kr för år 2009, att betala. Postgironumret är 629 38 83-2. Glöm inte att skriva ditt namn på inbetalnings-kortet!

För styrelsen
Stanislava Gillgren, ordförande



De flesta av er känner mig nog inte – jag heter Teresia Uršič, är 20 år gammal och kommer från Eskilstuna. Sedan två år tillbaka tillbringar jag det mesta av min tid i Slovenien eftersom jag studerar i Ljubljana.

Det känns svårt att tro att det redan är två år sedan jag satt vid samma köksbord här hemma i Sverige och försökte hitta bostad i Ljubljana, men jag antar att tiden går fort när man har roligt! Då, år 2007, hade jag precis slutat skolan och bestämt mig för att flytta 200 mil hemifrån för att börja lära mig slovenska. Jag hade varit i Slovenien många gånger tidigare och hälsat på släkten i Primorska under somrarna ända sedan jag var liten, men hade ingen aning om hur det var att bo där eller hur allting

funkade, och kunde ingen slovenska över huvud taget. Jag såg verkligen fram emot allt det nya och att klara mig själv, och de sju månaderna på kursen gick fort. Jag lärde känna Ljubljana och träffade massor av intressanta människor, samtidigt som problem med hyresvärdar, plugg och schyssta studentfester fick tiden att flyga förbi. Att åka ner och plugga slovenska ett år är verkligen något jag rekommenderar alla!

Efter att mitt år i Ljubljana var slut åkte jag två veckor på språkkurs till Koper vid kusten (kanske att tips inför nästa sommar – perfekt eftersom ungdomar upp till 25 kan söka stipendium för både kurs och boende, kostar alltså väldigt lite om man har tur). Efter några sommarmånader hemma i Sverige bestämde jag mig sen för att stanna i Slovenien lite längre, och förra hösten började jag plugga "på riktigt" på universitetet i Ljubljana. Det har varit ännu en ny upplevelse, full av bra erfarenheter och nya underbara människor.

Nu är även mitt första år på universitetet över, precis som



sommaren som jag tillbringat med familjen i både Slovenien och Sverige. Föreningen hemma i Eskilstuna startar snart sina aktiviteter med årets höstplock den 5:e september, medan jag börjar förbereda mig för de sista tentorna i september och för ett nytt skolår i Slovenien. Det ska bli skönt att åka tillbaka och jag ser fram emot hösten och allt kul som händer i Ljubljana.

Lep pozdrav, och vi hörs i höst!

Teresia Uršič
teresia_ursic@hotmail.com

Foto:
Teresija Ursic
Udeleženca občnega zbora Slovenske zveze, 2009

Vaša pisma

Era brev

Odmev na intervju z Milanom Starcem

Ker se nekaj spoznam na pokojninska vprašanja, ki pestijo povratnike s Švedske, so me začudile Starčeve trditve v tej zvezi. Slovenija ima res podpisan sporazum o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja, ki je bil podpisan leta 1981, torej še v bivši Jugoslaviji in bil z aktom o nasledstvu 1993 potrjen med Republiko Slovenijo in Kraljevino Švedsko. Ob obisku takratne zunanje ministrice Laile Freivalds jeseni 2005 je bila podpisana nova mednarodna pogodba, ki pa je v bistvu samo potrditev tiste iz leta 1993. Švedska ima pogodbe s tako vsebino sklenjene z vsemi državami, o tem se lahko prepriča vsak, ko bere obvestila švedske davčne uprave *Särskild inkomstskatt för utomlandsbosatta*, ki vsem izseljencem iz Švedske odtegne 25 % davka z izjemo mornarjev. Konvencije s približno tako vsebino veljajo še med Slovenijo in nekaterimi drugimi državami, vendar ne z Avstrijo in Nemčijo.

Vsak povratnik iz Švedske v Slovenijo mora vsako leto prijaviti svoje čiste dohodke in plačani davek na Švedskem davčni upravi v Sloveniji, pri tem pa označiti v za to določeni rubriki z oznako KIDO (Konvencija o izogibanju dvojnemu obdavčevanju). Tako bo davčna uprava vedela, da je že plačan davek na Švedskem in ne bo nikakršnih odtegljajev več. Nikakor pa ni resnična Starčeva trditev, da Slovenija 75 % švedske pokojnine še dodatno obdavči. To je čista izmišljotina.

Kar se tiče zdravstvenega zavarovanja, je pa tako: Kdor ima vsaj eno leto delovne dobe v Sloveniji in za to dobiva slovensko pokojnino, je tudi avtomatično obvezno zdravstveno zavarovan. Dodatno zavarovanje pa moramo itak plačevati vsi, razen socialno šibkih in še nekaterih drugih izjem. To je rezultat "pametnih glav" v novi državi, ki je podrla dobro delujoče zdravstveno zavarovanje v prejšni državi, kar sedaj ugotavljajo tudi najbolj trmasti zagovorniki nove zdravstvene ureditve.

Z lepimi pozdravi vsem rojakom na Švedskem

Rada Pišler

Moji vtisi iz Likovne kolonije slovenskih izseljenskih umetnikov 2009

Lepo pozdravljeni vsi skupaj! V uredništvo sem poslal en članek in tri fotografije za objavo v naši lepo urejeni reviji. Lahko smo ponosni na vas vse, ki se trudite, da lahko beremo zanimivosti po slovensko.

Lep pozdrav Jože Stražar

Most na Soči



Za nami je letošnja tradicionalna likovna kolonija izseljenskih umetnikov 2009, ki je od 13. junija do 20. junija 2009 potekala v soorganizaciji Združene Slovenske izseljenske matice, TD Most na Soči, TIC Brda in Agencije Jota in to kar na dveh mestih v kraju Most na Soči ter v Šmartnem v Goriških Brdih. Tema letošnje likovne kolonije je imela poudarek na raziskovanju kulturne dediščine krajev, ki so nas prijazno gostili. Umetniki smo tako v svoja dela vnesli ustvarjalni navdih okoliških krajev, in zgodovinskih značilnih etnoloških predmetov iz dediščine Mosta na Soči, Tolminskega predela in Šmartnega v Brdih.

Umetnike je navdušila predvsem barva vode reke Soče, ki so jo poskušali poiskati in se ji v svojih delih z odtenki barv tudi približati. Rezultat je bil različen, odvisen od slikarskega pristopa vsakega posameznega umetnika.



Reka.Soca. Sumiko Kivohara.akvarel

Sumiko Kiyohara: Reka Soča



Udeleženci likovne kolonije so prišli s treh celin: Avstralije, ZDA in Evrope: Mirjam Gremes (USA), Bogdana Žagar (AUS), Jože Stražar Kiyohara (S), Sumiko Kiyohara (S), Silvana Stopar (S), Ivan Kosmos (CRO), Marija Omerza (CRO), Jože Arzenšek (CRO), Pia Suhy Baylo (CRO), Marija Donadič (CRO), Borka Jokič (BIH), Vlatko Zimmer (BIH), Ivan Stojan Rutar (SLO), Sonja Povhe (SLO).

Na tradicionalni likovni koloniji za slovenske umetnike izseljence smo ustvarjali na dveh krajih: na Mostu na Soči in v Šmartnem. V koloniji je sodelovalo dvanajst udeležencev, ki smo prišli iz Avstralije, ZDA, Švedske, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine, pridružilo pa se nam je tudi nekaj domačih slikarjev, s katerimi smo en dan skupaj intenzivno ustvarjali.

Vse skupaj smo po končani koloniji tudi razstavili v obeh krajih. Na odprtju razstave v Šmartnem so nas v galeriji Hiša Kulture razveselile pevke domačega pevskega zbor. Zapete pesmi so nas očarale in se nam vtisnile

globoko v srce. Tudi voden ogled z vodičem po tamkajšnjih zgodovinskih krajih nam bo ostal v lepem spominu, saj so nam organizatorji pripravili izredno lep sprejem in enkratno počutje pri njih v Brdih. Vse slike in kipe smo v sklopu tradicionalnega praznovanja "Noč na jezeru" razstavili tudi v prireditvenem šotoru na Mostu na Soči.

V času kolonije smo imeli spremenljivo in zelo primerno ustvarjalno vreme. Nekateri umetniki so ustvarjali v ribiški hiši, tako imenovani "atelje", kjer jih vremenske razmere niso prav nič motile. Nekaj umetnikov pa se je odločilo, da zavzamejo teraso (balkon) in lep senčni vrt kar pri apartmaju "Taljat". Sam sem izkoristil priložnost v podjetju TST (Tovarna strojev Tolmin), kjer sem ustvaril dva večja kipa, ki sta ostala v parku kipov ob jezeru Most na Soči. Naredil sem tudi sliko kolaž po zgodbi "Pastirček in medvedja pošast", ki je bila že objavljena v reviji Moja Slovenija.

Spoštovani in cenjeni organizatorji kolonije s takim dejanjem vsako leto prav gotovo dosežejo svojevrstni namen. Namen organizacije kolonije ni zgolj samo umetniško ustvarjanje, ampak tudi socialni vidik ne le do umetnikov - izseljencev, temveč tudi do vseh izseljencev na splošno. Vsak umetnik s seboj v svojo novo domovino ponese vtise iz Slovenije, ter nadaljuje promoviranje lepote slovenskih krajev. Mentorica kolonije, Monika Ivančič Fajfar je bila letos v veliko pomoč tako kot vodja kolonije in mnogim tudi svetovalka pri ustvarjanju. Prav gotovo pa je njeno znanje in izkušnost doprinesla, da je likovna

kolonija

lepo

uspela.

Tekst in fotografije

Jože Stražar

SLOVENSKI ŠVED, ki se preživlja s kvasovkami



Jure Piškur

Jureta Piškurja so skandinavске dežele očarale že pri pripravi srednješolske seminarske naloge o Danski. V času študija je obiskal Švedsko in stopil v stik z univerzo, na kateri je kasneje opravil večji del svoje diplomske naloge. Doktorat je opravil v Avstraliji, se nato vrnil na Švedsko, kasneje za šestnajst let preselil na Dansko, trenutno pa predava na švedski univerzi v mestu Lund. Na poteh mu zvesto sledi že srednješolska ljubezen Judita. Imata enega že odraslega sina ter enega pubertetnika. O vrnitvi sicer ne razmišlja, saj se v Skandinaviji odlično počuti, »ampak predstavljati si starost kje v Piranu – tudi ni slaba stvar«.

Kvasovke kot najboljša udomačena žival. Jih imate tudi vi? – gensko spremenjeni organizmi podobni jedrski energiji: dobri, a... – Celjan Jure Piškur o svojem delu v Avstraliji in Skandinaviji

Priznajte, prva asociacija, ki vam je prišla na misel ob besedi kvasovke, je pivo. No, potem ste mogoče še pomislili na to, da nekdo nekaj »kvasi«, oziroma je zelo dolgočasen, ampak, če bi bili študent Celjana Jureta Piškurja, doktorja znanosti, ki že vrsto let dela na Švedskem, bi na njegovih predavanjih zelo uživali. A ne le zato, ker svoje študente po predavanjih popelje na praktični del, na vrček piva. Temveč zato, ker bi odkrili neverjetne razsežnosti, ki jih zmorejo ti živalim podobni organizmi. Rešujejo lahko celo življenja, še posebej gensko spremenjeni.

Če redno berete Novi tednik, ste gotovo že zasledili reportaže, ki nam jih občasno pošilja Jure Piškur. Vsaj meni so se ob tem porajala vprašanja, kdo je on, kaj dela, kako je sploh prišel »tja gor«, se bo kdaj vrnil. Zato smo ga ob zadnjem, sicer precej kratkem obisku rodnega mesta »zaslišali«.

Če izvzamemo jezik, slišala sem namreč, da ste bili v gimnaziji zelo nadarjeni za jezike in matematiko, česa

se je bilo najtežje navaditi v tuji, za nekatere precej hladni deželi?

Ničesar se nisem težko navadil. So razlike, ampak ne bi rekel, da med Slovenijo in Skandinavijo, ampak med severno protestantsko in ostalo katoliško Evropo. Sicer pa se mi zdi ena večjih razlik ta, da tam že otrokom vcepljajo čut za odgovornost. Da so odgovorni za svoja dejanja. Že ko odprejo sladoleđ in imajo papir v roki, zraven pa ni nobenega koša. Enako velja za odrasle. Tukaj marsikdo pomisli, kako bi se dalo malce pogoljufati pri davkih. Pri Skandinavcih pa je vest tako močna, tako bi jih glodala, da tega ne storijo.

Kako to, da ste izbrali ravno Švedsko?

Že kot študent sem večkrat odšel na Švedsko, šlo je za nekakšno izmenjavo študentov. Tudi večji del svoje diplome sem naredil tam. Potem je prišla zame največja ovira, vojska, ki je nisem hotel odslužiti. Ampak na Švedskem ravno takrat, ko sem bil zrel za doktorat, nisem mogel dobiti službe. Dobil pa sem dve

drugi ponudbi – Ameriko ali Avstralijo. Izbral sem slednjo in s tem molekularno genetiko. Moja osrednja naloga so bile kvasovke. No, saj z njimi sem prišel v stik že v Celju. V Avstraliji pa so postale moj vsakdan. Pa saj kvasovke so dejansko v našem vsakdanu – peka kruha, pivo, vino.. Veliko ljudi ima zaradi njih težave, a tega niti ne vedo. Kadar nas srbijo spolni organi, so zato krive kvasovke. Na primer kandida je tudi kvasovka. In včasih malo podivja. Ni sicer takšen problem kot so bakterije ali virusi, a je. V povprečju pride z njo v stik vsak drugi Evropejec.

Kaj pravzaprav delate?

Najbrž veliko ljudi ne ve, da kvasovke pridelujejo inzulin, ki ga potrebujejo sladkorni bolniki. Dela se s pomočjo gena, ki ga vsadijo v kvasovke. To je pravzaprav moje delo. Ne sam inzulin, temveč prenašanje genov iz kvasovke v kvasovko. Prenašamo tuje dednine v kvasovke, ki jih uporabljajo pri pridelavi piva, vina. Ja, ni vse v pestrosti vinske trte. K različnim aromam vina lahko doprinesejo tudi kvasovke, čeprav se to v svetu še precej malo uporablja. Vedenje, kako lahko manipuliramo s kvasovkami, kaj lahko iz njih naredimo, to je moje delo. V naravi je tisoče in tisoče vrst kvasovk. Mi jih v laboratoriju udomačimo in jih skušamo čim bolj spoznati, zato, da jih lahko uporabljamo za druge namene. Pri »ta tečnih« kvasovkah, ki nas včasih srbijo, pa poskušamo najti, predlagati njihove šibke točke. Ostalo naprej prevzame farmacevtska industrija.

Se kvasovke uporabljajo še kje v zdravstvu?

Drugi gen, ki ga vstavljajo v kvasovke, je gen za rastni hormon. Tistega, ki so ga včasih uporabljali body builderji. V bolnišnicah se uporablja pri regeneraciji tkiva pri poškodbah.

Posušeno kvasovko se da jesti tudi direktno v tabletah. Avstralci, Angleži si jih celo namažejo na kruh. So namreč izjemen vir različnih vitaminov, aminokislin, pomagajo uravnovesiti črevesno floro. Sam rečem študentom, da je to naša najboljša udomačena žival. Čeprav seveda ni žival, a je vseeno bližja živalim kot bakterijam. Ogromno so pripomogle k razvoju civilizacije. S tem ne mislim le na peko kruha in alkohol, ki nas naredi vesele. Edina varna pijača v srednjem veku je bilo pivo, ki zaradi vsebnosti alkohola ni imelo prisotnih ostalih bakterij. Bakterije so namreč zelo slabi pivci, ne prenašajo alkohola.

Delate torej tudi z gensko spremenjenimi organizmi. Ti pri laični javnosti in tudi pri nekaterih strokovnjakih povzročajo pravi preplah. So res tako velik babbav, kot si predstavljamo?

Že od nekdaj spreminjamo organizme, vedno smo delali selekcijo, vse poljščine so produkt selekcij in križanj, ki so trajala nekaj tisoč let. Tudi to so genetsko spremenjeni organizmi. So se pa v sedemdesetih letih pojavile nove metode, s katerimi dednino lahko izoliramo in jo popolnoma načrtno spremenimo. Začeli smo z bakterijami, zadnjih deset, dvajset let pa lahko manipuliramo tudi s človeško dednino. Torej že imamo organizme, ki jih lahko uporabljamo v medicini. Primer je inzulin. Možnosti pa so še, da spremenjeno dednino vnašamo v človeka. Tukaj pa že več let trajajo vroče debate. Pri tem delu sem tudi sam udeležen. Ravno to jesen bomo dobili tudi prvo gensko zdravilo. V bolne ljudi, ki imajo možganski tumor in imajo pred sabo le še tri mesece življenja, bomo vnašali tujo dednino. Določen gen virusa herpesa se bo poskušal vnesti le v tumor, s čimer naj bi se upočasnil razvoj bolezni. Zdravilo

bolnih sicer še ne bo ozdravilo, jim bo pa življenje podaljšalo za približno leto dni. O zadevi se je veliko debatiralo, predvsem z etičnega vidika. Pa tudi zato, ker so bili prvi poskusi ponesrečeni.

Pri nas je bilo letos veliko razprav že zgolj o gensko spremenjenih rastlinah, do človeka sploh še nismo prišli. Kakšno nevarnost lahko povzročijo že gensko spremenjene rastline?

Naj najprej pojasnim, da poznamo dve vrsti gensko spremenjenih organizmov. Imamo organizme, kjer uporabljamo gensko tehnologijo, ampak končamo z organizmom, ki nima v sebi nobene tuje DNA. Enak rezultat bi dobili s klasičnim križanjem in selekcijo, le čas s tem bistveno zkrajšamo. Imamo pa tudi organizme, kjer pride do vnosa tuje dednine. Na primer poljščine imajo gen za odpornost, ki prihaja iz bakterije. Tukaj pride do iznosa gena, ki lahko drugje »pobegne«. To je lahko problem. Zelo pomemben vidik za potrošnika je sprememba presnove pri živali ali rastlini s tem, ko vnesemo nov gen. Uporabimo primer iz sedemdesetih let. Mislím, da je bilo v Italiji. Ker so teletom vbrizgali ženski hormon estrogen, se je meja prve menstruacije znižala za dve leti, pri mladih fantih je prišlo do sekundarnih spolnih znakov. Te stvari poznamo, podobne nevarnosti so z gensko spremenjenimi organizmi. Sam sem sicer velik pristaš teh metod. Prvič zato, ker mi dajejo kruh, drugič zato, ker so prinesle že veliko dobrega. Ampak to je tako kot

pri jedrski energiji. Treba je paziti. Daleč smo še, da bi te stvari razumeli in si privoščili, da jih ne bi kontrolirali.

So navkljub razpravam o tem, ali naj dovolimo gensko spremenjene organizme čez mejo ali ne, ti že pri nas?

Najbrž slovenska živilska industrija uporablja sojino moko, ki večinoma prihaja iz ZDA. In ne morem si predstavljati, da vsaj en odstotek ni gensko spremenjen. Enako je tudi s koruzo, ki se dodaja k različnim izdelkom, od čokolade do klobas. Je že del naše vsakdanjosti. Ne morem pa odgovoriti, kakšna je s tem potencialna nevarnost.

Pred časom sem brala članek o gensko spremenjenih organizmih, zraven je bila fotomontaža miške, ki je izgledala skoraj kot sadež kivi, le da je imela miško glavo in rep. Bo kaj takega res kdaj mogoče ali je to znanstvena fantastika?

Idealno bi bilo, če bi človek lahko redil le stegno od prašiča, ki bi hodilo naokoli, se hranilo, nato bi ga le obesili in posušili v pršut. Tega se ni bati. A naj opozorim na nekaj drugega. V Evropi je vse močnejše ekološko gibanje, ki opozarja na neverjetno trpljenje živali, ki se jih masovno redi za hrano. Živali lahko torej trpijo, ne da bi bila vmes kakšna genska modifikacija. Evropski potrošniki se tega vse bolj zavedajo in kupujejo tam, kjer živali niso redili v zanje neprijaznem okolju.

INTERVJU

Rozmari Petek, Foto: GrupA
Novi Tednik, št. 55 – 17. julij 2009

Avstralija, raj za deskarje, biologe in ...

Če seme ne »vonja« dima, sploh ne vzkali – Posušeni morski konjički naravna viagra - Da je biologija lahko nadvse zanimiva, sploh če jo odkriš v Avstraliji, so ob zadnjem obisku rojaka Jureta Piškurja navdušeno spoznavali prebivalci Aljaževega hriba v Celju. Ta jim je obenem navrgel še vrsto zanimivosti iz dežele, v katero je pobegnil pred rednim služenjem vojaškega roka.

Prof. dr. **Jure Piškur**, ki je raje kar Jure, že več let ne živi več v Avstraliji, temveč je svoj drugi dom našel v skandinavskih državah. Vendar deželo kengurujev in ostalih znamenitih vrečarjev v sklopu svoje službe večkrat obišče. Nazadnje jo je obiskal s skupino znanstvenikov, ki so iskali nekakšne pravrste paradižnika in krompirja. Pa da ne boste vihali nosu – ekspedicija niti slučajno ni bila dolgočasna. Ali ste na primer vedeli, da je ravno v Avstraliji še košček raja za zadnje hipije? V mestecu Broom kadilcev marihuane nihče ne preganja. V botaničnih vrtovih pa je takšno kajenje celo zaželeno.

»Semena, ki jih najdejo v divjini, nekako vedo, da je zgoraj takšna gneča, da nimajo osnovnih možnosti za preživetje. Zato niti ne vzklijejo, dokler deževje v prst ne ponese pepela in vonja po požarih. No, če želijo v botaničnih vrtovih semena prisiliti k vzklitju, jih morajo prepričati, da je na zemlji že bil požar. To naredijo tako, da v steklenice z vodo puhajo dim, nato s to vodo zalijejo semena,« je v jeziku navadnih smrtnikov pojasnil Jure. Zakaj smo podobni oposumom Če mislite, da se je težko znebiti raznih hišnih glodalcev, se očitno ne zavedate, pod kakšno srečno zvezdo živite. Takšni bi morali vsaj teden dni preživeti z oposumi. »Vsaka hiša v Avstraliji jih ima nekaj. Njih se res ne da znebiti. In še precej bolj divji so, po svoje celo zelo podobni nam. Samci bi namreč radi imeli čim več sosed. Enako velja za njihove sosede. In če se samec domov vrne prehitro ter pri svoji samici zaloti sosedovega samca, »šprica« kri.«

Avstralija seveda ni le raj za hipije in oposume. Obala je raj za deskarje, zaradi obilice še neraziskanih rastlinskih vrst tudi za botanike. Ste na primer vedeli, da lahko korale ob severozahodni obali opazujete tudi brez potapljanja? Pravi paradiž pa bo omogočila tistemu, ki bo našel način, kako do zlata in nafte ob severozahodni obali. Še bi lahko govorili o raju na takšen in drugačen način. Ali ste na primer vedeli, da so posušene morske konjičke moški poznali že davno pred izumom viagre? Pa da ima morski pes kar dva spolna organa? Vam je zdaj jasno, zakaj v tej reportaži nismo izgubljali besed o kengurujih in papigah (ki so, mimogrede, pri njih cenjene toliko kot pri nas vrabci)?

Bomo pa za konec navrgli še koristno informacijo za vse, ki se boste kdaj mudili v Avstraliji. Pazite, da ne boste šotorili preblizu vode. V vodi so doma šestmetrski krokodili ... Tudi kopanje ni priporočljivo. Enako velja za vožnje ob morski obali, saj je ponekod razlika med plimo in oseko, ki se zamenja kar naenkrat, kar devet metrov. In še. Če že boste potovali po Avstraliji, izberite njihov zimski (naš poletni) letni čas. Poleti so dnevi vroči in suhi, od 40 do 50 stopinj, noči pa živahne (spomnite se na zgodbo o oposumih). A za Jureta je bila Avstralija, kjer ima kar nekaj sorodnikov in kjer je dokončal podiplomski študij, že pred leti veliko boljša izbira kot služenje v JLA.



Predavanje Jureta Piškurja je pritegnilo tako mlade kot stare. Kako tudi ne, saj je Jure iz znanstvene ekspedicije oblikoval nadvse zanimivo in poljudno predavanje. (Foto: Grupa)



Kimberley, ki leži v severozahodni Avstraliji, je poln prikupnih peščenih plaž, pa tudi manj prikupnih



krokodilov.

Razvpita Bondi Beach v Sydneyju, paradiž za deskarje ...

ROZMARI PETEK

Št. 39 - 22. maj 2009

Medijski pokrovitelj: Novi tednik in Radio Celje

Žetev Zlatega klasa na Stari Gori pri Sv. Juriju ob Ščavnici zaradi ohranjanja spomina na kmečko delo v preteklosti

15. žetev zlatega klasa, je pritegnila na turistični biser Slovenskih Goric, na Staro Goro pri Sv. Juriju ob Ščavnici, številne obiskovalce

Na Stari Gori pri Sv. Juriju ob Ščavnici, kjer stoji sloviti mlin na veter, ob njem pa znamenita poznobaročna cerkev sv. Duha, je nedeljo 5. julija potekala 15. žetev Zlatega klasa, ki so jo priredili Društvo kmečkih žena Sv. Jurij ob Ščavnici, Prostovoljno gasilsko društvo Stara Gora in KGZS-Kmetijsko svetovalna služba, Enota Gornja Radgona. Na prireditvi, ki se je odvijala na dveh lokacijah: tekmovanje kocev in žanjic na njivi ob mlinu na veter, in veselica pod lipami ob gasilskem domu, se je zbralo veliko obiskovalcev, katere je na slikovito Staro Goro pripeljalo zanimivo folklorno obarvano tekmovanje v žetvi pšenice in veselica z nastopom ansambla Modrijani. Ob številnih obiskovalcih se je prireditve udeležilo tudi veliko gostov. Med njimi je bila delegacija iz občine Trzin, katero je na Staro Goro pripeljal, nekoč rojak Sv. Jurija ob Ščavnici, na Stari gori je obiskoval tudi osnovno šolo, župan občine Trzin Tone Peršak, delegacija iz Tržiča na Gorenjskem ter župani sosednjih občin.

Prireditve, ki jo je vodil Boris Kovačič, na Stari Gori, zaradi odlično odigrane vloge Jurčičevega literarnega junaka Krjavlja, poznan kot Krjavelj, kateri je tudi komentiral dogodke, se je pričela z nagovorom predsednice DKŽD Sv. Jurij ob Ščavnici, ki je bilo glavni organizator prireditve, Ema Lančič. Kot je dejala je vesela, da so se za tekmovanje prijavile žanjice s kosci iz Društva gospodinj Juršinci, Društva podeželskih žena Gornja Radgona, Društva kmetic Destrnik, Društva gospodinj Draženci, Turističnega društva Sv. Jurij ob Ščavnici in Društva kmečkih žena in dekleta Sv. Jurij ob Ščavnici. Obiskovalce, tekmovalce in goste je pozdravil tudi domači župan Anton Slana. Kot je dejal, je dejanje organizatorjev hvalevredno dejanje. Posebno v času, ko tudi na vasi življenje teče vse hitreje. S to prireditvijo, ki privablja vedno več obiskovalcev, organizatorji ohranjajo stare običaje in pokažejo mlajšim generacija, kakó težko so včasih prišli do kruha. Ob tem je tudi kot predsednik sodnikov, ki so ocenjevali delo tekmovalcev, razložil pravila. Dejal je še, naj ne bo tekmovanje najvažnejše, pač pa le kot prikaz žetve in prijetno druženje vseh, ki so prišli na Staro Goro, ki predstavlja s svojim znamenitim mlinom na veter, poznobaročno cerkvijo Sv. Duha, v kateri pojejo druge najstarejše cerkvene orgle v Sloveniji, in Kmečkim muzejem v stari šoli, turistični biser Slovenskih Goric.

Iz prizorišča pred gasilskim domom, katerega oddajajo posajene stare lipe, kjer se odvijajo številne kulturne in družabne prireditve, so se tekmovalci in obiskovalci, kljub pretečim črnim oblakom, v daljavi pa se je slišalo grmenje, podali na njivo. Na njivi, ob znamenitem mlinu na veter, posejani s pšenico, so jih že čakale odmerjene parcelice, na katerih je zapel srp in kosa. Komaj so zapeli srpi, že so se pojavile prve kapljice dežja, veter, ki je podil oblake po nebu pa je pognal mlin na veter, ki je lahko mlel zrnje iz lanske žetve. Kot prve so se v »tekmo« pognale žanjice, za njimi pa kosci z pobiralkami. Kot kosci, dobili so tudi pobiralke, so se pomerili tudi župani in drugi gostje. Med njimi so se pomerili domači župan Anton Slana, župan občine Trzin Tone Peršak, župan občine Juršinci Alojz Kaučič, župan občine Veržej Slavko Petovar in bivši župan občine Križevci Feliks Mavrič. Ko končani žetvi je koscem in žanjicam »gospodinja« Ema Lančič prinesla malico, ki je vsebovala, tako kot nekoč, domači kruh z zaseko in mesom iz tünke, kvasenice in ocvirkovke. S pütro v roki je žejnim žanjicam in koscem delil pijačo, domačo »rdečko«, »gospodar« Anton Klemenčič. V času malice je »mašinist« Franc Belšak na prizorišče pripeljal svojo skoraj 100 let staro mlatilnico, ki jo je poganjal traktor častitljive starosti. Ko se je končalo nadvse zanimivo dogajanje ob žetvi pšenice, so se tekmovalci in obiskovalci podali na osrednji prireditveni prostor pod stare lipe ob gasilskem domu na Stari Gori. Tam so organizatorji pripravili kratek kulturni program, v katerem je nastopal Pameten Prlek Nantek, ter humoristki Ivanka in Pepika. Sledila je podelitev priznanj in pokalov, ki jih je z Emo Lančič in Antonom Klemenčičem, podeljeval župan Anton Slana, ki je ob tem dejal. »Za mene ste vsi zmagovalci, kajti prikazali ste nam težaško delo naših očetov in babic. Vesel sem, da organizatorji tudi na tak način ohranjajo običaje, ki so se v še ne tako davni preteklosti odvijali ob kmečkih opravilih na kmetijah na vasi.«

Naj povemo, da so organizatorji poskrbeli tudi za zabavo, saj so na Staro Goro povabili v Sloveniji priljubljen glasbeni ansambel Modrijani. Za dobro razpoloženje so s kmečkimi dobrotami poskrbele članice DKŽD Sv. Jurij ob Ščavnici, ki so v krušni peči gasilskem domu, komaj zmogle s peko dobrot,

kot so kvasenice, ocvirkovke in slovite prleške gibanice. Kljub temu, da so pričakovale veliko povpraševanje jim je na koncu zmanjkalo surovin za izdelavo teh prleških dobrot. Organizatorji so bili veseli tolikšnega obiska in zahvalni »vremenarjem«, da so razpodili črne oblake iznad prizorišča na Stari Gori.



Tekmovalci gredo na njivo; Srp je zapel; Kosci pozor, tekma se začne
Malico so na njivo pripeljali konjiči; Zapela je mlatilnica
Po žetvi malica na njivi

Fotografije in tekst: Ludvik Kramberger

Talk Now! – Lär dig Slovenska
Ginza-se

Artikelnr: 10835
 Typ: Download
 Plattform: PC
 Genre: [Språk](#),
[Språk/nybörjare](#),
[Utbildning](#)
 Storlek: ca 237.3 MB
 Förläggare: [Nordic Softsales](#)



Pris 349 kr

Information

Nödvändiga ord och fraser för nybörjare.

Tack vare det snabba inlärningsresultat man får genom att träna med Talk Now så är det världens mest säljande språkprogram för nybörjare. Talk Now används av över två miljoner människor, produktens nyskapande och roliga inlärningsmetod ger dig nyckelorden och den hjälp du behöver för att komma ihåg dem. Talk Now passar för semesterfirare, affärsresande, studenter, familjer, handelsresande mfl.

Talk Now innehåller:

Röst inspelning – Jämför ditt uttal med din lärares uttal.

- Fyra testnivåer – Testa dig och se hur mycket du lärt dig, tjäna poäng och se dina framsteg.
- Intelligent programvara – Programmet kommer ihåg det du gjort fel på och tar fram de områden du behöver förbättra.
- Automatiskt språkval – Vilket ger dig möjligheten att lära dig ditt nya språk valfritt från de över 80 tillgängliga språken i programmet.
- Brett urval av ord – Från hälsningar och fraser till kroppsdelar, siffror, shopping mm.



Slavje ob častitljivem prazniku Borisa Pahorja

Pahorjev opus sestavlja čez trideset knjig, njegova dela pa so prevedena v angleščino, francoščino, nemščino, katalonščino, finščino, hrvaščino, italijanščino in celo v esperanto. Foto: MMC RTV SLO

Pisatelj se v svojih delih dotika grozot nacističnih koncentracijskih taborišč in tematike slovenske manjšine v Italiji. Foto: Wikipedia

Mednarodno najbolj priznani živeči slovenski pisatelj

26. avgust 2009

Danes praznuje 96. rojstni dan tržaški pisatelj Boris Pahor. Dan bodo v Cankarjevem domu pospremili s pogovorom s priznanim književnikom in z izdajo njegovega Izbranega dela

S slavlencem sta se pogovarjala njegov prijatelj Evgen Bavčar in urednik Zdravko Duša. Pogovor je vodila Tatjana Rojc, zbrane pa nagovorila ministrica za kulturo Majda Širca.

"Redke življenjske in ustvarjalne zgodbe slovenskih – in ne le slovenskih – pisateljev so tako osupljive, kot je usoda tržaškega pisatelja Borisa Pahorja," je ob izdaji Izbranih del zapisal urednik Duša. Zgodba pisatelja, ki sodi danes gotovo med najbolj poznane slovenske pisatelje v tujini, njegova dela pa so prevedena v številne evropske in svetovne jezike, se je začela 26. avgusta leta 1913 v Trstu. Komaj sedem let pozneje je kot deček gledal, kako je gorel slovenski Narodni dom v Trstu, in to je bil le začetek dolgoletnega preziranja in preganjanja, ki sta kasneje zaznamovala njegovo življenje.

Pečat, ki ga pusti izkušnja totalitarnih režimov Na lastni koži je izkusil mračne totalitarizme, ki so zaznamovali zgodovino Evrope v 20. stoletju. V 20. in 30. letih je najprej doživel pritisk fašističnega preganjanja, pečatu katerega sledimo zlasti v njegovih zgodnjih delih (*Grmada v pristanu*, *Mesto v zalivu* in *Parnik trobi nji*), z začetkom druge svetovne vojne pa tudi sovraštvo in uničevanje nemških koncentracijskih taborišč. Zaprt je bil v raznih taboriščih v Nemčiji, med drugim tudi v zloglasnem Dachauu, svoje taboriščne izkušnje pa je zapisal v zbirki novel *Moj tržaški naslov* in romanih *Spopad s pomladjo* in *Nekropola*.

Načrtna pozaba po koncu vojne Kot preživeli taboriščnik in pokončen človek, ki se ni bal jasno in neposredno zapisati svojih misli, je bil po koncu vojne deležen načrtna pozabe. V povojni Jugoslaviji so tako ostala prezrta njegova dela *Grmada v pristanu*, *Parnik trobi nji*, *Zatemnitev*, *Nekropola* in *Spopad s pomladjo*, ki jih Mladinska knjiga ponovno izdaja v Izbranem delu, pa seveda tudi drugi pisateljevi zapisi.

Poleg omenjenih del, v katerih je Pahor na eni strani pričevalec in glasnik fašističnega preganjanja in narodnega genocida, na drugi pa izpričevalec lastne taboriščne izkušnje, se je Pahor podpisal pod dnevniške in esejistične spise. Ti prav tako izhajajo iz Pahorjeve potrebe po izpostavljanju zgodovinske resnice in slovenske samoniklosti.

Priznanja doma in v tujini Pahorjevo značilno pripovedništvo, ki ga ob tematiki iz življenja primorskih Slovencev zaznamujejo uporaba zmernih modernističnih pristopov, je, kot so zapisali v Mladinski knjigi, doživelo novo pomlad po osamosvojitvi Slovenije. Z najvišjim slovenskim priznanjem za dosežke v kulturi, Prešernovo nagrado, je bil nagrajen leta 1992. Odlikovali so ga s častnim znakom svobode Republike Slovenije, Univerza v Ljubljani pa ga je na pobudo filozofske fakultete nominirala za najvišje priznanje literarnega sveta - Nobelovo nagrado. Pahor prejema priznanja in izraze spoštovanja tudi v tujini. Francija mu je pred dvema letoma med drugim podelila naziv vitez legije časti, Italija pa mu je za roman *Nekropola* podelila prestižno nagrado premio napoli.

M. K.

Vir: Ljubljana - MMC RTV SLO

Zadnje slovo od senatorja Kennedyja

Od Edwarda Kennedyja so se na spominski maši poleg sorodnikov in prijateljev poslovili skoraj vsi vidnejši ameriški politiki. Foto: Reuters - Pokopan je bil ob bratih Johnu in Robertu
29. avgust 2009. Boston - MMC RTV SLO

Pokopali so Edwarda Kennedyja, ki je umrl zaradi raka na možganih. Slovo je potekalo v bostonski knjižnici, pokopali pa so ga v Arlingtonu.

Kennedyja so pokopali na vojaškem pokopališču **Arlington** v ameriški zvezni državi Virginija v bližini Washingtona, in sicer ob bratih **Robertu** in **Johnu F. Kennedyju**, ki je poleg Howarda

William Taft edini predsednik, pokopan na Arlingtonu. Dolgoletni demokratski senator iz Massachusettsa, ki je umrl pri 77 letih, je med letoma 1951 in 1953 služil v oboroženih silah, zato je upravičen do pokopa na Arlingtonu. Slovo od senatorja je potekalo tri dni. Začelo se je v četrtek, ko so na družinskem posestvu v Hyannis Portu v Massachusettsu organizirali mašo za ožje družinske člane, nato pa so njegovo krsto odpeljali v Boston. Na poti se mu je poklonilo na tisoče ljudi.



Kennedyja.

Zakonca Obama sta bila ob smrti senatorja Kennedyja zelo pretresena. Foto: Reuters

Obama: Prijazen in nežen heroj Spominska maša za senatorja je potekala v baziliki Naše gospe večne pomoči v delavskem predelu Bostona. To cerkev so za slovo od Kennedyja izbrali zato, ker je senator pogosto molil v njej, ko se je njegova hči Kara bojevala z rakom na možganih. Glavni govornik na maši je bil predsednik Obama. "Poznal sem ga kot kolega, kot mentorja, predvsem pa kot prijatelja," je dejal predsednik in pokojnega Kennedyja označil za "največjega zakonodajalca našega časa" ter "prijaznega in nežnega heroja". "Bil je duša demokratske stranke in lev ameriškega senata," je o strankarskem kolegu in velikem podporniku med predsedniško kampanjo povedal Obama. Spomnil je tudi na [številne tragedije](#), ki so prizadeli Kennedyje, ameriško politično dinastijo. "Ta niz dogodkov bi strl manjšega človeka, a ne Teda Kennedyja. Njegova prožnost in dober humor sta ga vodila skozi več bolečine in tragedije, ki ju večina od nas ne pozna."



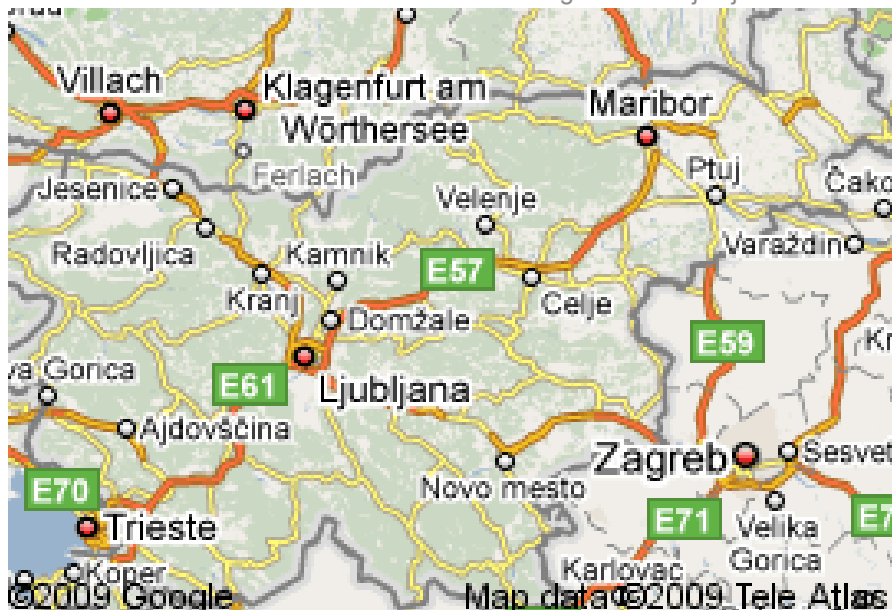
Spoštovan v vseh krogih Edward Kennedy je bil spoštovan politik tako med demokrati kot tudi med republikanci, spoštovanje svojih političnih nasprotnikov pa si je pridobil predvsem s svojim neutrudnim prizadevanjem za pravice "navadnih" ljudi, predvsem za vsem dostopno zdravstveno zavarovanje. Kennedyjeva dobra lastnost je bila, da se je znal pogovoriti z nasprotniki, poskrbel pa je tudi zato, da so bili sprejeti potrebni zakoni, zato bi ga Obama potreboval zdaj, ko je tik pred potrditvijo zdravstvene reforme v senatu. Po smrti Edwarda Kennedyja ni opaznega dediča družinskega žezla. Po smrti najstarejšega brata **Josepha Kennedyja**, ki je umrl med drugo svetovno vojno, je na čelo družine stopil kasnejši predsednik **John F. Kennedy**, ki pa je umrl nasilne smrti. Nasledil ga je **Robert Kennedy**, ki je prav tako umrl nasilne smrti, ostal pa je Edward, ki si je možnost postati predsednik ZDA zapravil zaradi nesreče julija leta 1969.

Žaluje vsa Amerika Smrt zadnjega vidnejšega predstavnika rodbine Kennedy in enega najvplivnejših senatorjev v ameriški zgodovini je izzvala žalost in izraze sožalja po vsem svetu. Ameriški predsednik Obama je dejal, da Kennedyjeva smrt pomeni konec pomembnega poglavja v ameriški politični zgodovini.

B. T.

Slovenija po davkih najvišje na svetu

Raziskava finančnosvetovalne hiše KPMG 25. avgust 2009 Ljubljana - MMC RTV SLO



Slovenija ima po raziskavi revizijske hiše KPMG najvišjo davčno stopnjo za fizične osebe, finančni minister pa že napoveduje nov dohodninski razred.

France Križanič je pred kratkim napovedal uvedbo novega dohodninskega razreda, ki bo prizadel državljane z najvišjimi dohodki, hkrati pa je zatrdil, da davek na dodano vrednost ostaja nespremenjen. Omenjena revizijska hiša ugotavlja, da ima Slovenija najvišjo davčno stopnjo na dohodke rezidentov in prispevno stopnjo za socialo. Ta skupaj znaša 54,9 odstotka, takoj

za Slovenijo pa je Hrvaška, kjer rezidenti od svojih dohodkov v davčno blagajno in za socialno varstvo prispevajo 53,5 odstotka. Sledi še Madžarska z 48,1-odstotno prispevno stopnjo. Vendar pa ta raziskava še ne zajema hrvaškega kriznega davka, saj bi sicer slovenska južna sosedla zasedla prvo mesto.

Visoko skoraj vse članice EU-ja Nato se zvrstijo še druge države EU-ja, hkrati pa sta zanimivo visoko tudi Papua Nova Gvineja (na petem mestu), na šestem pa Indija. Visoka je tudi prispevna stopnja v Izraelu (37,7 odstotka), na Islandiji (37,2 odstotka), v Argentini (36,9 odstotka). Najnižje davke in prispevne stopnje pa imajo v Katarju (5 odstotkov za socialne transferje) in na Bahamih (0,7 odstotka za socialne transferje), Združeni arabski emirati, Oman, Kajmanski otoki in Bahrajn pa imajo 0-odstotno davčno stopnjo.

Sami davki niso najvišji v Sloveniji Če primerjamo samo davčno stopnjo na dohodke rezidentov po državah, pa Slovenija v primerjavi z drugimi članicami Evropske unije ni v vrhu. Države, ki imajo več kot 50-odstotno davčno stopnjo, so Danska (62,3 odstotka), Nizozemska in Švedska, Slovenija pa je v razredu z 41- do 50-odstotno stopnjo, kamor spadajo tudi Avstrija, Belgija, Nemčija, Irska, Italija, Portugalska in Španija. Najnižje davke med članicami Unije pa ima Bolgarija.

Najvišja obdavčitev za najbogatejše Še višji pa so davki v Sloveniji za najbogatejše. Tako je KPMG primerjal davčne stopnje po državah za tiste, ki letno bruto zaslužijo več kot 300.000 dolarjev. V Sloveniji morajo ti plačevati kar 60,4 odstotka od dohodkov, z uvedbo novega dohodninskega razreda pa bo ta stopnja še višja. Na Danskem 57,1 odstotka, na Hrvaškem 54,5 odstotka, v Belgiji 53,8 odstotka in v Grčiji 52,8 odstotka.

Neto učinek nespremenjen V Sloveniji tisti, ki letno zaslužijo več kot 14.820,83 evra bruto, plačajo 3.186,48 evra dohodnine in 41 odstotka od vsakega evra, ki presega omenjeno vrednost bruto zaslужka. Po novem pa bi tisti, ki zaslužijo več kot 37.000 evrov plačali 50 odstotkov dohodnine. Finančni minister napoveduje tudi olajšave, ki naj bi razbremenile slabše plačanih zavezancev, s čimer bi bil neto učinek spremembe zakona o dohodnini nespremenjen. Dividende, obresti in kapitalski dobički so v Sloveniji obdavčeni po enotni stopnji. Kapitalski dobički za posameznike so v Sloveniji obdavčeni po od 5- do 20-odstotni stopnji, odvisno od tega, kako dolgo preteče od nakupa vrednostnega papirja. Če ga ima rezident dalj kot 20 let, pa davka na kapitalski dobiček sploh ne plačuje. Slovenija je glede tega visoko tudi po podatku, da v najvišji dohodninski razred spadajo že tisti, ki letno zaslužijo 65 odstotkov BDP-ja na prebivalca. Ta je namreč lani znašal 22.800 evrov. S tega stališča je verjetno smiselna uvedba novega dohodninskega razreda za najbogatejše. Npr. v Nemčiji se obdavčitev plač močno poviša za rezidente, ki zaslužijo skoraj dvakratnik BDP-ja, v najvišji razred pa spadajo tisti, ki letno zaslužijo več kot osemkratnik letnega bruto domačega proizvoda na prebivalca. Raziskava je zajela 86 držav, končana pa je bila še pred 1. avgustom.

Miha Raičevič

RADIO SLOVENIJA, 1. program

NEDELJA,

30. 08. ob 20.00

Kot vsako zadnjo nedeljo v mesecu je bil tudi tokrat večer namenjen spoznavanju drugih dežel. Tokrat so se odpravili na Švedsko, kido jo odkrivali s številnimi sogovorniki. Naša sopotnica je bila prevajalka Danni Stražar, različne plati švedske družbe pa so nam odkrivali še pesnica Linn Hansen, arhitektka Stanislava Gillgren, Simona Jug-Arih in vsestranska kulturna delavka iz Landskrone Augustina Budja. - Kot ponavadi so poslušalcem tudi tokrat pripravili pester glasbeni izbor švedske glasbe in tri nagradna vprašanja.

Voditelj Janko Petrovec

RADIO OGNJIŠČE

V enem nedeljskih programov Radia Ognjišče v mesecu juniju 2009 »Za Slovence po svetu in domovini« smo poslušali intervjuje dveh švedskih Slovenk iz Göteborga in sicer gospe Marije Kolar in Marije Lajšič. V kratkih obrisih sta poslušalcem izpovedali zanimivi zgodbi svojega življenja, predvsem iz časov bivanja na Švedskem.

Poslušalka Augustina Budja

POROKA



Tako srečna sta bila mladoporočenca Sabina in David Stražar, sin Janeza in Marinke Stražar (Stockholm), med sorodniki in znanci, Domžale, april 2009

23. avgusta smo obeležili prvi dan vseevropskega spomina na žrtve totalitarnih režimov. Komisija za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci je javnost pozvala, naj se pridruži spominjanju na vse, ki so pretrpeli grozote fašizma, nacizma in komunizma. Slovenci smo eden izmed tistih evropskih narodov, ki so fašistični, nacistični in komunistični teror in nasilje posebej kruto doživeli. Medtem ko sta v našem javnem mnenju nacizem in fašizem primerno ovrednotena in zavržena, komunistični totalitarni režim na tako nedvoumno obsodbo še čaka.

Dan je obeležil Študijski center za narodno spravo z Muzejem novejšje zgodovine in TV Slovenija. Na gradu Rajhenburg je predvajal film Angela Vode, Skriti spomin. S strani predsednikov države, vlade in državnega zbora pa ta dan ni bilo nobenega odziva, tudi varuhinja človekovih pravic je bila tiho. V tem tednu sta poslanski skupini SDS in SLS vložili zahtevo za sklic izredne seje Državnega zbora, na kateri bi obravnavali in sprejeli Predlog Resolucije o evropski zavesti in totalitarizmu, ki jo je Evropski parlament sprejel 2. aprila 2009. SD, Zares, DeSUS in LDS so nato vložile zahtevo, da bi na isti seji obravnavali tudi novelo zakona o žrtvah vojnega nasilja in novelo zakona o vojnih grobiščih. V SLS zahtevo podpirajo, medtem ko ji v SDS in NSi nasprotujejo.

17. avgusta je bil državni praznik - združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Letos je bila 90. obletnica tega dogodka. Osrednja državna proslava je bila v Beltincih in na njej slavnostni govornik predsednik državnega zbora Pavel Gantar. Še pred njo je bila sveta maša murskosoboškega škofa Marjana Turnška, ki pa se je ni udeležil noben predstavnik države. V nagovoru se je škof med drugim dotaknil zaskrbljujočih gospodarskih in socialnih razmer v regiji, ki jo zadnje čase zaznamuje predvsem stiska v podjetju Mura. In kako kaže z Muro? Od osmih predlogov za rešitev, ki so jih prejeli v Slovenski odškodninski družbi, le eden predvideva lasten finančni vložek predlagatelja. Pogovori še potekajo. Murini delavci se po končanem kolektivnem dopustu vračajo na svoja delovna mesta. Za zdaj imajo tako naročil kot blaga še dovolj.

V avgustu smo dobili dva nova avtocestna odseka: 13. avgusta so odprli hitro cesto čez Rebernice, dan kasneje pa še hitro cesto mimo Maribora. Pri obeh pa ni šlo vse gladko in veselje ni popolno. Pri Rebernicah ni znano, kaj bo ob zmrzovanju in vetru - menda naj bi celo ustavljali promet, pri mariborski obvoznici pa še ni odprt najpomembnejši priključek Zrkovska cesta - zaradi nepojasnjenih lastninskih razmerij.

Kultura.

*V začetku meseca je izšla knjiga avtorja Romana Leljaka z naslovom Huda jama. Avtor, je že leta 1989 izdal prvo knjigo Teharske žive rane.

*Televizija Slovenija je na veliki šmaren predvajala dokumentarni film "Plamen žive vere." Gre za portret msgr. Franca Boleta, ustanovitelja mesečnika in radia Ognjišče.

*Na Sinjem vrhu nad Ajdovščino so 21. avgusta sklenili 15. mednarodno likovno kolonijo Umetniki za Karitas. Sodelovalo je 13 umetnikov, še nekaj drugih je Karitas podelilo svoja dela. Izkupiček prodanih del bo namenjen otrokom, katerih starši so zaradi gospodarske krize izgubili zaposlitev. Prvo uradno odprtje razstave bo ob tednu Karitas.

*V Cankarjevem domu je bil 26. avgusta pogovor s tržaškim pisateljem Borisom Pahorjem na njegov 96. rojstni dan. V sodelovanju s Cankarjevo založbo in Mladinsko knjigo so ob Pahorjevem visokem jubileju izšla njegova Izbrana dela.

*Cankarjeva založba je izdala Sodobno slovensko kuharico, ki je naslednica Velike slovenske kuharice sestre Felicite Kalinšek in vsebuje več kot 1000 tradicionalnih slovenskih receptov.

*V Šentjerneju so 18. avgusta odprli Kulturni center Primoža Trubarja. S tremi dvoranami, ostalimi prostori in pestrim programom bo izrazilo dvignil kakovost bivanja v občini in širše.

*Palača Kolizej v središču Ljubljane bo odstranjena. Kdaj jo bodo začeli rušiti še ni znano, investitor pa mora dekorativne dele objekta kulturne dediščine dati v muzej ali vgraditi v novo stavbo.

*V novi planinski muzej v Mojstrani bi radi predstavili Aljažev stolp z vrha Triglava. Številni tej pobudi Franca Ekarja nasprotujejo. Na vrhu naše največje gore so pripravili protest.

Šport.



*17. avgust bo z zlatimi črkami zapisan v slovensko atletsko zgodovino in z njim še ime **Primož Kozmus**. 29-letni olimpijski zmagovalec iz Pekinga je na svetovnem prvenstvu v Berlinu osvojil zlato odličje pri metu kladiva.

*Na 13. svetovnem prvenstvu v plavanju v Rimu sta se Matjaž Markič in Emil Tahirovič uvrstila v finale na 50 metrov prsno in še šest uvrstitev do 16. mesta, kar je slabše kot v Melbournu 2007.

*Košarkarji so v kvalifikacijah za evropsko prvenstvo, ki bo na Poljskem, dvakrat premagali Makedonijo, enkrat so bili boljši od Rusov, ki so aktualni svetovni prvaki, drugič so proti njim izgubili, dvakrat so bili boljši tudi od Hrvatov, proti Špancem, Litovcem in Britancem pa so vknjižili le tri poraze.

*Odbojkarji so po pričakovanjih izpadli v tretjem krogu kvalifikacij za svetovno prvenstvo, so pa bili obračuni s Poljaki, Francozi in Slovaki izjemno dobrodošli v pripravah na septembrsko evropsko prvenstvo, kamor so se naši uvrstili že prej.

*Na svetovnem prvenstvu v streljanju s puško šibrenico v Pragerskem je naš najboljši strelec Boštjan Maček v trapu zasedel 14. mesto, potem ko je za enega goloba zamudil finale.

Hiša slikarja Jožeta Vidica v Dragotincih je vredna pogleda



Vidičeva hiša v Dragotincih

Tisti, ki se vozi skozi Dragotince in kaj da na zgodovinsko preteklost, ne more prezreti ob asfaltni cesti stoječe cimprane in slamo krite hiše, ki je v lasti potomcev slikarja Jožeta Vidica. Hiša, ki je grajena v ključ, kar je značilnost starih hiš, ki so grajene tako, da se jih drži gospodarsko poslopje, je po zaslugi umetnika in njegovih naslednikov dobro ohranjena. Okolico hiše krasijo visoki topoli, ki jim tod pravijo »jegnedi«, in kapelica, ki tudi sodi k hiši. V njej stoji Marijin kip. Notranjost kapelice, ki jo je tedaj blagoslovil rojak iz Dragotince škof dr. Vekoslav Grmič, je poslikal njen lastnik, tedaj živeči slikar in umetnik Jože Vidic. Njegova značilnost ustvarjanja so bili naslikani petelini. Vsekakor si potomci slikarja zaslužijo pohvalo, da ohranjajo ta edinstven kulturno arhitekturni spomenik podeželja Slovenskih Goric. Moramo povedati, da je to pravzaprav edini

resnično ohranjen objekt daleč naokoli, kakršni so stali na tem delu hribovja Slovenskih Goric. Ker pride njena arhitekturna oblika najbolj do izraza iz dvoriščne strani, smo vam prikazali ta del hiše, čeprav so tudi drugi pogledi nanjo in njeno okolico prečudoviti.

Besedilo in foto: LUDVIK KRAMBERGER

Po Radečah diši po praženem krompirju

Na več deset stojnicah ponujajo najrazličnejše vrste praženega krompirja
5. september 2009 Radeče - MMC RTV SLO

Na desetine stojnic, plinski gorilniki, ogromne sklede krompirja in sesekljane čebule - po Radečah se danes vije vonj po praženem krompirju. Mesto z dobrimi dva tisoč prebivalci, ki leži med Zidanim Mostom in Sevnico, namreč letos gosti 9. Svetovni festival praženega krompirja.

V petek kuharje sprejel radeški župan

Festival se je začel že v petek, ko je ljubitelje praženega krompirja in člane društva za priznanje praženega krompirja kot samostojne jedi sprejel župan **Matjaž Han**, danes pa že od ranega jutra, ko so se kuharji začeli zbirati, po središču mesta na vsakem koraku kuhajo, režejo, lupijo in pražijo - na veliko zadovoljstvo obiskovalcev, ki se sprehajajo od stojnice do stojnice ter poskušajo pražen krompir na več kot 30 načinov. Vsaka stojnica mora po zapovedih organizatorjev pripraviti najmanj 50 kilogramov krompirja po lastnem receptu. Ljubitelji krompirja tako lahko uživajo v praženem krompirju z gobami, s slanino, s peteršiljem, s pekočo papriko in celo z medom. Obenem pa na stojnicah ponujajo tudi "nekaj za poplaknit" - od dolenjskega cvička do pravega češkega piva ter prave domače medice. Seveda pa ne gre niti brez domače glasbe - harmonika tako odmeva skoraj na vsakem koraku.

Najprej parada, nato odprtje in, seveda, himna krompirju

Organizatorji so pripravili tudi pester zabavni program. Najprej se je po mestu sprehodila povorka radeške godbe in mažoretk, po uradnem odprtju festivala točno ob 12. uri pa smo lahko slišali [himno praženemu krompirju](#) (besedilo zanjo je napisal **Dušan Velkaverh**, glasbo pa **Mojmir Sepe**), nato uživali ob nastopu glasbenikov, ki igrajo na lesene rogove, se smejali ob kratki zabavni igri itd. Zvečer bodo obiskovalce, ki se jih je že čez dan trlo po prizorišču, zabavali člani ansambla Zasavci.

Na prireditvi smo izvedeli tudi, zakaj so si člani Društva za priznanje praženega krompirja kot samostojne jedi za svoj zaščitni znak izbrali koloradskega hrošča, živalco, ki krompir najbolj uničuje: *"Izbrali smo ga zato, ker ima le hrošč krompir tako rad kot mi, člani društva."* Sicer pa, kot pravijo v društvu, lahko krompir na festivalu praži vsakdo, edini pogoj je le, da se drži [10 zapovedi](#). Prvi festival praženega krompirja so člani društva priredili leta 2001 v (bližnjem) Mokronogu. *Spodaj si lahko ogledate nekaj fotoutrinkov s prireditve. T.K.B.*

PRAŽEN KROMPIR

Sladko je vince

*in hladen je pir, toda najboljši je
pražen krompir.*

*To ni ne maslo, ne sadje ne sir,
to je, prijatelji, pražen krompir.*

*Vseh sort jedače bolezni so vir,
nam trdno zdravje da*

pražen krompir.

Tu smo se zbrali in našli svoj mir

zdaj, ko nas združil je

pražen krompir

We love potatoes

The best ones that grow.

Fry them with onions

And make a great show!

That's why our kitchens

Will always smell sweet,

Home fried potatoes -

The best you can eat!

glasba: Mojmir Sepe, besedilo: Dušan Velkaverh



Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet



Forts. av del 1 från www.slovenienhistoria.se som utgår från legenden om Kung Matjaž och handlar om Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen.



När Slovenien år 2008 för första gången var ordförandeland i EU (se [del 7](#)) bar EU:s premiärministrar, presidenter, ministrar och andra viktiga representanter under sina besök hos Janez Janša, då ordförande för Europeiska rådet, ett märke med *den svarta pantern* - beskyddaren av slovenernas självständighet.

Den karantanska symbolen "den svarta pantern" ärvdes från den romerska provinsen Noricum. Pantern fanns bevarad på flera stenmonument från den tiden. En av dessa stenar från 100-talet e.Kr. finns ännu idag inmurad över huvudingången till katedralen vid Gospa sveta (Maria Saal) i Koroška (Kärnten), nära kullen där en gång hertigstenen stod på Gosposvetsko polje och där ännu idag hertigtronen står.



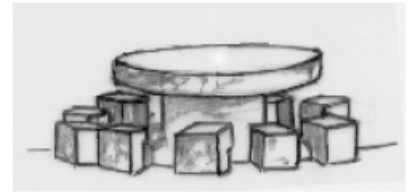
Det karantanska vapnet med den svarta pantern var ett av de första vapnen i Europa. Vapnet tillhörde hertigdömet Koroška och de angränsande karantanska regionerna, som senare kom att bli hertigdömet Štajerska (Steiermark). Båda hertigdömena uppstod ur Karantanien. År 1246 uppkom meningsskiljaktigheter mellan hertigdömena Štajerska och Koroška, som båda använde samma vapen. I det kungliga palatset dömdes då att vapnet tillhörde hertigdömet Koroška, som var äldre och därmed mer berättigat till det samt till vimpeln med den svarta pantern. Štajerska ville inte avsäga sig pantern och ändrade då färgerna på vapnet. Det tog till sig *den vita pantern på ett grönt vapen*. Den svarta pantern blev kvar ända till den inhemska karantanska dynastin dog ut år 1270 och i Štajerska har den vita pantern bevarats till idag, som ett österrikiskt vapen, trots att det är av karantanskt, dvs. slovenskt, ursprung.



Lindlövet föreställer **lindträdet** som är slovenernas heliga träd sedan långt innan kristendomen, men som behöll sin betydelse även efter kristianiseringen. Linden kan bli mycket gammal, upp till 1200 år, och kan alltså bli äldre än eken (det tyska och polska livsträdet). Inget annat träd i mellersta Europa är så hälsobringande, blomstrande, väldoftande och samtidigt så gammalt och mäktigt då det sträcker sina grenar och sin trädkrona långt upp i himlen. Den sträcker sig symboliskt från jorden till himmelen och påminner med sin höga ålder om tiden som pekar mot evigheten. Linden finns som livets träd överallt där veneter och vander befann sig innan romarnas tid. I Karantanien avbildades lindträdet redan under 800-talet. Slovenerna har ärvt den andliga symboliken där linden utmärker sig som det mystiska livsträdet, hälsoträdet, domarträdet, segerträdet, fruktbarhetsträdet och som sällskaps- och dansträd. Under turkarnas framfart, under ett senare skede av slovenernas historia, planterades en lind där turkarna hade besegrats (segerträdet).



Linden mitt i byn var centrum för det politiska och kulturella livet, det s.k. *sose dnja*. Under mången lind fanns det en brunn, ett stenbord (se [del 8](#)) med tolv säten eller bänkar åt byäldsten, de s.k. "dvanajstija" (tolvmännen). Under linden träffades i århundraden by- och bergskörer. Den var centrum även i byns sociala liv. Under den skipades rättvisa redan i forna förkristna tider i det övernaturligas och i gamla gudars namn. Vid diskussioner och beslutsfattande om gemensamma ting stod "dvanajstije", dvs. byäldstena, borgmästaren (župan) bi, så som den urgamla slovenska traditionen, också kallad »consuetudo sclavorum« (slovenska navada), fastställde. Möten och rättviseskipningar under trädet hörde till Karantaniens gamla statsbestämmelser, som i historiska källor kallas »institutio sclavenica« - det var det slovenska rättssystemet som präglades av slovensk folkligt rätt. Under medeltiden fanns det i slovenska bosättningar inte en kyrka, ett slott, en by, ett torg eller en stad utan en lind, vilket också bekräftar att det var slovenernas heliga träd. Linden högaktades av alla från alla samhällsklasser från bönder till adel och borgare.



Lindens centrala plats i den folkliga traditionen uttrycker sig i dess närvaro i en mängd slovenska folksånger och legender, som t.ex. Kung Matjaž och Martin Krpan. Särskilt i legenderna om *Kung Matjaž*, där han i en av dem besegrades på ett stridsfält där det stod en lind. Endast så många soldater som fick plats i lindens skugga överlevde osv. Kung Matjaž gestaltar som sagt det slovenska folket och linden de rötter till vilka folket måste återvända inte bara för att överleva, utan också för att leva fritt, lyckligt och belåtet.

1994 gavs *Jozko Šavlis* (se [del 8](#)) bok *Slovenska znamenja* (Slovenska symboler) ut. I den finns beskrivningar av *hertigstenen*, *hertigtronen*, *slovenska hatten*, *linden*, *slovenska narcissen* och andra slovenska symboler, som väckte en hel del överraskning bland befolkningen, när de påmindes om den rika inhemska traditionen. Under den kommunistiska regimen rådde nämligen bland den slovenska befolkningen ett tillstånd av framtvingad likgiltighet inför det egna kulturella arvet, som man var mer eller mindre omedveten om (se [del 7](#)). Boken utgör ett av de första stegen i upptäckten av den slovenska identiteten i dess verkliga historiska och kulturella kontext.



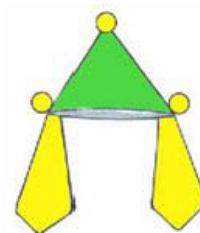
Den grå **slovenska hatten** eller **venetiska hatten**, som den också kallades, hade snören som symboliserar frihet samt hertigens makt över de karantanska områdena, som det karantanska folket hade givit honom. Denna hatt, som också brukades bland de slovenska bönderna, symboliserade alltså den makt som givits hertigen från en bondes hand. Den sattes på hertigen under installationsceremonin och den hade då även fyra lindlöv på sitt brätte. Hertigen tog inte av sig hatten ens då han stod inför kungen.



Hertighatten är idag känd nästan bara under det inkorrekt namnet "štajerski klobuk" (Steierischer Hut). I vetenskapliga skrifter kallas den "vojvodski klobuk" (Herzogogshut) eller närmare "štajerski vojvodski klobuk" (Steiericher Herzogogshut). Dess historiska namn är inte känt, men den skulle korrekt kunna kallas för Karantanienhatten.



Karantanienhjälmen symboliserade den militära makten. Slovenerna i Karantanien hade ett för den tiden mycket välorganiserat samhälle. Bland annat hade man en utmärkt välutbildad och professionellt organiserad armé. Härens medlemmar kallades av karantanerna för **Hervardi** och de var en anfalls- och försvarsarmé och tillhörde en särskild militär samhällsklass, ett av de större samhällsklasserna som utgjorde en del av det karantanska samhället. Namnet kommer från de gammalslovenska, också venetiska, orden "heraj" - anfall och "varda" - vakt. De var vad man vet helt säkert bosatta i större mängd i tre stora grupper - en i närheten av Gosposvetsko polje (Svatne) vid hertigstenen, vid hertigens hov (i slottet Krm) och Karantanienens centrum, en annan längre norrut vid övre delen av floden Mura och mot övre Aniča/Enns i området som låg nära slovensk-bayerska gränsen samt en tredje längre söderut i Dalmatien vid den Adriatiska kusten. Det är troligt att man kommer fram till att de också fanns på de andra strategiska platserna vid slovenernas västliga gräns samt i öst i dagens Ungern eller Slovakien.



Påfågelprydnaden sägs idag vara österrikisk (Pfauenstoß von Österreich), men om man beaktar dess ursprung så ser man att den är ett karantanskt tecken för militär rang.

Leopold VI av Babenberg av karantansk härkomst, hertig över Österrike (den lilla region som i norra delen av Stora Karantanien kallas Vzhodna krajina/Östregionen) och Štajerska (Steiermark) på ett mynt från 1216, avbildas på ena sidan av myntet i egenskap av hertig av Österrike, med vanlig hjälm, och den andra sidan i egenskap av hertig av Štajerska, med påfågelfjädrar på hjälmen (de första två bilderna nedan från vänster). Štajerska var tidigare en karantansk gränsregion.



Ett sigill från 1256 tillhörande Ulric III, hertig av Koroška (Kärnten), visar honom med pantern på skölden och en krona av påfågelfjädrar på hjälmen. Likaså ses Albert I av Habsburg, hertig av Štajerska på ett sigill från 1282 med pantern på en banner och en krona av påfågelfjädrar på hjälmen (tredje och fjärde bilden nedan från vänster).

När Koroška gavs i förläning till Mainhard II, greve av Tyrolen, och han samma år installerades som hertig av Koroška på hertigstenen enligt den urgamla slovenska ceremonin, fick han på sitt sigill (Judenburg, 1286) en låg hatt med brett brätte toppad med påfågelfjädrar. Likaså var det med hans son hertig Otto, medan den andre sonen Henrik hade en låg hatt med tuffjädrar och fyra lindlöv hängande från brättet. Att de inte hade någon krona kan förklaras med att de till ursprunget var grevar, inte hertigar, samt att deras familj fick Koroška i förläning och inte hade sitt ursprung där. På den femte bilden nedan från vänster syns greve Otto och på sjätte bilden greve Henrik av Koroška - de regerade tillsammans, men Otto var äldre och hade den högsta militära rangen, därav påfågelfjädrarna, och Henrik kom näst efter med tuffjädrarna. Låga hattar med eller utan tuffjädrar kan också ses på vapen som tillhörde den slovenska adeln.

fortsättning följer



- "Men vad du ser nere ut."

- "Doktorn sa att jag skulle ta ett piller varje dag under resten av mitt liv."
- "Det är väl ingenting att oroa sig för."
- "Jo, han gav mig bara sju stycken."

Två men, en från Norge och en från Sverige, var på

herrtoaletten. Efter de var klara tvättade norsken sig om händerna, vilket svensken inte gjorde.

Norrmannen anmärkte hånfullt: "En Norsk man har minsann vett att tvätta sig sedan han kastat vatten!"

Svensken svarade: "Vi svenskar vet hur man gör för att inte pissa på händerna!"

Stefan kommer hem från skolan.

- Vi har bakar kakor på hemkunskapen idag.
- Fick ni äta upp dom då?
- Fick... vi var så illa tvungna!

Učiteljica sprašuje otroke, kaj so njihovi očetje po poklicu.

- Kaj dela tvoj oče
- Moj oče je strojevodja in vozi ICS!
- Kaj pa tvoj?
- Moj oče je poštar.
- Pa tvoj
- Moj oče je kmet.
- In tvoj, Janezek?
- Moj oče pa pleše striptiz v gay baru, zvečer pa se jim prodaja za denar. Po pouku pokliče učiteljica Janezka k sebi in vpraša:
- Zakaj si rekel, da tvoj oče pleše striptiz in se prodaja?
- Ker me je bilo sram povedat, da igra hokej pri Olimpiji!

Srečata se sosedi.

Prva: "Gospa, pa menda niste kaj bolni, že 14 dni vsako opoldne vidim zdravnika, ko odhaja iz vase hiše."

Druga: "Veste kaj, ko je k vam ves mesec hodil oficir, tudi nisem spraševala, ali je vojna!"

ARHIV

ARKIV



Obisk pri
Pozvekovi
Olgi v
Černelavcih,
julij 2009

Foto: Charlie
Solve

Mala Nedelja – Stopinškovi na obisku, 2009 Bratranca - Tomi in Patrick pozdravljata prababico



Trgatev na Dolenjskem – Belecevi, 2005

Kostanji – Silvo Belec



Vadstena, 2005

Kristian Mlakar v Vadsteni, 2005



Добро чл 60-70 250ч- 2075- 2 0-2054-7-7 20-30- 77-7 7097





91.08.07

EG-ländernas utrikesministrar diskuterade under tisdagen situationen i det icke-existerande Jugoslavien.

Belgradhyllarna tystnar

Snart tystnar musiken, sjunger Tomas Ledin i en av sina sommarhits.

Snart tystnar politikerna i väst, kan de plågade människorna i Slovenien och Kroatien sjunga i en stilla höstsång.

De självutnämnda fixarna och diplomatiska pusselläggarna inom media och utrikesförvaltningar har skäl att ångra ett antal glåpor. Babblen kan tystna.

Allt fler börjar nämligen inse att det dominerande Serbien i det länge icke-existerande Jugoslavien ligger bakom det mesta av våldet. Fred tycks inte längre vara möjlig i området.

Sloveniens och Kroatiens självständighetsförklaringar var ett allvarligt streck i räkningen för dem som närde storserbiska drömmar. Två viktiga delar av Jugoslavien skulle plötsligt gå sina egna vägar.

Utbrytningarna är begripliga. De två republikerna har behandlats som ett slags provinser. Det mesta av övergrepp och centralplanerad misshushållning gick hjälpligt att dölja under Tito-diktaturens år. Men i takt med ökad frihet och demokrati har människor öppet vågat protestera mot förtrycket.

Kampen är förståelig i historiens ljus. Äntligen finns en möjlighet att kasta ifrån sig det ok som varierande härskare genom tiderna lagt på deras axlar.

Serbien och dess allierade inom armén har under de senaste veckorna utnyttjat turbulensen till att genomföra rena folkmord. Oskyldiga har massakrerats på kroatiskt territorium. Jugoslaviens flygvapen har bombat civila mål.

Vem tror att försoning längre är möjlig?

Hur skall människor någonsin kunna ha förtroende för de politiker och officerare som blåst till inrikes strider?

För några veckor sedan var det högsta mode i Västeuropa att förklara och försvara



Den serbiska armén fortsätter att hota Slovenien och Kroatien.

centralregeringens agerande. Frihetskampen betraktades närmast som ett omoget utslag av nationalism.

Dessa Belgradhyllande människor har glädjande nog tystnat. Länder som Tyskland och USA håller också på att ompröva sin tidigare politik.

Dessvärre kan stödet från glappkäftiga kommentatorer ha invaggat somliga hökar i falska förhoppningar. Därav den bryskhet som visats i striderna.

De tuffare signaler som nu sänds ut från EG efter utrikesministrarnas möte på tisdagen är en tydlig varning. Serbien kommer att straffas om landet militärt krossar Slovenien och Kroatien.

Men vackra ord hjälper inte så mycket i striderna. Det skyddar inte mot kulor och krut. Inte ens om de uttalas av FN:s generalsekreterare.

Omvärlden bör ge ett mer handfast bistånd. De två staternas suveränitet bör omedelbart erkännas. Kroatiens gräns mot det serbiska Jugoslavien bör fastställas vid en internationell konferens.

Dessutom bör utländska trupper, med eller utan FN-hjälm, tillsvida försöka hålla de stridande parterna från varandra.

Det är allvar nu! Blodigt allvar!

Edit kämppar för sitt land

Tisdagsgästen

LANDSKRONA: I lördags demonstrerade 600 personer i Landskrona för att visa sitt stöd för ett fritt Slovenien och ett fritt Kroatien.

— Det kändes underbart att så många kom, säger Edit Novak, en av initiativtagarna till aktionen. Men trots upplutningen ser hon dystert på framtiden för sitt land.

— Om väst inte ger sitt stöd är jag rädd att Slovenien tvingas på knä, säger hon.

Jugoslavien finns inte mer. Om det är de flesta bedömare idag överens. Sloveniens och Kroatiens beslut att träda ur unionen har fått Titos statsbildning att rusa samman.

Edit är också mycket noga med att påpeka att hon är sloven, inte jugoslav. Och trots att hon bott i Sverige i 25 av sina 30 år och är svensk medborgare, så klappar hjärtat varmt och starkt för det gamla landet.

— Sina rötter kan man inte förneka, säger hon.

Vaknat politiskt

Tidigare tänkte hon inte så mycket på det där med politik.

Edit är orolig för Sloveniens framtid. Hon är orolig för sina vänner och släktingar i landet.

— Det känns hemskt att sitta här och bara följa vad som sker, säger hon.

— Det gör ont när jag på TV ser tanken rulla på slovenska gator, när jag ser att slovenier tvingas skjuta på slovenier. Men det som känns ännu värre är att omvärlden inte reagerar.

Västsviker

Edit och hennes landsmän är besvikna på väst. På den svenska regeringen som tiger. På EG och USA som säger sig stödja ett enat Jugoslavien.

— Jag tycker det är en primitiv syn, säger hon.

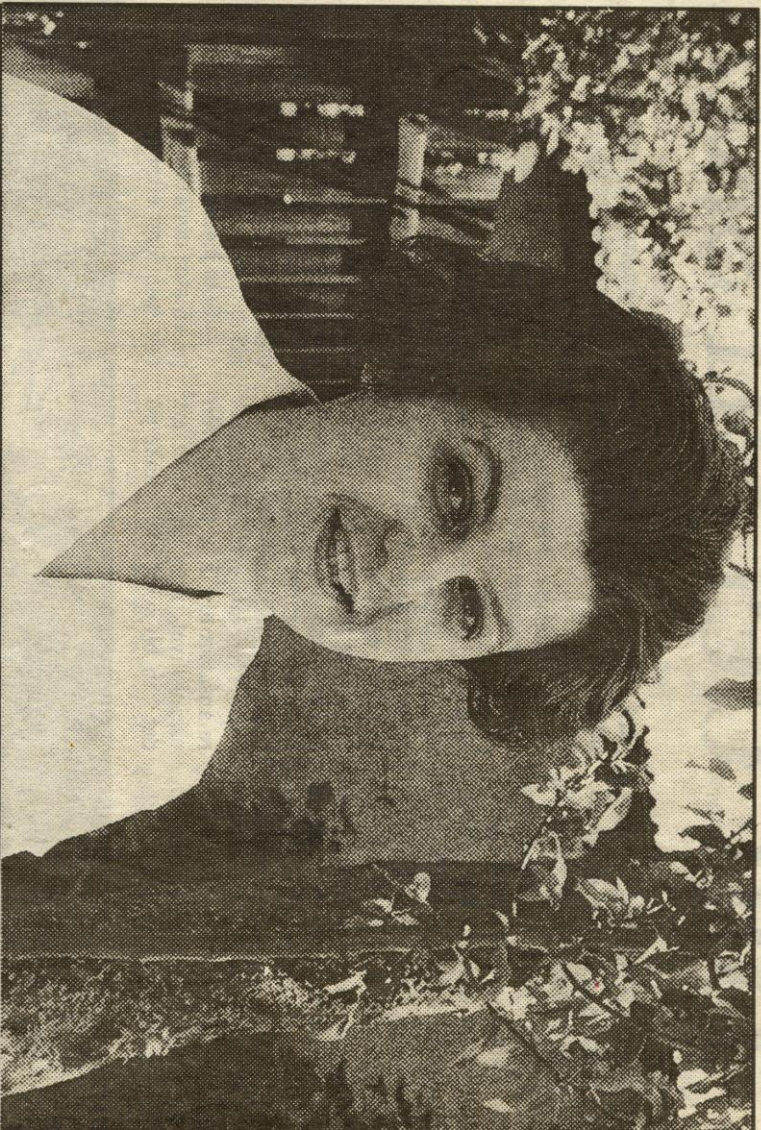
— Om folket säger att det vill bli fritt, tycker jag att man ska respektera det.

Slovenien gick samman med Serbien och Kroatien första gången 1918. Då bildades ett förenat konungarrike.

— Och författningen säger att det bildades av "självständiga stater", betonar Edit.

Det samma hände 1945 då Tito enade Jugoslavien till en federation med socialistiska förtecknen.

— Även då handlade det om självständiga stater som gick samman under Tito.



Edit ser sig som sloven, inte som jugoslav. Hon säger att det är hemskt att sitta i Sverige och på avstånd följa det som händer i Jugoslavien. — Men det känns ännu värre att omvärlden ser så kallt på Sloveniens kamp, säger hon.

— Jag hatar inte serberna, säger hon.

— Jag är säker på att det finns trevliga serber också. Men jag hatar det deras politiker har gjort. De har förtryckt slovenerna under lång tid. Nu vill de göra oss till ett lydfolk.

Edit berättar om pojkar som gjort värplikten i armén och som åkt in i buren för att de sinnet den slovenska national-

— Jag språk ska få dominera över de andra.

Edit kämpar hårt för att skapa opinion för Sloveniens sak i Sverige. Hon ringer runt till politiker och organisationer. Hon lyssnar på Radio Slovenien på mellanväg för att snappa upp nyheter. Och hon trycker på svenska massmedier, som till exempel TT, för att det som hän-

— Det gör mig rädd, säger Edit.

Och O

I Sverige finns ett starkt engagemang för de baltiska folkerna och deras kamp för självständighet. Edit hoppas på något liknande när det gäller Slovenien och Kroatien.

— Omvärldens stöd är A och O, säger hon.

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Svenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER**KK SLOVENIJA**

c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR

N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ

Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA

Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Preds.: Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO

c/o Barač, Pårpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA

Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN

Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87

SKD PLANIKA

V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malm
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA

Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM

BOX 832
101 36 Stockholm
Stefan Udovic, st.erix@bredband.net

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM

c/o Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269 26

SLOVENSKA KATOL. MISIJA

Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSL. KRALJEVINE

ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija
(+386) 01-300-02 70

Tisk / Tryckeri: JASK AB, Landskrona, 0418-44 83 00



Olofström: 21. SLOVENSKO
SREČANJE ter 35. obletnica KD
SLOVENIJA - 10. 10. 2009

GLASILO

Slovenska BLADET



ZIMA / VINTER 2009

ISSN 2000-2173

Št./Nr 29 Letnik/Årgång 8



Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 29 Letnik / Årgång 8

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije / Uppslagsfoton: Olofström, 35-letnica KD SLOVENIJA, uprizoritev ljudskih plesov – Dnevi slovenske kulture 9-11 okt. 2009 ter 35-letnica SKD PLANIKA, Malmö, pevski zbor Planika. Zadnja stran/Sista sida: I. Franseus odpira proslavo 35-letnice SKD PLANIKA; A. Budja med nastopom z ansamblom AKORDI; Z. Bencek recitira; V. Semprimožnik med nastopom v Olofströmu 10/10-09; Srečolov PLANIKA 21/11-09; Ansambel SICER s pevko Katarino Galič, Olofström 10/10-09. Foto: A. Budja, Z. Bencek, C. Stopar, J. Myndel.; Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

VSEBINA	1	INNEHÅLL
Uvodna beseda	2	Inledningsord
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	4	Föreningar
Slovenski DOM, Göteborg	4	
Orfeum, Landskrona	8	
Slovenija, Olofström	12	
Planika, Malmö	21	
Ivan Cankar, Halmstad	25	
Simon Gregorčič, Köping	27	
Slovensko društvo v Stockholmu	28	
Švedsko-Slovensko društvo Stockholm	32	
Vaša pisma	33	Era brev
Kultura	36	Kultur
Reportaže idr.	42	Reportage mm
Naša Cerkev	52	Vår Kyrka
Slovensk historia	59	Slovenska zgodovina (švedsko)
Naslovi	62	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:

Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. februarja 2010

Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 februari 2010, använd adressen ovan

ADVENT je tu... BOŽIČ in staro LETO bo kmalu naokrog;
prijateljem, znancem in bralcem voščimo:

Vesele božične praznike

ter *srečno novo leto 2010*



člani uredniškega odbora Slovenskega GLASILA na
Švedskem – Ciril Stopar, Jože Ficko,
Zvonko Bencek in Gusti Budja!



*Tisti, ki je hvaležen, vidi dlje in več; zna se veseliti,
življenje ga kar naprej preseneča, pred njega postavlja
nove izzive.*

Karel Gržan

*Den som är tacksam, ser längre fram och mer, har
förmågan att känna glädje, överraskas av livet, och ställs
inför nya utmaningar jämt.*

NA DAN Z BESEDO!

Tako kot nobena knjiga tudi naše Slovensko GLASILO ne živi v praznem prostoru, čeprav se morda ustvarjalcu, ko je z rokopisom sam, tako dozdeva. Ko je besedilo napisano, morda pospremljeno s fotografijami ali drugimi ilustracijami in ko je nato še natisnjeno in izdano, zaživi svoje, v mnogočem nepredvidljivo življenje. O usodi te pisane besede odločajo objektivne in povsem samovoljne okoliščine. Zato vas ponovno vabimo, bralce GLASILA, da pridete na dan z besedo! Pišite nam, pošljite svoja dela, ki ste jih nekoč morda shranili v kak skriti predalček, podelite svoje misli z drugimi bralci. Tako boste podprli literarno ustvarjalnost in kulturno dediščino Slovencev na Švedskem ter omilili težave, s katerimi se ta skupnost sooča v okviru kulturnih dejavnosti danes. Saj vemo, da pri izdajanju naše skupne revije Slovenkega GLASILA in še posebej pri izdajanju druge literature v slovenskem jeziku na Švedskem ne gre brez težav. Nasprotno, težave so. S skupnimi močmi jih bomo lažje obvladovali, premagali jih najbrž ne bomo.

AB



Predsednik ima besedo...

Novembersko deževje in nevihte so za nami, pred nami pa je zima. Le v zvezdah je zapisano če bo ta huda ali pa mila, čeprav vsi pravijo da je prišlo do velikih sprememb in da je na zemlji vse toplejše.

No pred vrati pa je spet novo leto 2010. Deset let, odkar smo stopili v novo tisočletje. Nekaterim Slovencem bo že 50 let bivanja na Švedskem. To pa ni majhna reč, to je že polovica obdobja. V nekaterih društvih je že polovica članstva stara od 70 – 85 let. Upamo, da se boste še naprej včlanjevali v društva in s tem v Slovensko zvezo. Nekatera društva so v tem letu zmanjšala svoje članstvo za 20 - 53 članov, kar pomeni, da izgubljam pravico do državne pomoči za leto 2011. Še mesec december je pred nami, še je čas, da tista društva, ki imajo vpisane samo odrasle člane, k tem pripišejo tudi mladino in vnuke, ter nas o temu obvestijo, kajti brez otrok in mladine nimamo prihodnosti.

Da pa ni vse tako temno, smo lahko videli, ko so v Olofströmu v oktobru organizirali Slovenske kulturne dneve in nastop na mestnem trgu ter Slovensko kulturno srečanje. Obenem so slavili 35- obletnico delovanja, prav tako so tudi v Malmöju slavili 35- obletnico s kulturnim programom in s polnoštevilno udeležbo. Poudarjam pa, da se sicer premalo ljudi udeležuje Slovenskih srečanj, bolj bi se morali potruditi pa tudi obiskati sosednja društva, ko ta praznujejo obletnice, kajti če ne boš šel k sosеду, tudi soséd ne bo prišel k tebi. Bogve če bodo naša društva uspela slaviti 50 let delovanja! To bi bilo mogoče samo, če privabimo v društva otroke in mladino in jim ponudimo kakšno aktivnost, ki jim bo zanimiva. Če potrebujete pomoč, se obrnite na Slovensko zvezo in na ABF v vašem kraju, gotovo vam bodo pomagali, ker to delamo že v društvih Planika, Malmö in Slovenija v Olofströmu.

Zavedamo se, da se staramo in smo začeli bolehati, nič več nismo tako čili kot nekoč. Vendar smo še vedno Slovenci v svojem srcu in ljubimo tiste kraje, kjer smo se rodili in preživeli rano mladost. Vsem iz srca želim v naslednjem okroglem letu veliko zdravja in veselja. Uredniški odbor Slovenskega GLASILA pa se bo potrudil in vam še naprej urejal slovensko besedo ter vam pošiljali tole glasilo. Tudi telefonirate nam lahko, radi se bomo z vami po domače – po slovensko, pogovorili.

Ciril Marjan Stopar

Program dela Slovenske zveze 2009 - 10

- ✚ Praznovanje *miklavža* in *božičnih praznikov* po društvih
- ✚ *Silvestrovanje* v slovenskih društvih
- ✚ Februar 2010, *Kulturni dan*
- ✚ Marec 2010: Praznovanje *dneva žena* po društvih
- ✚ 20. marca 2010 občni zbor Slovenske zveze

Slovenska zveza na internetu <http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovinci.si>

<http://www.stockholm.embassy.si>

Slovenski DOM

GÖTEBORG

Slovenski Dom na razstavi *Stoletje judovskega spomina* V sredo 4. novembra 2009 so se Slovenci iz SKD Slovenski dom udeležili v zgodovinski palači Emigranternas hus v Göteborgu predavanja in razstave z naslovom Stoletni judovski spomin. Razstava je bila v zgodovinski palači Emigranternas hus. Skozi to hišo je v drugi polovici 19. stoletja in v začetku 20. stoletja emigriralo v Ameriko več kot en milijon Švedov, ker jih takrat revna Švedska ni mogla preživljati.

Slovenci so se udeležili te razstave na pobudo madžarskega veleposlaništva, seveda v sodelovanju tudi s slovenskim veleposlaništvom iz Stockholma. To razstavo so podprla zunanja ministrstva držav Centralne Evrope: Madžarske, Avstrije, Poljske, Češke, Slovaške in Slovenije. In Madžarska, ki trenutno predseduje odboru za kulturo, je odprla to razstavo.

Predavanje in razstava nosita naslov Stoletje judovskega spomina s podnaslovom: Slike in zgodbe iz Centralne Evrope, intervjuji Judov iz Madžarske, Avstrije, Češke, Slovaške, Poljske in Slovenije. Razstavo so finančno podprla zunanja ministrstva omenjenih držav. Mladi iz Madžarske, Poljske in Romunije so predstavili svoj pogled in izkustvo, **kako ohranjati spomin na korenine in kako predajati ta spomin iz roda v rod**. Zanimivo izkustvo, ki bi ga bilo vredno vzeti za svojega in tudi **v okviru ohranjanja slovenskega spomina graditi lastno identiteto**.

Zgoraj omenjene države v srcu Evrope imajo veliko skupnega. Prav tako judovske skupnosti, ki živijo v teh deželah. V začetku 20. stoletja so prav v teh deželah živeli in ustvarjali nekateri najbolj slavni judovski imen, na primer: Sigmund Freud, Franz Kafka, Gustav Mahler, Arnold Schoenberg, Robert Capa, Andre Kertesz, Bruno Schulz in mnogi drugi. Do polovice prejšnjega stoletja je bila velika večina Judov v teh deželah pobita od nacistov in njihovih spmišljenikov. Sledila so več kot štiri desetletja komunističnih režimov.

Po letu 1989 in po padcu diktatur, so se judovske skupnosti začele na novo organizirati z veliko odločnostjo, kar nas mora navdajati z občudovanjem. Madžarska ima daleč največje število Judov od navedenih držav, verjetno več kot 100 tisoč. V Evropi jih je več le še v

Franciji. Čeprav jih je veliko manj v drugih državah Evrope, obstajajo judovske šole v Avstriji, na Češkem in v Poljski. Vse te skupnosti si prizadevajo, da bi ojačale judovsko identiteto med svojo mladino. Skrbijo tudi za preživele iz koncentracijskih taborišč ter vzgajajo prihodnje vodje svojih skupnosti. Tako več teh mladih vodij študira na Švedskem v Stockholmskem inštitutu Paideia, kjer sodelujejo pri ustvarjanju programov, s katerimi bodo lahko pomagali svojim skupnostim v Centralni Evropi.

Nekaj besed o razstavi sami

V Madžarski je nekaj navdušenih zgodovinarjev ustanovilo Inštitut za oralno (pripovedno) judovsko zgodovino. Nekaj od teh zgodovinarjev so vnuki Judov, ki so preživeli holokavst. Že kot otroci so z zanimanjem poslušali svoje dedke in babice, ki so jim pripovedovali zgodbe iz težkih doživetij med 2. svetovno vojno. Z zanimanjem so tudi gledali fotografije svojih prednikov, ki so bili pokončani v času holokavstva.

S pomočjo najmodernejše tehnike so zgodovinarji intervjuvali 1262 starejših Judov in Judinj iz 15. evropskih držav. Zbrali in digitalizirali so tudi več kot 22600 njihovih družinskih fotografij. Z drugimi besedami povedano, želeli in hoteli so spoznati, kako so ti ljudje in njihove družine živeli in ne samo kako so bili pokončani.

Ta razstava deluje kot veliki fotografski album, skozi katerega se je mogoče dobesedno sprehoditi skozi, brati zgodbe, ki ogrevajo srce pa tudi trgajo ga in vse med tema skrajnostima. Judovski svet, ki je prikazan v tej razstavi je v večini bil uničen v holokavstu. Ta razstava želi in hoče počastiti njihov spomin in obenem želi vprašati preživele, v kolikšni meri so pripravljeni deliti te spomine. Vsako fotografijo s te razstave lahko vidite na spletni strani <http://www.centropa.org>, prav tako tudi intervjuje.

Po predavanju in ogledu razstave so bili vsi navzoči povabljeni na prijetno zakusko, kjer so jim postregli z okusnimi in izbranimi pecivi ter dobrimi, predvsem belimi vini iz raznih evropskih držav. Tudi Radgonske penine ni manjkalo med ponujenimi vini.

Jože Benigar

Nadžkof Kramberger skupaj s člani slovenske skupnosti v Göteborgu, 2009



- Razstava v Göteborgu

Foto: Zvone Podvinski

Novice iz Göteborga



Jesen je pred vrati, listje v vseh barvah in pospravljanje z vrto v in cvetnih gredic naznanjajo, da prihaja čas teme in mrzlih dni. Najin dopust v Pernici sva uživala v sončnem in toplem vremenu. Na tržnici veliko stojnic z jurčki,



kostanji, luščeno fižolo in vse kar se še da prodati. Vonj po pečenih kostanjih je naznanjal tudi o moštu, saj letos so lahko pobrali grozdje, ki ga je nekoliko manj, a dobra kakovost, v sončnem vremenu. Tudi zorali so lahko in posejali za drugo leto. Moram priznati, da so sedaj v Mariboru res uredili cestni promet z novimi cestnim povezami vse tja do morja. Pot za Ljubljano ni trajala več kot eno uro. Trojanski klanec je bil nekdanje ozko grlo z vsem prometom, to sedaj poteka res hitro in tekoče. Čeprav sedaj moramo zaviti z avtoceste za obisk Trojan po krofe je tam prav tako polno turistov in izletnikov, ki uživajo ob dobri postrežbi v restavraciji. Je pa tudi negativno to, da vsak dan kdo zapelje po nasprotnem pasu in pri tem izgubijo življena taki, ki vozijo pravilno. Zadnja takšna nesreča je pri Arji vasi terjala tri mlada življenja. Alkohol je največkrat povzročitelj takih nesreč. Slovenci se še ne zavedajo, da pijača in volan ne gresta skupaj. Podjetja, ki gredo v stečaj, nezaposleni prosijo za pomoč dobrodelne organizacije, politiki meljejo svoje in včasih, ko gledam seje, ki jih prenašajo na televiziji, se obnašajo kot da bi sedeli v otroškem vrtcu in se igrali. Treba bo več dobre volje in spoštovanja do ljudi, da se bo država izklopala iz težav, ki so podobne tistim po celem svetu.

V našem društvu se pozna, da je na sestankih odsotnih največ tistih, ki so že v pokoju in so lahko na dopustu v Sloveniji kdaj kdo hoče. No, saj to ni nobena graja. Pripravljamo jesensko veselico Martinovanje, o tem vas bomo posebej obvestili.

Imamo željo, da bi se odpeljali z avtobusom na Nordkap. Če bi bilo zadosti zainteresiranih, bi bilo to morda izvedljivo. Ni tako poceni, a tisi, ki so bili že tam so bili zelo zadovoljni. V kolikor Vas to zanima oglasite se in sporočite nekemu v upravi društva in bomo poskusili to izvesti.

Občni zbor in srečanje Tretje generacije bo 30. januarja 2010 v Backa Folkets Hus.

Naši jubilarci:

November	Franc Colner	70 let
	Aurelio Gorjup	70 let
December	Marta Cesar	65 let

**Dovolite nam nekaj preprostih besed, za katere srčno upam, da polepšajo Vam svet.
Zdravje, srečo in veselje - to so naše želje.**

Bližajo se prazniki in s tem upanje, da nam bo naslednje leto prineslo tisto kar želimo.

Tiho, tiho prihaja Božični večer,
naj Vam prinese čas ljubezni in radosti,
pozabite skrbi in vse kar boli.
Vse dobro, slabo, kar smo doživeli,
se pomnilo bo ali pozabilo.
Prijazno vsem naj novi čas prinese,

kar staro nam je leto zamudilo.
Ljubezni, sreče in veselja
in zdravje naj bo milo.
Božični mir v srcih,
naj naše Novoletno bo voščilo!

Za upravni odbor Slovenskega Doma Marija Kolar

Intervju z Marijo Kacjan

Mariji sem v Vadsteni, kjer sva malo pokramljali, obljubila da jo bom obiskala, kadar bom na dopustu. S Karlijem sva se ustavila in parkirala avto ob kozolcu, ki je bogato cvetel z gorenjskimi nageljni. Vidi se že od daleč, da imata Marija in Mirko zelene prste, saj je na vsakem koščku zemlje cvetje vseh vrst in velikosti. Vrtnice v vseh barvah in dišavah. Ker je bil lep sončen popoldan, smo sedeli zunaj, kar pod brajdami (kot pravimo Štajerci). Mirko je prinesel in nas pogostil z svojim vinom in Marijin jabolčni zavitek je bil začetek pogovora za naš intervju.

Mirko in Marija sta prišla na Švedsko 1970 leta in z njima sta prišli obe hčerki Sonja in Nevenka. Marija je delala 10 let v papirnici Dals v Gamlestadu, naslednja leta pa vse do upokojitve v Volvu.

Prav tako tudi Mirko. Zadnja leta sta oba stanovala v vrstni hišici kjer je prav tako bilo zeleno in veliko cvetja. Na vrtu pa vsa zelenjava. Oba sta bila tudi nabiralca gob, sta pa nažalost obdržala zase vsa skrivna mesta, kjer gobe rastejo. Hčerke so hodile v šolo in kasneje ustvarile družine. Mirko in Marija sta velikokrat spekla krofe za pustne veselice v društvu, seveda sta prinesla samo take z lepimi obročki okrog (ponos vsake gospodinje), ostali so ostali doma, te sta kar sama pojedla. Rada sta prišla na društvena srečanja. Marija je bila veliko let tudi članica Misijskega sveta.

Obisk pri Mariji in Mirku Kacjan v Pesnici Foto: Marija Kolar



Zgradila sta si topel in lep dom v Pesnici. Tu rada gostita prijatelje, ki ju pridejo obiskat kadar so na dopustu. Ob upokojitvi leta 2001 sta se preselila domov v Slovenijo za vedno. Drži pregovor, da upokojenci nimajo časa, so zasedeni. Sedaj sta oba člana Rdečega križa, Desusa, več turističnih društev in Društva upokojencev. Izleti, srečanja z drugimi upokojenci, ples, vse to jima lepša življenje. Obe hčerki rade pridejo na dopust z družinami in vnuki in vnukinje vedo kje so njihove korenine. Rada prideta na obisk v Göteborg in takrat je srečanje s prijatelji. Letos je bila Marija z nami na romanju v Vadstena.

Obisk smo zaključili z ogledom okrog hiše, kjer sem videla tudi grm Angelske trobente, nekaj čisto novega in čudovite barve. Marija jo je sama vzgojila iz čisto majhnega črnega semena. Malo sta se potožila, da jima je veliko uničila toča, ki ni nikomer prizanašala. Prav takrat je bila tudi hčerka Nevenka na obisku.

Bila sem vesela, da sem izpolnila Mariji obljubo za obisk, saj včasih kaj obljubim in mi na žalost čas ne dopuša izpolniti vseh obljub. Ob slovesu mi je Marija natrgala vršičke nageljnov, katere sem ponesla v Lövgärdet in upam, da bodo krasili moj kozolec na vikendu.

Marija in Mirko. Želimo Vama veliko zdravih in lepih let, da bosta še dolgo uživala in delala tisto kar Vama najbolj leži pri srcu. Hvala za prijeten klepet !

Marija Kolar



Jesenski utripi:



S fotografijo se pišejo najboljši dnevniki!!!

Dobro sosedstvo je neprecenljivo bogastvo; na sliki z leve: g. Drago Mesarič s soprogo, Slavica Karba in Angela Budja; spodaj obisk pri sorodnikih Jožefa Ficko v bližini Ptuja, Olga Budja in gostitelji - sorodniki Jožefa Ficko iz Malmöja; desno Andrej Stopinšek s soprogo Dragico in Angelo Budja. Gostoljubnost naše Angele Budja je znana mnogim, zato se ljudje radi oglasijo in ustavijo pri njej doma. Vezi se spletajo in utrjujejo z medsebojnim sodelovanjem in obiski, katerih je naša draga



mama Angela vedno vesela! Poleti jo obiščejo predvsem sorodniki – potomci – otroci, vnuki in pravnuki z družinami, sicer pa ni nikoli osamljena, saj se čez leto zvrsti veliko starih in novih znancev na njeni domačiji.

Tako so jo v avgustu 2008 obiskala zakonca Kolarec iz Landskrone (spodaj); na fotografiji desno pa sta brata Iztok in Tomaz Bernardi, ob jesenskem obisku pri Mariti in Tomazu Bernardi v avgustu 2009. 25. oktobra je minilo eno leto od smrti njenega očeta Petra Bernardi.

Foto: Zvonko Bencek, Ilko Stopinšek, Tine Menhard, Olga in Gusti Budja





Landskrona, sept/nov. 2009;
Mala Nedelja, martinovanje
2009; Nastop *sestre Budja* na TVSlovenija, program Glasbeni
spomini z Borisom Kopitarjem, 24. okt. 09



2
0
0
9

9





- V Jönköpingu je Demi dobila mladiče, psičke
- Srečanje pri Novakovi Zdenki v Landskroni



2009 Jesen: Osebna praznovanja – rojstni dnevi, obletnice, trgategv, proslave, spomin na pokojne, prijatelji – na Švedskem in bogoslužje in drugo...



srečanje s sorodniki, znanci in v Sloveniji, nedeljsko

A. Budja



Okt./Nov. 2008/2009





v sredini Jan Björkman, *podp. švedskega parlamenta, žena župana iz Medvod, Leopold Knez, podžupan; Franc Plesec in Ciril Stopar, županja Margaretha Olsson*

SLOVENSKI KULTURNI DNEVI V OLOFSTRÖMU

Potek dela organizacije kulturnih dnevoev se je začel že v začetku leta, v

juniju smo se v vasi Sora v Sloveniji dogovarjali s pobratenim društvom o njihovem prihodu na Švedsko. V avgustu pa nam je začelo kar goreti pod nogami, ko je prišlo na dan, da ni denarja za njihov prihod v Olofström, nato pa se je le delno to vprašanje rešilo, ko je s pomočjo župana občine Medvode, ta občina pomagala gostujočim kulturnikom, da so lahko plačali naročeni avtobus. Vse ostale stroške so si morali nastopajoči kriti s svojim denarjem. Ker pa smo prišli z načrti tako daleč, so bili na kraju vseeno veseli, da se bodo odpeljali preko cele Evrope na sever, na Švedsko, kjer smo jih tako nestrpno pričakovali.

Mi v Olofströmu pa smo naprošali lokalne in pokrajinske oblasti ter policijo za razna dovoljenja. Saj moraš imeti dovoljenje za pohod iz Folkets husa po olofströmskih ulicah do trgu, pa spet dovoljenje za kulturni nastop na trgu, pa dovoljenje za alkohol v dvorani zvečer itd. Prav zaradi tega smo v praznovanje vključili županjo iz Olofströma, podpredsednika švedskega parlamenta, občinskega kulturnega sekretarja v Olofströmu ter dve švedske izobraževalne skupnosti. To sodelovanje nam je prineslo, da smo organizirali slovenske kulturne dneve na najvišji ravni in da so nam bila povsod vsa vrata odprta. Kulturni dnevi so potekali od 9 – 11. oktobra. V teh dneh smo združili 35- obletnico društva, 21. Slovensko kulturno srečanje, 25. obletnico pobratenja in podpisa pogodbe o sodelovanju in zelo kvalitetni prikaz slovenske kulture na mestnem trgu. Tudi oblasti v Sloveniji so bile zelo zainteresirane za to organizacijo, ki jo prirejamo vsakih 5 let in so napovedali obisk iz parlamenta RS, g. Mirko Brulc podpredsednik Komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, g. Primož Ilešič, sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, iz Medvod pa g. Leopold Knez podžupan občine Medvode in mati županja.

Prihod kulturnikov- gostov iz Sore, v petek, 9. oktobra

Naši člani so v petek počistili društvene prostore, pripravili zastave, prapor, plakate, loterijo, hrano in darila za goste ter vse kar smo potrebovali na veselici. Popoldne smo se srečali v društvenih prostorih, nato pa smo odšli še v počitniške hišice, kjer smo organizirali prenočišče in porazdelili hrano za zajtrk v hladilnike, na mize smo postavili sadje. Nato je zazvonil telefon

in že so javili, da se peljejo mimo Bromölle za Olofström. Z avtomobilom sem se peljal nasproti in jih počakal na križišču. Kar hitro in nenadoma se je prikazal velik in lep slovenski turistični avtobus poln radovednih obrazov. Pozdravili smo se z dolgimi lučmi in peljal sem pred njimi proti predmestju Olofströma, v Jämshög, kjer so jih v restavraciji že pričakovali z večerjo. Parkirali smo pred mestno trgovino, iz avtobusa se je vsula množica mladih deklet in fantov, med njimi pa tudi stari znanci in predsednik društva Oton Župančič iz Sore. Pozdravljanja in objemanja ni hotelo biti konca, zaigrala je harmonika, plesali smo in juhuhu-vzklikali, vsa bližnja in daljna okolica je takoj vedela, da so Slovenci prispeli v Olofström, saj smo imeli plakate o prireditvi na trgu na vseh oglasnih deskah. Ljudje so gledali skozi okna, drugi so stali pred hišami in stanovanji ter poslušali. To je neopisan trenutek, srečanje s svojim narodom, s svojo kulturo, ki jo nosimo v srcu. Čeprav smo bili veseli, so nam solze silile na lica. Tema se je že spustila, ko smo se odpravili na prvo skupno večerjo; nekaj čez štirideset gostov in cel upravni odbor našega društva. Razdelili smo jim Društvena glasila, program obiska ter zemljevide Olofströma in pokrajine Blekinge.

Po večerji sem se odpeljal domov v Ronneby, saj imam skoraj eno uro vožnje, ostali odborniki pa so se z gosti odpravili v počitniške hišice, kjer so jih razmestili in se z njimi pogovarjali in veselili pozno v noč.

Kulturni nastop na mestnem trgu

V soboto zjutraj so se valili težki črni deževni oblaki nad Olofströmom. Vsi smo bili izredno zaskrbljeni, kako bo s kulturnim nastopom na trgu. Ob desetih se je vlilo, deževalo je kot da bi nam nekdo rad nagajal z vremenom. Ni bilo mogoče postavljati ozvočenja na trgu, zato smo se odločili, da bomo kar brez tega. Ob dvanajstih nas je vratar spustil v dvorano Folkets hus, kjer je dvajseterica ljudi začela pripravljati



in okraševati dvorano. Ob pol enih sta prišla k nam v dvorano: Margaretha Olsson, županja občine Olofström in Jan Björkman, podpredsednik švedskega parlamenta. Škoda da ne bo nastopa na trgu sta menila in kazala na svoja premočena dežnika. Mi bomo vseeno nastopali pa tudi če bomo pod dežniki smo jima zagotovili. Fantastično bi bilo sta menila in gledala skozi okna v sivo nebo. Deset do enih smo se postavili pred Folkets hus s tremi zastavami, večina v slovenskih narodnih nošah, v vrsti nas je bilo okoli 60-70. Ostali so morali ostati v dvorani in jo urejati, kajti časa niso imeli veliko, ker je bilo ogromno dela, kajti dvorana je morala zgledati svečano ob obletnici slovenskega društva.

Nekaj minut pred eno se je z vlakom iz Kopenhagena in avtobusom iz Bromölle pripeljal g. Primož Ilešič, sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Neverjetno kako smo bili veseli, da je utegnil priti in bo bil med nami. Slovenski marš s povorko po olofströmskih ulicah proti mestnemu trgu se je pričel ob eni uri popoldne. Spredaj so bile zastave in društveni prapor, nato predsednika društev, predstavniki oblasti iz Slovenije in Medvod, švedski politiki, nato folklorni ansambel, harmonikar je prešerno igral slovenske pesmi, nato folkloristi v gorenjskih narodnih nošah, pa ansambel Sicer, za njimi pa naši člani in

ostali, ki so se nam pridružili. Vsakokrat, ko planiramo in uresničimo tale projekt in ko korakamo po mestnih ulicah; povsod samo slovenska govornica, mi pridejo solze na oči. Vse okoli nas pa so poskakovali švedski novinarji in nas fotografirali za pokrajinske časopise. Bili smo zelo ponosni.



- *Ciril Stopar in Franc Plesec*
- *Nastop ansambla SICER na trgu*
- *Folklorni ansambel*
- *Ljudski plesi na trgu*
- *Nastopajoči: Viktor Semprimožnik, Zvonko Bencek, Augustina Budja in folklorna skupina ter mlada solistka s švedsko himno*



- *Na plesišču*



Ko smo krenili proti mestnemu trgu je naenkrat nehalo deževati, oblaki so se razmaknili in kot je napisal kasneje švedski novinar, smo s nastopom razgnali sivo črno nebo in sonce nas je za trenutek obsijalo. Olofströmska županja je odprla slovenski kulturni nastop z dolgim govorom in povedala, kako pomemben je za Olofström ta nastop, kako je slovensko društvo delovno in sodeluje z občino, obenem je zaželela dobrodošlico gostom iz Slovenije. Seveda sem moral prevajati vse na slovenski jezik, da smo vsi razumeli. Nato je sledil nastop Ansambla Sicer, pa

plesni program mladinske folklorne skupine, zatem je nastopil folklorni ansambel in na kraju



spet ansambel Sicer, ki imajo odlično pevko. Okoli odra pa so stali naši zastavonoše s zastavami. Vse to je tudi snemala televizija Medvode, mi pa smo dajali interjuje švedskim novinarjem. Niti ena kaplja dežja ni



padla med slovenskim kulturnim programom. Hvala ti, moj bog tam gori! Čez eno uro, po koncu programa smo se vrnili spet v povorki nazaj v dvorano in v hišo kulture, kjer so naši pridni člani že slavnostno okrasili dvorano, pripravili mize, likovna sekcija pa je pripravila umetniško razstavo. Švedski politiki so dali intervju za televizijo Medvode, slovenski in švedski predstavniki in politiki so se pogovorili in izmenjali darila. Na kraju smo se jim zahvalili za sodelovanje in se odpeljali na kosilo v restavracijo v Jämshög, ta dan so imeli samo za nas odprto, saj nas je bilo skupno okoli 65.



21. SLOVENSKO KULTURNO SREČANJE

Kulturni program je začel skoraj ob napovedanem času, malo smo počakali, ker so nastopajoči še trenirali z ansamblom Sicer. Ciril Stopar je odprl Slovensko srečanje z govorom v katerem je še posebno omenil 25- obletnico pobratenja s KUD Oton Župančič iz Sore, kajti to kulturno sodelovanje in prijateljstvo nam je dalo večkrat novih moči, ker so nam zmeraj stali ob strani, ko nam je bilo potrebno pomagati. Od njih smo se naučili marsikaj, posebno pa organizirati likovne razstave, katere tudi oni prirejajo vsako leto. Oni nam vsakih pet let popestrijo slovenske kulturne dneve in čeprav nekateri mrmrajo, da imamo v Olofströmu preveč kulture. Toda povem vam, da kulture in dejavnosti ni nikdar preveč. Skozi kulturo, nastope in koncerte



smo si pridobili prijatelje v vsej Sloveniji, v zamejski avstrijski Koroški in med zamejci v Italiji, Trstu in Krasu. Skozi kulturo in koncerte imamo prijatelje med vodilnimi v olofströmski občini.

Na oder je nato prišel slavnostni gost Primož Ilešič, sekretar Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in nas pozdravil v imenu Boštjana Žekša, ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu. Slovensko himno je zaigral folklorni ansambel iz Sore, švedsko himno pa je pela petnajstletna Lovisa Rampre, ki je pred leti hodila v Olofströmu v slovensko šolo, prav tako

pa se udeležila minulo leto tabora slovenskih otrok na Debelem Rtiču na Slovenski obali. Kulturni program je vodila Sabina Kranjc. Franci Plešec, predsednik KUD OŽ iz Sore je čestital društvu iz Olofströma, podarili so nam prekrasen par, dve veliki lutki, ki sta

oblečeni v slovenski narodni noši. Neverjetno, kako lepo darilo! Tudi podžupan občine

Medvode Stanislav Knez je prišel s zelo praktičnim velikim darilom, ki ga bomo uporabljali po sestankih. Naši pokrovitelji na občini Medvode naj se zavedajo da Slovincem v slovenskem



društvu njihovo pokroviteljstvo veliko pomeni. Prisotni predstavniki slov. društev so čestitali KD Sloveniji za 35 obletnico z rožami in priznanji. Nato pa se je začel kulturni program, Viktor Semprimožnik iz Hästvede je zapel

svojo pesem Moj dom in zaigral nekaj prelepih melodij ob spremstvu ansambla Sicer. Prav tako je ob spremstvu istega ansambla zapela in se publiki predstavila s pesmijo Sanjam o domovini Avgušтина Budja iz Landskrone. Zvonko Bencek pa je recitiral pesem Mejnik, Antona Aškerc.



Nato so prišli na



vrsto folkloristi KUD Oton Župančič in se predstavili v vaških narodnih nošah in s posebnim programom, katerega še nismo videli. Kot smo napovedali je kulturni program končal takoj po sedmi

uri in bili smo veseli, da so se vsi držali načrtanega programa, za kar smo dobili kritiko pred petimi leti.

Po bogati večerji pa je prevzel glavno besedo Ansambel Sicer pod vodstvom harmonikarja Simona CERarja, s pevko Katarino Galič in pevcem Primožem Steletom ter nas zabaval celih



šest ur pozno v noč. Pripravili smo tudi bogato loterijo, imeli smo več kot 70 dobitkov, glavno nagrado pa nam je darovala letalska družba Adria Airways. Na koncu smo morali pospraviti in izprazniti dvorano ter poklicati varnostnike, da smo jim predali ključe. Z avtomobili smo kar nekaj ur vozili stvari v društvene prostore, domov smo prišli šele ob pol šestih zjutraj.

Slovenska likovna razstava

Pred vhomom v dvorano je bila

umetniška razstava, na kateri so razstavljale 4 članice likovne sekcije kar 28 slik. Najmlajša udeleženka razstave je bila Tina Belec, ki ima šele 11 let. Najstarejša pa je bila Nada Žigon, ki je napolnila sedemdeset let. Ostali dve umetnici sta bili Dušanka Kelečinji in Silvana Stopar, ki sta imeli v minulih letih veliko samostojnih in skupnih razstav. Krožek likovne sekcije je trikrat do štirikrat mesečno, vsak krožek pa ima od 5-6 učnih ur. Naše razstavljavke so sprejele tudi diplomo in zahvalo društva za delo.



Srečanje v društvenih prostorih



V nedeljo je moral avtobus mirovati, zaradi nočne vožnje zvečer v Slovenijo. Zato smo najeli kombi, da smo lahko vozili naše goste iz Olofströma na kosilo v Jämshög. S Primožem Ilešičem sva se dogovorila, da se srečava v Olofströmu pred hotelom točno ob dvanajsti uri. Nato smo še pomagali voziti preostale goste na kosilo, ki je bilo kar 5 km daleč od prenočišča. Popoldne sem odpeljal g. Primoža na vlak

v Bromöllo, da se bo odpeljal na letališče v Kopenhagen. Med potjo sva se pogovarjala in se zelo dobro ujela, zahvalil sem se mu za njegov obisk na kulturnih dnevih v Olofströmu. Nato sem se peljal še v Ronneby po ženo in sva že hitela nazaj v Olofström, da pripravimo večerjo za naše prijatelje iz Sore. Društveni prostori so bili napolnjeni do zadnjega kotička. Dve harmonike so igrale, pogovarjali smo se, peli, smejali in tudi plesali. Bilo nam je lepo, združili smo dve slovenski kulturi, veselo- vročo in intenzivno iz Slovenije ter našo slovensko malo bolj hladno toda veselo iz Švedske. V društvenih prostorih smo imeli tako še eno prijateljsko srečanje, veselico. Zvečer pred odhodom smo vsem podarili švedskega škrapa- troll, da jih bo spominjal na prijateljski obisk v Olofströmu. Po obojestrani zagotovitvi, da se bomo spet srečali, smo se morali posloviti, kajti pred seboj so imeli dolgo pot v Slovenijo.

Solze so nam stopile v oči, ko smo se objemali, poljubljali in poslavljali. Mahali smo z rokami v pozdrav vse dokler ni avtobus izginil za ovinkom.

Mi smo vrnili nazaj v društvene prostore in se pogovorili, kaj so naši gostje rekli. Vsi so bili zelo zadovoljni z obiskom v Olofströmu, čeprav je bilo vložena veliko dela, smo najbolj veseli, da so bili vsi zadovoljni, veseli in srečni. To tudi nas osreči. Prijatelji in bratje iz Sore in Medvod, dobrodošli spet čez pet let.

Dans och musik lyfte råkallt Olofström



POKRAJINSKI ČASOPISI V ponedeljek sta oba pokrajinska časopisa na 1- 2 straneh objavila obširne članke slikami v barvah o nastopu na mestnem trgu.

Foto: Jörgen Klinthage

OLOFSTRÖM Det var småruggigt och regnigt på Nya torget i lördags. Men i samma stund som Slovenska folkdansare och spelmän höll uppvisning med anledning av den slovenska kulturdagen stannade allt regn upp som på en given signal.

Slovenien satte sin prägel på Olofström under hela lördagen med sång och musik. – Vi har planerat den här helgen i nästan två år och det är oerhört roligt att få visa upp vår kultur för olofströmarna, säger Ciril M Stopar, ordförande i Slovenska riksförbundet. Riksförbundet har 1040 medlemmar. Störst av de 11 föreningarna runt om i landet är Olofströmsföreningen med 261 medlemmar.

Vill bli vänort Tre unga tjejer som visade upp sina danser var Nina Kozamernik, Mojca Sustersic och Barbara Sustersic. De medverkande kom från kulturföreningen Oton Zupancic från den lilla byn Sora i kommunen Medvode nära Ljubljana. Kommunen har länge försökt bli vänort med Olofström men alltid fått nej. **Välkänd** Förutom folkdansgruppen och sångkören medverkade även den i Slovenien välkända orkestern Ensemble Sicer. – Lite kallt, men kul att komma till Sverige som jag aldrig tidigare varit i, säger Nina

Kozamernik. På kvällen hölls en fest på Folkets hus i anslutning till kulturföreningen Slovenijas 35-årsjubileum.

Jörgen Klinthage

Publicerad 2009-10-12



Zahvala Zahvaljujemo se vsem članom UO, vsem družinam in posameznikom, ki so nam pomagali pri organizaciji te prireditve. Zahvaljujemo se tudi slovenskim društvom iz Malmöja, Landskrone in Köpunga za obisk.



Prav tako se zahvaljujemo kulturnikom iz KUD Oton Župančič iz Sore, predstavnikom in občini Olofström, predstavnikom slovenske vlade, Björkmanu ter vsem pomagali na kakršen hvala tudi Uradu Vlade RS za

našemu prijatelju Janu ostalim, ki so nam koli način. Najlepša pokrovitelju srečanja Slovence v zamejstvu in po svetu ter Slovenski zvezi.



Plan društvenega dela

- sobota, 5. decembra, praznovanje Sv. Miklavža.
- sobota, 6. marca 2010, praznovanje Dneva žena in občni zbor.
- krožek likovne sekcij, 3 nedelje v mesecu.
- - Društveni prostori so odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).

V SPOMIN NA PRIJATELJA pok. KRISTJANA MLAKAR

KD Slovenija je zelo prizadela vest, da Kristjana Mlakarja iz Södertelja ni več med nami. Moramo povedati da sta pok. Kristjan in njegova žena napravila veliki ovinek po jugu Švedske do Ronneby, da sta prinesla 2 velika paketa učnega materiala za Slovensko šolo v Olofströmu, ki so ga poslali naši prijatelji Oktet Suha iz avstrijske Koroške. UO KD Slovenija pošilja pokojnikovi družini iskreno sožalje, posebno pa njegova prijatelja Viktor Semprimožnik in Ciril Stopar.

Ciril M. Stopar KD Slovenija, Olofström



Eno in drugo o svetem Martinu in martinovi gosi

V Sloveniji je sveti Martin pomemben in zelo čaščen svetnik – legenda namreč pravi, da Martin spremeni mošt v vino, vino pa je slovenska narodna pijača, o njem piše tudi Prešeren v svoji Zdravljici, katere stihovi tvorijo slovensko himno. Zanimiva primerjava: slovenske narodne, še bolj pa pivske pesmi govorijo skoraj izključno o vinu, švedske, kjer vinska trta ne uspeva, pa opevajo in častijo le

žganje ali »šnops«. Le teh imamo oboji na stotine. Kdo torej, je bil sveti Martin?

Martin Tourski se je rodil oktobra, leta 316 v Sabariji, današnjem Szombathelyju na Madžarskem. Pri dvanajstih letih je proti volji staršev, ki sta bila pogana, zaprosil za sprejem med katehumene. Ko je bil star 15 let, je vstopil v državno vojsko in sčasoma postal častnik pri gardni konjenici. Že v tem času je postal znan po svoji skromnosti in ljubezni do bližnjega. Znana je zgodba, da je nekega mrzlega jutra pred mestnimi vrati v Amiensu na dvoje preparal svoj oficirski plašč in dal polovico prezeblemu beraču. Ponoči se mu je prikazal Kristus, ogrnjen s tem plaščem in mu dal vedeti: »Vse, kar storite ubogim, storite meni.«

Martine imamo tudi v Planiki. Eden izmed njih je **Martin Hozjan**, kateri je 2. novembra 2009 praznoval svoj 75. rojstni dan. Iskrene čestitke in še mnogo zdravih, srečnih let!

19. novembra pa je dopolnil 70 let naš član, muzikant in pevec pri Pevskem zboru Planika, **Vilibald Šoba**. Videti je zdrav in je vedno dobre volje. Naj takšen tudi ostane!

Po več letih službovanja pri cesarski vojski je želel pobožni Martin postati duhovnik zato se je napotil v Poitiers k škofu Hilariju, od katerega je po semenišču prejel mašniško posvečenje in kasneje ustanovil prvi samostan v Franciji. Leta 371 je bil imenovan za škofa v francoskem mestu Tours. O njem se je razširil glas o čudežnem zdravljenju bolnikov, izganjanju duhov in obujanju mrtvih. V znamenje, da je ostal zvest skromnosti, je med mašo sedel na navadnem, neoblazinjem stolu, kot vsi ostali. V največje veselje mu je bilo, da se je po maši pogovarjal s svojimi verniki. Postal je slaven, kar se ni skladalo z njegovo življenjsko doktrino, zato je imel nemalo težav. Umrl je v Toursu 8. novembra, leta 397. Kmalu po smrti so pričeli ljudje trumoma prihajati na njegov grob in ga častiti kot svetnika. Kasneje, ko je bil za svetnika proglašen tudi uradno, je bil med prvimi, ki ni umrl kot mučenec.

Zakaj imamo ob Martinovem na mizi martinovo gos?

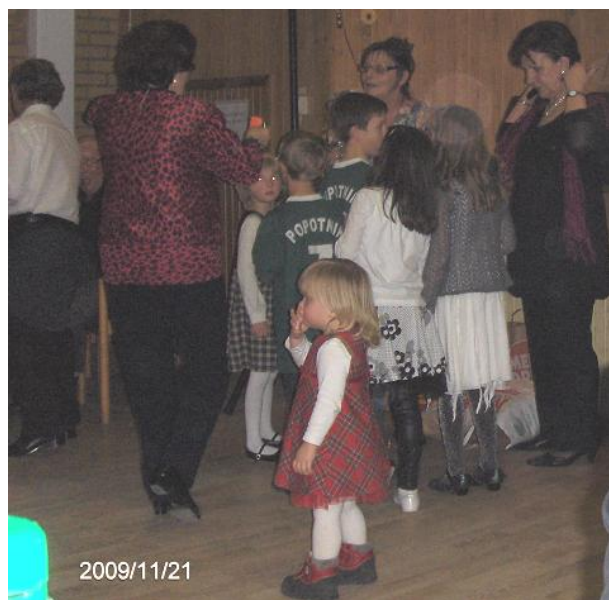
V članku zgoraj ste prebrali, da je bil sv. Martin zelo skromen in ponižen, kot je videti pa tudi precej sramežljiv. Ko bi naj bil imenovan za škofa se mu je zdelo, da si takšne časti ne zasluži. Zbežal je in se hotel pritajiti v trumi gosi, ki so se pasle na bližnjem travniku. Le te so se razbežale, Martin je bil ujet in nekako proti volji svojemu nasprotovanju navkljub, postal škof. Beg je gosem hudo zameril, zato jih je preklel, to prekletstvo pa je postalo njihova obsodba, katero mi, navadni smrtniki ob vsakem Martinovanju marljivo izvršujemo.

JoF – Planika

35-letnica SKD PLANIKA, Malmö (1974 – 2009)



V SKD PLANIKA so v soboto, dne 21. novembra proslavili 35-letnico društva. Program je odprla predsednica Ivanka Franseus z besedami, da je društvo vsa leta uspešno delovalo in služilo svojemu namenu, vendar bi brez podpore članov to UO ne uspevalo. Ivanka se je zahvalila vsem prisotnim in tudi tistim, ki jih ni več med nami. Povabila je tudi predsednika Slovenske Zveze, Cirila Stoparja, da je pozdravil prisotne. Nato je sledil dokaj pester kulturni program, kjer je nastopil pevski zbor Planika pod vodstvom Johanesa Likar,



nastopili so tudi člani ansambla AKORDI, z dvema točkama tudi s priložnostjo gostjo ansambla Augustino Budja, ki je prisotne pozdravila v imenu svojega društva Orfeum ter nekoč znanega ansambla LASTOVKE, ki so med leti 1973 – 95 z glasborazveseljevale Slovence na Švedskem. Z recitacijo A. Aškerca »Mejnik« je nastopil tudi Zvonko Bencek. Nato je sledilo rajanje ob lepozvočni glasbi ansambla AKORDI. Udeležba je bila

polnoštevilna, tako da bi dvorana kmalu bila pretesna. Zraven domačih gostov iz okolice Malmö so bili na priredbi še gostje iz Göteborga (društvi SLOVENSKI DOM; FRANCE PREŠEREN), iz Halmstada (društvo IVAN CANKAR), iz Olofströma (društvo SLOVENIJA) in



iz Landskrone (ORFEUM). Hvala za krasno prireditev in še veliko uspehov društvu PLANIKA v prihodnje!

Fotografije: J. Myndel; Z. Bencek; A. Budja; C. in S. Stopar

UO Slovenske zveze je imel tudi redni jesenski setanek v popoldanskih urah v sklopu obletnice društva PLANIKA. Na



sestanku so obravnavali tekoča vprašanja o delovanju Slovenske zveze, o problematiki rednega/nerednega plačevanja članarine društev, o vlogi SZ in o nadaljnjem delu v zvezi. Občni zbor SZ bo 20. marca 2010. Spodaj je nekoliko fotografij s sestanka.



Te strani je pripravila Augustina Budja.



Spodaj: Sestanek Slovenske zveze, Malmö, dne 21. 11. -09 ter posnetek za DAN ŽENÁ 2009, PLANIKA; Foto J. Myndel



Pa še en »gasilski« posnetek spodaj - z muzikanti...





Veronika in Magnus Nilsson



Poroka Veronike Jenko in Magnusa Nilssona je bila na Veliko gospojnico, to je 15. avgusta 2009 na Långa Bryggan, blizu Bjärreda, na južnem Švedskem. Malo s strahom so se svatje zbirali na

pomolu, ki je vodil skoraj pol kilometra v morje. Celo dežnik je bilo potrebno odpreti. Tudi veter je precej pihal in zrak je bil zato še bolj vlažen ter neprijeten.

Toda dogodek, ki je bil pred svati in pred novoporočencema Veroniko in Magnusom, vse to ni



moglo spremeniti slovesnosti trenutka, ko sta si novoporočenca pred duhovnikom Zvonetom in pred pričama obljubila dosmrtno življenjsko zvestobo, da si bosta zvesta v sreči in nesreči, v boleznih in zdravju ter da se bosta ljubila vse življenje.

Temu slovesnemu trenutku zaveze medsebojne ljubezni je sledil podpis prič, pa čestitke in nato šampanjec za srečo v zakonu. Sama novoporočenca sta zelo slovesno in zelo tankočutno okrasila svatovsko dvorano, ki je dajala

pridih iz zelene soške doline ter slovenskega morja. Čestitke tudi za to pozornost do svatov in za lepoto svatovske dvorane.

Tako Magnusovi starši in sorodniki ter prijatelji in sodelavci, kakor mama Jožica ter ata Branko Jenko, skupaj s svojimi sorodniki ter prijatelji, so bili ponosni na ženina in nevesto. V tistem trenutku so tudi Veronikini z Bukovce bili v duhu povezani s svati na Švedskem.

Draga novoporočenca Veronika in Magnus! V obredu poroke sta slišala: »Kar je Bog združil, tega naj človek ne loči.« Prizadevajte si skozi vse življenje živeti tako, da bo vajina skupna pot zares blagoslovljena, srečna in obdarjeva z otroci, ki naj bodo kot biseri vajine zakonske ljubezni.

Srečno na novi življenjski poti in naj vaju dobri Bog blagoslavlja, da bosta izpolnila svojo obljubo drug drugemu ter bodita še eno ognjišče lepe ljubezni. Bog vaju živi na mnoga leta!

Veronikina starša Jožica in Branko Jenko

Foto in tekst: Zvone Podvinski



SIMON GREGORČIČ KÖPING

Vabilo Dragi otroci in starši - spet je leto naokoli, še malo, pa bomo okrasili Novoletno Jelko ki nam bo delala veselje v Božičnih dneh v prostorih društva Simon Gregorčič. Tradicija naj ostane. Torej dragi otroci, vabljeni v soboto 5.12.2009 ob 15.00 uri v društvene prostore, da tako skupaj okrasimo jelko in se obenem družimo, kajti dan je namenjen našim najmlajšim. Dobrodošli tudi vsi ostali.



Inbjudan! Kära barn och ungdomar, ni är hjärtligt välkomna till Slovenska lokaler för att klä vår julgran till kommande Jul som närmar sig.
Tid: lördag 5/12-2009 kl 15.00

Välkomna!
Upravni odbor / Styrelse

Novoletno voščilo



*Kje ste snežinke, bele rahle in sanjave, Da posrebrite nam božično drevo
In sporočite praznične pozdrave, Tja daleč in vse naokoli,
Prijetelj, glej novo leto je prišlo.*

Vsem skupaj želimo vesele Božične praznike ter veliko zdravja in sreče v prihajajočem letu 2010 Spet leto dni je naokoli, zakaj in kam tak hitro je odšlo, to se sprašuje marsigdo! Žal, nič se ne da storiti, vendar je treba življenje uživati in dobro sprejemati, dokler še imamo toliko moči, da si v življenju lahko privoščimo to, kar srce nam želi. V novem prihajajočem letu 2010 - dosti sreče, zdravja, razumevanja, zadovoljstva, prijateljstva obilo – to so želje in moje voščilo!

Dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu, naj vam voščila segajo globko v srce, naj novi čas prinese vse, kar je staro leto zamudilo, v novem letu pa se naj uresničijo želje vsem, vse kar si kdo zaželi.

Vsem članom želim prijetno praznovanje prihajajočih praznikov. Naj ob teh dneh bo dosti prazničnega razpoloženja, druženja in smeha. Ne pozabimo pa tudi na bolnike in vse tiste, ki trpijo, ali pa so v kakšnih hudih stiskih. Tudi njim naj božično voščilo prinaša upanje in tolažbo.

Najlepše se zahvalim upravnemu odboru za potrpljenje z menoj, za dobro opravljeno delo in skrb ki smo ga skupaj vložili v naše društvo. Naj tako poteka še naprej. Ostanimo složni, ker tako lahko dosežemo še lepše uspehe in medsebojno sodelovanje med člani društva "Simon Gregorčič".

Vabljeni vsi skupaj na zaključek letošnjega leta v naše društvene prostore. Dragi člani društva pridite, da tako skupaj dočakamo novo leto, si sežemo v roke in zaželim vse najlepše v letu ki bo pred nami. Čas in vse ostalo za zaključek leta pa bomo še določili. "Dobrodošli"

Želi vaš predsednik

Alojz Macuh



Park Wira Bruk 2007



Norrtälje 2007



Mariefred 2006



Miklavž 2005



Kristian Mlakar, Norrtälje 2007



Vadstena 2003



30-letnica Slovenskega društva v Stockholmu; spodaj - 35-letnica Slovenskega društva v Stockholmu



V slovo Kristianu



Bil je turoben, hladen oktoberski dan. Rahla megla se je razprostirala nad drevesi in zadnji orumeneli listi so v vetru poplesovali proti zemlji. Dolga kolona temno oblečenih ljudi se je vijugala med kapelo in grobom. Šepetanja, molitve in občasno petje je lahko odmevalo na pokopališču v Södertälju, mestu južno od Stockholma. Poslavljali smo se od Kristiana Mlakarja, ali Kristla kot smo ga prijatelji ter znanci klicali. Po dolgi bolezni se je septembra od nas poslovil, samo nekaj tednov pred svojim sedemdesetletnim praznikom.

Kristl je bil dolgoletni predsednik Slovenskega društva v Stockholmu in vezni člen v raznovrstnih prireditvah, ki so bile v korist razvoja slovenske kulture na Švedskem. S povezovanjem, nasveti in neutrudnim delom je znal pridobiti mnogo somišljenakov. Skratka: razdajal se je! Mnogo let je sodeloval v pevskem zboru in priložnostno igral na razne instrumente. Bil je pokončen Slovenec, ki je znal združevati ljudi. Rojaki smo cenili njegovo delo.

Kristl se je rodil v Ljubecni pri Celju. Že v rani mladosti so mu umrli oče, sestra in bratec. Z mamo sta v tistih zgodnjih povojnih letih težko a uspešno premeščala vse težave. Po končanem šolanju in kratki zaposlitvi v Sloveniji se je preselil z ženo Angelo na Švedsko. Ustvarila sta si dom zase in za sinova Roberta in Kristiana. Bila sta

tudi odlična gostitelja. Velikokrat se je številna skupina rojakov zbirala pri njih in ne le Slovencev iz Švedske, ampak tudi iz domovine.

... Hitro gorijo stenji in leta. Zunaj je severni veter in led...(K. K.) Ob tvojem slovesu je bilo izgovorjenih veliko lepih in toplih besed. Večina od nas, tvojih prijateljev in znancev se zaveda, da stenji vse



prehitro dogorevajo. Naše vrste slovenskih prišlecev na Švedski se vsebolj redčijo. Morda bi pretiraval, če bi trdil, da se te bomo neprestano spominjali, ampak lahko trdim, da bodo občasni spomini nate topli in neoskrunjeni.

Hvala ti za vse.



**Tone Kisovec
in prijatelji**

Besedilo in fotografije:
Anton Kisovec

Gustika, pozdravljena,

Posredujem prispevek s fotografijo o študijskem obisku švedskih poslovnih šol (TBS) v Sloveniji. Na fotografiji: dijaki poslovnih šol: Umeå, Sundsvall, Örebro in Linköping, Profesor Martin Hysten iz Örebro-ja in profesorica Isabella Habijan iz Linköping-a, Ivanka Dvojmoč, predstavnica tovarne zdravil Krka v Novem mestu in Lojze Hribar, predstavnik Društva Švedsko-Slovenskega prijateljstva.

Fotograf: Tone Jakše

Thoren Business School(TBS) i Slovenien



Ledningen för Thorén Business School, med säte i Umeå, beslöt följande: Några elever från de fyra skolorna Umeå, Sundsvall, Örebro och Linköping som tävlat och vunnit med olika projekt, fick som belöning resa till Slovenien där de presenterade sina projekt för eleverna i vänskolan Handelsgymnasiet i Ljubljana.

Eleverna med två lärare som reseledare, samlades på Skavsta flygplats med destination Venedig, där de hyrde två minibussar för vidare resa till Ljubljana där togs emot av Lojze Hribar, representant för Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen som svarade för organisation, samordning och guaidning i Slovenien.under fyra intensiva dagar mellan den 5 och 8 oktober

Första dagen besökte TBS´s elever och lärare Slovenska Handelskammaren i Ljubljana där de fick utförlig information om slovenskt näringsliv (företagsamhet, export, import, turism, arbetsmarknad, bankväsende mm).

På Svenska Ambassaden i Ljubljana fick besökarna information om ambassadens arbete - hur kontakt hålls med svenska medborgare i Slovenien, hur representation av svenskt näringsliv i Slovenien fungerar mm.

Dag två begav man sig till staden Novo mesto där kontaktpersoner med sina medarbetare väntade på läkemedelsföretaget Krka. Medan besökarna lyssnade på information och bevittnade vissa delar av läkemedelsproduktionen gjorde lokalradion KRKA ett reportage om TBS och deras besök i Novo mesto.

Efter besöket åkte man vidare till SPA Smarješke Toplice, där rundvandring gjordes och information gavs om välgörande bad och spa-behandlingar både på denna anläggning och andra i Slovenien. På vägen mellan Novo mesto och Smarješke Toplice hann

man även med ett historiskt besök på det romantiska medeltidsslottet Otočec.

Tredje dagen presenterade eleverna från affärsgymnasiet iUmeå, Sundsvall, Örebro och Linköping sina projekt för eleverna på vänskolan i Ljubljana och knöt därmed närmare kontakt med dessa. Radio Slovenia har vid två tillfällen gjort reportage om TBS-besöket. Elever från både den svenska och slovenska skolan har fått svara på frågor från journalister, bland annat om de olika länderna, statsskicken och näringslivet. Som belöning efter flera dagars intressant, lärorikt men ansträngande program besökte elever och lärare Bledsjön, Ljubljanas gamla stadsdel, kalkstensgrottan Postojna och turistparadiset Portoroz vid Adriatiska havet.

Den lyckade studieresan genomfördes till stor belåtenhet för alla inblandade - TBS ledning, elever, lärare och vänskolan i Ljubljana samt Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen. Samtliga medverkanden har bidragit till bättre kunskap och förståelse mellan de två länderna Sverige och Slovenien.

Lojze Hribar

Spoštovano uredništvo Slovenskega GLASILA!

Kot urednik oddaje Slovincem po svetu in domovini bom zelo vesel, če boste karkoli iz besedi, ki vam jih pošiljamo, objavili v vašem glasilu in vam dajem tudi popolno dovoljenje. Prosim le, da bo navedbi navedete vir: Radio Ognjišče. Vesel bom tudi, če bi tista glasila, kjer bodo objavljeni prispevki, pošljete po e-pošti. Imam pa še eno prošnjo. Ali bi v Glasilu objavili novico o našem novem satelitskem oddajanju? Radio Ognjišče je 20. septembra prenehal oddajati svoj signal na satelitu Hot Bird in po novem oddaja prek satelita Eutelsat W2 (16 stopinj vzhodno, frekvenca: 12727 MHz, polarizacija: vertikalna, sr: 30000, fec: 3/4). Če poslušate samo Radio Ognjišče, anteno zasučite za tri kotne stopinje proti vzhodu in poiščite pravo postajo. Možno je sprejemanje signala obeh satelitov (Hot Bird, kjer oddaja tudi RTV Slovenija in W2, kjer je še nekaj slovenskih programov), za to pa potrebujete dodatno sprejemno glavo in kretnico. Priporočamo, da se obrnete na lokalnega monterja. Za sprejem satelitskega signala potrebujete digitalni satelitski sprejemnik s premerom vsaj 60 cm in aktivne zvočnike, televizor ali HIFI napravo. Kjerkoli in kadarkoli pa program Radia Ognjišče lahko spremljate prek interneta. Več informacij najdete na spletni strani na <http://radio.ognjisce.si/>. LP Matjaž

Pozdravljeni, ga. Augustina! Najlepša hvala za slike. Tudi jaz vam jih nekaj pošljem, ko se bodo zbrale. Seveda nam je bilo v mestu Malmö na Švedskem zelo lepo, krasen je bil tudi odziv obiskovalcev. Tudi z vami nam je bilo v veselje zaigrati; upam, da se še kdaj srečamo. Pošiljam vam lepe pozdrave iz Slovenije, vesel bom, če nam pošljete vaše Slovensko Glasilo. Bojan, Ansambel Akordi

"Miro Cerar o Hrvaški in arbitraži"

Spoštovani! Veseli me, da imamo zunaj Slovenije še vedno veliko domoljubnih Slovencev. Nič nimam proti, če objavite kakšen moj prispevek na temo arbitražnega sporazuma o mejnem sporu med Slovenijo in Hrvaško.

Lep pozdrav, dr. Miro Cerar

Urednica je za objavo izbrala naslednji članek:



Dolgo časa (več let) sem odlašal s tem, da bi se javno oglasil glede te problematike. Molčal sem, ker nisem strokovnjak za mednarodno pravo ali mednarodne odnose. Zdaj mi je žal, da sem bil tako

zadržan. Niti zadevna stroka niti politika namreč tu še zdaleč nista opravili svojega dela. In če kdo danes razmišlja podobno kot jaz, in denimo dr. France Bučar, mu predlagam, da se tudi sam opogumi in javno oglasi. Prepričan sem namreč, da zdaj o tem nujno potrebujemo intenzivno javno razpravo.

Morebiti je najbolj ilustrativen primer za naš odnos do lastne države in do sosednje države Hrvaške srečanje našega predsednika vlade s predsednico vlade Hrvaške na hrvaškem dvorcu Trakoščan, v začetku letošnjega avgusta. Tam so poleg hrvaške zastave izobesili nekaj na videz podobnega slovenski zastavi. Na fotografiji v takratni izdaji časopisa Večer je lepo razvidno, da so našo zastavo Hrvati obrnili narobe, nanjo pa so v napačnih proporcijah in na napačno mesto namestili

»slovenski« grb. Poslanec Zmago Jelinčič je takrat ob tem utemeljeno protestiral in navedel (tega s fotografije nisem mogel sam razbrati), da naj bi Hrvati celjske zvezde v našem grbu celo zamenjali z Davidovimi. Takrat bi se moral slovenski predsednik vlade in vsa njegova delegacija pred tem zmazkom ustaviti in lepo mirno opozoriti, da bodo počakali na opravičilo gostitelja in zamenjavo napačne zastave s slovensko državno zastavo (verjetno jo Hrvati po 18 letih naše samostojnosti že poznajo). Kakšen bolj temperamenten predsednik slovenske vlade bi morebiti iz vsega tega naredil celo škandal. Ker tudi sam nisem nagnjen k povzročanju škandalov, bi me kot državljan in profesorja prava povsem potolažilo že to, da so Hrvati priznali napako, se opravičili in nato skupaj z našim predsednikom vlade in njegovimi spremljevalci v dobrem vzdušju nadaljevali z razgovori in drugimi aktivnostmi. Seveda se ni zgodilo nič takega. Nobenega protesta z naše strani. Nobenega opravičila in zamenjave zmazka z našo zastavo s strani Hrvatov. Nič!

Moja mlajša kolegica s pravne fakultete je v uvodniku Pravne prakse nedavno zapisala, da v mednarodnem pravu ne velja le načelo pacta sunt servanda (dogovore oziroma pogodbe je treba spoštovati), pač pa tudi acta sunt servanda. K slednjemu je dodala, da je v tem smislu mednarodnopravno zavezujoča tudi nedavna izjava predsednice hrvaške vlade Jadranke Kosor o tem, da hrvaška vlada nobenih hrvaških aktov v

prihodnje ne bo razlagala tako, kot da prejudicirajo mejno vprašanje s Slovenijo. Če k temu prištejemo še ves optimizem aktualne slovenske vlade, da smo s Hrvati tokrat resnično na najboljši poti k rešitvi mejnega vprašanja, potem se res lahko samo še čudim.

Kar naenkrat nas želijo politiki in mednarodni pravniki (ki jih žal premoremo bore malo) prepričati, da tokrat Hrvati s svojimi obljubami mislijo povsem zares. Če to drži, bom čez nekaj mesecev ali let na tole svoje pisanje gledal nekoliko osramočen, vendar kljub temu nadvse zadovoljen, saj bo mejno vprašanje takrat že rešeno v zadovoljstvo obeh držav. Če bodo namreč Hrvati svoje obljube izpolnili in se bo ozračje prijateljstva in zaupanja med nami in njimi krepilo ter realiziralo v pošteni razmejitvi med državama na morju in kopnem, potem bomo sedanjima vladama obeh držav zaploskali in ju z zlatimi črkami navedli v zgodovino. Takšen sporazum bi namreč pomenil tudi širšo otoplitev odnosov med državljani obeh držav, ki s(m)o ta hip do neke mere že kar zastrupljeni s političnimi in drugimi manipulacijami glede mejnih in nekaterih drugih vprašanj. Toda pomislimo. Če se kar naenkrat tako dobro razumemo, zakaj se potem o meji medsebojno neposredno, tj. dvostransko (bilateralno) takoj ne dogovorimo. Nenazadnje smo leta in leta poslušali zgodbe o strokovni komisiji in politikih, ki naj bi se bili resno pogovarjali o teh zadevah. To bi moralo po vsem tem času pomeniti, da so vse možne rešitve spora že bolj ali manj pravno izdelane in mora pač politika le še izbrati najsprejemljivejšo za obe strani. Morda s kakšnimi manjšimi popravki – toda to je potem le še stvar nekaj mesecev strokovnih in političnih pogajanj.

Nekaj časa se sklicujemo na sporazum Račan – Drnovšek, potem že skoraj pristanemo na jurisdikcijo mednarodnega sodišča v Haagu, nato ugotovimo, da je edina prava možnost arbitraža, vmes poskušamo doseči dogovor o mediaciji, tu in tam pomislimo tudi na možnost dvostranskega dogovora, vseskozi pa verjamemo Hrvatom, da bodo spoštovali stanje z dne 25.6.1991, čeprav ti v praksi te svoje obljube nenehno in očitno kršijo. Da raje ne govorim o še nerešenih vprašanjih razumevanja »stika z odprtim morjem« in »načela pravičnosti«. Ali denimo o tem, da naj bi bil odločilni (»najbolj neodvisni«) član arbitražnega telesa mednarodni sodnik s sodišča v Haagu, za katerega je težko pričakovati, da bo naklonjen reševanju spora po načelu t.i. zunanje pravičnosti, za katerega se zavzema Slovenija.

Vse to in še kaj nazorno kaže, da bi si morali ta hip naši politiki očitno vzeti daljši čas za resen

premislek. Doslej sem se sicer ves čas pridruževal vsem, ki s(m)o menili, da je čas pred vstopom Hrvaške v EU za nas pogajalsko najbolj ugoden, vendar pa zdaj ugotavljam, da smo vse naše tovrstne adute žal lahkomišelnostno zapravili in se v pogajalskem smislu postavili celo nekaj korakov nazaj. Pri tem je zanimivo, da se nam v zvezi s tem hrvaški predsednik države posmehuje z izjavo, da nam je hrvaška predsednica vlade »zabila gol«, naši najvišji politični predstavniki pa menijo, da je zadeva za nas kar najbolj ugodna.

Če smo se odločili, da Hrvaško v pristopnih pogajanjih z EU blokiramo (tudi) na tistih področjih, na katerih so nekateri veljavni hrvaški akti po naši oceni prejudicirali mejno vprašanje s Slovenijo, potem bi morali s to blokado misliti resno. Če bi z njo mislili resno, je ne bi nikakor smeli umakniti zgolj na podlagi izjave (predsednice) hrvaške vlade, s katero se ta vlada zavezuje, da omenjenih aktov ne bo interpretirala tako, kot da prejudicirajo mejo med Slovenijo in Hrvaško. Sveta preproščina! Akti veljajo v isti vsebini še naprej, mi pa naj si sedaj mislimo, da jih bodo Hrvati (in s tem mislim predvsem na hrvaški parlament in vse bodoče hrvaške vlade) tudi čez tri, pet ali dvajset let razlagali tako, kot je sedaj v nekem na hitro spisanem pismu obljubila gospa Jadranka Kosor. Tolažimo (naj) se s tem, da takšne izjave mednarodnopravno zavezujejo (acta sunt servanda). Kot da ne bi bil pred leti že podpisan(!) sporazum med predsednikoma vlad obeh držav (sporazum Drnovšek – Račan), ki ga je najprej ignoriral in burno kritiziral hrvaški parlament, nato pa smo se mu odrekli še sami. Kje je tu mednarodnopravna zaveza?

Morebitni sporazum o arbitraži morata ratificirati parlamenta obeh držav. Če npr. hrvaški parlament takega sporazuma ne ratificira, padejo vse edanje obljube hrvaške vlade (spet) v vodo. Če ga ne ratificira naš Državni zbor, sporazum prav tako ne stopi v veljavo, pri čemer lahko tudi naš Državni zbor to stori v nasprotju z določenimi predhodnimi zavezami s strani naše vlade. Kakorkoli že, Hrvati so dosegli umik naših pridržkov, v zameno pa nimamo čisto nobenega čvrstega zagotovila, da se bodo držali sedanjih obljub predsednice hrvaške vlade ter da nam bo to kakorkoli pomagalo pri iskanju korektne rešitve mejnega spora. Nasprotno, Hrvaški in EU smo dali nov signal, da se da z nami vedno pogoditi, in sicer tako, da se uklonimo želji drugih. Pri tem si seveda ne delajmo iluzij, da je za predstavnike EU naš mejni spor kakorkoli pomemben. Za njih je to le objektivna ovira na poti pridružitve Hrvaške v EU. To oviro želijo čim prej odstraniti in so zato naše

visoke predstavnike pripravljeni na vse načine hvaliti in prijazno trepljati po rami, samo da že enkrat nehajo »komplicirati«. S Hrvati, ki so od nas politično bolj zvijačni in mednarodno izkušeni, jim v tem pogledu ne gre tako gladko, zato se pač na ta način osredotočajo v večji meri na nas.

Glede zakona o ratifikaciji mednarodnega sporazuma o arbitraži v zvezi z mejnim vprašanjem je mogoče zahtevati zakonodajni referendum. Zahteva ga lahko najmanj trideset poslancev, 40.000 volivcev ali Državni svet. Takšnemu referendumu nisem naklonjen. Vendar pa naj opozorim, da to ni referendum o sprejemu Hrvaške v EU. Slednjemu referendumu bi nasprotoval zelo odločno, saj bi nedvomno v marsičem prizadel hrvaške državljane. Po nepotrebnem bi (še) poslabšal naše sosedske odnose. Po drugi strani pa bi bil referendum zgolj o tem, ali je nek arbitražni sporazum o določanju meje primeren in ustrezno sestavljen, povsem drugačne narave. Tu bi državljani odločali le o primernosti in kakovosti nekega mednarodnega akta. Seveda je tudi o takšni materiji državljanom težko presoјati. Toda če bi nastal resen in utemeljen dvom o vsebini takšnega sporazuma, se tudi sam zakonodajnemu referendumu ne morem povsem odreči kot zadnji možni varovalki pred morebitno preveliko »velikodušnjostjo« naše vladne politike na račun slovenskega nacionalnega interesa, ki ga predstavlja neposredna povezanost slovenskega morja z odprtim morjem. Naj zaključim s tremi strnjnimi

Prof. dr. Miro Cerar miro.cerar@pf.uni-lj.si

Besök från Thorén business school på Svenska ambassaden i Ljubljana

Den femte oktober 2009 fick den Svenska ambassaden i Ljubljana besök av ett tjugotal ungdomar från Sverige. Dessa var elever från Umeå, Sundsvall, Örebro och besöket på ambassaden var deras Slovenien efter att ha vunnit en tävling hemma i Sverige, vinsten var en resa till Slovenien för att upptäcka detta spännande land men också för att presentera deras vinnande projekt för elever här i Ljubljana.



Linköping. De hade precis landat i Slovenien och första stopp på resan. De fick möjligheten att besöka

Inför resan kom det en förfrågan till ambassaden från Svensk-Slovenska Vänskapsföreningen i Sverige som bad oss att presentera för svenska elever och lärare arbetet på ambassaden och lämna allmän information om Slovenien. Cecilia Nordin van Gansberghe, Andreja Kodermac och Ronny Colner tog emot och berättade om användbara tips att tänka på under resan, om det vardagliga arbetet på ambassaden och om näringslivet i Slovenien. För ambassaden är det alltid positivt när ungdomar visar intresse för Slovenien. Att göra en resa där kunskap och erfarenheter kan utbytas är något som uppmuntras. Speciellt när det gäller två länder som Sverige och Slovenien som har mycket mer gemensamt än vad man kan tro. Vi hoppas att eleverna lämnade Slovenien lite klokare än vad de var när de kom och att de knöt värdefulla kontakter för framtiden.

Ronny Colner VIR: SPLET

Na razstavi Fotografski muzej Maribor in Zbirka Avgusta in Marie Bohanec na ogled tudi načrti za nov muzej, ki bo zaživel na Koroški cesti 19

URŠKA KEREŽI

"Bohančeva zbirka nam je dala osnovo, da v Mariboru zaživi fotografski muzej, njegova ustanovitev pa je hkrati priložnost, da donatorju uresničimo obljubo," je na včerajšnji tiskovni konferenci ob odprtju nove razstave v Muzeju narodne osvoboditve z naslovom Fotografski muzej Maribor in Zbirka Avgusta in Marie Bohanec povedala direktorica muzeja dr. Aleksandra Berberih-Slana. Bohančevo bogato fotografsko zbirko, ki obsega več kot 1100 fotoaparatorov in okoli 400 kosov fotografske opreme, je mesto Maribor pred dvajsetimi leti dobilo v dar od zbiratelja in velikega domoljuba iz ZDA Avgusta Bohaneca. Donatorjev edini pogoj pa je bil, da mesto dostojno poskrbi za njeno predstavitev. Po vseh teh letih, ko bo fotografski muzej

naposled odprt, bo obljuba izpolnjena.

Potem ko je zbirka Avgusta in Marije Bohanec leta 2006 prešla pod okrilje Muzeja NO, se je ta odločil narediti vse potrebno, da v imenu Maribora izpolni obljubo donatorjema dragocene zbirke. Z ureditvijo fotografskega muzeja, ki je danes uvrščen tudi med projekte EPK 2012, se bo mesto tako oddolžilo donatorjema, obenem pa bo z zbirko, ki je na slovenskem območju edinstvena, oživel staro mestno jedro. Tako so danes "prostori za ureditev Fotografskega muzeja na Koroški cesti 19 še urejeni. Za pridobitev sredstev za zagon dela muzeja je MOM projekt muzeja prijavila na javni razpis za razvojne investicije v javno kulturno infrastrukturo. Ali bo denar na voljo, bo znano decembra, ko naj bi bili



Odprtje razstave o fotografskem muzeju bo v Muzeju NO jutri ob 18. uri. (Igor Napast)

znani tudi rezultati razpisa," je ob tem povedal direktor Urada za kulturo in mladino na MOM Aleš Novak. Skupna vrednost projekta je 430.000 evrov.

Obiskovalci si bodo v okviru razstave, ki bo v Muzeju NO na ogled od četrta, ko bo otvoritev ob 18. uri, lahko ogledali tudi arhitekturno in vsebinsko zasnovo Fotografskega muzeja,

katerega podoba sta oblikovala Marko in Andreja Japelj iz ateljeja Japelj. "Predvideni prostori Fotografskega muzeja imajo skupno neto površino 191 kvadratnih metrov, največji del pa bo zavzemal razstavni prostor, kamor bo umeščen tudi ambientalni kotiček za strokovno knjižnico in muzejsko trgovino," je povedal Marko Japelj.

Zvrst: Sodobna umetnost **Kraj:** Maribor **Lokacija:** Muzej Narodne umetnosti

Datum: Od 22. Oktobra 2009 do 20. Januara 2010 **Zbirka Avgusta in Marie Bohanec**
Vabimo vas na odprtje razstave Projekt fotografski muzej Maribor in Zbirka Avgusta in Marie Bohanec, ki bo v Muzeju narodne osvoboditve Maribor, Ulica heroja Tomšiča 5, dne **22. 10. 2009, ob 18. uri**. Razstava bo v muzeju in tudi na ulicah mesta Maribora, zato si privoščite sprehod po našem lepem mestu.

Vir: SPLET, okt. 2009

Članek posredovala Olga Budja

13. TABOR SLOVENSКИH OTROK PO SVETU



Tabor slovenskih otrok po svetu je v času od 1. do 8. avgusta potekal na Ptujskem. Tabor je bil namenjen spoznavanju dežele prednikov naših mladih rojakov iz sveta, predvsem medsebojnemu druženju, povezovanju in tkanju prijateljskih vezi. Ena glavnih nalog enotedenskega bivanja je ohranjanje in spodbujanje slovenskega duha: s slovensko besedo in pesmijo, spoznavanjem in doživljanjem slovenske krajine, naših običajev in ljudi. Zato organizatorji osrednji del programa namenimo šoli slovenskega jezika, ki sta jo letos vodili Živa in Nataša Safran, na pomoč je priskočila tudi Špela Vidmar. Športniki so tudi prišli na svoj račun, predvsem nogometna ekipa SVS, ki se je pomerila z ekipo iz Šmarjete. Vreme je bilo ves čas negotovo, kar ni splašilo igralcev in gledalcev, predvsem pa ne tistih, ki so izbrali kopanje v termalnih bazenih.

Gregor Batagelj

Povzetek: Naša luč, september 2009



O večeru, ki se ga je udeležil tudi veleposlanik Republike Slovenije na Švedskem Vojislav Šuc, je poročal tudi švedski dnevni časopis Svenska Dagbladet. Foto: Študentska založba

Novi prevodi pesmi Tomaža Šalamuna so izšli v literarni reviji

Ali literatura pozna nacionalnost? **Ob izidu švedskih prevodov slovenske poezije so jo pesniki Tomaž Šalamun, Aleš Šteger in Lucija Stupica mahnili v to skandinavsko deželo.** Pesniki so nastopili pred polno dvorano Švedskega društva pisateljev, kjer so se s pisateljem **Janom Henrikom Swahnom** in povezovalcem večera, založnikom in pesnikom **Jonasom Ellerströmom** pogovarjali o prevajanju poezije.

Večer pozneje je ob podpori enega najpomembnejših švedskih pesnikov **Larsa Gustafssona** trojica napolnila knjigarno Söderbokhandeln. Gustafssonova knjiga prevodov je v slovenščini izšla lani v okviru festivala Dnevi poezije in vina. Gostovanje na Švedskem se je nadaljevalo v Malmöju, kjer so v kulturnem centru Stanza nastopili skupaj z dansko pesnico in članico danske akademije za umetnost **Pio Tafdrup** (njene pesmi so izšle tudi v slovenščini) in znanim švedskim pisateljem **Arisom Fioretosom**, ki je več let služboval v Berlinu kot kulturni ataše in je tudi napisal predgovor k Štegrovi švedski izdaji Berlina.

Povod gostovanja je izid švedskega prevoda izbora pesmi **Lucije Stupice** *När avtrycken vaknar* v prevodu švedskega pisatelja in prevajalca **Jana Henrika Swahna** in prozne knjige *Berlin* **Aleša Štegra** v prevodu **Sophie Sköld**. Obe deli sta izšli pod okriljem progresivne založbi Råmus, kjer so pred dvema letoma predstavili prevod Knjige reči **Aleša Štegra**. V švedski literarni reviji Lyrikvannen pa so izšli novi prevodi pesmi **Tomaža Šalamuna**.

V časopisu Helsingborgs Dagblad so pesmi **Lucije Stupice** hvalili kot "pesmi o ovirah in nesporazumih človeške komunikacije". Da gre za nivo Nobelove nagrade, je vzklík, s katerim se je končal prispevek na spletnem portalu Tidningen Kulturen, ki objavlja vznesen zapis ob Štegrovem *Berlinu*. Obširen portret **Tomaža Šalamuna** pa so objavili v časopisu Felspost.

Za konec o 'nacionalnosti' literature Gostovanje bodo slovenski pesniki sklenili v soboto na pesniškem festivalu v Göteborgu. Tam bodo svoje delo predstavili ob branju, ob tem pa se udeležili tudi okrogle mize z naslovom Ali literatura pozna nacionalnost? Te se bodo udeležili še **Aris Fioretos**, švedska pesnica **Marie Silkeberg** in danska pesnica **Majse Aymo-Boot**, moderiral pa jo bo **Per Bergström**, osrednja gonilna sila založbe Råmus, ki poleg nordijskih avtorjev objavlja izbrane avtorje iz srednje Evrope, kot so **Peter Nádas**, **Jáchym Topol** ali **Pavel Zajicek**.

30. oktober 2009 Stockholm - MMC RTV SLO

M. K.

Prispevek poslala Olga Budja



Pretnarjeva nagrada Kariju Klemeli

Amasador slovenske književnosti in jezika na Finskem

Iz življenja in mednarodnega književnega dela lanskega (2008) Pretnarjevega nagrajenca Karija Klemelä,

finskega prevajalca, založnika in prijatelja slovenske literature in jezika

Kari Klemelä (roj. 3. maja 1955) je finski književni prevajalec, založnik, fotograf in vodja Finsko-slovenskega kulturnega in prijateljskega društva Slovenia-seura. Na univerzi v Kijevu je študiral ruščino (1976–77), na univerzi v finskem mestu Turku (1977–85) primerjalno književnost, etnografijo, ruščino in druge jezike, v poletnih tečajih v Ljubljani (v letih 1998 in 1999) slovenščino ter na univerzah v Zagrebu in Dubrovniku (2004 in 2006) hrvaščino. Leta 1984/85 je delal v civilni službi v finskem samostanu Uusi-Valamo, med 1987–90 v univerzitetni knjižnici v Turkuju, od leta 1987 pa predvsem prevaja književnost. Doslej je izdal okrog 50 knjižnih prevodov iz 10 jezikov, od tega 25 iz ruščine, 6 iz angleščine, od

leta 1997 pa 15 del južnoslovanske proze in poezije. Je prvi in trenutno edini na Finskem, ki prevaja iz izvirnih jezikov iz vseh južnoslovanskih književnosti (razen bolgarske). Iz ruščine je v finščino prevedel romane Vladimira Solouhina, Edvarda Radzinskega in Borisa Akunina, pa dnevnike Andreja Tarkovskega, spomine Andreja Saharova idr. Iz hrvaščine je prevedel knjige Predraga Matvejeviča (Meditranski brevijar), Miljenka Jergovića (Buick Rivera) in Dubravke Ugrešić (Ministarstvo boli); iz srbščine deli Danila Kiša Rani jadi in Mamac Davida Albaharija. Iz makedonščine je prevedel pesmi Zorana Ančevskega, Ane Pejčinove idr.

Iz slovenščine je doslej prevedel osem knjig (Evald Flisar: Čarovnikov vajenevc, Velika žival samote; Aleš Debeljak: Somrak idolov, Mesto in otrok; Maja Novak: Izza kongresa ali umor v teritorialnih vodah; Boris Pahor: Nekropola; Tomaž Šalamun: Izbrane pesmi 1966–2006; Janko Prunk: Kratka zgodovina Slovenije), knjižico ŠZ Beletrina za turnejo na Finskem, poleg knjižnih objav/prevodov pa je objavil v svojih finskih prevodih več slovenskih avtorjev tudi za revije, časopise radio idr. (pesmi, eseje, aforizme, kratke zgodbe idr.). Slovenščino je začel študirati, ko je izvedel, da v finščini skoraj ni prevodov slovenske književnosti. Prvi prevod iz slovenske književnosti je izšel na Finskem leta 1907, ko sta finski slavist J. J. Mikkola in njegova soproga, pisateljica Maila Talvio, prevedla Cankarjevega Martina Kačurja. Skoraj šestdeset let kasneje sta izšli le še dve slikanici Ele Peroci (Moj dežnik je lahko balon in Hišica iz kock), vendar prevedeni iz nemških prevodov.

Klemelä se je udeležil številnih prevajalskih in literarnih srečanj po Evropi. V Sloveniji je mdr. gostoval na festivalih Vilenica, Dnevi poezije in vina v Medani, pa na festivalu sodobne glasbe ISCM idr. Že vrsto let sodeluje pri organizaciji festivalov na Finskem in je znani promotor finsko-slovenskih književnih idr. kulturnih stikov.

Leta 2004 je ustanovil založbo Mansarda (ime je dobila po prvem romanu Danila Kiša in deloma zaradi tega, ker ima svoj delovni prostor v mansardi/podstrešnici). Z ustanovitvijo založbe je želel finskih bralcem ponuditi alternativo, da spoznajo kaj novega iz evropske književnosti. mdr. tudi slovensko književnost. Tako je prevedel in izdal pri svoji založbi romane Borisa Pahorja, Evalda Flisarja, Danila Kiša in Davida Albaharija. Pravkar prevaja Alamuta Vladimira Bartola in Bašta, pepeo Danila Kiša. V prihodnjih letih načrtuje izdati izbor Petanovih aforizmov in njegovo Čudežno življenje Josipa Broza Tita, pa Kovičevega Profesorja domišlije, Kišev Peščanik – idr.

Za svoje prevajalsko delo je prejel več finskih in tujih priznanj ter nagrad, mdr. l. 2004 nagrado Hollo za najboljši prevod strokovne literature (za Mediteranski brevir Predraga Matvejeviča), leta 2007 pa mu je Finska kulturna fundacija »kot predanemu prevajalcu, ki je prvi začel promovirati južnoslovanske književnosti«, podelila medaljo Mikael Agricola.

Kari Klemelä je mdr. vodja Finsko-slovenskega kulturnega in prijateljskega društva Slovenia-seura (Društvo Slovenije), ki ga je ustanovil leta 1999, danes pa že ima okrog sto članov. Klemelä je tudi izvrsten fotograf. Svoje fotografije objavlja v finskih in tujih revijah ter časopisih, s svojimi portreti avtorjev pa mdr. opremlja tudi knjige založbe Mansarda. Kari Klemelä živi v vasi Sauvo, v južnozahodnem predelu Finske. Njegovi konjički so potovanje, narava, klasična in posebna stara glasba ter genealogija. Slovenijo je prvič obiskal leta 1974 in potem še nekajkrat v času Jugoslavije. Po letu 1997 je Slovenijo obiskal približno dvajsetkrat. **Lani (2008) jo je obiskal 6. junija, ko so mu na Lirikonfestu v Velenju slovesno podelili Pretnarjevo nagrado in zaslužni naziv ambasador slovenske književnosti in jezika na Finskem.**
Vir: Spletni portal, 2009

Novico smo žal lani spregledali, zato jo objavljamo z enoletno zamudo. Kari Klemelä je izreden kulturni delavec in nekajletni znanec uredništva Slovenskega GLASILA, s katerim smo že imeli zanimive stike preko internetne povezave

A. Budja

15 let prijateljevanja



v slovenskih gorah 16. švedsko-slovenski vzpon

Slovinci, ki živimo že mnogo let v tujini, preživimo počitnice ponavadi tam, od koder izhajajo naše korenine, torej v naši prelepi Sloveniji. Rojaki s Švedske pa imajo v času počitnic že vrsto let tradicionalne pohode po slovenskih gorah, po katerih jih vodi njihov dušni pastir Zvone Podvinski – švedski vagabund.

Tudi letos je bilo tako. Tokrat se nas je na predvečer zbralo v naši že večletni »bazi« Oazi miru na Ljubelju sedemnajst.

- Udeleženci švedsko-slovenskega vandranja



KULTURA in LITERATURA

Herta Müller v praznini med Nemčijo in Romunijo

Herta Müller se je kot dobitnica Nobelove nagrade za književnost znašla v precepu kritičnih glasov, ki si nasprotujejo v tem, ali je Müllerjeva del nemške ali del romunske kulture. Foto: EPA

Romunska mnenja o Nobelovi nagrajenki *"Čast malih kultur je vedno znova prizadeta,"* je z mislijo na romunsko kulturo v mednarodnem kontekstu dejal v Romuniji rojeni francoski filozof Emil Cioran (1911–1995). Morda bo Nobelova

nagrajenka Herta Müller kaj spremenila.

Če se v Nemčiji vsi veselijo, da je nova Nobelova nagrajenka za književnost postala Herta Müller, pa so mnenja v njeni rojstni deželi Romuniji zelo različna. Naj začnemo z najbolj spravljivim komentarem in tudi s tistim, ki se najbolj vključuje v diskurz o združeni Evropi, utemeljeni na načelih tolerance in temeljnih človekovih pravic. Njegov avtor je glavni urednik romunskega časopisa **Adevarul Grigore Cartianu**: *"Herta Müller je romunizirana Nemka in ponemčena Romunka. Je edina, ki ji je v 109 letih zgodovine Nobelove nagrade uspelo na seznam nagrajencev spraviti omembo Romunije. Četudi je Romunija omenjena le v oklepajih."*

Sicer pa se med romunskimi intelektualci te dni krešejo mnenja, ali naj se v zvezi s Herto Müller sploh omenja Romunijo oziroma ali ni njena politizirana naracija o socialistični Romuniji tudi edina nagrajenkina vez z Romunijo; nadalje se v Romuniji, kjer tema obdobja ljudske demokracije **Nicolaea Ceausescuja** vendar ostaja nedorečena, sprašujejo, ali je prav, da se je Herta Müller (domnevno) do nagrade dokopala predvsem s svojim brezkompromisnim pisanjem o diktaturi, ne pa predvsem s svojim izpiljenim literarnim slogom. V Romuniji tako ne vedno, ali naj se nagrade Herte Müller veselijo ali pa naj jo pravzaprav zaničujejo, saj ne gre za proizvod njihove kulture, ampak za proizvod nemške kulture, ki se je okoristil z neslavno romunsko politično preteklostjo.

Müllerjeva nikoli ni izkusila političnega pregona Oglejmo si torej še nekaj komentarjev. Kot je to že skoraj pravilo v literarni srenji, so se tudi tokrat o svoji nagrajeni 'stanovski tovarišici' najbolj kritično izrekli literati. Najglasnejši je bil romunski pisatelj in kritik Ceausescujevega režima **Paul Goma**, ki je moral leta 1977 prav na pritisk

režima zapustiti domovino. Goma meni, da nagrada za Herto Müller nima prav nobene zveze z romunsko kulturo, napačno pa se mu tudi zdi, da se Müllerjevo prikazuje kot pisateljico in pesnico, ki je doživela usodo politične azilantke, četudi že omenjeni publicist Cartianu pravi, da je Ceausescu Müllerjevo dobesedno prodal Nemčiji za nekaj tisoč mark. Goma vendar poudarja, da Herta Müller *"sama nikoli trdila, da je romunska pisateljica, ampak se je predstavljala kot pisateljica iz Banata. Poleg tega ni nikoli izkusila izgnanstva, saj jo je le Nemčija sprejela nazaj."*

Govor, kot da bi bila Nelson Mandela Podobno ključno vlogo Nemčije in njene kulture v pisanju in življenju Herte Müller poudarja tudi eden najvplivnejših romunskih novinarjev **Cristian Tudor Popescu**, ki pa obenem obžaluje, da so Müllerjevi nagrado za književnost podelili predvsem zaradi njenega političnega angažmaja: *"Spremljal sem tiskovno konferenco: Nenehno je govorila o diktaturi, in ne o literaturi. Kot da bi bila Nelson Mandela. Morda bi ji bolje 'pristajala' Nobelova nagrada za mir."* In prav zares je bil ta monolog Herte Müller zelo očitno pragmatično spolitiziran, saj bi se kot pozorna opazovalka vseh krivic prav gotovo lahko obregnila tudi v razmere v Nemčiji, ki za številne priseljence, ki ne uživajo privilegirane statusa priseljencev iz nekdanjih nemških 'kulturnih kolonij', vendar ni vedno najboljši. Četudi o zatiranju seveda ne moremo govoriti.

Predvsem nagrada za celo Evropo Nekateri v Romuniji pa so podelitev nagrade Müllerjevi vendar sprejeli kot nekaj, na kar lahko 'priklopijo' nacionalni ponos. Literarni kritik **Nicolae Manolescu** je zapisal: *"Gre za izjemen trenutek. Vesel sem za Romunijo in za Herto. Predvsem ko se ozremo na seznam kandidatov za nagrado, na katerem odkrijemo*

tudi Amosa Oza in Philipa Rotha, se zavemo, kaj ta nagrada pomeni. Lotila se je tem, ki so pomembne za obe deželi in tudi za celo Evropo." O pomenu pisanja Herte Müller za celotno Evropo je spregovoril tudi filozof **Andrei Plesu**, ki tudi govori o tem, da je Nobelovo nagrado dobila Romunija.

"Že dolga leta nas je žalostilo, da do zdaj ni bilo še nobenega romunskega dobitnika Nobelove nagrade. Zdaj smo lahko mirni. Herta

Polona Balantič 10. October 2009, Berlin/Bukarešta - MMC RTV SLO TERATURA

Müller sicer je nemška pisateljica, vendar izvira iz Romunije, njena dela pa predstavljajo del romunske in vzhodnoevropske zgodovine." Podobno meni tudi predsednica romunskega kulturnega inštituta Horia Roman Patapievici, ki vrednost pisanja Müllerjeve vidi predvsem v tem, da se loteva travm, ki jih še danes povzročata dediščina komunizma in vzhodnoevropskega totalitarizma, ki sta del kolektivnega spomina in zavedanja Evropejcev.

VELIKI SLOVENCİ: Alma Karlin

Samotna popotnica

V oktobru letos bo minilo 120 let od rojstva zelo zanimive in enkratne osebnosti, ki jo tokrat predstavljamo v rubriki Veliki Slovenci. Alma Maksimiljana Karlin je skoraj v vseh pogledih nekaj edinstvenega v slovenskem prostoru. Nikakor ni bila samo samotna popotnica, marveč tudi zelo plodovita pisateljica, pesnica, zbirateljica in etnologinja. Slovenci jo morda slabše poznamo tudi zato, ker je pisala v nemščini in angleščini, znala pa je tudi slovensko, saj sta bila starša slovenskega rodu.



Alma Maksimiljana Karlin se je rodila 12. oktobra 1889 v Celju. Njen oče Jakob, upokojeni oficir, je bil tedaj star že 60 let, mati Vilibalda, učiteljica v mestni dekliški šoli, pa je bila ob Alminem rojstvu 20 let mlajša od očeta. Alma je že kot otrok kazala smisel za glasbo, risanje, še posebej pa za učenje tujih jezikov. Bila je zelo nadarjen otrok. Srednjo šolo je končala v avstrijskem Gradcu, od tam pa je leta 1913 odšla v London na študij jezikov. Študirala je angleščino, francoščino, latinščino, italijanščino, norveščino, danščino, finščino, ruščino, španščino, kasneje se je seznanila tudi s sanskrtom, perzijsko, kitajščino in japonščino. Bila je pravi poliglot. V Londonu je opravila izpite iz osmih jezikov, lotila se je pisanja slovarja desetih jezikov. Po izbruhu prve svetovne vojne je odpotovala na Norveško in Švedsko, od koder se je vrnila v Celje.

A ne za dolgo - že novembra 1919, potem ko je s poučevanjem tujih jezikov zaslužila 130 dolarjev in 950 mark, se je znova odpravila na pot, ki je trajala več kot osem let. V Celje se je vrnila šele konec leta 1927. Medtem je prepotovala velik del sveta: Južno in Severno Ameriko, Daljni vzhod, Tihomorske otoke, Avstralijo, Azijo.

Alma Karlin kot ustvarjalka Ko se je vrnila domov, jo je pričakala samo umirajoča mati, številni predmeti, ki jih je pošiljala s potovanj, in gore neobdelanega gradiva, s katerim je zasipavala pošto, ki je bila njen edini in življenjsko pomemben stik z domom in svetom. Večino predmetov, ki jih je nabrala na svojih potovanjih, je namreč pošiljala domov. Nekaj primerkov je danes shranjenih v Pokrajinskem muzeju v Celju. Po pošti je razpošiljala tudi članke v nemške, japonske in angleške časopise. Najzvesteje pa je o svojem potovanju obveščala svoje ljube Celjane. V tedanjem Cillier Zeitungu je bilo objavljenih približno 150 zelo branih člankov.

Po do sedaj zbranih podatkih je Alma Karlin napisala 24 knjig, več kot 40 proznih del, novel, črtic, člankov, pesmi, notnih zapisov in risb. Sprva je pisala o bogatih izkušnjah iz sveta, kasneje je te izkušnje začela dopolnjevati z domišljijo, ki jo je včasih zanesla že skoraj v pravljичni svet. Med potopisnimi knjigami velja omeniti Samotno potovanje (Einsame Weltreise), Urok Južnega morja (Im Banne der Südsee) in Mistiko Južnega morja (Mystik der Südsee). Med leposlovnimi deli je treba omeniti romane Moj mali Kitajec (Mein kleiner Chinese), Malik (Der Götze), Modri mesec (Der blaue Mond), Štiri dekleta v vetru usode (Vier Mädchen im Schicksalwind), Atlantida (Isolanthis) in druge. Njena dela so priljubljena zlasti med nemškimi bralkami. Nobelova nagrajenka Selma Lagerlöf jo je predlagala celo za Nobelovo nagrado. Bila je bojevnica proti nacizmu, in pred gestapom je pobegnila v partizane, od koder je pisala Churchillu. Po miselnosti je bila v prvi vrsti Evropejka, nekajkrat pa se je označila tudi kot Nemka. Umrla je 14. januarja 1950, in na njenem nagrobniku piše: »Kjer se začne večnost, vse osebno izgine.«

Vir: Moja Slovenija, oktober 2009; Tomaž Štefe

ŠPORT: Življenje Tomaža Humarja se je končalo na gori



Tomaž Humar je zadnji v vrsti številnih pogumnih slovenskih alpinistov, ki so umrli v gorah, ki so jih ljubili. Foto: EPA Tomaž Humar je letos dopolnil 40 let.

Foto: www.humar.com Vzrok smrti še ni znan 14. november 2009

Katmandu - MMC RTV SLO/STA

Alpinista Tomaža Humarja, ki je bil 6 dni ujet na himalajski gori Langtang Lirung, so reševalci našli mrtvega. Kot je povedal Viki Grošelj, se je to najverjetneje zgodilo v noči s ponedeljka na torek. Kot je znano, je **Tomaž Humar** v ponedeljek poklical v Slovenijo in šerpe ter povedal, da je resno poškodovan. Po besedah **Toneta Škarje**, predsednika Komisije za odprave v tuja gorstva pri Planinski zvezi Slovenija, je imel kamniški alpinist **poškodbe hrbtenice, reber in noge.**

Našli so ga na višini 5.600 metrov Reševanje je bilo v zadnjih dneh zaradi slabega vremena onemogočeno, danes pa je švicarski helikopter, ki je na pomoč v Himalajo prišel v petek, le lahko poletel. "Reševalna

akcija se je začela ob pol enih zjutraj. Vreme se je toliko izboljšalo, da so Švicarji lahko akcijo začeli že ob zori. Na žalost so Tomaža našli mrtvega na višini 5.600 metrov, nižje, kot smo domnevali," je za MMC povedal Grošelj.

Truplo prepeljano v bazni tabor Kot je še povedal Grošelj, so truplo prepeljali v bazni tabor, o naslednjih korakih pa se bodo zdaj odločali Humarjevi svojci. "V tolažbo mi je le to, da ni trpel," je dejal Grošelj. Vrhunsko usposobljena reševalna posadka iz Švice si je na vsak način že v petek želela opraviti prvi poskus reševanja Humarja, a se to ob pomanjkanju časa in dnevne svetlobe le ni zgodilo.

Gora: *Langtang Lirung*

Pred štirimi leti šest dni v steni Humar je v steni **Langtang**

Lirunge (7.227 m) opravljal solovzpon, odpravo pa je organiziral sam. Slovenski alpinist je avgusta 2005 med vzponom na goro **Nanga Parbat** obtičal v steni na višini 6.000 metrov, kjer je preživel šest dni, rešil pa ga je helikopter pakistanske vojske. Reševalna akcija je bila edinstvena, saj so Tomaža rešili z vrvjo, na kateri je visel vse do pristanka v baznem taboru. --- Za vzpon na Langtang Lirung niso vedeli niti njegovi najbližji znanci.



Slovenci, ki so za vedno ostali v Himalaji. Med letoma 1977 in 2009 se jih je ponesrečilo več kot 20. Po tragični smrti enega najbolj znanih slovenskih alpinistov, Tomaža Humarja, smo se spomnili vseh tistih pogumnih Slovencev, ki so za vedno ostali v gorah Himalaje. Pregled Slovencev, ki so tragično umrli visoko v Himalaji, začnemo leta 1977, ko je na pobočjih Gašerbruma 1 izginil takrat le 25-letni Drago Bregar. V dobrih 30 letih se je nato visoko nad morsk gladino končalo življenje več kot 20 slovenskih alpinistov, v zadnjem letu pa so v večnost odšli kar trije - avgusta lani Pavle Kozjek, v začetku oktobra 2008 Miha Valič in manj kot eno leto pozneje (3. oktobra 2009) Franci Oderlap. 10. 7. 1977 je na pobočjih Gašerbruma 1 (8.068 m) izginil 25-letni Drago Bregar. S soplezalcem sta zaradi poslabšanja vremena že sklenila obrniti, a se je vendarle odločil, da bo pot nadaljeval sam. Andrej Štremfelj in Nejc Zaplotnik, ki sta se ravno vračala z vrha (opravila sta šele četrti pristop na to goro, in to po prvenstveni smeri), sta mu v zadnjem višinskem taboru, na višini 7.500 m, odsvetovala nadaljevanje, a se Bregar ni dal pregovoriti. Nihče več ga ni ne videl ne slišal.

Foto: EPA

SLOVENIJA – RUSIJA 1 -0

Nogometna tekma med Slovenijo in Rusijo v sredo, 18. novembra, na stadionu Ljudski vrt v Mariboru, je bila zgodovinska in dramatična. Po odlični igri naše enajsterice se je z izidom 1 proti 0 izšlo v našo korist, kar pomeni, da prihodnje leto odpotujemo na svetovno prvenstvo v Južnoafriško republiko. To se je zgodilo drugič v zgodovini slovenskega nogometa. Odločilni gol je v 44. minuti dal 25-letni Primorec, Zlatko Dedić.

Vir: Radio Ognjišče, 22. 11. 2009

Selektor, Matjaž Kek.

Clinton vidi v Sloveniji zgled za svet



"Slovenija naj išče nove trge in nove vire za delovna mesta"
Na predavanju v Ljubljani je Bill Clinton poudaril potrebo po krepitvi pozitivne soodvisnosti v svetu. Za zgled je postavil pogajanja o rešitvi mejnega vprašanja med Borutom Pahorjem in Jadranko Kosor.

Ob tem je Clinton malo za šalo in malo zares omenil, da bo

mogoče ta spor že čez 50 let, ko se bo dvignila gladina morja, povsem nepomemben in se tako dotaknil tudi perečega vprašanja podnebnih sprememb. Dodal je, da proces pogajanj med Slovenijo in Hrvaško poteka miroljubno in racionalno ter da je to primer, kako bi svet moral delovati. Ob tem se je vprašal, kaj je uspeh v življenju: ali to, da ste boljši kot drugi, ali pa to, da drugim pomagate, da postanejo boljši. Sloveniji je med drugim svetoval, naj v boju s krizo išče nove trge oziroma nove vire za delovna mesta. Dejal je, da bi sam najprej raziskal možnosti, kako zaslužiti denar onkraj meja države.

Tokrat visokega gosta pričakalo sonce Nekdanji ameriški predsednik Bill Clinton je danes drugič na obisku v Sloveniji in je v Cankarjevem domu predaval o sprejemanju skupne odgovornosti za človeštvo. Pred izbranimi povabljenici predavanja je Clinton na začetku izrazil navdušenje nad soncem, ki ga je pričakalo ob tokratnem obisku v primerjavi z obiskom pred desetimi leti, ko je njegov govor v Ljubljani v naliivu spremljala množica ljudi, ki je po njegovih besedah tvegala pljučnico.

"Zgraditi moramo pozitivne sile" Po Clintonovem mnenju svet deluje medsebojno odvisno na način, ki je nestabilen, nepravičen in povsem nezadovoljiv, zato je naša naloga, da zgradimo pozitivne sile medsebojne odvisnosti in zmanjšamo negativne. Trije najpomembnejši izzivi zdajšnjega časa so po mnenju nekdanjega ameriškega predsednika izhod iz gospodarske krize, podnebne spremembe in revščina. *"Pomembno je, da vse te izzive izpostavimo in definiramo, kaj lahko na teh področjih naredijo vlada, zasebni sektor in tudi nevladne organizacije,"* je poudaril Clinton in opozoril na neprožnost razvitih držav. Po Clintonovem prepričanju je Sloveniji uspelo zgraditi državo, ki je ena najbogatejših na svetu, še posebej v tej soseščini, ki je bila tako blizu političnih sporov. *"Slovenija je država, ki je vedno bolj povezana s svetom, ta država je zame zgled za svet, ki sem ga skušal ustvarjati kot predsednik in ga skušam graditi še danes na drugačen način,"* je dodal.

Srečanje s Pahorjem na ulici V vlogi predsednika ZDA je Clinton obiskal Slovenijo že junija 1999. Tokrat je z zasebnim letalom boeing 767-200 na letališču Jožeta Pučnika pristal okoli poldneva. Po prihodu v središče



Ljubljane se je Clinton sprehodil po Čopovi ulici, kjer sta se srečala s slovenskim premierjem **Borutom Pahorjem**. Rokovala sta se in si izmenjala nekaj besed, nato pa nadaljevala vsak svojo pot. Slovenski predsednik Danilo Türk in Clinton sta na srečanju v daljšem pogovoru izmenjala poglede na aktualna vprašanja v jugovzhodni Evropi, Evropski uniji in nekatera svetovna vprašanja. Clinton je bil tudi gost Poslovne konference Portorož, ki letos izjemoma poteka v Ljubljani. Na konferenci so skušali letos najti odgovore na vprašanja, kako se različne oblike kapitalizma spopadajo z gospodarsko krizo in kaj nas čaka leta 2010.

Delitev svojih pogledov po svetu Clinton slovi kot izjemno spreten govorec in je še vedno zelo priljubljen, zato 63-letni nekdanji predsednik potuje po vsem svetu in predava o svetovnih vprašanjih. Leta 2005 je ustanovil združenje **Globalna pobuda**, ki ima člane v več kot 80 državah sveta. Clinton trdi, da se mu lahko pridružijo posamezniki z idejami, znanjem in denarjem za reševanje izzivov predvsem na področju svetovnih sprememb, ekologije in gospodarstva. V zadnjih šestih letih je Clinton s predavanji zaslužil 40 milijonov dolarjev. Kot 42. predsednik ZDA je pred desetimi leti kot prvi ameriški predsednik obiskal samostojno Slovenijo, kot se spominja Radio Slovenija, pa ga je kljub naliivu v središču Ljubljane navdušeno pozdravila nepregledna množica ljudi. Iz Slovenije bo Bill Clinton v nedeljo nadaljeval pot v Prištino.

Nikolaj Tolstoj, britanski zgodovinar

Med udeleženci posveta o totalitarizmu, ki ga je ob dvajseti obletnici padca berlinskega zidu pripravil Študijski center za narodno spravo v sodelovanju z Muzejem novejšje zgodovine Slovenije, je zagotovo najbolj izstopalo ime britanskega zgodovinarja grofa Nikolaja Tolstoja. S svojim delom *Minister in pokoli*, objavljenim v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, v katerem je opisal povojna dogajanja na Koroškem ter okoliščine vračanja vojnih ujetnikov v tedanjo Jugoslavijo, ni le oral ledine novi generaciji zgodovinarjev, temveč je z njim predramil tedanjo jugoslovansko partijsko nomenklaturu. Prav zaradi njega je bil sklican celo poseben sestanek, na katerem so prvič po vojni začeli razpravljati o svojih lastnih po vojni izvedenih množičnih zločinih.

VIR: SPLET

Spremembe v RKC v Sloveniji



Alojz Uran, roj. 22. januarja 1945. Posvečen v duhovnika 29. junija 1970. Upokojeni ljubljanski nadškof in metropolit. Obdobje službovanja: 5. december 2004 – 28. november 2009. Predhodnik Urana je bil Franc Rode. Alojz Uran je odstopil s položaja nadškofa in metropolita dne 28. novembra 2009

Za novega ljubljanskega nadškofa in metropolita je papež

imenoval Antona Stresa. Foto: MMC RTV SLO

Naslednik: **Anton Stres**, roj. 15. decembra 1942,

Donačka Gora. slovenski duhovnik, lazarist, teolog, filozof, pedagog in nadškof. Duhovniško posvečenje 25. marec 1967. Ljubljanski nadškof in metropolit - **obdobje službovanja: 28. november 2009** - - .

Vir: Wikipedija/MMC



PS Oba gospoda sta že bila gosta v Vadsteni na Srečanjih katoliških Slovencev na Švedskem. Želimo jima vse lepo!

Slovenci in astronomija

Slovenci med zvezdami

Združeni narodi so 20. decembra 2007 leto 2009 razglasili za mednarodno leto astronomije - **MLA2009**. Čeprav se je astronomija kot ena prvih znanosti začela razvijati že v davni preteklosti, pa je natanko pred 400 leti, leta 1609, Galilejo Galilei kot prvi začel načrtno opazovati nočno nebo s preprostim teleskopom. S tem se je začelo novo obdobje v astronomiji in na častitljiv jubilej je Mednarodna astronomska zveza (International Astronomical Union) letos pripravila številne aktivnosti pod naslovom »Vesolje je nad tabo. Odkrij ga!«. Tudi Slovenci mednarodno leto astronomije zaznamujemo z vrsto dogodki in aktivnosti na nacionalni, regijski in svetovni ravni.

Aktivnosti, ki so jih pripravili slovenski astronomi, si lahko skozi vse leto ogledujemo na spletnem naslovu www.astronomija2009.si. Njihov namen je približati vesolje Zemlji in zaznamovati vse dosedanje astronomske prispevke v našo družbo, kulturo, seveda s poudarkom na izobraževanju in vključevanju širše javnosti ter predvsem mladih ljudi. V nadaljevanju članka si zato pogledjmo, kaj so k razvoju astronomije prispevali Slovenci. Slovenci se z astronomijo ukvarjamo že najmanj devet stoletij. Smo eno redkih ljudstev, ki je imelo svojega astronoma že v 12. stoletju, najmanj tri astronome pred Nikolajem Kopernikom in vsaj pet pred Johanom Keplerjem.

Svesdno gledalo Valentina Vodnika Vendar pa naši predniki astronomi svojih zapisovanj niso beležili v slovenščini, ampak v drugih jezikih: sprva latinščini, nato nemščini. Prvi, ki je svoje astronomsko poročilo zapisal v slovenskem jeziku, je bil **Valentin Vodnik** (1758-1819). Skozi teleskop je opazoval Venero in o



svojih opazovanjih poročal v *Lublanskih novicah*. Teleskop je precej posrečeno imenoval *svesdno gledalo*. To ime se nikoli ni prijelo, je pa čez nekaj kasneje zabavljajl France Prešeren.

Po Vodnikovem članku so minila kar štiri desetletja do novega slovenskega spisa o astronomiji, ki je bil, napisan izpod rok višnjegorskega župnika **Janeza Ciglerja**, objavljen leta 1843 v Bleiweisovih *Kmetijskih in rokodelskih novicah*. Kasneje je v teh novicah izšla kar mogočna razprava o astronomiji *Zvezdoslovje* v šestnajstih nadaljevanjih in v njej je **Matija Vertovec**, duhovnik iz Šentvida pri Vipavi, poljudno obdelal domala vso tedanjo astronomijo. Od takrat naprej lahko rečemo, da so astronomski prispevki

v slovenščini vztrajno izpodrivali tiste v nemščini, ki jih konec 19. stoletja skoraj ni bilo več zaslediti.

Prvi začetki že pred 900 leti Toda kot smo že zapisali, smo imeli svojega prvega astronoma že v 12. stoletju. To je bil **Herman Koroški** (okrog 1100-1160), ki ga štejemo za najpomembnejšega slovenskega srednjeveškega astronoma. Podpisoval se je tudi kot Herman Drugi. Čeprav so se okoli njegovega rodu bile

polemike, pa so sodobne raziskave pokazale, da je bil rojen na Sorškem polju, torej na območju tedanje slovenske poselitve.

Andrej Perlah (1490-1551) je bil upravičeno poimenovan za očeta slovenske astronomije. Njegov Novi almanah za leto 1520 velja za eno najstarejših publikacij z astronomsko vsebino na svetu. V svojih almanahih je napovedoval astronomske dogodke za prihodnje leto: gibanje planetov, prikaz zodiaka in mrkov ... Sestavil je opazovalno napravo in izumil inštrument, s katerim je opazoval Merkur.



Herman Potočnik Noordung + foto (1892-1929) se uvršča med pionirje aeronavtik in vizionarja vesoljskih poletov. V svoji znameniti knjigi *Problem vožnje po vesolju - raketni motor* (izvirno je napisana v nemščini, prevedena v slovenščino je izšla šele 1986, leta 1995 pa jo je v angleščino prevedla tudi Nasa) je Potočnik obdelal načrt človekovega osvajanja vesolja, raketno tehniko, načine človekovega preživetja, gibanja in delovanja na vesoljski postaji. Predvidel je težave, ki naj bi jih imel človek, vaje zemeljskih razmer (težnosti, ozračja ...), v breztežnem in brezračnem vesoljskem prostoru, ter nakazal nekatere možne rešitve. Njegova knjiga je izšla v času, ko je človek od teoretičnih razmišljanj že prešel k praktičnim uresnitvam. Ravno pot na Luno je Potočnik napovedal že štiri desetletja prej. Je tudi izumitelj geostacionarnega umetnega satelita.



Popularizatorja astronomije Med Slovenci je bilo in je veliko amaterskih astronomov, ki so to vedo oboževali, vendar se ji zaradi zaposlenosti niso mogli posvetiti. Pionir slovenske amaterske astronomije je **Pavel Kunaver** (1889-1988). Po prvi svetovni vojni je začel z vojaškim daljnogledom opazovati zvezdno nebo, kar je počel vsak jasen dan vse do svoje smrti pri devetindevetdesetih, ter zabeležil vse podrobnosti in spremembe. V okviru Mednarodnega leta astronomije si lahko v Tehniškem muzeju Slovenije v

Bistri do 16. decembra ogledate razstavo njegovih del pod imenom *Moje zvezdarne*. Štejemo ga kot popularizatorja astronomije. Za obdobje po drugi svetovni vojni pa je veliko za popularizacijo astronomije storil akademik **Anton Peterlin** (1908-1993), mednarodno priznani znanstvenik fizik, tudi pobudnik za

ustanovitev katedre za astronomijo in astronomskega observatorija na Univerzi v Ljubljani. Napisal je precej poljudnoznanstvenih člankov s področja astronomije, ki jo je postavljaj prav v vrh znanstvenih panog.

Slovenska astronomska društva Astronomsko društvo Javornik, ki deluje v Ljubljani, je najstarejše slovensko astronomsko društvo, ki ima svoj observatorij na hribu Javornik pri Črnem Vrhu. Nastalo je leta 1979 iz tedanje Astronomske sekcije Prirodoslovnega društva Slovenije, dejansko pa bi lahko zemetke društva postavili v leto ustanovitve astronomske sekcije leta 1952. Društvo je že zelo zgodaj začelo organizirati poletne mladinske astronomske taborne, leta 1985 in 1990 pa so organizirali tudi mednarodna astronomska tabora (IAYC) z več kot 150 udeleženci iz petnajstih držav.

Od asteroida do kometa Svetovni astronomski javnosti je še bolj poznan Observatorij Črni Vrh. Ko je ustanovitelj društva Herman Mikuž leta 1996 s takrat skromnim 19-centimetrskim teleskopom odkril neznani asteroid, je bil to izjemen svetovni dosežek. Do danes so tamkajšnji navdušenci odkrili že več kot 350 asteroidov. Asteroida, ki so ju na observatoriju Črni Vrh odkrili leta 1999 - Noordung in Rusjan, sta se pridružila šestim »slovenskim« asteroidom - Slovenija, Jurijvega, Maša, Hallerstein, Cichocki in Kambič. Njihov izjemen dosežek pa je tudi izdelava 60-centimetrskega zrcalnega robotskega teleskopa Cichocki. Leta 2002 so ga izdelali z lastnim znanjem in sredstvi ter zanj napisali računalniški program za astronomska opazovanja. S tem so razvili posebne opazovalne tehnike, s katerimi lahko odkrijejo tudi supernove v zelo oddaljenih galaksijah. Ta dosežek jih uvršča v svetovni vrh amaterske astronomije. Poleg malih teles v osončju so navdušenci odkrili že štiri supernove (supernove so eksplozije zvezd z veliko maso, pri čemer umirajoča zvezda zasveti kot več milijard zvezd skupaj) v drugih galaksijah, tri ostanke izbruhov sevanja gama ter dve spremenljivi zvezdi. Krona njihovih odkritij je komet z oznako C/2008 Q1, ki ga je odkril Matičič avgusta 2008.



Slovenski astronomi zunaj meja domovine Precej naših astronomov je delovalo v zamejstvu ter tujini, in tako je tudi danes. Nekateri s slovenskimi koreninami so se tam že rodili, drugi so zaradi boljših priložnosti v tujino odšli na študij in tam danes tudi delujejo. Naj naštejemo nekatere od njih: **Anton Mavretič** je v Nasi sodeloval pri programu Voyager; za sondi Voyager 1 in Voyager 2 je razvil elektronsko napravo za merjenje Sončevega vetra. **Uroš Seljak** deluje kot ugledni profesor na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze Princeton v ZDA. Leta 2001 je od Ameriškega astronomskega društva prejel Packardovo nagrado. **Janez Zorec** je argentinski Slovenec, deluje pa v Parizu. Nekaj let je delal v Državnem centru za znanstveno raziskovanje na observatoriju v Provansi in na Južnem evropskem observatoriju v Čilu. **Marcos Bavdaž** je rojen slovenskim staršem v Braziliji, danes pa deluje na Nizozemskem, kjer je eden od šefov v Evropski vesoljski agenciji. **Pavel Zlobec** je profesor v Trstu in kot astronom v skupini za proučevanje Sonca deluje na tržaškem astronomskega observatoriju. **Marija Strojnik Pogačar Scholl** je profesorica na univerzi v Leonu v Mehiki, delala je tudi za Naso in JPL v Pasadeni. **Mirjam Cvetič** predava na Univerzi Pensilvanija v Filadelfiji v ZDA in se ukvarja predvsem z raziskovanjem črnih lukenj. **Dušan Petrač** (rojen leta 1932 v Kropi) sodi med vrhunske, mednarodno priznane strokovnjake na področju vesoljske tehnike. Njegov najpomembnejši dosežek je sodelovanje pri infrardečem astronomskega satelitu in Spitzerjevem vesoljskem teleskopu, pri katerih je poskrbel za temperaturni nadzor supertekočega helija, ki je potreben za hlajenje infrardečih detektorjev.

Že od leta 1973 je neposredno sodeloval pri poskusih v breztežnostnem laboratoriju (v posebnem letalu), pri poskusih z raketami, z vesoljskim taksijem in umetnimi sateliti. Bil je tudi prvi kandidat slovenskega rodu za polet v vesolje. Potem ko je na ljubljanski univerzi študiral fiziko in matematiko, je podiplomski študij nadaljeval v Los Angelesu, kjer je leta 1971 magistriral in doktoriral iz fizike; disertacija je obravnavala pojave v supertekočem heliju. Kasneje je prejel še štipendijo NRC znanstvene akademije ZDA za raziskave po lastni izbiri in se istega leta zaposlil v Jet Propulsion Laboratory v Pasadeni. Tukaj še vedno živi in deluje pri raznih Nasinih projektih. Leta 1977 je postal na tej ustanovi tudi višji znanstveni svetnik. Prejel je več priznanj in nagrad Nase, posebej za zasluge pri razvoju infrardečih astronomskega satelitov in za eksperimente, izvedene z vesoljskimi taksiji. Je svetovalec in član vrste uglednih ustanov, ne le pri Nasi, na primer na Univerzi v Stanfordu in zahodnem Berlinu ter v drugih ameriških vesoljskoraziskovalnih središčih, član znanstvenoraziskovalnega društva Sigma ksi, American Physical Society, Planetary Society, New York



GOTSKA SANDÖN

Natur och dess
märkliga historia



FOTO KARLO PESJAK/PHOTONATURA



Marholm



Sandösk

Sandön ligger 38 km norr om Fårö och är Gotlands enda nationalpark. Den har en landyta på 36 km², att gå runt ön är en strapatsrik vandring på dryga 2,5 mil. Ön saknar hamn, men sommartid går det regelbundna båtturer från Fårösund och Nynäshamn. Här övernattar man i stuga, tält eller i enkelt logement vid lägerplatsen, nära Fyrbyn.

Vi badar på olika platser, vad sägs om att bada i Las Palmas eller i Franska bukten. Vi bekantar oss med öns historia, till ex. om den beryktade Petter Gottberg – vrakplundrare och sjörövare.

Kung Carl Gustav och Silvia besöker fyren en dag före oss och övernattar utanför Säludden i sin yacht. Vi ser dem nästa dag på avstånd när vi vandrar runt ön. Vi tittar på Ryska kyrkogården och intilliggande Ryska kanoner från en båt som strandade här 1864.

Vid Gamla gården har funnits många byggnader, idag finns det bara tre kvar, och vid Varvsbukten tillverkades båtar för länge sedan.

Flera gånger har man avverkat skogen, vid ett tillfälle anlade man smalspårig järnväg, av vilken det finns en del lämningar. Här finns även kapell, som byggdes upp på nytt 1950. På vår vandring studerar vi växter, insekter och fåglar!

Följ med till Gotska Sandön – den mest isolerade och svårtillgängliga ön i Östersjön!



Ročno trebljenje buč v Grabonošu

Ročno trebljenje buč je zamudno opravilo Tipično jesensko opravilo na kmetih je trebljenje buč. Tudi to sodi med znanilce jeseni. Ob potepanju po naši lepi pokrajini, smo v Grabonošu iz ceste zagledali prizor, ki ga vse redkeje vidimo. Naš pogled se je ustavil na Jožefi Budja, ki je ob gospodarskem posloplju trebila buče. Pri tem ji je pomagal tudi sin Janez, ki ga sicer poznamo kot poveljnika PGD Grabonoš, poveljnik je že 30 let, in zaposlenega v Vinogradništvu Kapela.



Zanimalo nas je kako to, da buče trebijo ročno? O tem in še marsičem zanimivem, nam je priletna Jožefa povedala: »Buče od nekdaj gojimo za svoje potrebe. Včasih smo jih sejali med drugimi poljedelskimi kulturami, predvsem med koruzo in krompir. Pogosto smo jih sadili na robi njiv, kjer so si buče našle prostor v travi. Tedaj smo sejali sorte buč, ki so imele luskino. Čeprav so že bile znane sedanje sorte golice, smo radi sejali stare sorte. Te so imele večje semena. Res pa je, da smo jih morali ročno luščiti. Toda to je bilo prijetno zimsko opravilo, pri katerem smo se zbrali sosedje, znanci in sorodniki. Ob luščenju smo se pogovarjali, velikokrat pa tudi zapeli. To so bili lepi časi. Danes nikomur več ne pade na pamet, da bi sadil tako sorto buč. Danes je pridelava buč bolj masovna, saj jih sejejo kot posamezno kulturo. Moram pa reči, da so bile prej buče mnogo večje. Meso buče, mi smo rekli kopaje, smo krmili živini in prašičem. To ni bilo kaj redilnega, je pa verjetno bilo dobro za prebavo. Prav zato pri nas še danes buče trebimo doma na dvorišču, da lahko kopaje polagamo živini. Trebimo jih sproti, koliko jih poje živina. Seme pa sušimo na soncu. Tako smo delali tudi v preteklosti. Olje iz tako posušenega semena je boljše, kot tisto, ki ga sušijo umetno. Posušeno seme hranimo v zračnih vrečah. Ko nam zmanjka olja pa gremo k oljarju, kjer iz našega semena stisne jedilno okusno bučno olje. Na oljovo gremo večkrat na leto, da je olje vedno sveže.«



Ročno lüpanje koruze pri Bratušovih–Kajncovih v Gornjih Ivanjcih

Zbrali so se, da bi se družili in obujali ter ohranjali to staro kmečko opravilo

V petek, 9. oktobra, je, ob pomoči družin Bratuša in Kajnc, na njihovi domačiji v Gornjih Ivanjcih pri Negovi, Turistično društvo Negova-Spodnji Ivanjci, pripravilo prvo ročno lüpanje koruze. Delo je potekalo tako, kot so ga opravljali v preteklosti. Kot je povedala mlada gospodinja Marija Bratuša, so že ob sajenju razmišljali o tej prireditvi. Kakor v preteklosti, tako so tudi tokrat ročno potrgano koruzo spravili pod uto, kjer je kup koruze počakal na lüpače. V preteklosti so to bili domači, sorodniki, sosedje in prijatelji. Če pa se je razvedelo, da bo po opravljenem lüpanju ples, pa so prišli lüpači tudi iz oddaljenih krajev. Lüpanje se je začelo, ko so ljudje opravili živino. Koruzo so lü pale, rekli so tudi ličkanje ali kožuhanje, ponavadi le ženske. Moški so odnašali koruzo s koši na mizo in jo vezali za obešanje. Ponavadi so v snop povezali štiri late. Danes večino olupljene koruze spravljajo v koruznik, zato lat v celoti osvobodijo ličja.

Ker je bilo tokratno lüpanje namenjeno obujanju in ohranjanju običajev, so gospodarji naročili lüpačem, da nekaj koruznih storžev namenijo za obešanje. Tiste late, ki so imeli dovolj dolgo ličje so zavezali v šop, na late pa sta jih obesila gospodar Zdenko Bratuša in Franc Celcar. Ostalo olupano koruzo pa so spravili v koruznik, ki se nahaja v sklopu gospodarskega posloplja.

Moramo reči, da je bilo med lüpači veliko veselega razpoloženja. Veselo je bilo pogledati pisano družčino, moških in žensk, ki so ob klepetu pridno lü pali. Dela so se z velikim veseljem lotili tudi otroci. Kot so nam

povedali otroci, so mnogi opravljali to opravilo prvič, čeprav živijo na deželi. To je razumljivo, saj že nekaj let pridelovalci koruze opravljajo pobiranje koruze s kombajni. V preteklosti so lüpači med lüpanjem dobili za pit jabolčnik, ko pa so končali delo pa kruh in jabolčnik. Tokrat so bili lüpači deležni vsemogočih dobrot, katere sta spekli gospodinja Marija Bratuša in Marija Kajnc. Veliko dobrot pa so s seboj prinesli tudi lüpači. Kot smo ugotavljali, lüpači tokrat niso pili jabolčnika ali kukle, pač pa dobro vinsko kapljico, ki jo je med lüpanjem iz velike ročke v »šalce« nalival gospodar Zdenko Bratuša. Po končanem delu pa so se sladkali s pečenimi kostanji, katere so nabrali v okoliških negovskih »grajskih« šumah. Ob tem seveda ni manjkalo sladkega mošta, ki se prileže po uživanju pečenih kostanjev. Ker so se preteklosti mnoga lüpanja končala s plesom, ponavadi na podu lesene »güml«, se je tudi to folklorno obarvano lüpanje končalo s plesom, Na harmoniko pa je zaigral sam gospodar Zdenk. Ne smemo pozabiti omeniti tudi petja, ki je odmevalo med lüpači.

O počutju pri tem delu smo povprašali upokojenko Zlato Rojko, ki nam je povedala. »Vesela sem, da lahko sodelujem pri tem opravilu, katerega že dogo nisem opravljala. Pohvalila bi organizatorje, saj so nam polepšali večer, obenem pa prikazali, kako so se ljudje ob kmečkih opravilih znali družiti in veseliti. Pohvalno je tudi, da se je tega dogodka udeležilo tudi veliko otrok.«



Obrezovanje repe na domačem dvorišču

»Repo sejemo, da ohranjamo tradicijo pridelave kmetijskih pridelkov, ki smo jih sejali v preteklosti«

Tako nam je dejal Jože Čuš, znani zbiratelj ljudskega etnografskega gradiva, iz Ženika pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Povabil nas je, da bi prisostvovali »obredu« obrezovanja repe na domačem dvorišču njegove domačije. Radi smo se odzvali povabilu, saj smo ob prizoru obrezovanja repe, doživljali svojo mladost. Kot je znano, je v

preteklosti bilo obrezovanje poljščin, kot so repa, korenje in pesa, vse naštetu je služilo za polaganje živini in prašičem, jesensko večerno opravilo. Izpuljeno, reklo so napipano, repo, korenje in peso, so s ščavjem vred, pripeljali na dvorišče, kjer so ga v po večerih obrezovali domači in sosedje. Pri večjih kmetih so to opravilo opravljali tudi njihovi stalni delavci, tabrhari ali dninarji.

O pridelavi repe nam je Jože Čuš povedal: »Mnogi so že opustili pridelavo repe, ki je bila v preteklosti pomembna krma za živino in prašiče. Sejali smo jo v strnišče, ko smo pospravili pšenico ali žito. Kmetje so poznali najboljše termine za setev repe. Tako sejana repa se je rekla; Jakobova, 26. julija, Precjunkolova, 2. avgusta in Lovrenčova repa, 10. avgusta. To je ena redkih poljščin, ki je ni treba okopavati. Repa raste pozno v jesen, vse do zmrzovanja zemlje. Mi jo sedaj sejemo krmimo le prašičem in zajcem. Nekaj je tudi kisamo v tropinah za ljudsko prehrano.«

Repa je bila pozimi tudi pomembno živilo za ljudi. Iz nje so znale gospodinjice pripraviti mnoge jedi za tedaj številčno velike družine. Največkrat je bila to kisana repa, iz katere so pripravili jed, s katero so prelili koruzne žgance. To so uživali predvsem za zajtrk. Poznali so tudi juhe v kateri sta se kuhala v kockah narezan krompir in sveža repa. Taki juhi so rekli krhlenka. Kot živilo, so uporabili tudi cime repe, jedli so kot solato, ki katere je poganjala v topli kleti ali v repnici. Repnica, nekaka kopica za hranjene repe na njivi, je bila zaščitena pred mrazom s koruznico, hlevskim gnojem in zemljo. V repnicah, tako so jim rekli, je ostala repa sveža vse do spomladi. Sicer so repo, kakor tudi druge poljščine, kot so krompir pesa, v kletih, ki jih je premogla vsaka podeželska hiša ali gospodarsko poslopje. Zanimivo je, da so repo za krmljenje prašičev kuhali v svinjskih kotlih. Še prej so jo kuhali v velikih lončenih posodah v krušni peči, katerim so rekli »kropnca«. V peč so jih, zaradi velike teže lonca, spravljali z »burklami«, ki so bile na koleščkih. Veliko zanimivega bi še lahko povedali o pridelavi repe in njeni uporabi v prehrani. Ker je bila repa prevečkrat na jedilniku, je nastala šala: »Zjutraj repa, opoldne repa in zvečer repa. Vrag naj vzame taki hram kjer samo repo ham«. Naj bo ta prispevek nekak spomin na dogodke iz kmečkega oživiljena v še ne tako davni preteklosti. Da smo lahko obudili ta običaj, se zahvaljujemo družini Marije in Jožeka Čuša, ki sta nas povabila, da smo lahko sledili temu dogodku.

Ludvik Kramberger

Tudi Prleki nismo kar tako *ali* Tudi Prleki smo ne samo tak

Za naslednji članek mi bo hvaležen marsikateri študent iz Prlekije, namenjen pa je predvsem študentom, ki niso iz Prlekije. Enkrat za vselej bomo razčistili, kakšna je razlika med Prleki in Prekmurci (največkrat nas vsi mečejo v isti koš, v resnici pa gre za pomembne razlike). Med drugim boste tudi spoznali, da je Prlekija, kljub svoji geografski majhnosti, zelo velika in bogata predvsem z raznoliko ponudbo, kar bo dober razlog za obisk Prlekije. Če poznate kakega študenta iz Prlekije, ki je res pravi Prlek, vam ne bo žal. Slednjega boste spoznali predvsem na kakem žuru, kjer bo prevladoval njegov izreden smisel za humor, petje, predvsem pa pitje. V pijači se raje ne kosajte z njim, kajti že naslednji dan boste obžalovali. Medtem ko se bo on drugi dan že vračal s predavanj, boste vi ležali v postelji z omotično glavo in prisegali, da se pijače ne dotaknete več.



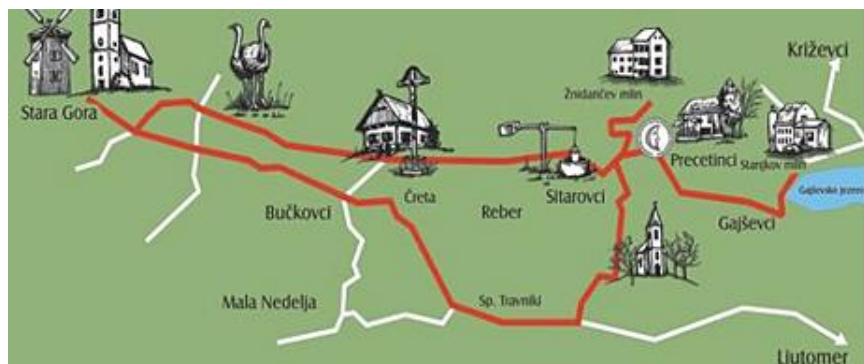
Trgatev Kakorkoli že, Prleki smo zelo odprti in dobrosrčni ljudje, in če še niste bili v Prlekiji, potem je zdaj v jeseni pravi čas za obisk te čudovite vinorodne dežele. Vsekakor morate



obiskati Jeruzalem, kjer se boste po vinski cesti lahko popeljali na poskušnjo vina. Pravijo, da je vinu vsaka cesta preozka, vinske pa so kljub temu široke: polne so razkošja in radostne hoje med trtami. Če ne veste, kako priti do tja, se obrnite na študente iz Prlekije, ali pa se kar sami povabite na njihovo trgatev, ki je eno izmed najlepših kmečkih opravil v celem letu. Trgači morajo brati od spodaj navzgor, vsak v svoji vrsti. Gospodar jih navadno opozarja, da naj pobirajo tudi jagode na tleh, ker iz jagod tudi teče vino. Mošt so nekdanj delali samo z gnetenjem in teptanjem grozdja. Možje so si zavihali hlače in gate ter iz strahu, da ne bi bil mošt pomešan z vodo, si niti nog niso umili. Danes se za stiskanje grozdja uporablja stiskalnica ali po domače preša. Pri prleški trgatvi ne gre toliko za delo samo kot pa za druženje in večerno rajanje. Zelo priporočljivo je, da ste odporni in trdni, saj se celotna stvar zavleče pozno v noč. Če si ljubitelj dobre hrane, potem je takšna trgatev kot nalašč zate. Hrana, ki se tisti dan zaužije, bi v normalnih okoliščinah zadostovala za nekaj dni, ampak nekako se ne moreš upreti vsem pripravljenim jedem. K dobri jedači spada še pijača, zato je zelo priporočljivo, da veliko ješ, če ne želiš prehitro imeti težav, ki jih lahko povzroči pitje.



Zelo znana lesena naprava je klopotec, ki se postavlja na 4 m visok drog. Po ljudskem verovanju izganja kače iz grozdja in ga mehča, v resnici pa preganja le vrabce in škorce, predvsem pa naznanja začetek zorenja grozdja in opeva slavo svojega gospodarja. Najpreprostejši del klopotca



je metla, brez katere pa bi bil klopotec nem, saj se vetrnice ne bi obračale proti vetru. Kam bi z moštom, če ne bi imeli sodov v kleti. Lepi hrastovi sodi so bili zmeraj ponos kleti in kletarja; imetnik se je zmeraj važno podpisoval nanje: naj se ve in naj ostane... Danes so jih v mnogih kletih zamenjali sodi iz nerjavečega jekla (rostfraj). "Zdravilno" stran vina so poznali že naši predniki, kar je omenjal tudi perzijski pivec in pesnik Hafis." Za spanje je vino zdravilo; prinesi, zdravnik, mi še en bokal, poln sna!" O trgatvi in vinu bi se še dalo marsikaj

napisati, ampak najbolje je, da to sami doživite in se prepričate, kako gostoljubni smo Prleki v resnici.

Turizem smo ... Mislim, da ste že vsi slišali za mesto Ljutomer (Prleki mu pravimo Lotmerk), ki predstavlja metropolo Prlekije. V bližini Ljutomera je kar nekaj kmečkih turizmov, termalno kopališče Banovci, imate pa tudi možnost jahanja ali vožnjo s kočijami, s katerimi vas lahko popeljejo do zelo zanimivega mlina na reki Muri, v Bioterme Mala Nedelja (slika) ali pa kam drugam. Ena izmed najbolj znanih prireditev so konjske dirke, ki imajo že večletno tradicijo. Zelo znano je tudi vsakoletno srečanje motoristov na Gajševskem jezeru, kjer ju tudi možnost surfanja. Srečanje traja tri dni



in zadostujejo le tri stvari: motorji, pijača in bučna rock glasba v živo. Ljubitelji starih avtomobilov in motorjev pa lahko pridete na srečanje "oldtimerjev", ki je vsako leto v Ljutomeru. Takih in podobnih prireditev je še kar nekaj (npr. "sejem po celen Lotmerki", Prleška noč,...), tako da nam v Prlekiji ni nikdar dolgčas.

Oblikujemo zgodovino Da pa ne boste mislili, da nam je najbolj pomembno samo vino in dobra zabava, naj omenim še nekaj znanih ljudi, ki izhajajo iz našega območja, in nekaj zelo pomembnih zgodovinskih dogodkov:

- prvi slovenski tabor je bil v Ljutomeru
- prav tako je bila v Ljutomeru ustanovljena prva slovenska posojilnica
- advokat, literat in filmski delavec Karel Grosman je leta 1905 posnel v Ljutomeru prvi film v Sloveniji
- jezikoslovec in slavist Fran Miklošič
- lirski pesnik, literarni kritik in esejist Stanko Vraz
- glasbenik in skladatelj Slavko Osterc
- akademski slikar Ante Trstenjak
- štajerski narodni buditelj *Anton Krempelj, duhovnik (nazadnje pri Mali Nedelji), pisatelj*



In še in še bi lahko naštevali! V Ljutomeru živi tudi svetovni prvak v keglanju Miro Stržaj. Pri Mali Nedelji so odrasle tudi pevke in kulturne delavke Sestre Budja, znane rojakom po svetu, zlasti na Švedskem in v Sloveniji. *Bohanec Toni, slikar, ki živi v mestu Mannheim, izhaja iz Godemarec. Prav tako njegov brat August Bohanec, živi v Kaliforniji, mojster za fotoaparate, predvsem znamke Laika, darovalec 1100 aparatov in ca 400 drugih artiklov mestnemu muzeju Maribor in ima tako zasluge za otvoritev fotografske razstave v Mariboru, ki je odprta do januarja 2010.* Prlekija je dala torej slovenski znanosti, umetnosti, politiki, religiji in še kje, toliko pomembnih mož, kakor skorajda nobena pokrajina. S Prleki doma in po svetu je pač tako, kot je z našo rodovitno zemljo: samo

vržeš seme in že vzbrsti. *Foto: Ilko Stopinšek - Noč čarovnic v Prekmurju, okt.2009*

Namesto zaključka: razlika med Prleki in Prekmurci Zaključek je torej namenjen vsem, ki ste prepričani, da so Prleki doma v Prekmurju. Prekmurje je bilo skoraj 1000 let provinca pod Madžari, Prlekija pa pod Nemci. Naj bo že jasno, da gre za dve različni pokrajini - Prlekija in Prekmurje - obe skupaj pa se ponovem imenujeta Pomurje! Med Prlekijo in Prekmurjem teče reka Mura, kar torej loči pokrajini na geografskem področju. Nemajhna razlika pa je tudi na govornem področju. Za boljšo predstavitev vam lahko služijo naslednji stavki v narečju:

Prekmursko narečje:

Žmetno je z rašuško bilice gesti. (prevod: Teško je z vilicami jesti jajca)

Žmetno je v kmici posvejt vužgati. (prevod: V temi je težko prižgati luč)

Tri črne koko^uši, koko^uta pa nej, pri so^usvidoj hiži nič dobrega nej.

Prleško narečje:

" Hodi z menoj, pústi jega; nede - ne bo meni dā roko;" čeh - dečko, fant

" Nemren, lūbi, nemren iti; čūja – slišal jemi bo žmetno." bija – bil neše – nekdo; nen ša – ne bom šel, nen te posluša

Če za izgovorjavo narečja ob obisku v Prlekiji potrebujete kakšne inštrukcije, so Prleki vedno na voljo. Zagotovo vam bo obisk Prlekije ostal globoko v spominu in vsakdo, ki jo je že obiskal, si jo je zapomnil kot deželo s številnimi vinskimi griči, domovino dobre kapljice, deželo klopotev in prijaznih ljudi.

Darja Tibaut



Slomškovo jubilejno leto

Letos poteka 150 let, odkar je škof Slomšek **prestavil škofijski sedež** iz Št. Andraža na avstrijskem Koroškem v Maribor, v mesto, »ovenčano z vinsko trto«. 4. 9. 1859 je bil slovesno umeščen v mariborski stolnici. Za to njegovo delo mu ne bomo ni koli dovolj hvaležni. Med vsemi deli, ki jih je opravil v blagor svoje škofije in vsega slovenskega naroda, izstopa prav to njegovo preroško delo kot Triglav med našimi planinami. S tem dejanjem se je Slomšku posrečilo zbrati skupaj vse rojake ob Dravi in Muri, se pravi na Spodnjem Štajerskem, v novo – slovensko škofijo. Nad 200.000 Slovencev je rešil jezik, vero, kulturo, dom in rod.

S tem dejanjem je Slomšek že zarisal na zemljevidu Evrope našo severno mejo in postavil mejnike tako trdno in globoko, da jih nista mogli izruvat in prestaviti niti prva niti druga svetovna vojna. S tem dejanjem je Slomšek posredno omogočil, da se je 60 let pozneje priključilo Prekmurje k slovenskemu ozemlju. Upravičeno so strokovnjaki za našo zgodovino zapisali: »Slomšek kot duhovnik in škof zavzema prvo mesto v slovenski zgodovini za Cirilom in Metodom« (dr. Fr. Kidrič, Narodna enciklopedija IV, 245) in je »svetla zvezda, ki nam je svetila in kazala pot, po kateri naj hodimo, da rešimo narod iz tujih spon in mu pripravimo srečnejšo bodočnost« (Vošnjak I, 131). S tem dejanjem si je Slomšek odprl možnost, da je mogel v novem škofijskem središču ustanoviti Visoko teološko šolo, ki je bila prva visokošolska ustanova v Mariboru in kot taka je predhodnica sedanje mariborske univerze.

Povzetek: nadškof Franc Kramberger

Vir: Naša luč. September 2009



Hubertus Brandenburg har avlidit

2009-11-05 11:03 | Inrikes Den tidigare biskopen i Stockholms katolska stift, **Hubertus Brandenburg, avled i går i en ålder av 85 år.** Hubertus Brandenburg. Foto: Mark Earthy
Hubertus Brandenburg var biskop i Stockholms katolska stift, som samlar alla Sveriges katoliker, åren 1978-1998. Det var en period då kyrkan genom invandring växte kraftigt.

- Hans förmåga att organisera och bygga upp stiftet administrativt, ekonomiskt och rent faktiskt med både församlingskyrkor och institutioner fick en avgörande betydelse för katolikernas etablering i vårt land, säger nuvarande biskopen Anders Arborelius i ett

pressmeddelande. Hubertus Brandenburg kommer att begravas i tyska Osnabrück. Det förutses äga rum den 14 november. Den 17 november firas en requiemmässa av biskop Anders Arborelius i Stockholms katolska domkyrka.

Vir: Kyrkans tidning, November 2009;

Olga Budja

CERKEV IN SVOBODA

Obletnica padca berlinskega zidu postavlja pred nas vprašanje, kaj smo naredili z darom svobode. Ali se je v družbi in Cerkvi izkazal za »nesrečni dar«? Prav svoboda je eden temeljnih pojmov, ki ga srečujemo v razmislekih teologa in filozofa dr. Janeza Juhanta, pisca številnih knjig, ki sta se jim v zadnjem času pridružili Občutek pripadnosti (Mohorjeva družba) in Etika 1 (Študentska založba).

Zavedam se, da vas silim v nekaj besed strniti to, o čemer so napisane knjige, pa vendar: kdo je za vas svoboden človek? Svoboden je človek, ki obvlada samega sebe in ki je sposoben sodelovati z drugimi. Kajti svoboda ni le stvar posameznika, da bi neomejeno počel, kar si želi, temveč je v tem, da v sebi in v drugem ohranja človeškost. To pa je nekaj, kar od nas zahteva izjemno osebno zrelost, po drugi strani pa tudi sposobnost medsebojnega vživljanja. Danes je

ključni problem, da je svoboda velikokrat razumljena samo kot uveljavljanje samega sebe.



Katere pa bi bile lastnosti svobodne družbe?

Svobodna je družba, ki zagotavlja pogoje, v katerih se lahko ljudje razvijejo v svobodne posameznike. Taka družba pomaga zlasti družini, v kateri se polagajo temelji razvoja človeka kot svobodnega in dialoškega bitja, ter ustvarja družbeno okolje, v katerem lahko osebno svobodo delimo in uveljavljamo z drugimi. V zaprtih, totalitarnih družbah to ni bilo mogoče. Temeljni družbeni pogoji za uresničevanje svobode so bili odvzeti, kar je vplivalo tudi na družinsko življenje in razvoj posameznika.

Navsezadnje tudi na Cerkev. Ko se spominjamo padca berlinskega zidu, si skušamo v spomin priklicati tudi pričakovanja, povezana s tem dogodkom. Eno izmed njih je ujeta v znani sintagmi svobodna Cerkev v svobodni družbi. Ali je ta cilj pri nas že dosežen? Ta cilj gotovo ni dosežen in verjetno tudi nikoli ne bo. Uveljavljanje svobodne Cerkve, o kateri je govoril drugi vatikanski cerkveni zbor, o tem pa je pri nas tisti čas pisal Vladimir Truhlar, najprej zahteva, da Cerkev sama spodbuja svobodo v svojem okviru. Res je, da se to v totalitarnih razmerah ni moglo dogajati, zato so ideje zbora ostale tu neuresničene, odprte. Padeč totalitarizma in njegovih omejitev dodatno izostri vprašanje, koliko je Cerkev sama pripravljena v svoji strukturalni in hierarhični ureditvi spodbujati človekovo svobodo v odprtem dialogu o vseh življenjskih vprašanjih. To ostaja problem Cerkve.

Ali sta torej Cerkev in svoboda prijateljici? Nekoč sem slišal znanega dunajskega pastoralnega teologa dr. Paula Zulehnerja govoriti o tem, da naj bi bila ena bistvenih težav Cerkve, da ne ve prav dobro, kaj bi s svobodo sploh počela. Res je, čeprav nas je za svobodo oprostil Kristus. S tem želim opozoriti na svojevrsten paradoks: Cerkev ima na podlagi evangelija najboljše pogoje, da spodbuja človekovo svobodo. Na drugi strani pa je kot hierarhična ustanova vedno poskušala človeka »spraviti pod pokrov«, kar se je stopnjevalo v zadnjih stoletjih. Taka drža Cerkve je soustvarjala pogoje za nesvobodo tudi v civilni družbi. Ustanove so v sodelovanju podrejale človeka.

Ali je to tisto, čemur pravite, da je bil kristjan preteklosti »izurjen v pokornosti«? Da. Za slovenskega kristjana je značilno, da je Cerkev nanj imela zelo velik vpliv. Zato v ljudskem izročilu ni naključen pregovor: Fajmoštra nučaj samo za sol. Cerkev so ljudje razumeli ne le kot osvobajajočo in prinašalko odrešenja, temveč tudi kot ustanovo, ki jim postavlja ozke okvire njihove svobode. Ko je človek začutil, da se teh okvirov lahko znebi, je odšel po svoje. Z umazano vodo smo odvrkli tudi dete, se pravi, tudi zato ljudje odhajajo iz Cerkve.

V svoji knjigi Občutek pripadnosti ste med drugim zapisali: »Verujoči človek bo šele tedaj prejel pravilno razumljeno svobodo, če ne bo imel nad seboj nobenega pokrovitelja in bo zato njegovo vedenje lahko svobodno.« Kako se znebiti pokroviteljstev? To vprašanje ni samo strukturalni problem Cerkve, temveč je antropološki problem človeka. Kot pravi psiholog Kohlberg, do popolnega razvoja osebne svobode, ko se človek v resnici sam odloča, pride v teku življenja le malo ljudi. Ta ugotovitev pa ne zmanjšuje, kvečjemu še povečuje zahtevo po doslednem prizadevanju, da posamezniku omogočamo optimalne pogoje, v

katerih bo razvijal svobodo, da ne bi padel niti v pasti liberalistične sebičnosti ali ujetosti vase niti da bi bil odvisen le od struktur. Posameznik ima vso pravico, da se uresničuje ob upoštevanju svobode drugih. Cerkev bi po svoji evangeljski zasnovi lahko sodobnemu človeku bolj pomagala, da bi se osvobodil, a v skupnosti našel tudi temelje. Vsaka svoboda potrebuje soljudi, da lahko uresničuje zahtevno poslanstvo v svetu. Težava sodobnega človeka je, da ne razvija odnosov do soljudi, da bi lahko osebno povezan in čustveno potrjen bolje ključoval viharjem življenja.

Na katerih področjih v Cerkvi pogrešate več svobode? Na mnogih. Cerkev zelo poudarja pokorščino kot svojo strukturalno prvino. Marsikaj človeškega postavlja kot nekaj, o čemer se ne bi smelo razpravljati, čeprav gre tudi za politične, socialne, se pravi svetne zadeve. Z več svobode v veri bi Cerkev lahko bolj razumevala človeka in upoštevala, da kot zemeljska ustanova ni popolna, ki bi vse naredila najbolje, ker smo v njej omejeni in grešni ljudje. V Cerkvi bi se morali bolj pogovarjati o pravih problemih in opuščati prazne ali celo lažne dileme.

Ali se morda Cerkev boji govoriti o svoji omejenosti, ker jo v postmodernej družbi, v kateri so razpadle vse avtoritete preteklosti, obvladuje strah za lastno institucionalno preživetje? Ta strah se kaže pri nas, pa tudi v vesoljni Cerkvi. Znano je, da je Cerkev najboljši »globalni igravec« in njena globalna struktura ji omogoča navzočnost po vsem svetu. To ima svoje prednosti. Po drugi strani pa zaradi prevelikega ukvarjanja s samo seboj ni sposobna nagovoriti postmodernega človeka v njegovih temeljnih življenjskih problemih. To nagovarjanje je zahtevno, ker je sodobni človek občutljiv za svobodo in pristnost, ne prenese pa vzvišenih pokroviteljev. Kako se torej približati temu človeku? Eden ključnih problemov Cerkve je v tem, da cerkveni ljudje, se pravi njeni funkcionarji, nismo pripravljene sprejeti pristne človeškosti, omejenosti in napak. Priznanje normalne, omejene in odprte človeškosti (spreobrnjenje) v luči vere lahko iskreno nagovori sočloveka k osebni in skupni napredovanju in ga spodbudi tudi k hoji za Kristusom.

Ali to pomeni, da se mora Cerkev »spraviti v kožo« postmodernega človeka? Toda zanj je značilno, da je individualist, da ne da nič na avtoriteto, da prisega na poljubnost na vseh področjih, tudi duhovnem. Ali ne bi pomenilo skočiti v kožo takega človeka predvsem izskočiti iz katoliške kože? V tem približevanju človeku nikakor ne gre za izgubo lastne identitete, temveč za to, da sem čim bolj verodostojen človek. Če priznam, da imam napake, s tem ne rečem, da je to prav ali dobro, temveč da je to človeško, da je to tudi moj delež, s tem pa omogočim drugemu enakovredno

izhodišče. Če se Cerkev do ljudi postavlja samo ex chatedra, zviška, tvega, da jo razumejo kot nekaj, kar je nad njimi in ne z njimi, zato nočejo imeti z njo opravka. Najbrž postmoderni človek ne išče le poljubnega. Res je, da je tudi to ves čas »v zraku«, a gre predvsem za to, da ta človek išče človeške temelje – v dobrem in v slabem – in pri tem potrebuje zgled. Gre za pristen človeški dialog. Kot duhovnik moram človeku pokazati, da ga razujem tako v njegovi šibkosti kot v njegovi moči, in tako bova oba človeško napredovala. Naj nam bo zgled Jezus Kristus sam. Ekseget Heinrich Schlier je zapisal, da je znal Jezus tudi človeku, ki je bil v blatu, pokazati na njegov biser. Ko je človek uzrl ta svoj biser, se je dvignil in šel z upanjem naprej. Gre za to, da v Cerkvi sestopimo s piedestala, se približamo človeku in hodimo z njim. Umreti sebi velja tudi za Cerkev, če hoče, da jo bo vodil Bog. Na začetku maše priznavamo napake in omejenosti. Če mislimo zares, je to pot k normalni človeškosti in zaupanju v Boga.

Kakšna je pri tem vloga teološke misli? Ali je v tej razpravi svobodna ali vendarle povezana z določenimi omejitvami? Čeprav je človeški in tako omejeni govor o Bogu, ima teološka misel nalogo, da se z mistično ostrino loti vseh človeških zadev. O tem njenem poslanstvu ni dvoma. Teološka misel spodbuja Cerkev kot skupnost in vse ljudi dobre volje k neprestani prenovi, kot pravi drugi vatikanski cerkveni zbor, in odprtosti do Boga, ki nas edini odrešuje tega stanja. Če tega ne priznamo, se imamo za popolno družbo, ki ne potrebuje nikogar, tudi Boga ne. Neredko se v Cerkvi tako obnašamo, zato nas ljudje ne razumejo.

Ali je mogoče kot teolog govoriti recimo o ženskem duhovništvu ali dvomiti o celibatu in ostati strokovno »živ«? Tudi o teh vprašanjih moramo govoriti, čeprav morda kdo meni drugače. Lahko sicer rečemo, da se o tem ne govori, a s tem ne bomo izbrisali dejstva, da so to vprašanja, ki so aktualna in tudi pereča za Cerkev. O tem se preprosto moramo pogovarjati, in sicer iz več razlogov. Prvi je čisto človeški, saj je, če se dotakneva duhovniškega celibata, to problem za vsakega človeka: nekateri ta problem tako ali drugače rešijo, drugi ga ne. To je tudi strukturalni problem Cerkve, ki danes ne zagotavlja več, vsaj v večjem delu razvitega sveta ne, dovolj duhovnikov za uresničevanje temeljnega poslanstva, delitev zakramentov. Nekateri družbe preprosto nimajo več mašnikov. Je pa to, če se dotakneva ženskega duhovništva, tudi problem odnosa do demokratičnega sveta, ki danes tudi ženskam daje ustrezno vlogo v družbi. Seveda ni treba misliti, da bi, če bi na teh področjih prišlo do bistvenih sprememb, bile rešene težave. Nastale bi nove, a usmerili bi se k (omejeni) normalni človeškosti, ki je

temelj življenja in tega, s čemer naj se sooča tudi Cerkev. Svobodnejša izbirnost bi Cerkev bolj razvezala za pestrost ter neposrednost darov (karizem) in služb ter jo spodbujala k živi duhovni ustvarjalnosti.

Vaši pogledi se odmikajo od tega, kar bi opredelili kot uradno cerkveno stališče. Verjetno, a podobna stališča imajo mnogi drugi verniki in teologi (tudi škofje!), a jih zaradi takšnih ali drugačnih razlogov ne povedo javno. Prepričan pa sem, da prihaja čas, ko nimamo druge izbire, kakor da se tudi o teh zadevah pogovarjamo odkrito in javno.

Stvar dialoga torej in tako tudi jezika. Ali jezik, ki ga uporablja Cerkev, še nagovarja sodobnega človeka? Prav samskost (zaprtost vase) v Cerkvi daje podlage za nerazumljivo govorico laikom, veliko bolj vpetim v izzive življenjskega dialoga. Vprašanje govorice je zelo pomembno, pri čemer ne gre za to, da bi zanikali temeljne vrednote Cerkve. Ravno nasprotno! Izhajajoč iz teh vrednot moramo zelo pozorno in razumljivo zagovarjati človekovo svobodo pri vprašanjih, kot so recimo ustvarjanje novega človeka na bioetičnem področju, splav ali evtanazija. To so vprašanja, pri katerih bomo morali vsi ljudje, kristjani pa še posebej, veliko bolj občutljivo poimenovati stvari – zaradi preživetja človeka.

Kristjani se torej v teh razpravah ne smemo umikati v nekakšen »geto«? Daleč od tega! Kristjani so bili vedno kvas družbe. V Cerkvi moramo pokazati, da mislimo in tudi delamo drugače. Ponuditi moramo, kot danes radi rečemo, alternative, ki bodo zaradi svoje prepričljivosti lahko veljale kot zgled.

Kristjani, ki bi jih uresničevali, bi najbrž morali biti kristjani, ki znajo misliti s svojo glavo. Točno tako. To je zadeva svobodnih, ozaveščenih kristjanov.

Pa jim v Cerkvi res dajemo prostor, da v njej zrastejo in se uveljavijo? S tem vprašanjem se vračava na začetek pogovora, na razumevanje svobode. Zavzemam se, da bi bilo takih kristjanov, ki v sebi in drugih ohranjajo človeškost, čim več. Več jih bo, bolje bo ne le za Cerkev, temveč za vso družbo. Številni misleci, kot sta sociolog Bauman in teolog Boff, govorijo o tem, da danes potrebujemo vedno več samostojnih ljudi, ki živijo kreposti, ki so alternativa sodobnemu svetu, saj bo to edino, kar bo omogočilo preživetje človeštva, za katero se upravičeno zdi, da drvi v prepad. V Cerkvi naredimo za ta svet največ, če v zaupanju v Boga vzgajamo samostojnega človeka, ki bo pripravljen svobodo zastaviti za življenje človeka, tudi za ceno lastnega življenja (M. Kolbe).

Človeka torej, za katerega svoboda ne bo nesrečni, temveč srečni dar, če se naslonimo na besede poljskega filozofa Josefa Tischnerja. Svoboda kot nesrečni dar je posledica bivšega režima, ki je človeka vzgajal v pokornosti, da bodo že »oni«, nadrejeni, oblastniki itd. vse storili zanj. In zato še danes mnogi le pričakujejo: da bodo nekaj naredili za nas politiki, Cerkev in duhovniki, skratka drugi. Do takega stanja je vodil svojevrsten splet systemske (cerkvene in državne) pokorščine, ki je vzgajala odvisnega človeka. Danes s tem ne moremo več shajati. Potrebujemo odprtega, svobodnega človeka, ki se bo znal odločati in bo imel pogum, da o svoji usodi odloča sam. Takih ljudi v zgodovini človeštva nikoli ni bilo veliko, saj je taka pot težja. Izobraženci in še posebej teologi smo poklicani, da gremo v hoji za Kristusom po tej poti zato, da bi tudi drugim omogočali pota svobode in samostojnosti.

Bogomir Štefanič ml.; Družina, 8. 11. 2009

Vadstena 2009



- Še spominski posnetek pred cerkvijo



Slovesno sveto mašo je vodil mariborski nadškof in metropolit dr. Franc Kramberger.

- Obiskali smo stockholmskega škofa Andersa, ki je naklonjen slovenski skupnosti.

Vir: Zvone Podvinski, Naša luč, nov. 2009

"Če ni miru med religijami, ni miru v svetu"

Intervju z evangeličansko duhovnico Violeto Vladimiro Mesarič

Biti tu za človeka. V bistvu je to tisto, kar bi vsaka Cerkev, ki se sklicuje na Kristusa, morala biti, je za MMC povedala evangeličanska duhovnica Violeta Vladimira Mesarič. Evangeličanska cerkev Augsburške veroizpovedi na Slovenskem zaobjema 13 cerkvenih občin s približno 18.000 verniki, je zapisano na spletni strani Evangeličanske cerkve. Njeni začetki segajo v 16. stoletje, ko so reformatorji Primož Trubar, Jurij Dalmatin, Sebastian Krelj in drugi položili temelj slovenskemu jeziku ter izdali prve tiskane knjige v slovenskem jeziku. O slovenski Evangeličanski cerkvi smo se pogovarjali z Violeto Vladimiro Mesarič, duhovnico mariborske cerkvene občine in namestnico vikarja za Evangeličansko cerkev v Slovenski vojski.

Dan reformacije ima kot državni praznik več pomenov, največkrat pa omenjamo prvo slovensko knjigo, začetek knjižnega jezika in prvo uporabo pojma Slovenec. Kaj 31. oktober pomeni za Evangeličansko cerkev v Sloveniji? Dan reformacije pomeni začetek delovanja reformirane Cerkve, Evangeličanske cerkve. Z bogoslužjem na ta dan dajemo evangeličani v Sloveniji prostor in čas spominu in opominu na vrednote, ki so našemu narodu zadale neizbrisni pečat, ga umestile na zemljevid Evrope in sveta s svojo identiteto, jezikom, pisano besedo in z duhovnostjo, ko je smel ne le čutiti, ampak v njej tudi zaživeti v svojem maternem jeziku. Dajemo prostor in čas spominu in opominu na protestantske vrednote, ki so v tem času postale znova še kako

aktualne, da bi človek, tako posameznik kot družba, lahko "stal in obstal". Naša ljubezen do Boga se kaže v našem odnosu do bližnjega, do sočloveka. V tem svetu nismo sami. "Živeti in delati moramo tako, da bo lahko tisto, kar prihaja k nam kot seme, prešlo v dar zanamcem kot cvet, in da jim bo tisto, kar prihaja k nam kot cvet, obrodilo sadež" (Henry Ward Beecher).

Primož Trubar je izjemno pomemben človek za vse Slovence, poleg tega pa je nekakšna "ikona" evangeličanstva. Je za vas osebno Trubar v prvi vrsti duhovnik in šele nato reformator? Trubar je kot duhovnik postal, bil in ostal reformator. Za vse njegovo delo in vse njegove dosežke se gre zahvaliti njegovi osebni veri v Boga in ljubezni do svojega naroda. Iskreno je želel, da bi narod lahko v svojem maternem jeziku znal brati Božjo besedo, se po njej tudi ravnati, v dobro sebe in v dobro sočloveka. Osebno se pridružujem tistim, ki Trubarja smatrajo za eno najpomembnejših osebnosti v zgodovini slovenskega naroda. Upam si celo pritrčiti tistim, ki menijom, da je bil najpomembnejši.

Nedavno je prvič v sodobnem slovenskem jeziku izšel Trubarjev Katekizem. Kako pomembna je ta nova izdaja knjige za evangeličane? Luthrov katekizem oz. njegov prevod, ki ga je slovenskemu narodu dal Trubar, Evangeličanska cerkev uporablja že od samih začetkov dalje. Izid Trubarjevega Katekizma v sodobnem, slovenskem jeziku je velika pridobitev za širšo javnost na Slovenskem. Tega smo nedvomno veseli tudi evangeličani.

Po mnenju večine nepoznavalcev je razlika med katoličani in evangeličani skrčena na pomen lika Jezusove matere Marije, ki naj bi ji katoličani pripisovali veliko večjo veljavo kot evangeličani. Kako bi nepoznavalcu pojasnili to razliko? Luther je opustil latinsko mašo in glavni del bogoslužja je postala razlaga božje besede, pridiga. Opustil je osebno spoved, Kristusovo sv. večerjo (evharistijo) je delil pod obema podobama (s kruhom in vinom) po Jezusovi zapovedi. Učil je, da je edino merilo za vero Sveto pismo, Evangelij. Da se človek ne zveliča po svojih dejanjih, temveč po svoji veri v Jezusa Kristusa in po Božji milosti. Da ni sedem zakramentov, temveč samo dva (sveti krst in Kristusova sveta večerja). Da duhovniki niso kakšna posebna bitja, sveti, ampak samo božji služabniki. Kakor drugi ljudje se lahko ženijo in imajo svojo družino. Da upravljanje cerkve ni izključna pravica klera (duhovščine), temveč tudi pravica in dolžnost laikov, vernikov. S tem je položil temelj

Aleksandra K. Kovač

31. oktober 2009,

demokratični ureditvi Evangeličanske cerkve in protestantskih Cerkev nasploh. Kar se tiče Marije, je bila Jezusova mati in je kot taka simbol materinstva in si zasluži spoštovanje. Je pa evangeličani ne povzdigujejo in je tudi posebej ne častimo. To pripada edino troedinemu Bogu. Dogme (1) o Marijinem brezmadežnem spočetju, (2) o njenem vnebovzetju, nimajo bibličnih temeljev.

Najbolj opazne so sicer druge razlike. Celibata ne poznate, ženske so lahko duhovnice, verniki imajo možnost ponovne cerkvene poroke po ločitvi ipd. Katoliški cerkvi se velikokrat očita togost v stališčih, ki se le s težavo spreminjajo, medtem ko se zdi, da je Evangeličanska cerkev veliko bolj prilagodljiva. Kako komentirate? Evangeličanska cerkev nima namena biti vsečna in prilagodljiva ljudem sodobnega časa kot taka. Njena naloga je glasiti Evangelij in živeti po njem. To pomeni, biti tu za človeka, stati in ostati ob njem tako v dobrem kot v hudem, biti v tem svetu, čeprav ni od sveta in glasiti ter živeti božjo milost in ljubezen. V bistvu je to tisto, kar bi vsaka Cerkev, ki se sklicuje na Kristusa, morala biti. V nenehnem duhu reformacije, ostati zvesta Kristusu.

Ženske duhovnice so tudi sicer redkost v svetovnih religijah. Nobena od t. i. velikih religij (katoličanstvo, islam, budizem) ženskam ne dovoljuje voditi verskih obredov. Zakaj, menite, se je Evangeličanska cerkev odločila za pot enakopravnosti med spoloma? Je bila to lahka odločitev ali se je bilo treba zanjo boriti? Protestanti so bili tisti, ki so vrnili družini in s tem tudi ženski nazaj pravo vlogo. Vsi smo poklicani, tako moški kot ženske, in za vse je dovolj prostora. Pred Bogom smo enaki, pa naj se v svetu še tako trudimo delati razlike in povzdiguovati enega nad drugim. Pred Bogom smo enaki! In skupaj lahko naredimo veliko več. Tako v svetu kot v Cerkvi. Sicer pa, Cerkev smo ljudje. Kakšno je stanje v svetu in pri nas? Odgovornost je na vsakem posamezniku.

Kakšni so odnosi z drugimi verskimi skupnostmi oziroma kje je mesto slovenske Evangeličanske cerkve v večinsko katoliški Sloveniji? Evangeličanska cerkev je pobudnica ekumenskega in medreligijskega dialoga v svetu. Tudi v Sloveniji stopamo po tej poti. Kdor ljubi Boga, ljubi sočloveka, v vsej njegovi unikatnosti in posebnosti. Zavedati pa se je treba neverjetne odgovornosti, ki jo imajo vse verske skupnosti. Če ni miru med religijami, ni miru v svetu.

Ljubljana - MMC RTV SLO

Slovo od rojakov na Švedskem

Avlidna i år

Življenje je sestavljeno iz veselih, kakor tudi iz žalostnih dogodkov. V tem letu je bilo zadnje slovo od teh rojakov na Švedskem in v Sloveniji.

Angela Coholič Starešinič, född i januari 1925 under mellankrigstiden i byn Preloka belägen vid floden Kolpa i Bela Krajina, avled i augusti 2009 i Kumla, Sverige. Något år efter sin fars bortgång gifte hon sig i mitten av 50-talet med

Mihael Čoholič och fick två barn. I sin strävan efter en bättre framtid slumpade det sig så att denna kunde finnas i ett land långt uppe i norr. Sverige var i skriande behov av arbetskraft och Mihael fick hösten 1962 en anställning på Jutefabriken i Oskarström utanför Halmstad. Sommaren 1964 flyttade Angela från sitt älskade Slovenien till sin make och blev textilarbetare på fabrik, ett tungt och slitsamt yrke.

Efter några år gick flyttlasset ännu längre norrut, denna gång till Kumla strax söder om Örebro där de båda fått anställning på Bandfabriken. Trots relativt lågavlönade arbeten strävade paret på och kunde så småningom förverkliga ”svensson-drömmen” med bil, villa osv. När man hade möjlighet att åka på semester gick färden hem till byn i Slovenien. Angela hade ett öppet sinne och hade lätt för att ta kontakt med andra människor, ung som gammal, ”fin” som ”utslagen”. Hon hade ofta något för handen - var det inte trädgårdsarbete, så var det bär- och svamplockning eller något handarbete. Till påsk målade hon ofta påskkägg, på det sätt hon lärt sig som ung, och gav bort till vänner och bekanta. Angela hade en vacker altstämman och sjöng gärna när tillfälle gavs, mest folkliga och kyrkliga sånger.

Skiftarbetet på fabrik var slitsamt och Angela bytte senare arbete till ”hemsamarit” i kommunen, som hemtjänsten då kallades. Hemtrakterna var henne alltid väldigt kära, alla minnen och längtan tillbaka till Preloka var kvar till sista stund. Den 6:e september blev hon därför jordfäst i byn vid kyrkan Sv. Trojice, enligt hennes sista önskan. Må hennes själ vila i frid, i hemlandets värn.



Nuša Petrik se je poslovila s tega sveta 28. februarja 2009. Od nje so se poslovili v Göteborgu 18. marca tega leta. Rojena je bila 17. julija 1943 v Ljubljani kot Nuša Breda Hribar. Izučila se je za učiteljico in službena pot jo je popeljala na delovno mesto v Piran. To primorsko mesto je postalo njen drugi dom, ki ga je z veseljem pokazala svojim švedskim prijateljem. Mama Nuša je bila zelo ponosna na Slovenijo kot svojo domovino, nad naravnimi lepotami, posebej so ji bile pri srcu slovenske Alpe in morje, kakor tudi slovenske napitnice.

Na svoji življenski poti je spoznala Sigfrida Petrika, ki sta je jima rodila sin Samo, s katerim sta leta 1964 prišla na Švedsko in hči Ingrid, ki se je rodila že na Švedskem leta 1969. Zelo se je razveselila svojega vnuka in vnučinke Edda in Maye, ki sta bila njena srčeka in njena sončna žarka. Njena glavna skrb je bila njena družina, ki ji je posvečala največ ljubezni in časa ter svojih moči.

Kot žena in mati je bila vselej prijazna, polna srčne ljubezni, topline in dobrote. Vse je dala svojim, kar lahko da nekdo, ki resnično ljubi. Bila je iskrena iskalka, tudi

Njega, ki naj ji nakloni plačilo večne sreče v nebesih.

Kdo izmed rojakov v Jönköpingu ni poznal **Ivana Stroligo**. Tih, skromen in preprost, vedno dobre volje in pripravljen pomagati, kakor smo ga poznali, zadnji čas svojega bivanja med svojimi, ki so mu stregli noč in dan, je po daljši boleznii odšel s tega sveta. Spravljen z Bogom in s svojimi, naj uživa večni mir in pokoj pri Njem, ki ga je leta 1934 poklical v življenje v Račji vasi v Istri.

Težka je bila njegova mladost, obremenjena ne samo s težkim otroštvom, ampak tudi s pretežkim izkustvom II. svetovne vojne, ki jih je oddelila od staršev in so bili otroci prepuščeni v roke nemškimi vojakom. Hvalabogu sta se starša ob koncu vojne vrnila domov in tedaj se je začela borba za vsakdanji kruh, zgolj za preživetje. Ker sta bila starša bolehnata, je moral na svoja ramena prevzeti vsa težja dela. Ob vsem tem sta najprej mlajša brata odšla po svetu in njima je sledil tudi Ivan. S težkim srcem se je odločil zapustiti svoj dom. Leta 1962 je odšel v Italijo, od tam pa v Norrahammar na Švedsko, kjer je delal v livarni. Po dobrem letu dni pa se je preselil v Jönköping, kjer se je zaposlil v tovarni celuloze in papirja v Munksjö, kjer je pridno delal vse do zasluženega pokoja. Tam sta si leta 1968 z Mileno ustvarila družino in tako tudi skupni dom, kjer sta bila srečna. Ves svoj čas je posvečal ženi Mileni ter hčerki Mileni in sinu Robertu. Razveselil se je svojih vnukov in vnučinj: Tommi-ja in Sandre, kakor tudi Erika in dvojčkov Johana in Ellen.

S križem je bila zaznamovana njegova mladost, kakor tudi zadnji čas bivanja na tem svetu. Vdano ga je nosil. In ko su mu moči pojemale, so bili ves čas ob njem njegovi domači, ki so mu bili v tolažbo in razvedrilo. Skupaj z ženo Mileno so storili vse, da je Ivan lahko doma, med svojimi dragimi mirno in tiho zaspal v Gospodu. Od Ivana so se poslovili v njegovi župniji z mašo zadušnico in ga položili k večnemu počitku 22. aprila tega leta.



Marija Magdalena Kolarič iz Helsingborga, žena zdravnika Dr. Franca Kolariča je ena izmed tistih Slovenk in katoličank, ki je ostala zvesta domovini Sloveniji, kakor Kristusovi Cerkvi tudi v tujini. Bila je naročnica Naše luči. Bila je tudi dobra svetovalka slovenskima dušnima pastirjema Jožetu Flisu in p. Janezu Sodji.



Rojena je bila v znani mariborski družini Dr. Varla. Po maturi se je vpisala na Visoko šolo za medicinske sestre v Ljubljani. Po krajši zaposlitvi v mariborski bolnišnici je odpotovala k zaročencu. Kmalu zatem, ko sta se poročila, se je s 1. junijem 1960 zanjo začela nova življenjska doba. Prvi dve leti poizkusnega dela na Švedskem je bilo težko, saj je morala obiskovati tudi predavanja, ki jih je zaključila s švedsko diplomo medicinske sestre. Tako se ji je odprlo področje zdravstva. Ves čas je bila zaposlena na oddelku za akutno interno medicino. Po 44. letih zvestega opravljanja svojega dela, je odšla v zasluženi pokoj.

Marija Magdalena je bila čudovita žena, razgledana, izkušena, ljubezniva, srčno dobra in vedno pripravljena vsakomur pomagati. Ljubila je naravo in je rada odkrivala tudi kulturo švedskega naroda, kakor tudi drugih narodov, saj je bila velika svetovna popotnica. Zahrbna bolezen ji je pretrgala njeno življenjsko nit v 73. Letu življenja. Pokopana je bila po katoliškem obredu v Helsingboru.

Marija Muratović iz Göteborga se je rodila v Lenartu v Slovenskih goricah 26. avgusta 1939. Svojo življenjsko pot pa je končala 13. avgusta 2009 v Göteborgu na Švedskem, kamor jo je pripeljala njena življenjska pot. Po katoliškem obredu, ki so ga želeli njeni sorodniki, skoraj vsi muslimani, so se od pokojne Marije poslovili na Kvibergu. Po kremiranju pa so njeni otroci z vsem spoštovanjem do mame, odpeljali žaro domov in jo pri Lenartu, pri njenih domačih, položili k večnemu počitku.

Kristian Mlakar Rojen je bil na Ljubečni pri Celju 21. 11. 1939. Očeta je izgubil koncem vojne, bratec in sestrica pa sta umrla že prej kot dojenčka. Tako je ostal sam, kjer je na domačiji živel z mamo. Živel je doma v rojstnem kraju, dokler se nista leta 1964 z Angelo poročila. Naslednje leto je odšel na Švedsko. Čez leto dni se je vrnil domov, kjer se je želel zaposliti. Zaradi tedanjih razmer se je z vso družino čez leto dni preselil nazaj na Švedsko. Delal je v Tumbi v Alfalaval, sicer pa so živeli tisti čas v Tullinge. Leta 1969 se je z družino preselil v Södertälje, kjer se je rodil drugi sin Kristian in kjer so živeli lepo družinsko življenje. Do leta 1978 je delal v Mikroverktyg. Nato se je odločil za privatnika, kjer je kot strugar delal vse do zasluženega pokoja.



Kristian je bil vesele narave. To veselje je izražal tudi s slovensko pesmijo, ki mu je veliko pomenila in ki mu je krajšala ure bivanja na Švedskem. Prav tako mu je lepo zapeta pesem približala domovino, kamor se je rad vračal. Tam si je naredil tudi vinograd. Še je želel domov na trgategv, a ga je Oče "Vinogradnik" poklical k sebi, kjer bo tudi Kristian, kakor je rekel Jezus, tam zgoraj pil novega. Utihnil je Kristianov žametni glas, utihnili sta njegova harmonika in mandolina. Njegov veseli obraz, njegova dobra volja, njegova pripravljenost pomagati, posebej kadar je šlo za rojake, ki so prišli iz domovine na obisk v Stockholm, njegovo plemenito in dobro srce, vse to nas bo spominjalo na Kristiana. Vsa srečanja pri slovenski sv. maši v Stockholmu bodo ostala zapisana v srca rojakov, ki so se zbirali pri slovenski sv. maši v kripti stolne cerkve v švedskem glavnem mestu.

Zadnja leta je njegovo življenje bilo zaznamovano tudi z boleznijo, kateri je na koncu podlegel. V času bolezni so mu bili v veliko pomoč in oporo njegovi domači. Prijatelji in znanci pa so Kristiana spremljali v svojih mislih in molitvah. Ko so mogli, so ga tudi obiskali. Zadnji čas pa so skupaj z njegovimi domačimi trpeli in sočustvovali, posebej ko so zaslutili, da se Kristianu bliža zemeljski konec. Umril je v bolnici v Huddinge 25. septembra 2009. V krogu svojih se je poslovil s tega sveta. Skupaj se zahvaljujemo za prehojeno pot, za njegovo dobroto in vso pomoč, ki smo jo doživljali ob srečanju z njim. Vselej je rad priskočil na pomoč, posebej ko je zvedel, da njegovi rojaki iz Slovenije potrebujejo bivanje v Stockholmu. Sam je bil srečen in vesel, kadar je lahko v svoj dom povabil rojake iz domovine in jih je z veseljem pogostil. Posebej ponosen je bil na častne goste, ki so obiskali Vadsteno in Stockholm.

Koliko lepega smo skupaj doživeli ob srečanju s Kristianom Mlakarjem, vse to je težko naštet, kakor tudi vsa dobra dela, ki jih je storil na prehojeni življenjski poti. Pogrebna sv. maša in pogreb sam, vse to je izzvenelo v tistem jesenskem dopoldnevu 20. oktobra v eno samo zahvalo za to, da smo smeli Kristiana poznati, z njim prijateljevati in skupaj prehoditi daljšo ali krajšo pot. Ženi Angelci, sinovoma Robertu in Kristianu z družinama iskreno sožalje ter prelep spomin na Kristiana ob nadaljnjih srečanjih, vošči tudi hvaležni Zvone Podvinski, slovenski dušni pastir na Švedskem.

Sorodnikom vseh pokojnih, od katerih smo se poslovili v tem letu, iskreno sožalje in spomin pri daritvi sv. maše. Kakor pravi stari slovenski pregovor: »Čas celi rane«, slovenski dušni pastir želi vsem sorodnikom pokojnih Božjo pomoč in tolažbo. Hvala vsem, ki ste nesebično stregli vašim bolnim, ostarelim bratom in sestram. Naj si vaši dragi rajni spočijejo od njihovega truda in naj v miru počivajo. Radi se pokojnih spominjate v vaših molitvah.



*Vesele, blagoslovljene božične praznike vsem Slovencem doma in po svetu
ter srečno novo leto 2010*

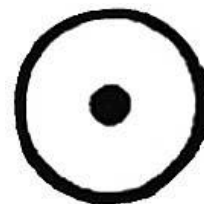
Želi vaš župnik Zvone Podvinski

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet

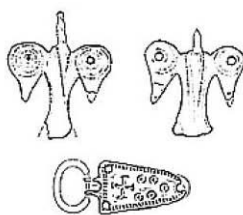
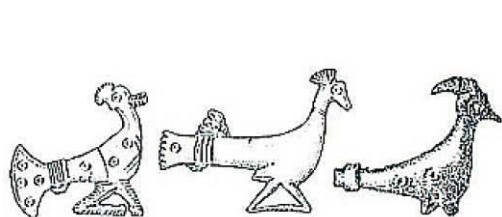


Forts. av del 1 från www.slovenienhistoria.se som utgår från legenden om Kung Matjaž och handlar om Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen. Sammanställt av Vesna Jakse

Cirkeln med en punkt i mitten är en kristen symbol och ett mystiskt budskap från senantikens som dyker upp i Karantanienens tidiga period från 500-talet. Många arkeologiska föremål från det gamla Karantanienens område bär den enkla symbolen. Dess mening har ännu inte fått sin fulla förklaring och många arkeologer har tolkat det som enbart ett dekorativt element. Många små figurer som i sig har stort symboliskt värde bär också denna, t.ex. de mycket lika figurerna som föreställer påfåglar som hittats i Celje, Bled och Piran. En annan påfågelfigur med denna symbol har hittats i Trnje (nära Škofja Loka). Från samma period kommer två figurer som föreställer duvor och som bär samma symbol, vilka har hittats i Ajdna över Potoki (intill Žirovnica) och i Hajdina (intill Ptuj). Symbolen finns också på



en applikation från Dravlje (intill Ljubljana) och på ett bältesspänne från Veliki



Korinj (väster om Novo mesto).

På bilderna syns påfågeln från Celje och Bled och en härfågel från Piran. I Slovenien kallas härfågeln i folkmun fortfarande för "Guds ungtupp". Duvbroscher från Hajdina nära Ptuj (Nedre Štajerska) och Ajdna över Potoki intill Žirovnica (Kranjska). Under dessa bältesspännet från Veliki Korinj, väster om Novo mesto (Kranjska). Till höger ses Gradec över Prapretno, öster om Celje, ett exempel på en senantik bosättning (en rekonstruktion) från 500-talet e.Kr.

Påfågeln symboliserar paradiset, där det finns vackra fåglar, och användes främst i dopsammanhang, eftersom dopet öppnade vägen till paradiset. Fågeln symboliserade anden, duvan den heliga anden och liljan kyrkan och S:ta Maria osv. Det överraskande med den mystiska cirkeln med punkten är att den finns på fynd från en period av stor nedgång för kristendomen i Noricum - Karantanien.

Med området förhöll det sig som så att det romerska imperiet föll 476 e.Kr. Den romerska provinsen Noricum, Karantanienens föregångare, hänfördes under några årtionden till det Ostrogotiska kungadömet i Italien, som under ledning av kung Theoderik den store († 526 e.Kr.) förbättrade den romerska politiska och kulturella traditionen. 537 e.Kr. ockuperades Noricum av frankerna, men efter flera årtionden drev den store bysantinske generalen Narses frankerna bort från Alperna. I några år dominerade Bysans i Italien och den östra delen av Alperna. Trots det trängde lombarderna redan 568 e.Kr. in i Italien från Pannonien och grundade sitt kungadöme där. Lombarderna inkluderade inte den östra delen av Alperna, det

gamla Noricum, i sitt kungarike. Under andra hälften av 500-talet uppstod det självständiga hertigdömet som hette Karantanien eller Sclauinia. 595 e.Kr. dyker det för första gången upp i källor under namnet "provincia Sclaborum" (Paulus Diaconus).

Den officiella historien menar att det var under denna period som de ”alpina slaverna” skulle ha kommit (slovenernas förmodade förfäder) till de östra Alperna utan att något styrker detta historiskt. Folkvandringen romantiserades i F. S. Finžgars roman *Pod svobodnim soncem* (Under den fria solen) från 1912 (se [del 7](#)), som hade inflytande på generationer av slovenier. Men Karantanien – Sclauinia (Slovenien) hade troligen grundats av den ursprungliga befolkningen (se [del 4](#)).

Det nya hertigdömet Karantanien (föregångaren till det moderna Österrike och Slovenien) var framförallt en hednisk stat. Det är sant att kristendomen förkunnades i detta område under den forna romerska och ostrogotiska perioden. Det fanns biskopsstolar i flera stora centrum, som i Virunum (nära Celovec - Klagenfurt), Aguntum (Lienz), Celeia (Celje), men det var bara majoriteten av härskarklassen som var kristna och med det gradvisa förfallet av det forna romerska rikets administrativa och ekonomiska strukturer, lämnade detta samhällsskikt landet och gav sig iväg till Italien. På så sätt reducerades antalet kristna kraftigt i Karantanien, många kyrkor övergavs. I det antika pilgrimscentret på S:ta Emma-kullen i Juna, östra Kärnten finns rester av inte mindre än sju kyrkor från 500-talet, som senare övergivits och glömts bort.

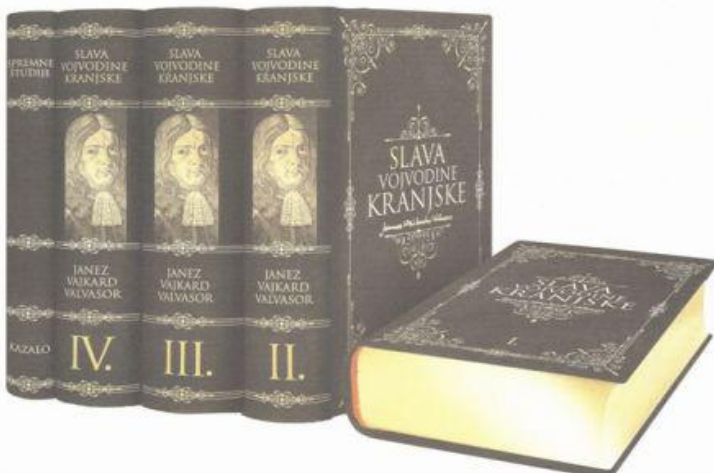
Troligen representerade punkten i cirkeln siffran ett, som betyder den odelade enheten, symbolen för Gud. Cirkeln symboliserar Guds evighet. Alltså uttrycker den mystiska symbolen den ende och eviga Guden. Det måste ha varit meddelandet som de kristna i det tidiga Karantanien efterlämnade till sina ickekristna landsmän, som många gånger också kunde ha varit dekorativt. De hedniska karantanerna var förtrogna med kristendomen även då de inte döpte sig, men kristianiseringen blev inte effektiv förrän den karantanske hertigen och härskarklassen gav sitt medgivande så sent som efter 750 e.Kr.

Som sagt så hotades den slovenska staten Karantanien i östalporna allvarligt av avarerna i det intilliggande Pannonien omkring år 745. Ställd inför detta problem vände sig den karantanske hertigen Borut till sina bayerska allierade (se [del 8](#)), som låg under frankiskt styre, för att be om hjälp. Frankernas konung gav bayrarna tillstånd att bistå de slovenska karantanerna, som då var hedniska, på ett villkor - att folket skulle kristnas. Hertig Borut gick med på det, fick hjälp och besegrade avarerna. Efter det kom kristendomen till Karantanien, som implementerades av bayrarna och utövades framgångsrikt av irländska munkar.

Idag finns det olika uppfattningar om huruvida kristendomen infördes bland slovenerna fredligt eller med våld - men troligen har båda lägren rätt; en del omvändes fredligt och andra med våld. I Valvasors *The Glory of the Duchy of Carniola* (Slava vojvodine Kranjske, se [del 3](#))

kan man utläsa att den helige Virgilij, biskop i Solnograd/Salzburg, år 758 engagerade sig djupt i att omvända de hedniska Koroška/Kärntenborna och Krainarna:

Från runt 760 blev kristendomen i Koroška/Kärnten och Krain dag efter dag allt starkare och folket tog det till sina hjärtan så till den grad att hertig Hetimar/Chetimarus (se [del 8](#)) liksom det omvända folket önskade att biskop Virgilij



skulle komma till dem och i egen hög person försäkra sig om den kyrkliga kommun som han med hjälp av Gud hade skapat. Tyvärr kunde han inte resa själv utan sände präster att i sällskap av andra lärare förkunna läran bland Koroška/Kärntenborna och Krainarna. Men när sonen prins Valdungus eller Walchunus tog över tronen ville adelsmännen slita sig från den bayerska överhögheten, som yttrade sig i kristendomens införande och att det Bayerska huset tillsatte hertigen, samt ville inte längre vara underdåniga någon kristen hertig. Valdungs ungdom ansågs vara bästa tillfälle för en ändring av situationen.

De främsta herremännen och landsortsborna var trots Kristusoket fortfarande stolta i sin gamla hedniska tro, som de hade ärvt från förfäderna. De satte igång ett uppror och anföll de kristna, fördrev dem tillsammans med prästerna och när även herrarna från Štajerska/Steiermark och Slovenska marka/Vindorum Marchiæ (se karta [del 3](#), se Sclavinia [del 4](#)) anslöt sig till dem genomförde de ett kraftigt anfall mot Laško (troligen området kring Trbiž/Monfalcone i dagens nordvästra Italien). På så sätt fördrev de och anföll de kristendomen på flera ställen. Då inget motstånd fanns flöt blodet i floder, även kvinnor och barn dödades bestialiskt.

Desiderius, Langobardernas kung, ville stoppa detta vansinne och straffa de hedniska vildarna. Därför gav han sig på dem med sitt folk, men besegrades och förlorade i kampen många av sina bästa män. Det var den bayerske hertigen Tesel eller Tasilo som till slut fick övertaget, då han i juletider med tre arméer trängde in i Koroška/Kärnten, Krain och Slovenska marka/Vindorum Marchiæ, överföll fienderna på tre ställen och tog över hela riket. Han tog med sig som fångar många slovenska och slaviska herrar med stora mängder kvinnor och barn, fritog många kristna och tillsatte åter den unge hertigen Valdunga (son till den nämnde Hetimar), som Koroška/Kärntenborna och Krainarna hade fördrivit från riket. När hertigen hade återvänt och upproret hade slagits ner bad han biskopen Virgilij i Solnograd/Salzburg om nya präster istället för de fördrivna.

Men det gick bara något år innan motståndet mot hertigen och de redan omvända slovenerna återigen blossade upp bland adelsmännen och landsortsborna. Det trots att hertig Valdungus regerade riket med mildhet och rättvisa, men upprorsmännen tolde inte dennes brinnande hängivenhet för kristendomen. Under sitt andra och tredje år som regent ansträngde han sig att även omvända adelsmännen med hjälp av sina enträgna präster. Kanske gick det ibland våldsamt till vilket väckte ont blod. I de gamla Collectaneis Ammonii kan man nämligen läsa att de sloveners, som i Koroška/Kärnten och Krain hade lämnat den hedniska tron och tagit till sig den kristna, skulle förbereda sig väl för uppgiften att tvinga de ohörsamma till hörsamhet och försvara den kristna tron mot de områden tillhörande hertigen som fortfarande var hedniska. Så började adelsmän förbereda sig väl och beslutade sig för att under tre dagar samla tillräckligt med mat och att med vapen i hand i ordnade led komma hertigen Valdung till mötes. Större delen av det enkla folket och några framstående landsortsmän hörsammade ordern, men den övriga adeln och särskilt fem av herremännen, som var av hög rang och av gott anseende, kom inte med då de såg sig som fiender till och fördrivare av den kristna tron. Bland dem fanns en, Hermannus Aurelius, som uppviglade till uppror. En stor mängd följde honom som överföll och dödade kristna och överallt i riket var folket splittrat i två läger.

fortsättning följer

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA
c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR
N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV /ŠVEDSKO DRUŠTVO
c/o Barač, Pårarpsv 37
256 69 Helsingborg
Preds.: Milka Barač, 042-29 74 92

SLOVENSKA AMBASADA
Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN
Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA
V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA
Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM
BOX 832
101 36 Stockholm
Stefan Udovic, st.erix@bredband.net

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o
Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO
KRALJEVINE ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70



**VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE
in SREČNO NOVO LETO 2010**



God Jul och Gott Nytt År - redaktion/redaktionen





S
l
o
v
e
n
s
k
a

B
l
a
d
e
t

S
l
o
v
e
n
s
k
o

G
l
a
s
i
l
o



Slovensko

GLASILO



Slovenska BLADET



POMLAD / VÅREN 2010

ISSN 2000-2173

Št./Nr 30 Letnik/Årgång 9



Slovensko GLASILO / Slovenska BLADET

Št. / Nr 30 Letnik / Årgång 9

Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza na Švedskem / Slovenska riksförbundet i Sverige, PG:72 18 77-9

Finančna podpora: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu; Članarina SZ

Slovensko GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih

Naslovne fotografije in fotografije na zadnji strani / Uppslagsfoton: Razne obletnice in večji dogodki v slovenskih društvih na Švedskem. Foto: A. Budja, Z. Bencek, C. Stopar, Anna Kokol in drugi. Izbor / Urval: A. Budja

Za vsebino objavljenih člankov so odgovorni avtorji.

<u>VSEBINA</u>	<u>1</u>	<u>INNEHÅLL</u>
Slov. KULTURNI DAN	2	KULTURDAGEN
Slovenska zveza	3	Slovenska riksförbundet
Društva	5	Föreningar
Planika, Malmö	5	
Orfeum, Landskrona	7	
Simon Gregorčič, Köping	9	
Slovenija, Olofström	11	
Slov.Švedsko društvo , Helsingborg	14	
Slovenski DOM, Göteborg	15	
Slovensko društvo v Stockholmu	17	
Vaša pisma	20	Era brev
Slovenske novice	22	Nyheter
Intervju/Reportaže	26	Intervju/Reportage
Kultura	38	Kultur
Šport	47	Sport
Naša Cerkev	48	Vår Kyrka
Slovinci po svetu	53	Slovens i världen
Razno	57	Allt möjligt
Slovensk historia	62	Slovenska zgodovina (švedsko)
Arhiv	65	Arkiv
Naslovi	66	Adresser

Glavni in odgovorni urednik/izdajatelj — Huvudredaktör/ansvarig utgivare:
Avguština Budja (Gusti)

Člana redakcije - Redaktionsmedlemmar

Jožef Ficko / Ciril M. Stopar

Tehnični urednik/Teknisk redaktör: Zvonimir Bencek

Naslov uredništva/Redaktionsadressen: Augustina Budja

Hantverkargatan 50

261 52 LANDSKRONA,

Tel. 0418– 269 26

Elektronska pošta: budja@bredband.net

Svoje prispevke pošljite na zgornji naslov do 15. maja 2010
Skicka era bidrag till Slovenska BLADET senast den 15 maj 2010, använd adressen ovan

Slov. KULTURNI DAN, 8. februar KULTURDAGEN

Avtor slike: Rudolf Španzel (1948), slikar in grafik

Dr. France Prešeren (1844)

France Prešeren 1800-1849

*Živé naj
vsí narodi,
ki hrepene
dočakat'
dan,
da, koder
sonce hodi,
prepír iz
sveta bo
pregnan,
da rojak
prost bo
vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!*



*Ett leve
för nationer
som längtar efter
fredens dag,
Att fejder under
solen
fördrivs
och fred blir
världens sak,
fienden
blir en vän,
i sämja grannar
bor igen!*

Prevod:
Augustina Budja

V rokah držimo 30. številko SLOVENSKEGA GLASILO, ki ga pod pokroviteljstvom Slovenske zveze na Švedskem in s finančno podporo Urada Vlade RS za Slovence po svetu izdajamo že 9. leto. GLASILO izhaja 4 x letno v 580 izvodih. Vabimo naše bralce, dopisnike in druge sodelavce, da naj nam pišejo in povedo svoja mnenja, naj nam pomagajo z nasveti in svojimi prispevki narediti SLOVENSKO GLASILO takšno, da bo ugajalo veliki večini; vsem pa tako ne bo mogoče ugoditi. Mi v uredništvu se trudimo po svojih močeh v upanju, da GLASILO služi svojemu namenu, prikaz življenja Slovencev na Švedskem, po društvih in doma, k informiranju ter k ohranitvi slovenskega jezika. Poleg tega pa vabimo



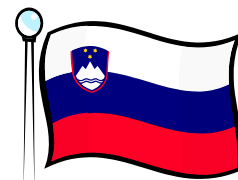
v dopisnike
švedskem jeziku, saj
slovenščina vsem ni dovolj
dostopna.

Slovenska BLADET vill bevaka slovenernas liv i Sverige samt bidra till att vårda slovenska språket. Uredniki/Redaktörer: Gusti, Jože, Ciril in Zvonko



Slovenska zveza na Švedskem

slovenska.riksforbundet@telia.com



Predsednik ima besedo...

Snežna odeja pokriva Švedsko že od sredine decembra, bog nas je to leto izredno obdaril s snegom. Nепrestano, večkrat v tednu smo morali čistiti sneg, saj je globina snega že preseгла pol metra. Ne spominjam se, da bi jaz tolikokrat čistil sneg kot sem ga letos. Čeprav imam stroj za čiščenje snega, je bilo to delo težavno, saj sem moral začeti z delom že v temi zgodaj zjutraj, da se je lahko hčerka odpeljala na delo v sosednje mesto. Potem pa sem moral pomagati še ostarelim sosedom, pa sorodnikom itd. Žena, ki se vozi že 37 let na delo s kolesom, pa ga ima že dva meseca parkiranega v garaži in ga zelo pogreša.

Starejši pogrešajo očiščene ulice in pločnike, le redko gredo na sprehode, ker se bojijo zlomov in poškodb. V januarju je bilo res mrzlo in marsikateri so tarnali, da jim že dolgo ni bilo tako hladno v stanovanju ali v hiši. No pa so vsaj otroci imeli veliko veselja na snegu, sanke in smučke so letos dobro izkoristili.

V nekaterih društvih smo začeli z delom že v januarju, tisti ki imajo društvene prostore, tam je steklo delo sekcij in krožkov. V januarju je bilo več občnih zborov, druge pa jih imajo malce kasneje. Praznovali smo tudi slovenski kulturni »Prešernov« dan, v marcu pa Dan žena.

Občni zbor Slovenske zveze bo tretjo soboto v marcu, kjer bomo med drugim sprejeli program dela za to leto, ker društva pripravljajo veliko prireditev, koncertov, piknikov, razstav, izletov in kulturnih prireditev. Vse to bomo poskušali koordinirati v upravnem odboru Slov. zveze.

Ta koordinacija je potrebna zato, da se bodo društva večkrat srečala in se med seboj obiskovala, to je pomembno za obstoj društev in za njihovo kulturno dejavnost.

Slovenska zveza je v minulem letu imela 1043 članov, to pomeni, da smo si zagotovili pomembna sredstva tudi v letu 2011, ko bomo praznovali 20-to obletnico Zveze. Tudi Urad Vlade RS nam je odobril 2 projekta za delo Zveze in za izdajanje Slovenskega glasila.

Kot ste opazili so se začele naše vrste v prvi generaciji redčiti, kajti na Švedskem so nekateri že skoraj 50 let in po težkem delu so prišle bolezni in starost. Prav zaradi tega apeliramo na upravne odbore društev in na vse člane, da se res potrudimo in se pogovorimo s tistimi, ki še omahujejo kam spadajo. S plačilom članarine enemu izmed društev, boste podprli lokalna društva, Slovensko zvezo in nam omogočili, da vas predstavljamo pri švedskih in slovenskih oblasteh. Obenem

boste sprejemali Slovensko glasilo, s katerim naznanjamo vsem, da je za vse nas slovenska pisana beseda izredno pomembna.

Prav tako potrebujemo novo spletno stran Slovenske zveze, zato smo poslali na seminar v Stockholm 2 mladince, ki nam bosta potem pomagala pripraviti moderno spletno stran v tem in naslednjem letu.

Na kraju vam iz srca želim veliko zdravja in lepo pomlad.

Ciril Marjan Stopar

Pomembno obvestilo o TV Slovenija na satelitu:

Vsi, ki ste člani enega izmed slovenskih društev imate pravico do satelitske kartice, ki jo vam bo izdala naročniška družba RTV Slovenija. S to kartico in sat. modulom boste lahko gledali 4 slovenske TV postaje, drugače sta prvi drugi program občasno zaklenjena. Plačali boste samo enkrat stroške izdelave kartice 15,86€.

PRIDOBITEV KARTICE RTV SLOVENIJA



Ko jih boste pismeno obvestili, da želite SAT-kartico RTV Slovenija, vam bodo v podpis poslali dva izvoda pogodbe. Če se boste s pogoji strinjali, jim boste vrnili oba podpisana izvoda. Priporočajo vam, da fotokopijo plačila priložite podpisani pogodbi, ki jo boste poslali v Ljubljano. Po

prejemu plačila zneska za izdelavo kartice, vam bodo sat. kartico poslali na vaš naslov po pošti.

Naslov: *Služba za obračun RTV prispevka*, Čufarjeva 2, p.p. 590, 1001 Ljubljana.

Telefon za pridobitev več informacij: 00386 1 475 46 46



Obenem morate imeti satelitsko anteno za HOT BIRD in satelitski digitalni sprejemnik z vgrajenim sat. modulom VIACCESS v katerega boste vstavili sat. kartico RTV Slovenija.

NOVA FREKVENCA TV SLOVENIJA

TV Slovenija je v januarju zamenjala frekvenco:

satelit Hot Bird, vzhod, frekvenca: 12 520, vertikalno, 27500, 3/4.

Program dela Slovenske zveze 2010

- ✚ 20. marca, občni zbor Slov. zveze v SKD Planika, Malmö.
- ✚ marec- april: prireditve v slovenskih društvih.
- ✚ 22. maja, binkoštna sobota: romanje v Vadsteno. Organizator je Slov. kat. misija.
- ✚ 11-20. junija, sodelovanje na slikarski koloniji v Mostu na Soči v organizaciji združenja Slov. izseljenske matice.
- ✚ maj- avgust, balinarsko srečanje in pikniki v društvih
- ✚ 28. avgusta, srečanje vseh generacij in tradicionalni piknik v Barnakälla pri Bromölli.

Slovenska zveza na internetu <http://www.slovenien.nu/slovenskariksforbundet.htm>

<http://www.slovinci.si> <http://www.stockholm.embassy.si>

Ciril M. Stopar

V Planiki, občnemu zboru navkljub, nič novega!

*Prav ste prebrali: v soboto, 16. januarja smo imeli v društvenih prostorih občni zbor, ki pa ni prinesel nobenih sprememb. Na čelu Planike ostaja popolnoma enaka ekipa, katera je društvo vodila zadnjih 10 let in sicer; predsednik **Ivanka Franseus**, podpredsednik **Marjeta Pagon**, tajnik **Jožef Ficko** in blagajnik, **Jože Kenič**. Odborniki so še: **Zlata Silič**, **Angela Stanič** in **Jože Bergoč**. Občni zbor je ugotovil, da je Planika v letu 2009 poslovala zelo dobro, se pravi, točno po navodilih, med drugim se je občutno izboljšalo finančno stanje društva. Po več letih nismo ugotovili nobenega primanjkljaja in celo prenesli nekaj sredstev (cca 3200 SEK) v letošnji proračun. Povečalo se je tudi število članov in sicer na 210. Določili smo tudi koledar prireditev za prvo polletje 2010: v petek, 12. februarja proslava kulturnega dne in pustna zabava, v soboto, 06. marca bomo proslavili Dan žena, zadnji petek v aprilu društvena večerja, v soboto, 22. maja bomo potovali z avtobusom v Vadsteno in polletje zaokrožili s piknikom na Bulltofti - v Malmö. Tudi v bodoče bo pod okriljem društva deloval pevski zbor Planika, vodil ga bo kot doslej zborovodja **Johannes Likar**, potekale pa bodo tudi vse ostale aktivnosti in tečaji.*



Zimske olimpijske igre 2010. Tiskovna konferenca in sprejem za slovenske olimpijce

Vir: IT, 2010

Vancouver, Kanada - Slovenci na OI

Slovenijo zastopa na letošnji zimski olimpiadi precejšnje število tekmovalcev. Po napovedih imajo največje možnosti smučarski skakalci, alpska smučarka Tina Maze, tekačici Petra Majdič ter Vesna Fabjan in biatlonka Teja Gregorin. V soboto, 13. 02 so bili v ognju skakalci in biatlonke ter povsem izpolnili pričakovanja. **Robert Kranjec** in **Peter Prevc** sta na srednji skakalnici osvojila 7. in 8. mesto – zmagal je Švicar Simon Ammann – kar je vsekakor uspeh. Za pravo senzacijo pa je nekaj ur kasneje poskrbela **Teja Gregorin**, ki je na biatlonskem sprintu čez 7,5 km zasedla 9. mesto in za seboj pustila večji del svetovne elite. Zmagala je, prav tako nepričakovano Slovakinja, Anastasia Kuzmina. Uspeh Gregorinove je toliko večji zato, ker ženski biatlon v Sloveniji nima takšne tradicije kot denimo alpsko smučanje in skoki na smučeh, katerih zastopniki so že v preteklosti dokazali kaj znajo.

JoF

Lansko leto na Bulltofti – Planikin piknik 06.06.2009
Tudi letošnji bo na istem mestu 12.06.2010



Mnogo si imajo povedati - od leve proti desni: Jože Habjanič, Johann Bratuschek, Ciril in Tončka Kralj, Lia Popotnik, Mirko Lukačič in Albina Habjanič. V ozadju so vidni še: Ivan Rabzelj, Andrej Pagon in Karl Šnurer.



Veseli »delavci«.

Pevci, muzikanti in mojstri za peko na žaru. Prizor s planikinega piknika na Bulltofti, 06. junija, 2009

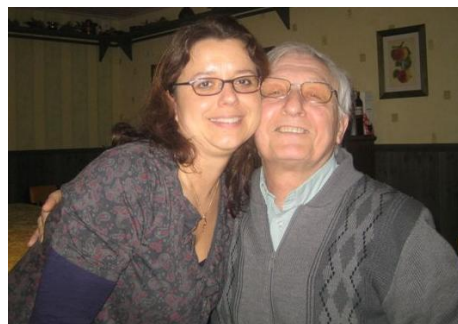
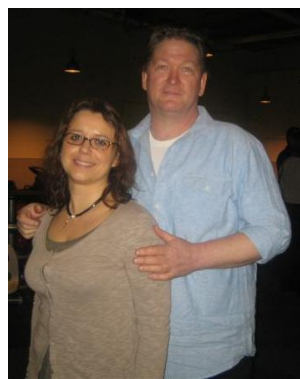
Planika ima člane, ki se spoznajo tako rekoč skoraj na vse, vsakoletni piknik bi bil brez njih prava katastrofa. Nahraniti 70 lačnih ust ni mačji kašelj.

Od leve proti desni: Vilibald Šoba, Franc Franseus, sedi Ludvik Cimerman.

Tudi letos smo v društvu »preskočili« formalitete in obdržali stari upravni odbor. Torej so funkcije v vodstvu društva Orfeum za prihodnje leto nespremenjene. Tudi o posebnostih glede aktivnosti nismo razmišljali, zato ostaja društvo okvirno nespremenjeno.



**Landskrona
2010**



Grattis – Čestitamo – alla som firar sina födelsedagar!





Orfeum ima letos 95 članov. Vsem želimo sončno pomlad in vesele velikonočne praznike!

Naš krog prijateljev, ki so umrli, se povečuje...



Včasih srečamo človeka in ne mislimo na to, da se morda še vidimo, morda pa tudi ne. Pomembno pa je, da damo tej osebi vedeti, da jo imamo radi – povejmo ji ali pokažimo na kakšen drugi način. Dobiti diagnozo – imaš raka – je dokaj trda in jasna. In takšno diagnozo je pred skoraj 13. leti v Stockholmu dobil naš zdaj že pokojni prijatelj – JUSTIN HVALA. Justin je torej bil

pripravljen na smrt in jo je vzel kot nekaj neizbežnega, vendar ga je skrbelo, kako bo z njegovo soprogo Ingrid potem, ko njega ne bo več. Do konca je vstrajal doma, da ji je bil blizu in razen nekaj dni pred njegovo smrtjo, ji je stregel na vseh področjih – od gospodinjstva, higiene in druženja. Vendar se je poslovil še pred njo in zdaj je njegova vdova Ingrid v eni od oskrbniških institucij na Silvergšrdenu v Landskroni. Skoraj da se ne zaveda več, da je Justin za vedno odšel od nje, da je zapustil ta svet.

JUSTIN HVALA se je rodil 12. aprila 1930 v vasi Ponikve v zahodnem delu Slovenije, že skoraj na Primorskem. Starša – zakonca Leopold in Marija Hvala sta v zakonu dobila pet otrok – dve hčeri in tri sinove: Marica, Anica, Rajko, Jože in Justin. Obe sestri sta že pred leti odšli v večnost, Justin pa se jima je pridružil 14. decembra 2009, star dobrih 79 let. Umrl je doma, lahko bi rekli da v naročju bolniške strežnice Lajle, ki mu je stregla zadnji teden pred smrtjo, ko sam res ni več zmožel. Justinova desna roka pri vseh praktičnih nalogah pa je bil do konca prijatelj Zvonko. Po želji Justina bodo njegovi posmrtni ostanki kremirani, pepel pa bo raztresen na pokopališču v SPOMINSKEM PARKU (MINNESLUND), anonimno, brez spomenika. Po tej obredni sv. maši tudi ne bo skupnega shoda, ampak bomo šli vsak po svoje - na domove ali kamor že pač nas bo vodila pot. Tako je želel Justin.

Takoj po končani osnovni šoli se je Justin izučil za čevljarja. Čevljarstvo je tudi nekaj let opravljal doma in v širši okolici. Kmalu pa je uvidel, da mu to delo doma ne bo zadoščalo za solidno preživetje. Politično se ni udeleževal, tako pač tudi ni napredoval, kar je v tistih časih bil predpogoj za službeno karijero. Zato se je Justin leta 1967 odločil za usodni korak in pobegnil v Italijo. V tistih časih je Švedska klicala po delavcih, iskala jih je po vsej Evropi in ena od delegacij je našla tudi skupino, v kateri je bil Justin in ga zvalila na Švedsko.



Foto - zgoraj: Justin – slovo, sorodniki in pogrebna slovesnost v Landskroni, 4. jan. 2010; spodaj: Justin z ženo Ingrid (desno) in svakinjo Evy (1998) FOTO: Z: Bencek

Justin se je kmalu po prihodu na Švedsko naselil v predmestju Stockolma in se zaposlil v Karolinski bolnici kot čevljar. Tu je spoznal tudi svojo bodočo ženo Ingrid Arbonius in se z njo poročil leta 1976. Kmalu sta kupila hišo in nič jima ni manjkalo, le lastnih otrok nista dobila. Justin je bil aktiven član v Slovenskem društvu v Stockholmu. Tu sta zakonca ostala vse do upokojitve, nato sta leta 1996 hišo prodala in se preselila v Landskrono, od koder izhaja Justinova soproga Ingrid. Tu se je Justin kmalu spoprijateljil z nekaterimi slovenskimi rojaki, se spet včlanil v slovensko društvo in bil reden gost pri družinah Matičič in Bencek – Budja. Ti so mu tudi stali ob strani, predvsem v zadnjih mesecih Justinove bolezni, ko se je rak prostate sprevergel v kostnega raka. Bil je tudi podporni član pevskemu društvu Orfeum v Landskroni.

Justin Hvala je bil krščansko vzgojen, zato je tudi na Švedskem rad zahajal v cerkev, posebno vsako prvo nedeljo v mesecu, ko je bila slovenska maša v Landskroni. Želel je katoliški pogreb in tako mu bo tudi ta želja izpolnjena. Justina bomo pogrešali kot kristjana, rojaka, prijatelja in znanca, predvsem pa ga bo pogrešala soproga Ingrid, bližnji prijatelji in njegovi domači, ki živijo v Sloveniji.

Pogrešali te bomo. Vsem domačim voščimo iskreno sožalje, Justinu pa želimo, naj mu bo švedska zemjica lahka in naj ga dobri Bog sprejme med svoje izbrane v nebesih. Počivaj v miru, Justin!

A.B.

Köping

Slovensko društvo Simon Gregorčič

Dragi člani društva Simon Gregorčič v Köpingu!

Leto, ki je pred nami, naj nam prinese dosti veselja, številna srečanja in družabnosti . Naj bo to leto veselja, kajti imamo obletnice, ki jih bomo obeležili. Kot predsednik društva želim in upam, da se bomo večkrat dobivali v čim večjem številu, in da bi bilo čim več veselja pri vseh naših aktivnostih. Imam tudi veliko željo, da bi se nam pridružili naši mlajši člani in članice društva , da so med nami v središču pri vseh dejavnosti. Pomagajmo si in se potrudimo, da jih privabimo v našo sredino, naj bodo z nami, del naših srečanj in druženj.

Načrt dela v letu 2010

- Januar : Družabni večeri ob sobotah
Februar: Srečanje ob sobotah, plus Valentinovo
Marec: Dan Žena
April: Družabni večeri ob sobotah
Maj: Binkošti (romanje v Vadsteno)
Juni: Praznovanje poletnega časa (Midsommar)
Od meseca julija do konec septembra delo v društvu po dogovoru.
- Oktober : Družabni večeri v prostorih društva
November : Spominjamo se naših rajnih svojcev in prijateljev, praznovanje očetovega dne in martinovanje
December : Postalo je že tradicija, da skupaj okrasimo novoletno jelko, nato bo Miklavž obiskal najmlajše, in to že popoldne (čas po dogovoru). In še decemberski družabni večeri in silvestrovanje

Vabljeni tudi k aktivnosti ki jih imamo med tednom v prostorih društva!

V septembru in oktobru je tudi čas nabiranja gob, tudi takrat se dobivamo in skupaj preživimo lepe trenutke v na svežem zraku gozdovih, potem pa še doma ob čiščenju, rezanju in pripravljanju za sušenje.

Ob torkih ženski krožki; odb 16.00 ure naprej vabljene vse k sodelovanju.
Ob sredah pa moški del, prav tako vabljeni vsi. Želim dosti veselja in uspeha pri delu.

Čestitke Jožici Breznik ob jubilejnem prazniku

Draga Jožica!

Kar je bilo dobrega, naj se
nadaljuje,
vse, kar je bilo slabo, naj se oddaljuje!
Naj sreča, zadovoljstvo
vsak dan ti cvetita,
naj ves čas smeh in zdravje ti v očeh
žarita!
K šopku let dodala si svoj jubilejni
cvet.
Zdaj bo velik in je lep.



najlepše voščilo naj ti velja,
ni veliko, je pa iz srca!
Vse najlepše in vse najboljše, draga
slavljenka Jožica,
zdravje, sreča mir in veselje naj te
spremlja skozi življenje!

To so želje članov društva
"Simon Gregorčič".

Gratulationer till Monika

Grattis, grattis du fyller jämt
man kan tro det är ett skämt
Men nu är du 40 år

utan gråa hår
Vi har räknat på
fingrar och tår
och det stämmer
du fyller 40 år.
Vad detta kan vara
kommer du snart att förstå,
när du låtit ögonen



genom dessa rader gå.

Att du snart ska bli tant
är ju för mig ganska bekant.
Du har berättat att
du inte kan baka
och det blir ju ingen fest
utan kaka.
Och du vill ju slippa
en objuden gäst
så ett litet kalas blir nog bäst.

Vi är ganska tidiga med våra gratulationer och önskar dig allt bra på din
födelsedag! Vänner och medlemmar i Slovenska Föreningen "Simon Gregorčič",
Köping

Alojz Macuh, predsednik društva »Simon Gregorčič«

VESELO ZA MIKLAVŽA V OLOFSTRÖMU



Likovni krozek v januarju 2010, Dusanka Kelecini, Tina Belec in Silvana Stopar



Presernov dan, UO v Olofströmu je imel sestanek UO KD Slovenija, Olofström (manjka Sabina Kranjc)



Že več let zaporedoma smo združili praznovanje Sv. Miklavža in božičnih praznikov. Ja vzrok je ta, da so nekateri člani upravnega odbora na Miklavževu na dopustu, drugi vzrok je ta, da dve članice odbora delata v zdravstvu, kar pomeni da morata delati tudi v sobotah in nedeljah, tretji vzrok pa je, da je tretja generacija porasla in se nekako sramotijo sprejemati darila iz rok sv. Miklavža. Toda slovenski običaji in tradicije so trdo zakoreninjeni v olofströmskem društvu, kajti to je tisto, ki pokažejo identiteto društva.

No tokrat smo bili vsi prosti na omenjeni dan in Miklavž je pri nesel darili Tini in Vilmi, ki se nista sramovali sprejeti darila iz Miklavževih rok. Daril smo pač imeli dosti več, ker človek nikdar ne ve koliko otrok in mladine bo prišlo, preostala darila po pošljemo tistim otrokom, ki so bolj oddaljeni od društva.

Potem je bila na vrsti okusna večerja, Silvana in Dušanka sta se prav potrudile, da smo bili zadovoljni. Za pripravo in pogretje hrane v društveni kuhinji pa zmeraj kdo priskoči na pomoč. Pri nas je navada, da se hrana postavi na podolgovato mizo in ko se objavi, da je čas za večerjo, potem si gosti sami postrežejo in prinesejo krožnik, tako da si vsak vzame toliko kolikor lahko poje. Ta navada je pri nas zelo priljubljena.

Po večerji pa je harmoniko raztegnil naš Viktor Semprimožnik, ki nas zmeraj spravi v čudovito razpoloženje, tako da smeha, pesmi, polk in valčkov ter veselja ni nikdar konca. Kdo bi šel domov ob takem vzdušju, ja Slovenci se znamo res zabavati, le nekdo mora biti, ki to vodi in poskrbi za smeh in dobro počutje.

Med nam je bil tudi Robertino Belec, ki je čez nekaj dni slavil 40-ti rojstni dan, no in ko smo mu nazdravili in zapeli v obeh jezikih, ni bilo veselja nikdar konca.

LIKOVNA SEKCIJA IN RAZSTAVE Od januarja pa do decembra smo uspeli organizirati kar tri likovne krožke, skupno je bilo več kot 30 srečanj likovnikov v društvenih prostorih. Člani likovne sekcije so se v minulem letu zelo potrudili in pripravili kar nekaj razstav. Silvana Stopar, ki se je udeležila slikarske kolonije v Sloveniji, je tudi sodelovala na skupni razstavi v Mostu na Soči in v Šmartnem v Goriških Brdih. Sodelovanje z Slov. izseljensko matico je bilo zelo dobro. Dušanka in Silvana pa tudi obiskujeta spomladi in jeseni likovni krožek, ki ga organizira ABF v Ronneby in v Olofströmu, tako da nadaljujeta svoje umetniško izobraževanje tudi v švedskem okolju.

USPEŠNO JUBILEJNO LETO Leto 2009 je bilo res uspešno, saj smo organizirali Slovenske kulturne dneve v Olofströmu, Slovensko srečanje in kulturni nastop na mestnem trgu. Uspelo nam je, da so nas obiskali švedski politični predstavniki, ter bratsko društvo KUD OŽ iz Sore, predstavniki občine Medvode in iz Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Imeli smo res obsežne društvene aktivnosti v katerih je sodelovalo okoli 35-40 članov.

Izdali smo 5 števil Društvenega glasila v nakladi 200-250 izvodov. Letos smo že izdali 64-to številko glasila v začetku marca.

Tudi člani so nas izredno podprli saj smo imeli 265 članov, ki se nahajajo v štiriindvajsetih občinah južne Švedske.

Pohvaliti moramo požrtvovalno delo upravnega odbora in vseh aktivnih članov sekcij, prav tako pa tudi ostalo članstvo, ki nas podpira z udeležbo na prireditvah, tisti bolj oddaljeni pa s plačilom članarine.

Sodelujemo s kulturnimi organizacijami v domovini in zamejstvu, prav tako pa s švedskimi kulturnimi organizacijami, ki nas podpirajo, ker slovensko kulturo prikažemo tudi švedskemu občinstvu, kar se nam je večkrat dobro obrestovalo.

Tudi v letu 2010 planiramo v oktobru koncert velikega mešanega pevskega zbora MPZ Lipa iz Šempasa pri Novi Gorici.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nas podprli in obiskali na prireditvah, članom in sosednjim društvom, organizacijam, oblastem v domovini in tukaj, še posebej pa Slovenski zvezi na Švedskem.

PLAN DRUŠTVENEGA DELA v letu 2010

6.

marec: občni zbor in Dan žena

1. maj: balinarski turnir v Olofströmu.

22. maj, romanje v Vadsteno.

Nedelja 30. maja, slov. maša v Olofströmu in Nybru.

11. – 20. junija, se bosta Silvana Stopar in Dušanka Kelečinji udeležili Slikarske kolonije v Mostu na Soči in Goriških Brdih pod pokroviteljstvom Slovenske izseljenske matice in TD Most na Soči.

28. avgusta: Barnakälla, srečanje vseh generacij in tradicionalni. slov. piknik.

23. oktober, Vinska trgatev, likovna razstava in koncert MPZ Lipa iz Šempasa. Pride ansambel iz Slovenije.

18. Decembra, miklavževanje.

Med letom bodo tudi slovenske maše v Olofströmu in Nybru. Likovna sekcija: od januarja – junija, krožek likovne sekcije 3 nedelje v mesecu. Vabimo vas od 14–18.30 ure. Slovenska šola: zainteresirani starši naj prijavijo svoje otroke. Društveni prostori bodo odprti, ko ima likovna sekcija krožek, to je v nedeljah od 15.00 ure naprej, (trikrat mesečno).



*Viktor na harmoniki nam je veselje prinašal
Zbiranje in obvezni pogovori
Tudi Vilma Rampre je prišla k Miklavžu po darilo
Tina Belec je z veseljem sprejela darilo
Žene so imele posebne razgovore v drugi sobi
Tudi slovenske radi prepevamo
Večerja nam je dobro prišla po pogovoru
Druga in tretja generacija tudi radi pridejo na družabno*



*prirediv
Robertino Belec je praznoval 40 let. Prepevali*



*smo pozno v
noč*

*Ciril M.
Stopar,
KD
Slovenija,
Olofström*



Osmrtnica

Sporočamo še eno žalostno vest iz zahodnega juga Švedske, da je umrla ga. **Emilija Barač**, živeča v Helsingborgu. Milka – pod tem imenom smo jo poznali, je bila vse do svoje smrti dolgoletna predsednica slovensko švedskega društva v Helsingborgu. Rodila se je na Štajerskem v Sloveniji, dne 12. 09. 1939 in umrla 31. 01. 2010. Jeseni 2009 je Ljudmila napolnila 70 let. Znanci nismo vedeli, da bi bolehalo za kakšno resno boleznijo, pred kratkim je prestala kirurški poseg operacije kolena, drugače pa smo jo poznali kot veselo in prijazno osebo. Pred kratkim jo je zadelo, strdek v možganih je povzročil, da je padla v koma iz katere se ni več zbudila. Umrla je zadnjega januarja letos. Za sabo je pustila žalujoče otroke ter znance in prijatelje. Pogrešali jo bodo tudi v društvu, katerega steber in predsednica je bila veliko let.

V trenutku pisanja teh vrstic uredništvu GLASILA podrobnejši podatki niso bili dostopni, zato objavljamo samo

vest o smrti Ljudmile Barač, ne pa tudi o pogrebu in ostalo.

Vsi, ki smo Ljudmilo, Milko Barač poznali, se je bomo radi spominjali. Pogrešali te bomo, tvojo veselo naravo in dobro voljo. Počivaj v miru in naj ti bo zemljica lahka!

Za slovensko skupnost v Helsingborgu Darko Berginc z družino

**Obvestilo članom**

Vse važnejše zadeve v zvezi z društvom bo do naslednjega občnega zbora vodil blagajnik Darko Berginc iz Helsingborga. Kontaktirate ga lahko na telefonsko številko, ki jo najdete na predzadnji strani Slovenskega GLASILA med naslovi društev.

Vsem sorodnikom in prijateljem izrekamo iskreno sožalje!

Novice iz Göteborga

Zima je v pravem pomenu besede pokazala, da je sneg in stopinje pod ničlo tisti čas, ko smo najraje



v stanovanju na toplem. Letos je zmanjkalo v športnih trgovinah smuči in sank že pred Božičem. Saj nismo ravno razvajeni s snegom na jugu Švedske. Letos še posebno, saj kot sem izvedela, že 60 let ni bilo tako mrzlo in toliko snega. To zimo bodo vsi ljubitelji zimskih športov prišli na svoj račun. Veliko starejših pa s poškodbami ob padcih na poledenih poteh. No sedaj se že pozna, da je svetlo ob 8. uri zjutraj in tudi kasneje je treba prižgati luči.

Foto: v društvu Planika, Malmö, pomlad in jesen 2009



Delo v društvu smo začeli z 12. občnim zborom, ki je bil obiskan s člani (lahko bi jih bilo še več), katerim smo predstavili delo v prejšnjem letu in tudi za 2010. Člani upravnega odbora, ki jim je potekel mandat, so ponovili svojo kandidaturo in tako smo spet popolni. Jože je dobil novo zaupnico za predsednika. Članarina je ostala ista, 200:- za samske in 300:- za

družine. Dogovorili smo se tudi, da se bomo srečevali vsakih štirinajst dni ob sredah, kjer se bomo za vsakič dogovorili, kaj bomo počeli. Branje knjig, pogovori o mladosti in o življenjskih izkušnjah. Radi bi tudi, da obiščemo Rdeči križ, kjer nas bodo informirali o prvi pomoči in kako pomagati če pride do kakšne nesreče v naši bližini. Postajamo starejši in pozabljivi, zato je dobro to obnoviti in tudi novi pripomočki so na tržišču, ki gotovo lahko pripomorejo k hitri in dobri ozdravitvi.

Po končanem Občnem zboru smo nadaljevali s Kulturnim programom ob prazniku 8. februar. Iz knjige Prešernove Poezije smo prebrali »Lepa Vida« vsak po eno kitico, tako, da so vsi bili udeleženi. Marija Lajšič je nadaljevala z zgodbami iz knjige »Lüdje so gučali«, kljub besedam in narečju je bilo smeha, saj je zgodba bila o fantu, ki je šel vasovat in pes, ki ga je pregnal, da je fant padel v apnico (luknja za gašenje apna) prilezel iz nje in prestrašil sosedo, ki je ravno šla domov. Marija to tako prečita z doživetjem, da je bilo prijetno poslušati. Sama sem prečitala iz knjige »Vsako srce potrebuje dom«, razne odlomke o življenju. Kulturni program smo zaključili s slovensko himno. Vse navzoče

člane smo nato pogostili z večerjo, kavo in pecivom. Jože zsharmoniko je nekatere zvalil na plesišče. Pesem je odmevala še pozno v noč in kot sem videla z obrazov, so bili vsi zadovoljni. Težko je morda priti od doma, izgovorov je veliko, ko smo pa že na mestu, pa ugotovimo, kako je lepo, kadar smo skupaj. Zavedajte se, da majhna skupina upravnega odbora poskuša zadovoljiti vsem in to s prostovoljnim delom in časom in, da nam je to Vaše plačilo, kadar se odzavete na naše prireditve. Radi bi napravili piknik na prostem, le tega je težko najti, čas mora biti primeren za otroke in odrasle in ob slabem vremenu tudi streha nad glavo. Če veste za kaj takega, nam javite.

Naslednja srečanja bodo še po sv. mašah v Astridsalen:

Februarja Kulturni dan
Marec Dan staršev in mamic
Maj Romanje v Vadsteno
Junij Dan državnosti

V pomladanskem programu, bomo poskusili preko Rdečega križa organizirati tečaj prve pomoči. V jeseni za Martinovanje 13. november bo veselica v Medborgarhuset v Gamlestadu in dobili bomo goste iz Slovenije. Zato rezervirajte ta dan že sedaj. O tem več v jesenski pošti.

Socialna skupina na srečo ni rabila nikogar obiskati v bolnišnici ali doma, sem pa poslala voščilnice tistim, ki so dopolnili okrogli jubilej ali pa zaslužen pokoj, ter rože tem ki so pripravljeni pomagati pri društvenem delu.

Vesele babice so bile na božičnem bazarju v mestih Hannover in Celle. Dopoldan smo si ogledale z vodičko obe mesti in izvedeli za zgodovino in pomembne ljudi, ki so pomagali pri razvijanju mesta. Popoldan smo hodile po trgovinah in zvečer na božičnem marknadu, kjer je bilo veliko ljudi in veliko različnih prodajalcev. Ker je bilo hladno in tudi dež je nagajal je »glühwein« kar dobro ogrel naša telesa. V petek se bomo srečale babice v mestu in malo pokramljale ob kavi in pecivu in morda določile, kam bomo odšle letos decembra.

Tudi tokrat je nekaj naših članov, ki bodo napolnili okrogle obletnice:

Februar Josef Kociano 80 let
April Veronika Slebič 75 let; Florjan Mrak 70 let

*Želimo Vam odkritij in čudežev,
Želimo Vam uspehov,
Želimo Vam radosti, miru in zadovoljstva
Ter polno čašo ljubezni.*

Prejmite prisrčne čestitke in tople želje!

Poskušala sem napisati in opisati naše delo, katerega cenimo in poskušamo, da bi ga cenili tudi Vi. Nismo popolni in delamo napake na katerih se učimo. Kdor ne dela napak, ne more narediti drugič bolje. Nepričakujemo pohvale in diplome, Vaš obisk nam je plačilo, za vse.

Za konec naj pripišem:

Kaj je čas?
Razdalja med jutrom in večerom,
razdalja med zibelko in grobom.
Prostor za življenje in za užitek,
prostor za sončni vzhod,
za ptička, ki poje v zgodnjem jutru,
za cvetlico, ki cveti le en dan,
za otroka, ki se ti nasmehne,
za lepo besedo, ki ti jo kdo izreče.

Vsem bi rada zaželela konec zime in lepo toplo pomlad s soncem, cvetjem, ptičjim petjem in dobrim počutjem.

Za upravni odbor Slovenski Dom - Marija Kolar

Smo sicer že v letu 2010, vendar je po mnenju uredništva vredno ponovno omeniti Slovenske dneve v Stockholmi, ki so se odvijali v maju 2008, saj je bil dogodek za Slovence nekaj neponovljivega.

Izseljenci na Švedskem predstavili domovino

Sončni »Slovenski dnevi v Stockholmu« so se odvijali od 21. do 24. maja. Potekali so pod naslovom Majhna dežela, bogata kultura - LITET LAND, STOR KULTUR, SLOVENIEN FESTIVAL.

Igriva in poglobljena kulturna manifestacija z vrsto nastopov, ki so potekali v osrčju Stockholma, je po vsebini in tematikah, ki so presegle lokalne okvirje naših društev, **največja prireditvev**, ki so jo kdaj zasnovali naši izseljenci, ki živijo na Švedskem. Temeljni namen prireditve je bil, po besedah arh. Stanislave Borštnar Gillgren, predsednice **Društva švedsko-slovenskega prijateljstva**, poglobljanje, spoznavanje in sodelovanje na vseh ravneh prijateljstva med obema narodoma na različnih področjih, zlasti na kulturnem. Preseči želijo dolgoletno domačijsko društveno-veselično raven posamičnih društev, pretežno obarvano z ansambli in folkloro, saj se je četrta generacija Slovencev že močno integrirala v švedsko družbo, svoj jezik in identiteto pa Slovenci v enajstih društvih na Švedskem še vedno ohranjajo. V okviru Evropske unije pa lahko uresničujemo zahtevnejše skupne programe. Prireditvev sta organizirali še **Slovensko društvo v Stockholmu** in Veleposlaništvo Republike Slovenije v Stockholmu. Podjetje **Kraft & Kultur i Sverige AB**, katerega direktor je Boris Benulič, ki je primorskih korenin, pa je poleg odlične organizatorke Ulrike Nordfeldt prispevalo velik del stroškov za dvorano, bivanje in pogostitev gostov iz Slovenije. Mnogi nastopajoči iz domovine pa so si (delno) sami krili stroške.



Zaslужni organizatorji in gostje. Četrti z leve Kjell Sjöström, prvi predsednik Društva švedsko-slovenskega prijateljstva, ustanovljenega v času

osamosvajanja Slovenije



Vriskajoče veselje in radost gibanja v skandinavskih Benetkah V sredo, 21. maja, je na trgu **Medborgarplatsen** nastopila folklorna skupina iz Škofje Loke pod vodstvom Marka Krajnika, nato še na trgu Slusen, Södermalmstorg-Ryssgarden in navdušila gledalce. Mlada gledalka je dejala: »Slovenci ste prinesli vriskajočo veselje in radost gibanja v te naše hladne **skandinavske Benetke**, kot imenujejo Stockholm.« Naša sreča: štirje sončni dnevi!

V knjižnici Slovenskega društva v Farsti je bila razstava akvarelov **Lepote Slovenije** slikarjev Emilije Erbežnik, Marije Strnad, Marjana Miklavca, Iva Kolarja, Jurija Repenška in Draga Jermana, ki so jo razširili z več deli tudi v prostorih Enskilda Galleriet. Zasnove moderne slovenske arhitekture so na razstavi predstavljali arhitekti pisarne Bevk-Perović. Jože Stražar, mednarodno uveljavljeni kipar, grafik in medaljer, je ob 300-letnici rojstva znanstvenika, naravoslovca Šveda Carla von Linnéja, ki je sodeloval z naravoslovcem in zdravnikom iz Idrije, J. A. Scopolijem, razstavil svoj opus medalj, ki ga je s skulpturami in akvareli svoje žene, Japonke Sumiko Kiyohara, prikazal že lani v Mestni galeriji v Velenju. Lojze Hribar, pravnik, organizator in veteran stockholmskih rojakov, je ponudil streho nad glavo četici gostujočih. Prvi z leve Marjan Marinšek, vodilni kulturnik iz Velenja, idejni oče Festivala Pika Nogavička, dolgoletni prijatelj švedske pisateljice Astrid Lindgren, je s citrami obogatil vrsto nastopov. Vrhunski fotografski mojster umetniške fotografije Oskar - Karel Dolenc je očaral s fotografijami Cerkniskega jezera, ki je edinstven fenomen spremenljivosti letnih časov in enkratne lepote. Razstava o Primožu Trubarju, očetu prve slovenske knjige, je bila prav v knjižnici v Farsti, ki jo je projektirala naša arhitektka Stanislava Borštnar Gillgren. Prav tu je v 70. in 80. letih, v polnem

razmahu slovenskega izseljenstva, učila naše potomce slovenščino Mihaela Hojnik. Sedaj se žal že nekaj let **slovenske besede otrok četrte generacije ne sliši več!**



Folkloristi iz Škofje Loke so najprej navdušili množico Švedov na ulicah, nato še v dvorani Enskilda Galleriet.

Odprtje festivala v znamenju plesa in glasbe Odprtje festivala z nazivom **Majhna dežela, bogata kultura** se je naslednji dan (četrtek, 22. maja) začelo z nastopom že omenjenih folkloristov iz Škofje Loke. Dirigentka Jerica Bukovec je uspešno izvedla diplomski koncert s švedskimi pevskega zbori **KMH Vokalensemble, KFUMs**

kammarkör in **Täby kammarkörb**, saj jih je naučila peti ljudske pesmi v **slovenščini!** Eminentni švedski kulturniki, pevci, obiskovalci opere, profesorji glasbe in gledalci so ji izrekli častno priznanje.

Popularni ženski slovenski **trio Katrinas** je spevno zaključil večer, ob prikazovanju filmov o Sloveniji in turističnem vabilu Švedom za obisk Slovenije in občudovanju »vriskajočega veselja in radosti, ki so ju prinesli Slovenci v Stockholm, hladne Benetke Skandinavije«. Moški pevski zbor pod vodstvom Janka Hareja je s primorsko-kraškim melosom, v katerega so položili moško strast in veselje do petja, navdušil; naslednji večer pa privabil v dvorano Enskilda Galleriet množico Švedov, ki so navdušeno ploskali mojstrskim vokalnimi dosežkom postavnih fantov.

Ulrika Nordfeldt, glavna, neumorna organizatorica, predstavnica sponzorja Kraft & Kultur AB s predsednikom društva pisateljev Slavkom Preglom.

V **petek, 23. maja**, so opoldne na trgu **Stureplan** nastopili folkloristi. V knjižnici v Farsti so igrali in peli slovenske ljudske pesmi Lilijana Stepic, Emilija Erbežnik in Jože Jesenovec. Veličasten nastop se je odvijal v cerkvi sv. Štefana - **Stefanskyrka**, ko so nastopili: **Mešani pevski zbor Gorenje-Velenje, Dornberški fantje** in švedski **Täby kammarkör** z vodilno mislijo: **V duši molitev, na ustih pesem, v srcu domovina**. Prireditve so se nadaljevale v Enskilda Galleriet. Mlada filozofa in profesorja Vid Snój in Gorazd Kocijančič sta z moderatorjem filozofom Tomasom Anderbergom nastopila z razpravama o etiki. Na citrah ju je spremljal Marjan Marinšek, direktor Kulturnega centra Velenje, ki je pred leti v povezavi s priljubljeno švedsko pisateljico za otroke Astrid Lindgren zasnoval vseslovensko prireditev **Festival Pike Nogavičke**.



Kipar, grafik Jože Stražar, ki živi na Švedskem od leta 1965, je dosegel mednarodni sloves.

V soboto, 24. maja, je v Enskilda Galleriet dušni pastir Zvone Podvinski iz Göteborga daroval slovensko mašo. Pisatelja Ivan Cimerman z aforizmi in Slavko Pregl z basnimi, ki jih je v švedščino prevedla in brala prof. Mita Gustinčič Pahor, sta izvabila hudomušen smeh ob bičanju zablod in »globalnih etičnih blodnjah človeka tega planeta«. Moderator je bil pisatelj Richard Schwartz. Satiro je na kitari virtuozno

dopolnila Danni Stražar, ki študira glasbo v Stockholmu. O razvoju današnje slovenske arhitekture je predaval in komentiral arhitekt Vasa Perovič. Njegov moderator je bil Johan Carlsson. Tema: kako sodobne globalne in evropske težnje vnesti v slovenski prostor.

Prebudimo vsestransko sodelovanje Svečan zaključek prireditev so izvedle pevke tria **Katrinas** s tenkočutnim petjem, ki je zajemalo predvsem tipičen slovenski melos in obvladovanje

sodobnih smeri evropske glasbe. Vse te predstavitve so imele namen prebuditi vsestransko, kulturno, znanstveno, gospodarsko pripravljeno med Švedi, ki le malo potujejo v »deželico pod Triglavom«. Društvo švedsko-slovenskega prijateljstva je bilo ustanovljeno med osamosvajanjem Republike Slovenije. Rojstvo samostojne republike je narekovalo drugačne odnose, kot pa so jih bili vajeni slovenski podjetniki na Švedskem, kupci slovenskih izdelkov in poslovni partnerji. Tudi mnoge družine z zakoncema obeh narodnosti so začutile potrebo, da se združujejo in tesneje povežejo Slovenijo in Švedsko. Ponudbe osrednjih turističnih organizacij iz Slovenije na švedski televiziji ni zaslediti, le kakšno hrvaško. Švedi, ki so podvrženi hladni severni klimi in dolgim zimam, negujejo zdravje. Iščejo topla morja in vroča poletja, mi pa lahko pustolovcem, »potomcem Vikingov«, ponudimo storitve v alpski, kontinentalni in sredozemski klimi, reke, jezera, gradove, arheologijo, etnološke bisere ... in storitve v 16 slovenskih zdraviliščih.

Z desne: pisatelj Ivan Cimerman, arhitektka Stanislava Borštna – predsednica Društva švedsko-slovenskega prijateljstva, in Lojze Hribar – pravnik, prevajalec in organizator, »oče za vse zadeve izseljencev«, ki že več kot 40 let živi v Stockholmu.



Po podatkih monografije **Auguštine Budja (Slovenci na Švedskem, Landskrona 2005)** je bilo na Švedskem leta 1999 registriranih, v Sloveniji rojenih priseljencev: 2657 moških in 2441 žensk. Danes se že vidijo sledovi asimilacije, saj se Slovenci vse bolj »integrirajo« in zlasti dekleta prevzemajo švedske priimke. Število otrok za dopolnilni pouk slovenskega jezika je premajhno, zato dajejo Švedi s svojo večkulturno politiko usodno prednost priseljencem drugih narodnosti iz različnih dežel Evrope, Azije in Afrike, ki imajo veliko število otrok. Majska prireditev je dokaz, da imamo v Stockholmu in drugih mestih na Švedskem sposobne »ambasadorje« na različnih področjih, ki zadevajo strokovna znanja, z dolgoletnimi izkušnjami in prakso. Ti izseljenci vseh generacij, ki domovini ponujajo roko, modrost, znanje in voljo ter poznajo švedsko mentaliteto in navade - in obenem čutijo pripadnost »matični domovini, staremu kraju«, so vredni velike pozornosti naših gospodarstvenikov, strokovnjakov, kulturnikov in aktivnejših politikov s čutom za izseljence na Švedskem.



JERICA BUKOVEC: *Nekega lepega dne sem prejela klic Stanislave Gillgren, ki me je povabila na kosilo. Omenila sem, da imam zaključni koncert podiplomskega študija v mesecu maju. In tako se je vse skupaj začelo. Dana ideja je rodila novo idejo, oči so se vedno bolj iskriale, nasmeh je bil vedno bolj opazen in volja, da naredimo nekaj več, je bila od tistega trenutka naprej neomajna. Združeni v eno, z enim samim ciljem. Predstaviti Slovenijo Stockholmu, Švedski. Sodelovanje se je kasneje več kot le razširilo, začetna ideja se je še bolj razcvetela, dokler ni v lepem majskem dnevu vse*

skupaj otvoril ples folklorne skupine, dokler se naenkrat ni zaslišalo petje pevcev, dokler ni naenkrat Stockholm postal "slovenski" za nekaj dni. Še zdaj, ko na to pomislim, sem ponosna, da sem Slovenka in sem vesela, da mi je Stanislava že od samega začetka izkazala toliko zaupanja. Po festivalu sem na listu papirja prejela misli Jelke Repenšek, ki je našemu festivalu sledila od samega začetka, njeno zahvalo. Med drugim je napisala: "Zahvaljujem se Bogu, da imamo Slovenci tako bogato izročilo, da imamo Slovenci tako odlične skladatelje, da je Bog križal poti Zvoneta Podvinskega in teh ljudi, da so Švedi s pesmijo prišli Slovencem "pod kožo".

Naj pri tem omenim, da je bilo na mojem koncertu predstavljenih sedem del slovenskih skladateljev in štiri dela švedskih skladateljev. Da ne omenjam vseh sodelujočih, ki so na toliko različnih načinov predstavljali svoj košček Slovenije. Več kot vesela sem, da nam je to uspelo. To je odskočna deska, da bo takšnih "kosil" v prihodnje morda še več.

ZGODOVINA SE PONAVLJA

Konvencija o izogibanju dvojnega obdavčevanja

Pred leti sem dobival informacijo znancev, ki so se vrnili iz Švedske v Slovenijo in dobivali švedsko pokojnino v Slovenijo, da bijejo boj "hlapca Jerneja" z davčnimi oblastmi zaradi obdavčitve njihove pokojnine v Sloveniji, kljub temu, da davek plačujejo na Švedskem. V posredovanje so bili vključeni celo Finančno ministrstvo RS in švedskie davčne oblasti. Večina mojih znancev je uspelo, da plačajo davek samo na Švedskem. Še vedno pa so posamezniki, ki ne vedo, da plačajo davek na Švedskem in v Sloveniji. So žrtve nepravilnega tolmačenja omenjene Konvencije in nimajo moči, da bi se borili z davčno birokracijo.

Spominjam se diskusij o Konvenciji o socialni varnosti in Konvenciji o izogibanju dvojnega obdavčevanja pred 30 leti, ko sta Jugoslavija in Švedska podpisali omenjeni konvenciji. Prav tako o diskusijah o modernizaciji Konvencije o socialni varnosti med Švedsko in Jugoslavijo leta 1989 in 1990, ki pa zaradi razpada Jugoslavije ni bila sprejeta. Za reševanje in tolmačenje tekočih problemov pri izvajanju konvencij so jugoslovanske in švedske oblasti imenovala mešane skupine strokovnjakov. Predpostavljam, da Švedska in Slovenija na enak način rešujeta tekoče probleme pri izvajanju konvencij.

V decembru 2009 sem dobil od urednice Informativnega Glasila Slovenske zveze na Švedskem vprašanje našega rojaka glede dvojnega obdavčevanja in odgovor Ministrstva za finance Republike Slovenije, torej tolmačenje te Konvencije. Odgovor ali tolmačenje je težko razumljivo razen 1. točke 18. člena Konvencije, ki se glasi: "Pokojnine in drugi podobni prejemki se obdavčijo le v državi, katere rezident je uživalec takšne pokojnine ali prejemka (torej Švedska). Odgovori ali tolmačenje točk 2, 3 in 4 je zamegljeno. Tu je pomešano še vprašanje državljanstva, ki pa nima nobene veze z obdavčevanjem švedskih pokojnin.

Znanka iz zapadnega dela Slovenije, ki se je pred leti vrnila iz Švedske v Slovenijo, me je večkrat klicala in tožila kako je krivično, da mora plačati na švedsko pokojnino davek na Švedskem in v Sloveniji. Tolažil sem jo, da je to nemogoče in da je verjetno nesporazum med njo in davčnim uradnikom. Pojasnjeval sem, da obstoja Konvencija o izogibanju dvojnega obdavčevanja iz leta 1981, ki je bila podpisana med SFRJ in Kraljevino Švedsko. Konvencija določa, da se davek na prejemek, pokojninino plača v državi, ki izplačuje pokojnino, to je v tem primeru Švedska. Po razpadu Jugoslavije so vse nastale države na prostoru bivše Jugoslavije sprejele to konvencijo in še vedno velja. Znanka je obiskala davčni urad in pojasnevala in pojasnevala, a nič ni pomagalo. Najprej je plačala davek enkrat letno, ko je napovedala dohodek. Za leto 2009 pa je dobila odločbo, da mora plačati davek tekoče, akontacijo vsak mesec. Pa si malo bolj oglejmo obrazložitev Odločbe davčnega urada.

"Na podlagi prvega odstavka 18. člena Sporazuma (Konvencije) med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Kraljevino Švedsko o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja (Uradni list...), se pokojnine in drugi podobni prejemki, obdavčijo le v državi pogodbenici, katere rezident je uživalec takšne pokojnine. Ne glede na prvi odstavek se obdavči pokojnina, ki jo fizični osebi izplača država pogodbenica ali njena družbenopolitična skupnost iz proračuna ali iz posebnih skladov, le v tej državi. Takšna pokojnina se obdavči le v drugi državi pogodbenici, če je uživalec državljan in rezident te države.. Glede na to da je zavezanka Rezident Republike Slovenije, se prejeta pokojnina iz Švedske obdavči le v Republiki Sloveniji. Odbitek tujega davka se zavezanki ne prizna, lahko pa zavezanka zahteva vračilo pri pristojnem davčnem organu v tujini«.

Nisem mogel verjeti, kako more davčni urad formulirati odločbo, ki ni v skladu z veljavnimi predpisi. Izgleda, da je vse mogoče. Ista Konvencija, toda različno tolmačenje in odločanje. Pri vseh teh nejasnostih sem se poglobil, kako tolmačijo švedske davčne oblasti prav prvi odstavek 18. člena Konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja. Odgovor je jasen in se glasi: "Pokojnino, ki jo davčni zavezanec prejema na podlagi prejšnje zaposlitve (Försäkringskassan mm) se obdavči

skladno s prvim odstavkom 18. člena navedenega sporazuma (Konvencija), po katerem se pokojnine in drugi podobni prejemki obdavčijo le v državi pogodbenici (Švedski), katere rezident je uživalec takšne pokojnine ali prejemka". Švedska odbija načeloma davke na pokojnine po tako imenovani SINK tabeli, kar pomeni (načeloma 25% davka) vsem prejemnikom švedske pokojnine, ki živijo izven Švedske. Izjema od tega načela so lahko nekatere države (Skandinavija) s katerimi ima Švedska posebne dogovore.

Torej, spoštovani rojaki, ki prejemate švedsko pokojnino v Slovenijo ali pa boste to pravico pridobili v bližnji bodočnosti in ste ali boste prizadeti, pa tega morda še ne veste, pravica je na vaši strani. Korajžno naprej po poti "hlapca Jerneja". Če boste dovolj samozavestni in vztrajni, boste uspeli!

Lojze Hribar

Pismo lahko objaviš, če smatraš, da je primerno. Ja, kaj napraviti? Nimam odgovora. Pred 30. leti smo bili mladi, polni moči in idealov. Osebno sem sodeloval pri oblikovanju konvencij. Vedeli smo kaj hočemo. Danes je starost in bolezen. Mladih kadrov ni. To sama najbolj doživljaš. Morda bi odprli pri Slovenskem Glasilu rubriko, da se bralci oglasijo in povedo, kako doživljajo izvajanje prav te konvencije. Obdavčitev ja zelo boleča točka in če je krivično, je še toliko bolj boleče. Nato bi poslali vprašanje pristojnim organom v Sloveniji ali v imenu redakcije ali v imenu Slovenske zveze. Napake niso na švedski strani ampak na slovenski.



Justinu Hvala v spomin

Po dolgi bolezni nas je zapustil Justin Hvala, rojak iz Tolminskega, iz Šentviške gore nad reko Idrijco.

Spoznala sva se v letih 1973/74 v slovenski hiši v Farsti, kjer je bil sedež slovenskega društva v Stockholmu. S svojo švedsko življenjsko spremljevalko je živel v Handenu, južno od Stockholma. Po upokojitvi sta se preselila v Skåne, Landskrono kjer je živel vse do svoje smrti 2009.

Po poklicu je Justin bil čevljar. Predno je odšel za večjim kosom kruha na tuje je nekaj let po drugi svetovni vojni delal med drugim tudi v Tolminu. Naključje je tako nanoslo, da sem nekaj časa v teh krajih služil vojsko. In o teh idiličnih krajih, gostilnah, osebah, dogodkih sva imela skupne spomine. Justinovo narečje je bilo izrazito tolminsko, pomešano z narečjem benških Slovencev.



Pri delu slovenskega društva v Stockholmu se je izogibal funkcij, češ, da nima primernih šol, da ni sposoben itn. toda vedno je bil pripravljen praktično pomagati. Skoraj ni bilo zabave, prireditve da ne bi videli Justina kako prenaša mize, stole, čisti in pomaga našim deklicam in mamicam v kuhinji.

Bil je zaveden rojak. Mnogo bolj zavesten od povprečnega Slovenca, poznalo se je, da izhaja iz krajev kjer italijanske fašistične oblasti med obema vojnama niso dovolile slovenskega pouka, slovenske govornice, čitanje slovenskih knjig itn. Ponosen je bil na svoje skromno poreklo, na Slovenijo, na svoje hribovite kraje in ljudi.

Lojze Hribar



Türk: Za nami težka preizkušnja, pred nami leto smelih vizij

Danilo Türk se je v svoji poslanici spomnil vseh tistih, "ki bodo v skrbi za nas to najdaljšo noč preživeli na svojih delovnih mestih". Foto: Bobo

V noveletni poslanici predsednik republike ugotavlja, da je za nami leto preizkušenj, za leto 2010 pa Slovencem želi, da bi bilo leto smelih vizij in pogumnih odločitev.

Predsednik države Danilo Türk je v svoji poslanici najprej na kratko povzel že skoraj preteklo leto: *"Za nami je leto preizkušenj. Ves svet in naša domovina, Slovenija, sta preživela največjo gospodarsko krizo po drugi svetovni vojni. Za nami je resna preizkušnja. Ta čas pa se že kažejo znaki okrevanja. Storiti moramo vse, kar je treba, da bi se gospodarsko okrevanje v prihodnjem letu nadaljevalo. Še več, priložnost imamo za temeljite spremembe in izboljšanje, ki bodo zagotovili blaginjo naslednji generaciji,"* še pravi predsednik.

Pohvala za solidarnost V nadaljevanju poslanice je predsednik pohvalil "našo solidarnost", pa tudi humanitarne in nevladne organizacije ter prostovoljce, ki so ob vse bolj grozeči gospodarski krizi priskočili na pomoč najbolj prizadetim. *"Vsem njim gre ob koncu tega leta posebna zahvala, vsem nam pa naloga, da v prihodnjem letu še okrepiamo mrežo naših organizacij civilne družbe. To bo omogočilo boljšo skrb za sočloveka in višjo kakovost življenja nas vseh,"* še meni predsednik. Türk še dodaja, da moramo vsi skupaj storiti več za to, *"da bi mladi našli pravo mesto v družbenem razvoju in da bi v stoletju, ki se je komaj dobro začelo, našli pot, ki bo v polni meri priznala in angažirala mladostno energijo in ustvarjalno moč mlade generacije"*. **"Naj bo to čas dobrih dejanj"** Ob koncu je Türk dejal: *"Ob vstopu v novo leto želim vse dobro in veliko dobre volje in osebne sreče, zadovoljstva in uspehov vsem državljanom in državljanom Slovenije, našim rojakom v sosedstvu in po svetu ter vsem ljudem, ki živijo v Sloveniji. /.../ Naj bo leto, ki je pred nami, leto smelih vizij in pogumnih odločitev, naj bo to čas dobrih dejanj. Vsem voščim srečno v 2010!"*

31. december 2009 Ljubljana - MMC RTV SLO

T. K. B.

V večini držav EU-ja upokojitev v 65. letu

Več kot 15 odstotkov Slovencev starih 65 let in več 15. september 2009, Ljubljana - MMC RTV SLO

Pokojninska reforma, o kateri v tem trenutku zagotovo vemo le, da zagotovo bo, v javnosti dviga veliko prahu. MMC je preveril, pri kateri starosti se upokojujejo Evropejci. Bomo Slovenci delali dlje, bo starostna doba izenačena, bomo sledili švicarskemu ali švedskemu modelu so teme, o katerih tečejo razprave v javnosti. Vlada je v sklopu varčevalnih ukrepov možnost razvoja pokojninske reforme v smeri podaljševanja delovne dobe sicer napovedala že aprila, na kar so se dokaj burno odzvali sindikati. Odziv je bil jasen; do 65. leta ne želi delati nihče. Po najnovejših informacijah pa naj bi vlada razmišljala o dvigu starostne meje celo na 67 let.

Bomo spet delali "do smrti?" Upokojitev, ki jo delno s prispevki pokrivajo delavci, delno pa delodajalec in/ali država, je v zgodovini človeštva dokaj nov pojav. Pred uvedbo pokojninskih sistemov so ljudje delali, dokler so mogli, nato pa skušali preživeti od prihrankov in pomoči sorodnikov. Večina razvitih držav pozna pokojninske sisteme, v najrevnejših pa so onemogli, ki niso več sposobni za delo, še vedno odvisni od "milosti" bližnjih. Starost ob upokojitvi se je spreminjala glede na gibanje zaposlovanja, upokojevanja in pričakovane življenjske dobe. Medtem ko se je prav zaradi teh vzrokov v preteklosti zniževala (ZDA: leta 1910: 74 let in leta 2002: 62 let), pa se trend zaradi staranja prebivalstva in daljše življenjske dobe spet obrača.

EU: V "penzijo" v 65. letu MMC je zato pobrskal za podatki o starosti ob upokojevanju v

Evropski uniji. Gre za približne podatke, ki veljajo za optimalno zaposlovanje, torej zahtevano starost ob izpolnjeni polni delovni dobi. Podatki kažejo, da je 65 let povprečna starost za upokojevanje moških, ženske pa se upokojujejo stare nekaj več kot šestdeset let. Najdlje delajo na Norveškem, kjer se tako ženske kot moški upokojujejo pri 67 letih. Možnost upokojitve pri starosti pod 60 let je tako za moške mogoča le (še) v Sloveniji, za ženske pa v Sloveniji, na Češkem in v Romuniji.

Slovenija: postopno povečanje starostne dobe Na ZPIZ-u so za MMC tako povedali, da se je ob polni delovni dobi v tem trenutku mogoče upokojiti pri starosti 58 let za moške in 56 let in 4 mesece za ženske. Starostna doba se sicer postopoma povečuje proti starosti 63 let za moške in 61 let za ženske.

Država	Odstotek prebivalstva starega 65 let ali več	Starost ob upokojitvi moški	Starost ob upokojitvi ženske
SLOVENIJA	15,6	58	56,3
Avstrija	16,7	65	60
Belgija	17,6	65	64
Bolgarija	ni podatka	63	59,5
Češka	14,2	61,5	55,66
Danska	15	65	65
Estonija	ni podatka	63	60
Finska	15,9	65	65
Francija	16,6	60	60
Grčija	18,2	65	60
Irska	10,9	65	65
Italija	20	65	60
Latvija	ni podatka	62	61,5
Litva	ni podatka	62,5	60
Madžarska	ni podatka	62	62 (povečano leta 2009)
Malta	ni podatka	postopno povečevanje na 65	postopno povečevanje na 65
Nemčija	18,8	65	65
Nizozemska	14,1	65	65
Norveška	15	67	67
Poljska	12,9	65	60
Portugalska	17,1	65	65
Romunija	ni podatka	63,3	58,3
Slovaška	11,8	62	62
Španija	16,5	65	65
Švedska	17,2	65	65
Švica	16	65	64
Velika Britanija	12,3	65,8	65,8

Aleksandra K. Kovač

V tabeli so informativni podatki zahtevane starosti ob upokojitvi s polno delovno dobo. Ker pa zaradi staranja evropskega prebivalstva več držav v zadnjih letih vpeljuje ali razmišlja o spremembah, so možna odstopanja. Vir: Social Security Programs Throughout the World: Europe, 2006 in 2008

Slovenija brez kompasa

Če smo pred časom mislili, da je državni aparat z odlikovanjem nekdanjega šefa Uprave državne varnosti, odgovornega za aretacijo četverice (Ertla), padel na samo moralno dno, smo se pač zmotili. Najnovejša cvetka poliranja lastne podobe in svojega ravnanja pred državljani je bil slavnostni govornik na državni proslavi ob dnevu samostojnosti in enotnosti. [Miran Potrč](#),



eden od naslednikov trše prenoviteljske linije nekdanje partije, tisti za katerega opcija samostojnosti Slovenije »nikoli ni bila vredna besede«! Morda se nam je še do pred kratkim zdelo, da gre pač za posamezne primere, ki nimajo kakih zlih namenov, vendar pa nas zadnji manevri lahko resno zaskrbijo. Naj naštejemo nekaj stvari:

1. Slovenski parlament ni sprejel evropske resolucije, ki je obsodila vse totalitarizme, ampak se je z njo samo seznanil.
2. V prestolnici smo kot v posmeh izvensodno pobitim po vojni, spet dobili ulico imenovano po diktatorju Titu.
3. Slovenija ni z državno slovesnostjo obeležila okrogle obletnice padca železne zavese in prehod v demokracijo.
4. Slovenija se z državno slovesnostjo ni spomnila 20 letnice ustanovitve Demokratične opozicije Demosa, ki je zaslužen za to, da imamo samostojno in suvereno državo.
5. Gregor Golobič je v enem od časopisov razlagal, da ni samo Demos osamosvojil Slovenije in da bi se vse skupaj enako končalo, tudi če Demos takrat na bi dobil volitev.
6. Predsednik države je odlikoval zadnjega šefa Udbe, za zasluge, ki jih ima za demokratične procese. Ni pa odlikoval nikogar, ki je pri teh procesih sodeloval na strani Demosa.
7. Slavnostni govornik na državni proslavi ob Dnevu samostojnosti in enotnosti je bil človek, ki je tem procesom aktivno nasprotoval.
8. Predsednik vlade se je z vsem tem strinjal, čeprav so ga polna usta politične širine.

Še bi lahko našteval, ampak je popolnoma dovolj, da pokaže brezskropuloznost politične linije, ki nas trenutno vodi. Mi očitno nismo izgubili kompasa ampak smo naročili novega. Takega z magnetom, ki pokaže smer tja, kamor krmar(ji) trenutno hočejo. Ni namreč pomembno kaj se je v resnici zgodilo, pomembno je to kako to prikažemo javnosti. In še to bi rad zapisal, kako globoko smo v svojem revizionizmu padli. To kažejo nekateri komentarji na različnih forumih, predvsem spletnih časopisov, kjer so nekateri ob današnjem prazniku, ko se spominjamo razglasitve rezultatov plebiscita o samostojni in suvereni Sloveniji, odkrito zapisali, da se je »narod takrat napačno odločil«... Kje je danes tistih 572 novinarjev, da nam povejo, kaj je v Sloveniji danes najbolj ogroženo? Svoboda ali zgodovinski spomin?

Jože Bartolj, Radio Ognjišče, dec. 2009

PTUJ in PUST

Robert Pavšič je o jubilejnem kurentovanju za MMC dejal: "Obiskovalce poleg obilice pustnih dobrot in pisanih pustnih kulis na Ptuj pričakujemo s številnimi zabavami, razstavami in drugimi dogodki." Na Ptuj so odprli dokumentarno razstavo "50 let kurentovanja", ki je hkrati dogodek ob odprtju pestrega pustnega dogajanja na okroglem 50. kurentovanju na Ptuj. Razstava, na kateri je Pokrajinski muzej Ptuj-Ormož zbral dokumentacijo in eksponate o bogati kulturno-etnološki dediščini, je postala vez med preteklostjo in prihodnostjo, ki jo združuje glavni lik pustnega dogajanja – kurent. Kurentovanje je trajalo 10 norčavih dni. Kurenti so vladali Ptuj od 6. do 16. februarja, od svečnice do pepelnične srede. Že 2. februarja ob polnoči so kurenti vstali s tradicionalnim skokom, nato so si nadeli zvonce in se spopadli z zli duhovi, ki v temačnih zimskih dneh vladajo svetu.



Foto: EPA 28. januar 2010 Ptuj - MMC RTV SLO

POSLANKE IN POSLANCI SO Z 32 GLASOVI ZA IN 52 GLASOVI PROTI ZAVRNILI PREDLOG USTAVNE OBTOŽBE PREDSEDNIKA REPUBLIKE DANILA TÜRKÄ

Predlog ustavne obtožbe predsednika države **Danila Türka** so konec januarja vložili poslanci



SDS in SLS. Predsednik je namreč po njihovem mnenju z odlikovanjem nekdanjega republiškega sekretarja za notranje zadeve Tomaža Ertla, ki naj bi bil odgovoren za sistematične kršitve človekovih pravic, kršil ustavo. Poslanci so z 32 glasovi za in 52 glasovi proti zavrnil predlog ustavne obtožbe predsednika republike Danila Türka. Da ustavna obtožba predsednika nima možnosti za uspeh, je pokazala že poslanska razprava pred glasovanjem. Podprli so ga namreč le v SDS in SLS, kjer



so Türku očitali kršitev ustave, v ostalih poslanskih skupinah pa so obtožbo videli le kot pretvezo za "politikantsko" obtoževanje.

Janša: odlikovanje nekdanjega šefa Udbe pomeni legitimacijo zločinov Kot je ob obrazložitvi predloga na seji DZ dejal predsednik SDS **Janez Janša**, odlikovanje nekdanjega šefa Udbe pomeni grobo kršitev več členov ustave ter hujšo kršitev zakona, pomeni pa tudi legitimacijo in simbolno odlikovanje zločinov, ki jih je naredila nekdanja politična policija.

Türk: Predlog ustavne obtožbe je bil nevzdržen Türk tudi meni, da je bil predlog ustavne obtožbe tudi pravno nevzdržen, saj ne vsebuje nobenega argumenta o kršitvi ustave. "Ne zadošča reči, katera ustavna določba naj bi bila domnevno prekršena. Povedati je treba, katera zapoved ali prepoved je bila konkretno prekršena in kako, s katerim dejanjem naj bi to bilo storjeno," opozarja Türk in dodaja, da v predlogu ustavne obtožne ne najdemo nič od tega.

Opozicija: imenovanje Ertla je v posmeh vsem, ki so delali za osamosvojitev "Podelitev najvišjega državnega odlikovanja za eno samo dejanje človeku, ki je mnogim Slovencem dolga leta povzročal veliko trpljenje, je neresno in nevredno predsednika države," pa je menil France Cukjati (SDS). Podpore obtožbi so napovedali tudi v SLS, saj menijo, da je odlikovanje Ertla "posmeh vsem, ki so iskreno delovali za osamosvojitev Slovenije", kot je dejal Radovan Žerjav.

vir: Novice.Dnevnik.si Novice/Svet

Afera z bulmastifi odmeva pri sosedih: Posiljeni psi rušijo slovensko vlado

[Svet](#) - torek, 02.03.2010 Tekst: (sta)



(Fotografija je simbolična.) (Foto: Bojan Velikonja) Zagreb - Ko so pred tremi meseci trije bullmastiffi v Ljubljani umorili znanega zdravnika Saša Baričeviča, nihče ni pričakoval, da bo omenjena smrt pripeljala do političnega škandala zaradi katerega slovenska opozicija zahteva odstopo kmetijskega ministra Milana Pogačnika in notranje ministric Katarine Kresal, ter tudi celotne vlade, piše danes Nacional.

V začetku je šlo za bizarno medijsko uspešnico, ker se je razkrilo, da je **Baričevič** seksualno zlorabil pse, ki so ga potem ogrizli do smrti. Potem so ugotovili, da naj bi morali pse že pred časom evtanazirati, sicer pa tega niso storili, ker je Baričevič, kot večinski lastnik klinike Barsos, vzpostavil prijateljstva s številnimi slovenskimi politiki in poslovneži, ki jih je tudi zdravil, dodaja zagrebški tednik. Omenja domneve, da se je na kliniki zdravil tudi slovenski premier **Borut Pahor**. Baričevičev odvetnik je bil **Miro Senica**, ki je obenem tudi partner ministric in predsednice LDS **Katarine Kresal**, pojasnjuje Nacional. Poudarja domneve, da je Senica zahvaljujoč Kresalovi uspel vplivati na komisijo kmetijskega ministrstva, ki je pred enim letom odločila, da pse vrnejo Baričeviču. "Rezultat je ne zgolj Baričevičeva smrt, temveč tudi odkritje, da si skupina politikov in poslovnežev medsebojno pomaga, če je treba tudi mimo zakona", sklepa Nacional. Pri tem se sklicuje tudi na izjave predsednik SDS **Janeza Janše**, da "neka odvetniška pisarna nadzoruje, izvršno, zakonodajno in pravosodno oblast". Povezave med Senico in notranjim ministrstvom so se razkrile, ko so v garaži našli Baričevičevo truplo, policija pa je najprej poklicala Senico in ne preiskovalnega sodnika, medtem ko Senica trdi, da so policisti najprej poklicali Kresalovo, ki je na to poklicala njega, pa poroča Nacional.

Zagrebški tednik navaja, da so obstajala številna medijska ugibanja o povezanosti Senice z umorjenim Baričevičem, ter da je SDS zahtevala odstopa Kresalove in Pogačnika. Poudarja, da se je Kresalova nekoliko ustrašila za svoj položaj, ker je premier Pahor nemudoma stal v bran Pogačniku, nekaj več časa pa je potreboval, da bi zaščitil tudi notranjo ministrico. Nacional omenja tudi **Stanislava Megliča**, ki so ga omenjeni bullmastiffi napadli pred tremi leti in pol, do danes pa ni dobil odškodnine. Njegov odvetnik po navedbah časnika zahteva od klinike Barsos objavo podatkov, ali so bili člani komisije, ki so odločali o evtanaziji psov, tudi pacienti omenjene klinike.

vir: Novice.Dnevnik.si Novice/Svet

Rojaki na Švedskem:

Piše Matjaž Merljak

Marija Mak*"Pridno sva delala, ampak brez božje roke ne bi naredila tega, kar sva."*

Skupinska
fotografija
pri
Makovih

Marija Mak potrjuje rek, da za vsakim uspešnim moškim stoji uspešna žen(sk)a. Iz Slovenije je prišla mesec dni za možem, sicer pa je doma iz Slovenske Bistrice. Dobro se je znaša v moškem svetu izdelovalcev furnirja in precej pomaga možu pri poslu.

Vesela je, kadar pridejo Slovenci in se oglasijo pri njih doma. Ponosna je na svojo družino. Sinova sta prevzela podjetje, ena hči živ v Luksemborugu, druga pa v Italiji. Ima sedem vnukov in vesela je skupnih srečanj. Med seboj so vedno govorili slovensko. Pri poslu tudi precej sodelujejo s Slovenijo in precejšen del leta preživijo na sončni strani Karavank. V domači Slovenski Bistrici ima hišo in majhen vinograd. Sicer pa sta si z možem Ludvikom okoli hiše tudi uredila po slovensko: imela sta vrtiček, imata nekaj slovenskih sadnih dreves in seveda trto. Slednjo hodijo občudovat tudi od drugod.

Marija Mak med obiskovalci iz Slovenije

Kot pravi, sta jima pri uspehu pomagale pridne roke, potem pa še poštenost in vztrajnost. Tudi na skromnost ne pozabita. „Pridno sva delala, ampak brez božje roke ne bi naredila tega, kar sva,“ dodaja. Ker sta bila sama najprej navadna delavca, vesta, da če je delavec zadovoljen, se to v podjetju pozna. Zato imajo v njihovem podjetju lepo poskrbljeno za zaposlene. Pomembna se ji zdi duhovna vez s slovenskim duhovnikom in če le moreta, z možem Ludvikom prideta enkrat ne mesec k slovenski maši v 34 kilometrov oddaljeni Jönköping. Zaključí pa: „V notranjosti sta še vedno Slovenca. V tujino sva šla, ker sva bila revna in sva le želela zaslužiti.“



Radio Ognjišče, Matjaž Merljak, dne 23. 12. 2009

Rojaki na Švedskem: župnik Zvone Podvinski

Piše: Matjaž Merljak

Objavljeno 24. 12. 2009



Zvone Podvinski

Foto © Matjaž Merljak

"Vedno več je bolnih in ostarelih, ki ne morejo prihajati na skupna srečanja in jih je treba osebno obiskati."

Zvone Podvinski je od leta 1993 slovenski izseljenski duhovnik na Švedskem. Njegovo področje je veliko za pet Slovenij. Obiskuje trinajst večjih ali manjših slovenskih skupnosti. Za ohranjanje slovenske identitete je še kako potreben osebni stik. To ohranjanje uresničuje prek pristne slovenske vernosti in narodne zavednosti in ponosa. V zadnjem času si z rojaki prizadeva, da bi otroci spoznali slovenski jezik in ob podpori in pomoči staršev znanje poglobili.

Najprej je potrebno je pomagati ljudem ohranjati stik s Cerkvijo preko zakramentalnega življenja. Tudi drugi in tretji generaciji je treba pomagati, da se v cerkvi in na srečanjih po mašah čuti kot doma. Del rojakov skuša tisto, kar so dobili doma, prakticirati. Ni je slovenske skupnosti na Švedskem, kjer ne bi vsaj nekdo bil reden obiskovalec nedeljskih svetih maš. Nekateri skrbijo za duhovno lepoto. Čuti potrebo ljudi po slovenskem duhovniku. To vedno bolj pride do izraza pri bolnih in ostarelih, ki ne morejo prihajati na skupna srečanja in jih je treba osebno obiskati. Tega je vedno več.

Slovenski duhovniki na Švedskem delujejo od leta 1962. Zvone Podvinski skuša nadaljevati, kar so začrtali njegovi predhodniki. Prvo nedeljo v mesecu obišče Landskrono in Malmö, naslednjo nedeljo Halmstad in Helsingborgu, tretjo nedeljo na vrsto prideta Jönköping in Göteborg, v soboto pred četrto nedeljo obišče Stockholm, na četrto nedeljo pa mašuje v Köpingu in Örebroju oz. Eskilstun. V mesecih s petimi nedeljami, pa se oglasi še v Olofströmu in Nybru. Občasno je maša tudi v Boråsu. Mesečno se pri svetih mašah zbere približno 300 rojakov.

V poletnih mesecih se po sveti maši rojaki zadržijo na družabnem srečanju. Vesel je, da družine v teh krajih poskrbijo tudi za duhovnika. Večinoma so to mlajši in radi pomagajo, kolikor morejo. V veliko veselje mu je bilo, kako so mlade družine in tudi starejši pomagali pri pripravi birmank ob letošnjem prejemu zakramenta. Leta 2012 naj bi spet bila sveta birma. Takrat bo tudi 50-letnica obstoja misije in redne oskrbe slovenskih rojakov s strani slovenskega duhovnika. Na birmo se že pripravljajo štirje mladi

Mladina se sicer rada vključuje v dejavnosti, vključeni so v pastoralno delo, radi pomagajo pri prireditvah (videli smo jih na romanju v Vadsteni) in tako nadaljujejo, kar so začeli njihovi starši.

Zvone Podvinski stanuje v Göteborgu na zahodu Švedske v župniji Kristusa Kralja. Poleg njega tam živijo še štirje narodni duhovniki, ki skrbijo za Libanonce, Poljake, Hrvate in špansko govoreče priseljence. V župniji se srečuje več narodnosti, skoraj 60 maš je na teden - redne župnijske in v različnih jezikih. Tudi mašo za gluhoneme imajo. Zadnjih nekaj let švedska Cerkev skrbi za narodne duhovnike, saj določen odstotek bruto dohodka ljudje namenijo eni od cerkvenih skupnosti. Od takrat je ekonomsko stanje misije bolj stabilno. Je eden redkih, ki pokriva vso

Švedsko. Večinska cerkev je protestantska - 80 odstotkov je krščenih, 10 odstotkov jih prakticira vero, 10 odstotkov pa je ostalih veroizpovedi. Katoliška Cerkev na Švedskem je ena redkih v Evropi, da ima porast vernikov. Nekaj več kot 90 tisoč je registriranih katoličanov, vseh pa je okoli 160 tisoč. To je še posebej veliko v primerjavi z Norveško, Dansko, Finsko in Islandijo. Veliko vlogo ima tudi sveta Brigita Švedska. Kot žena in mati ter kristjana je znala reči močno besedo vsakomur. Kar ona ni dosegla je sveta Katarina, njena hči. Vadstena, kjer je sveta Brigita pokopana, je duhovno središče Švedske, Skandinavije in Evrope. Ljudje se ustavijo na grobu v modri cerkvi, ki je zgrajena po njenih videnjih.

Slovenci se priporočajo tudi Mariji Pomagaj in blaženemu Slomšku. V Göteborgu pripravijo tudi večer krščanskih izročil in obnovo posvetitve slovenskega naroda Mariji.

Rojaki na Švedskem: Marija Perovic

Piše: Matjaž Merljak

Objavljeno 20. 12. 2009,



Marija Perovic
Foto © Matjaž Merljak

"Žal mi je, da je lažje najti izgovor kot pa priti na srečanje."

Marija Perovic je doma iz Svečine pri Zgornji Kungoti pri Mariboru. Na Švedskem je že 43. leto. Prišla je za nekaj let, a nato so prišli otroci, šli so v šolo ... Želja po vrnitvi še obstaja, a najbrž ne bo izpolnjena. Na Švedskem ima drugi dom in družino.

Na Švedskem ima med Slovenci tudi veliko prijateljev. Z njimi se dobijo na srečanjih v društvu. Žal ji je, ker jih veliko lažje najde izgovor kot pa pride. Meni namreč, da vsi potrebujejo družbo. Opaža, da se druge narodnosti več družijo med seboj kot Slovenci, saj si vzamejo čas. Slovensko društvo Slovenski dom v Göteborgu je staro enajst let, sama je njegova tajnica, hkrati je tudi tajnica misijskega pastoralnega sveta. Dela je dovolj in sama rada dela. Veseli jo, da je pridna in prizadevna tudi druga generacija. Sicer se glavnina ponavlja, to je neke vrste zlata sredina slovenstva, ki je potrebna kot motor, ki zadeva poganja naprej. Ponosni so na svojega župnika Zvoneta Podvinskega in se bojijo njegovega odhoda v Slovenijo, ker je pravi človek na

prvem mestu. Ko je Marija Perovic prišla na Švedsko, je bila stara 18 let. Doma je končala šolo, zaposlitve pa ni dobila. Brat, ki je že živel v Göteborgu, pa je potreboval varuško za otroke. To je počela dve leti, nato pa je začela ob sobotah in nedeljah delati v restavracijah. Leta 1970 je začela delati v Volvu in tam ostala 20 let. Prek interneta in satelita redno spremlja slovenske programe, tako je v stiku z aktualnim dogajanjem.

Življenjskim zgodbam rojakov s Švedskem smo prisluhnili v oddaji Slovincem po svetu in domovini 20. decembra 2009.

Zgodbe rojakov so prepletene z ustvarjalnostjo in Švedskem znašli, je tudi Ludvik Mak, ki živi v delu države.

Objavljeno 22. 12. 2009, Piše: Matjaž Merljak

Ludvik Mak

Foto © Matjaž Merljak

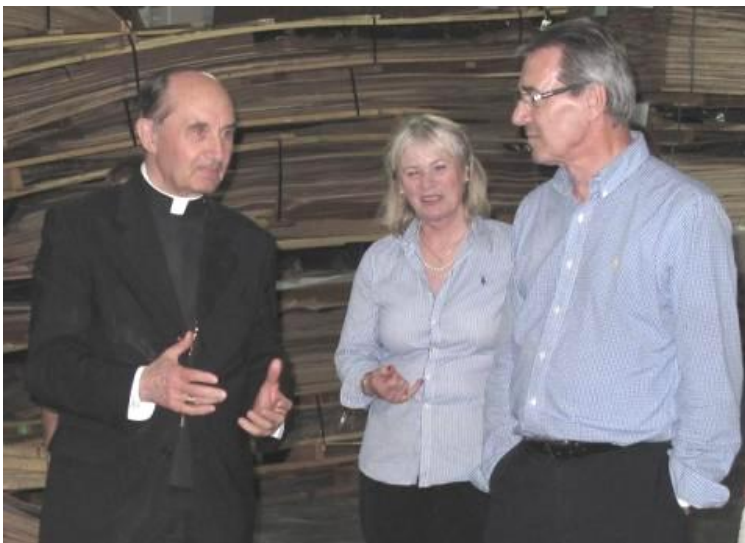
"Na poti do poslovne uspešnosti mu je poleg izkušenj najbolj pomagala volja do dela."



V kraj je prišel leta 1965 in tam ostal vseh 45 let. Prišel je še z dvema fantoma, punca - zdaj žena Marija - je prišla dober mesec za njim. Meni, da mu je pri poti do poslovne uspešnosti poleg izkušenj najbolj pomagala volja do dela. Sicer mu je nekaj malega pomagalo tudi znanje klavirja, a to sodi že k anekdotam. Še dandanes rad zaigra nanj, tako za dušo. Pred leti je igral tudi na orgle, zdaj pa zaradi težav z zdravjem ne more več.

Ludvik Mak je na Švedskem pa tudi drugod po svetu znan po izdelavi furnirja. S tem se je ukvarjal že kot delavec v Lesni industriji Litija. Ko je prišel na Švedsko, je bilo to področje zelo iskano. Z ženo sta začela delati doma v kleti in podjetje je počasi raslo. Zdaj je najbolj razvito na Švedskem in v Skandinaviji. Imajo lastno kontrolo od gozda do nabave hlodovine, proizvodnje do prodaje. Veliko delajo za Kanado in Ameriko, sodelujejo tudi s Slovenijo. Od 13. marca je upokojen in delo v podjetju, ki je staro 37 let, nadaljujeta sinova in na to je ponosen. Malo še pomaga, a je ponosen, da je podjetje ostalo v domačih rokah. „To je več kot vse pridobljeno premoženje.“

„Ko si tujec, ti nihče ne zaupa. Kredita ne dobiš, dela ne dobiš takoj,“ se spominja začetkov. Sam si je moral preskrbeti delo in potem je dobil delovno vizo. Danes je drugače, „je skoraj prepovedano delati, če nimaš vize.“ Kot pravi, ljudje, ki pridejo, pet, šest let ne delajo nič in dobivajo pomoč države. Z ženo sta se že na začetku navadila skromnosti in počasi nadaljevala. Poročila sta se na Švedskem. Ker denarja ni bilo, sta šla v Stockholm, vzela s sabo župnika. Prič nista imela, tako, da je bil mežnar ena priča, druga pa sestra. Poroka je bila veljavna, zakon dobro 'drži' in z ženo se dobro ujameta.



metropolita Franca Krambergerja v družinskem podjetju Mackfaner, 1. junija 2009

Veliko mu pomeni prisotnost slovenskega duhovnika na Švedskem. Z njim se srečajo vsaj enkrat na mesec, sicer pa so v rednih stikih. Veliko mu tudi pomeni samostojna Slovenija. Pravi, da morda celo več kot komu v Sloveniji. Velikokrat potuje v Slovenijo, večkrat je prišel tudi z letalom in kot pravi je Slovenija ena najlepših držav: imamo vse od morja do Alp, vinske nasade, polje ... Ludvik in Marija Mak ob obisku mariborskega nadškofa in

Nekaj zgodb o življenju Slovencev na Švedskem smo objavili v oddaji Slovincem po svetu in domovini 20. decembra 2009. Radio Ognjišče

Slavko Avsenik: Če nas lahko kdo ujame, je to moj vnuk!



Slavko v družbi sina Gregorja, Saševega očeta, ki velja za kitarskega virtuozna. Foto: RTV SLO/Stane Sršen

Pred natanko 80 leti je na svet prijokal velikan slovenske narodno-zabavne glasbe Slavko Avsenik, ki je ime svoje domovine med prvimi ponesel daleč v svet.

Slavko Avsenik bo, kot nam je zaupal, okroglih 80 let praznoval s kosilom v družbi svojih najdražjih. Danes sicer za harmoniko ne prime več, pogosto pa sede za klavir in še vedno z veseljem ustvarja glasbo - zdaj predvsem za svojega vnuka Saša, ki je pred kratkim ustanovil svoj ansambel in se pripravlja na izid prve zgoščenke.

Slavko nam je v pogovoru sicer zaupal še nekaj zanimivih podrobnosti iz svojih glasbenih začetkov, ob tem pa zatrdil še nekaj zanimivega - do danes se ni naučil branja in pisanja not, a to zanj ni nikakršna ovira.

Kako danes gledate nazaj na delovanje ansambla bratov Avsenik? Vam je zaradi česa žal? Zaradi ničesar mi ni žal, ker nisem nikdar misli, da bom glasbenik. Vse, kar se je dogajalo, se je zgodilo slučajno, in še danes to analiziram. Lahko samo rečem: 'Hvala moji usodi.'

Kako je ansambel nastal? Ste se doma že od nekdaj ukvarjali z glasbo? Ne, ne. Brat je bil v Adamičevem orkestru v Ljubljani. In jaz sem prišel v Ljubljano v tovarno nogavic kot pletilec. In potem je Franc Koren potreboval nekoga, ki bi ga spremljal ob petju. Moj brat mu je rekel, da bi ga morda Slavko (torej jaz) lahko spremljal. In to je bil nekakšen začetek. Moram priznati, da me je odkril moj brat.

Vaša najbolj znana skladba je Na Golici. Kako je skladba sploh nastala? Veste, kako je bilo. Jaz sem bil v nočni službi in ta moj pletilni stroj je pač delal bolj počasi, zato sem se malo sprehajal in mi pride na misel ta melodija para-rara-para-rara-pararararam. In ker nisem znal not in tega (in jih še danes ne znam), sem nekako po svoje to napisal. Potem sem pa brata poklical in mu rekel: 'Jaz imam tukaj neko melodijo. Bi jo ti lahko zapisal?' In to je bilo to.

Golica je danes praktično ponarodela, vrti se na vsaki večji športni prireditvi in že dolgo velja rek "Ni veselice brez Golice". Vas kdaj moti, da je Golico danes mogoče slišati skoraj na vsakem koraku? Ne, ravno nasprotno. Golica je bila tudi pred kratkim izbrana za največkrat predvajano instrumentalno skladbo na svetu, med vokalnimi je bila izbrana pa La Paloma. Kar pomeni, da ima Golica res odprto pot v svet.

Kako vi danes gledate na to skladbo? Vam že kdaj preseda, ko vas vedno znova prosijo, da jo zaigrate? No, jaz zdaj nisem več tako aktiven. Igram le še klavir, pa za vnuka Saša sem zdaj pisal pesmi.



Slavko Avsenik velja za utemeljitelja narodno-zabavne glasbe na Slovenskem. Foto: avsenik.com

Ansambel bratov Avsenik je veliko igral tudi za Slovence v tujini. Kako se vam je sploh uspelo prebiti preko meja? To je bila naša največja sreča. Ko smo mi se prebili, na primer, v Švico, smo imeli potem za štiri

leta vnaprej oddane vse sobote in nedelje za veselice ipd. In to nam je nato dalo korajže, da smo pustili svoje službe in šli med profesionalce. Največja sreča je bila, da smo lahko toliko igrali po Nemčiji, Avstriji in drugje, da smo se lahko preživeli.

Kako so vas sicer sprejemali v tujih državah? Je bila tudi kakšna negativna izkušnja? Ne, nikoli. Veliko let, pa ne da bi žalil Slovence, je bilo tako, da so nas zunaj ljudje sprejeli, doma pa ne. Domačo publiko je najtežje osvojiti.

Menda je bila skladba Tam kjer murke cveto v Nemčiji prepovedana. Je to res? Ne, ni bila prepovedana, ampak jaz je nisem hotel prevesti v nemški jezik, ker je to pesem, ki preprosto ne spada v nemški jezik. Tekst govori: "Ti dolina zelena, s krvjo prepojena, predraga ..." (s čimer namiguje na drugo svetovno vojno in nemško okupacijo, op. a.) To so bili pač hudi časi.

Vaš največji "tekmec" je Lojze Slak. Je bilo med vama kdaj kakšno večje rivalstvo? Se ne spomnim, da bi bilo kdaj kaj takšnega med nama. Jaz njega zelo spoštujem, tudi njegovo glasbo, poleg tega sem pa zelo ponosen, ker je moj brat Vilko veliko pomagal, da je Slak tako lepo izvajal oz. snemal svojo glasbo. Se mi zdi, da bi bila brez Slaka Slovenija precej prazna.

Kako pa ocenjujete današnje narodno-zabavne ansamble? Imajo potencial, da vas dosežejo ali morda celo presežejo? Danes je takšnih ansamblov ogromno. Da bi nas dosegli ali celo presegli ... v tem žanru, v katerem smo mi original, bolj težko. So pa tako kvalitetni, da jih jaz res občudujem.

Tudi vaš vnuk je ustanovil ansambel. Ja, glede tega pa moram priznati, da ima neverjetno veliko volje, ves čas vadi. In ko poslušam njegove posnetke pesmi, ki sem mu jih jaz naredil ... Bi rekel, da je njegov ansambel kar na prvem mestu med mladimi ansambli.

Menite, da bo vašemu vnuku težje ali lažje uspeti v glasbi, ker ima tako slavnega deda? To je pa vse odvisno od njegovega dela. Če bo tako delal kot do zdaj ... Ko poslušam njegove pesmi, mislim, da je on tisti, ki nas bo ujel. Mislim, da mu mora uspeti.

Ob častitljivem jubileju smo se pogovarjali z glasbenikom 26. november 2009 Ljubljana - MMC RTV SLO

Spisano na Örnvägen 25, SE-22732 Lund,

e-mail: Jure.Piskur@cob.lu.se, tel.: +46462111982, zgodnjega januarja leta 2010

Od odhajajočega leta smo se prvič po nekaj letih poslovali pod domačo streho. Temperatura se je spustila na minus deset, nebo je bilo polno zvezd, a preden nas je zaslepill novoletni ognjemet se je Mesec sramežljivo skrivil za Zemljino senco. Tik pred polnočjo je zopet prijazno pokazal obraz, kot da bi hotel reči, da se nam obeta zelo milo leto. Iztekel se je tudi eden naših najbolj mrzlih decembrov: kot bi se narava hotela posmejati pravkar končanemu Srečanju elite o klimatskih razmerah v sosednjem Kopenhagenju. Konec decembra je prinesel tudi snežni metež, ki je v Lundu natrosil 40 cm snega. Po dolgih letih smo tako imeli bel Božič, in bilo je tako pravično, da bi se samo še Dedek Mraz moral pripeljati s sanmi. No, smo pa 25. decembra vsaj na naše krožnike dobili jelena.

Prvi del leta je bil sicer naporen, druga polovica pa lažja in skoraj spokojna: v družini smo bili bolj zdravi pa gospodarska kriza je začela jenjati, čeprav brezposelnost raste in raste. Začetni negotovosti v 2009 je potem sledilo nekaj prijetnejših dogodkov: Jan je dobil službo v Akvariju, jaz sem poleti zavrnil ponujeno profesuro v Kopenhagenju in tako ostajamo v Lundu, jeseni se je tudi na Carlsbergu začelo umirjati in Judita bo še kar nekaj časa križala kvasovke. In te dni pišemo našo prošnjo za novo državljanstvo, in že čez kakšen mesec bomo belo-modro-rdečim barvam pridružili še rumen križ na modrem polju. To bo nekakšna pika na i: na Švedsko sem prvič prišel poleti leta 1981 in po več kot dvajsetih letih prebivanja v Skandinaviji postajamo vsaj na papirju prebivalci prvega razreda.

To leto smo potovali kot za stavo: Jurček je videl kar nekaj novih dežel, Juditi je končno uspelo obiskati Finsko, Jan se je prvič "vrnil" v San Francisco, kjer smo preživeli nekaj mesecev v začetku devetdesetih let, jaz pa sem bil prvič v Latinski Ameriki. Kar prevec beganja je bilo, da bi lahko nanizal vse vtise, a nekaj jih je še posebej močnih. Tudi moje delo je bilo dinamično in tudi kar nekaj svetovnih dogodkov zlepa ne bo pozabljenih. Recimo, prvo leto predsedovanja ameriškega predsednika Obame je prineslo otoplitev znotraj severnoatlantskih odnosov. Vendar sta jo oba Obamina obiska v Koebenhavnu zaradi varnostnih ukrepov precej zagodla Juditi, ker je promet preko mostu pred in med obiskoma obstal. Nemiri v Teheranu se nadaljujejo in dežela čedalje bolj krvavi. Držim pesti za študente, ki si žele reform. Veliko se je govorilo o klimi. Tudi nekaj novejših filmov se mi je preteklo leto vtisnilo v spomin, posebej pa von Trierjev Antichrist in Hanekejev Beli trak. Od glasbe pa so bili doma proti koncu leta posebej poslušani Gogol Bordello, Lily Allen in Norah Jones. Lund dobiva novi sinhotron in še vir neutronov (<http://ess-scandinavia.eu/>), ki bo imenitno in prvovrstno orodje za raziskovanje atomov in bioloških makromolekul.



Jurčkov dvanajsti rojstni dan,
november 2009 v Lundu.

V sivem januarju sem po dolgih letih obiskal mojo staro Univerzo v Stockholmu. Imel sem predavanje o nasih raziskavah na zelo živahnih kromosomih patogene kvasovke *Candida glabrata*. Ni kaj, srce mi je močneje utripalo, ko sem prepoznal stare hodnike in laboratorije, kjer sem začel z mojo raziskovalno kariero. Zdelo se mi je, da lahko prepoznam celo stari vonj laboratorijev, in vrišč in trušč študentov sta me v mislih popeljala na začetek osemdesetih let.

Države in vojaške zveze so razpadale, nove so se rojevale, tu pa je še tako nespremenjeno in domače. Podobno predavanje o kvasovkah sem potem to leto imel še skoraj na ducatu drugih univerz in kongresov. 2009 je se posebej imenitno leto za genetiko, saj ravno mineva sto let odkar se je začela uporabljati beseda "gen" (na mojem bivšem delovnem mestu v Koebenhavnskem botaničnem vrtu jo je "uzakonił" botanik Johansen).

Na začetku februarja je bila uradna promocija naše nove knjige o strukturi biologiji. Zalili smo jo z brunellom in se potem naslednje mesece veselili pozitivnih recenzij in pa seveda vsake informacije da so knjigo "posvojili" kot učbenik na kakšni univerzi. Med zimskimi počitnicami smo zamnejali snežno belino z belimi kopalnimi plašči. Obiskali smo Budimpesto in prebivanje v secesijskem hotelu Gellert in stare cesarske palače so nas popeljale sto let nazaj, ko je bila Avstroogrška monarhija še na vrhuncu svoje moči. Mozaiki v starodavnih toplicah, kjer smo se namakali, pa so spominjali na čase, ko so osrednjo Evropo kontrolirali še iz Istanbula. Z mojimi bivšimi bratislavskimi študenti smo se skoraj preobjedli race in soma, tort pa nam nikoli ni bilo dovolj. Posebno poglavje je bil obisk zbirke grafik Viktorja Vasarely-a. Par dni pozneje sem potem le okusil pravo zimo med obiskom centralne Finske, v Kuopio. Tam so uspešno razvili prvo gensko zdravilo, ki se uporablja proti raku na možganih, in ga potem poleti že uporabili na prvih pacientih. Morda majhen korak, ki bolniku podari le dobrega pol leta dodatnega življenja, a velik misleni premik, da se tudi košček DNA lahko uspešno uporabi kot zdravilo.

Pomlad je prinesla Jurčkov prvi pravi rock koncert: v Lund so prišle finske pošasti, Lordi. In aprila je Jan praznoval petindvajseti rojstni dan. Da je krog popoln: naše darilo je bila Vasarelyjeva grafika. Zabava je bila med ribami v koebenhavnskem Akvariju. Kletzmer skupina je igrala tudi balkansko cigansko glasbo in topotali smo, da so se tresle šipe akvarijev, in celo najodločnejši: piranhe in morski psi, so se poskrili. Aprila je v Lundu igral zadnji Wajdin film, Katyn. Morda estetsko ne preveč posrečen, a z močnim in jasnim poročilom o pomoru tisočev poljskih oficirjev na začetku druge svetovne vojne. Pred to dolgo prikrito umazanijo Rdeče armade sedaj res ni več mogoče zatistiti oči. Podobno trpkost, da bi človek zajokal vase in se napolnil s solzami, je

prineslo tudi razkritje pobojev v Barbarinem rovu opuščenega laškega rudnika. Maja sem obiskal Vipavsko dolino in predaval na Zemonu. Čeprav je novogoriska univerza ena najmanjših, ki sem jih obiskal preteklo leto, pa mi je bilo par dni v Vipavi in Ajdovščini presneto všeč. Posebej zgodnji jutranji tek mimo izvirov reke Vipave, pa do ruševin gradu in mimo zrelih zgodnjih češenj na pobočju Zemona. Tudi pokušanje prijetnega vina Zelen z Melito in obisk cele vrste vinskih kleti se kar težko pozabi. Potem sem obiskal tudi Celje in mojim sokrajanom predaval o mojih vtisih iz Avstralije.

Prvo polovico leta sta nas v laboratoriju posebej zabavali Zagrebčanka Tanja in Pirančanka Tinkara. Še s Kitajko Mingming, Eritrejko Sofijo, italijansko Silvijo, švedsko Ano predstavlja moja skupina gotovo enega najlepših laboratorijev. S Saafu, ki je begunec iz Iraka, ki je še pred letom dni delal na ministrstvu za zdravje v Bagdadu, pa sem zaradi njegove velikosti tudi dobil ustreznega "telesnega staražarja", in pa seveda "zaščitnika" mojih deklet. Njegova zgodba, saj je moral emigrirati čisto pred kratkim, pa žal tudi opominja, da se Irak še nekaj časa ne bo umiril. Maja se je po slabem letu žalovanja za pokojnim možem v laboratorij vrnila tudi Libijka Khadija. Če k temu dodam še moje fante, ki prihajajo iz dežel med Skandinavijo in Bližnjim Vzhodom, potem je bil laboratorij pravi etnični mozaik.

Poletje je prineslo celo vrsto konferenc, od Pavije v Italiji pa v Stockholmu, Manchesteru in Parizu. Meni je poletje prineslo še kopico razmišljanja ali naj ostanemo v Lundu ali ne. Univerza se je preteklo leto znašla v silovitem ekonomskem krču in stvari so se spomladi zgledale neskočno črne, kar od petine naših akademskih kolegov smo se morali posloviti. Tako je pršla ponudba iz Kopenhavna ravno prav, da se je moja glava vsaj malo ohladila od zaskrbljenosti za prihodnost moje skupine. Prav zares smo doma tuhtali, če naj se vrnemo na drugo stran mostu. Hkrati pa sem tudi selil moje laboratorije in pisarne z enega konca na drugi konec naše stavbe. Dela in problemov ni in ni zmanjkalo. Pa sem spakiral moje ribiške potrebščine in se še s petimi prijatelji podal na Laponsko: cel dan vožnje z vlakom pa potem s helikopterjem. V divjini brez cest in telefonov, brez elektrike, in tudi brez noči, smo preživeli osem dni. Lovili smo postrvi in bile so tudi naša vsakodnevna hrana: kuhane, pečene, surove, marinirane in dimljene. In smo se seveda pogovarjali le o ribolovu in o tistih ogromnih ribah, ki so potegnile za trnek pa potem ušle. Nabiral sem borovnice in gobe, se kopal v mrzlih jezerih in moje noge so bile ena sama velika rana od komarjevih pikov in mušjih ugrizov. Medtem sta se Judita in Jurček "kuhala" z Darjo in njenima fantoma na plaži v bližini Benetk.



Pogled s helikopterja na laponska jezera (v okolici Arjeploga na Švedskem), poletje 2009.

Na poti z Laponske sem se za par dni ustavil v srcu Švedske, pokrajini Dalarna. Tam kjer je kralj Vasa pred skoraj petsto leti zbral svojo vojsko in pognal Dance v beg in tam kjer se sedaj vsako leto teče Vasa tek na smučeh. Zanimala me je predvsem galerija slikarja in grafika Andersa Zorna, pa majhna zbirka slik Marie Kroeger, ki je bila svoj čas poročena z najbolj znanim skandinavskim impresionistom Soerenom Kroegerjem in pozneje komponistom Hugom Alvenom (njegove skladbe igrajo vsako leto pri podelitvi Nobelovih nagrad). Z bistro glavo sem se vrnil

v Lund. Tam me je že čakal dekan in me prepričeval, da mi je v Lundu vendar najlepše. No, na koncu koncev, pri tem je seveda pomagal tudi zven cekinov pa močno Jurčkovo nasprotovanje seljenju, smo se odločili, da ostanemo. Skoraj nemogoče bi bilo zopet v kratkem času postaviti funkcionalen laboratorij, posebej sedaj ko nam fermentorji in laboratorijska evolucija kvasovk tako lepo tečejo. Zadnje dni avgusta sva bila z Janom v Parizu, jaz na konferenci na Pasteurjevem Institutu, Jan pa je pohajkoval naokoli. Ob večerih pa sva se predajala kulinariki. Ena od posledic konference je bila, da sem se zopet vrnil k stari partnerici, vinski mušici, in jo začel uporabljati kot model za študij nase patogene kandidate. Ubogi žuželki vbrizgamo pod krilo nekaj tisoč kvasovk in bi radi razumeli kako različni sevi v mušici tekmujejo med sabo in z njenim imunskim sistemom. Konec za mušice seveda ni prijeten, ker jih spetamo in določimo zmagovalca med kvasovkami.

Čeprav mušice po umetni okužbi postanejo nabite s kvasovkami, se vedno mirno letajo naokoli in ne delujejo nič kaj bolno. Prav idelen model so, pa prisrčne ko se igrajo na moji pisalni mizi.

Jesen je prinesla moj kratek službeni obisk Mehike. Kar preveč vtisov je bilo za par dni, sem se pa vsaj naučil, kako se pije tequilla. Zaradi časovnega zamika in pa visoke nadmorske višine se kar nisem mogel znebiti glavobola. Kakorkoli, ta eksotična dežela je vredna daljšega obiska, čeprav so revni deli v prestolnici, ki ima skoraj toliko prebivalcev kot cela Skandinavija, vse prej kot prijetni. Oktobrska razglasitev Nobelovih nagrad je prinesla nagrado za dela, ki so pravzaprav zelo blizu mojim raziskovanjem. Nagrada za medicino je šla tudi za raziskave na kromosomih kvasovk, in nagrada za kemijo za strukturno biologijo. Nagrada za literaturo Herti Muller pa je bila za večino vsaj majhno presenečenje.

Konec oktobra sem jo mahnil na jug in dva tedna preživel v Piranu. Bral in popravljaj sem dve doktorski nalogi. Po petih letih mojega mentorstva sta dozorela Anders in Ela, in potem v decembru tudi uspešno zagovarjala svoja doktorata. V Piranu mi ni manjkalo družbe. Trikrat smo tudi obiskali "razvpiti" hotel Palace in občudovali notranjo opremo, bele orhideje, razgled na morje, a bili parkrat razočarani nad njihovo postrežbo in servirano hladno kavo. Vrhunec je bilo moje praznovanje rojstnega dne pri Burinu, ki so ga popestrile bivše sošolke: Ines, Romana, Lidija, Edita in seveda Judita, pa nekaj mojih zdajšnjih študentk in še kup žlahte, prijateljev in otrok. Kar do štirih zjutraj se nismo spravili v posteljo. Jurček je potem za en dan obiskal svoj razred v piranski šoli. Novembra smo se spomnili dvajsetletnice padca Berlinskega zidu. V glavi se je zopet zavrtela serija dogodkov tiste jeseni, od prvih prestopanj avstrijske in nemške meje, do Causescujevega neuspelega pobega s helikopterjem. Z leti bolj in bolj dojemam, kako pomembna je bila jesen 1989 za ponovno sožitje v Evropi.

Moj december je bil popolnoma zapolnjen s koordiniranjem EU projekta. Se nam je pa uspelo odtrgati od dela in priti na sprejem pri novem veleposlaniku v Kopenhagen. Na teh sprejemih je vedno tudi veliko starih znancev, danskih Slovencev. Jurček je vso energijo usmeril na poziranje z "odhajajočim" ministrom za okolje. No, te dni njegova usoda pravzaprva še vedno lebdi v zraku. Vožnja nazaj v Lund pa je bila posebna avantura, po nenavadno zasneženih in zaledenelih decembrskih cestah je avto poplesaval kot vinska mušica preden sede na zrel sadež. Pa naj se kdo razume te klimatske spremembe. Kot pravi moja kolegica Birgitte, kupiti je potrebno počitniško hišico ali pa vsaj parcelo v Sredozemlju in na Laponskem, potem pa naj se podnebje otopluje ali pa ohlaja.

Mesec je zadnje ure leta napovedal, da bo Novo leto prijazno, a kakorkoli vsaj naših okroglih obletic bo na pretek: z Judito bova skupaj dopolnila 100 let, moja mama jih bo dopolnila 80 in teta Olga 85. Dober izgovor za kakšno obsežnejšo zabavo! Morda bo tudi čas, da si nabavim očala, pri branju postajajo roke skoraj prekratke.



SREČNO 2010!

Jure Piškur pri krizanju kinažnih mutant navadnega repnjakovca *Arabidopsis thaliana* (pomlad 2009)



Härliga Härjedalen



Härjedalen är ett höglänt landskap, lägsta punkten är 350 m ö h och många fjälltoppar är högre än tusen meter. Vi startar i Älvsjö. Här är den gamla kyrkan och kyrkstapel från 1600-talet nyrenoverade. I Duvberg besöker vi Andersgården som har ett vackert läge med utsikt över Svegsjön. Vi åker vidare till Remsgården, Vemdalen och Vemdalskskalet. Här vid Varggransfjället fotograferar vi blåbär, odon, lingon, kråkbär, tranbär, matlumner och lavar. Natthimlen lyser vackert med sina stjärnor. Vi klättrar ned i ravinen Sångbäcksfallet. I Hedeviden tittar vi mot Sornfjället, som vi också besöker nu vid 100-årsjubileet av Nationalparken som är länets enda och en av Europas äldsta! Här vid Nyvallens fåbod blir vi bjudna på fika med nybakat bröd, olika sorters ostar, smör och korb, allting från fåboden. I närheten ligger Styggjärnen med ett djup på 90 m som har en intressant natur. Vi besöker Hede hembygdsgård, Funäsdalen, Mittåkläppen, Flatruet - här får vi uppleva snöstorm och fotograferar ståtliga renar. På vår vidare färd ser vi Skärkdalen, Osvalen, Storsjön med Krankmärtenshögen - forntida gravfält, Storådörren i härliga höstfärger och första snön. Vi åker vidare till Hamrafjället med Andersjöfallet, Ljusmedalskyrkan med Härjedalslandskapsten - Tärnäs ögon-gnejs, Östest-kröket, Brändåsen, Sveriges högstbelägna by - Högvålen, Lillhärjedalen och gamla gården. Resan avslutas i Sveg med världens största träbjörn - 13 m. Björnen är Härjedalens landskapsdjur.



Vi träffar Anna-Karin Kristoffersson. Hennes ansikte är runt och kinderna är friskröda.

"Jag brukar kalla mig bukulla eller fåbostinta, Stockholm lockar inte, inte heller New York eller Australien. Jag har det jag behöver här. På gården har vi femtio kor. Till midsommaren flyttar vi med trettio kor till fåboden. Sen bor vi där hela sommaren, då får jag rätta mig efter bjällkon och solen! Jag tar hand om ostproduktionen." Det handlar om ett tiotal olika sorter och hundratals kilo. Hon är stolt över sina ostar, de fritt betande korna i fjällskogen, kulturarvet med fåboden!

Följ med på en spännande resa där vi får uppleva höstfärger med höstblommor, första snön, träffa människor, naturen och storvidderna i "Härliga Härjedalen".

KARLO PESJAK



Magisk rundresa i lilla sagolandet Slovenien

STOCKHOLM Inget annat land i Europa kan erbjuda så många varierade upplevelser på en dag som Slovenien: Lipizzanerhästar, majestätiska grottor, kurorter och Stenmarks favorit Kranjska Gora vid Soca, en av vår kontinents mest paradiska dalgångar.



Här möts det germanska, slaviska och latinska Europa. Också naturen är omväxlande med sagolika alpdalar i norr, slättland med tallskogar och palmer och pinjetråd vid milda Medelhavet. Slovenien blev en självständig nation 1991 när Jugoslavien rasade samman. I vår är man ordförandeland i EU.

Från Medelhavet till alpdalar Tre dagar genom detta lilleputtland innehåller mängder omväxlande upplevelser. Vår upptäcksfärd börjar i semesterorten Portoroz dit det går svensk charter, och från i sommar även tågcharter. Denna kurort vid Adriatiska havet lockar främst medelålders Spaturister och ungdomar som vill partaja i sommarens heta nattliv. Man kan även hyra segelbåt och höja adrenalinet med jetski eller på casinot. De små stränderna är inte mycket att yvas över. Slovenien är inte främst en baddestination. Här skall man hyra en bil och uppleva många roliga sevärdheter på en behändig yta.

Lipizzanerhästar och grottor En halvtimme på den nybyggda motorvägen tar oss till Lipica. I gröna ekdungar springer vita lipizzanerhästar ystert omkring. Showen i ridhuset med dessa ståtliga och väldresserade djur är en dröm för hästälskare. Härifrån säljs de till Spanska ridskolan i Wien. Ännu ett par mil norrut tar vi av vid de fem miljoner år gamla Skocjan-grottorna med sina enorma kalkstensformationer. Vandringen längs bergväggen i den enorma grottsalen är inget för höjdrädda. Den dundrande floden 50 meter under

oss, bidrar till den mäktiga upplevelsen.

Paradisisk alptrakt På kvällen når vi resans höjdpunkt: kurorten Bled. Fotografier med prins Charles, Ingemar Stenmark, Donald Trump och andra celebriteter vittnar om denna ors internationella attraktionskraft. Vi plaskar i Hotel Golfs spa-anläggning, relaxar i utomhuspoolen och blickar ut över Bledsjön i solnedgången. I gryningen väntar Bohinjaldalen i nationalparken Triglav. Nyplöjda åkrar, timrade ladugårdar, höhässjor och droskor som har åldrats med charm. Här är vackert som en snövittrakt från 1800-talet. Vi släcker törsten direkt ur Bohinjsjön, landets största sjö, vars vatten är blankt, kristallklart och friskt. Skidsystemet Vogel intill får inte använda konstsnö, för att förhindra miljöförstöring. En kabinbanevagn från 30-talet har lämnats kvar bredvid den nya moderna gondolbanan som ett minne från en förgången tid. - Vi värnar starkt om vår miljö och är mycket lyckliga att vi blev fria för första gången i historien 1991, berättar guiden och bergsklättraren Sasha Gasparin. Likt de flesta slovenier vi möter är han mycket gästvänlig och stolt över sitt land. - Jag har bestigit Triglav tre gånger. Slovenerna är friluftsmänniskor som älskar sport och ren natur. Alpinisterna är landets största frivilligorganisation, berättar han.

Stenmark åker hit Ingemar Stenmarks favoritbacke låg i Kranjska Gora, här vid trekröset på gränsen till Italien och Österrike. - Stenmark brukar komma hit och spela golf med mig, berättar gamle slalomvännen och traktens store son Bojan Krizaj, när vi träffas. Det gamla gästhuset erbjuder gulasch med knödel och hemgjord blåbärssnaps till lunch. Vi fortsätter förbi skidflygningsbacken Planica innan Soca tar vid, ett Eldorado för flugfiskare. Under första världskriget dödades flera hundra tusen människor i strider här. Om detta berättar museet i orten Kobarid om. I dag är det helt tyst. En forell slår i bäcken. Denna plats är opåverkad av civilisationens skenande miljöförstöring och fartblindhet. Att bada i denna trånga dalgång med sitt turkos klara bäckvatten känns som att födas på nytt. Jag tittar upp mot slovenernas heliga berg Triglav, som även är med på landets flagga, och ber för mig själv att åter få uppleva denna plats mitt i Europa - fortfarande i fredstid och lika oförstörd - om 20 år igen.

POTEPANJE PO PETIH EVROPSKIH DRŽAVAH

Za 1. maj, praznik dela sva z ženo sklenila, da končno preizkusiva našo novo pridobitev. Po dolgem oklevanju in pripravi sem namreč uspel, seveda z veliko dobre volje, znanja in sreče predelati oz. dodelati tovorni kombi (dostavno vozilo) v potovalno vozilo, avtodom. Ko sem končal in uspel kombi celo homologirati in speljati čez tehnični pregled, sem si kar čestital, saj to ne uspe vsakemu.



Tako in sedaj imamo vozilo v katerem lahko potujemo, spimo, kuhamo in nam je vedno na razpolago. S tem pridobimo udobje in hitrost potovanja, saj nam ni potrebno vedno iskati kampov, ampak lahko prespimo tudi na hitro, kjer nas pač zajame spanec.



Tako sva se odločila, da odpotujeva malo krožno po tem delu Evrope in to iz rodne Slovenije – Celja proti Avstriji. Potovala sva čez Karavanke in ko sva prešla ta najbolj gorati mejni predel prispela v čudovito gorsko pokrajino, se peljala in si ogledala smučarsko središče Kutzbuhl s čudovitimi smučišči in lepimi hišami v alpskem slogu. Avstrija je bila kmalu za nama, saj naju je čas neusmiljeno preganjal. Imela sva namreč cilj obiskati Švico z Zurichom ter se vrniti čez severno Italijo. Vse skupaj skoraj 2000 km v dobrih petih dneh. Hudo. Toda preiskusiti

je treba hitrost potovanja in še obvezno zraven kaj doživeti in videti.

Tako hitro prispeš v Vaduz, glavno mesto Lichensteina. Tu sva si malo kuhala in si za dušo ogledala nov, krasen muzej.

Mala kneževina je hitro skozi in nato St. Gallen ob Bodenskem jezeru. Tu sva uživala ob lepotah jezera in okoliških malih mestecih, ki so ena lepša od drugih. Obvezen je ogled tudi slapov na reki Ren, ki ti dejansko s svojo veličino še dolgo ostanejo v spominu.

Zurich, čudovito mesto z ogromno spomenikov, muzejev, fontan in prekrasnih toda na momente preveč sterilnih, hladnih ulic. Tu na žalost ni pravega življenja vse je nekako preveč »počiščeno«.

Odmor v kampu nama je prišel zelo prav za obnovitev zalog vode, umivanje, lenarjenje.

Toda gorati Švicarski svet naju še čaka in preko prehoda Gottard in še nekaj kilometrov je mesto Luzern z jezerom. Zopet čudovita pokrajina vpeta v zasnežene gore. Ogledava si gledališko predstavo v italijanščini in prespiva kar na parkirišču. Krasno doživetje.

Nato Italija z jezerom Iseo ter Sirmione ob Gardskem jezeru. Vedno nepozabno in si vredno pogledati čeprav smo že bili in se še vedno radi vračamo.

Verona, ki sledi pa tudi vedno polna, nasmejana in prijazna. Na ulicah vedno dovolj ljudi, smeha, veselja za razliko od Švice.

Tako po 1927 km poti prispeva utrujena, toda srečna ker sva ogromno videla, doživela in sedaj ve da najin avtodom služi svojemu namenu.



Branko in Metka Verdev, Slovenija, Celje

Pozaba fašizma je pozaba četrtnine Slovencev

Državni svet gostil slovitega 97-letnika

Moje suhote so avtobiografski zapisi Borisa Pahorja. Predstavljajo izredno pomembno pričevanje, ki celovito osvetljuje tako njegovo kompleksno življenjsko izkušnjo kot literarni opus. Pahorjeva zgodba je v marsičem metafora 20. stoletja. Foto: Wikipedia

Boris Pahor meni, da se pri današnjem govorjenju o dogajanju okoli druge svetovne vojne zdi ključna predstavitev zločinov obeh strani.

Kot je to že večkrat poudarjal, so mu mnogi rekli, da so o početju domobrancev komunisti govorili 40 let. Ampak sam je nato pojasnil, da mladi tega ne vedo in slišijo le drugo stran. Boris Pahor je sicer na predavanju v državnem svetu poudaril, da Slovincem najbolj manjka lastna identiteta, šole pa bi morale mlade učiti domoljubja.



Na predavanju z naslovom *Slovenska državnost, kot jo pojmem* je Pahor tudi poudaril, da se danes preveč pozablja na fašizem in na vse, kar se je dogajalo s četrtnino Slovencev.

V Evropo šli mimo Trsta in s tem tudi manjšine

V zgodovini slovenske države je namreč Slovenija šla vedno mimo svojih manjšin. Kot je rekel, je imenitno, da je Koper zdaj postal okno v svet, vendar ne smemo pozabiti na Trst.

Slovenija je namreč šla v Evropo mimo Trsta, s tem pa je zanikala tudi manjšino, ki tam živi. Če pa se bo Trst v prihodnjih desetih oziroma dvajsetih letih znova razvil v tisto, kar je bil na koncu 19. stoletja, če se bo torej znova odprl kot mednarodno mesto, Slovenija na to ne bo pripravljena.

Prav tako je prepričan, da je danes Kras na razpolago sosedom, zaradi česar bi morali omejiti oblast županom, da ne bi razprodali slovenske zemlje Italijanom. Kot je ocenil, se lahko zgodi, da bomo imeli čez 20 let italijanski vrtec v Postojni.

Slovenija tudi ne kaže zanimanja za Koroško. Takrat, ko so ponujali del, so hoteli imeti celoto, čeprav bi lahko imeli celotno področje okoli Vrbskega jezera, prav tako je spomnil na slab odnos do generala Maistra.

Zaverovanost osrednje Slovenije same vase škodljiva za vse

Takšna zaverovanost osrednje Slovenije same vase in v svojo "imenitno centralno vlogo" je naredila že veliko škode vsem Slovincem. Zatem je spomnil na Prešernovo Zdravljico in verz "Bog živi vas Slovenci, Bog živi ves slovenski svet," pa tudi na tiste, kjer opeva fante in dekleta. Težava je, da se danes pozabljajo, saj takoj preidemo na tisto o sosedih.

Kot je nadaljeval, je bil že takrat prisoten evropeizem, ki pa mora vedno izhajati iz svoje identitete. Zato je zanj ključno imeti patriotizem, saj imamo lahko šele z njim tudi samozavest. Težavo te neobstoječe zavesti je nakazal tudi z besedami zunanjega ministra **Samuela Žbogarja**, ki se je zadnjič v nekem govoru na koncu vprašal, ali nas Italija sploh jemlje kot državo.

Drnovšek ni opravil dobro svoje vloge

Pri vstopanju Slovenije v EU je prišlo do velikega popuščanja Slovenije do italijanskih zahtev. Tedaj je pisal takratnemu premierju **Janezu Drnovšku** in mu predlagal, naj Slovenija kot država v evropskem tisku predstavi, kaj vse ji je naredil fašizem slabega. Kot sam meni, bi s tem imeli drugačno vlogo pri pristopanju. Prav tako bi morali poudariti, da smo bili na strani zaveznikov, saj nas zdaj hočejo Italijani prikazati kot tiste, ki so jih uničevali. Po njegovih besedah pa je Drnovšek pismo nedvomno vrgel v smeti.

Prav tako je spomnil na javne obtožbe italijanskega predsednika **Giorgia Napolitana**, ki jih je nato hrvaški predsednik **Stipe Mesič** javno kritiziral in jih označil za rasistične, [Drnovšek pa je le pisal pismo, naj se stvari umirijo](#). To kaže na to, da pri nas demokracija šepa. Pisanje pisem ne šteje za obliko reševanja težav, če nekdo reče, da jim je bila krivično vzeta zemlja, in to pred celo Italijo.

Slovenija molči, Italijani pa poudarjajo, da naj bi se jim zgodila krivica

Slovenija je molčala in še vedno molči, ob tem pa Italijani vsak dan poudarjajo, da se jim je zgodila neka izguba, nedvomno z nekim ciljem.

Ob tem je poudaril, da tega ne govori v duhu antiitalijanstva, saj je bil vzgojen v italijanskem jeziku in kulturi, ki jo pozna tudi bolje od slovenske. Tudi italijanski tisk ga je sprejel in ga vabi, da govori o fašizmu in tudi prek svoje mladosti. Prav tako mu nobeden Italijan ni rekel, da je nacionalist, rekli pa so mu to Slovenci.

Izguba identitete kriva tudi za veliko samomorov

Globalizem je zdaj zamenjal komunizem, a že Kardelj naj bi rekel, da bodo izginili narodi, ostali pa jeziki. Pahor pa se je pri tem vprašal, kako imaš lahko jezik, če pa nimaš nacionalne zavesti.

V globalizaciji naj bi bil nacionalizem preživet. A preživet je lahko le tam, kjer tudi je občuten, ne pa tam, kjer ga sploh ni. Izguba identitete naj bi bila kriva tudi za veliko samomorov.

Pomembna je domoljubna vzgoja

To je tudi težava šol, ki nimajo domoljubnega čuta. Poudaril je, da ne bo rekel patriotskega, ker bi ga lahko obtožili nacionalizma. Slovensko mladino bi morali vzgajati na podlagi slovenske identitete. Večkrat je poudaril, da je vse odvisno od vzgoje, pri tem pa je tudi vprašanje, kdo bo mlade vzgajal.

Zelo pomembno se mu zdi, da bi v zgodovinskih učbenikih dobilo prostor tudi dogajanje med obema vojnoma. Vsi namreč govorijo le o požigu slovenskega doma, nihče pa ne reče nič o menjavi slovenskih priimkov v italijanske. Kot je poudaril, še Francozi v Alzaciji in Loreni niso spremenili nemških priimkov v francoske. V slovenski državi bi zato morala izginiti ta nevednost o slovenski manjšini, na kar sam opozarja že od leta 1953.

Holokavst ni samo judovska stvar

Prav tako je spomnil, da se danes pozablja, da holokavst ni le judovska stvar. S tem namreč pozabljamo na skoraj štiri milijone preostalih mrtvih. Pri tem je poudaril, da koncentracijska taborišča Dachau, Buchenwald, Mauthausen in mnoga druga nimajo nikakršne zveze z judovsko usodo. Sam je bil namreč zaprt kot antinacist.

7. december 2009 , Ljubljana - MMC RTV SLO

Blaž Kosovel



Slovenija je bila izbrana za sedež Agencije za sodelovanje energetskih regulatorjev Acer. To je zelo pomembno za našo državo, ker smo prvič dobili sedež ene od evropskih agencij. Gre za podobno stvar kot Evropska centralna banka, le da na področju energije. Za sedež Acerja sta se poleg Ljubljane potegovali še Bukarešta in Bratislava. Agencija, ki bo povezovala delo vseh nacionalnih agencij za to področje, bo začela z delom marca leta 2011. Članica Odbora za industrijo, raziskave in energetiko v Evropskem parlamentu Romana Jordan Cizelj.

Projekt Fotografski muzej Maribor in zbirka Avgusta in Marie Bohanec iz ZDA

Pobuda za ustanovitev prvega tovrstnega muzeja v Sloveniji in v Mariboru se je razvila na podlagi donacije iz leta 1988 in želje donatorja g. Avgusta Bohanca, da se njegova zbirka dostojno predstavi javnosti. Donator g. Avgust Bohanec se je rodil leta 1933 v Mali Nedelji pri Bučkovcih blizu Ljutomera. V Mariborski livarni se je izučil za ključavničarja in se z osemindvajsetimi leti odpravil za boljšim zaslužkom v tujino. V ZDA se je sčasoma uveljavil kot trgovec s fotografsko opremo. Pridobil je pravico, da ima na svoji vizitki (do upokojitve) pa tudi na napisu nad svojo trgovino v Pasadeni uradno dodeljeni naziv »Prvi ekskluzivni prodajalec Leice v ZDA« (The First Exclusive Leica Dealer in the USA).

Avgust Bohanec slovi tudi kot zbiralec fotografske opreme. Pri zbiranju fotoaparatorov in urejanju zbirke pa mu pomaga žena Maria. Prve stike in povezave v zvezi z donacijo zbirke je z donatorjem imel g. Kurt Verdnik, ki je v osemdesetih letih prejšnjega stoletja vodil Fototrgovino v okviru Trgovskega podjetja Zarja, g. Bohanec pa jo je ob svojih obiskih v Mariboru redno obiskoval. Iz obojestranskega zanimanja in poznavanja fotografske

tehniko in fotografije se je sčasoma oblikovala ideja o stalni razstavi fotografske zbirke, ki jo je g. Bohanec zbral po svoji naselitvi v ZDA, v začetku šestdesetih let.

Konec osemdesetih let se je tako Avgust Bohanec odločil podariti Mariboru svojo zbirko fotoaparátov in to pod pogojem, da mesto dostojno poskrbi za predstavitev zbirke v ustreznem muzejskem oddelku. Še preden je s predstavniki mestne oblasti podpisal darilno pogodbo, je 18. maja 1988 poslal prvo ladijsko pošiljko s 349 muzejskimi fotoaparátami, ki sta ji, do aprila 1990, sledili še dve. Darilna pogodba med donatorjem in takratnim predsednikom Skupščine občine Maribor je bila podpisana 1. julija 1988. V njenem zadnjem določilu pa je zapisano, da se zbirka poimenuje Fotografska zbirka Avgusta in Marie Bohanec. Zbirka vsebuje 1645 eksponátov. Med njimi je več ko 1100 fotoaparátov, filmskih kamer in projektorjev. Ostali predmeti predstavljajo fotografski pribor, kot so: svetlomeri, daljinomeri, bliskavice, filtri, zaslonke in podobno. V zbirki so zajeta vsa obdobja od konca 19. stoletja pa do konca 20. stoletja, ko se je pojavila digitalna fotografija.

Prvotna zamisel je bila, da bi zbirko predstavili v pritličnih prostorih Pokrajinskega muzeja Maribor, ki so ga v tistem obdobju uporabljali najemniki (Kompas in Turistična agencija Grad). Pokrajinski muzej Maribor je, v prostorih v gradu, sicer pripravil priložnostno razstavo izbora predmetov iz zbirke Avgusta in Marie Bohanec, kar pa je predstavljalo le skromno oddolžitve zakoncema, ki sta mestu podarila dragoceno zbirko, ne pa tudi uresničitve volje donatorja iz podpisane pogodbe. Muzej narodne osvoboditve Maribor, ki je prevzel pod svoje okrilje tudi zbirko tehniške dediščine Maribora, je tako v letu 2006 iz Pokrajinskega muzeja Maribor v svojo hrambo prenesel celotno Bohančevo zbirko. V letu 2008 je – na podlagi pričetih sanacijskih del – zaživela ideja o možni lokaciji za predstavitev darovane zbirke fotoaparátov in opreme v delu pritličnih prostorov objekta Koroška cesta 19, čemur so sledile nadaljnje aktivnosti.

Muzej narodne osvoboditve Maribor je, kot upravitelj zbirke, zato pripravil koncept predstavitve Bohančeve zbirke, ki je bila programsko-vsebinska podlaga za idejno zasnovo notranje ureditve prostorov in opreme predvidenega Fotografskega muzeja (idejno zasnovo sta pripravila Marko in Andreja Japelj – Atelje Japelj).



Razstava bo na ogled na dveh lokacijah:
- V Muzeju narodne osvoboditve Maribor si boste lahko ogledali večji del zbirke Avgusta in Marie Bohanec ter seveda idejno zasnovo notranje ureditve Fotografskega muzeja Maribor
- V mesecu oktobru 2009 si boste lahko del zbirke Avgusta in Marie Bohanec ogledali na ulicah mesta

Maribora (city-light plakati).



SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES

ARHIV

V prostorih Svetovnega slovenskega kongresa (SSK) v Ljubljani je v četrtek, 13. septembra 2007, potekala prireditev Slovence s severa. Ob 18. uri je bila tiskovna konferenca, namenjena predstavnikom sredstev javnega obveščanja, ob 19. uri pa kulturni večer, ki je bil namenjen širšemu krogu – vsem prijateljem in znancem rojakov na Švedskem.

Foto; Sestre Budja v družbi sovaščanov – na proslavi Beseda, Mala Nedelja, 2007, fotograf: Branko Kosi



Tiskovna konferenca Na tiskovni konferenci so sestre Budja, Majda Kobal, Zvone Podvinski, Emil Milan Starc in Jože Drolc predstavili tamkajšnja slovenska društva, njihov zgodovinski pregled, današnji utrip in vizijo delovanja v prihodnje ter na Švedskem uspešne Slovence. S pričevanji in strnjeno predstavitvijo so pojasnili pregledno razstavo. S pozdravnim pismom iz Slovenske zveze na Švedskem je zbrane nagovoril predsednik zveze Ciril Marjan Stopar.

Uradni podatki o številu Slovencev na Švedskem niso pravilni. Po podatkih je na Švedskem okoli 11.000 Slovencev, čeprav uradne statistike po njenih besedah govorijo le o 68 do 600 tam živečih Slovencih. Najštevilčnejša slovenska skupnost je v Göteborgu. Večina se jih je na sever Evrope preselila med leti 1960–1970, največ Slovencev pa se je vrnilo leta 1975. Med razloge za izselitev na Švedsko je Budjeva navedla ekonomske razloge, avanturizem, nekaj Slovencev pa se je na sever preselilo zaradi političnih razlogov v domovini. Slovenski duhovnik je na Švedskem prisoten že 45 let, saj je prvi duhovnik prišel že leta 1962. Danes Podvinski nadaljuje Drolčevo delo.

Na Švedskem enajst slovenskih društev Prvo slovensko društvo je bilo ustanovljeno leta 1968, danes jih je registriranih enajst. Slovenska društva na Švedskem delujejo na jugu države, povezuje jih Slovenska zveza, med drugim tudi štirikrat letno z izdajanjem Informativnega glasila. V pokrajini Skåne delujejo štiri društva: Lipa ter Orfeum v Landskroni, Planika v mestu Malmö in Švedsko-slovensko društvo v Helsingborgu. Po eno društvo deluje v pokrajinah Blekinge (Slovenija v Olofströmu), Halland (Ivan Cankar, Halmstad) in Södermanland (Slovensko društvo v Stockholmu), po dve društvi pa imata pokrajini Bohuslän, kjer v Göteborgu delujeta društvi France Prešeren in Slovenski dom, in Västmanland (društvo Simon Gregorčič v Köpingu ter društvo Slovenija, Eskilstuna). V Stockholmu deluje tudi Švedsko-slovensko prijateljsko društvo, podobno kot v Ljubljani Slovensko-švedsko prijateljsko društvo.

Pomembno vlogo ima tudi Slovenska katoliška misija na Švedskem. Društva se ukvarjajo predvsem s pripravo kulturnih dogodkov, izdajanjem glasil v slovenščini, ukvarjajo se z glasbo in petjem, kulinariko, izobraževanjem in literarnim ustvarjanjem, imajo balinarsko sekcijo. Augustina Budja v svoji knjigi "Slovenci na Švedskem, okvirno zgodovinski pregled" ugotavlja, da se število slovenskih prireditev krči in s tem tudi priložnost za kulturna udejstvovanja. Poznavanje slovenske kulture in jezika je vse manjše, izgublja se slovenska zavest. Vzroki so v ukinitvi slovenščine kot dopolnilnega pouka v švedskih šolah in v društvih. Pred tremi leti je znova zaživel slovenski dopolnilni pouk v Olofströmu, letos pa še v Malmöju in Göteborgu.

Monografija "Slovenci na Švedskem" je najobsežnejše delo o življenju in delovanju Slovencev na Švedskem. Monografija avtorice Augustine Budja je namenjena predvsem tistim, ki jih priseljevanje Slovencev na Švedsko zanima. Knjiga je nekakšen *monument o življenju prve in delno tudi druge generacije Slovencev na Švedskem*. Vsebuje rezultate raziskav, teoretične zaključke, opisani so ljudski običaji, monografija pa je tudi slikovno bogata. Zaradi pomanjkanja interesa ob izdaji knjige v Sloveniji in na Švedskem je knjiga izšla v samozaložbi.

Večer so popestrile sestre Budja z glasbenimi vložki in Zvone Podvinski z videopredstavitvijo Švedske, njenih značilnosti in zanimivosti iz življenja Slovencev na Švedskem. Program je dopolnila pregledna razstava. Na Švedskem živi okoli 11.000 Slovencev.

Pregledna razstava je dopolnila program Na ogled je bila pregledna razstava, katere gradivo se je nabralo ob pripravah na lanskoletno razstavo ob 15-letnici osamosvojitve Slovenije. Ker je bilo zbranega gradiva veliko in so ga lani lahko razstavili le del, so se pri Svetovnem slovenskem kongresu odločili, da v letošnjem letu celovito predstavijo življenje in delo rojakov s Švedske z dokumenti, fotografskim gradivom in izdanimi deli – od glasila, slovarjev, knjig, pesniških zbirk, priročnikov in monografij.

Moja Slovenija, okt 2007 *Patricija Virtič*

»Zdaj pišem le tisto, kar me dovolj vztrajno nagovarja«

Literarni glas Neže Maurer se sliši že dobrih pet desetletij: leta 1957 je bila v Cicibanu objavljena njena prva pesem, deset let pozneje – bila je stara 37 let – je izšel knjižni prvenec Zveza mora ostati, temu pa so sledila desetletja, ko so bile knjižne police skorajda vsako leto bogatejše za eno, pa tudi dve njeni knjigi. Skupaj jih je doslej izšlo že 40, od teh jih je dobra polovica za otroke. Vitalni gospe, ki je letos stopila v 80. leto življenja, upravičeno rečejo »zvezda stalnica slovenske literature«.

Mnoge vaša leta zazibajo v spomine in otopelost, vi pa ste neprenehoma sredi dela, hodite na literarne večere, obiskujete učence po šolah ... Od kod toliko moči in volje? Imam srečo, da mi telo bolj peša kot duh. Spomin imam še, pa čustva tudi. Telo pa me več ne

uboga. Pred časom sem dobila očitek, da nimam več volje. A to ne drži. Imam voljo, a volja je zgolj jezdec, telo pa je konj. Jezdec je gotovo pametnejši od konja, pozna cilj in vse. Toda če mu konj na poti omaga ali pogine, jezdec ne more kaj dosti narediti, pa naj ima še tako močno voljo.

Tudi pišete še vedno? Še, a zdaj sem bolj kritična, kot sem bila prej. Da kaj zapišem, mora biti ideja tako močna, da je nikakor ne morem odgnati. Če ni tako, pač ne zapišem. V življenju sem veliko napisala. Zdaj pa zapišem le tisto, kar je dovolj vztrajno in dovolj močno.

V dveh pesniških zbirkah, Raj in Zmenek, pišete o smrti, minevanju, večnosti. Je vaša starost lepa? Saj je težko, ko se postaraš, ne moreš več tega ali onega. Ampak če bi zdaj kdo rekel, živeli boste tristo let ali pa sploh ne boste umrli, bi bilo prav tako hudo. Smrti se ne bojim. Na deželi, rodila sem se v Podvinu pri Polzeli, smo bili vedno »blizu« smrti. Že kot otrok sem se soočila z njo, pa pozneje, ko mi je mož umrl tako rekoč v naročju. Saj ni lepo, ampak tako grozno pa spet ne. Posebno če si to, kar si želel, že napravil. Če pa nisi nič napravil, je najbrž težko. Mislim, da taki ljudje postanejo res zlobni in obupani. Meni pa se zdi, da sem dosti naredila in da sem že dolgo na svetu. Ni mi hudo, da ne bom večno na tem svetu in da ne morem biti nenehno lepa. Če bi bili vsi vseskozi lepi, potem se ne bi ločili med seboj in bi bili kot žito na njivi.

Nekoč ste dejali, da če ne bi odraščali med vojno, bi že zdavnaj obupali ... To seveda ni hvalnica vojni, ker je vojna nekaj najhujšega, kar se človeku lahko zgodi. Najbrž sem govorila o preizkušnji, koliko lahko telo prenese. Od vsega hudega postaneš odpornejši. Deset let sem bila stara, ko se je začela vojna. Tri tedne smo bili doma, potem smo otroci začeli hoditi v nemško šolo. Prepovedali so nam govoriti slovensko. Takrat smo se naučili lagati, kar je bilo nujno za preživetje. Otroci smo se v kakšnem mesecu popolnoma spremenili, zdi se mi, da med vojno sploh nismo bili otroci. Srečevali smo se s smrtjo, s ponižanjem, potem je bil še občutek manjvrednosti. Bila sem odlična učenka in sem vprašala učitelja, ali bom lahko postala učiteljica. Odgovoril mi je: »Ne, ker nisi Nemka!« Med vojno sem, kako bi rekla, zamrznila in to me je držalo še dolgo po vojni.



Učiteljica pa ste vseeno postali! Po vojni sem šla na učiteljske, kasneje sem diplomirala na slavistiki. Nekaj let sem učila v Črnem Vrhu nad Idrijo, pozneje v Ilirski Bistrici. Zelo rada sem učila. Otroci so me tako pritegnili, da nisem mogla postaviti meje. Večkrat so me zjutraj pred poukom ali popoldne prosili, da jim kaj pomagam. A ko sem začela pisati, sem ugotovila, da če bom ostala v učiteljskem poklicu, ne bom mogla dati vseh svojih moči pisanju.

V tem času so nastale prve pesmi. Namesto da bi mlada učiteljica kregala nemirne otroke, sem imela razne škrate in drobne možice, ki vrtajo v glavo in vidijo, kaj znajo in kaj ne. To sem jim brala med uro slovenščine in pričakovala njihovo »prizadetost«, strah, pa so se le smejali. In eden izmed učencev mi je dejal, naj nesem pesmi v Ljubljano, da se mi bodo še drugi smejali. To je bila moja prva literarna spodbuda (*smeh*).

Iz prosvete pa ste odšli v novinarstvo. Na televiziji sem začela pripravljati šolske oddaje. Televizija je bila v tistem času nov medij, verjeli smo, da bo televizija otroke naučila več kot učitelji. Kako zmotno! Kasneje sem delala še pri Kmečkem glasu, moja strast so bile reportaže, pa tudi pri drugih časopisih ... Učiteljstvo je bil prvi klic – klic k študiju in otrokom; novinarstvo moja priljubljena obrt, v kateri sem se izpopolnila, kolikor sem zmogla, urednikovanje je bilo življenjska želja in nuja, pisateljstvo pa moja izpoved, moja strast – ki je hkrati strast in

muka. Ko je mož umrl, star je bil komaj 42 let, sem delala še več – preživeti sem morala dva otroka in pri nas je živela še moja mama.

Prav o teh odnosih – z mamo, s hčerjo Evo in sinom Miklavžem, pišete v vaši najbolj prodajani pesniški zbirki *Od mene k tebi*, pri Mohorjevi družbi so jo že večkrat ponatisnili ... Nastajala je 26 let! Pesmi so o materinstvu, o odnosu med materjo in otrokom. Ko je imela Eva 20 let, sem jih zbrala in objavila. Spomnim se pohvale Ivana Minattija: »Ja, Neža, to piši. Tako moški ne znamo, tega moški ne zmoremo!«

Mama je bila tista, ki vas je popeljala v svet poezije, kajne? Zнала je veliko pesmi na pamet. Ko sva okopavali na polju ali kuhali kosilo, mi je ona pripovedovala pesmi. Ko sem prišla v prvi razred, sem jih recitirala sošolcem pred tablo. Učitelj se je čudil in me vprašal, če jih že znam na pamet, ali morda tudi vem, čigave so. »Seveda vem!« sem odgovorila: »Mamine!« Prepričana sem bila, da so to pesmi moje mame in šele kasneje sem ugotovila, da znam na pamet Prešernovo, Aškerčevo, Gregorčičevo poezijo ...

Največje življenjske modrosti pa ste se naučili od deda, večkrat poveste. Bila sem nezakonski otrok, morda zato na starega očeta še bolj navezana, imel me je zelo rad. Ko sem nekoč prišla domov iz šole, bilo je med okupacijo, in izjavila, da v šolo ne grem več, me je poklical k sebi in dejal: »Zapomni si, če hočeš koga premagati, moraš znati toliko kot on in še malo več.« Ko ni več videl brati, me je prosil, naj mu kaj preberem. Spomnim se, da mi je nekoč dejal: »Ko človek ne more več brati, ni več vredno živeti.« Čeprav smo živeli v revščini, za knjige in revije ni bilo nikoli premalo denarja. Sveto pismo z ilustracijami Gustava Doréja je bilo tako zrucano, ker smo ga ves čas prebirali. Če radi beremo, si nas besede izberejo za svoj dom. Ob pisanju rajajo okrog nas, da si lahko za svoje verze ali zgodbe izberemo najlepše med njimi.

Čeprav ste pisali že v času učiteljevanja, je vaša prva knjiga izšla šele, ko ste bili stari 37 let! Zakaj tako pozno? Čudim se, kako mladi danes začnejo pisati! Ko pridejo prva čustva, že izdajo pesniško zbirko. Pri dvajsetih letih nehajo pisati, ker so »deželo« že osvojili. Meni je urednica Cicibana objavila prvo pesem, ko sem bila stara 27 let. Da sem dočakala izid prvenca, pa je trajalo še deset let. Kasneje so zbirke izhajale pogosteje. Nikoli mi ni zmanjkalo volje. Imela sem drznost in veselje. Pa tudi revščina in nuja, da preživim družino, je bila ena od gonilnih sil, da sem nenehoma delala, pisala. Danes se mi zdi skorajda greh, da lahko toliko počivam, kolikor želim oziroma kolikor telo hoče.

Ljubezen je bila ves čas srž vašega ustvarjanja. Je tako še danes? Ko berem v časopisju, da sv. Pavel, ki je zapisal stavek: »O Bog, daj mi ljubezen, brez ljubezni nisem nič«, ni padel s konja zaradi videnja, ampak ker da je imel epilepsijo, me razjezi, zgrozim se. Človek brez ljubezni je izgubljen, mrtev. Zame je ljubezen moč! Namreč tista ljubezen, ki je v človeku, ne pa ona, ki jo pričakujemo od nekoga drugega.

Kdaj je nastajala zbirka *Litanije za mir*? Ko se je pripravljala osamosvojitvena vojna v Sloveniji, je vse, kar sem doživela kot otrok med vojno, privrelo na dan in se združilo z novimi bolečinami. Tako so nastale protivojne pesmi, ki so jih v fotokopirani obliki med desetdnevno vojno brali na radijskih postajah. Leta 1991 so pesmi izšle v zbirki *Litanije za mir*. V nekem kraju so pripravili pesniški večer kar v cerkvi, pesmi iz te zbirke smo prebirali in bila je svojevrstna molitev, prošnja za mir.

Zakaj niste pisali več proze? Pisanje proze terja ogromno časa in zbranosti. Mene pa je življenje postavilo v položaj, ki mi ni omogočal ne enega ne drugega: materinstvo je terjalo svoje, umrl mi je mož, ko sem bila stara 39 let. Herman je bil središče družine, ko sem hodila po novinarskih potih, z njegovo smrtjo so prešle vse dolžnosti name. Ni bilo mišje luknjice, kamor bi se skrila in pestovala svojo bolečino. S tem so se podrli tudi literarni načrti. Vprašanje pa je, koliko bi bila uspešna, saj nimam spomina, da bi spletala zgodbe, prepletala junake. Sredi dela so bile misli razpršene, težko bi našla čas, da bi jih »zjedrila«. Kar imam proze, sem jo napisala na dopustu, ko sem imela več dni skupaj prostih.

Pesmi pa so nuja? Imam zelo močna čustva, če jih ne bi dala na papir, bi najbrž znorela. Včasih sem se zbudila tudi po petkrat na noč in zapisovala verze. Vedno sem bila bolj občutljiva, najbrž sem tudi zato začela pisati.

Pa vendar je prva asociacija na Nežo Maurer otroška poezija. Bi danes še znali pisati za otroke? Seveda bi. Otroci nikoli niso bili slabi in tudi danes niso. Spremenila se je vzgoja. Starši so predali oblast otrokom. Poslušam na cesti, kako mama sprašuje otroka: »Ja, kaj pa ti misliš?« Zakaj naj bi on mislil?! On je na svetu zato, da počasi spoznava, se uči in vrašča v delo. Starši so popustili. Otrok mora imeti ograjo, da ne bo padel čez rob, odgovornosti za odločitve pa mu ne smemo nalagati v otroštvu. Ni res, da imaš otroka rad, če mu vse dovoliš. Večkrat slišim tarnanje, da mladi ne odstopijo sedeža na avtobusu. Sama vedno dobim sedež, pa ne zato, ker bi me otroci poznali, ampak zato, ker sem jih prosila. Zanimivo, kako smo zadržani, da mislimo, če imaš več let, si pa več vreden.

Kakšno popotnico ste vi želeli dati otrokoma? Na srečo se me je že zgodaj prijelo spoznanje, da so otroci, kot pravi stara modrost, le puščice, ki jih izstrelimo iz loka. Niso naša lastnina in lahko poletijo čisto drugam, kot si mi želimo. Pred kratkim je sin Miklavž rekel, da smo mi trije pa res srečnejši, saj služimo denar s hobiji: on bi bil vseeno pilot, Eva je že od malega govorila, da bo klovnesa, rdeči noski so njeno veselje, jaz bi pa vseeno pisala. Lepo je, če je človeku omogočeno, da v življenju opravlja poklic, ki ga ima rad. Potem ni take zavisti, hudobije, nagnjenosti k depresiji, niti pogoltnosti. Poštenost in delavnost sta temeljni vrednoti. In brez ljubezni ne gre, ljubezen je žar vsega. Tako kot v slikarstvu: bolj poznaš temne tone, bolj živa je slika. Samo iz svetlih barv ne more biti. Sama sem prestala drugo svetovno vojno, vem, kaj je groza in zaničevanje, morda zato bolj cenim življenje.

Napisali ste 40 knjig, prek 80 radijskih iger, uglasbenih je stotine vaših pesmi ... Tisti, ki je sestavljal pregled slovenske poezije, pa vas je spregledal. Kako se to lahko zgodi? Zame je to pomenilo, da je ostalo samo tisto, kar sem pojedla, pila, plesala, ljubila, plezala po skalah, imela moža in dva otroke. Vse drugo, vse moje pisanje je nič. Strašna kazen je za vsakega umetnika, če ga dajo v muzej. To sem spoznala v študentskih letih, po vojni, ko na primer o Gradniku nisi zvedel nič, če nisi bil zelo zavzet za literaturo. Umaknjeni, črtani, zatajeni so bili še številni drugi, pa ne zaradi slabih literarnih izdelkov! Čudno, kako lahko, če zbrišejo tvoje ime, zbrišejo tudi tebe.

Pa vendar tudi v zadnji pesniški zbirki Na tvojo kožo pišem svoje verze ni zaznati zagrenjenosti, zamer ... Ko se je zgodila ta neprijetna stvar in ko so me izpustili še v knjigi Vse najboljše, Ciciban – v njej ni mojih pesmi –, sem bila nekaj dni čisto odtrgana. Neskončno me je prizadelo. Tako je vplivalo na moje telo, da nisem mogla dihati. Zvečer sem telefonirala hčeri in jo vprašala, ali naj grem v Savo nocoj ali zjutraj. Predlagala je jutro. Zjutraj me je poklical sin in se zavzel, da bo naredil mojo spletno stran. Naročil mi je, kaj vse moram napisati o sebi. Tri tedne sem zbirala gradivo, bibliografijo, fotografije, pisala o sebi. Mimogrede – ste videli mojo spletno stran?

Sem. Zelo pregledna je. Miklavž in Eva sta vedela, da potrebujem posebno spodbudo, da se izvlečem iz strašnega obupa. Veselim se svojega življenja. Je, kakršno je! Kar je bilo nujno, sem v življenju postorila. To je lep občutek. Zelo. Če želim, lahko danes ves dan občudujem škofjeloške hribe. To je darilo. Bila sem poleg, ko je umiral mož Herman. Imel je spokojen obraz in ko je že bil onstran, je mirno zaklical: »Mama!« Kot bi jo zagledal. Smrt je lahko tudi lepa. Podlaga za pesmi o smrti in poslavljanju je bila tudi ta izkušnja.

V začetku letošnjega leta so vas razglasili za Slovenko leta. Da so me razglasili za Slovenko leta, je najprej čast. Glasuje ljudstvo, torej so me izbrali moji bralci, ne kakšna strokovna žirija. Lepo je, da je moje delo opaženo, da ljudem nekaj pomenim, lepo je, da sem nekaj svojega zapustila tudi drugim. Naporno pa je nositi ta naziv zaradi pomnoženih nastopov – na trenutke sem si želela le, da bi preživela.

Spoštovani,

moje ime je Manja; http://sl.wikipedia.org/wiki/Manja_%C5%BDugman_%C5%A0irnik z možem Boštjanom Širnikom živim in ustvarjam v Sarajevu, kjer sva na 4-letni diplomatski misiji. Sama končujem magistrski študij slovenske književnosti in pišem poezijo za otroke in odrasle. Izdala sem že eno pesniško zbirko Naplavine duše; zdaj je na poti druga z naslovom Izsevanja, ki bo dvojezična slovensko-bosanska. Moje pesmi so bile objavljene na spletnih straneh revije Locutio, v sarajevski reviji Odjek, bodo tudi v majski številki Sarajevskih zvezkov. Sem članica kulturnega društva Mariborska literarna družba, v Sarajevu pa aktivno sodelujem pri delovanju Slovenskega kulturnega društva Cankar. Zanima me, če imam kaj možnosti, da bi svoje pesmi objavila v vaši reviji; gospod Ciril M. Stopar mi je posredoval vaš kontakt pa se zato obračam na vas s tole prošnjo.

MAVRICA

*Zrla sva v mavrico
na siví svod obešeno.
Šestero barv,
svetlečí lok,
razlitih v razpršeni tok.*

*Po barvah solzne kapljice
šepečejo si pravljice,
ki tko tkanino iz megle
in hranijo skrivnosti dne.*

*Tam daleč,
v snu brezčasnega
za roke sanj
se primeva,
da v bedi najinih želja
vsaj ena bo odrešena.*

ZNAMENJE

*V bel kamen izklesane silhuete
slačijo davni časov obleke.*

*Razpadla telesa
in izpraznjene duše
vzvišeno gledajo svet pod seboj.*

*Z jeklom obdani
se družno z meščani
utaplajo v noč,
le njih krona na glavi
v svojem sijaju
času poklanja moč.*

Avtor: Manja Žugman Širnik



BITI ženska:

Žena prihaja iz moškega rebra, ne iz stopala, po katerem se hodi,
 Ne iz glave, da bi bila superiorna,
 Temveč z moške strani, da bi bila enaka,
 Pod roko, da bi bila zaščiten
 In s srčne strani, da bi bila ljubljena.. .



Vi är en produkt av den miljö vi vuxit upp i och är påverkade av densamma. Alla i vår omgivning har påverkat oss såsom föräldrar, lärare, arbetskamrater, vänner osv. Det kan vara nyttigt att fundera över vilka förväntningar de haft på dig och hur det har påverkat ditt liv. Många gånger är dessa budskap som man fått självuppfyllande. Man har tidigt i livet präglat in ett livstema som går efter hela livet. Dessa teman kan antingen vara positiva eller negativa. Här kommer exempel på budskap som många fått med sig.

Jantelagen

1. Du skall inte tro att du är något
2. Du skall inte att du är lika god som vi
3. Du skall inte tro att du är klokare än vi
4. Du skall inte inbilla dig att du är bättre än vi
5. Du skall inte tro du vet mer än vi
6. Du skall inte tro du duger något till
7. Du skall inte skratta åt oss
8. Du skall inte tro att någon bryr sig om dig
9. Du skall inte tro att du kan lära oss något.

eller... Jäntelagen

1. Du skall tro du är något
2. Du skall tro du är lika god som alla andra och alla andra är lika goda som du
3. Du skall veta att du är lika bra som andra om du vet att du gör ditt bästa kan du uppskatta dem som är bättre.
4. Ibland vet du mer än andra-
5. Du är inte förmer än andra men du är enastående som alla andra
6. Du duger till mycket
7. Skratta åt dig själ och din värld det gör dig fri
8. Du skall lära andra en hel del och lära av andra

Tillhör du de lyckliga som fått med dig vinnarbudskapet med dit ut i livet. Då skall du vara glad och tacksam för detta. Har du fått negativa så måste du vara beredd att byta. Du är summan av dina val. du kan säga hittills har jag valt att följa dessa teman med från och med nu väljer jag följande budskap...

Frågor du kan ställa dig själv:

- Vilka budskap har du med dig?
- Tror du att du kan förändra dem?
- Har du barn, vilka livsteman ger du dem?
- Vad anser jantelagen respektive jäntelagen?
- Varför vill vi trycka ned andra människor?
- Varför får ingen vara stor?
- Varför måste vi likriktas?
- Varför kan vi inte glädjas åt andras framgångar?

Ha' det gott alla medmänniskor!

-stina

Vir: Webb 2010

ŠPORT: Največji slovenski junakinji sta Tina Maze in Petra Majdič.

Foto: EPA



Petra Majdič in Tina Maze Vir: MMC

Olimpijske igre v Vancouvru so se končale, kot vselej so tudi te postregle s številnimi zgodbami, ki bodo za vedno zaznamovale vrhunski šport.

Na igre v Kanadi se bodo vselej z navdušenjem spominjali slovenski navijači, saj se njihovi junakinji Petra Majdič in Tina Maze vračata s tremi medaljami, veliko pa niso zaostajali preostali slovenski športniki, ki so se še 17-krat zavihteli v prvo deseterico.

Slovenske uvrstitve v Vancouvru

SREBRO

[Tina Maze](#), alpsko smučanje, superveleslalom
[Tina Maze](#), alpsko smučanje, veleslalom

BRON

[Petra Majdič](#), smučarski teki, šprint klasično

4. mesto

[Klemen Bauer](#), biatlon, šprint 10 km

5. mesto

[Tina Maze](#), alpsko

smučanje, superkombinacija

[Teja Gregorin](#), biatlon, skupinski štart 12,5 km

6. mesto

[Robert Kranjec](#), smučarski skoki, srednja skakalnica

[Mitja Valenčič](#), alpsko smučanje, slalom

[Žan Košir](#), deskanje na snegu, paralelni veleslalom

7. mesto

[Peter Prevc](#), smučarski skoki, srednja skakalnica

8. mesto

[Filip Flisar](#), smučanje prostega sloga, kros

[Primož Pikl](#), [Mitja Mežnar](#), [Peter Prevc](#) in

[Robert Kranjec](#), smučarski skoki, ekipna tekma

[Dijana Ravnikar](#), [Andreja Mali](#), [Tadeja](#)

[Brankovič-Likozar](#), [Teja Gregorin](#), biatlon, štafeta 4 x 6 km

[Rok Flanderr](#), deskanje na snegu, paralelni veleslalom

9. mesto

[Teja Gregorin](#), biatlon, šprint 7,5 km

[Teja Gregorin](#), biatlon, zasledovalno 10 km

[Klemen Bauer](#), biatlon, zasledovalno 12,5 km

[Robert Kranjec](#), smučarski skoki, velika skakalnica

[Tina Maze](#), alpsko smučanje, slalom

10. mesto

[Aleš Gorza](#), alpsko smučanje, veleslalom

Seveda so slovenski športniki dosegali še druge uspehe, ki pa jih zaradi okvirja prostora ne navajamo na tem mestu. Čestitamo vsem!

Uredništvo SG

"Mir se začne s spoštovanjem do drugih"

Papež je pozval ljudi, da spremenijo način življenja in obvarujejo naš planet. Foto: EPA

Skrb za okolje enako pomembna **Ob svetovnem dnevu miru je papež Benedikt XVI. pozval k spoštovanju vseh ljudi, saj se mir začne s spoštovanjem drugih ne glede na njihovo narodnost, barvo kože, jezik ali vero.** Med mašo v baziliki svetega Petra je papež poudaril, da bi se morali vrednote spoštovanja učiti že od otroštva. Benedikt XVI. je še posebej poudaril otroke in predvsem tiste, ki so bili kakor koli prizadeti v vojnah. *"Njihovi obrazi, spačeni od obupa in bolečine, so tih poziv k miru,"* je dejal papež. Po

papeževih besedah so prav otroci dokaz, da smo vsi ljudje bratje in sestre, saj se kljub razlikam jočejo in smejejo na enak način, imajo iste potrebe, spontano komunicirajo ter se igrajo skupaj.



S sodelovanjem lahko rešimo Zemljo
V svoji pridigi se je papež dotaknil tudi skrbi za okolje in pozval k večji odgovornosti. Poudaril je, da pomanjkanje ozaveščenosti o zdravju planeta ni nič manj skrb vzbujajoče kot vojne, mednarodni in regionalni konflikti, teroristični napadi ter kršitve človekovih pravic. Samo s sodelovanjem vsega sveta in prizadevanji vsakega posameznika lahko preprečimo uničenje Zemlje, meni papež.

Da bi omogočili mirnejši svet, bi morali po mnenju svetega očeta vsi spoštovati načelo solidarnosti ter imeti "širok in celosten pogled na svet". Trenutna okolijska kriza ob tem po besedah papeža ponuja "zgodovinsko priložnost" za oblikovanje skupnega odgovora na svetovne krize.

Vatikan - MMC RTV SLO/STA/Reuters g. v.

Dogodki na Švedskem ob koncu leta 2009 in na začetku leta 2010

Obletnici: Irena Štefanič, mlada, zavedna in ponosna Slovenka **iz Stockholma**, je slavila svoj 30. rojstni dan v krogu svojih domačih in prijateljev ter znancev na domu svojih staršev, da bi s tem še bolj poudarila družinske vezi, ki ji toliko pomenijo.

Uspešen študij, ki ga je končala pred nekaj leti, končno tudi zaposlitev, zaenkrat pri svojih domačih, njena vesela in prijetna narava, njen upanja poln pogled v prihodnost in plemenitost njenega srca, vse to je tisti večer nagovarjalo vse, ki so se udeležili njenega praznovanja.

Ljubega zdravja, veliko trdne vere in upanja, ki človeku pomagata skozi vse težave ter lepe krščanske ljubezni, ki človekovega duha dviga kvišku ter pomaga, da je življenje toliko lepše, vsega tega želijo vsi, ki so se udeležili njenega lepega jubileja. Naj mladost in učenost ter vedno večja življenjska izkušnost pomagata Ireni, da bo uspešna v življenju in v poklicu.



Martin Hozjan iz Malmöja je v mesecu novembru 2009 dopolnil 75 let svojega življenja. Skozi koliko preizkušenj je šel in s pomočjo trdne vere prekmurskega človeka je obstal vse do današnjih dni. S svojo zvestobo Bogu in krščanskim vrednotam, z zvestobo ženi Aniki in njuni družini, kakor tudi slovenski skupnosti na jugu Švedske, je Tinek, kakor ga kličejo ljubkovalno, vzgled kristjana in Slovenca, ki si prizadeva živeti vrednote, ki človeka delajo velikega.

Tineka poznajo v Slovenskem kulturnem društvu Planika v Malmö, kakor tudi v slovenski skupnosti, ki se vsako prvo nedeljo zbira v cerkvi Našega Odrešenika na južnem Švedskem. S svojo pokočno držo, z zvestobo Kristusu, s katerim je tesno povezan tudi preko zakramentalnega življenja, Tinek nagovarja tudi druge rojake, da

si prizadevajo biti dobri ljudje in dobri kristjani, kakor tudi dobri in ponosni Slovenci.

Obema slavljencema, kakor tudi vsem neimenovanim, ki so lansko leto bili jubilaniti, vošči slovenski dušni pastir ljubega zdravja in zvestobe Kristusu ter narodnim vrednotam ter naj vas vse dobri Bog živi na mnoga blaga leta.

Krst Erik Viktor Tomažič

Na četrto adventno nedeljo 2009 je bil velik dogodek za družini Tomažič in Gutnik, kakor tudi za slovensko skupnost v Göteborgu, saj je sin prvorojenec Erik Viktor, sin Gabrielle Tomažič in Marka Gutnika postal Božji otrok in član oltarnega občestva v župniji Kristusa Kralja v Göteborgu.

Otrokov oče Marko, ki prihaja z Vrhnike, je skupaj z otrokovo materjo Gabriello imel priprave na krst kar pri vrhniškem župniku Blažu. Tako so se v domovini pripravili na veličastni dogodek, ki je bil tretjo nedeljo v mesecu decembru, med slovensko sv. mašo v Göteborgu. Lepo adventno bogoslužje je bilo zaznamovano s krstnim bogoslužjem, pri katerem so sodelovali starši in botri novokrščenca Erika Viktorja. Tudi stara starša Roža in Vinko Tomažič sta bila ponosna na prvega vnuka in na to, da je postal Božji otrok in s tem tudi novi član slovenske skupnosti, oziroma župnijskega občestva v Göteborgu, kje se že desetletja zbirajo Slovenci pri bogoslužju v materinem jeziku.

Novorojencu Eriku Viktorju želijo rojaki in njihov narodni dušni pastir Božjega blagoslova, da bo vselej in povsod v ponos družinama Tomažič in Gutnik, v veselje in srečo kristjanov v Göteborgu, kakor tudi v ponos nebeškemu Očetu, ki mu po krstu posebej pripada.

Zadnje slovo od Cencke Krescencije Meglič

V sredo 30. decembra se je slovenska skupnost iz Köpinga poslovila s sv. mašo zadušnico in s pogrebom od rojakinje in članice oltarnega občestva v tem kraju. Skupaj z njenimi najožjimi sorodniki, ki so nekateri prišli celo iz Slovenije, tako vnukinja Suzana, kakor svak Alojz, so se od pokojne Cencke poslovili njeni otroci: Angelca, Janko in Jože z družinami.

Cencka Meglič je bila rojena 24. marca 1935 v Celju, sicer pa je zahajala domov na Mlače, župnija Loče pri Poljčanah, od koder so njene korenine, oziroma korenine njenega, zdaj že pokojnega moža Jožeta Megliča.

Najprej se je Jože podal v tisti težki ekonomski krizi med leti 1960 in 1970 na sever Evrope v iskanju boljšega koščka kruha za svojo družino. Leta 1965 mu je s tremi otroci sledila tudi žena Cencka. Navajena skromnosti, sta si začela ustvarjati dom v Köpingu, kjer sta storila vse, da bi otroci rasli v slovenskem vzdušju, kulturi in v izgrajevanju slovenske identitete, kakor tudi v pripadnosti katoliški Cerkvi in krščanskim vrednotam.

Tudi Cencka se je za 15 let zaposlila v Volvu, kjer si je zaslužila tudi pokoj. Želela je le, da bi njuni otroci prišli do poklica in spoštovanega ter človeka vrednega življenja. Skupaj z možem Jožetom sta skrbela za lepo zakonsko in družinsko vzdušje. Njun dom je bil odprt ne samo za rojake, ampak tudi za vse slovenske dušne pastirje. Kolikokrat so si tam odpočili in kolikokrat so bili deležni gostoljubja. En velik Bogpovrni obema, Jožetu in Cencki.

Cencka je bila tudi posebna Božja ljubljenska, saj je zadnjih pet let bila posebna Jezusova učenka, ki je vdano nosila križ bolezni. Nekaj časa je njen mož Jože skrbel, da so jo na invalidskem vozičku pripeljali v cerkev, ali pa ji je prinesel sv. obhajilo v dom slovenski duhovnik. Tako je redno prejela Jezusa v svoje srce vsak mesec. In to je bila njena moč, tudi takrat, ko je bil križ najtežji. Ko je odhajala s tega sveta, to je bilo 16. decembra 2009, so bili ob njej zbrani njeni otroci ter vnukinje in vnuki, za kar posebna zahvala.



Zadnje slovo od Justina Hvala

Le kdo v Stockholmu in kasneje v Landskroni ni poznal čevljarja ter skromnega in preprostega rojaka, kakor tudi zvestega obiskovalca slovenskih sv. maš v Landskroni, oziroma še prej v švedskem glavnem mestu, kamor ga je leta 1967 pripeljala želja za boljšim koščkom kruha iz Slovenije na sever Evrope!

Justin Hvala je bil rojen 12. aprila 1930 na Ponikvah, na Šentviški planoti, v zavedni slovenski družini, v zahodnem delu Slovenije, s prekrasnim pogledom na Julijske in Karnijske Alpe. V družini petih otrok se je rodil kot najmlajši. V domovini je dal skozi vse, kar je takrat doletelo mladega fanta. Pridobil si je poklic čevljarja, dal je skozi II. svetovno vojno, kasneje tudi dveletno vojaščino in revščino, ki je pestila velik del dobrega in poštenega slovenskega naroda. Tudi z ideologijo se ni strinjal. Zato se je odločil preiti mejo, se podal v Italijo, od koder ga je pot peljala v švedsko glavno mesto. V bolnici Karolinska je našel službo čevljarja, ki je izdeloval čevlje po meri. Tam, kjer je bil zaposlen, je srečal svojo življenjsko družico Ingrid Arbonius. Na žalost nista imela svojih otrok, sta pa s svojo dobrotelstjo postala »starša« mnogim otrokom, oziroma ljudem.

Justin Hvala je bil krščansko vzgojen, zato je tudi na Švedskem rad zahajal v cerkev, posebno vsako prvo nedeljo v mesecu, ko je bila slovenska maša v Landskroni. Želel je katoliški pogreb in tako mu bo tudi ta želja izpolnjena. Justina bodo Slovenci iz Stockholma in Landskrona pogrešali kot kristjana, rojaka, prijatelja in znanca, predvsem pa ga bo pogrešala soproga Ingrid, bližnji prijatelji in njegovi domači, ki živijo v Sloveniji.

Bil je ponosen na Slovenijo, a tudi svojo drugo domovino Švedsko, ki mu je odprla vrata v tistih težkih letih, je imel izredno rad. Tam je preživel večji del svojega življenja in velikokrat je dejal, da ne ve, če bi v Sloveniji lahko tako mirno in prijetno delal in živel, kakor je v Stockholmu in Landskroni. Zato je tudi izrazil željo, da bo počival na severu Evrope.

Sorodniki so veseli, da je kljub precejšnji fizični oddaljenosti rad tudi sam poskrbel za ohranjanje stikov, za neštete telefonske sklice in prijetne klepete, ter jim kljub vsemu predstavljal del družine. Ob vsem pa je vedno prosil samo: "Ne pozabite na naju z Ingrid, pošljite nama kakšno čestitko ob praznikih, razglednico s prijetnega potovanja." Tako, kot je to vedno počel tudi sam.



Justin Hvala, Landskrona 1998.

12. 04. 1930 – 14. 12. 2009

Slovenski dušni pastir na Švedskem se želi zahvaliti vsem, ki so Justinu pomagali, posebej pa Zvonkotu in Gustiki Bencek Budja, kjer je Justin našel še en slovenski dom, gostoljubje in kjer je imel svojo delovno sobico, kjer je, dokler je mogel, popravljaval čevlje in ljudi razveseljeval s svojo dobroto in s pomočjo bližnjemu. Posebna zahvala naj velja tudi Justinovemu bratu Rajku, ki je z nečakinjami in nečaki prišel na pogreb v Landskrono, kjer so se od pokojnega poslovili v ponedeljek 4. januarja 2010 s sv. mašo zadušnico in z molitvami za pokojnega Justina. Hvala nečakinji Heleni Erman za poslovilne besede od strica Justina. Pozdrave pa tudi Justinovemu starejšemu bratu Jožetu, ki se pogrebnega obreda in slovesa od Justina na Švedskem iz osebnih razlogov ni mogel udeležiti.

Rajni Cencki in rajnemu Justinu naj Gospod, ki sta mu oba služila tudi s križem bolezni in sta ga na posebni način upodobila, želijo rojaki in prijatelji, naj mirno počivata v švedski zemlji, malo pa tudi v slovenski zemlji, saj sta Suzana in Alojz posipala v Cenckin grob slovensko zemljo, prav tako pa je tudi Rajko Hvala s svojimi iz domovine posipal slovensko zemljo na krsto svojemu bratu Justinu v Landskroni. Gospod,

daj rajnima večni pokoj in naj počivata v miru.

Naj bo leto 2010 za vse rojake doma in po svetu blagoslovljeno. Naj vam bo dobri Bog naklonjen in Mati Božja naj vas varuje na vseh poteh ter naj nas vse nekoč dobri Bog zbere v nebeški domovini, kjer je naš pravi dom.

vaš Zvone



Türk in Pahor: Stresova ponujena roka bo sprejeta

Anton Stres: Cerkev je živ organizem, je kakor telo, ki za svoje delovanje potrebuje različne funkcije, različne vloge. To je njeno bogastvo. Foto: MMC RTV SLO/Blaž Kosovel

Stres ob umestitvi: *"Cerkve se ni treba bati,"* je ob umestitvi na mesto ljubljanskega nadškofa dejal Anton Stres in ob tem vse pozval k sodelovanju. Danilo Türk in Borut Pahor ta poziv pozdravljata.

Verjamem, da imamo dobro ustavno podlago, dobro ureditev, seveda pa nobena ni tako dobra, da se je ne bi dalo še izboljšati - in verjamem, da bi se s sodelovanjem lahko kaj izboljšalo tudi v Sloveniji, je ob umestitvi novega ljubljanskega nadškofa in metropolita **Antona Stresa** o sodelovanju oz. razmerju med državo in Cerkvijo za TV Slovenija dejal predsednik republike **Danilo Türk**.

Pahor prepričan o suverenosti Stresa, Guliča ni bilo na umestitev Optimistično je bil razpoložen tudi predsednik vlade **Borut Pahor**, ki je prepričan, da smo Slovenci s Stresom dobili izredno moralno in suvereno osebnost, s katero se da pogovarjati o težavah in različnih stališčih. *"Roka sodelovanja, ki je bila ponujena, bo prav gotovo sprejeta,"* je dodal. Bolj zadržan je bil direktor urada za verske skupnosti **Aleš Gulič**, ki se umestitve v nasprotju s Türkom in Pahorjem ni udeležil, saj meni, da je bilo srečanje namenjeno vernikom, med katere se sam ne prišteva. Pri tem ni pozabil napovedati svoje udeležbe na "državniškem" sprejemu nadškofa.

Stres: Človek je sposoben narediti nekaj novega, je kulturno bitje in ustvarjalec Kot že omenjeno, je Stres v nagovoru zbranim ob umestitvi dejal, da se Cerkve ni treba bati, *"kakor se ni treba bati Jezusa Kristusa, kot je rad poudarjal papež Janez Pavel II."* *"Ker je Bog Stvarnik, ki ustvarja novo, boljše in lepše, je Odrešenik. Med vsemi bitji v vesolju je samo človek v tem pogledu podoben Bogu: sposoben je narediti nekaj novega, je ustvarjalec in zato tudi kulturno bitje. Ustvarjen je – kot nas uči Sveto pismo – po Božji podobi in sličnosti, torej kot ustvarjalec,"* je zatrdil novi ljubljanski nadškof in metropolit. Dodal je, da je Cerkev (in tudi mora biti) prostor ustvarjalnosti - ustvarjalnosti, ki prihaja iz darovanske in požrtvovalne ljubezni in dajanja samega sebe, ki se nikoli ne zadovolji z doseženim, ampak hoče vedno več, vedno bolje.

Stres pozval k sodelovanju *"Skrb za slogo in enotnost je prva naloga tiste službe v Cerkvi, ki jo ponazarja podoba pastirja in je posebej v ospredju škofovske službe. Ko torej danes nastopam služenje Božjemu ljudstvu v ljubljanski nadškofiji, vas vse vabim k sodelovanju, k razvejanim in iznajdljivim pastoralnim pobudam, ki naj potekajo v enotnosti sodelovanja, v slogi in medsebojni pomoči,"* se je glasil njegov poziv. Današnji dan po njegovih besedah ni trenutek, da bi na široko razmišljali o vseh nalogah, ki so pred nami - še posebej ne, če hočemo biti zvesti poslanstvu, *"ki ga imamo kot oznanjevalci in prinašalci Jezusovega odrešenja"*. *"Rad bi le, da bi si naše poslanstvo vzeli k srcu in da bi nas prevzelo veselje, ponos, pogum in zaupanje ob zavesti, da smo pridruženi poslanstvu Jezusa Kristusa in njegove Cerkve za osvobodjenje in odrešenje sveta in slehernega človeka,"* je predstavil svoj pogled.

"Potrebujemo zaupanje, gorečnost, vero, smelo dejavnost, molitev in delo" Svoj govor pa je sklenil takole: *"Naša prizadevanja niso zgolj naša, saj smo samo Božji sodelavci, zato nimamo pravice obupavati ali dvomiti v naše poslanstvo, ampak moramo z dejavnim zaupanjem v Boga dati Bogu možnost, da po nas nadaljuje svoje delo odrešenja. Zato smo tukaj. Potrebujemo samo dvoje: zaupanje in gorečnost, vero in smelo dejavnost, molitev in delo, da bomo lahko tudi mi verodostojno oznanjali – kot je rečeno v evangeliju – ubogim blagovest, jetnikom prostost, slepim, da spregledajo, zatiranim svobodo in vsem »leto«, se pravi čas, dobo »Gospodove milosti«. Amen."* Stres je nato daroval mašo, ob koncu slovesnosti pa podal še zahvalo.

Bula: Stresa moramo sprejeti kot oznanjevalca resnice Pred njegovim nagovorom je kancler metropolitanskega kapitlja prelat **Vinko Vegelj** prebral papeško bulo o imenovanju 35. ljubljanskega nadškofa in metropolita Antona Stresa. *"Ti, prečastiti brat, ki si med verniki mariborske nadškofije marljivo oznanjal krščanske resnice, nam prihajaš na misel kot vreden in očitno primeren za izvrševanje te službe,"* je zapisano v njej.

"Po posvetovanju s Kongregacijo za škofo ter z našo apostolsko oblastjo te razrešimo vezi mariborske Cerkve in te postavimo za pastirja metropolitanske Cerkve ljubljanske z vsemi pravicami in danimi ti pooblastili ter z naloženimi službami, določenimi po zakonu. Pričakujemo, da duhovščina in verniki tega Božjega ljudstva

pripoznajo to našo voljo in te s prisrčnim veseljem sprejmejo kot svojega duhovnega voditelja in oznanjevalca resnice." Apostolski nuncij v Sloveniji **Santos Abril y Castello** je Stresu nato podelil pastoralno palico, znamenje škofovske službe in ga tako umestil na mesto nadškofa in metropolita.

Si lahko v prihodnje obetamo dobro sodelovanje države in Cerkve?

Slovesnosti so se udeležili tudi kardinali in politiki Slovesnosti, ki se je sicer začela z uvodnim nagovorom ljubljanskega pomožnega škofa **Antona Jamnika**, so se poleg številnih duhovnikov in škofov udeležili tudi kardinali (**Franc Rode**, **Josip Bozanić** iz Zagreba in **Vinko Puljić** iz Sarajeva), predstavniki različnih krščanskih skupnosti (protojerej Srbske pravoslavne Cerkve **Peran Bošković**, škof Evangeličanske cerkve **Geza Erniša**), predstavniki Islamske skupnosti Slovenije, navzoči pa so bili tudi predstavniki državnih oblasti, diplomatskega zbora in javnega življenja (predsednik republike **Danilo Türk**, predsednik vlade **Borut Pahor**, predsednik vrhovnega sodišča **Franc Testen**, generalna državna tožilka **Barbara Brezigar**, poslanci slovenskega in evropskega parlamenta, ljubljanski župan **Zoran Janković** ipd.). Umestitev Stresa velja za zadnje dejanje spremembe v vrhu Katoliške cerkve, Stres pa je poleg naziva nadškof prejel tudi naziv ljubljanski metropolit, ki je vodja Cerkvene pokrajine ali metropolije. Njegova insignija je palij, bel volnen trak s črnimi križi, ki ga nosi okrog vratu. Slovenija je sicer postala samostojna cerkvena pokrajina in prvič dobila svojega metropolita leta 1969, leta 2006 pa so v Sloveniji ustanovili še mariborsko metropolijo.



Biografija Antona Stresa Anton Stres se je rodil 15. decembra 1942 v Donački gori v župniji Rogatec. Leta 1963 se je vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani, leta 1966 pa je študij nadaljeval na pariškem Katoliškem inštitutu (Institut Catholique de Paris), kjer je opravil licenciat iz teologije in magisterij iz filozofije. **Doktoriral iz teologije in filozofije** Leta 1974 je doktoriral iz teologije na Teološki fakulteti v Ljubljani z disertacijo *Razvoj marksističnega pojmovanja religije v povojni Jugoslaviji*, 1984 pa doktoriral še iz filozofije na že omenjenem Katoliškem inštitutu v Parizu z disertacijo *Pojem svobode pri Heglu in prevzem tega pojma pri Marxu*. Asistent na Teološki fakulteti v Ljubljani je postal 1972, leta 1990 pa redni profesor. Od leta 1983 do 1993 je bil predstojnik Katedre za filozofijo, od leta 1988 je bil predstojnik Inštituta za filozofijo in družbeno etiko. Dvakrat je bil prodekan, 1999. leta pa je prevzel dvoletni mandat dekana. **Leta 2000 posvečen v škofa, zelo dejaven tudi v SŠK-ju** Papež Janez Pavel II. ga je leta 2000 imenoval za ptujskega naslovnega in mariborskega pomožnega škofa, istega leta pa je bil posvečen tudi v škofa. Za škofovsko geslo si je izbral moto »Vse zaradi evangelija«, ki povzema citat apostola Pavla: »Vse delam zaradi evangelija.« (prim. 1 Kor 9,23). Vsak škof si namreč ob imenovanju izbere svoje geslo in grb, ki ga nato spremlja, tudi če pozneje postane nadškof, kardinal in papež. **Škofovska gesla ljubljanskih nadškofov:**

Alojzij Šuštar: "Božjo voljo spolnjevati."

Franc Rode: "Stati inu obstati."

Alojz Uran: "Da, Oče."

Anton Stres: "Vse zaradi evangelija."

Poleg mnogih drugih funkcij je od leta 1985 predsednik Komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci (SŠK), od leta 1997 pa vodi njeno Komisijo za ureditev odnosov z državo. Pri SŠK-ju je odgovoren tudi za duhovno oskrbo v Slovenski vojski, za pogajanja z mednarodnimi ustanovami v Združenju slovenskih katoliških skavtov in skavtinj. Leta 2007 pa je bil izvoljen tudi za podpredsednika konference.

Prvi celjski škof, tudi predsednik Slovenske škofovske konference Ob ustanovitvi novih škofij v Sloveniji ga je leta 2006 papež Benedikt XVI. imenoval za prvega škofa novoustanovljene celjske škofije, tri leta za tem pa je bil imenovan še za nadškofa koadjutorja mariborske nadškofije, ob tem pa opravlja tudi vlogo apostolskega administratorja celjske škofije. Papež ga je nato 28. novembra 2009 imenoval za 35. rezidencialnega ljubljanskega nadškofa, na SŠK-ju pa so ga izvolili za svojega predsednika, in sicer do 16. marca 2012. **Objavil 18 knjig in 300 člankov** V vmesnem času mnogo tudi pisal, in sicer 18 knjig in brošur ter več kot 300 znanstvenih in strokovnih razprav ter poljudnih člankov v različnih revijah in časopisih.

Po svetu 78 slovenskih misijonarjev

Ponekod po svetu je prav delo misijonarjev tisto, ki olajša življenje domačinom. Na MMC-ju smo se pozanimali, koliko je slovenskih misijonarjev po svetu in kje vse delujejo.

Slovenskih duhovnikov, redovnikov in redovnic, ki delujejo po svetu, je trenutno 78, svojo pomoč pa ponujajo po 32 državah sveta, večinoma v Afriki, vendar tudi po drugih celinah. In ker velja prepričanje, da misijonarji delujejo v slabše razvitih državah, bo morda presenetil podatek, da ima Slovenija svoje misijonarje tudi v Grčiji, na Poljskem, Japonskem in v Kanadi. Po vseh 32 državah večinoma delujejo sami, izjemi sta Zambija in

Madagaskar s sedmimi in z enajstimi misijonarji.

Največ slovenskih misijonarjev je na Madagaskarju, kar enajst, med njimi tudi Peter Opeka (na sliki desno). Foto: www.parepedro.com

"Zastarel pogled je treba prerasti"

Misijonarji so bili v preteklosti predvsem znanilci evangelija, a je direktor Misijonskega središča Slovenije **Stane Kerin** za MMC dejal, da je treba ta zastarel pogled prerasti. Pojasnjuje, da je oznanjanje evangelija glavno poslanstvo, a je to po njegovih besedah dostikrat razumljeno napačno, saj tukaj ne gre za večanje števila vernikov, temveč bližanje vere in krščanskih vrednot. A biti misijonar ima tudi drug pomen oziroma predstavlja druge naloge.

"Seveda je ob stiku z določeno regijo, z določenimi ljudmi v

neki regiji, bolje rečeno ob srečanju s krivicami, stiskami, z zatiranjem ljudi, neizobraženostjo, nepismenostjo, nedostopnostjo do zdravstvene pomoči in drugim, treba delati tudi na vseh teh področjih," nam je razložil Kerin in tako poudaril, da misijonarji pomembno prispevajo pri urejanju in izboljševanju razmer v določeni regiji.

Misijonarji so lahko tudi laiki

Misijonarji so večinoma duhovniki, redovniki in redovnice, kar pa ni pogoj. Po Kerinovih besedah se za tak način življenja odločajo tudi laiki, predvsem mladi. Večinoma so to zdravniki in drugo zdravstveno osebje ter ljudje z različnimi praktičnimi znanji, denimo mizarji, ki lahko tako s svojo usposobljenostjo kakor koli pomagajo, pomembno pa je, da so ti ljudje dobrega fizičnega in psihičnega zdravja, da lahko prenašajo razmere, ki niso vedno lahke. Kot še pravi Kerin, se nekdo, ki se odloči, da bo deloval v misijonih, zaveže, da bo to počel vse življenje. Treba se je namreč naučiti lokalnega jezika, sprejeti kulturo in se vključiti v okolje. Najbolj znan laični misijonar je kirurg **Janez Janež**, ki je v Tajvanu deloval od druge svetovne vojne do svoje smrti leta 1990.

Delo se začenja že doma

Čeprav misijonarsko delo poteka v tujini, se začenja že doma. Tu se zbirajo denarna sredstva, ki jih misijonarji potrebujejo, da lahko na vseh omenjenih področjih dela uresničujejo projekte. Ta denar darujejo kristjani, pa tudi drugi, zlasti za področje zdravstva, šolstva in razne socialne programe. Ravno ta nedelja je misijonska, ob tej priložnosti pa se organizira tudi Misijonska vas, ki je namenjena predstavitvi dela in življenja misijonarjev.

Sabina Zonta

oktober 2009, Ljubljana - MMC RTV SLO

Objave zgodb, pesmi in drugih prispevkov na svetovnem spletu – objavljaj tudi ti!



Dunaj in Slovenci: Sprehod po slovenskem Dunaju



Dunaj, glavno mesto danes razmeroma majhne Avstrije, ima dolgo zgodovino in več obrazov. Sodobnega turista ne pritegne le zaradi vsakoletnih očarljivih božičnih trgov in kot nakupovalno središče s pestro ponudbo, temveč predvsem s čarom svojih zgodovinskih in umetniških znamenitosti. Kje so svoj pečat pustili Slovenci?

Države, v katerih delujejo slovenski misijonarji:

Albanija, Angola, Argentina, Benin, Bocvana, Brazilija, Burundi, Čad, Čile, Egipt, Francoska Gvajana, Grčija, Izrael, Japonska, Kambodža, Kanada, Kirgizija, Kongo, Madagaskar, Malavi, Paragvaj, Poljska, Rusija, Ruanda, Senegal, Slonokoščena obala, Turčija, Uganda, Ukrajina, Vietnam, Zambija

KAJ JE DUNAJ? Mesto glasbe in gledališč, prepleteno z muzeji, galerijami, spomeniki, parki in s stolnico sv. Štefana, s cesarskim dvorcem Hofburg in gradoma Schönbrunn in Belvedere, z znamenitimi stavbami s konca 19. stoletja ob Ringstrasse, pa seveda z novodobnimi objekti, kot sta ekscentrično izzivalna Hundertwasserjeva »rastlinska« hiša ali mednarodno pomembna zgradba Organizacije združenih narodov v 22. okraju (UNO-City) ... Toda tu je tudi slovenski Dunaj Prešerna, Cankarja v Ottakringu, opernega pevca Antona Dermote, arhitekta Plečnika in drugih, saj smo Slovenci v velikem mestu pustili povsod sledove našega znanja in občutka za lepo. V zgodovini slovenske književnosti je Dunaj pomemben oder dogajanja, na katerem so slovenski pisatelji napisali bistvena ali pa vsaj značilna dela. O vsem tem lahko slovenskega obiskovalca avstrijskega glavnega mesta najbolje pouči Mojca Gätz, edina državna avstrijska vodnica z licenco za vodenje Slovencev po Avstriji, ki že vrsto let prikazuje lepote mesta tudi v hrvaščini, srbsščini, nemščini in angleščini turistom iz najrazličnejših dežel sveta in pravkar piše slovensko knjigo o znamenitostih Dunaja.

SLOVENCİ, KI SO (O)BOGATILI DUNAJ Dunaj je bil skozi stoletja kot prestolnica velikega cesarstva tudi za Slovence, živeče v mnogonarodni habsburški monarhiji, osrednje zbirališče ustvarjalne in podjetniške energije, saj je bil sedež cesarja in državne uprave, toda istočasno osišče trgovine in rokodelstva ter kulture in izobraževanja. In seveda mesto ne le nemško govorečih prebivalcev, temveč tudi vseh tistih iz drugih jezikovnih skupnosti, ki so prišli v državno središče politične moči in gospodarskega ter kulturnega delovanja iz najrazličnejših predelov Evrope. Ena od značilnosti Dunaja v preteklosti so bili tudi njegovi »mali ljudje«, na primer slovenski krošnjari in »kostanjarji«, ki so pozimi ob cestah pekli kostanj, jabolka in krompir. Že od leta 1365 se mesto ponaša z ugledno univerzo, ki je bila glavna izobraževalna ustanova cesarstva. To so obiskovali tudi *sholarji* - študentje iz Slovenije. Iz najstarejšega seznama študentov iz 14. stoletja je razvidno, da je že na začetku dunajsko univerzo obiskovalo tudi 15 študentov iz Maribora, 47 jih je bilo iz Ljubljane in 26 iz Celja. Mnogi so v naslednjih stoletjih pustili na Dunaju vidne sledove, nekateri so se uveljavili kot univerzitetni profesorji, višji uradniki ali ugledni duhovniki dunajskega stolnega kapitlja. Ljubljančan Jurij Slatkonja je bil od leta 1513 prvi dunajski škof. Za potrebe dvorne kapele cesarja Maksimilijana I. je še prej ustanovil otroški pevski zbor, iz katerega so izšli današnji sloviti Dunajski pojoči dečki. Na željo Marije Terezije je čebelar Anton Janša sestavil navodila za sodobno čebelarjenje po vsem cesarstvu. Naštevaje pomembnejših Slovencev, ki so pustili sledove na Dunaju, bi zahtevalo zajeten leksikon. Za mnoge je bil Dunaj okno v svet, za nekatere odskočna deska na novo ploskev delovanja. Od očeta prve slovenske knjige Primoža Trubarja, matematika Jurija Vege (ki so ga na Dunaju umorili), fizika Jožefa Stefana, jezikoslovcev Jerneja Kopitarja in Frana Miklošiča, ki ima spomenik pod arkadami nove univerze na Ringu, vse do literatov Franceta Prešerna, Josipa Stritarja ali Ivana Cankarja segajo imena tu nekoč živečih in delujočih Slovencev. Nekateri Cankarjevi opisi Dunaja so pravi duhovni zemljevidi tega multinacionalnega, večsmernega in kontradiktornega kraja sredi političnih in socialnih razpok v času tik pred propadom avstroogrske monarhije. V vinotoču Pri deseti Mariji v Ottakringu, kamor je zahajal tudi Cankar, je Slavko Grum pod vplivom Freudove psihoanalize pisal svoje groteskne novele in

prve dramske poskuse, Prežihov Voranc pa je v dunajskih zaporih ustvaril dva romana. Arhitekt Jožef Plečnik je na pragu 20. stoletja Dunaj obogatil s slavno Zaherlovo hišo v mestnem središču in s cerkvijo Sv. Duha v Ottakringu, Maks Fabiani je zgradil Artario in pomembno stavbo ljudske univerze s kinom in restavracijo Urania, njuno delo pa danes uspešno nadaljuje Boris Podrecca. V Mariboru je preživel otroštvo raketni inženir Herman Potočnik z vzdevkom Noordung, ki je na Dunaju pred smrtjo v letu 1929 napisal v nemščini knjigo o problemih vožnje po vesolju, v kateri je vizionarsko napovedal izum telekomunikacijskega satelita in vesoljske ladje.

DUNAJ IN MARIBORČANI Zanimiva je epizoda iz leta 1814, v kateri se v nekdanji znani gostilni Pri belem volku v bližini današnje glavne pošte na Fleischmarktu, kamor je zahajal na kozarec vina tudi Prešeren od tedanje bližnje stare univerze ob jezuitski cerkvi (danes je v njej avstrijska akademija znanosti), sestaneta ob kavi in kakavu dvorni knjižničar in državni cenzor Jernej Kopitar in srbski jezikoslovec Vuk Karadžić, da izoblikujeta načrt za odločilno modernizacijo srbskega jezika. Celó v najtežjih časih druge svetovne vojne so se na Dunaju zbirali in povezovali Slovenci. Nekaj posebnega v tedanji okupirani Evropi je bil »slovenski dunajski literarni krog«, v katerem sta z dramskimi prvenci in pesmimi sodelovala tudi mariborski pisatelj France Filipič in danes malo znani Mariborčan Karel Starec, kmalu zatem prisilni mobiliziranec v nemški vojski in nato vojni ujetnik v Sovjetski zvezi. V tem krogu je bil posebno delaven poznejši domobranski pesnik Ivan Hribovšek. Zanimivo je, da je na Dunaju leta 1943 pri založbi Wien Verlag izšel nemški prevod (Franza Hilleja in Stanislava Hafnerja) Ingoličevega romana *Na splavih*. Z Mariborom povezuje Dunaj poleg starih zgodovinskih vezi tudi eden njegovih najimenitnejših spomenikov, ki sta ga za časa cesarja Franca Jožefa I. izdelala tedaj znana umetnika, kipar Carl Kundmann in arhitekt Karl von Hasenauer. Stoji v bližini Donave na izredno prometnem vozlišču Praterstern (»Praterska zvezda«), s katerega se širi sedem različnih cest - poleg njih pa še železniška proga - na vse strani mesta. Ta zanimivi in najvišji dunajski spomenik je posvečen v Mariboru rojenemu admiralu Wilhelmu von Tegetthoffu, ki je poveljeval leta 1864 avstrijski mornarici v nemško - avstrijski vojni proti Danski in leta 1866 premagal italijansko ladjevje pri Visu. S fregato Novara je iz Mehike prepeljal v Avstrijo posmrtno ostanke tam ustreljenega cesarja Maksimilijana I., nekdanjega poveljnika avstrijske vojne mornarice, s katerim se je velikokrat sestajal tudi v Maksimilijanovi rezidenci na gradu Miramar pri Trstu. Dunajski Tegetthoffov spomenik je nekaj posebnega. Po šestnajst metrov visokem stebru po vzoru vendomskega stebra v Parizu in trafalgarskega v Londonu so na simboličen način razporejeni krni premaganih sovražnih ladij, na vrhu stebra pa kraljuje kip velikega admirala s poveljniško palico v desni roki in s sabljo na levici.

NA SPOREDU: SLOVENSKA BESEDA Slovenski pastoralni center, ki ga upravlja duhovnik Anton Štekl, je leta 2008 praznoval petindvajsetletnico obstoja. Center izdaja občasno glasilo *Dunajski valovi* in se ponaša z večjo dvorano pri Slovencem namenjeni cerkvi Srca Jezusovega v 5. dunajskem okraju, kjer je vsako nedeljo slovenska maša. V okviru pastoralnega centra deluje zelo znana slovenska tamburaška skupina Fermata, ki prireja številne koncerte, v dvorani pri cerkvi pa so poleg družabnih srečanj na sporedu tudi preprostejše gledališke prireditve. V Slovenskem znanstvenem inštitutu, ki ga vodi dr. Vincenc Rajšp, se skoraj vsak teden vrstijo v slovenščini in nemščini različna znanstvena predavanja, posveti, literarni nastopi, prikazi novih slovenskih filmov in razstave tudi mlajših slovenskih umetnikov, letos pa so se poleg tega obširno posvetili delu in življenju verskega reformatorja Primoža Trubarja ob njegovi petstoletnici rojstva. Tudi Klub slovenskih študentk in študentov prireja različne kulturne prireditve in ima v svojih prostorih zelo obsežno knjižnico slovenske literature, občasno pa izda še svoje študentsko glasilo *Punt*.

IN SLOVENCİ DANES? Na Dunaju od nekdanji živi aktivna slovenska skupnost, med katero je danes precej koroških Slovencev iz Avstrije, mnogi pa so iz Slovenije. Zbira se v različnih povezovalnih postojankah, v kulturnem centru doma Korotan v 8. okraju, v Slovenskem znanstvenem inštitutu v 1. okraju v stavbi, ki jo je Slovencem skupaj s štipendijami za študente podaril v 17. stoletju duhovnik Luka Knafelj, v Klubu slovenskih študentk in študentov v 7. okraju in v slovenskem pastoralnem centru. Slovenski študentski dom Korotan je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja na lastno pobudo zgradil prizadevni klaretinski pater Ivan Tomažič in je v lasti celovške Mohorjeve družbe. Žal je zašel v velike finančne težave in dolgove zaradi

prenovitvenih del v letih 1993 in 1994. Upajmo, da bodo problemi s pomočjo celotne slovenske javnosti in ob prizadevanju vlade Republike Slovenije vendarle pozitivno rešeni, da ne bodo Korotana prodali v tuje roke, saj je pomembna večfunkcionalna slovenska ustanova, študentski dom, hotel in seveda kulturno središče. V njem so se v zadnjih letih poleg koncertov s slovenskimi in tujimi izvajalci zvrstile likovne razstave Andreja Jemca, Draga Tršarja, Marjana Tršarja, Valentina Omana, Zdenka Huzjana in drugih, svoja literarna dela pa so predstavili znani avtorji Niko Grafenauer, Drago Jančar, Boris Pahor, Kajetan Kovič ali Ivan Sivec.

LEV DETELA

MÄSTARNAS MÄSTARE

Foto: Carl-Johan Söder/SVT **Armand Krajnc – boxning**

Född 1973 i Landskrona (slovenskima staršema Vinkotu in Štefaniji)

1991 Bronsmedaljör i junior-SM

1992 & 1993 Tvåfaldig guldmedaljör i junior-SM

World Championship 1995

1995-1996 Swedish Championship 2:a

1995-1996 Slovenian Champion

1996 European Championship

1998 ? 1999 International German Champion

1999 Världsmästare WBO i mellanvikt, som han sen försvarade



och vann två gånger.

1999-2002 WBO - World Champion

29 segrar varav 21 på knock out.

Blev proffs i Hamburg 1996, vann sin första titelmatch 1999. 2001 gick han titelmatch mot Paolo Roberto och matchen föregicks av en hel del pajkastning från båda boxarna. Armand vann på poäng. I november 2001 var Armand rankad bland världens 72 bästa boxare av branschtidningen The Ring. Slutade boxas 2004. Vid sidan av boxningen har Armand tävlat i karate (bl a Swedish Junior Championship 2:a 1993, Swedish Junior Championship 3:a 1992), kickboxning (bl a Scandinavian Champion 1994, Swedish Champion Light Contact 1994, European Championship 4:a 1994) och taekwondo.

Klart för en ny omgång av Mästarnas mästare Sportintresserad eller ej - Mästarnas mästare var tv-serien som diskuterades i de svenska fikarummen i vintras. Programmet avslutade säsongen med toppnotering då hela 1 530 000 tittare såg skidåkaren Per Elofsson vinna den stenhårda slutstriden om titeln Mästarnas mästare 2009. Nu är det klart, SVT spinner vidare på succén och spelar in en ny omgång av Mästarnas mästare. Medverkar gör bland andra **Armand Krajnc**.

I Mästarnas mästare möts några av Sveriges genom tiderna bästa idrottsmän och idrottskvinnor i fysiska och psykiska utmaningar. Under tre inspelningsveckor bor och lever de under ett och samma tak och när kampen är över koras mästarnas mästare. I höst spelar SVT in tio nya avsnitt av tittarfavoriten.

- Det här är klassisk lägerelds-tv som alla generationer samlas kring - precis vad jag tycker att SVT ska göra och som jag är stolt och glad över att medverka i. Det känns toppen att göra ytterligare en säsong och kunna finlipa formatet, säger programledaren **Micke Leijnegard**. Liksom förra säsongen spelas Mästarnas mästare in på sydligare breddgrader.

- Vi kommer spela in i Sydeuropa även denna gång, men inspelningsplatsen är inte klar. Förra gången var fonden Andalusiens dramatiska berg och dalar. Det är möjligt att vi hamnar där även denna gång, men vi tittar också på Sicilien och Malta som möjliga miljöer, berättar Micke Lejnegard.

Serien produceras för SVT av Meter Film och Television. Programmet är ett belgiskt format (originaltitel ?Eternal glory?) och serien består av tio timslånga avsnitt. Inspelningarna äger rum i september och sänds vintern 2010 i SVT1.

WEBB, 2010

RAZNO

ALLT MÖJLIGT

Mediji: naši, vaši, od vseh?

Slovenski mediji: hlapci oblasti ali prinašalci resnice? O potrebnosti vključevanja v oblikovanje medijskega okolja

Da so mediji problem, o tem ni dvoma. Kristjani imamo pogosto občutek, da so nam mediji nenaklonjeni in celo sovražni do nas. Za kristjane se je v Sloveniji opredelilo več kot polovica celotnega prebivalstva, torej večina ljudi v Sloveniji. V čem je njihova problematičnost, kje so vzroki, kakšne so posledice in predvsem, kaj lahko storimo, da bo zadeva boljša?

V čem so mediji drugačni od, recimo, tekstilne tovarne? Po eni strani je medij gospodarska organizacija: delniške družbe, d.o.o., (javni) zavod, društvo in podobno. Za zasebne organizacije velja, da si morajo sredstva za delovanje zaslužiti s prodajo proizvodov in storitev. Javni zavodi sredstva dobijo iz naročin. Oboje v določeni meri podpira tudi država, na primer preko sklada za pluralizacijo medijev, s katerim upravlja Ministrstvo za kulturo. Po drugi strani pa so mediji javna dobrina. Razlogov za to je več. Mediji obveščajo ljudi o zadevah, ki so pomembne za njihovo življenje, od vremena do soočenj pred volitvami ali referendumom. Mediji omogočajo določeni skupnosti, da ostaja skupaj in se razvija: primer za to so katoliški mediji ali mediji za narodnostne manjšine. Mediji izobražujejo. Mediji nudijo razvedrilo. Medij se od omenjene tovarne razlikuje po tem, da zadeva bistvo človeka. Proizvod tekstilne tovarne bo obleka za telo. Predelovalnica poljščin bo napolnila naš želodec. Televizija, radio, internet in časopisi pa hranijo in oblikujejo našega duha. Na to usodno razliko opozarja ne nazadnje Jezus v 7. poglavju evangelija po Marku, ko pravi, da človeka ne onečasti tisto, kar pojé, ampak tisto, kar je v njegovem srcu. Mediji sežejo v naše srce, tja torej, kjer se porajajo dobre in slabe misli, se kujajo pošteni ali pokvarjeni načrti. Iz omenjenih razlogov vse družbe in vse skupnosti medije obravnavajo na poseben način. Če imamo predpise in inšpekcije za živila in druge proizvode, ki zadevajo človekovo telo, potem je toliko bolj upravičeno, da imamo predpise tudi za vsebine, ki vplivajo na našega duha.

Svoboda govora Tu trčimo ob težavo. Ne le da mediji zadevajo našega duha, medijske vsebine so tudi proizvod človekovega duha. Človekov duh pa je potrebno spoštovati. Filozofski in teološki temelj svobode govora je svoboda vesti in pozneje svoboda veroizpovedi. Človeka, ki je ustvarjen po božji podobi, je potrebno spoštovati predvsem v tistem, po čemer je Bogu najbolj podoben. To pa je, kot vemo iz katekizma, neumrljiva duša, ki je po svojem bistvu svobodna in razumna. Če Bog človeku pušča to svobodo, potem smo tudi mi dolžni tako delati. Pomembno pri tem je upoštevati, da človek ne živi v izolaciji, ampak je vedno *posameznik v skupnosti*. V primeru medijev pogosto nastopi problem, ker zakoni in predpisi poudarjajo predvsem svobodo medijskih ustvarjalcev do izražanja, zanemarjajo pa pravico gledalcev, bralcev in poslušalcev, da spregovorijo in se izrazijo pod enakimi pogoji kot tisti, ki nadzorujejo medije ali imajo dostop do njih. Predvsem pa imajo pravico do tega, da so spoštovani kot razumna in moralna bitja. Pomanjkanje tega drugega, po mojem mnenju, je ključni »problem medijev« pri nas.

Kako rešiti ta problem? Najprej naslednje: Nihče nikogar ne sili h gledanju televizije. K človekovi svobodi spada tudi možnost in dolžnost, da se izogne dejavnostim, ki mu škodujejo. V zadnjem času so se name obrnili katoličani z dvema pritožbama. Prva zadeva komercialno,

druga javno televizijo. Ko gre za prostaško nadaljevanko na komercialni televiziji, je zadeva dokaj preprosta. Na sporedu ni nujno zato, ker na televiziji delajo prostaški ljudje, ki želijo škodovati nam in našim otrokom. Na sporedu je zato, ker jo ljudje gledamo. Vsak gledalec, ki gleda oddajo na televiziji ali internetu, prispeva nekaj centov v blagajno dotičnega medija. Komercialni mediji se pretežno financirajo tako, da mene (gledalca) prodajo oglaševalcu. Ker pa ljudje ne gledamo televizije zaradi oglasov, nas mora televizija pritegniti s programom. Kot dobri podjetniki bodo iskali čim cenejše oddaje, ki bodo pritegnile kar se da veliko gledalcev, ki jih potem prodajo oglaševalcem. Kaj je cenejše kot zapreti skupino ljudi v neko hišo in jih snemati? Talentirani in dostojni ljudje bodo svoj kruh znali zaslužiti tudi kako drugače. Tisti, ki ostanejo, praviloma niso ne eno ne drugo. Temu primeren je rezultat (oddaja).

V primeru komercialnih televizij je rešitev v tem, da ne gledam takih oddaj. Tako bom preprečil škodo sebi in svojim bližnjim, hkrati pa zmanjšal verjetnost, da bodo take oddaje sploh prišle na televizijske zaslone. Z gotovostjo namreč trdim, da prostaških oddaj ne bi bilo na televiziji, če jih ljudje ne bi gledali. Rešitev torej držimo v rokah: imenuje se daljinec. Vendar to ni edina možnost. V civilizirani družbi ni dovolj, da je moje stanovanje urejeno in varno. Pomembno je, da so varne tudi ceste, ulice, predvsem pa igrišča in drugi prostori, v katerih se gibljejo naši otroci in mladina. Njim še posebej smo dolžni zagotoviti varno okolje, tudi medijsko. Zato se v večini civiliziranih družb mediji držijo dogovora, da podnevi in zgodaj zvečer ne bodo predvajali takih vsebin, ki bi otrokom lahko škodovali. Oziroma bodo take vsebine zaklenile pred otroci in mladoletniki. Tudi slovenske televizije so podpisale tak dogovor, vendar se ga očitno ne držijo.

V primeru javne televizije je zadeva nekoliko drugačna. Javno televizijo financiramo gledalci iz svojega žepa. V njenem primeru torej upravičeno pričakujemo, da nas bo spoštovala. Javna televizija ne sme žaliti našega razuma in vrednot ter seveda vsega drugega, kar je povezano z njima. Katoličani pogosto (po mojem mnenju tudi upravičeno) ugotavljamo, da so na valovih javne radiotelevizije vsebine, ki nas napačno predstavljajo in celo žalijo. To se ne bi smelo dogajati. Novinarji in celo nekateri uradniki ali politiki napačno menijo, da dolgujejo spoštovanje in obzirnost samo majhnim družbenim skupinam. Katoličani, tako je slišati, smo večinska skupina, zato ne potrebujemo zaščite. Ta argument je dvakrat napačen. Prvič, spoštovanje zasluži vsak človek, ne glede na prepričanje in številnost skupine, ki ji pripada. Drugič, številčnost ne ščiti pred diskriminacijo. Črnci so bili v nekaterih državah večina, pa so bili vseeno zatirani.

Ozaveščeno državljanstvo Svoboda in demokracija pomenita, da je človek odgovoren za svet, v katerem živi. Pesnik pravi: Ne frak (politične elite) mu ne bo krojil usode in ne talar (paternalistični, ideološki skrbniki). Odgovornost pa je nujno dejavna. Ljudje delujemo na dva načina. Prvi je anarhističen, razbijaški. Tisto, kar nas žuli, nas žali ali je v nasprotju z našo pametjo, bomo neusmiljeno kritizirali in morda celo podrli. Ni težko predvideti, kam nas to pripelje – do velike podrtije. Žal ta pristop v tem trenutku prevladuje. Krivi so nestrpnosti, ki zavračajo razumen in spoštljiv pogovor. Krivi so tudi državni organi, ki ne storijo tistega, kar bi tudi v demokratični državi lahko storili, da do napetosti ne bi prihajalo. Tu se nam že nakazujeta možni rešitvi. Prvič, zagovarjati svoje stališče, vendar se ne pustiti sprovcirati. Drugič, podpirati (tudi na volišču) take ljudi, ki so strpni in imajo podobne vrednote kot mi. Drugi način je organiziran. Eno obliko organiziranosti sem pravkar omenil: politične stranke. So pa tudi druge, enako ali bolj pomembne oblike, ki jih zaobsežemo s pojmom civilna družba. Kaj nam preprečuje, da ustanovimo društvo ali svèt, ki bo sistematično zbiral pritožbe, mnenja in predloge glede medijev? Na Ministrstvu za kulturo ravnokar pišejo nov zakon o medijih. Z izjemo majhnega števila povabljenih nihče ne ve, kaj bo v njem. Taka organizacija se bo lahko vključila v javno razpravo o tem, v kakšnem medijskem okolju želimo živeti. Samo taka organizacija bo lahko vplivala na medije in državne organe, da bodo upoštevali glas ljudstva. Posameznik je tu nemočen.

Moje mnenje je, da kristjani v Sloveniji delujemo predvsem na prvi način: analiziramo in kritiziramo. Iz tega ne bodo nastali boljši mediji. Potrebno se bo dejavno in konstruktivno vključiti v oblikovanje okolja, tudi medijskega. To nekaj stane: pripravljenost, zavzeti se za dobro stvar, trud in tudi nekaj denarja. Vse družbe in vse skupnosti medije obravnavajo na poseben način. Če imamo predpise in inšpekcije za živila in druge proizvode, ki zadevajo človekovo telo, potem je toliko bolj upravičeno, da imamo predpise tudi za vsebine, ki vplivajo na našega duha.

Peter Lah

Vsakemu izmed nas se zdi samo po sebi umevno, da odvaja določen del plače za svojo pokojnino. Redki izmed nas pa so izračunali, kaj dejansko plačujemo in predvsem, koliko! Glede na to, da takšnega izračuna v medijih še nisem zasledil, sem se odločil, da ga sam pripravim in tudi objavim. Kot osnovo sem vzel neto plačo 1000 EURO, kar je približno 50 EURO nad povprečno neto plačo. V izračunu sem uporabljal program za izračun plače na spletni strani www.racunovodja.com, za izračun obresti pa spletno stran Abanke, kjer sem kombiniral namensko varčevanje z vezano vlogo. Po grobi primerjavi so bili izračuni drugih bank skoraj identični.

Kot osnovo sem vzel seštevek prispevka, ki ga plačuje posameznik (236 EURO), in tistega, ki ga plačuje podjetje (134 EURO), kar zneske skupaj 370 EURO. Nadalje sem ta znesek s pomočjo internetne aplikacije najprej namensko varčeval, po 5 letih pa vezal na obdobja po 6 let in začel na novo namensko varčevati isti znesek. Rezultat takšne kalkulacije je bil šokanten:

Že po 23 letih bi privarčeval skupaj 146.850 EURO, kar bi ob vezavi zneslo letno 4.919 EURO obresti, kar pomeni mesečno 410 EURO. S takšno pokojnino danes živi kar nekaj upokojenecv, ki so delali vse življenje.

Po 29 letih bi ta znesek znašal skoraj 211.000 EURO, kar bi ob vezavi prineslo kar 7.068 EURO letno ali 590 EURO mesečno. Takšna bo verjetno višina naše pokojnine po obstoječem sistemu.

Po 35 letih bi ta znesek znašal skoraj 300.000 EURO (natančneje 292.208 EURO), letne obresti pa 9.787 EURO ali 815 EURO mesečno. To pa je kar za 212 EURO več, kot je decembra 2008 znašala povprečna pokojnina (602,90 - podatek s spletne strani SPIZ).

Če pa izračunamo, kaj bi to pomenilo pri 40 letih delovne dobe, pridemo do vratolomnega zneska 382.128 EURO. Tak znesek bi navrgel 12.800 EURO obresti letno ali kar 1.066 EURO/mesec. To pa je višina pokojnine, ki smo jo slišali v obljubah nekaterih strankarskih prvakov.

Če bi torej želeli imeti mesečne prejemke po zaključku delovne dobe enako visoke, kot je vaša plača, ni potrebnega nič drugega, kot ukiniti pokojninski sistem, ki ga poznamo, in namesto tega uvesti le obvezo, kolikšen del od plače je posameznik dolžan varčevati za svojo starost.

Sedaj pa še glavna razlika med predlaganim in obstoječim sistemom. Mesečni znesek 815 EURO, ki bi ga upokojenec prejemal po 35 letih delovne dobe, bi bile le obresti, kar pomeni, da bosta dedek in babica po svoji smrti zapustila dedičem celotno glavnico v znesku 584.416 EURO (2 x 292.208 EURO), s čimer bi lahko npr. vsak od štirih vnukov kupil luksuzno stanovanje ali hišo za 146.000 EURO!

Razlike med obstoječim in predlaganim sistemom lahko strnemo v tri točke:

1. Mesečni prejemek upokojenca bi znašal v povprečju za 30% več kot sedaj,
2. upokojevali bi se lahko v povprečju 5 let prej brez obremenjevanja države,
3. po smrti bi za upokojencem ostalo v povprečju 292.208 EURO glavnice.

Zelo pomembno vprašanje, ki logično sledi iz zgornje kalkulacije, pa je: kam izpuhti 292.208 EURO glavnice po vsakem umrlem upokojencu? Če upoštevamo statistični podatek, da je v letu 2008 umrlo 18.308 oseb, in če predpostavimo, da je bilo med njimi 10.000 upokojenecv, je z njimi vred neznano kam izpuhtelo kar 3 milijarde evrov ali približno tretjina državnega proračuna!

Zato predlagam vladi, da dosedanji pokojninski sistem ukine in namesto tega uzakoni obvezno varčevanje v znesku dosedanjega prispevka. Stroškov za sistem tako ne bo več, njegovo vlogo bodo prevzele banke in zavarovalnice, ki bodo z dobro naložbeno politiko tudi kaj zaslužile in državi prinesle nove davke.

Posledice takšnega sistema bi bile naslednje:

1. zaradi zgodnje upokojitve bi več mladih dobilo zaposlitev,
2. zaposleni bi se upokojili po 35 letih delovne dobe in bi zdravi uživali starost,
3. s privarčevano glavnico bi lahko rešili stanovanjski problem mladih za večno,

4. izračun pokojnine bi bil jasen in predvidljiv, predvsem pa neodvisen od vlade.

A ravno četrta točka je tista, ki politiki (predvsem Desusu) ne more biti po godu, saj bi s tem postale pokojnine jasne in urejene in nihče več ne bi mogel pred volitvami obljubljeni 1.000 EURO najnižje pokojnine ali s to občutljivo populacijo kakor koli drugače manipulirati. Zato lahko pričakujemo le, da se bo sistem, ki bi se moral sam vzdrževati, začel zadolževati, vlada pa bo začela v obliki davkov pobirati vsem, ki še kaj imajo, da bo lahko ohranila trenutni pokojninski sistem (z nekaj kozmetičnimi popravki). Nihče pa se očitno ne zaveda, da bo zvišanje starostne meje za upokojitev in bonitete za delo po tej starosti še dodatno skrčilo že tako ozek izbor kvalitetnih delovnih mest za mlade.

Ko poslušam nekatere predstavnike oblasti, se nikakor ne morem znebiti občutka, da je njihov cilj čim krajši čas med upokojitvijo in pogrebom, zares optimalno pa bi bilo, če bi ljudje umrli kar na svoj zadnji delovni dan.

Igor Jurišič (prispevek poslal: Mitja Guček)

BARN ...Om Djur

**Inne i grisen finns det korvar och skinkor.
Och i rumpan på den sitter syltan och väntar
på att bli uppäten.
LARS 6 ÅR**

**Kvinnodjur är duktigare än männen. De gör
mjölk och ungar. Och så kan de både värpa
och ryta. KATJA 6 ÅR**

**En del kor är svarta. De är invandrare.
KARIN 5 ÅR**

...Om yrken

**Bonden är en väldigt lycklig man,
först och Främst för att han har
traktor, men också för att han slipper
jobba. HÅKAN 7 ÅR**

**Bönder är liksom en egen ras, precis
som rörmokare och föräldrar.
ANDERS 8 ÅR**

...Om kroppar

**Skillnaden på tankroppar och manskroppar
är att Tankroppar har flera hemliga rum i
bägge ändrar.
MIKAEL 6 ÅR**

**Kvinnor har kurvor, medan män har portfölj.
BJÖRN 7 ÅR**

**Kvinnor består av äggstockar och så tänker
de mer. SIRI 6 ÅR**

**Männen har fler frandelar på kroppen.
JULIE 6 ÅR**

**Mannen slutar aldrig att göra celler, men
han kommer i en sorts ålder han också. Den
kallas panikåldern.**



**Honan heter gris och hanen heter svin.
Ungarna heter kelgrisar.
SOFIE 5 ÅR**

**Mamman heter höna, pappan hane, ungarna
killingar och barnbarnen heter ägg.
STEFAN 6 ÅR**

**Hönor som får gå var de vill lägger finare
ägg eftersom de slipper ha hönsnät runt
huvudet. HANS 6 ÅR**

**En gynekolog är en som inte vet så
mycket om halsen på folk.
ERLAND 6 ÅR**

**Kungen heter Carl Gustav den tredje i
fjärde, hans familj heter Victoria,
Madelena och Adam och Eva.
MARCUS 7 ÅR**

STINA 9 ÅR

**En kropp är något som tar slut i skorna.
ALLAN 5 ÅR**

**Om man öppnar ögonen och det är alldeles
svart, då är man medvetlös.
HILDA 7 ÅR**

**Nästan alla människor har en hjärna. De
som är lite dumma har en hönshjärna.
JOHAN 5 ÅR**

**Det finns många sorters hud. Förhud är till
exempel huden som man har fram till medan
bakhuden är huden som man har på baken.
THERESE 6 ÅR**

...Om far- mor & svärföräldrar

En mormor är en som hela släkten har kommit ut genom. Då är det väl inte så konstigt att hon är lite sladdrig i skinnet.
KRISTINA 7 ÅR

En mormor är en tant med godispåsar i fickorna.
ANDRÉ 5 ÅR

Farmor tycker inte om att sola topless. Det är för att hennes toppar har blivit lösaktiga.

STINA 6 ÅR

En svärmor är straffet man får när man gifter sig med någon man inte känner.
PÅL 7 ÅR

Morfar är så gammal att han inte längre kommer ihåg varför han tycker om kvinnor.
TORE 7 Å

PERONOSPORA Žena na lestvi obira grozdje z brajde, mož pa ji spodaj gleda pod krilo in si ogleduje njeno muco. Nato pa čez nekaj časa vinogradniško poznavalsko reče: »Ej žena! Izgleda, da imaš peronosporo.« Žena se pa samo obrne in mu odgovori: »Se čudiš, saj si letos samo enkrat šprical!«

Na kmetiji...



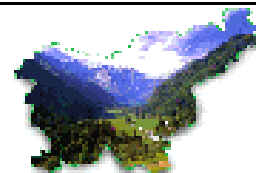
RTV Slovenija je snemala oddajo za otroke z naslovom Dan na kmetiji. Pripravila je kamere in kmet je zaceł pripovedovati: "Ja, tkule je tu. Jest zjutraj ustanem, spijem en štamperle šnopsa in grem u štaló.

"Stop, stop!" zavpije režiser. "Gospod kmet, to je oddaja za otroke in tukaj ne morete opletati z alkoholom, zato raje recite kako drugace, na primer, da ste prebrali kakšno knjigo."

Kamere so spet stekle in kmet je zaceł: "No, tkule je tu na kmetiji. Jest zjutri ustanem pa eno takratko knjigo preberem, pol grem pa u štaló. Tm zrihtam živino, ji vse popucam, pol pa vmes še eno al pa dve kratki knjigi preberem. Potem grem in se fajn najem in potem še eno bolj debelo, ampak vseeno nekoliko lažjo knjigo dol spustim, se pravi preberem, popoldne greva s Francom v gozd in tam vsak po dve knjigi, vcasih pa tudi po tri prebereva. Saj veste, kaku je to, težko delo in clovek se mora malo sprostiti. No, potem pa pride vecer, ko se nama pridruži se Sreco in gremo skupaj v knjižnico, kjer beremo in beremo, da se kar iskre delajo, in to toliko casa, dokler nas knjižnicarka ne vrže ven.

Potem gremo domu ali pa k Srecu, ki ima tiskarno kar doma. "Taku smo mi trije ob štirih zjutraj že fajn, fajn nacistani.

Slovensk historia eller Europas bäst bevarade hemlighet



Forts. av del 1 från www.slovenienhistoria.se som utgår från legenden om Kung Matjaž och handlar om Karantanien, dess statsskick, kultur och symboler samt kristianiseringen.

Sammanställt av Vesna Jakse

När hertig Valdungus fick kännedom om upproret hos större delen av adeln och dödandet av kristna, skyndade han sig att hindra vidare ont med en armé på 12 000 kristna soldater och gav sig med dem av från staden Julija, som Aventinus kallar för Beljak (Villach) i Koroška/Kärnten. På vägen anslöt sig ytterligare ca 900 beväpnade män. Halvvägs mot Sisek ökade arméns storlek ännu mer till 18 000 man. Upprorsmakaren Avrelj/Aurelius, som hade 4000 man, besegrades och vid framkomsten till Sisek togs hertigen emot med glädje. Aurelius var tillfångatagen, men hans upprorsvän Drochus anlidade några mördare att ta livet ur hertigen. De beblandade sig med folkmängden i Sisek, med mordvapnet gömt under kläderna. Av misstag tog de med sitt svärd livet av mannen närmast hertigen, i tron att det var han, och flydde sedan. Men de fångades in och sedan bad de för sina liv och ville bli kristna. Den gode hertigen benådade dem och fick veta vem som hade anlitat dem.



Savicas vattenfall - symbol för slovenernas kristianisering. Det var där hjälten Črtomir (se nedan) döptes.

Med sin starka armé begav han sig mot floden Kolpa (se [del 4](#)) där Droh/Drochus hade upprättat sitt läger, där idag staden Metlika står. Där besegrades han av hertigen. I Beljak/Villach ställdes de tillfångatagna förrädarna inför krigsrätt. De straffades hårt genom att man skar av dem kroppsdelar en efter en på ett så bestialiskt sätt att andra fiender till den kristna tron skulle avstyras att göra uppror mot sina hertigar.

Under de följande åren såg hertig Valdung till att utrota den hedniska tron med hjälp av undervisning i den kristna tron samt skickade hos biskopen Virgilij efter nya predikanter och lärare. Det kom sex präster som han såg till att skydda mot alla kristendomens fiender. När han bad biskop Virgilij att komma på besök i egen hög person, så gjorde han det denna gång till skillnad från när hertigens far hade bett biskopen om samma sak. Nu reste biskop Virgilij genom Krain och Koroška/Kärnten och ingöt mod hos de kristna, som tog emot honom som vore han en ängel och med stor glädje (ur Valvasors "The Glory of the Duchy of Carniola").

En slovensk legend från denna tid utgörs av hjälten Črtomirs kamp mot kristianiseringen. France Prešeren (se [del 5](#)) beskriver legenden i sin historisk-episka dikt *Krst pri Savici* (Dopet vid Savica), som han tillägnade minnet av sin vän, Matija Čop (se [del 5](#)).

I denna beskrivs förhållandena innan det avgörande slaget - den hopplösa situationen omringade av fienden, Črtomirs tal och den meningslösa kampen.



Ivan Zajec: relief där Črtomir och Bogomila tar avsked av varandra

Sedan lugnar situationen ner sig och följderna av kampen beskrivs.

Črtomirs budskap är *"Bättre att dö för frihet än att överleva och bli slav"*. I sista delen beskrivs Črtomirs dop under Savicas vattenfall (se ovan).

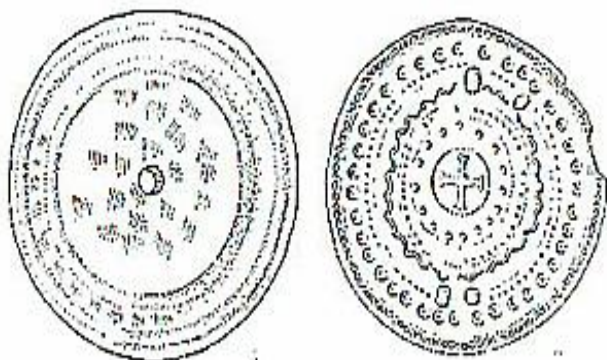
Huvudpersonerna här är Črtomir och hans älskade Bogomila.

Črtomir ämnade begå självmord, men tanken på Bogomila får honom att ändra sig. Det förälskade paret möts igen - hon är redan kristen och råder honom därför att döpa sig för att göra slut på de blodiga striderna. Črtomir följer hennes råd, låter döpa sig och ger sig sedan av till klostret i Oglej/- Aquilea - han avsäger sig den jordiska kärleken, blir munk och t.o.m. missionär bland sitt eget folk.

Kristendomen infördes på det inhemska språket. Viktiga tros- och bönetexter översattes till slovenska, så som apostlatron, fader vår, m.m. De hedniska riterna angreps inte med våld utan fick istället ett kristet innehåll (se [del 12](#)).

Korta bönesånger uppstod - Kyrie eleison (kirielejson) - äldsta slovenska formen av kyrkosång. Den utgick ifrån tacksamhetsuttryck gentemot den hedniske guden. Strukturen behölls efter kristianiseringen - litanior med växelsång mellan präst och församling. Den första och äldsta var kröningskirielejson där de "tackar Gud och skaparen för att vi och vårt land har fått en hertig efter eget tycke".

I Köttlachkulturen dyker inte symbolen med punkten i cirkeln (se förra numret av Slovensko Glasilo) upp längre. Ett exempel har hittats endast i Aquileia (Oglej), där den forna latinska kristna traditionen bevarades mest.

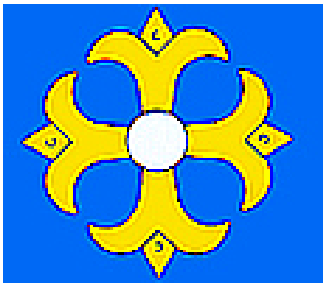


Dekorative broscher från Aquileia (Oglej) i naturen och landskapet, i bönen och

Friuli, 800-/900-talet e.Kr. - en brosch har fortfarande symbolen med cirkeln och punkten som på den andra har ersatts med ett kors.

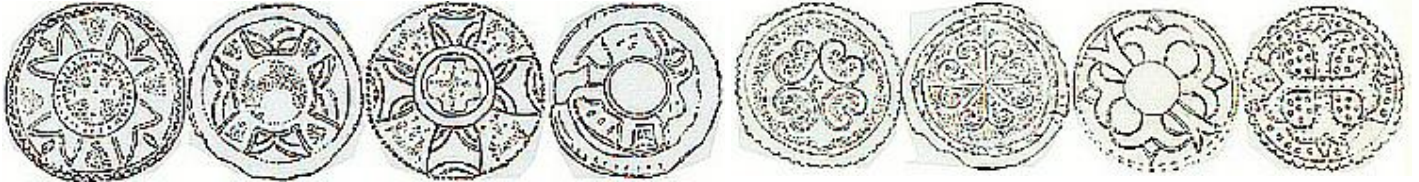
Dekorative broscher från Aquileia (Oglej) i Friuli, 800-/900-talet e.Kr. - en brosch har fortfarande symbolen med cirkeln och punkten som på den andra har ersatts med ett kors.

Inom Köttlachkulturens område ersattes punkten i centrum i en mängd broscher av ett kors och flera andra symboler, som bättre överensstämde med slovenernas tankesätt och sentimentalare religiösa upplevelse, där de fann Gud i sången.



Karantanienkorset var en andlig symbol från Köttlach (Kotle)-kulturen i Karantanien från det 8:e till det 11:e århundrandet e.Kr. Det har skaft i form av stiliserade blommor, som föreställer frälsning, och en cirkel i mitten, som föreställer det heliga nattvardsbrödet (hostian).

Broscher som skildrar olika former av det karantanska blomsterkorset, som funnits på följande platser (från vänster till höger): Köttlach (Österrike), Kranj (Slovenien), Krungl (Österrike), Bled - Pristava (Slovenien), Köttlach (Österrike), okänt, Mengeš (Slovenien), Gradenberg (Österrike).



I de många gravarna från Köttlachkulturens period har man funnit mest små ting som örhängen och broscher. Många av dem har sitt ursprung i 800-talet - i Köttlachkulturens början, dvs. de årtionden som följde efter kristianiseringen av karantanerna. Några av bilderna som fanns på tingen föreställde korset, livsträdet, liljan, duvan, pantern, Agnus Dei (Guds lamm), rosetten, tuppen, örnen osv. Dessa är tidiga kristna symboler som hittats över hela Medelhavsområdet och Europa, men i Karantanien har de en särskilt säregen design, som reflekterar just den känsla och den andliga världen som rådde inom slovenskt område. Exempelvis så finns det många varianter av en viss figur och många bilder är omgivna av ornament inte bara i förskönande syfte utan som har en symbolisk betydelse. Cirkeln t.ex. betyder evigheten, då den inte har någon början eller något slut.

Den långt utvecklade kristna andligheten visar att det bland de nyss kristianiserade karantanerna måste ha befunnit sig kristna sedan romersk tid och att det efter att karantanerna hade kristianiserats med deras hjälp blommade upp en djup och rik andlighet bland folket. Andlighetens centrum låg i Aquileia (Oglej), som redan under romarriket var kyrkans centrum för hela Noricum (Karantaniens föregångare, se [del 8](#)). Denna romerska stad förstördes år 452 av Attila, Hunnernas konung (se [del 8](#)), men patriarken från Aquileia och dess rika kristna andliga tradition fortsatte att existera genom hela Medeltiden.

Den intensivaste koncentrationen av fynd som hör till Köttlachkulturen finner man i centrala Kärnten och i norra Krain (Kranjska, Carniola). Detta förmodligen inte bara för att det där var den politiska maktens centrum, utan där fanns och finns fortfarande en mycket vacker natur: utsikt över höga berg, stillsamma sjöar, gröna slätter och kullar, som bidrog till de andliga upplevelserna. I Bled t.ex. finns, på grund av den vackra omgivningen, flera gamla gravplatser (Bled - Grad, Bled - Pristava, Bled - Žale).

fortsättning följer



Malmö, 1977; Babice, Göteborg
SSK Ljubljana, 2007; Vadstena 2004;
Planika, 1987



Spomini, spomini - arhiv



Izdajatelj / Utgivare: Slovenska zveza / Slovenska riksförbundet i Sverige

Box 237, 261 23 LANDSKRONA Telefax: 0457-771 85 / 031-52 82 96

Predsednik/Ordför: Ciril M Stopar, Tajnik/Sekr: Marjana Ratajc

NASLOVI - ADRESSER

KK SLOVENIJA
c/o Rudolf Uršič
Norregata 9, 633 46 Eskilstuna
Preds.: Rudolf Uršič, 016-14 45 49

IVAN CANKAR
N Långgatan 93
330 30 Smålandsstenar
Preds.: Branko Jenko, 0371-303 15

SD SIMON GREGORČIČ
Scheelegatan 7
731 32 Köping
Preds.: Alojz Macuh, 0221-185 44

KD SLOVENIJA
Vallmovägen 10
293 34 Olofström
Preds.: Ciril M. Stopar, 0457-771 85

SLOVENSKI DOM
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Jože Zupančič, 031-98 19 37

SLOV./ŠVEDSKO DRUŠTVO
Darko Berginc; Kadettg 30 D
254 55 Helsingborg
Blagajnik: 042-156 188

SLOVENSKA AMBASADA
Styrmansgatan 4
114 54 Stockholm
08-545 65 885/6 Fax 08 662 92 74,
e-pošta: vst@gov.si

SKD FRANCE PREŠEREN
Box 5271
402 25 Göteborg
Lado Lomšek, 031-46 26 87 SKD

PLANIKA
V:a Hindbyvägen 1
214 58 Malmö
Ivanka Franceus, 040-49 43 85

DRUŠTVO ARENA
Brantaforsv 10
372 50 Kallinge
Tel.: 0457-20840/ 103 80

SLOV. DRUŠTVO STHLM
BOX 832
101 36 Stockholm
Stefan Udovic, st.erix@bredband.net

PEVSKO DRUŠTVO ORFEUM c/o
Bencek-Budja, Hantverkarg 50
261 52 Landskrona
A. Budja, 0418-269

26 SLOVENSKA KATOL. MISIJA
Parkgatan 14
411 38 Göteborg
Zvone Podvinski, 031711 54 21

VELEPOSLANIŠTVO
KRALJEVINE ŠVEDSKE
Ajdovščina 4/8
SI - 1000 Ljubljana,
Slovenija (+386) 01-300 02 70



VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE!



GLAD PÅSKI! redakcija / redaktionen

